

פ ר ש ת

נשא את ראש

- (א) וידבר יי אל משה לאמר, נשא את ראש בני גרשון וגוי. ר' אבא פתח, (ב) אשרי אדם לא יחשוב יי לו עון ואין ברוחו רמיה. האי קרא, לאו רישיה סיפיה, ולאן סיפיה רישיה. ואית לאסתכלא ביה, והא אוקמוה.
- (ב) ת"ח, בשעתא דצלותא דמנחה א דינא שריא בעלמא, ויצחק תקן צלותא דמנחה, וגבורה עלאה שלטא בעלמא, עד דאתי ועאל ליליא, בגין לקבלא ליה ב ליליא, ומזמנא דשארי צלותא דמנחה, אתפרש שמאלא ג לקבלא ואתער ליליא.
- (ג) בתר דאתער כל אינון נטורי פתחין דלבר, כלהו מתערין בעלמא ואתפשטו. וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא.
- (ד) והא אתמר. בפלגות ליליא ממש, אתער שמאלא כמלקדמין, (א) וורדא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א ל"ג דינא. ב ל"ג ליליא. ג מוסיף לקבלא ליה.

(א) (תהלים לב) וארא יוד צ"ק.

דרך אמת (א) טושנח קדושה והיא השכינת שעליה נאמר כשושנה בין החוחים.

בפלגות ליליא

הסולם

מאמר

שהגבורה מקבלת את הלילה. כלומר שלילה שהיא מלכות נמשכת מגבורה, שהיא תפלת המנחה. ומזמן שמתחיל תפלת המנחה, נפרש השמאל לקבל את המלכות, וכו' הלילה. שהוא מלכות.

(ג) בתר דאתער כל וכו': אחר שנתעורר הלילה, כל אלו שומרי פתחים החצונים כולם מתעוררים בעולם ומתפשטים. וכל בני העולם טועמים טעם המות.

(ד) ז"ל, אתמר וכו': והרי למדנו, בחצות לילה ממש, נתעורר השמאל כמקודם, כבעת תפלת המנחה, והשושנה הקדושה, שהיא מלכות, מעלה ריחות שח"ט הארת החכמה משמאל

(א) וידבר וגוי' נשא את ראש וגוי' ר' אבא פתח. אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון ואין ברוחו רמיה. מקרא זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. כי תחילה אומר לא יחשוב וגוי' משמע שיש בו עון, אלא לא יחשוב לו. ולבסוף אמר, ואין ברוחו רמיה. ויש להסתכל בו. וכבר העמידוהו.

(ב) ת"ח בשעתא דצלותא וכו': בוא וראה. בשעת תפלת המנחה הדין שורה בעולם, ויצחק, שהוא גבורה עליונה וקו שמאל דז"א. תקן תפלת המנחה שאז נעשה הזוג בסוד שמאלו תחת לראשי, וע"כ גבורה עליונה שולטת בעולם עד שבא ונכנס הלילה. משום (דסו"י דף קכ"א ע"א)

קדישא סלקא ריחין, והיא משבחת וארימת קלא, וכדין סלקא ושריא רישא לעילא בשמאלא, * ושמאלא מקבל לה.

(ה) כדין כרוזא קארי בעלמא, דהא עידן הוא לאתערא לשבחה ליה למלכא. ד וכדין תושבחן מתערין, ואתבסמותא דכלא אשתכח. זכאה חולקיה מאן דאתער לזווגא זווגא דא. כד אתי צפרא, וימינא אתער ומחבקא ה לה, כדין זווגא דכלא אשתכח כחדא.

(ו) ת"ח, בשעתא דבני נשא דמיכין, וטעמין טעמא דמותא, ונשמטא סלקא לעילא, קיימא באתר דקיימא, ואתבחינת על עובדהא דעבדת כל יומא, וכתבין ו להו על פתקא מ"ט. בגין דנשמטא סלקא לעילא, ואסהידת על עובדוי דב"נ, ועל כל מלה ומלה דנפיק מפומיה.

(ז) וכד ההיא מלה דאפיק ב"נ מפומיה איהי כדקא יאות, מלה קדישא דאורייתא וצלוחא. ההיא מלה סלקא, ובקע רקיעין, וקיימא באתר דקיימא, עד דעאל ליליא, ונשמטא סלקא ואחיד לההיא מלה, ועאל לה קמי מלכא. (ח) וכד ההיא מלה לאו איהי כדקא יאות, ואיהי מלה ממילין בישין, מלישנא בישא, ההיא מלה סלקא לאתר דסלקא, ו כדין אתרשים ההיא מלה, וההוא חונה עליה דב"נ, הה"ד (א) משוכבת חיקך שמור פתחי פיך. ובג"כ (ד) אשרי אדם לא יחשוב יי לו עון. אימתי. כשאין ברוחו רמיה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (מיכה ז) תצוה מו צ"ע. ד) (תהלים לב) לעיל אות א צ"ב.
ד כד אתי צפרא עד סוף האות קודם וכדין תושבחן.
ה ליה. ו לה. ז בגין דההיא מלה דאסיק ב"נ מפומיה
סלקא ול"ג מן וכד עד סלקא. ח ל"ג מן וכד עד הה"ד.
ט הה"ד עד סוף וכדין וכר.

בפגנות ליליא

הסולם

מאמר

שהנשמה עולה למעלה ומעידה על מעשיו של האדם, ועל כל מלה ומלה שהוציא מפיו. (ז) וכר ההיא מלה וכר: וכשהמלה ההיא שהאדם הוציא מפיו היא כראוי, שהיא מלה קדושה של תורה ותפלה, אז מלה ההיא עולה ובוקעת דקיעים, ועומדת במקום שעומדת, עד שמגיע הלילה, והנשמה עולה, ואוחזת למלה ההיא, ומכניסה אותה לפני המלך. (ח) וכר ההיא מלה לאו וכר: וכשהמלה ההיא אינה כראוי, והיא מלה מהמלים הרעות, מלשון הרע, המלה ההיא עולה למקום שעולה, ואז נרשמת המלה ההיא ואתו העון על האדם. ז"ש, משוכבת חיקך שמור פתחי פיך, דהיינו מהנשמה המעידה על מעשיו, ומשום זה כתוב, אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון. דהיינו כשאין הנשמה מעידה עליו, שירשם לו איזה עון. ומתי הוא, כשאין ברוחו רמיה, דהיינו כשאינו חוטא,

משמאל, והיא משבחת ומדימה קול, אז עולה ושורה הראש שלה למעלה בשמאל, בסו"ה שמאלו תחת לראשי, והשמאל מקבל אותה. (וענין חצות ע"י לעיל ויגש דף י"א ד"ה ביאור, ולך דף נ"ג ד"ה פירושו, וישלח קל"ח ד"ה וג'). (ה) כדין כרוזא קארי וכר: אז כרוז קודא בעולם: הגיע הזמן לקום משינה, ולשבח את המלך, ואז מתעוררים תשבחות, ונמצאת התבשמות הכל. אשרי חלקו מי שמעורר לזווג זווג הזה, כשבא הבקר, והימין, שהוא חסד, מתעורר ומחבק אותה, אז נמצא זווג הכל כאחד בין לחכמה ובין לחסדים. משא"כ בלילה אין שם חסדים.

(ו) ת"ח בשעתא דבני וכר: בוא וראה בשעה שבני אדם ישנים וטועמים טעם המיתה, והנשמה עולה למעלה, היא עומדת במקום שעומדת ונבחנת על מעשיה שעשתה כל היום, וכותבים אותם בספר. מהו הטעם. משום (דפו"י דף קכ"א ע"א י) דף קכ"א ע"ב)

רעיא מהימנא

(ט) מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה כל הבא לעבוד עבודה ועבודה ועבודת משא באהל מועד. פקודא דא להיות הלויים משוררים במקדש. ואע"ג דאוקימנא לעילא, הכא צריך לחדש מלין, דהא כהן איהו מקריב קרבנא, ואיהו מיכאל. לוי איהו גבריאל. איהו צריך לנגנא.

(י) ורזא דמלה, (י) יומם יצוה יי חסדו, דא חסד כהנא רבא דמיכאל איהו כהן הדיוט. לגבי מאריה, ועם כל דא דהדיוט איהו אצל מאריה. מלך דחיות הקדש איהו. וברכת הדיוט אל תהי קלה בעיניך, והאי איהו יומם יצוה יי חסדו.

(יא) ובלילה שירו עמי, דא גבורה. שירה: (י) בכור שורו הדר לו. (ח) ופני שור מהשמאל, וגבריאל שלוחיה, וצריך לשורר ולנגן בחדוה בחמרא דאורייתא, לאתעסקא באורייתא, יקיים (ט) קומי רני בלילה לראש אשמורת.

(יב) ויימא, באשמורות, כמה סליחות ותחנונים ובקשות, מ בכל מיני רנה בגרוניה, דאיהו כנור לאפקא ביה קלא, בשית כנפי ריאה עם וורדא. בשית עזקאן, דקנה. ודא ר. ויפוק ליה מלבא, דתמן בינה. כמה דאוקמוה מארי מתניתין, הלב מבין. יפוק בן מ מבינה, מבן יה, דאיהו ר, דאיהו אפרוח בשית גדפין. ויסלק ליה בשית עזקאן דקנה, דאינון, שש מעלות לכסא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (במדבר ד.) (ו) (תהלים מב) שמות קג צ"ג. (ז) (דברים לג) ויקרא עב צ"י. (ח) (יחזקאל א) כ"א סה צ"א. (ט) (איכה ב) בשלח סה צ"ר. (י) (מ"א י) שמות עז צ"ק.

י למאריה; לגבי אריה מלך דחיות הקדש איהו. כ מוסיף לאתעסקא לשלחא [; לשלמא] קרבנא קמי מלכא ומאן דלית ליה רשו לאתעסקא. ג אשמורות מכמה. מ וכל. נ ל"ג דקנה; דאקנה. ס ל"ג מבינה.

ובלילה שירה עמי

הסולם

מאמר

ברכת הדיוט קלה בעיניך. וזה הוא יומם יצוה ה' חסדו.

(יא) ובלילה שירה עמי: זהו גבורה דז"א, כי שירה היא כמו בכור שורו הדר לו. ופני שור מהשמאל. ושירה ושור שוים זה לזה. וגבריאל הוא שליחו של הגבורה, וצריך לשורר לנגן בשמחה בינה של תורה, לעסוק בתורה, ולקיים, קומי רוני בלילה לראש אשמורות.

(יב) ויימא באשמורות כמה וכי: ויאמר באשמורות כמה סליחות ותחנונים ובקשות, בכל מיני רנה בגרונו, שהוא כנור להוציא בו קול בשש כנפי ריאה, דהיינו חמשה

(ט) מבן שלשים שנה ומעלה וגר: מצוה זו היא, להיות הלויים משוררים במקדש. ואע"פ שכבר העמדנו למעלה, כאן צריך לחדש דברים. כי הכהן הוא המקריב קרבן, והוא המלאך מיכאל, שהוא חסד, והחסד הוא כהן. לוי הוא גבריאל, שהוא גבורה, וגבורה נקראת לוי, והוא צריך לנגן.

(יוד) ורזא דמלה יומם וכי: וסוד הדבר, יומם יצוה ה' חסדו זה הוא חסד דז"א שהוא כהן גדול. כי מיכאל הוא כהן הדיוט כלפי אדונו, שהוא חסד דז"א, ועם כל זה אע"פ שהוא כהן הדיוט כלפי אדונו, הוא מלך על חיות הקודש שבצירדה. ועליו אמרו, אל תהיה (דסו"י דף קכ"א ע"ב)

(יג) ובי' כרסיין אינון, כסא כבוד מרום מראשון, ואינון לבא ופומא. ל"ב,
 (ל) ויאמר כי יד על כס יה מלחמה ליי' בעמלק, ע כרד, סמא"ל, פומא פ דכס"ה.
 צ כ"ס ה, הה"ד ט) תקעו בחדש שופר וגו'.
 (יד) מאי שופר. קנה, ו, קול דסליק מן הקנה, לגבי פומא, דתמן ה'. בה' מיני
 תקונין דדבורא, דאינון שפוון ושינים וחיך. שפוון תרין. שינים וטוחנות תרין
 מינין. וחיך, הא חמש. דטחנין ק כנהר דאיהו קול, כגוונא דטחנין ריחייא. לאפקא
 קול ודבור, דנפיק מבינה זלבא. במחשבה.
 (טו) דאיהו שמא מפרש בעשר מיני תלים. ובשופר, אין פוחתין מעשרה
 שופרות. ואורייתא, ר קלא דילה, דיבור דילה, בינה דילה, דאוקמוה איזהו
 חכם המבין דבר מתוך דבר. מחשבה דיליה. ט חשיב קמי קב"ה, מכל קרבנין
 ועלוון, הה"ד ט) זאת התורה לעולה ולמנחה. ע"כ ת

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(כ) (ידמיה יז) וירא קטו צ"ה ז"ח ד ט"ד שכ"ה
 תק"ח קכ ט"ג ש"ו. (ל) (שמות יז) ב"א קצו צ"ג.
 (ט) (תהלים סא) וירא קיג צ"א. ט) (ויקרא ז) וירא
 לט צ"ד.

ע ונהר; בנהר. פ בכסה. צ כ"ס י"ה. ק בנה.
 ר קלא דיליה בינה דיליה ובור דיליה. ש סליק.
 ת בדפויי כ"ד ב' פקודא דא המועל בהקדש וכי.

ובלילה שירה עמי

הסולם

מאמר

שהוא ו' שה"ס ז"א שנק' ד' ונקרא קול, והוא
 קול העולה מן הקנה, אל הפה, שהוא מלכות
 ששם ה' והיינו שכתוב, בכסה ליום חגנו,
 בכס ה', דהיינו בח' תקונים של הרבור, שהם
 שפתים ושינים וחיך. שפתים הן שתיים, שינים
 יש בהם שינים וטוחנות שהן ב' מינים, הן
 ארבע. וחיך, הרי חמשה, שהם ה' תקונים
 של הדבור. שהם טוחנים כנהר שהוא קול,
 כמו שטוחנים דיחים, להוציא קול ודבור היוצא
 מבינה שהוא הלב, ובמחשבה, שה"ס חכמה.

חמשה אונות הריאה עם וודרא, שהיא אונה
 קטנה התלויה בריאה, ובשש טבעות הקנה,
 וזה רומח על ו', כנגד ז"א, שהוא יוצא מן
 הלב, ששם הוא בינה, כמו שהעמידו בעלי
 המשנה, הלב מבין, ויצא בן, שהוא ז"א, מבינה,
 מבן י"ה, כי בינה היא אותיות, בן י"ה, שהוא
 ו', שהוא אפרוח בשש כנפים, דהיינו ז"א שיש
 לו שש ספירות חג"ת נה"י, ויעלה אותן בשש
 טבעות הקנה, שהם שש מעלות לכסא, כי חג"ת
 נה"י דז"א הם שש מעלות אל הבינה הנקראת
 כסא אל החכמה.

(טו) דאיהו שמא מפרש וכו': שהוא
 שם המפורש בעשרה מיני תהלים. שהם כנגד
 עשר ספירות, אף כאן המחשבה היא חכמה,
 הלב הוא בינה, הקנה ה"ס ז"א, שבו חג"ת
 נה"י שש טבעות הקנה, הפה הוא מלכות.
 ועם השולש שהוא כתר ה"ס ע"ס. וע"כ ובשופר
 אין פחתים מעשרה שופרות, שהם כנגד ע"ס.
 והתורה, הקול שלה הדבור שלה, בינה שלה
 שהעמדנו איזה חכם המבין דבר מתוך דבר,
 והמחשבה שלה, שהיא חכמה, הם עשר ספירות,
 כי קול הוא ז"א שבו חג"ת נה"י, דבור הוא
 מלכות, ובינה וחכמה שלה עם השורש שהוא
 כתר הן ע"ס. וע"כ התורה חשובה לפני הקב"ה
 מכל הקרבנות והעולות. ז"ש זאת התורה
 לעולה ולמנחה. (ע"כ רע"א מהינסא)

(יג) זבי' כרסיין אינון וכו': ושני כסאות
 הם, שכתוב, כסא כבוד מרום מראשון, שפירושו
 שהוא מרום מכסא הראשון, הרי שיש ב'
 כסאות, והם. לב, שהוא בינה, זפה, שהוא
 מלכות. לב, היינו שכתוב, ויאמר כי יד על
 כס יה, שהוא בינה, שהיא כס אל י"ה שהוא
 חכמה, והלב ה"ס מלחמה לה' בעמלק, שהוא
 סוד כבוד, דהיינו סמאל. הפה ה"ס כסה דהיינו
 כס ה'. ז"ש תקעו בחדש שופר בכסה וגו'.
 שהוא הפה, דהיינו המלכות, שהוא כסא של
 ה' אחרונה דהויה, ויש בה ה' תקונים של
 הפה כמ"ש לפנינו.

(יד) מאי שופר קנה וכו': ומפרש מהו
 שופר, שאומר תקעו בחדש שופר, הוא קנה,
 (דפו"י-דף קכ"א ע"ב)

(טז) ¹⁰ איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו'. ת"ח, כתיב ¹¹ וחבר הקיני נפרד מקין מבני חובב חותן משה וגו', וחבר הקיני מבני בנוי דיתרו הוה, כד"א ¹² ויאמר שאל אל הקיני וגו'. אמאי אקרי קיני. והא אוקמוה. וכתיב ¹³ את הקיני ואת הקניזי. ואתמר דעבד קנא במדברא, כעופא דא, בגין למלעי באורייתא, ואתפרש מן מתא, נפרד מקין, אתפרש מההוא עמא דהוה בקדמיתא, ואתדבק ביה בקב"ה, נפרד מקין.

(יז) זכאה ב"נ דזכי באורייתא, למיזל לאתדבקא באורחוי. דכד בר נש אזיל ¹⁴ באורחוי דאורייתא, משיך עליה רוחא קדישא עלאה. כד"א, ¹⁵ עד יערה עלינו רוח ממרום. וכד בר נש סטי אורחוי, משיך עליה רוחא אחרא מסטרא אחרא, דהוא סטרא דמסאבא וסטרא דמסאבא אתער מסטרא דנוקבא דתהומא רבא, דתמן מדורין דרוחין בישין, דנזקי ¹⁶ לבני נשא, דאקרון נזקי עלמא. דהא מסטרא דקין קדמאה אשתכחו.

(יח) ויתרו בקדמיתא כומרא לע"ז הוה, ולההוא סטר הוה פלת, ומשך עליה רוחא מההוא אתר. ¹⁷ וע"ד אקרי קיני לבתר נפרד ¹⁸ מקין, ¹⁹ ואתדבק ביה בקב"ה, ²⁰ דכל מאן דאתדבק ביה בקב"ה, ועביד פקודי אורייתא, כביכול, הוא קיים עלמין, עלמא דלעילא ועלמא דלתתא. והא אוקמוה, ועשיתם אותם ²¹ כתיב. ²² וכל מאן דעבר על פקודי אורייתא, כביכול פגים לעילא, פגים לתתא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (במדבר ה). (ע) (שופטים ד) ב"א רלו צ"ג. א לבני. ב ואע"ג דאקרי. ג מוסיף מקין ודאי. (פ) (ש"א טו) ויקרא מד צ"ק. (ז) (בראשית טו). ד ואתחבר. ה מוסיף מאי משמע דכל. ו מוסיף אתם (ק) (ישעיה לב) לך ס צ"א.

למעול מעל בה'

הסולם

מאמר

של תהום הגדול ששם משכנות הרוחות הרעים המזיקים לבני האדם והנקראים מויקי העולם. שהם נמצאים מצד קין הראשון. (יח) ויתרו בקדמיתא כומרא וכו': ויתרו היה מתחילה כומר לעבודה זרה, ולצד ההוא היה עובד, ומשך עליו רוח מאותו הצד, וע"כ נקרא אח"כ קיני, כי נפרד מקין ונתדבק בהקב"ה, שכל מי שמתדבק בהקב"ה ועושה מצות התורה, כביכול הוא מקיים העולמות. עולם שלמעלה ועולם שלמטה. ובכך העמידוהו. ועשיתם אותם. כתוב (כנ"ל בחוקותי אות י"ח).

(טז) איש או אשה וגו': בוא וראה, כתוב, וחבר הקיני נפרד מקין מבני חובב חותן משה. וחבר הקיני היה מבני בנוי של יתרו. כש"א ויאמר שאל אל הקיני וגו'. למה נקרא קיני. וכבר העמדנו. וכתוב ואת הקיני ואת הקניזי. ולמדנו, שעשה קן במדבר לעסוק בתורה כמו עוף הזה, ונפרש מן העיר, ונפרד מקין, ונפרד מעם ההוא, דהיינו מדינים, שהיה בהם תחילה, ונתדבק בהקב"ה. וע"כ נפרד מקין.

(יט) וכל מאן דעבר וכו': וכל מי שעבד על מצות התורה, כביכול, פוגם למעלה, פוגם למטה, פוגם את עצמו, פוגם לכל העולמות. משל לאלו יורדי הים השטים באניה, קם שוטה אחד ביניהם ורצה לנקוב את הספינה, אמר לו חבריו למה אתה קודח. אמר לו מה איכפת

(יז) זכאה בר נש וכו': אשרי האדם שזכה בתורה, ללכת ולהתדבק בדרכיו. כי כשהאדם הולך בדרכי התורה, מושך עליו רוח קדוש עליון, כש"א עד יערה עלינו רוח ממרום. וכשהאדם מטה דרכיו מן התורה, מושך עליו רוח אחר מצד האחר. שהוא צד הטומאה, וצד הטומאה מתעורר מצד הנקב (דסו"י דף קכ"א ע"ב *) דף קכ"ב ע"א)

פגים לגרמיה, פגים לכל עלמין. ^ז מתל לאינון מפרישי ימין ^ח דשאטי בארבה, קם חד שטייא בנייהו, בעא לנקבא וכי.

(כ) וע"ד איש או אשה כי יעשו וגו', האדם וגו'. ^ט ^ו והמה כאדם עברו ברית. אדם עבר על פקודא חד דאורייתא, גרים ליה לגרמיה מיתה, וגרם לכל עלמא, פגים לעילא, פגים לתתא, וההוא חובא תלייא, עד דיקיים קב"ה עלמא כמלקדמין, ויתעבר ההוא פגימו מעלמא, הה"ד ^ש בלע המות לנצח ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וגו'. ובג"כ כי יעשו מכל חטאת. האדם. האדם אדם קדמאה.

(כא) למעול מעל ביי, ^כ דמאן דיפוק מרחמי, וינקא מן דינא, הוא גרים פגימו וכי, וע"ד, רחמנא לישזבן מחייבי דהאי עלמא, ומן פגימו דלהון, כמה זכאין מסתלקי בגינייהו, בר כל מה דגרמי לעילא ותתא.

(כב) רבי יצחק ור' יהודה הוו אזלי מאושא ללוד, אמר רבי ^ג יהודה נימא מילין דאורייתא ונזיל. פתח רבי ^ה יהודה ואמר, ^ה כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור וגו'. מה כתיב בתריה, בעל הבור ישלם וגו'. ומה על דא כך, מאן דגרים לאבאשא עלמא בחובוי עאכו"ו. אלא תוהנא דאע"ג דאבאיש עלמא, אמאי אית ליה תשובה, ^ו כמה דכתיב איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם והשיב.

(כג) אלא ודאי דא מהניא להו, בגין דעביד תשובה, כביכול הוא עביד ליה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (הושע ו) ב"ב דו צ"ג. ^ש (ישעיה כה) תצוה ^מ צ"ח ת) (שמות כא) ח"ג רעט. ^ז ל"ג מתל. ^ח דסטרין. ^ט מוסיף ת"ח והמה. ^י מוסיף האדם כתיב. ^כ מאן דיניק. ^ל יצחק. ^מ יצחק. ^נ והכתיב.

התשובה

הסולם

מאמר

וע"כ הרחמן יצילנו מרשעי העולם הזה ומן הפגם שלהם. כי כמה צדיקים מסתלקים בשבילם, חוץ מכל מה שגורמים למעלה ולמטה.

איכפת לך, הלא תחתי אני קודת. אמר לו, הרי שנינו נטבעים בטפינה ביחד. (ויק"ד פ"ד ו')

(כב) ר' יצחק ור' יהודה וכי: ד"י ור"י היו הולכים מאושא ללוד. אר"י, נאמר דברי תורה ונלך. פתח ד' יהודה ואמר, כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור וגו', מה כתוב אחריו בעל הבור ישלם וגו', ומה על זה כך, מי שגרם להרע לעולם בחטאיו על אחת כמה וכמה. אלא תמה אני, כיון שהרע לעולם, למה מועיל לו התשובה כמו שכתוב, איש או אשה וגו' והתודו על חטאתם והשיב.

(כ) וע"ד איש או וכי: וע"כ איש או אשה כי יעשו וגו' האדם וגו', שרומז על אדם הראשון, שכתוב, והמה כאדם עברו ברית. אדם עבר על מצוה אחת שבתורה, גרם לעצמו מיתה וגרם לכל העולם פגם למעלה ופגם למטה, ואותו עון תלוי, עד שיקיים הקב"ה העולם כבתחילה, ויהיה נעבד הפגם ההוא מן העולם. ז"ש בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים וגו'. ומשום זה כתוב כאן כי יעשו מכל חטאת האדם. האדם, שרומז על אדם הראשון.

(כג) אלא ודאי דא וכי: ומשיב, אלא ודאי זה מועיל להם משום כיון שעושה תשובה כביכול הוא עושה אותו ממש. כי תשובה משיבה

(כא) למעול מעל בח': כי מי שיוצא מרחמים ויונק מן הדין הוא גורם פגם וכי (דפו"י דף קכ"ב ע"א) 38

ממש. דהא מה דפגים לעילא, אתקין ליה, ובמה בתשובה. ם דכתיב איש או אשה כי יעשו וגו', והתודו את חטאתם והשיב, ותשובה אתקין כלא, אתקין לעילא, אתקין לתתא, אתקין לגרמיה, אתקין לכל עלמא.

(כד) פתח ר' ם יצחק אבתריה ואמר, ם בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה וגו'. בצר לך, מכאן דתשובה מעליא מכלא, עד לא ישרי דינא בעלמא. דבתר דשרי דינא תקיף חיליה מאן יעבר ליה מעלמא ויסלק ליה. דהא (* כיון דשארי דינא, לא אסתליק עד דישתלים. בתר דאשתלים, ועבד תשובה, אתקין עלמין כלהו. משמע, דכתיב ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים, וכתיב ושבת עד יי' אלהיך וגו'. כי אל רחום יי' אלהיך וגו'.

(כה) באחרית הימים, מאי איכא הכא. אלא לאכללא כנסת ישראל, דאיהי בגלותא, ואשתכחת בעאקו דלהון, ולא שבקת לון לעלמין. ובגין כך קב"ה אע"ג דאשרי דינא בעלמא, בעי דיהדרון ישראל בתשובה, לאוטבא להו בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, ולית לך מאן דקאים קמי תשובה.

(כו) ת"ח, אפילו כנסת ישראל, תשובה אקרי. ואי תימא ם תשובה ם עלאה ם מכל אתר לא שכיח, אלא דא אקרי תשובה, כד אהדר רחמי לקבלהא, והיא תבת על כל אינון אוכלסין וינקא לון. ותשובה מעליא, כד אתמסר נפשא לגבה, ונטיל לה בזמנא דאיהי בתשובה, כדין כלא אתתקן לעילא ותתא, ואתתקן הוא, וכל עלמא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט ל"ג מן דכתיב עד ותשובה. ם יהודה. ם ל"ג תשובה; ואת. ם מעליא. ם בכל.

(דברים ד) תשא ט צ"ע.

התשובה

הסולם

מאמר

(כה) באחרית הימים מה וכו': שואל, באחרית הימים, מה ענין לכאן. ומשיב, שהוא לכלול כנסת ישראל הנקראת אחרית הימים. שהיא בגלות, ונמצאת עמהם בצרה, ואינה עוזבתם לעולם. ומשום זה הקב"ה אע"פ שהשרה דין בעולם, רוצה שישראל יחזרו בתשובה להטיב להם בעולם הזה ובעולם הבא. ואין לך דבר העומד בפני תשובה. (כו) ת"ח אפילו כנסת ישראל וכו': בוא וראה, אפילו כנסת ישראל שהוא מלכות, נקראת תשובה. ואם תאמר, תשובה עליונה, שהיא בינה. היא אינה מצויה בכל מקום. אלא זה המלכות, נקראת תשובה, כשחזרו הרחמים, שהוא ז"א, כנגדה, והוא שבה להניק כל אלו ההמונים שלה. ותשובה הכי טובה היא, כשהחוטא מוסד נפשו אליה, והיא לוקחת אותה בזמן שהוא בתשובה, או מתתקן הכל למעלה ולמטה, והוא נתתקן וכל העולם.

משיבה ה' אל הו', כי מה שפגם למעלה תקן אותו, ובמה בתשובה. שכתוב, איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם והשיב וגו'. ותשובה מתקנת הכל, מתקנת למעלה ומתקנת למטה מתקנת את עצמו, ומתקנת לכל העולם.

(כד) פתח ר' יצחק וכו': פד"י אחריו, ואמר, בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה וגו'. בצר לך מכאן שתשובה טובה מכל, בטרם שישרה הדין בעולם. כי אחד שכבר שרה הדין, נתחזק כחו, מי יעבירו מן העולם ויסלקו. כי כיון שכבר שרה הדין אינו מסתלק עד שיושלם. אחד שנשלם הדין, ועשה תשובה, מתקן כל העולמות. זה משמע, משכתוב, ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים, וכתוב, ושבת עד ה' אלקיך וגו', כי אל רחום ה' אלקיך.

חיבא

(כו) חייבא חד בעלמא, קלקולא דכמה אחרנין בגיניה. ווי לחייבא, ווי לשביביה. ת"ח, יונה, בגין דלא בעא למהך בשליחותא דמאריה, כמה בני נשא ו הוו אתאבידו בגיניה בימא, עד דכלהו אהדרו עלוי, ודאינו ליה בדינא בימא, וכדין אשתזיבו כלהו, וקב"ה חס עליה לבתר, ושזיב כמה אוכלסין בעלמא. אימתי. כד אהדר למאריה מגו עקתיה. הדא הוא דכתיב, ^(א) קראתי מצרה לי אל יי ויענני. וכתיב, ^(ב) מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה וגו'.

רעיא מהימנא

(כח) * פקודא דא, היא מצות תשובה. ^(א) ודא איהי בינה. ובעוונותינו מדחרב בי מקדשא, לא אשתאר לנו אלא ודוי דברים לבד, ודא מלכות. ומאי בינה. בן י"ה. והאי בן, ו' איהו ודאי. וכל מאן דחזר בתשובתא, כאלו חזר את ה' לאת ו', דאיהו בן י"ה, ואשתלים ביה ידו"ד. ודא איהו תשובה, תשוב ה' ודאי לגבי ו'.
(כט) דאת ה' ודאי איהו ודוי דברים, ורזא דמלה, ^(א) קחו עמכם דברים ושובו אל יי אמרו אליו וגו' ונשלמה פרים שפתינו. דודאי כד ב"נ איהו חוטא, גרים לאתרחקא ה' מאת ו'. דאסתלק בן י"ה, דא יה"ו, מאת ה'. ובג"ד אתחרב בי מקדשא, ואתרחקו ישראל מתמן, ואתגלו ביני עממיא. ובג"ד, כל מאן דעביד תשובה, גרים לאחזרא ה' לאת ו', ופורקנא בדא תלייא. ובג"ד הכל תלוי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ב) (יונה ב) ויחי קסד צ"ד. (ג) (תהלים קיח) בשלח ר ל"ג הו. ^(א) תשובה דא היא מצוה וליג פקודא דא. צו צ"ה. (ד) (הושע יד).
ת ל"ג ודא איהי בינה.

מאמר

הסולם

התשובה

וכן הזה הוא ו' ודאי, שרומז, על ז"א הנקרא בן הדבוק בה, ומקבל ממנה מוחין די"ה, וכל מי שחזר בתשובה הוא כאלו השיב אות ה' שהיא המלכות, אל אות ו' שהוא ז"א, שהוא בן י"ה, ונשלם בו הויה, כי בן הי"ס ו' ועם י"ה הוא יה"ו, ועם המלכות, שהוא ה' שחזרה אליו נשלם כל השם, וזו היא תשובה, ודאי, שהיא אותיות, תשוב ה' אל ה'.

(כו) חייבא חד בעלמא וכו': רשע אחד בעולם, כמה אחרים נזוקים בשבילו. אוי לרשע אוי לשכנו. בוא וראה, יונה, משום שלא רצה ללכת בשליחות אדונו, כמה בני אדם היו נאבדים בשבילו בים עד שכולם חזרו עליו ודנו אותו בדין להשליכו לים. ואז ניצולו כולם, והקב"ה חס עליו אח"כ, והציל כמה המונים בעולם, והיינו אנשי נינוה, מתי היה זה. הוא כשחזר בתשובה לאדונו מתוך צרתו. זה שכחוב, קראתי מצרה לי אל ה' ויענני. וכתוב, מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה, וגו'.

(כט) דאת ה' ודאי וכו': כי את ח' ודאי היא, ודוי דברים, וסוד הדבר, קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו וגו' ונשלמה פרים שפתינו. כי ודאי כשאדם חוטא, גורם שתרחק הה' מאת ה', כי בן י"ה, שהוא ו' שזה כולל יה"ו נסתלק מן אות ה', ומשום זה נחרב בית המקדש ונתרחקו ישראל משם, וגלו בין העמים, ומשום זה, כל מי שעושה תשובה, גורם להשיב את הה' לאת ה', והגאולה תלויה בזה, ומשום זה הכל תלוי בתשובה. שכך אמרו הראשונים, כל הקצים כלן

רעיא מהימנא

(כח) פקודא דא היא מצות תשובה. וזה הוא בינה. ובעוונותינו כשחרב בית המקדש לא נשאר לנו אלא ודוי דברים בלבד, שזה הוא מלכות, שנקראת ודוי דברים. ומה היא בינה. היא אותיות בן י"ה. (דפ"י דף קכ"ב ע"ב * דף קכ"ב ע"א)

בתשובה. דכך אמרו קדמאי, כל הקצים כלו, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, דאיהו שלימו דשמיה.

(ל) וע"ד (ה) ואעשה למען שמי. ועוד (ו) למעני למעני אעשה. ואם לאו חזרין, אנא אעמיד לון מלכא, שקשין גזרותיו משל פרעה, ויחזרון על כרחייהו. (ז) הה"ד ושבת עד יי' אלהיך, עד ידו"ד ודאי.

(לא) ותשובה דא אתקריאת חיים, (י) כי ממנו תוצאות חיים, דאינון נשמתין דישראל. ואיהו הבל דנפק ועאל בפומא דב"נ, בלא עמל ובלא יגיעה. ה' דבהבראם. ועלה אתמר, (י) כי על כל מוצא פי יי' יחיה האדם. והיא על רישיה דב"נ. עלה אתמר, (י) ותמונת יי' יביט. (י) אך בצלם יתהלך איש.

(לב) ובגין דאיהי על רישיה דב"נ, אסיר ליה לב"נ למיזל ד' אמות בגלוי דרישא, דאם היא אסתלקת מעל רישיה דב"נ, מיד אסתלקו חיים מניה.

(לג) ואי תימא דכך שריא על אומין דעלמא, אע"ג דלא אתברי בהון שמיא וארעא וכל תולדין דבהון. לא שריא ודאי, דמשה בעא מקב"ה, דלא תשרי שכינה על אומין דעלמא, ויהיב ליה. הבלא דקיימא על אומין דעלמא מאן נפקא. או על חייביא דאינון ערב רב מעורבין עם ישראל. אלא ודאי לית כל אפייא שוין, אפילו ישראל לאו אינון שוין, כ"ש אחרנין.

מסורת הזוהר

(ה) (יחזקאל א) ח"ג קעח : ת"ז ת"ו כג. (ישעיה מח) ת"ז ת"ו כג. תק"ח צה ט"ב ש"א. (ז) (דברים ד) לעיל אות כג צ"א. (ז) (משלי ד). (ח) (דברים ח) יתרו עח צ"ג. ט) (במדבר יב) משפטים קלא צ"ט. (י) (תהלים לט) ויחי מט צ"ב.

מאמר

כלו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, שהיא שלמות שמו. כי ה"ס ה' המשלמת ליה"ו, כנ"ל בדבור הסמוך.

(ל) וע"ד ואעשה למען וגו': וע"כ, ואעשה למען שמי, דהיינו להשלים שם הוי"ה כנ"ל. ועוד, למעני למעני אעשה. ואם אינם חוזרים בתשובה, אני אעמיד להם מלך שקשים גזרותיו יותר משל פרעה, ויחזרו בתשובה בעל כרחם. ז"ש ושבת עד הויה אלקיך, עד הויה ודאי, דהיינו להשלים שם הויה כנ"ל.

(לא) ותשובה דא אתקריאת וכו': ותשובה זו, שהיא מלכות וה' דהויה, נקראת חיים, שכתוב, כי ממנו תוצאות חיים, שהן נשמות ישראל שהן תוצאות של המלכות, הנקראת חיים, והיא המלכות, היא הבל היוצא ונכנס בפיו של האדם בלא עמל ובלא יגיעה, שה"ס ה' דהבראם, כי אות ה' מתבטאת מן הפה, בקלות, יותר מכל האותיות, ועליה נאמר, (דמו"י דף קכ"ב ע"א) דף קכ"ב ע"ב

הסולם

כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. כי המלכות, נקראת מוצא פי ה'. והיא על ראשו של האדם. דהיינו, ועל ראשי שכינת אל. ועליה נאמר ותמונת ה' יביט. כי המלכות נקראת תמונת ה'. וכן אך בצלם יתהלך איש. (לב) ובגין דאיהי על וכו': ומשום שהיא על ראשו של האדם, אסור לו לאדם ללכת ד' אמות בגילוי ראש. כי אם היא מסתלקת מעל ראשו של אדם, מיד מסתלקים החיים ממנו.

(לג) ואי תימא דכך וכו': ואם תאמר שכך שורה המלכות גם על אומות העולם, אע"פ שלא נבראו בהם שמים וארץ וכל התולדות שבהם. כי בהבראם הוא אותיות באברהם, שבו נבראו שמים וארץ ותולדותיהם, וכן זרעו של אברהם ולא אומות העולם. ומשיב אינה שורה עליהם ודאי, כי משה בקש מהקב"ה שלא תשרה השכינה על אומות העולם, ונתן לו. (ברכות ז.) וא"כ ההבל הנמצא על

(ד) אלא ודאי על האי דיוקנא דאת ה' אוקמוה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה. וכד האי שריא על ישראל, לית לון יגיעה ולא שעבוד. ובה נפש עמלה ויגיעה (ג) שבת וינפש.

(ה) דנפש אחרא אית על רישיה דב"נ, דאתקריאת עבד. ואיהו דיוקנא על ב"נ. ואיהי עבד דמלכא, דמנענעא כל אברין דב"נ, למיזל בארחין טבין, ולקיימא בהון רמ"ח פקודין, לשריא עלייהו ה' דבהבראם, דכך סליק הבראם לרמ"ח.

(ו) ודיוקנא אחרא על רישיה, דאתקריאת יראה, ודא י'. ועלייהו אתמר, (ז) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים. תרין דיוקנין טבין, דאינון דכר ונוקבא. דכר מסטרא דאת י'. נוקבא מסטרא דאת ה'.

(ז) ותרין אתוון אתערין ליה לב"נ לתורה ולמצוה. י' יראה, ודא * איהי על רישיה דב"נ, ומנה ייעול דחילו ללבא דב"נ, למדחל מקב"ה, ולנטרא גרמיה דלא יעבר על פקודין דלא תעשה. ה' אהבה על רישיה דב"נ, ומניה עאל רחימו דקב"ה, על רמ"ח אברין דיליה, לקיימא בהון פקודין דעשה. ו' איהי על רישיה דב"נ, ומניה ייעול על פומא דב"נ מלולין לאולפא באורייתא.

חלופי גרסאות

א דאיהי.

מסורת הזהר

(כ) (שמות לא) ב"א רס צ"א (ל) (בראשית א) הקסה"ו קפא צ"א.

התשובה

הסולם

מאמר

מבחינת ד' אותיות הויה דז"א, ששוריים על ראשו. ואומר, וצורה אחרת יש על ראשו שנקראת יראה, וזו היא י' דהויה, שה"ס כתר וחכמה. דהיינו האורות של יחידה חיה, דרוח. וכיון שה"ס כתר היא בחינת יראה. כי היראה נמשכת מכתר. ועליהם נאמר, ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים, דהיינו ב"פ בצלם, שהם ב' צורות טובות שהם זכר ונקבה, הזכר מצד אות י', דהויה, שה"ס יחידה חיה. והנקבה מצד אות ה' דהויה, שה"ס נשמה.

(ז) ותרין אתוון אתערין וכו': ובי' אותיות י"ה מעוררות את האדם לתורה ולמצוה, שהתורה ה"ס ו', והמצוה ה"ס ה'. ה' היא יראה, שזו היא על ראשו של האדם, וממנה נמשכת היראה אל הלב של האדם לירא מהקב"ה, ולשמוד עצמו שלא יעבור על מצות לא תעשה. ה' היא אהבה שעל ראשו של אדם וממנה נמשכת אהבת הקב"ה על רמ"ח אבריים שלו לקיים בהם רמ"ח מצות עשה. ו' דהויה, שמצדה שורה אור הרוח דרוח על האדם, היא על ראשו של האדם וממנה נכנסים דבורים בפה של האדם ללמוד בתורה. דהיינו המלכות שה"ס הנפש דרוח, שנקראת דברים, שה"ס ה', ונשלט הויה.

על אומות העולם מאיזה מקום יוצא, או הנמצא על הרשעים שהם ערב רב המעורבים בישראל. מאין הוא, ומשיב, אלא ודאי אין כל פנים שוים. ואפילו בישראל אין כל אחד שוה, כל שכן אחרים. כמ"ש לפנינו (באות מ"א ומ"ב).

(ד) אלא ודאי על וכו': אלא ודאי, על צורה זו של אות ה', העמידו, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה. כי שבת היא המלכות. בשעה שהיא עולה לבניה, וכשזו המלכות עז"ס שבת, שורה על ישראל, אין להם יגיעה ולא שעבוד. ובה, נפש העמלה והיגיעה שבת וינפש.

(ה) דנפש אחרא אית וכו': כי נפש אחרת ישנה על ראשו של אדם, שאינה ממלכות, שנקראת עבד, כי נמשכת ממטטרון, שנקרא עבד, והיא הצורה שעל האדם במקום המלכות, והיא עבד מלך המנענע כל אבריו של אדם ללכת בדרכים טובים ולקיים בהם רמ"ח מצות, שתשרה עליהם ה' דבהבראם, שה"ס המלכות, כי כך עולה הבראם במספר רמ"ח.

(ו) ודיוקנא אחרא על רישיה וכו': אחר שביאר בחינת נפש האדם הוא מפרש בחינת נרנח"י דרוח הנמשכת לאדם הזוכה,

לח) ובהאי קחו עמכם דברים ושובו אל יי'. ובהאי דיהא בכון היראה והאהבה והתורה יתחזר ב ידו' ג בינה דאיהו תשובה, ד ו תשוב לגבי ה', דאיהו עובדא דבראשית. ואיהי ל"ב אלהים. * וישתלים ידוד ובה יהא ה לכון נייחא מכלא, ובה שבת וינפש.

לט) ובה יתכליל יד'ו, ובג"ד ויכלו: שלימו דכלא. בה, אתברי כל עלמא, ועלה קיימין שמיא וארעא וימא וכל בריין דאתברון, דכתיב (ז) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. ואם היא אתרחקת מעלמא אפילו רגעא, כלא אתחרב ותבטל, ולא הוי קיומא בעלמא.

מ) האי ה' לא תיזיל מגופא, ובה קיימא וכד היא תיזיל מיניה, הוא סם המות תיתי ותשרי עליה, דתתקרי טומאה, נבלה, פסולה, מלאך המות, חשך, אפלה, ושריא על גופא דב"נ. ובההוא זמנא אתקרי ב"נ מת. ורזא דמלה, (נ) כי לא אחפוץ במות המת נאם יי' אלהים והשיבו וחיו.

מא) כל פקודין דעשה, דהוו עתידין לשריא ברמ"ח ו אברין דיליה, כלהו מתאבלין עליה. ורזא דמלה, (ו) דרכיו ראיתי וארפאהו וגו'. ולאבליו. מאי

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ב יהו'. ג כ"ג הסלם: דאיהו בינה. ד ותשוב. ה לנכון ו פקודין דילה.

(ז) (בראשית ב) הקסה"ו כג צ"א. (ח) (יתזקאל יח) ת"ז תכ"ב טו: תס"ט קיט. ז"ח כב ט"ב ש"ה. (י) (ישעיה נז) משפטים עב אות רלב.

התשובה

הסולם

מאמר

בה, נברא כל העולם, ועליה עומדים שמים וארץ והים וכל הבריות שנבראו, שכתוב, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם שהוא אותיות בה' בראם, שהיא מלכות ואם היתה מתרחקת מן העולם אפילו רגע אחד, היה הכל נחרב ומתבטל, ולא היה קיום לעולם.

מ) האי ה' לא וכו': ה' זו לא תלך מן הגוף של האדם ובו היא עומדת, וכשהיא הולכת ממנו, יבא סם המות וישרה עליו, שהוא נקדאת, טומאה, נבלה, פסולה, מלאך המות, חשך, אפלה, ושורה על גוף האדם, ובעת ההוא, נקרא האדם מת. וסוד הדבר, כי לא אחפוץ במות המת נאם ה' אלקים והשיבו וחיו. שהיה לו לומר, במות החי, אלא שהרשע הוא כבר מת, וע"כ כתוב במות המת.

מא) כל פקודין דעשה וכו': כל מצות עשה, שהיו עתידיים לשדות ברמ"ח אברים שלו, כולם מתאבלים עליו, וסוד הדבר דרכיו ראיתי וארפאהו וגו' ולאבליו, מהו ולאבליו, אלו הם רמ"ח אברים שמתאבלים עליו, שהם צורה עליונה, השורה על ראשו שבה שורה יהו' ה' (כנ"ל אות ל"ז) וכמו שישנה צורה טובה

לח) ובהאי קחו עמכם וגו': ובוה, בדבורים שנמשכים לפיו ללמוד בתורה, נאמר, קחו עמכם דברים ושובו אל הויה. כי הדיבורים משלימים יהיו, עם ה' אחרונה, שנקראת דברים. ובוה, שיהיה בכס הידאה והאהבה והתורה, שהים י"ה ויה, כי יראה ואהבה הים י"ה והתורה הים ו' והדבורים שבפה, הים ה' ישוב הויה שהוא ז"א, להיות שבת, שהיא תשובה, שפירושה, תשוב ו' שהוא ז"א לה' ראשונה, שהיא מעשה בראשית והיא ליב פעם אלקים שבמעשה בראשית. דהיינו בינה, דהיינו שז"א ומלכות עולים ומלבישים את הג"ר דבינה, שהים או"א עלאין, ויושלם הויה, ובה במלכות שעלתה לבינה, יהיה לכם מנוחה מכל, ובה שבת וינפש. כלומר שהמלכות העולה לבינה נקראת שבת, והיא בסוד המנוחה והנפישא. וכל עוד שאינה עולה לבינה, אין המלכות נקראת שבת.

לט) ובה יתכליל יה"ו וכו': ובה, במלכות שעלתה לבינה, שהיא ה' אחרונה, יוכלל יהו', ויושלם השם, ומשום זה, ויכולו השמים והארץ, שהוא בשבת, היא שלמות הכל.

ולאבליו. אילין רמ"ח ז אברין, דקא מתאבלין עליה, דאינון דיוקנא עלאה דשריא על רישיה, דבה שריא הוי"ה. דכמה דאית דיוקנא טבא על צדיק, ומנהיג ליה לכל עובדין טבין, לזכאה ליה לעלמא דאתי. כך אית דיוקנא בישא, על רישא דחייביא, לאנהגא לון בעובדין בישין, דירתון גיהנם. ובג"ד אית הבל ואית הבל, אית הבל טב, דאתמר ביה, (ט) כי על כל מוצא פי יי' יחיה האדם. ואית הבל ביש, דאתמר ביה (ו) גם זה הבל ורעות רוח.

(מב) ות"ח בעובדין דב"נ אשתמודע פרצופא, דאיהי עליה, ופרצופא דאנפוי. הה"ד, (ט) הכרת פניהם ענתה במ. בדיוקנא, אשתמודע פרצופא דחיה דשריא עליה, אם הוא אריה, או שור או נשר, או אדם. מהמרכבה דקביה ושכינתיה. או מהמרכבה דמלאך שר הפנים. או מהמרכבה בישא דסמאל. או מהמרכבה דארבע יסודין דעלמא. ולית בהון לא היצר טוב, ולא היצר הרע, אלא כבעירין דעלמא. ובג"ד כמה הבלים אית בבני נשא, כל חד למיניה. ורזא דמלה, (ז) תוצא הארץ נפש חיה למינה. ובג"ד, במדה שאדם מודד בה מודדין לו. ובכל פרצופא אית ממנא עליה.

(מג) ת"ח, לשית יומי בראשית, לכל חד אית ליה פרצופיה, דההוא דרגא דאנהיג ליה, ולא תשכח יום דלית ביה טוב. ואע"ג דביומא תניינא לא אית ביה טוב, ביומא תליתאה תשכח ליה. ובג"ד אתמר ביה תרי זמני טוב.

(מד) וכל יומא אית ליה גדר מלבר, דלא ייעול כל ב"נ לההוא טוב. כגון חשך דכסי לנהורא. דתשכח ביומא קדמאה אור, ותשכח ביה חושך. בכל יומא

מסורת הזהר

(ט) (דברים ח) יתרו עז צ"נ (ט) (קהלת ב) (ט) (ישעיה ג) יתרו ל צ"ב. (ז) (בראשית א) ב"א קב צ"ב.

מאמר

הסולם

התשובה

טובה על צדיק המנהיגו לעשות כל המעשים הטובים לזכונו לעולם הבא, כך ישנה צורה רעה על ראש הרשעים להנהיגם במעשים רעים שירשו גיהנם. ומשום זה יש הבל ויש הבל. יש הבל טוב שנאמר בו, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. ויש הבל רע, שנאמר בו, גם זה הבל ורעות רוח.

של ד' יסודות העולם, שאין בהם לא יצר הטוב ולא יצר הרע, אלא כבהמות העולם. ומשום זה כמה הבלים יש באדם כל אחד למינו. וסוד הדבר, תוצא הארץ נפש חיה למינה. ומשום זה במדה שאדם מודד מודדים לו. ובכל פרצוף יש ממנה עליו.

(מג) ת"ח לשית יומי וכו': בוא וראה, לששת ימי בראשית, לכל אחד יש לו פרצוף של אותה המדרגה המנהיגה אותו. ולא תמצא יום שאין בו טוב, דהיינו שנאמר בהם וירא אלקים כי טוב. ואע"פ שביום שני לא נאמר בו כי טוב, תמצא אותו ביום השלישי, שמשום זה נאמר בו שתי פעמים טוב.

(מב) ות"ח בעובדין דב"נ וכו': ובוא וראה במעשים של האדם, ניכר הפרצוף השורה עליו, ופרצוף הפנים. ז"ש הכרת פניהם ענתה במ. בצורה השורה עליו, ניכר פרצוף החיה השורה עליו, אם הוא אריה או שור או נשר או אדם ואם מן המרכבה של הקב"ה ושכינתו או מהמרכבה של המלאך שר הפנים. או מהמרכבה הרעה של סמאל, או מהמרכבה (דפו"י דף קכ"ג ע"א)

(מד) וכל יומא אית וכו': וכל יום יש לו גדר מבחוץ, שלא כל אדם יוכל לכנוס לטוב

תשכח נטירא. ואינון נטירין אינון, כגון קוצים לכרם. ואית נטירין אחרנין, כגון נחשים ועקרבים ושרפים, ונטרין ההוא טוב, דלא ייעול תמן דלאו איהו ראוי למיעול. ואי לאו, כל חייביא הוו עאלין ברוין דאורייתא.

(מה) ובג"ד מאן דאיהו חייבא, וייעול למנדע רזין דאורייתא, כמה מלאכי חבלה דאתקריאו חשך ואפלה, נחשים ועקרבים חיות ברא אתקריאו, ומבלבלין מחשבתיה, דלא ייעול לאתר דלאו דיליה.

(מו) אבל מאן דאיהו טוב, כל אלין נטירין אינון לממריה, וקטיגור נעשה סניגור, וייעלון ^ח ליה לטוב הגנוז, ויימרון ליה מרנא, הא בר נש טוב וצדיק ירא שמים, בעי לאעלא קדמך, אמר לנו, ^ק פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה יה. ההוא טוב הגנוז יימא לון, פתחו ליה בהאי תרעא דאתקרי אהבה, או בהאי תרעא דאיהי תשובה. כל צדיק ייעול כפום דרגא דיליה, ורזא דמלה ^ר פתחו שערים ויבא גוי צדיק וגו'.

(מז) כען צריך לאהדרא על פתח התשובה. וכי מכמה מינין איהו תשובה דעבדין בני נשא, כלהו טבין, אבל לאו כל אפיא שוין. אית ב"נ דאיהו רשע גמור כל ימיו, ואיהו עובר על כמה פקודין דלא תעשה, ומתחרט ומודה עלייהו, ולבתר כן לא עבד לא טב ולא ביש. לדא ודאי ימחול ליה קב"ה, אבל לא דיזכה לתשובה עלאה. אית ב"נ לבתר דייתוב מחטאיו, ומתכפר ליה, איהו אזיל בדרך מצוה, ומתעסק בכל כחו בדחילו ורחימו דקב"ה. דא זכי לתשובה תתאה, דאתקרי ה'. ודא איהו תשובה תתאה.

חלופי גרסאות

ח ל"ג ליה.

מסורת הזוהר

(ק) (תהלים קיח) ב"א שלט צ"ג. ר (ישעיה כו) יתרו לג צ"י.

התשובה

הסולם

מאמר

לעזרו, וקטיגור נעשה סניגור. ומביאים אותו לטוב הגנוז, ויאמרו, אל הטוב הגנוז, אדוננו, הרי איש טוב וצדיק ירא שמים רוצה לכנוס לפניך, ואמר לנו, פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה יה. אז, אותו טוב הגנוז, יאמר להם, פתחו לו באותו שער שנקרא אהבה, או באותו שער שנקרא תשובה. וכל צדיק יכנוס כפי המדרגה שלו. וסוד הדבר, פתחו שערים ויבא גוי צדיק וגו'.

(מז) כען צריך לאהדרא וכו': עתה צריכים לחזור, על פתח התשובה. כי מכמה מינים היא התשובה שעושים בני אדם, וכולם טובים. אבל לא כל הפנים שוים. יש בן אדם שהוא רשע גמור כל ימיו, והוא עבר על כמה מצות לא תעשה, והוא מתחרט ומתודה עליהם. ואח"כ אינו עושה לא טוב ולא רע, לזה, ודאי שהקב"ה ימחול לו. אבל לא שיזכה לתשובה עליונה

לטוב ההוא שבו, דהיינו שיש חשך המכסה את האור. כמו שתמצא ביום הראשון אור, ותמצא בו חשך. וכן בכל יום תמצא שמירה, ואלו הם שמירה, כמו קוצים השומרים הכרם, שלא יכנוס זר אליו. ויש שומרים אחרים כמו נחשים ועקרבים ושרפים ששומרים הטוב ההוא, שלא יכנוס שם מי שאינו ראוי להכנס. ואם לא היתה שמירה, היו כל הרשעים יכולים לכנוס בסודות התורה.

(מה) ובג"ד מאן דאיהו וכו': ומשום זה, מי שהוא רשע, ויכנוס לדעת סודות התורה, כמה מלאכי חבלה הנקראים חשך ואפלה, נחשים ועקרבים, שנקראים חיות השדה, מבלבלים מחשבתו שלא יכנוס למקום שאינו שלו.

(מו) אבל מאן דאיהו וכו': אבל מי שהוא טוב, כל אלו השומרים הם לפקודתו (דסו"י דף קכ"ג ע"א)

מח) ואית ב"נ לבתר דמתחרט מחובוי, ויעביד תשובה, ויתעסק באורייתא בדחילו ורחימו דקב"ה, ולא ע"מ לקבל פרס. דא זכי לאת ו', ואיהו בן י"ה, ועל שמיא אתקרי בינה, ודא גרים דתשוב ו' לגבי ה'. ומלת תשובה כך היא, תשוב ו' לה'.

מט) ולעולם לא שריא ה' בכר נש, ולא ו', * בלא דחילו ובלא רחימו, דאינון י"ה, יראה ואהבה קרינן ליה ודאי. ומתמן אתייהיבו התורה והמצוה דאינון בן ובת. ובגין דישראל מקיימין התורה והמצוה, אתקריאו בנים לקב"ה, הה"ד ט) בנים אתם ליי' אלהיכם.

נ) הנסתרות : יראה ואהבה, דאינון במוחא ולבא. בחללא דגופא. וברישא. והנגלות : התורה והמצוה, דאינון בגופא וברישא לבר. ורזא דמלה הכי הוא ודאי, דאי ב"נ דחיל לקב"ה, או רחים ליה, דא לא ידע ב"נ אחרא, בגין דאיהו מלה דלא אתגליא אלא בינו לבין קונו.

נא) אבל ב"נ דמתעסק באורייתא, ואזיל בפקודין דעשה, דא אתגליא לכל ב"נ, בגין דקב"ה עבד ליה פומא באתגליא, לאתעסקא באורייתא, ועיינין לאסתכלא בה, ואודנין למשמע בה. ועבד קב"ה בב"נ, ידן ורגלין וגופא, למעבד בהון פקודין דעשה.

נב) א"כ חוטמא למאי נפקא מניה. n) ויפח באפיו נשמת חיים, דא איהי

מסורת הזוהר

ט) (דברים יד) לך נג צ"ב. ח) (בראשית ב) משפטים ה צ"ל.

התשובה

הסולם

מאמר

התורה והמצוה, הם נקראים בנים להקב"ה ז"ש בנים אתם לה' אלקיכם. (ג) הנסתרות יראה ואהבה וכו' : הנסתרות לה' אלקינו, הם יראה ואהבה, שהם במוח ולב. הנמצאים בחלל הגוף ובפנימיות הראש. שהם סוד י"ה כנ"ל. והנגלות לנו ולבנינו, היינו התורה והמצוה שהם בחיצוניות הגוף והראש, שהם ו"ה. יסוד הדבר כך הוא ודאי, כי אם אדם מתירא מהקב"ה או אוהב אותו, זאת אין אדם אחר יודע, משום שהוא דבר שאינו מתגלה אלא בינו ובין קונו. נא) אבל ב"נ דמתעסק וכו' : אבל אדם העוסק בתורה והולך במצות עשה, זה מתגלה לכל אדם, משום שהקב"ה עשה לו פה בגלוי לעסוק בתורה, ועינים להסתכל בה, ואזנים לשמוע בה. ועשה הקב"ה באדם, ידיים ורגלים וגוף, לעשות בהם מצות עשה.

עליונה, ויש בן אדם, שאחר ששב מחטאיו ונתכפר לו, הוא הולך בדרך מצוה, ועוסק בכל כחו בהם, ביראה ובאהבה להקב"ה, זה זוכה לתשובה תחתונה שנקראת ה' דהיינו מלכות, שזו היא תשובה תחתונה.

מח) ואית ב"נ לבתר וכו' : ויש אדם, שאחר שמתחרט על עונותיו ועושה תשובה, הוא עוסק בתורה ביראה ואהבה להקב"ה, ולא על מנת לקבל פרס. זה זוכה לאות ו' דהויה, שהוא ז"א, והיא בן י"ה, ועל שמו נקרא בינה, וזה גורם שתשוב ו', שהוא ז"א, אל ה' שהיא מלכות, והמלה תשובה היא אותיות תשוב ו' לה'.

מט) ולעולם לא שריא וכו' : ולעולם אינה שורה באדם לא ה' ולא ו', בלי יראה ובלי אהבה, שהם י"ה, יראה ואהבה אנו קוראים אותם ודאי, ומשם ניתנה התורה והמצוה, שהם בן ובת, דהיינו ו"ה, ז"א ומלכות. (כנ"ל אות ל"ז) ומשום שישראל מקיימים (דסו"י דף קכ"ג ע"א *) דף קכ"ג ע"ב)

נב) א"כ חוטמא למאי וכו' : שואל, א"כ החוטם של האדם למה עשאו הקב"ה, ומשיב

דיוקנא דעל ב"נ, דאתמר ביה ^(א) ויחלום והנה סלם. סלם ודאי איהי נשמת חיים, כרסייא לשם ידו"ד דאיהו היראה והאהבה התורה והמצוה ובה שריא, והאי כרסייא, מנה גזורות כל נשמתין דישראל, ואיהי דיוקנא על רישא דב"נ.

(נג) והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו. אלין הבלים דסלקין ונפקין בגופא, בהאי סלם. איהו חד, שביעאה דכלא. ואיהו מצב ארצה, תרינן. וראשו מגיע השמימה, תלת. והנה מלאכי אלהים עולים, תרי. ויורדים תרי. אינון לקבל ד' רוחות והשמים והארץ. ורזא, דמלה, ^(ב) הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל. אינון שבעה, לקבל כורסייא, דאיהו הסלם, והשמים והארץ, וד' יסודין דעלמא, ואינון שבעה. לקבל שבעה יומי בראשית. אית כל בריין דשמיא, וימא, וארעא. כגון חיות עופות בהמות דגים, וכמה תולדין דתליין מיניה.

(נד) ובגין דכלא אתברי בהאי צולמא, דעל כל ישראל דאיהי צדיק, אתמר בהון ^(א) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'. ודא ממלל על בני נשא, דאינון מתילין לחיון ברא, ולבעירן, ולעופין, ולנוני ימא. דאית בר נש דמזליה שור, ומזליה אריה, ומזליה נשר, ומזליה אדם.

(נה) וכל אלין, למה מתפחדין מהאי דיוקנא דאינון מתמן אתבריאו. אלא משום דשם ידו"ד שריא עליה. רזא דמלה, ^(ד) וראו כל עמי הארץ וגו'. וכל מאן

מסורת הזהר

(א) (בראשית כח) ויצא כו צ"ה. (ב) (קהלת א) ויצא ו צ"י. (ג) (בראשית ט) נח פס צ"ג. (ד) (דברים כח) צו כא צ"ב.

התשובה

הסולם

מאמר

שהם שבעה הבלים כנגד הכסא. כי הבל הבלים הם ג'. ופעם ב' הבל הבלים הם ששנה. ועם הבל האחרון הם שבעה. שהם הסולם והשמים והים והארץ וד' יסודות העולם. שהם שבעה. וכנגד שבעת ימי בראשית. שהם חגית נהי"מ. וכנגדם יש כל בריות השמים והארץ, דהיינו חיות ועופות בהמות דגים וכמה תולדות התלויות מהם.

(נד) ובגין דכלא אתברי וכו': ומשום שהכל נברא בצלם ההוא שעל כל ישראל, שהוא צדיק, דהיינו יסוד, נאמד בהם, ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'. וכתוב הוה, מדבר על בני אדם שהם משולים לחיות השדה ולבהמות ולעופות ולדגת הים. שיש אדם שמזלו שור. ויש שמזלו אריה, ויש שמזלו נשר, ויש שמזלו אדם.

(נה) וכל אלין למה וכו': וכל אלו למה מפחדים מצורה זו, שעל האדם, שהם נבראו משם. אלא הוא משום ששם הויה שורה עליו. וסוד הדבר, וראו כל עמי הארץ כי שם הויה נקרא

ומש"ב, ויפח באפיו נשמת חיים, זו היא צורה שעל האדם, שנאמר בו, ויחלום והנה סולם, סולם, ודאי הוא נשמת חיים, שהיא מלכות, שהוא כסא לשם הויה, שהוא יראה ואהבה ותורה ומצוה, שיראה ואהבה הם ו"ה, ותורה ומצוה הם ו"ה, כנ"ל. ובה, בנשמת חיים, שורה השם הויה. וזה הכסא, שהוא הסולם, ממנו נחתכות כל נשמות ישראל, והוא צורה על ראשו של האדם.

(נג) והנה מלאכי וגו': והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. אלו הם הבלים העולים ויוצאים בגוף, בסולם הזה. הוא, הסולם, אחד, השביעי מכולם. והוא מוצב ארצה, הוא עוד אחד, והם שנים. וראשו מגיע השמימה, הוא עוד א', והם שלשה. והנה מלאכי אלקים עולים, הם עוד שנים והם חומשה. ויורדים, הם עוד שנים והם שבעה. והם כנגד ד' רוחות העולם והשמים והארץ, שמאירים בסולם ההוא. וסוד הדבר, הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל.

(דסו"י דף קכ"ג ע"ב) 47

דפגים עובדוי, אתפגים דיוקניה. ושם יי לא שריא באתר פגים, ובהווא פגימו שריא חשך, בגין פגימו דסיהרא דשריא ביה חשוכא. והאי ב"נ כמה דאיהו פגים דיוקניה, כך אתפגים איהו לתתא, או אתעביד אלם, או חרש, או סומא, או חגר. בגין דיהא רשים לעילא ותתא.

(נו) והווא חשך שריא בפגימו דיליה, ומיד אשתמודעאן ביה דרגין קדישין, דאינון חילוי דקב"ה, ומתרחקין מניה, דכבר ידעין דבהווא פגימו לא שריא מלכא. ובג"ד חילוי דמלכא מתרחקין מניה, דחיילין דמלכא לא שריין, ולא מתקרבן, אלא באתר דמלכא שריא, דכך אינון מתנהגין אבתריה, כאברין בתר גופא.

(נז) ובהווא אתר דשרי ההוא חשך, כמה מלאכי חבלה, דאתקריאו נחשים ועקרבים, מתקרבין ליה, ויהבין ליה כמה נשיכין, ואלין אינון יסורין. ואי אית ליה ׀ ממונא דעובדין טבין דעביד, אתמעטון מניה. ואיך אתמעטון מניה, אלא כל זכות דנחית ליה מלעילא, יהיב ליה לאלין מלאכי חבלה, ובטלין מניה יסורין. ואי לית ליה זכו, ולא חובא לעילא, אלא כלא לתתא, בכל זכו דעביד נחית ליה ממונין, ואומין דעלמא מתקרבין ליה, לקבל מלאכי חבלה, ויהיב לון ׀ ממונא, ואשתזיב מנייהו.

(נח) ובג"ד הוו ישראל מקרבין לעזאזל, לגבי ההוא חשך. ושבעים פרים, לקבל שבעים אומין, לקיימא קרא, (ה) אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים. ומיד דהדרין בתיובתא, אתעבר ההוא חשך מהווא פגימו, וישתלים.

חלופי גרסאות

ט ממונה. י ממונה. כ ממונה.

מסורת הזהר

(ה) (משלי כה) סקודי רנה צ"ס.

הסולם

התשובה

הנקראים נחשים ועקרבים, מתקרבים אליו, ונותנים לו כמה נשיכות ואלו הם יסורים. ואם יש לו כסף, דהיינו רכוש ממעשים טובים שעשה, כלומר, אם הרכוש שלו הוא מעשים טובים, הם מתמעטים ממנו. ואיך הם מתמעטים ממנו. הוא, שכל זכות דהיינו כל הארה, היורדת אליו מלמעלה בעד המעשים הטובים, נותנים אותו לאלו מלאכי חבלה, ובעד זה מבטלים ממנו היסורים. ואם אין לו לא זכות ולא חוב למעלה, אלא כל רכוש שלו הוא למטה, ובכל זכות שעושה יורד לו כסף גשמי. אז אומות העולם מתקרבים אליו, במקום מלאכי חבלה, ונתן להם כספו, וניצל מהם.

(נח) ובג"ד הוו ישראל וכו': ומשום זה, היו ישראל מקרבים לעזאזל, אל אותו החשך. וע' פרים כנגד ע' אומות, שהקריבו בסוכות, לקיים הכתוב, אם רעב שונאך האכילהו לחם

מאמר

נקרא עליך ויראו חמך. וכל מי שפוגם מעשיו נפגמת צורתו, ושם הויה אינו שורה במקום פגום. שבפגם ההוא שורה חשך, משום שבפגם הלבנה שהיא המלכות, שורה החשך, והאדם הזה כמו שפגם צורתו, כך הוא נפגם למטה, או שנעשה אלם או חרש או עור או פסח, כדי שיהיה רשום למעלה ולמטה. (נו) והווא חשך שריא וכו': והחשך הווא שורה בפגם שלו, ומיד מכידים אותו המדרגות הקדושות. שהן צבאות הקב"ה, ומתרחקים ממנו, שכבר ידעים שבפגם ההוא אין המלך שורה. ומשום זה צבאות המלך מתרחקים ממנו, שחילול המלך אינם שורים ואינם מתקרבים אלא למקום שהמלך שורה. שכך הם מונזגים אחריו כאברים אחר הגוף.

(נז) ובהווא אתר דשרי וכו': ובמקום ההוא ששורה החשך ההוא, כמה מלאכי חבלה,

ורוא דמלה, (1) גם יי העביר חטאתך לא תמות. ומיד אתהדר ביה שמא דיי, ויתרפי ביה, מאנן נשיכין דיסורין, הדא הוא דכתיב (2) ושב ורפא לו. ומנין דאתהדר קב"ה מיד דהדר בתיובתא ואשתלים ההוא פגימו. הדא הוא דכתיב (3) שובו אלי ואשובה אליכם.

(נט) ודא איהו בתשובה גמורה, דגרים לאהדרא בינה דאיהו יד"ו, לגבי ה' דאיהי מלכות. דאזלא מנדדא מן * קנהא, דאיהי ההיא דיוקנא, דמתקטרין ב' בה כל פקודין. (4) ובה מתקטרין עשר ספירן. כד ב"נ עבד פקודא חדא ולא יתיר, ועביד (5) לה בדחילו ורחימו דקב"ה. בגינה שריין עליה י' ספירן. וכל מאן דקיים פקודא חד כדקא יאות, כאלו מקיים רמ"ח פקודין דעשה, דלית פקודא דלאו איהו כלילא מכלהו רמ"ח (ע"כ רע"מ)

(ס) איש איש-כי תשטה אשתו וגו'. מאי האי לגבי האי. אלא כמה דכתיב (6) למעול מעל ביי. ר' אלעזר אמר, איש איש, מאי איש איש, דהא בחד סגי, אלא הא אוקמוה, אבל איש איש, משמע איש דאיהו איש, וקיים קרא דכתיב, (7) שתה מים מבורך וגו'. כדין הוא איש בעלמא, איש לגבי אתתיה. ומעלה בו מעל, הא בחד סגי, אמאי תרי. אלא חד לעילא וחד לתתא. חד לכנסת ישראל, וחד לבעלה. בגין כך והביא האיש את אשתו.

חלופי גרסאות

2 תשובה. מ ביה. נ וביה. ט ליה.

(כמדבר ה) (3) (משלי ה) נח ט צ"א.

מסורת הוזהר

(1) (שם יב) לך קלו צ"א. (2) (ישעיה ו) ת"ז
תכ"א ט. תכ"ב סו : תס"ג צד : (ח) (מלאכי ג)
ת"ז ת"ע קכד : ט) (כמדבר ה) *

התשובה

הסולם

מאמר

כי אין מצוה שאינה כלולה מכל רמ"ח מצות עשה. (ע"כ רעיא מהימנא).

מאמר הסוטה

(ס) איש איש כי תשטה אשתו וגו': שואל, מה זה אצל זה. כלומר למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת מעילה. ומשיב, אלא כמו שכתוב, שם, למעול מעל בה' כתוב גם כאן בסוטה, ומעלה בו מעל. והם ענין אחד, וע"כ נסמכו זה לזה. ר' אלעזר אמר, איש איש, מהו איש איש ב' פעמים, הרי באחת היה די. ומשיב, אלא כבר העמידוהו, אבל איש איש פירושו, איש שהוא איש, דהיינו שקיים הכתוב, שתה מים מבורך, ולא נתן עיניו באשה אחרת, אז הוא איש בעולם, איש אל אשתו. ומעלה בו מעל, שואל, הרי במעל אחד היה די למה ב"פ מעל. ומשיב, אלא מעל אחד למעלה ואחד למטה, דהיינו אחד לכנסת ישראל, שאינא מלכות, ואחד לבעלה, שהוא ז"א משום זה והביא האיש את אשתו אל הכהן.

אמאי

לחם ואם צמא השקהו מים. ומיד שחוזרים בתשובה נעבר אותו חשך מפגם שהוא ונשלמים. וסוד הדבר, גם ה' העביר חטאתך לא תמות. ומיד חוזר עליו שם הויה, וירפא אותו מאלו הנשיכות של היסורים. ז"ש, ושב ורפא לו. ומאין לנו שהקב"ה חוזר אליו מיד אחר שחזר בתשובה, ונשלם אותו הפגם. זהו שכתוב, שובו אלי ואשובה אליכם.

(נט) ודא איהו בתשובה וכו': וכל זה הוא בתשובה גמורה שגורם להחזיר הבינה, שהוא יה"ו אל ה' שהיא המלכות, שהלכה נודדת מן קנה, שהיא אותה הצורה שעל ראש האדם, שמתקשרות בה כל המצות (כנ"ל אות נ"ב) ובה מתקשרות עשר ספירות. כשאדם עושה מצוה אחת ולא יותר, אלא שעושה אותה בידאה ואהבה להקב"ה, שורות עליו בשבילה עשר ספירות. וכל מי שמקיים מצוה אחת כראוי, הוא כאלו מקיים רמ"ח מצות עשה.

(סא) ׁ אמאי אל הכהן. רזא דמלה, בגין דכהנא שושבינא איהו דמטרוניתא. הכא אית לאסתכלא, הא כתיב (ז) ושחט את בן הבקר, ושחט אחרא, ולא כהנא, דכהנא אסיר ליה בדינא, בגין דלא יפגים ההוא אתר דאחיד ביה, ואת אמרת, והביא האיש את אשתו אל הכהן, למידן דינהא. אלא ודאי כהנא פ לדא ז חזי, בגין דאיהו שושבינא למטרוניתא, וכל נשי עלמא ק מתברכן בכ״י, וע״ד אתתא דלתתא מתברכא בשבע ברכות, ר דאחידת בה בכנסת ישראל, וכהנא קאים לאתקנא מלי דמטרוניתא, ולעינא בכל מה דאצטריך, בגין כך כהנא לדא, ולא אחרא.

(סב) ואי תימא דאיהו עביד דינא, לאו הכי, אלא לאסגאה שלמא בעלמא קא אשתדל בהאי, ולאסגאה חסד. דאי ההיא אתתא אשתכחת זכאה, כהנא אסגי שלמא בהו, ולא עוד אלא דמתעברא בברא דכר, ואתעביד שלמא על ידיה. ואי לא אשתכחת זכאה, איהו לא עביד דינא, אלא ההוא שמא קדישא דאיהי קא משקרת ביה, ט הוא עביד דינא, והוא בדיק לה.

(סג) תא חזי, כהנא לא עייל גרמיה להאי, אלא כד היא יהבת גרמה קמיה, ת לזכאה * זמנא, ותרין שאיל לה, כיון דאיהי בעיא לאשתכחא זכאה, כדין כהנא עביד עובדא, בגין לאסגאה שלמא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ע ל״ג מן אמאי עד הכא ; אמאי, אלא הכהן.
 פ מוסיף דא לדא. ז ל״ג חזי ; כחזי. ק אתאחדת.
 ר ואחידת. ש ההוא. ת לחטאה.

(ז) (ויקרא א).

הסוטה

הסולם

מאמר

בכל מה שהיא צדיכה. משום זה רק הכהן ראוי לזה ולא אחר.
 (סב) ואי תימא דאיהו וכיׁ : ואם תאמר טהכהן עושה דין, שהוא סותר למדרגתו שהיא חסד. ומשיב, אינו כן, אלא כדי להרבות שלום בעולם הוא משתדל בזה, ולהגדיל החסד. כי אם האשה היא נמצאת נקיה, הכהן מרבה שלום בהם, באשה ובבעלה, ולא עוד אלא שמתעברת בכך זכר, ונעשה שלום על ידו. ואם אינה נמצאת נקיה, אין הכהן עושה דין, אלא שם הקדוש ההוא שהיא שקרה בו, הוא עושה דין, והוא בודק אותה.
 (סג) תא חזי כהנא וכיׁ : בוא וראה, הכהן לא הכניס עצמו לזה, אלא כשהיא נותנת עצמה לפניו להשקותה; כדי שתזכה. פעם ושתים שואל אותה, וכיון שהיא רוצה להמצא נקיה, אז עושה הכהן מעשה, כדי להרבות בשלום. בינה לבעלה.

(סא) אמאי אל הכהן וכיׁ : שואל, למה יביא אשתו אל הכהן. ולא לשופט. ומשיב, סוד הדבר הוא, משום שהכהן הוא שושבינה של המטרוניתא, דהיינו המתקן את המלכות לזוג עם ז״א. וע״כ שייך לו תקון הפגם של הסוטה המגיע עד המלכות. כנ״ל. כאן יש להסתכל, הרי כתוב ושחט את בן הבקר, אשר ושחט פירושו, אחד ולא הכהן. משום שהכהן אסור לו לפעול בדין, כדי שלא יפגם אותו מקום טהכהן אחוז בו, דהיינו חסד. ואתה אומר, והביא איש את אשתו אל הכהן לדון הדין שלה. אלא ודאי דק הכהן ראוי לזה, משום שהוא שושבינה של המטרוניתא, וכל נשי העולם מתברכים מכנסת ישראל. וע״כ האשה שלמטה, מתברכת, בשבע ברכות, בשבע ברכות, משום שהיא אחוזה בכנסת ישראל, שיש בה זׁ ספירות חג״ת נהי״מ. והכהן עומד לתקן דברי המטרוניתא, שהיא המלכות, ולעיין 50 (פרוי דף קכ״ד ע״א *) דף קכ״ד ע״ב

(סד) כהנא א כתיב שמא קדישא חד זמנא בארע מישר, לבתר כתב ליה למפרע ב אתון ב סריטין בטהירין, דינא בדינא, רחמי ברחמי, רחמי בדינא, ודינא ברחמי. אשתכחת זכאה, אתון רחמי ג אשתכחו, ודינין סלקין. לא אשתכחת כדקא יאות, רחמי סלקין, ודינין אשתארו, וכדין דינא אתעביד.

חלופי גרסאות

א וכתוב. ב טריטין. ג אשתקעו.

דרך אמת ב) אותיות מהפכים באורות עליונים וקראם טריטין לפי שאין האותיות כסדרן וצריך לחפש ולחזור אחריהם בהיותם בדילוג והפוך ותוא מלי ויקרא רבה אם את אכיל סן אתרוגין דיהודאי את מתסי. טרסין בשוקא ולא אשכחו ספי' חיפוש ובדיקה.

הסוטה

הסולם

מאמר

ו"ש. כהנא כתיב שמא קדישא חד זמנא בארע מישר, שהויה ביושר. י"ה ו"ה מודה על התפשטות הבינה שהיא מדת הרחמים. לבתר כתב ליה למפרע, שהויה למפרע שהוא ה"ו ה"י, מודה על התפשטות מדת הדין שבמלכות. כי ההין שהם נוקבין שולטים על י"ו שהם דכודין, וה' תתאה שהיא מלכות שולטת על אותיות ו' ה' י', שכל אות העומדת בראשונה היא השולטת. ולפיכך הויה למפרע מודה על מלכות של מדת הדין. וכשמחה לתוך המים, נתעברו האותיות דרחמים, שהם מבינה, והאותיות דדין, שהם ממלכות דמדת הדין, אלו באלו, ונעשו מהם ד' בחינות א' דינא בדינא, שהם מאותיות של בחינת המלכות בלבדה, ורחמי ברחמי, שהם מבחינת הבינה בלבדה, ורחמי בדינא, שהם מבינה המעורבת במלכות, ודינא ברחמי, שהם ממלכות המעורבת בבינה. ואם אשתכחת זכאה, דהיינו שלא זנתה תחת בעלה, הרי היא דבוקה באשת חיל, במלכות העליונה, ואז שורה עליה התקון שבה, דהיינו שנקודה דמדת הדין שהיא מנעולא, היא בגניזו, ונקודה דמדת הרחמים שולטת בה בגלוי. וע"כ, אתון רחמי אשתכחו, שהמה שולטים, ודינין סלקין, דהיינו שמסתלקים ונגנזים. כתקון המלכות ואז כשזתה המים האלו, היא מתברכת ממדת הרחמים ונקתה ונודעה זרע, ואם לא אשתכחת כדקא יאות, אלא שססתה תחת בעלה, שאז היא דבוקה באשת זנונים, שהיא המלכות דקליפה, שבה אין שום תקון הגניזה. אז רחמי סלקין ודינין אשתארין, שמחמת גילוי הדינים דמנעולא, מסתלקים כל האורות דבינה, והדינים נשארים, ואז כשזתה את המים והיו בה מים המאוררים למרים וצבתה בטנה ונפלה ירכה וגר.

(סד) כהנא כתיב שמא וכו': הכהן כותב את השם הקדוש, פעם אחת בדרך ישר, דהיינו י"ה ו"ה. ולאחד כך כותב אותו למפרע, דהיינו ה"ו ה"י. והאותיות, שנמחו לתוך המים, היו נשרטים באורות עליונים ד' בחינות, שהם, דין בדין, רחמים ברחמים, רחמים בדין דין ברחמים. אם נמצאת נקיה, האותיות של רחמים נמצאו ואותיות הדין עלו. ואם לא נמצאת כדאוי, אותיות הרחמים עלו, ואותיות הדין נשארו. ואז נעשה הדין. ביאור הדברים. כבר נתבאר לעיל (אמור אות קנ"ג) ענין הסוטה. עש"ה. כי אשת חיל שהי' המלכות הקדושה, מעולם לא סוטה תחת בעלה, שפידושו שאינה ממשכת החכמה ממעלה למטה הנבחן לרבקות באל אחד. אלא היא דבוקה בבעלה ז"א שהי' קו האמצעי המתקן הארת החכמה שתאיר דק ממטה למעלה. והסוטה שססתה מתחת בעלה, היא מתרבת באשת זנונים, הרבוקה באל אחד, הממשיך החכמה ממעלה למטה. ונודע שהמלכות נקדחת עץ הדעת טוב ורע, משום שיש בה ב' נקודות, נקודה דמדת הדין, שהי' מלכות דצמצום א' שמחמתה אינה ראויה לקבל אור. ונקודה הממותקת במדת הרחמים, שעל ידיה מקבלת כל האורות, ואם האדם זוכה, נעשה תקון במלכות לגנז הנקודה דמדת הדין, ורק נקודה הממותקת במדת הרחמים היא בגלוי. ואז היא טובה. שהאדם מקבל כל האורות על ידה. ואם האדם אינו זוכה אז מתגלה נקודה דמדת הדין שבמלכות ואז כל האורות מסתלקים. והרי דע. כמ"ש כל זה לעיל (הקדמת ספר הזהר אות קכ"ג, ויצא י"ג ד"ה סתרא) ולפיכך, כדי לברר אם הסוטה זנתה תחת בעלה נעשית בדיקה זו ע"י הכהן ע"ד הזה.

סה) ר' אלעזר פתח ואמר, (n) ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם, הא אוקמוה. אמר, תוהנא איך בני עלמא לא מסתכלין ולא משתדלין במלין דאורייתא, הכא אית לאסתכלא, אמאי כתיב הכא שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו.

טו) אבל ודאי רזא דמלה, דהכא על מיא הוה, בגין דמצראי הוו אמרי, דבנייהו דישראל הוו מנייהו, והוו כמה בישראל דחשדין לאנתתייהו בדא. עד דקב"ה מטא לון להאי אתר, ובעי למבדק לון, מה כתיב ויבאו מרתה וגו'. ויצעק אל יי' וגו'.

טז) אמר קב"ה למשה, משה מה את בעי, ד הא כמה חבילין קיימין גבייכו הכא, ואנא בעינא למבדק הכא נשיהון דישראל, כתוב שמא קדישא, ורמי למיאי, ויבדקון כלהון, נשי וגוברין, ולא ישתאר לעז על בני. ועד דיבדקון כלהו הכא, לא אשרי שמי עלייהו, מיד ויורהו יי' עץ וישלך אל המים, דא שמא קדישא, ההוא דהוה כותב כהנא למבדק נשיהון דישראל, כדין, שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו.

סח) ואי תימא נשיהון דישראל יאות, אינון אמאי. אלא אוף אינון בעיין, דלא אסתאבו בנשיהון דמצראי. ונשיהון דישראל לא אסתאבו במצראי, כל אינון שנין דהוו בינייהו, וכלהו נפקו גוברין ונוקבין זכאין, ואשתכחו זרעא דישראל קדישין, זכאין, כדין *) קב"ה אשרי שמה בינייהו, ועל דא על מיא

חלופי גרסאות

ד הכא.

מסודת הזוהר

ל. (שמות טו) ב"א רכג צ"א

הסוטה

הסולם

מאמר

רוצה לברוק כאן נשיהם של ישראל. כתוב שם הקדוש והשלך אל המים ויברקו כל ישראל. נשים וגברים, ולא ישאר לעז על בני. וכל עוד שלא יברקו כולם כאן, לא אשרה שמי עליהם. מיד, ויורהו ה' עץ וישלך אל המים. עץ הוא שם הקדוש ההוא שהיה כותב הכהן לברוק נשיהם של ישראל. אז, שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו.

סח) ואי תימא נשיהון זכרי: ואם תאמר, נשיהם של ישראל שנבדקו יפה ונא, שהוא מטעם החשד של המצריים. אבל הם הגברים למה נבדקו. ומשיב, אלא אף הם, הגברים, היו צדיקים להברק, אם לא נטמאו בנשיהם של המצריים, ונשיהם של ישראל לא נטמאו במצרים כל אלו השנים שהיו ביניהם, וכולם, גברים ונקבות יצאו זכאים, ונמצא זרע ישראל קדושים, זכאים. אז השרה הקב"ה שמו ביניהם. ועל כן על מים ודאי, שם שם לו

סה) ר' אלעזר פתח וכו': רא"ם ואמר, ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם. הרי העמידוהו. אמר, תמה אני איך בני העולם אינם מסתכלים ואינם עוסקים בדברי תורה. הרי כאן יש להסתכל, למה כתוב כאן, שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו.

טו) אבל ודאי רזא וכו': ומשיב, אבל ודאי סוד הדבר, שכאן היה הנס על המים. כי המצריים היו אומרים, שמהם הם בניהם של ישראל. והיו כמה אנשים בישראל שהיו חושדים נשיהם בזה. עד שהקב"ה הביאם למקום הזה, ורצה לברוק אותם. מה כתוב, ויבאו מרתה וגו'. ויצעק אל ה' וגו'.

טז) אמר קב"ה למשה וכו': אמר הקב"ה למשה, משה, מה אתה רוצה. הרי כמה גדודים מקטרגים, עומדים עליכם כאן, ואני

ודאי, שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו אוף הכא, במיא בדיק כהנא לאתתא, ובשמא קדישא.

(ט) וּמִן הָעֵפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן. מֵאֵן הָעֵפֶר. הֵא תִּגְיֵן, כְּתִיב הֲכֵל הִיָּה מִן הָעֵפֶר וְהֵכֵל שֶׁב־אֵל הָעֵפֶר הֵכֵל הִיָּה מִן הָעֵפֶר, אֲפִילוּ גִלְגַּל חֲמָה, כִּי־שׁ בִּינָא דִּאֲשַׁתְּכֵחוּ מִנִּיהּ.

(ע) אִי־ר יוֹסִי, הֲ אֵלוּ כְּתִיב וּמִן הָעֵפֶר וְלֹא יִתִּיר, הוּינֵא אֲמַר הֲכִי. אֲבַל כִּיּוֹן דְּכְתִיב וּמִן הָעֵפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן, מִשְׁמַע דִּאֲחֵרָא הוּא. אֲלֵא כְּתִיב וּ יִתֵּן כְּעֵפֶר חֲרָבוֹ, אֲלֵיִן מֵאֲרִיָּהוֹן דְּקִיסְטִין וּבְלִיסְטְרַאִין, מֵאֲרִי דְּדִינֵא קִשְׂיָא. מִשְׁמַע דְּכְתִיב בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן, דִּאֲחִידֵן לִתְתָא. וְעַל דָּא יִקַּח הֲכֵהֵן וְנָתַן אֶל הַמִּים.

(עא) מִי הַמְרִים הַמֵּאֲרָרִים, אֲלֵיִן מִי יֵמָא, דֵּאִינוֹן מְרִירִין. מֵאִי הוּא. דָּא וְשִׁמָּא קִדִּישָׁא, בְּשַׁעְתָּא דִּאֲשַׁתְּכַח בְּדִינָא, כְּדִין אֲקָרוֹן מִי הַמְרִים הַמֵּאֲרָרִים. וּבְגִי־כ מֵאִי דִּימָא דִּלְתַתָּא כְּלֵהוֹן מְרִירִין.

(עב) תִּ"ת, הֵאִי יֵמָא קִדִּישָׁא כְּמָה נִהְרִין מִתִּיקִין עֲאֲלִין בְּגוּוֹה, וּבְגִין דֵּאִיִּהִי דִינָא דְּעֵלְמָא, מִימּוֹי מְרִירִין, בְּגִין דִּאֲחִיד בַּה מוּתָא לְכָל בְּנֵי עֵלְמָא. וְאֵעִיג דֵּאִינוֹן מְרִירִין, כְּד מִתְּפַשְׁטִין מִתִּיקִין הֵאִיִּנוֹן. הֵאִי לִזְמַנִּין מִיִּין דִּימָא מְרִירִין. לִזְמַנִּין יֵמָא דְּבִלַע לְכָל שָׂאֵר מִימִין, וְאֲקָרִי יֵמָא דְּקַפָּא, וּבִלַע כָּל אִינוֹן אַחֲרֵנִין.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ג) (במדבר ה. ה.) (קהלת ג) צו סג צ"ו. (ו) (ישעיה ה) מוסיף ומן העפר אלו. ו ימא. ז שמא. ח ל"ג אינון. ט מוסיף לזמנין ימא. י אקרי. (מא) תרומה סב צ"ס.

הסוטה

הסולם

מאמר

עפר הזה ישיל לתוך המים. קִיפְטִין הוא כלי זיין, מלשון לבוש בכלי זיין קסטיא (ילמדנו שופטים) וּבְלִיסְטְרַאִין, הוא כמ"ש, וכי משה רבינו ע"ה קניגי וּבְלִיסְטְרַיִהִי (חולין ט:). (עא) מִי הַמְרִים הַמֵּאֲרָרִים וְכוּ': אֵלוּ הֵם מִי הַיָּם שֶׁהֵם מְרִים. מֵה הֵם מִי הַיָּם. הֵם הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, דְּהֵיִינוּ מַלְכוּת הַנִּקְרָאת יֵס, בְּעַת שֶׁנִּמְצְאָת בְּדִין, וְאִז נִקְרָאִים מִי הַמְרִים הַמֵּאֲרָרִים. וּמִשּׁוֹם זֶה מִי הַיָּם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהוּא עֲנַף אֶל הַמַּלְכוּת, כּוֹלֵם מְרִים.

לו חק ומשפט ושם נסהו. אף כאן במים בדיק הכהן את האשה, ובשם הקדוש. (ט) וּמִן הָעֵפֶר אֲשֶׁר וְכוּ': וּמִן הָעֵפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן. שׁוֹאֵל מֵהוּ הָעֵפֶר. וּמִשְׁבִּיב, הֲרִי לְמַדְנֵוּ. כְּתוּב, הֵכֵל הִיָּה מִן הָעֵפֶר וְהֵכֵל שֶׁב־אֵל הָעֵפֶר. הֵכֵל הִיָּה מִן הָעֵפֶר אֲפִילוּ גִלְגַּל הַחֲמָה. כָּל שֶׁכֵּן אָדָם שֶׁנִּמְצָא מִמֶּנּוּ. (כמ"ש) לְעִיל צו קע"ג).

(עב) תִּ"ת הֵאִי יֵמָא וְכוּ': בּוֹא וְרֵא, הַיָּם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, שֶׁהוּא מַלְכוּת, כְּמָה נִהְרֵת מִתּוֹקִים, שֶׁהֵם סְפִירוֹת דּוּ"א, נִכְנָסִים בְּתוֹכָהּ, וּמִשּׁוֹם שֶׁהִיא רִיִן שֶׁל הָעוֹלָם, מִימִיָּה מְרִים, מִשּׁוֹם שֶׁאֲחֻז בַּה הַמוֹת שֶׁל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. בְּסוּיָהּ וּרְגִלְיָהּ יוֹרְדוֹת מוֹת. וְאֵעִיף שֶׁהֵם מְרִים, כְּשֶׁמִּתְּפַשְׁטִים הֵם מִתּוֹקִים. לְפַעְמִים מִי הַיָּם מְרִים, הֵיִינוּ מִצַּד שֶׁהַמוֹת נֶאֱחָז בְּמַלְכוּת. לְפַעְמִים מִי הַיָּם בּוֹלְעִים כָּל שָׂאֵר מִימּוֹת. כְּמ"ש

(ע) אִי־ר יוֹסִי וְכוּ': אִדְרִי, אֵלוּ הִיָּה כְּתוּב וּמִן הָעֵפֶר, וְלֹא יוֹתֵר, הִיִּיתִי אֹמֵר כִּךְ, שֶׁהִפִּירוֹשׁ הוּא מִן הָעֵפֶר, שֶׁהוּא מַלְכוּת. אֲבַל כִּיּוֹן שֶׁכְּתוּב, וּמִן הָעֵפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן, מִשְׁמַע שֶׁהוּא עֵפֶר אַחֵר. אֲלֵא כְּתוּב, יִתֵּן כְּעֵפֶר חֲרָבוֹ, אֵלוּ בְּעִלֵי כְּלֵי זִיין, וּבְעִלֵי אֲבִנֵי הַקֶּלַע, בְּעִלֵי דִין הַקֶּשֶׁה. זֶה מִשְׁמַע מִשְׁכְּתוּב בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן, שֶׁפִּירוֹשׁוֹ סִיוִם הַמַּלְכוּת הַנִּקְרָאת מִשְׁכָּן, וְהֵיִינוּ בְּעִלֵי הַדִּין הַנֶּאֱחָזִים לְמַטָּה בְּסוּפָהּ, בְּמַלְכוּת דְּמַלְכוּת, בְּסוּיָהּ לְפַתַּח חֲטָאת רֹבֵץ, וְע"כ. יִקַּח הֲכֵהֵן וְנָתַן אֶל הַמִּים. כִּי מִבְּחִינַת (דפו"י דף קכ"ה ע"א)

ושאיב לון בגוויה, כ ולא ניגרין לבר. לזמנין שארן מייא, ונגדין מההוא ימא, כל מה דנגיד לתתאי. ובכמה גוונין קיימא האי ימא. המים המאררים, כ בשעתא דאתי חיויא ואטיל זוהמא, כדין המים המאררים ועל דא כהנא עביד עובדא לתתא, ואומי אומאה, ואתעביד דינא.

עג) ת"ח, אי אתתא אשתכחת זכייתא, אלין מיין עאלין בגווה, * ואתהפכן מתיקן, ונקאן גרמה, וקיימין בגווה, עד דמתעברא. כיון דמתעברא, הוּו משפרי בשפירי לעוברא דמעאה, ונפיק ברא שפירא, נקי בלא מומא דעלמא. ואי לאו, אינון מיין עיילין בגווה, וארחא ריחא דזוהמא, ואינון מיין מתהפכין לחויא במעאה, במה דקלקלה אתפסת, ואתחזי קלנא לכלא, והא אוקמוה חברייא.

עד) ת"ח, כל אינון נשי עלמא, באתריהו קיימי כ ואתדנו, וע"ד כ ההוא אתר ממש דאינהו קיימי, ביה אתדנו. זכאה חולקהון דישראל, דקב"ה אתרעי בהו, ובעי לדכאה להו.

עה) ר' חזקיה פתח, פ) אשתך כגפן פוריה וגו', מה גפן לא מקבל עליה אלא מדידיה, כך אתתא דישראל, קיימא בהאי גוונא, דלא מקבלא עליה אלא ההוא בר זוגה. כ כשפנינא דא, דלא מקבלא אלא ההוא בר זוגה. וע"ד כגפן פוריה בירכתי ביתך. מהו פוריה. כד"א ז) פורה ראש. פוריה: פורחת, דאפיקת ענפים לכל סטרא. ואן. בירכתי ביתך, ולא לבר בשוקא, בגין דלא תיתי לשקרא בכרית עלאה.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

פ) (תהלים קכח) לך סו צ"ה. ז) (דברים כט). כ ל"ג ולא ניגרין לבר. ל ל"ג מן בשעתא עד וע"ד. מ ל"ג ואתדנו. נ איהו. ס כיונה. כתורא.

מאמר

הסולם

הסיטה

מתהפכים לנחש במעיה. ובמה שקלקלה נתפסת, דהיינו וצבתה בטנה ונפלה ירכה, ונראה חרפתה לכל. וכבר העמידו החברים.
 עד) ת"ח כל אינון וכו': בוא וראה, כל נשי העולם עומדות ונדונות במקומן. מאלו המים ששתתה הסוטה, וע"כ אותו מקום ממש שהם נמצאים ממנו, שהוא המלכות, שהנשים הן ענפיה, בה נדונו. כי המלכות דנה אותן (כנ"ל אמור קנ"ג). אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה רצה בהם, ורצה לטהר אותם.
 עה) ר' חזקיה פתח וכו': דח"פ, אשתך כגפן פוריה וגו'. מה גפן אינה מקבלת עליה ממין אחר אלא ממין שלה. כך אשה בישראל עומדת באותו אפן, שאינה מקבלת עליה אלא בן זוגה. כיונה זו שאינה מקבלת אלא בן זוגה. וע"כ, כגפן פוריה בירכתי ביתך. מהו פוריה. הוא כמש"א פודה ראש. פוריה, היינו שפורחת ומציאה ענפים לכל צד. ואיפה הוא בירכתי ביתך

כמש"ל לעיל (ב"א אות צ"ו) ונקראת ימא דקפא (כמש"ל ב"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקאפו) ובלע לכל אלו מימות האחרים ושואב אותם בתוכו ואינם נגרים לחוץ. ולפעמים נפתחים המים ונמשך מהים ההוא כל מה שנמשך לתחתונים. ובכמה אפנים עומד הים ההוא. המים המאררים, הם נקראים, בשעה שבא נחש והטיל זוהמא, אז המים המאררים. וע"כ הכהן עשה מעשה למטה, והשביע השבועה, ונעשה הדין.
 עג) ת"ח אי אתתא וכו': בוא וראה, אם האשה נמצאת נקיה, אלו המים נכנסים בתוכה ומתהפכים להיות מתוקים, ומנקים אותה ועומדים בתוכה, עד שמתעברת. כיון שנתעברה, היו המים מייפים ביופי את העובר שבמעיה, ויצא בן יפה ונקי מכל בלי שום מום שבעולם. ואם לא היתה נקיה, אז נכנסים בתוכה אלו המים, והיא מריחה ריח של הזוהמא, של הנחש, כנ"ל, והמים האלו
 54 (דס"ו דף קכ"ה ע"א י) דף קכ"ה ע"ב)

(עו) ושלמה אמר, (ק) העוזבת אלוף נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה. מאן ברית אלהיה. ההוא אתר דאקרי ברית. והיא אתקשרא ביה, בגין כך בירכתי ביתך.

(עז) א"ר חזקיה, תונבא ליתי על ההוא בר נש, דשבק לאנתתיה דתתחזי משערא דרישה לבר. ודא הוא חד מאינון צניעותא דביתא. ואתתא דאפיקת משערא דרישה לבר, לאתתקנא ביה, גרים מסכנותא לביתא. וגרים לבנהא דלא יתחשבון בדרא. וגרים מלה אחרא דשריא בביתא. מאן גרים דא. ההוא שערא דאתחזי מרישה לבר. ומה בביתא האי, כ"ש בשוקא, וכ"ש חציפותא אחרא. ובג"כ אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך.

(עח) אמר ר' יהודה, שערא דרישא * דאתתא דאתגלייא, גרים שערא אחרא לאתגלייא, ולאפגמא לה. בגין כך, בעיא אתתא דאפילו טסירי דביתא, לא יחמון שערא חד מרישא, כ"ש לבר.

(עט) ת"ח, כמה בדכורא שערא הוא חומרא דכלא, הכי נמי לנוקבא. פוק חמי, כמה פגימו גרים ההוא שערא דאתתא. גרים לעילא, גרים לתתא, גרים לבעלה דאתלטייא, גרים מסכנותא, גרים מלה אחרא בביתא, גרים דיסתלק חשיבותא מבנהא. רחמנא לישזבון, מחציפו דלהון.

(פ) וע"ד, בעיא אתתא לאתכסייא, ע בזיוותי דביתא. ואי עבדת כן מה

חלופי גרסאות

ע בזיווהי.

מסורת הזוהר

(ק) (משלי ב) משפטים קג צ"מ.

הסוטה

הסולם

מאמר

(עח) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, שערות ראשה של האשה שנגלו גורמים לשער אחר להתגלות, דהיינו כחות הסטרא אחרא הנאחזים בשערות, ולפגום אותה. משום זה צריכה האשה שאפילו קודות ביתה לא יראו שער אחד מראשה, כל שכן לחוץ. פסירי פירושו קודות. לפי הענין.

(עט) ת"ח כמה בדכורא וכו': בוא וראה, כמו בזכר, נמצאות השערות. קשים מכל. שהם דינים, כן הוא בנקבה. צא וראה כמה פגמים גורמות שערות של האשה, גורמות למעלה, גורמות למטה. גורמות לבעלה שיתקלל. גורמות עניות. גורמות דבר אחר בבית. דהיינו צרעת. גורמות לסלוק חשיבות מבניה. הרחמן יצילנו מחוצפה שלהם.

(פ) וע"ד בעיא אתתא וכו': וע"כ צריכה האשה להתכסות בזיוות הבית. ואם עושה כן, מה כתוב, בניך כשתילי זיתים. מהו כשתילי זיתים. היינו מה זית זה בין בחורף ובין בקיץ אינו מאבד עליו. ותמיד נמצאת בו

ביתך, ולא לחוץ מן השוק, כי לא תבוא לשקר בברית עליון.

(עו) ושלמה אמר וכו': ושלמה אמר העוזבת אלוף נעוריה ואת ברית אלקיה שכחה. מהו ברית אלקיה. היינו מקום ההוא שנקרא ברית, שהוא יסוד, והיא נתקשרה בו, משום זה כתוב, בירכתי ביתך.

(עז) א"ר חזקיה תונבא וכו': א"ר חזקיה, חלחלה תבוא על אותו אדם. העוזב את אשתו שתראה משערות ראשה לחוץ, וזה הוא אחד מאלו צניעות שבבית. ואשה המוציאה משערות ראשה לחוץ להטיפות בו, גורמת עניות לבית. וגורמת, שבניה לא יהיו חשובים בדור. וגורמת דבר אחר שישרה בבית. דהיינו צרעת. מי גרם לכל זה, היינו שער ההוא שנראה מראשה לחוץ. ומה בבית כך, כל שכן בשוק, וכל שכן חציפות אחר אם תראה ממנה. ומשום זה כתוב, אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך תונבא, פירושו תמהון וחלחלה (יומא ג.ג).

כתיב, ה) בניך כשתילי זיתים. מהו כשתילי זיתים. מה זית דא, בין בסתווא, בין בקייטא, לא אתאבידו טרפוי, ותדיר אשתכח פ ביה חשיבות יתיר על שאר אילנין. כך בנהא יסתלקון בחשיבו על שאר בני עלמא. ולא עוד אלא דבעלה מתברך בכלא, בברכאן דלעילא, בברכאן דלתתא, בעותרא, בבנין, בבני בנין. הה"ד ט) הנה כי כן יבורך גבר ירא יי'. וכתיב ט) יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חיך וראה בנים לבניך שלום על ז ישראל.

רעיא מהימנא

פא) * (ק) אליהו, קום ר אפתח עמי בפקודין, דאנת הוא עוזר לי, בכל סטרא. דהא ט) עלך אתמר בקדמיתא, פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. ובן אהרן ודאי איהו אח דילי, א) אח לצרה יולד.

פב) פתח ואמר, פקודא לדון בדיני סוטה, הה"ד ועבר עליו רוח קנאה וקנא וגו'. ודאי ת) רוח טומאה מתרין סטרין אשתכח, חד בשקרא, וחד בקשוט. בגין א) דא, ברוח שקרא וקנא את אשתו, והיא לא נטמאה. ותנינא, ועבר עליו וגו' וקנא את אשתו והיא נטמאה.

פג) וכי אית קושטא ברוח מסאבא. אלא בבר נש מסטרא דאילנא דטוב ורע, תמן יצר הרע, נחש. בזמנא דאית לב"נ ב) אתתא שפירא, בכל עובדין טבין, דאתמר בה ב) אשת חיל עטרת בעלה. יצר הרע אית ליה קנאה, כגוונא דאשכחנא

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

פ חשיבו ושאר אילנין. צ מוסיף ישראל ישראל סבא קדישא. ק ל"ג כל אות זה. ר פתח. ט ל"ג עלך אתמר. ת כ"ג בד"ו; קנאה. א דברות. ב נשמה.

ו) (תהלים קכח) לעיל אות עה צ"ט. ט) (שם) סקודי קצה צ"ה. ת) (שם) שמיני ד צ"כ. א) (משלי יז) בשלח ע צ"ג. ב) (משלי יב) ב"ב ה צ"א.

מאמר

הסולם

הסוטה

פוא מצוה לדון בדיני סוטה, ז"ש ועבר עליו רוח קנאה וקנא וגו'. ודאי רוח הטומאה נמצא מב' צדדים, א' בשקר, וא' באמת. משום זה, ברוח שקר, וקנא את אשתו והיא לא נטמאה. והשני, ועבר עליו וגו' וקנא את אשתו והיא נטמאה.

בו חשיבות יותר מהשאר אילנות, כך בניה יתעלו בחשיבות על שאר בני העולם. ולא עוד אלא שבעלה מתברך בכל, בברכות שלמעלה ובברכות שלמטה, בעושר בבנים ובבני בנים. ז"ש הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'. וכתוב, יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חיך ודאה בנים לבניך שלום על ישראל.

רעיא מהימנא

פא) אליהו קום אפתח וכו': אליהו, קום פתח עמי במצות, כי אתה עוזר לי בכל צד, כי עליך נאמר בתחילה, פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, ופנחס זה הוא אליהו, ובן אהרן, ודאי שהוא אח שלו. אח לצרה יולד.

פב) פתח ואמר פקודא לדון וכו':

56 (דפו"י דף קכ"ו ע"א י) דף קכ"ד ע"א

דקני ג אדם על אנתתיה, עד דפתי לה, וגרם לה מיתה. ולזמנין שליט עליה בחובין, ומסאב לה, והא אתעבידת נבלה. (פד) ויצר הרע, מסטרא דימינא, ד דיליה, דרגא דישמעאל, אתקרי נחש. ומסטרא דשמאלא, ה דרגיה דעשו סמאל, אתקרי כלב, ממנא דגיהנם דצווח הב הב, הדא הוא דכתיב ו לעלוקה שתי בנות הב הב, ו וברעותא דיליה למיכל נשמתא מסאבא, בנורא דיליה, גיהנם. ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו בקשוט, והיא נטמאה. (פה) ובגינה אתמר, ד ובת איש כהן, דא מיכאל, כי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף. ותמן אתוקדת ההיא זוהמא, ואתלבנת ד איהי מניה, ככסף דאתלבן בנורא, וההיא עופרת ח דוהמא אתוקד, ט ואתעביד עפר, ואתאביד. (פו) כגוונא דא בישראל, כד אינון מחללין אורייתא, כ קב"ה ייעול לון בגלותא דבני עשו ובני ישמעאל, תחות שעבודא דלהון, מ דדרגייהו כל"ב ונח"ש, ואתדנו נ תמן, ובהון יתבררו ויתלבנו ויצורפו כצרוף הכסף וכבחון הזהב, הה"ד (ה) וצרפתים כצרף את הכסף ובחנתים כבחן את הזהב, עד דיתקיים בהו, ו אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. (פז) ואילנא דטוב ורע, ס בגיניה אתמר, ז ויורהו יי עץ וישלך אל המים וימתקו המים וגו'. בגין דהוו ישראל עם ערב רב, כלהו * הוו ו אילנא דטוב ורע.

חלופי גרסאות

ג לאדם. ד ל"ג דיליה דרגא דישמעאל. ה דעשו דרגיה; דדרגיה. ו ורעותא. ז ההיא מינה. ח זהומא. ט ועביד. י ואתבי. כ ל"ג קב"ה. ל ייעלין. מ דרגייהו; בדרגייהו. נ ל"ג תמן; בהון. ס בגינה. ע מאילנא.

מסורת הזוהר

ג (משלי ל) וירא צד צ"ג. ד (ויקרא כא). ה (זכריה יג) תולדות ל צ"ג. ו (ישעיה א) שמות קיד צ"פ. ז (שמות טו) ב"א רכג צ"ג.

הסוטה

הסולם

מאמר

המתלבן באש, והעופרת שהיא הפסולת נשרפת ונעשית עפר ונאברת. (פו) כגוונא דא בישראל וכו': כעין זה בישראל, כשמחללים התורה הקב"ה מכניסים בגלות של בני עשו ובני ישמעאל תחת השעבוד שלהם, שמדרגתם היא כלב ונחש, ונדרונים שם. ובהם יתבררו ויתלבנו ויצורפו כצרוף הכסף וכבחון הזהב. ז"ש וצרפתים כצדף את הכסף ובחנתים כבחן את הזהב. עד שיתקיים בהם, אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו.

(פד) ויצר הרע מסטרא וכו': ויצה"ר, מצד הימין שלו, שהוא מדרגת ישמעאל, הוא נקרא נחש. ומצד השמאל, שהוא מדרגת עשו שהוא סמאל, נקרא כלב, שהוא הממונה של גיהנם שצועק ונובח הב הב. ז"ש לעלוקה שתי בנות הב הב. וברצונו לשרוף הנשמה שנטמאה, באש שלו, בגיהנם. וזהו, ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו, באמת, והיא נטמאה. ולפעמים מקטרג עליה בשקר, שהיא לא נטמאה.

(פז) ואילנא דטוב ורע וכו': ואילן טוב ורע בשבילו נאמר, ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים וגו'. משום שהיו ישראל מעורבים

(פה) ובגינה אתמר וכו': ובשבילה נאמר, ובת איש כהן, שזה מיכאל, שהוא חסד, והנשמה היא בתו, כי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף. ושם נשרפת הזוהמא ההיא שבה, והיא מתלבנת ממנו, כמו כסף (דפו"י דף קכ"ד ע"א י) דף קכ"ד ע"ב)

ועל דא, חציו מתוק מסטרא דימינא. וחציו מר, מסטרא דשמאלא. ובזמנא דערב רב הוו מחטיאין לון לישראל, הוי כאילו הוו כלהו מסטרא דרע. ומיא פ אתהדרא כלהו מרירין, כההוא עץ מר במיא, הה"ד (ח) ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם.

(פח) ז והאי עץ מר, איהו ק כגוונא דנסינא דסוטה, אי סתת תחות בעלה, אינון מיין דאשקיין לה אתהדרו מרירין, ובהון וצבתה בטנה ונפלה יריכה, ואי לא סתת מה כתיב, ונקתה ונזרעה זרע, ואולידת בר. ש אוף הכא וימתקו המים. (פט) כגוונא דא, יתעביד לנסאה לון לישראל בפורקנא בתרייתא, הה"ד (ט) יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים, דאינון מסטרא דטוב, וקיימין בנסינא. והרשיעו רשעים אינון מסטרא דרע, ויתקיים בהון (י) ואל אדמת ישראל לא יבאו וקטיל לון. (יא) (כ) והמשכילים יבינו, ה מסטרא דבינה, דאיהו אילנא דחיי, א בגינייהו אתמר, (ל) והמשכילים יזהירו כוהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר, מן זוהרא דאימא עלאה ב תשובה. באלין לא צריך נסיון, ובגין דעתידין ישראל

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ח) (שמות טו) ב"א רכג צ"א. ט) (דניאל יב) תולדות ל צ"ב. י) (יחזקאל יג) ח"ג קכה : רמט. כ) (דניאל יב) לעיל אות טט צ"ט. ז) (שם) ב"א ז צ"א.

פ אתהדרו. צ ומאי [; ובורא] עץ איהו וליג מר. ק נסינא וליג כגוונא. ר מוסיף וימתקו המים ולא עוד אלא אתמר בה ונקתה. ש ליג אוף הכא וימתקו המים ת מהטרא. א בגינה. ב חשובה.

מאמר

הסולם

הסוטה

מעורבים עם ערב רב, היו כולם אילן טוב ורע, ועל כן, חציו מתוק, מצד הימין, וחציו מר, מצד השמאל. ובזמן שהערב רב היו מחטיאים את ישראל, היו, כאלו היו כולם מצד הרע. וע"כ המים הוחזרו להיות מרים כאותו עץ מר שהשליך במים. ז"ש ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם.

(פח) והאי עץ מר וכו' : ועץ מר הזה, שהשליך תוך המים, היה כאפן הנסיון של הסוטה, אם סתתה תחת בעלה, אלו המים שהשקוה חזרו להיות מרים, ובהם וצבתה בטנה ונפלה ירכה, ואם לא סתתה, מה כתוב, ונקתה ונזרעה זרע ומולידה בן. אף כאן וימתקו המים.

פירוש. כי הבריקה דסוטה היתה שהשליך שם בחינת הדין דמנעולא. שה"ס כתיבת הויה למפרע, ונתעברה בהויה ריושר שה"ס בינה, אשר אם היתה דבוקה באשת זנונים, לא היה המנעולא מתערב בבינה ולא נמתק בה. ואז היו אורות הרחמים מסתלקים והדין דמנעולא פעל בה, ואז וצבתה בטנה ונפלה ירכה. ואם לא סתתה תחת בעלה, והיתה דבוקה באשת חיל, (דסו"י דף קכ"ד ע"ב) 58

(צ) והמשכילים יבינו מסטרא וכו' : ואז, והמשכילים יבינו. כי הם מצד הבינה, שהוא עץ החיים, בשבילם נאמר, והמשכילים יזהירו כוהר הרקיע, בחבור הזה שלך, של רשב"י, שהוא ספר הזהר, מוזהר של אמא עלאה, שנקראת תשובה, אלו לא צדיכים נסיון, ומשום שעתידין ישראל לטעום מעץ החיים שהוא ספר הזהר הזה, יצאו בו מן הגלות ברחמים

למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, ג יפקון ביה מן גלותא ברחמי.
 ויתקיים בהון, (מ) יי' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר.
 (צא) ואילנא דטוב ורע, דאיהו איסור והיתר טומאה וטהרה, לא שלטא על
 ישראל יתיר, דהא פרנסה דילן לא ד ליהוי, אלא מסטרא דאילנא דחיי, דלית
 תמן לא קשיא מסטרא דרע, ולא מחלוקת מרוח הטומאה, דכתיב (ו) ואת רוח
 הטומאה אעביר מן הארץ.
 (צב) דלא ה יתפרנסון ת"ח מעמי הארץ, אלא מסטרא דטוב, דאכלין טהרה
 כשר היתר, ולא מערב רב, דאכלין טומאה פסול איסור, דאינון מסאבין, דמסאבין
 גרמיהו, (ז) בנשג"ז. ז בגין דאינון בנוי דלילית, דאיהי, (ח) נשג"ז חזרין לשרשיהו.
 ועלייהו אתמר, (ט) כי משרש נחש יצא צפע.
 (צג) ובזמנא דאילנא דטוב ורע שלטא, דאיהו חולין דטהרה, וחולין
 דטומאה. אינון חכמים דדמיין לשבתות וי"ט, לית לון אלא מה דיהבין * לון
 אינון חולין. כגוונא דיום השבת, דלית ליה, אלא מה * דמתקנין ליה ביומי דחול.
 (צד) ובזמנא דשלטא אילנא דחיי, אתכפייא אילנא דטוב ורע, ולא יהא
 לע"ה, אלא מה דיהבין לון תלמידי חכמים, ואתכפיין. תחותייהו, וכאלו לא הוו
 בעלמא.
 (צה) והכי איסור והיתר, טומאה וטהרה, כ לא אתעבר מע"ה. דמסטרייהו
 לית בין גלותא לימות, ל המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד דאינון לא טעמין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(מ) (דברים לב) ב"א רס צ"ד. (ז) (זכריה יג) ב"ב ר
 ז"ז. (ט) (ישעיה יד) לך לב צ"ב ז"ח עח ט"ד ש"ח.
 ג יפקין ; ויפקון. ד הוא. ה אתפרנסון. ז בנשרו.
 ז ל"ג בגין. ח נשרו. ט דיהבי. י מוסיף כאלו הו
 תחותייהו. כ אלא דאתעבר. ל מוסיף המשיח לגבייהו.

עץ החיים ועץ הדעת

הסולם

מאמר

(צג) ובזמנא דאילנא דטוב ורע וכו':
 ובזמן שאילן טוב ורע שולט, שהוא חולין
 דטהרה וחולין דטומאה, אלו החכמים הדומים
 לשבתות ויום טוב, אין להם אלא מה שנותנים
 להם אלו אנשי חולין כמו יום השבת שאין לו
 אלא מה שמתקנים לו בימי חול.
 (צד) ובזמנא דשלטא אילנא וכו': ובזמן
 ששולט עץ החיים נכנע האילן של טוב ורע,
 ולא יהיה לעמי הארץ אלא מה שיתנו להם
 תלמידי חכמים, ונכנעים תחתיהם עמי הארץ,
 כמו שלא היו בעולם.
 (צה) והכי איסור והיתר וכו': וכך,
 איסור והיתר וטומאה וטהרה לא יעברו מעמי
 הארץ, כי מצדם אין בין הגלות לימות המשיח
 אלא שעבוד מלכיות בלבד. כי הם אינם
 טועמים מעץ החיים שיתגלה לימות המשיח, והם
 צריכים

ברחמים, ויתקיים בהם, ה' בדד ינחנו ואין
 עמו אל נכר.
 (צא) ואילנא דטוב ורע וכו': ועץ הדעת
 טוב ורע, שהוא איסור והיתר טומאה וטהרה,
 לא ישלוט יותר על ישראל, כי הפרנסה שלנו
 לא תהיה אלא מצד עץ החיים, שאין שם, לא
 קשיא, שהוא מצד הרע, ולא מחלוקת מרוח
 הטומאה, כי כתוב, ואת רוח הטומאה אעביר
 מן הארץ.
 (צב) דלא יתפרנסון ת"ח וכו': שלא
 יתפרנסו תלמידי חכמים מעמי הארץ, אלא
 מצד הטוב, שאוכלים טהרה כשר היתר, ולא
 מערב רב, שאוכלים טומאה פסול איסור,
 שהם טמאים המטמאים עצמם בנדה שפחה
 גויה זונה. משום שהם בניה של לילית, שהיא
 נדה שפחה גויה זונה, וחוזרים לשרשם.
 ועליהם נאמר, כי משרש נחש יצא צפע.
 59 דמוי דף קכ"ד ע"ב * דף קכ"ה ע"א

מאילנא דחיי, וצריך n לון מתניתין באיסור והיתר טומאה וטהרה. אלא יהון מבוזים קדם ת"ח, כגוונא n דחשוכא קמי נהורא, דערב רב אינון ע"ה אינון חשוכין. ולא אתקריאו ישראל, אלא עבדין זבינין לישראל, בגין דאינון כבעירין. והא אוקמוה.

צו) וישראל אתקריאו אדם, ומנין דאית בהון בעירא ואדם. הה"ד w ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. ואתן צאני צאן מרעיתי, אינון ע"ה, טבין, מסטרא דטוב. אדם אתם, ת"ח.

צז) ובקרא דא o נמי רמיז ליה, p לו עמי שומע לי ישראל וגו'. e בתר דאמר עמי, אמאי קאמר ישראל. אלא עמי : ע"ה. ישראל : ת"ח. ובגינייהו אתמר צ) ובני ישראל יוצאים ביד רמה.

צח) כגוונא דפליג לון קב"ה בטורא דסיני, הכי פליג לון בפורקנא בתרייתא, דישראל דאתמר בהון, r וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים. מסטרא דאילנא דחיי, דאינון n' שנין דיובלא. אתמר בהון, r המה יעלו בהר. ובהון w ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל. ולון אתמר n ואשא אתכם על כנפי נשרים, דאינון ענני כבוד. ואביא אתכם אלי. ובני ישראל יוצאים ביד רמה, הכי יפיק לת"ח, בכל האי יקר.

צט) וכגוונא דאתמר בע"ה מסטרא דטוב, r ויתיצבו בתחתית ההר. הכי

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

u (יחוקאל לד) שמות קיה צ"ב. p (תהלים טא). n מוסיף יהא לון. n חשוכא : דחשיכא. o קרא. z (שמות יד) שמות קג צ"ב. r (שם יג) בשלח ח צ"ק. r (שם יט) ח"ג קו : w (שמות יד) נח טז צ"ב. ח (שם יט) יתרו עב צ"י. r (שמות יט) ויקרא עד צ"ע.

מאמר

הסולם

עץ החיים ועץ הדעת

צח) כגוונא דפליג לון וכו' : כמו שחלק אותם הקב"ה בהר סיני, כך יחלוק אותם בגאולה אחרונה. כי ישראל נאמר בהם, וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים. וחמושים, פירושו מצד עץ החיים שהוא ז"א, שהם חמשים שנה של יובל, שהוא בינה, שז"א מקבלם מבינה, ונאמר בהם, המה יעלו בהר. ובהם ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה ישראל. ולהם נאמר, ואשא אתכם על כנפי נשרים, שהם ענני כבוד, ואביא אתכם אלי וכן, ובני ישראל יוצאים ביד רמה. כך יוציא את תלמידי החכמים בכל הכבוד הזה.

צט) וכגוונא דאתמר בע"ה וכו' : וכמו שנאמר בעמי הארץ מצד הטוב, ויתיצבו בתחתית ההר, כך יהיו בגאולה האחרונה, תחת תלמידי החכמים, כעבד שהולך לדגלי הסוס של אדונו. וכמו שנאמר להם בתחתית ההר,

אם

צריכים משנה, באיסור והיתר וטומאה וטהרה. אלא שיהיו מבוזים לפני תלמיד חכם כמו חושך לפני אור. כי הערב רב, הם עמי הארץ שהם חשך, ולא נקראו ישראל אלא עבדים מכורים לישראל, משום שהם כבהמות. וכבר העמידוהו.

צו) וישראל אתקריאו אדם וכו' : וישראל נקראים אדם. ומאין לנו שיש בישראל בהמה ואדם, ז"ש ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. ואתן צאני צאן מרעיתי, אלו הם עמי הארץ, שהם טובים מצד הטוב. אדם אתם, היינו תלמידי חכמים.

צז) ובקרא דא נמי וכו' : וגם במקרא הזה רומז לזה. שכתוב, לו עמי שומע לי ישראל וגו'. אחר שאמר עמי, למה אמר ישראל. אלא עמי, הם עמי הארץ. ישראל, הם תלמידי חכמים. ובשבילם נאמר, ובני ישראל יוצאים ביד רמה.

(דפו"י דף קכ"ה ע"א) 60

יהון במפקנא בתרייתא, תחות פ ת"ח, כעבדא דאזיל לרגליא דסוסיא דמאריה. וכגוונא דאמר לון בתחתית ההר, אם תקבלו תורתו מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם. הכי יימא במפקנו ז פורקנא בתרייתא, אם תקבלון עליכון ת"ח במפקנו דגלותא, כאדם דרכיב על סוסיא, ועבדא * דמשמש ליה מוטב. ואם לאו תמן תהא קבורתכם, בגלותא.

ק) וערב רב כגוונא דאתמר בהון, א וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק. הכי יהון רחיקין מן פורקנא, ויחמון לת"ח, ולעמא קדישא בכל האי יקר, ואינון רחיקין מינייהו. ב ואי בעו לאתחברא בהדיהו מה כתיב בהו, א לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה. בההוא זמנא יתקיים בהו בישראל, ט יי בדד ינחנו ואין עמו אל נכר, ו והא אוקמוה אין מקבלין גרים לימות המשיח. ה ורשעים בחשך ידמו, אינון ערב רב. ובג"ד אמר נביאה עלייהו, ו ואל אדמת ישראל לא יבאו.

קא) ש אמר אליהו, רעיא מהימנא, הא שעתא איהי לסלקא לעילא, ת באומאה אימא אנת, דהא בגינך אנא בעי לסלקא. דיהיב לי קב"ה רשו, לאתגלייא לך בבית אסורים דילך, א בקבורה דילך, ולמעבד עמך טיבו, דאנת מחולל בחובין דעמא. הה"ד ז והוא מחולל מפשעינו. קב) א"ל רעיא מהימנא, באומאה עלך בשמא דידו"ד, לא תאחר בכל

חלופי גרסאות

פ ע"ז דעביד ואויל. ז מוסיף בתרא דפורקנא. ק ואין. ר ל"ג מן והא עד ורשעים. ש ל"ג אמר אליהו. ת ל"ג באומאה; אומאי. א ל"ג בקבורה דילך; בדבורא דילך.

מסורת הנוהר

ב) (שמות כ) יתרו עו צ"ג. ג) (שם יט) ח"ג קו; ד) (דברים לב) לעיל אות צ צ"כ. ה) (ש"א ב) ב"א קמט צ"ג. ו) (יחזקאל יג) לעיל אות סט צ"י. ז) (ישעיה ג) ויקהל קטו צ"כ.

הסולם

ערב רב

ערב רב, ומשום זה אמר הנביא עליהם, ואל אדמת ישראל לא יבאו.

קא) אמר אליהו וכו': אמר אליהו לרעיא מהימנא. רעיא מהימנא, הרי השעה היא לעלות למעלה, ולהביא הגאולה השלמה. אמור אתה עלי בשבועה, כלומר שתשביעני למהר הגאולה. כי בשבילך אני רוצה לעלות. כי נתן לי הקב"ה רשות להתגלות לך בבית האסורים שלך, בקבורה שלך, ולעשות עמך טוב, כי אתה מחולל מעונות העם. טכמו בבית האסורים הוא ביניהם, ז"ש, והוא מחולל מפשעינו.

קב) א"ל רעיא מהימנא וכו': אמר לו רעיא מהימנא, בשבועה עליך בשם הוי"ה, שלא תאחר הגאולה בכל יכלתך, כי אני נמצא בצער רב, כי עלי כתוב, ויפן כה וכה וידא כי אין איש, עוזר לי. להוציאני מצער הזה מקבורה

מאמר

אם תקבלו את התורה מוטב, ואם לאו, שם תהא קבורתכם, כך יאמר להם בגאולה האחרונה, אם תקבלו עליכם תלמיד חכם ביציאה מן הגלות כמו אדם הרוכב על סוס, ועבד המשמש לו, מוטב, ואם לא, שם, בגלות, תהא קבורתכם.

ק) וערב רב כגוונא וכו': וערב רב, הם, כמו שנאמר בהם, וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק, כך יהיו רחוקים מן הגאולה ויראו את תלמידי החכמים והעם הקדוש בכל הכבוד הזה, והם יהיו רחוקים מהם, ואם ירצו להתחבר עמהם, מה כתוב בהם, לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ידה יירה. בזמן ההוא נתקיים בהם בישראל, ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר, וכבר העמידוהו, אין מקבלים גרים לימות המשיח, ורשעים בחשך ידמו, אלו הם (דפו"י דף קכ"ה ע"א *) דף קכ"ה ע"ב)

יכולתך, דהא אנא בצערא סגי. (ח) ויפן כה וכה וירא כי אין ב איש, עוזר לי, לאפקא לי מהאי צערא, בהאי קבורה דאתמר עלי, (ט) ויתן את הרשעים קברו, ולא אשתמודען בי, ואני חשיב ג בעינייהו בין ערב רב רשיעייא, ככלב מת דסרח בינייהו, דחכמת סופרים תסרח בינייהו, בכל קרתא וקרתא, ובכל אתר דישראל מפוזרין בינייהו בין מלכוון. ואתהדרו אינון ערב רב רעיין על ישראל, עאנא דקב"ה, דאתמר בהו י ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, ולית לון יכולת למעבד טיבו עם ת"ח.

(קג) ואנשי חיל ויראי חטא מסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו, ומחרימין ערב ד רב ה בינייהו. ו ולא ז יהבין לון באתרין סגיאיין אלא דבר קצוב, דלא יהא תקומה לנפילו דלהון, ואפילו חיי שעה. וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא, בצערא בדוחקא ביגונא, חשיבין ככלבים. ו בנים המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות. דלא אשכחו אכסניא בינייהו.

(קד) ואינון ערב רב, ה אינון עתירין, ו בשלוה, בחדווא, בלא צערא, בלא יגונא כלל, גזלנין מארי שוחד, דאינון דיינין רישי עמא. ו כי מלאה הארץ חמס (* מפניהם, עלייהו אתמר ו) היו צריה לראש. באומאה עלך זמנא תניינא, בחי יי צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים, דכל א לין מלין לא יפלון מפומך, בכל יכלתך למללא בהון קמי קב"ה, ולאחזאה דוחקא דלהון. ע"כ. ו

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ב ל"ג איש. ג בינייהו. ד רעב. ה בינייהו ; ביניכון. ו דלא. ז יעברון ; יהכון ול"ג לון. ח עתירין אינון. ט ל"ג בשלוה. י מלין אליון ; ל"ג מלין. כ בדפווי כתב אמור ס"ט א' כי אם בתולה וכו'.

(ח) (שמות ב) ב"א דלא צ"ד. ט) (ישעיה גג) ח"ג רשב. י) (יחזקאל לד) לעיל אות צו צ"ע. כ) (מיכה ד) שמיני ה צ"ג. ל) (בראשית ו) ב"א של צ"ד. מ) (איכה א) שמות צא צ"ו.

ערב רב

הסולם

מאמר

רב רשיעייא ככלב מת שפחה, כלומר שהם מתרחקים מפנימיות התורה כמו שמתרחקים מסרחון. שעליה אמרו, וחכמת חכמים תסרח. (קג) ואנשי חיל ויראי וגו' : ואנשי חיל ויראי חטא מסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו, והערב רב מחרימים אותם ביניהם. ובמקומות רבים אין נותנים להם רק דבר קצוב באפן שלא תהיה תקומה לנפילה שלהם, ואפילו חיי שעה. וכל החכמים ואנשי חיל ויראי חטא נמצאים בצער בדוחק וביגון, ונחשבים ככלבים. בנים המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות. שאינם מוצאים אכסניא ביניהם.

מקבורה הזו, שנאמר עלי ויתן את רשעים קברו, ואינם מכירים אותי ואני נחשב בעיניהם בין הערב רב הרשעים, ככלב מת שפחה ביניהם, כי חכמת סופרים תסרח ביניהם בכל עיר ועיר, ובכל מקום שישדאל מפוזרים ביניהם בין המלוכות. ונעשו הערב רב רועים על ישראל, שהם צאן הקב"ה, שנאמר עליהם ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. ואין להם יכולת לעשות טוב עם ת"ח.

(קד) ואינון ערב רב וכו' : ואלו הערב רב, הם עשירים, בשלוה, בשמחה, בלי צער, ובלי יגון כלל, גזלנים בעלי שוחד, שהם דיינים ראשי העם. כי מלאה הארץ חמס מפניהם

פירוש. כי משה רבינו שנקרא רעיא מהימנא, הי"ס התורה ודעת הפנימי, שלא נתגלה אלא בגאולה השלמה, ועד אז נאמר עליו והוא מחולל מפשעינו. כי התורה שה"ס רעיא מהימנא, נתחוללה ונעשתה חללה, כי נעלמה הפנימיות שבה, ולא נשארה לנו רק החצונית. ואני חשיב בעינייהו בין ערב רב 62 דפווי דף קכ"ה ע"ב י) דף קכ"ו ע"א

קה) אִישׁ כִּי יִפְלִיא לַנְּדוּר וּגְוִי. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (ו) מְדוּעַ בֵּאתִי וְאִין אִישׁ וּגְוִי. מְדוּעַ בֵּאתִי. כִּמְהָ חֲבִיבִין אֵינֹן יִשְׂרָאֵל קָמִי קַבְּ"ה, דְּבַכַּל אַתְר דְּאֵינֹן שְׂרִיין, קַבְּ"ה אֶשְׁתַּכַּח בִּינֵיהוּ, בְּגִין דְּלֹא אַעֲדִי רַחֲמֹתָא דִּילֵיהּ מִנְהוֹן, מַה כְּתִיב, (ז) וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וּשְׁכֵנְתִי בְּתוֹכְכֶם. וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ, סֵתֶם, דְּכָל בֵּי כְּנִישְׁתָּא דְעֵלְמָא מִקְדָּשׁ אֶקְרִי. וְהָא אֹקְמוּהּ. וּשְׁכִינְתָּא אֶקְדִּימַת לְבֵי כְּנִישְׁתָּא.

קו) זְכָאָה הָהוּא בִּינֵי דְאֶשְׁתַּכַּח מֵאֵינֹן (ח) עֶשְׂרָה קְדָמָאָה בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא, בְּגִין דְּבָהוּ אֶשְׁתַּלִּים מַה דְּאֶשְׁתַּלִּים, וְאֵינֹן מִתְקַדְּשִׁי בְּקְדָמִיתָא בְּשְׁכִינְתָּא. וְהָא אֶתְמַר. וְהָא בְּעִיא דִישְׁתַּכַּחוּ עֶשְׂרָה בּוֹמְנָא חֲדָא בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא. וְלֹא יִיתוּ (ט) פְּסָקִי פְּסָקִי, דְּלֹא יִתְעַכֵּב שְׁלִימוּ דְשִׁיפִין, דְּהָא בְּרַשׁ בְּרַשׁ בּוֹמְנָא חֲדָא עֵבֵד לֵיהּ קַבְּ"ה, וְאֶתְקִין לֵיהּ כְּחֲדָא כָּל שִׁיפִי, הֵה"ד (י) הוּא עֶשֶׁךְ וַיְכוֹנְנֵךְ.

קי) ת"ח, כִּיּוֹן דְּבִינֵי אֶשְׁתַּלִּימוּ שִׁיפִין, בַּהֲהוּא זְמַנָּא אֶתְתַּקֵּן לְכָל שִׁיפָא וְשִׁיפָא כְּדָקָא יֹאוֹת. כְּגֹוֹנָא דָא, כִּיּוֹן דְּשְׁכִינְתָּא אֶקְדִּימַת לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, בְּעִיין עֶשְׂרָה דִישְׁתַּכַּחוּן תַּמָּן כְּחֲדָא, וַיִּשְׁתַּלִּים מַה דִישְׁתַּלִּים. וּלְבַתֵּר דְּאֶתְתַּקֵּן כְּלָא. וּבְמַה הֵיא תִיקוֹנָא דְכָלָא. כְּד"א (יא) בְּרַב עִם הַדְּרַת מֶלֶךְ, וְע"ד עֵמָא דְאֶתִּיאָן לְבַתֵּר כֵּן, כְּלֵהוּ תִיקוֹנָא דְגֹוֹפָא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

1) (במדבר ו). (ישעיה ג) תרומה לב צ"ח. (שמות כה) חיי שרה נו צ"א. (דברים לב) ח"ג רצו: (ז) (משלי יד) תרומה רכו צ"ה. דרך אמת (ח) חתיכות חתיכות דהיינו שהם באים קצתם קצתם ולא באים כלם בפעם אחת.

2) ל"ג פתח. מ קמאי וליג עשרה. נ בדפו"י כתבו חסר כאן וזה הוא. ס ל"ג עד אות ק"ס.

מדוע באתי ואין איש

הסולם

מאמר

העדה. שאינו פחות מעשרה. והם מתקדשים תחילה בשכינה. וכבר למדנו. וצריכים שיהיו נמצאים עשרה בבית הכנסת בבת אחת. ולא יבואו קצתם קצתם. כדי שלא יתעכב שלמות האברים. כי כל העשרה הם כאברים של גוף אחד שבהם שורה השכינה. כי האדם בפעם אחת עשה אותו הקב"ה. והתקין לו כל האברים ביחד. ז"ש. הוא עשך ויכוננך.

מפניהם. עליהם נאמר. היו צריה לראש. אמר רעיא מהימנא לאליהו. בשבועה עליך. פעם שנית. בחי ה' צבאות אלקי ישראל יושב הכרובים. שכל אלו הדברים לא יפלו מפיד ובכל יכלתך תאמר אותם לפני הקב"ה. ולהראות הדחק שלהם. (ע"כ רעיא מהימנא).

קו) ת"ח כִּיּוֹן דְּבִינֵי זְכוּ: בּוֹא וְרֵאָה, כִּיּוֹן שְׁנִשְׁלַמוּ כָּל אַבְרֵי שֶׁל הָאָדָם. בּוֹמָן הָהוּא. נִתְתַּקֵּן כָּל אַבְרָ וְאֶבֶר בְּפָנֵי עֲצֻמוּ כְּרָאוּי. כְּעִין זֶה, כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׁכִינָה הַקְּדִימָה לְבֵית הַכְּנֶסֶת צְרִיכִים שִׁימְצָאוּ שֶׁם עֶשְׂרָה בִּיחָד. וְאִז נִשְׁלַם מַה שְׁנִשְׁלַם. כִּי אֵין עֵדָה פְּחוּת מֵעֶשְׂרָה. שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עֵינֵי הַמַּלְכוּת. וְכֵן עוֹד שְׁאִין שֶׁם עֶשְׂרָה בִּיחָד אֶף אֶחָד מֵהֶם אֵינֹן נִשְׁלַם. וְלֹאֲחֵר כֵּךְ מִתְתַּקֵּן הַכָּל. דְּהֵינֹן תְּקוּן כָּל הָעֵדָה. וּבְמַה הוּא תְּקוּן הַכָּל. הֵינֹן כְּמ"ש בְּרַב עִם הַדְּרַת מֶלֶךְ. וְע"כ הָעֵם הַבָּא אַחֵר עֶשְׂרָה הָרָאוּשִׁים, כּוֹלֵם תְּקוּן

קה) אִישׁ כִּי יִפְלִיא לַנְּדוּר וּגְוִי: ר' אלעזר פתח. מדוע באתי ואין איש וגו'. מרוע באתי, כמה אהובים הם ישראל לפני הקב"ה. שבכל מקום שהם שורים הקב"ה נמצא ביניהם. משום שאינו מסיר מהם האהבה שלו. מה כתוב. ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ועשו לי מקדש. הוא סתם מקדש. כי כל בית הכנסת שבעולם נקרא מקדש. וכבר העמידוהו. ושכנתי בתוכם. כי השכינה מקדמת לבית הכנסת.

קו) זְכָאָה הָהוּא בִּינֵי זְכוּ: אֶשְׂרֵי הוּא הָאָדָם הַנִּמְצָא מֵאִלּוּ עֶשְׂרָה הָרָאוּשִׁים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. מִשּׁוּם שְׁבָהֶם נִשְׁלַם מַה שְׁנִשְׁלַם דְּהֵינֹן

קח) וכד אתת אקדימת שכינתא, ובני נשא לא אתייאן כחדא כדקא יאות. קב"ה קארי מדוע באתי ואין איש. מאי ואין איש. דלא מתתקני שייפי, ולא אשתלים גופא. דכד גופא לא אשתלים, אין איש. ובג"כ, ואין איש דייקא. ות"ת, בשעתא דגופא אשתלים לתתא, קדושה עלאה אתיא ועאל בהאי גופא, ואתעביד תתאה, כגוונא דלעילא ממש. וכדין, כלא בעיין דלא יפתחון פומא במילי דעלמא. בגין דהא קיימי ישראל בשלימו עלאה, ומתקדשי בקדושה עלאה, זכאה חולקהון. קט) איש כי יפליא וגו'. מאי כי יפליא. דאתפרש משאר בני עלמא, לאתקדשא כגוונא דלעילא, ולאשתכחא שלים. בשעתא דבר נש אתי לאתדכאה, מדכין ליה. בר נש דבעי לאתקדשא, מקדשין ליה. ופרסי עליה קדושה דלעילא, קדושה דאתקדש בה קודשא בריך הוא. פ

קי) ר' אבא פתח, דוד ברכי נפשי את יי וכל קרבי את שם קדשו. כמה אית ליה לבר נש לאסתכלא ולמנדע בפולחנא דמאריה, דהא בכל יומא ויומא כרוזא קארי ואמר, עד מתי פתאים תאהבו פתי וגו'. ת) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם. ולית מאן דירכין אודניה, אורייתא קא מכרוזא קמיהו, ולית מאן דישגת.

קיא) תא חזי, בר נש אזיל בהאי עלמא, והוא חשיב דדיליה הוא תדיר וישתאר בגויה לדרי דרין, עד דאיהו אזיל בעלמא, יהבין ליה בקולרא, עד דאיהו

חלופי גרסאות

ק) לעיל אות קה צ"ג. (תהלים קג) לך סו צ"ג. (משלי א) ח"ג נת. (ת) (ירמיה ג) ויקרא יח צ"ג. ע דאפרש פ בדפו"י כתבו חסר כאן. צ מוסיף קדשו כמה.

מסורת הזוהר

מיתה וחבוט הקבר

הסולם

מאמר

העולם, להתקדש כעין של מעלה, ולהמצא שלם. בשעה שאדם בא לטהר מטהרים אותו. אדם הבא להתקדש מקדשים אותו, ופורשים עליו קדושה שלמעלה. קדושה שהקב"ה נתקדש בה.

קי) ר' אבא פתח וכו': דא"פ, לדוד ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו. כמה יש לבן אדם להסתכל ולדעת בעבודת אדונו, כי בכל יום ויום הכרוז קורא ואמר, עד מתי פתאים תאהבו פתי וגו'. שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם. ואין מי שיטה אוננו. התורה מכרות לפניהם ואין מי שישגיח.

קיא) ת"ח בר נש וכו': בוא וראה, אדם הולך בעולם הזה, והוא חושב ששלו הוא תמיד, וישאר בו לדורי דורות. ובעוד שהוא הולך בעולם, נותנים אותו בכבלים, דהיינו שנחלה ונקשר אל מטתו. ובעוד שהוא יושב כך, דנים אותו בחברת שאר בני הדין. אם נמצא לו מליץ טוב, הוא ניצול מן הדין. ז"ש אם

תקון הגוף הוא כלומר תקון העדה. כי רבוי העם מגדיל כבוד המלך.

קח) וכד אתת אקדימת וכו': וכשהשכינה מקדמת ובאה, ובני אדם עוד לא באו עשרה ביחד כדא"י. הקב"ה קורא, מדוע באתי ואין איש. מהו ואין איש. היינו שהאברים לא נתקנו, ולא נשלם הגוף הנקרא עדה. כי כשהגוף לא נשלם, אין איש. היינו שגם אברים הפרטים נשברו באו, אינם נשלמים. ומשום זה ואין איש הוא בדיוק. ובוא וראה, בשעה שהגוף נשלם למטה, דהיינו שיש עשרה ביחד, באה קדושה העליונה ונכנסת בגוף ההוא ונעשה התחתון כעין עשר ספירות של מעלה ממש. אז כולם צדיקים, שלא יפתחו פיהם לדבר בדברי העולם, משום שישראל נמצאים עתה בשלמות העליון, ומתקדשים בקדושה העליונה. אשרי חלקם.

קט) איש כי יפליא וגו': שואל, מהו כי יפליא. ומשיב, היינו שנפרש משאר בני (דפו"י דף קכ"ו ע"א)

יתיב דיינין ליה (י) בקינפון עם שאר בני דינא. אי אשתכח ליה סניגורא, הא אשתזיב מן דינא. הה"ד (כ) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר וגו'. מאן (ל) הוא סניגורא. אלין עובדין דכשרן, דקיימי עליה דב"נ בשעתא דאצטריך ליה.

קיב) ואי לא ישתכח עליה סניגורא, הא אתחייב מן דינא לאסתלקא מן עלמא. בההיא שעתא כד איהו שכיב בקולרא דמלכא, עד דזקיף עינוי, חמא דאתיין לגביה תרין, דכתבין קמיה כל מה ר דעביד בהאי עלמא. וכל מה דאפיק מן פומא, ויהיב ר דינא על כלא, וכתבין קמיה. הה"ד (ב) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו וגו'. והוא אודי עליהו.

קיג) מאי טעמא, בגין דההוא עובדא דאיהו עביד, סלקא וקיימא עליה לאסהדא ביה, וקיימין לאסהדא עליה, וכלהו נחתין ואתרשימו קמיה, וקיימי קמיה, ולא מתעברן מניה, עד שעתא דאתדן בהו בההוא עלמא. ת"ח, כל אינון מליץ דעביד ב"נ בהאי עלמא, כלהו זמינין ו קיימי לאסהדא ביה, ולא ם אתאבידו מיניה. ובשעתא דמפקי ליה לקברא, כלהו מתעתדן * ואולי קמיה. ותלת כרוזי מכרוזי. חד קמיה, וחד מימיניה, וחד משמאליה. ואמרי דא פלנייא דמריד במאריה. מריד לעילא, מריד לתתא, מריד באורייתא, מריד בפיקודוי. חמו עובדוי, חמו מלוי, טב ליה דלא אברי.

קיד) עד דמטי לגבי קברא, כלהו מתין אתרגזון מדוכתייהו עליה, ואמרי

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(א) (איוב לג) בא א צ"ג. (ב) (עמוס ד) ויחי נד צ"ב. ק דעבר. ר חושבנא. ש קמיה ול"ג וקיימי לאסהדא ביה. ת אבדן. א ל"ג ואולי.

דרך אמת (ז) שדה נקרא בלע"ז קנפ"ו וכשמסתקביס אנשים בשדה על יד כרוז המלך נקרא קאנפ"ו או קאנפני"א כלומר זנין אותו עם שאר בני אדם המתאספים בשדה.

מיתה וחבוט הקבר

הסולם

מאמר

שמודה על כל מעשיו. הוא משום שאותו מעשה שהוא עשה, עולה ועומד לפניו להעיד בו, וכל המעשים עומדים למעלה להעיד עליו, ויורדים כולם, ונרשמים לפניו, ועומדים לפניו, ואינם עוברים ממנו. עד השעה שנדון בהם בעולם ההוא. בוא וראה, כל אלו הדברים שעשה האדם בעולם הזה, כולם מוכנים ועומדים להעיד עליו, ואינם נאבדים ממנו. ובשעה שמוציאים אותו לקבר, כולם נועדים והולכים לפניו. וג' כרוזים מכריזים. אחד מלפניו, ואחד מימינו ואחד משמאלו. ואומרים זה הוא פלוני שמרד באדונו, מרד למעלה, מרד למטה, מרד בתורה, מרד במצותיו, ראו מעשיו, ראו דיבוריו, טוב לו שלא היה נברא. קיד) עד דמפן לגבי וכו' : עד שמגיעים לבית הקברות, וכל המתים ידגו עליו ממקומם

אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר וגו'. מי הוא מליץ טוב, אלו הם מעשים הטובים העומדים לאדם בשעה שצריך להם. קינפון פירושו חבורה ומקום קבוץ. מלשון שעומדים עליו בקנפון (כלים כ"ג).

קיב) ואי לא ישתכח וכו' : ואם לא נמצא עליו מליץ טוב. הוא מתחייב מן הדין להסתלק מן העולם. בשעה ההיא, כשהוא שוכב קשור בכבלים של המלך, בעוד שנושא עינוי, הוא רואה שבאים אליו שנים הכותבים לפניו כל מה שעשה בעולם הזה, וכל מה שהוציא מפיו, ונותן דין על הכל, וכותבים לפניו. ז"ש, כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו וגו'. והוא מודה עליהם.

קיג) מאי טעמא בגין וכו' : מהו הטעם

(דפו"י דף קכ"ו ע"א *) דף קכ"ו ע"ב)

ווי ב ווי דדא אתקבר בגוון. עובדוי ומלוי אקדמן ועאלין לקברא, וקיימי עליה דההוא גופא, ורוחיה אזלא ושאט, ומתאבלא על גופא. כיון דב"נ אתטמר, בבי קברי, דומ"ה ד קדים ונפיק תחות ידיה, תלתא בי דינא, די ממנן על דינא דקברא, ותלת שרביטי דאשא בידייהו, ודיינין רוחא וגופא כחדא. ווי על ההוא דינא, ווי על עובדוי.

קטו) בשעתא דאיהו תפיס בקולרא דמלכא, ואתדן דיניה, ואשתלים, דלא אשתכח עליה סגיגוריא. וסנטירא דמלכא נחית, וקאים קמיה, לרגלוי, וחד סייפא שנא בידיה.

קטז) זקיף ב"נ עינוי, וחמי כתלי ביתא דמתלהטן ה באשא מניה אדהכי חמי ליה קמיה כוליה ה) מלי עיינין, לבושיה אשא דלהיט קמיה דבר נש. הכי הוא ודאי, דהא כמה בני נשא חמו מלאכא בשוקא, וקיימי קמיה, ושאר בני נשא לא חמאן ליה.

קיז) ואי תימא, הא כתיב a עושה מלאכיו רוחות וגו'. היך יכיל לאתחזאה בארעא. אלא מלה דא הא אוקמוה, דכיון דנחית, מלאכא לארעא, אתלבש בגופא, ואתחזי למאן דאתחזי, בההוא לבושא דאתלבש ביה. ואי לאו, לא יכיל למסבל ליה עלמא ולאתחזאה. כ"ש וכל שכן האי דכל בני עלמא צריכין ליה. קיח) תלת טפין בחרביה וכו', והא אוקמוה חבריא. כיון דחמי ליה, אודעזע

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ג) (תהלים קד) שמות מט צ"ה.

ב ל"ג ווי. ג ל"ג בב. ד קאי. ה מוסיף באשא דזינא. ו ל"ג מלאכא לארעא.

דרך אמת ה) מתנוצץ מלא ניצוצין מלהיטת אש שבו.

מאמר

הסולם

מיתה וחבוט הקבר

ממקומם, ואומרים אוי אוי, שזה נקבר בינינו. מעשיו ודבוריו מקרימים ובאים לתוך הקבר, ועומדים על אותו הגוף. ורוחו הולך ומשוטט ומתאבל על הגוף. כיון שהאדם נתכסה בקברו, המלאך דומה מקדים ויוצא, ותחת ידו ג' בתי דינים הממונים על דין הקבר, וג' שרביטי אש בידיהם, ודנים את הרוח והגוף יחד. אוי על דין ההוא, אוי על מעשיו.

קטו) בשעתא דאיהו תפיס וכו': בשעה שהוא תפוס בכבלי המלך. דהיינו בשעה שהוא חולה ונקטר אל מטתו, ונידון דינו, ונשלם לחוב, כי לא נמצא עליו מליץ יושר. והממונה של המלך, דהיינו מלאך המות, יורד ועומד לפניו, למרגלותיו, וחרב חדה אחת בידו.

קטז) זקיף ב"נ עינוי וכו': נושא האדם את עיניו, ורואה תחילה את כתלי הבית שלוהטים ממנו באש. ובתוך כך רואה אותו, כולו לפניו מלא עינים, ולבושו אש לוהט.

קטז) זקיף ב"נ עינוי וכו': נושא האדם את עיניו, ורואה תחילה את כתלי הבית שלוהטים ממנו באש. ובתוך כך רואה אותו, כולו לפניו מלא עינים, ולבושו אש לוהט.

כל גופיה ורוחיה, ולביה לא שכיך, בגין דאיהו מלכא דכל גופא. ורוחא דיליה אזלא בכל שייפי גופא, ואשתאיל מנייהו, כבר נש דאשתאיל מחבריה, למהך לאתר אחרא. כדין הוא אומר ווי ז על מה דעבד, ולא מהנייא ליה, אלא אי אקדים אסוותא דתשובה, עד לא מטא ההיא שעתא.

קיט) דחיל ה ההוא ב"נ, ובעי לאתטמרא ולא יכיל. כיון דחמי דלא יכיל, הוא פתח עינוי, ואית ליה לאסתכלא ביה, ואסתכל ביה ם בעיינין פקיחין. וכדין הוא מסיר גרמיה ונפשיה. וההוא שעתא, הוא עידן דדינא רבא, דב"נ אתדן ביה בהאי עלמא. וכדין רוחא אזלא ם בכל שייפי גופא, ואשתאיל מנייהו, ושאט בכל שייפין, ואודעזעא לכל סטרין וכל שייפי גופא כלהו מזדעזען.

קכ) כד מטא רוחא לכל שייפא ושייפא, ואשתאיל מניה. נפל זיעא על ההוא שייפא, ורוחא ם אסתליק מניה. ומיד מית ההוא שייפא. וכן בכלהו.

קכא) כיון דמטי רוחא למיפק, דהא אשתאיל מכל גופא, כדין שכינתא קיימא עליה. ומיד פרחא מן גופא. וכאה חולקיה דמאן דאתדבק בה, ווי לאינון ם חייביא דרחיקין מנה, ולא מתדבקין בה.

קכב) וכמה בי דינא אעבר בר נש כד נפק מהאי עלמא. חד ההוא דינא עלאה דקאמרן, כד נפיק רוחא מן גופא. וחד דינא, כד עובדוי ומלוי אזלין קמיה, וכרוזי מכרוזי עלוי. וחד דינא, כד עייל לקברא * וחד דינא דקברא. וחד דינא דתולעתא. וחד דינא דגיהנם. וחד דינא דרוחא דאזלא ושאט בעלמא, ולא אשכח אתר, עד דישתלימו עובדוי. ודאי ם שבעה עדנין יחלפון עלוי. בגין כך

חלופי גרסאות

ז עלמא. ח ל"ג ההוא. ט עיינין. י ועכ"ד. כ ל"ג מן בכל עד ושאט. ל אשתאיל. מ ל"ג חייביא. נ ובכמה. ם שבעין.

הסולם

מאמר

מיתה וחכוס הקבר

קכ) כד מטא רוחא וכו': כשמגיע הרוח לכל אבר ואבר ונפרד ממנו, נופלת זיעה על אותו האבר, והרוח מסתלק ממנו, ומיד מת אותו האבר. וכן בכל האברים.

קכא) כיון דמטי רוחא וכו': כיון שמגיע הרוח לצאת, כי כבר נפרד מכל אברי הגוף. אז השכינה עומדת עליו. ומיד פורח הרוח מן הגוף. אשרי חלקו של מי שנתדבק בה, בהשכינה, אוי לאלו הרשעים שהם רחוקים ממנה ולא נתדבקו בה.

קכב) וכמה בי דינא וכו': וכמה בתי דין עוברים על האדם כשיוצא מעולם הזה. א', אותו דין העליון שאמרנו, כשהרוח יוצא מן הגוף. וא', הוא הדין בעת שמעשיו ודבוריו הולכים לפניו והכרוזים מכריזים עליו (כנ"ל אות

ורוחו, ולבו אינו שוקט, משום שהוא מלך של כל הגוף. והרוח שלו הולך בכל אברי הגוף, ונפרד מהם, כאדם הנפרד מחבירו ללכת למקום אחר. אז הוא אומר, אוי לי על מה שעשיתי, ואינו מועיל לו, אלא אם הקדים הרפואה של תשובה מטרם שהגיע שעה ההיא.

קיט) דחיל ההוא ב"נ וכו': מפחד האדם ורוצה להסתתר ואינו יכול. כיון שרואה שאינו יכול, הוא פותח את עיניו. ויש לו להסתכל בו. ומסתכל בו בעינים פקוחות. ואז הוא מוסר עצמו ונפשו. והשעה ההיא היא העת של הדין הגדול שאדם נידון בעולם הזה, ואז הולך הרוח בכל אברי הגוף ונפרד מהם. ומשוטט בכל האברים, ומזדעזע לכל הצדדים. וכל אברי הגוף כולם מזדעזעים.

בעי בר נש, כד איהו אשתכח בהאי עלמא, לדחלא מן מאריה, ולאסתכלא בכל יומא ויומא בעובדוי, וייתוב מנייהו קמי מריה.

קכג) כד אסתכל דוד מלכא באינון דינין דבר נש, כד אסתלק מהאי עלמא, אקדים ואמר, ^(ד) ברכי נפשי את יי, עד דלא תפוק מעלמא, השתא דאנת אשתכחת עם גופא. וכל קרבי את שם קדשו, אתון שייפי דמשתתפי ברוחא, השתא דאשתכחת עםכו, אקדימו לברכא שמא קדישא, עד לא ימטי זמנא, דלא תיכלון לברכא ליה, ולאודאה עלייכו.

קכד) ת"ח איש כי יפליא לנדור נדר, נזיר דאקדים בהאי עלמא, לאתקדשא בקדושה דמאריה ^(ה) מיין ושכר יזיר חומץ יין וגו'. ^ו הכא אית לאסתכלא, כיון דאסיר ליה חמרא, ענבים למה. דהא בכהני כתיב יין ושכר אל תשת וגו', יכול ענבים נמי. לא. בענבים שרי. הכא לנזיר, מ"ט אסר ליה ענבים. קכה) אלא, עובדא דא, ומלה דא, רזא עלאה הוא, לאתפרשא מן דינא בכלא. והא ^פ ידיעא ההוא אילנא דחב ביה אדם קדמאה, ענבים הוו. ודא הוא רזא דמלה, דהא יין ושכר וענבים, בסטרא חד אתאחדו. יין לעילא ואוקמוה. שכר לשמאלא, דהא שכר מיין נפקא. ענבים דכניש כלהו לגבייהו, ודא הוא אילנא דחב ביה אדם קדמאה. בג"כ כלא בחד סטרא אתאחד. ואי תימא ^צ דהאי

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ד) (תהלים קג) לך פו צ"ג. ה) (במדבר ו).

ע כיון דאסיר ליה חמרא ענבים למה דהא הכא אית לאסתכלא כתיב יין ושכר וגו'. פ ידעת. צ דשכיב ממיהנותא כלום.

מאמר

הסולם

הנזיר

איש כי יפליא לנדור נדר נזיר. היינו שהקדים בעולם הזה להתקדש בקדושת אדונו. מיין ושכר יזיר חומץ יין וגו'. כאן יש להסתכל, כיון שאסור לו יין, ענבים למה אסורים לו. שהרי בכהן כתוב, יין ושכר אל תשת וגו'. יכול גם ענבים. אינו כן, אלא ענבים מותרים לו. וכאן בנזיר מהו הטעם שאסורים לו ענבים.

קכה) אלא עובדא דא וכו': ומשיב, אלא מעשה זה ודבר זה הוא סוד עליון, שהנזיר בא להפרד מן הדין לגמרי. ועוד יותר מכהן. והרי ידוע, שאותו האילן שחטא בו אדם הראשון היה ענבים (כנ"ל תרומה אות של"ב). וזה הוא סוד הדבר, כי יין ושכר וענבים בצד אחד גאחזים, דהיינו בקו שמאל, יין למעלה, בקו שמאל דבינה, הנקרא שם יין המשומר. והעמידהו, (כנ"ל שמיני אות פ"ה) שכר, הוא לשמאל דז"א, כי שכר יוצא מיין. כן קו שמאל דז"א נמשך מקו שמאל דבינה. ענבים, מקבצים אצלם את כולם, שהם מלכות, המקבלת מכל

אות קי"ג). וא', הדין כשנכנס לקבר (כנ"ל קיד). וא' דין הקבר (כמ"ש שם). וא' דין התולעים שאוכלים את בשרו, וא' דין הגיהנם. וא' דין הרוח הולך ומשוטט בעולם ואינו מוצא מקום עד שישלים מעשיו. ודאי הם ז' עתים שעוברים עליו. משום זה צריך האדם, בעודו נמצא בעולם הזה, לירא מצדו, ולהסתכל בכל יום ויום במעשיו, וישוב עליהם לפני אדונו.

קכג) כד אסתכל דוד וכו': כשהסתכל דוד המלך באלו הדינים של אדם כשנפטר מן עולם הזה, הקדים ואמר ברכי נפשי את ה', מטרם שיוצאת מן העולם, עתה, כשעוד את נמצאת עם הגוף, וכל קרבי את שם קדשו. אתם האברים המחוברים עם הרוח, עתה בעוד שהרוח נמצא עמכם, הקדימו לברך את השם הקדוש, מטרם שמגיע הזמן שלא תוכלו לברכו, ולהודות לו בשבילכם.

קכד) ת"ח איש כי וגו': בוא וראה, (דפו"י דף קכ"ז ע"א)

נזיר שביק מהימנותא עלאה. לאו הכי, אלא לא אתחזי ביה עובדא מסטר שמאלא כלום.

קכו) ת"ח, דהכי אוליפנא מספרא דרב המנונא סבא, והכי הוא. כתיב גדל פרע שער ראשו, בעי ק דיתרבי שער רישיה ודיקניה, ויתפרש מיין ושכר וענבים, בגין דכלהו סטר שמאלא, ולא תליין שערא. יין אימא עלאה. שכר סטרא דאחידו ביה ליואי ונפקי מיין עלאה ולא תלי שערא. ובג"כ כד סליקו ליואי ר לההוא אתר, בעיין לאעברא כל שערא דלהון, כד"א ו והעבירו תער על כל בשרם.

קכז) ענבים אימא תתאה, דכניש יין ושכר ש לגווה, ועל דא אתפרש מכל סטר שמאלא, ת דלא לאחזאה עובדא דילהון א לגביה. ענבים דא לא תלי שערא ודיקנא. דהא נוקבא בעיין לספרא שערא, כד אתיא לאזדווגא בדכורא, והא דיקנא לא אשתכח בה. בג"כ ב הוא תלי שערא דרישא ודיקנא, ורזא דמלה ז נזיר אלהים אקרי, ולא נזיר יי, פריש מדינא כלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ו) (במובר ח) תוריע מה צ"ט. ז) (שופטים יג) ויחי זלא. א לגבי ענבים דא לדא. ב לא ; הא. ת לגב. ח) תל צ"ג.

הנזיר

הסולם

מאמר

מבחינה הי' שנכנסה לאור הבינה ונעשית אויר, שה"ס נקודת החולם. שאז עור התכמה אינה מאירה בה. וכשנגלתה נקודת השורק, שה"ס קו השמאל, שאז יוצאת הי' מאויר הבינה וחזרה להיות אור, ונתגלתה בה החכמה (כנ"ל ב"א דף מ"ה ד"ה כד ע"ש) אז נעלמים השערות, כי כבר יצאה י' מאויר הבינה ששם שורש השערות. ועד"ז כשנמשכה הארת החכמה לקו שמאל דז"א ששם נאחזים הלויים, צריכים הלויים להעביר תער על כל בשרם ולהעביר מהם השערות. וכן כשמגיעה הארת החכמה אל המלכות בעת הזווג עם ז"א, נעברים בחינת השערות גם ממנה. אבל הנזיר הרבוק בימין, שה"ס חולם (ע"י ב"א טו ד"ה ההוא) ששם נמצאת הי' באויר הבינה, ע"כ הוא צריך לגדל פרע שער ראשו. באופן שמבחינת הימין גדלות השערות, ומבחינת הארת חכמה שבשמאל נושרות השערות או שמגלחים אותן.

מכל העליונים. וזה הוא האילן שחטא בו אדם הראשון. משום זה הכל נאחו בצד אחד. שהוא שמאל של הבינה ושל ז"א ושל המלכות. ואם תאמר, שנזיר זה עזב האמונה העליונה, דהיינו שלא לקבל מבינה וז"א ומלכות העליונים, אינו כן, אלא אינו ראוי לו לעשות מעשה מצד השמאל כלום.

קכו) ת"ח דהכי אוליפנא וכו' : בוא וראה, כי כך למדתי מספרו של רב המנונא סבא, וכך הוא. כתוב גדל פרע שער ראשו. שצריך שיגדל שער ראשו וזקנו, ויפרוש מיין ושכר וענבים, משום שכולם הם צד שמאל ושערות אינן תלויות בהם. יין הוא אמא עלאה. שכר, הוא צד שמאל שלויים אחוזים בהם, ויוצאים מיין העליון, דהיינו מאמא עלאה, ושערות אינן תלויות בהם. משום זה כשעולים לויים למקום הזה, לשמאל, צריכים להעביר כל השער שלהם. כש"א, והעבירו תער על כל בשרם.

פירוש, נודע שהארת החכמה נמשכת מקו שמאל דבינה, שה"ס יין. וקו שמאל דז"א מקבל הארת החכמה מקו שמאל דבינה, שה"ס שכר, ושניהם משפיעים הארת החכמה אל המלכות הנקראת ענבים. וסוד השערות נמשכות

(דפו"י דף קכ"ו ע"א)

קכו) ענבים אמא תתאה וכו' : ענבים הם אם התחתונה שהיא מלכות, שמאספת יין ושכר אליה, דהיינו הארת החכמה מקו שמאל של הבינה ומלכות כנ"ל. ועל כן הנזיר נפרש מכל צד השמאל, מיין ושכר וענבים. שלא להראות מעשה מהם אצלו. ענבים אלו שהם מלכות

קכח) ת"ח, על דא כתיב, וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וגו'. על נפשו לא כתיב, אלא על הנפש סתם. ומאי איהו. דא ענבים, דאקרי נפש. וע"ד כתיב חטא, בגין דסטר דיליה יין ושכר הוא, וגרע מניה אתר דינא. חטא, מאי חטא. אלא גרע דינא, של הנפש.

קכט) אי הכי, אמאי וכפר עליו. בגין דהשתא קא אתיא לאתחברא בהדייהו, ולא מקבלן ליה, הני אתרי, עד דימלך בכהנא, ויכפר עליה, בגין דאיהו שדי לון לבר בקדמיתא, כיון דהשתא אתי לגבייהו, בעי ה לאתחברא תקונא דכפרה, ויקבלן ליה, ודא הוא רזא, דמלה.

קל) ואי תימא, שמשון נזיר אלהים הוה, אמאי אתענש. אלא שפיר הוא מלה, דבעל בת אל נכר. והוה ליה לאתחברא בדידיה, במה דאתחזי ליה. והוא דהוה קדיש, אערב ההיא קדושה בבת אל נכר, ושביק אתריה, דאתחזי לההיא קדושה, ובג"כ אתענש.

קלא) ואית מאן דאמר, דלית ליה חולקא בההוא עלמא. מ"ט בגין דאמר ה תמות נפשי עם פלשתים, ומסר חולקיה בחולקא דפלשתאי, דימות

חלופי גרסאות

ג על: ל"ג של. ד הכי. ה לאתבא; מוסיף לאתחברא לון. ו מוסיף דמלה ודאי בכלא. ז ל"ג ואי תימא. ח ל"ג בבת.

גדל פרע — והעבירו תער

הסולם

מאמר

קכט) אי הכי אמאי וכר': שואל, אם כן שנזיר מתדבק כל כך בימין, למה כתוב בו אח"כ וכפר עליו. ומשיב. הוא משום שבא עתה, אחר שהשלים ימי נזרו, להתחבר עמהם, עם ג' הבחינות דקו שמאל, ולהתירו בין ושכר וענבים, אלו המקומות אין מקבלים אותו, עד שיתיעץ עם כהן, ויכפר עליו. כי משום שמתחילה השליך אותם לחוץ, כי התנזר מהם, כיון שעתה בא אליהם, צריך להתחבר עם תקונים של כפרה, ויקבלו אותו. וזה הוא סוד הדבר.

מלכות, אין שערות וזקן תלויות בהן, שהדי הנוקבא שהיא המלכות, צריכה לגזוז שערה, היינו שער הגוף, כשהיא באה להודווג עם דכר, שהוא ז"א. וזקן לא נמצא בת. שהיא מטעם הנ"ל בדבור הסמוך. משום זה הנזיר, שהוא מימין, ששם שורש השערות כנ"ל, הוא בהיפך, שערות הראש וזקן תלויות בו ואסור לגלחם, וסוד הדבר, נזיר אלקים נקרא, דהיינו שהוא מופרש משם אלקים שהוא שמאל, ולא נזיר הויה, שהוא ימין. כי הוא נפרש מן הדין לגמרי. נזיר, פירושו נפרש.

קל) ואי תימא שמשון וכר': ואם תאמר, שמשון שהיה נזיר אלקים, למה נענש. ומשיב, אלא יפה היה הדבר, כלומר שהיה ראוי לעונש. משום שבעל בת אל נכר, דהיינו דלילה, והיה לו להתחבר בשלו, במה שראוי לו. והוא שהיה קדוש, ערב קדושה היא בבת אל נכר, ועזב מקומו הראוי לקדושה היא, וע"כ נענש.

קכח) ת"ח על דא וכר': בוא ודאה, על זה כתוב, וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וגו'. על נפשו לא כתוב, אלא על הנפש סתם. ומי היא, זו היא ענבים דהיינו מלכות, שנקראים נפש. ועל זה כתוב חטא, דהיינו שחטא למלכות, משום שהצד שלו הוא יין ושכר, כי המלכות נבנית בעיקר מן השמאל, והנזיר גרע ממנה מקום הדין, דהיינו הארת השמאל. שואל חטא, למה חטא בזה. ומשיב, אלא שחטא בזה שגרע הדין מן הנפש. דהיינו הארת החכמה שבה, הנמשכת עם הדינים דשמאל. (כנ"ל צו אות קי"ד).

קלא) ואית מאן דאמר וכר': ויש מי שאומר, שאין לו חלק בעולם ההוא. מהו הטעם. הוא משום שאמר תמות נפשי עם פלשתים, ומסר

נפשיה עמהון בההוא עלמא. כך *) הוו מכרוזי על נזירא, לך לך אמרין נזירא, סחור סחור, לכרמא לא תקרב. והא אוקמוה חברייא.
 קלב) ליואי מה כתיב בהו, ^(ט) וכה תעשה להם לטהרם הוה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם. כיון דעברי שערא, ועבדי כולי האי, כדין אקרי ליואי טהור, ולא קדוש. אבל האי נזיר בגין דאתפרש מהאי סטרא, אקרי קדוש ולא טהור. בגין כך כתיב, כל ימי נדר נזרו וגו' אשר יזיר ליי' קדוש יהיה וגו'.

קלג) גדל פרע שער ראשו, משום הא ^ט דכתיב, ^(י) ושער ראשה כעמר נקא, דבהאי דמי לגוונא דלעילא. אמר ר' יהודה בר רב, בשערי ממש אשתמודע דאיהו קדישא, דכתיב ^(כ) קוצותיו תלתלים.
 קלד) תאני ר' שמעון, אלמלי ידעי בני נשא, מאי קאמרי. בהאי שערא, וברזא דיליה, ^כ כמה דאיהו ברזא דרוזין, אשתמודען למאריהון, בחכמתא עלאה. עד ^כ כאן רוזי דורייתא, מכאן ולהלאה ^מ סתרי תורה, ^(ז) סחרה ואתננה קדש ליי'.

חלופי גרסאות

ט כתיב ; ותנינן. * בהני שערי ובהני מלין. כ אשתמודען למאריהון כמה דאיהו ברזא דרוזין דחכמתא. ל כען. מ כתיב.

קדוש — טהור

הסולם

מאמר

ומטר חלקו עם חלק הפלשתים, שימות נפשו עמהם בעולם ההוא. כך היו מכריזים על הנזיר. לך לך אומרים לנזיר. סבב סבב, אל הכרם לא תקרב. וכבר העמידו החברים.
 קלב) ליואי מה כתיב וכו': לויים מה כתוב בהם. וכה תעשה להם לטהרם הוה עליהם מי חטאת, והעבירו תער על כל בשרם. כיון שהעבירו השער, ועשו כל כך, אז נקראים הלויים טהור, ולא קדוש. אבל הנזיר הוה כיון שנפרש מצד הוה, דשמאל, נקרא קדוש ולא טהור (כמ"ש) זה לעיל תזריע אות קכ"א בהסולם ע"ש) משום זה כתוב, כל ימי נדר נזרו וגו' אשר יזיר לה' קדוש יהיה וגו'.
 דפו"י דף קכ"ז ע"א *) דף קכ"ז ע"ב)

קלג) גדל פרע שער ראשו: הוא משום שכתוב, ושער ראשה כעמר נקא. שבוה היא דומה לאפן של מעלה. שהשערות שלו מושכים חסדים כמו למעלה, ואין בהם דין, להיותו כולו ימין. א"ד יהודה בר רב, בשערות ממש ניכר שהוא קדוש, שכתוב על הקב"ה קוצותיו תלתלים.
 קלד) תאני ר' שמעון וכו': תנא ר"ש, אם היו יודעים בני אדם מה שאומרים בשערות אלו ובסודות שלהם, כמו שהוא למעלה בסוד הסודות, היו נודעים לדבונם בחכמה עליונה. עד כאן סודות התורה, מכאן ולהלאה סתרי תורה. סחרה ואתננה קדש לה'.

האדרא רבא קדישא

- (א) תניא, אמר ר"ש לחברייא, עד אימת ניתב לקיימא דחד סמכא. כתיב (א) עת לעשות ליי הפרו תורתך. יומין ועירין, ומארי דחובא דחיק. כרוזא קארי כל יומא, ומחצדי חקלא ועירין אינון. ואינהו (א) ב בשולי ג כרמא. לא אשגחן, ולא ידעין, ד לאן אתר ה אזלין כמה דיאות.
- (ב) אתכנשו חברייא לבי אדרא, מלובשין שריין ו סייפי ורומחי ז בידיכון, אזדרו בתקוניכון. בעיטא, בחכמתא. בסוכלתנו. בדעתא. ה בחיזו. בידין. ברגלין. אמלכו עליכון ט למאן דברשותיה חיי ומותא. למגזר . מלין דקשוט. מלין דקדישי עליונין צייתי להו, וחדאן למשמע להו, ולמנדע להו.
- (ג) יתיב ר"ש ובכה, ואמר ווי אי גלינא, ווי אי לא גלינא. חברייא דהוה

מסורת הזהר

(א) (תהלים קיט) וירא קל צ"א.

חלופי גרסאות

א בדסו"י כתב אמר אברהם המגיה להסיר מכשול מדרך המעיינים אשר לא הופיע עליהם עדין אור הקבלה השומע ישמע והמבין יבין כי כל המלים אשר הביא האלהי רשב"י בזה הספר הקדוש כגון מצחא דגולגלתא, שערי דרישא, הללי דמוחא, חוטמא דעתיקא, אודנין, ידין, רגלין, וזולתם מהכלים הגשמיים ותארים אחרים שתאר בהם ה' ית', ובפרט באדרא קדישא רבא ובאדרא קדישא זוטא כי באלו השני מקומות רבו התארים הללי, הלא המה מורים מרות וספירות ועניינים פנימיים שכליים. וכל האברים שכנו התכמים הללו הם לדמיון וסימנים לדברים סתומים ונעלמים לא לשום דבר גשמי וחומרי חלילה וחם כי אין דמיון בינו ית' ובינינו בשום צד מהצדדים וכש"כ מצד העצם והתבנית ה' יצילנו משגיאות אכ"ר. ב בשורי. ג כרמלא. ד מוסיף לאן הוא. ה ל"ג אזלין. ו ל"ג סיפיי. ז ל"ג בידיכון, ח בחילא דידין ורגלין. ט למלכא. י דינין.

דרך אמת א) הם אינם בהשתדלות ההשגה של הקדושה שנקרא כרם אלא הם בסוף הכרם כענין שנאמר כרמי שלי לא נטרתי.

הסולם

הקדמת האדרא רבא

מאמר

הקליפות (עי' ת"ז תכ"א דף מט.) הזדרו בתקוניכם דהיינו שיזדרו לעשות התקונים של ג' קוין: חב"ד, חג"ת, נה"י. בעצה בחכמה בתבונה בדעת במראה, בידיים, שה"ס חג"ת וברגלים, שה"ס נה"י. המליכו עליכם את מי שברשותו חיים ומות, לגזור דברי אמת, דברים שקדושים עליונים מקשיבים להם, ושמתים לשמעם ולדעת אותם. אדרא פירושו מושב, מלשון אדרא דאזהרה (מדרש שה"ש על הכתוב שררן אגן הסהר) שפירושו מושב הסנהדרין המזהירים העם. כמ"ש להלאה (אות ד') ועאלו בחקלא בניי אילני ויתבו.

(ג) יתיב ר"ש ובכה וכו': ישב ר' שמעון ובכה. ואמר, אוי אם אגלה, אוי אם לא אגלה. שאם לא יגלה יאבדו חידושי התורה, ואם יגלה, אולי ישמע מי שאינו ראוי לסודות התורה. החברים שהיו שם שתקו. קם ר' אבא ואמר לו. אם טוב לפניי אדוני לגלות, הרי כתוב, סוד ה' ליראיו. והרי חברים אלו יראי הקב"ה

(א) תניא אמר ר"ש וכו': למדנו אר"ש לחברים, עד מתי נשב בקיום של עמוד אחד. דהיינו בבחינת עולם התהו, שז"ת היו בקו אחד זה למעלה מזה. ור"ש היה רוצה לגלות להם כאן ענין המדרגות של עולם התקון, שהם כג' עמודים, דהיינו סוד ג' קוין ימין שמאל אמצע. כתוב עת לעשות לה' הפרו תורתך. הימים מועטים ובעל החטאים. דהיינו המקטרג, דזחק. הכרוז קורא כל יום, לתשובה, וקוצרי השדה מועטים המה. דהיינו אותם שזכו בתבואת השדה העליון, שהוא המלכות שהם השגות סודות התורה. והם, ואפילו אותם שהשיגו, נמצאים בסוף הכרם. שהוא המלכות, ואינם משגיחים ואינם יודעים כראוי לאיזה מקום הם הולכים.

(ב) אתכנשו חברייא לבי וכו': התאספו חברים אל מקום המושב, מלובשים במגינים, וחרבות ורמחים בידיכם, שה"ס יחודים להשבת (דסו"י דף קכ"ז ע"ב)

תמן אשתיקו. קם ר' אבא וא"ל, אי נחא קמיה דמר כ לגלאה, הא כתיב ג) סוד י"י ליראיו, והא חברייא אלין דחלין דקב"ה אינון, וכבר עאלו באדרא דבי משכנא, מנהון עאלו, מנהון נפקו.

ד) תאנא, אתמנו חברייא קמיה דר"ש, ואשתכחו, רבי אלעזר בריה. ור' אבא. ור' יהודה. ורבי יוסי בר יעקב. ור' יצחק. ור' חזקיה בר רב. ור' חייא. ור' יוסי. ור' ייסא. ידין יהבו לר"ש, ואצבען זקפו לעילא. ועאלו בחקלא ביני אילני ויתבו. קם ר"ש וצלי צלותיה, יתיב בגווייהו ואמר, כל חד ישוי ידוי

מסורת הזהר
(ב) (שם כה) ב"א קמג צ"ג.

חלופי גרסאות
כ ל"ג לגלאה.

הסולם

הקדמת האדרא רבא

מאמר

ואח"ז היו צריכים להמשיך כל הארת ג' הקוין אל המלכות. ור"ש. ועאלו בחקלא ביני אילני ויתבו, דהיינו סוד חקל תפוחין קדישין. שהוא המלכות. וישבו. להמשיך בה החכמה בבחינת ישיבה. שה"ס ו"ק דחכמה.

הקב"ה הם, וכבר נכנסו באדרא דבי משכנא. (לעיל משפטים אות תק"כ) למדנו, שמהם נכנסו באדרא רבא זו ומהם יצאו, אבל לא כולם. כי ג' חברים נפטרו (כמ"ש) להלאה אות (שנ"ג).

ח"ש. כל חד ישוי ידוי בתוקפיה, שכל אחד ישום ידו בחיקו. שחיקו מורה על העלם ג"ר, כי שימת יד בחיק הוא מעשה של העלם. אמנם יש ב' בחינות של הבאת היד בחיק. בחינה אחת בסוד הבאת הי' באור, שהוא נהפך לאויר, הנוהג בקו ימין. בסוד נקודת החולם, שנעשה מחמת זה ו"ק בלי ראש (כנ"ל בראשית א' דף ט"ו ד"ה ההיא עש"ה כל ההמשך). ויש הבאת היד בחיק, הנוהג בקו האמצעי, שגורם רק מיעוט הג"ר דחכמה, אבל ו"ק דחכמה נשארים שם. (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) שקו האמצעי ממעט קו השמאל שיאיר רק ממטה למעלה, שהוא בחי' ו"ק דחכמה. וכדי להסביר זה, אבאר סוד הכתוב, (שמות ד') ויאמר לו ה' עוד הבא נא ידך בחיקך. ויבא ידו בחיקו, שז"ס הבאת הי' באור הממעטו לאויר, שה"ס ו"ק בלי ראש הנוהג בקו ימין בנקודת החולם. ואח"כ ויוציאה, דהיינו שחזר והוציא הי' מאויר, והאויר חזר לאור, ונגלה אור החכמה ממעלה למטה, הנוהג בקו שמאל בנקודת השורק מטרם התקון דקו האמצעי, שאז יש בו דינים קשים, שנסתרים ונסתמים כל האורות, מפני שהחכמה היא בלי חסדים (כנ"ל ב"א י"ז ד"ה נפיק ובהקס"ז דף י"ז ד"ה קיימא) ולפיכך, והנה ידו מצורעת בשלג. כי סגימת וסגירת האורות ה"ס צרעת. שע"כ צרעת מתרגמת סגירו. ואחר זה נגלה התקון דקו האמצעי, וז"ס ויאמר השב ידך אל חיקך, שה"ס פעולה ראשונה של קו האמצעי המעורר מסך דחירק

ד) תאנא אתמנו חברייא וכו': למדנו, נמנו החברים לפני ר' שמעון, ונמצא ר' אלעזר בנו, ור' אבא, ור' יהודה, ורבי יוסי בר יעקב, ור' יצחק, ור' חזקיה בר רב, ור' חייא, ור' יוסי, ור' ייסא. הידים נתנו לר' שמעון, והאצבעות זקפו למעלה, ונכנסו בשדה בין האילנות, וישבו. קם ר"ש, והתפלל תפלתו. ישב ביניהם ואמר, כל אחד ישום ידוי בחיקו. שמו ידיהם, כל אחד בחיקו, ולקחם ר"ש. פתח ואמר, ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש ושם בסתר. וענו כלם, כל החברים, ואמרו אמן.

פירוש. מיד אחד שנמנו החברים לפניו, קיימו מה שהזיהרם (לעיל אות ב') אזדרזו בתקוניכון, ועשו תיכף ומיד את היחוד דג' קוין, ימין ושמאל ואמצע, להמשיכם אל המלכות. ועשו מעשה למטה כדי לעורר דוגמתו למעלה. ור"ש, ידין יהבו לר"ש, כי ר"ש היה סוד הדעת, שהוא שורש קו האמצעי, וע"כ נתנו לו ידיהם, שהם יד ימין ויד שמאל, ונתיהדו ונכללו ימינם ושמאלם זה בזה, על ידי ר"ש, שהוא קו האמצעי. ועי"ז נתעורר למעלה היחוד דג' קוין. ואז, ואצבען, הרומזות על הארת החכמה שבאצבעות (כמ"ש) לעיל ב"א דף ק"כ ד"ה אצבען ע"ש) זקפו לעילא, דהיינו שיאירו רק ממטה למעלה. כי אחר שימין ושמאל נכללים יחד ע"י קו האמצעי אין החכמה שבשמאל מאירה רק ממטה למעלה (כמ"ש לעיל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת ע"ש)

ל בתוקפיה. שווידיהו, ונסיב לון. פתח ואמר (א) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש * ושם בסתר וענו כל העם ואמרו אמן.

(ה) פתח ר"ש ואמר, (ד) עת לעשות ליי, מ אמאי עת לעשות ליי. משום דהפרו תורתך. מאי הפרו תורתך, תורה דלעילא. דאיהי מתבטלא אי לא יתעביד בתקונוי נ דא. ולעתיק יומין אתמר. כתיב (ה) אשריך ישראל מי כמוך. וכתוב, (ו) מי כמוך באלים יי.

(ו) קרא לרבי אלעזר בריה, אותביה קמיה, ולרבי אבא מסטרא אחרא, ואמר אנן כללא דכולא. עד (ו) השתא אתתקנו קיימין. אשתיקו, שמעי קלא, וארכובתן דא לדא נקשן. מאי קלא. קלא דכנופייא עלאה דמתכנפי.

(ז) חדי ר"ש ואמר, (ז) יי שמעתי שמעך יראתי (ז) התם יאות (ז) הוה למהוי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ל בתוקפים; בתוקפוי; בחוקפי. מ מאי. נ מוסיף אמאי דא; שמא דא. ס כאן. ע מוסיף אמר התם. פ הוא.

(ג) (דבריה כו) ת"ז בהקדמה ו: יא. תל"ח ע"ט. תס"ו צו: ת"ע קבא. (ז) (תהלים קיט) לעיל אות א צ"א. (ה) (דברים לג) ויצא קלה צ"ו ז"ח יד ט"א של"ג. (ו) (שמות טו) בשלח צא צ"ח. (ז) (חבקוק ג) הקסה"ז צג צ"ג תק"ח צט ט"ב ש"ז קיב ט"ג ש"ג.

מאמר

הסולם

הקדמת האדרא רבא

פירושו, למה עת לעשות לה' הוא משום שהפרו תורתך. מה הפרו תורתך. היינו שהפרו תורה של מעלה, שה"ס ז"א, כי היא מתבטלת אם אינה נעשית בתקוניה אלו, כמו שיבאר לפנינו. ומקרא זה נאמר לעתיק יומין, שממנו מתחיל שורש כל התקונים, כמ"ש לפנינו. וכתוב, אשריך ישראל מי כמוך. שהוא משום שהם דבוקים בקו האמצעי. וכתוב, מי כמוך באלים ה'. שזה טובב על ז"א שהוא קו האמצעי.

דחירק מבחינת המנועולא. הממעטו לו"ק (כמ"ש) לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) ואח"כ ויוציאה מחיקו, בסוד פעולה שניה (כמ"ש שס) אשר המלה מחיקו, הוא בדיוק, שפירושו שהוציאה דהיינו שחזר וגילה החכמה אבל הגילוי היה בלבוש של החיק, דהיינו שהמשיך רק ו"ק דחכמה (כמ"ש שס). ואז נתיחדו כל ג' הקוין זה בזה והחכמה נתלבשה בחסדים, וז"ס והנה שבה כבשרו, שחזרה בבחינת ג"ר. אלא בו"ק דחכמה כנ"ל.

וז"ש כאן כל חד ישוי ידו בתוקפיה, דהיינו בחיק של קו האמצעי, שאז כשיוציאו מחיקו, האיר היד השמאלית רק ממטה למעלה, דהיינו בלבושו של החיק. כי זהו עיקר כל התקון של קו האמצעי, שה"ס חירק. וע"כ ר"ש שהוא בחינת קו האמצעי הזהירם על זה. וז"ש, שווידיהו. ונסיב לון. שהם שמו יריהם בחיקם, ור"ש לקח אותם מן חיקם, כלומר שהוציא יריהם מן החיק עם הלבוש של החיק, כדרך קו האמצעי. וז"ש פתח ואמר ארור האיש אשר יעשה פסל וגו' כי המשכת החכמה ממעלה למטה, היא שורש פסל ומסכה מעשה ידי חרש השם בסתרו של עולם. כלומר המגלה מה שצריך לכסות ולהסתיר. וע"כ, לבסוף השביעם על זה.

(ו) קרא לרבי אלעזר וכו': קרא את ר"א בנו והשיבו לפניו ולר' אבא מצד האחור, היתה מסוד החכמה, ושל ר' אבא היתה מבינה, ואמר אנחנו כלל הכל. כי נשמח ר' אלעזר היתה מסוד החכמה, ושל ר' אבא היתה מבינה, ור' שמעון עצמו היה הדעת המיוחד חו"ב זה בזה. וע"כ אמר אנו כלל הכל. כי חב"ד הם כלל כל המדרגות. עד עתה נתקנו העמודים, דהיינו עד עתה, עסקו בתקון ג' הקוים, הנקראים ג' עמודים. שתקו. שמעו קול, וברכיהם זו לזו דופקות, מחמת פחד. מה היה הקול. היינו קול חבריא העליונה שמתאספים, דהיינו המרכבות של הקב"ה. כמ"ש באדרת האזינו דף רפ"ח. ד"י.

(ז) חדי ר"ש ואמר וכו': שמח ר"ש ואמר, ה' שמעתי שמעך יראתי. שם נכון היה שיהיה

(ה) פתח ר"ש ואמר וכו': פתח ר' שמעון ואמר, עת לעשות לה' הפרו תורתך. 74 (דס"ו דף קכ"ו ע"ב * דף קכ"ח ע"א)

דחיל. אנן בחביבותא תלייא מלתא, דכתיב (ח) ואהבת את יי אלהיך, ז וכתביב (ט) מאהבת יי אתכם, וכתביב י אהבתי אתכם וגו'.
 (ת) ר"ש פתח ואמר, (כ) הולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר. הולך רכיל, האי קרא קשיא, ק איש רכיל מבעי ליה למימר, מאן הולך. אלא מאן דלא אתיישב ברוחיה, ולא ר הוי מהימנא, ההוא מלה דשמע, אזיל בגווייה כחזירא במיא, עד ש דרמי ליה לבר. מ"ט. משום ת דלית רוחיה רוחא דקיומא. אבל מאן דרוחיה רוחא דקיומא, ביה כתיב, ונאמן רוח מכסה דבר. ונאמן רוח, קיומא א דרוחא. ב ברוחא תלייא מלתא. וכתביב, (ז) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.
 (ט) ולית עלמא מתקיימא אלא ברזא. וכי אי במלי עלמא אצטריך רזא. במלין רזין דרזייתא, דעתיק יומין, דלא אתמסראן אפילו למלאכין עלאין עאכו"ו. אר"ש, לשמיא לא אימא ד דיציתון, לארעא לא אימא דתשמע, דהא אנן קיומי עלמין. תנא רזין דרזין, כד פתח ר"ש ה ברזי דרזין, אזדעזע אתרא, וחברין אתחלחלו.
 (י) גלי ברזא ופתח ואמר, כתיב (ח) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ז ל"ג מן וכתביב עד וכתביב. ק מוסיף כיון דאתמר רכיל אמאי הולך איש. ר ל"ג הוי. ש דוחי. ת דרוחיה לית. א מוסיף דרוחא כמו (ישעיה כ"ב) ותקעתי יתד במקום נאמן. ב ברזא. ג עתיק. ד דצייתון; ה ציתן; ו דיציתן. ה ל"ג ברזי דרזין; טומיה.

(ח) (דברים ו) וארא לב צ"ש. ט) (שם ז) ח"ג סב; רפו: י) (מלאכי א) שמות צ"ו צ"ת. כ) (משלי יא) יתרו כב צ"ר. ל) (קהלת ה) יתרו קט צ"ת. מ) (בראשית לו) וישלח ע צ"ב.

הקדמת האדרא רבא

הסולם

מאמר

(ט) ולית עלמא מתקיימא וכו': ואין העולם מתקיים אלא בסוד, וכי, אם בדברי העולם צריכים סוד, בדברי סודי הסודות דעתיק יומין, שאינם נמסרים אפילו למלאכים עליונים, על אחת כמה וכמה. א"ר שמעון, לשמים איני אומר שיאזינו. לארץ איני אומר שתשמע. שהרי אנו מקיימי העולמות. כלומר משה וישעיה היו מעידים את השמים וארץ שאם בני ישראל לא יקיימו העולמות יענישו אותם שהשמים לא יתנו מטר וארץ לא תתן יכולה. אבל ר"ש היה מדבר לצדיקים מקיימי העולמות שאין צריכים לעדות. למדנו, סודי הסודות, כשפתח ר"ש בסודות הסודות, נזדעזע המקום. והחברים נתחלחלו.

שיהיה מתירא. משום ששורשו היה מקו שמאל, אבל אנחנו המיוחדים בקו האמצעי, באהבה תלוי הדבר, דהיינו בחסדים שהם בחינת אהבה. שכתוב, ואהבת את ה' אלקיך. וכתוב, מאהבת ה' אתכם. וכתוב אהבתי אתכם וגו'.

(ח) ר"ש פתח ואמר וכו': ר"ש פו"א, הולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר. הולך רכיל. מקרא זה קשה, איש רכיל, היה צריך לומר, מהו, הולך רכיל. ומשיב, אלא מי שאינו מיושב ברוחו ואינו נאמן, דבר ההוא ששמע, הולך בתוכו, כמוץ במים, שאינו נשקע בהם, עד שמשליך אותו לחוץ. כלומר שאין לו מנוחה, עד שמגלה הדבר ששמע, לאחר. מהו הטעם. הוא משום שרוחו אינו רוח מתקיים ומיושב, אבל מי שרוחו הוא רוח מיושב ושל קיום, בו כתוב, ונאמן רוח מכסה דבר. ונאמן רוח, פירושו רוח מתקיים. וברוח תלוי הדבר, וכתוב אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

מאמר ואלה המלכים

(יוד) גלי ברזא ופתח וכו': גילה בסוד ופתח ואמר, כתוב ואלה המלכים אשר מלכו הארץ

לפני מלך מלך וגו', זכאין אתון צדיקייא, דאתגלי לכון רזי, דרזין דאורייתא, דלא אתגליין לקדישי עליונין, מאן ישגח בהאי, ומאן יזכה בהאי, דהוא סהדותא על מהימנותא, דכלא. צלותא ברעוא יהא, דלא יתחשב לחובא לגלאה דא. ומה " יימרון חברייא, דהאי קרא קשיא הוא, דהא לא הוה ליה למכתב הכי, דהא חזינן כמה מלכים הוו, עד דלא ייתון בני ישראל, ועד " לא יהי מלכא לבני ישראל ומה אתחזי הכא, ובדא אתערו חברייא. אלא רזא דרזין הוא, דלא יכלין בני נשא למנדע ולאשתמודע, ולמרחש בדעתייהו בהאי.

(א) תאנא, עתיקא " דעתיקין, טמירא דטמירין, עד לא זמין " תקונוי, ועטורי עטורין, שירותא וסיומא לא הוה. והוה מגליף ומשער ביה. ופרים קמיה חד פרסא, ובה גליף " ושיער מלכין.

(ב) ותקונוי " לא אתקיימו, הה"ד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל. מלכא קדמאה, לבני ישראל קדמאה. וכלהו " דגליפו

חלופי גרסאות

ו' ג' דרזין. ז' מוסיף (דמהימנותא) דנהיר למאתן ושבעין עלמין ומניה נהיר אורחא דנהירין ביה צדיקייא לעלמא דאתי הה"ד (משלי ד') וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום מן ההוא אורחא מתפרשן לשית מאה ותליסר אורחי דפליג בזעיר אנפין דכתיב (תהלים כ"ה) אורחות ה' חסד ואמת לנוצרי כדיתו וגו' דכלא. ח דיימרון לי. ט דלהוי; לא יהא. י' ולמנדע. כ' דעתיקא. ל' מוסיף תקונוי דמלכא. מ' ושעיר. נ' מוסיף להווא פרסא ולא. ס' מוסיף דגליפו ולא אתקיימו.

מאמר

הסולם

ואלה המלכים

בה דהיינו בגילוי הראש והסיוט. ופרש לפניו גבול אחד ובו חקק ושיער מלכים. פרסא. פירושו מסך וגבול. מלשון פורסא דדמא כל ל' יום. שפירושו גבול הזמן. (שבת קכט.).

(ב) ותקונוי לא אתקיימו וכו': ותקונוי לא נתקיימו. ז"ש ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל, שפירושו, לפני מלך הראשון שמלך לבני ישראל הראשון. וכולם שנחקקו נקראים בשמותיהם, ולא נתקיימו עד שעזב אותם והצניע אותם. ולאחר כך היה מתעלה בגבול ההוא ונתתקן בתקונוי.

ביאור הדברים. נודע שתחילה ברא הקב"ה את העולם במדת הדין, ודהיינו במלכות שהיא מדת הדין ונסתיימו האורות במקום המלכות, שנתצמצמה שלא לקבל אור. וזה נקרא צמצום א'. ומבחינת גבול הזה דצמצום א', יצאו ג' פרצופי אדם קדמון, הנקראים גלגלתא, ע"ב, ס"ג דא"ק. וראה המאציל שהעולם לא יוכל להתקיים במדת הדין הזו, של המלכות, שיתף עמה מדת הרחמים, שהעלה המלכות וערב אותה בבניה שנקראת מדת הרחמים. (כמ"ש זה בבראשית א' דף

בארץ אדום לפני מלך מלך וגו'. אשריכם הצדיקים שנתגלו לכם סודי הסודות של התורה, שאינם מתגלים לקדושים העליונים דהיינו למלאכים. מי ישגיח בזה ימי יזכה בזה, בזה הכתוב ואלה המלכים וגו'. שהוא עדות על האמונה של הכל. התפלה תהיה לרצון שלא יהיה נחשב לחטא לגלות זה. ומה יאמרו החברים, שהרי מקרא זה קשה הוא שהרי לא היה צריך לכתוב כך, כי אנו רואים כמה מלכים שהיו לאדום, מטרם שבאו בני ישראל, ומטרם שהיה מלך לבני ישראל. ומה מראה לנו כאן, אלא סוד הסודות הוא, ובני אדם אינם יכולים לדעת ולהודע ולעיין בדעתם בזה. להיותו מרמז לעולמות עליונים. כמ"ש לפנינו.

(א) תאנא עתיקא דעתיקין וכו': למדנו, עתיק של כל העתיקין הצפון מכל צפון, מטרם שהכין תקונוי ועטרי עטרות, הכנת הכלים והכשרתם לקבל האורות נקראים תקונים. והאורות עצמם נקראים עטרות. מלשון הכתוב בעטרה שעטרה לו אמו. עוד לא היה ראשית וסיומם, שהם חכמה עלאה שהיא ראשית הגילוי. וחכמה תתאה שהיא סוף הגילוי. (כמ"ש באדרא זוטא דף רצ. דפו"י) והיה מחוקק ומשער

בשמהן אתקרון. ולא אתקיימו, עד דאנח להו, ואצנע להו, ולבתר זמנא ע הוא אסתלק בהווא ב פרסא, ואתתקן בתקונוי.

חלופי גרסאות

ע הוה מסתכל.

דרך אמת ב) פרוכת ומט.

הסולם

מאמר

ואלה המלכים

ימין לקו שמאל, ואור החכמה שבקו שמאל נסתם, מחמת חסדון חסדים ונעשה לחשך. ואז בא ז"א בסוד המסך דחירק שבו ויחד ימין ושמאל זב"ז וקיים הארת שניהם, באפן שהחסדים שבקו ימין יאירו ממעלה למטה, והחכמה שבקו שמאל תאיר ממטה למעלה. כמ"ש לעיל (ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) ומכח זה אין הפרסא נבטלת לעולם, ואע"פ שהמלכות יוצאת מן הפרסא ובאה למקומה בעת הארת נקודת השורק, שאז כל בינה ותו"מ שנפלו לתחתון מחמת גבול החדש שבבינה, חוזרים למדרגתם (כנ"ל ב"א דף ר"צ ד"ה בגי'). הפירוש הוא שבינה ותו"מ אלו עולים למעלה מפרסא ושם למעלה מפרסא מתחברים למדרגתם ומתקנים שם בבחינת שמאל לכתר וחכמה שנשארו במדרגה, כמ"ש זה באורך (ויקהל אות ק"ל בהסולם) עש"ה. ולפיכך אין הפרסא נפגעת כלום מחמת יציאת הי' מאויר, שה"ס הארת השורק.

והנה בעולם הנקודים, אע"פ שכבר היה שם תקון הפרסא, עכ"ז עוד לא היה שם יחוד הב' דתקון קוין, שהוא תקון קוין דוי"ק דבינה. אלא יחוד הא', שהוא תקון קוין בגי' דבינה, וע"כ אחר שיצאה המלכות מן הפרסא, שהיא במקום בינה, וחזרה למקומה, נתבטל הפרסא מחמת זה, כי חזרה הפרסא להיות בינה ממש, אחר שכבר יצאה ממנה המלכות, ואז נמשכה אור החכמה שבשמאל ממעלה למטה, דהיינו מפרסא העומדת בסיום האצילות, למטה לבי"ע, ואז נשברו כל הכלים והאורות נסתלקו, ועלו לשורשם. שזה נבחן למיתת המלכים, כי מי שיוצא מעולם לעולם נבחן שמת. כן אלו ח' מלכים דעולם הנקודים יצאו מאצילות לבי"ע שיציאה זו היא יציאת נשמתם. כי האורות לא נמשכו עם הכלים וע"כ נבחן שמתו.

וזה אמרו (באות י"א) עתיקא דעתיקין טמירא דטמירין. שה"א פרצוף נקודות דס"ג דא"ק, דהיינו עולם הנקודים, עד לא זמין תקונוי, דהיינו התקונים שלא תבטל הפרסא, עוד לא היו, ועטורי עטורין, היינו הגי' דחסדים המעטרים את החכמה. נקראת עטרין

ז' ד"ה וכבר). ונסתיימו מחמת זה האורות, במקום בינה, וזה נקרא צמצום ב', וגבול החדש הוה שבמקום בינה, נקרא פרסא. ופרסא זו נעשתה בפרצוף שני דס"ג דא"ק, הנקרא נקודות דס"ג דא"ק, או עולם הנקודים, ולפיכך מגלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק, אין לנו מושג כלל, להיותם מבחינת המלכות דצמצום א'. והוהר אינו מדבר מהם, אלא ברמזים דקים מן הדקים, ותחילת הרבור של חכמי הזהר ורשב"י, הוא מעולם הנקודים הנזכר, שכבר נתתקן שם הפרסא, שה"ס המיתוק של המלכות בבינה, שהעולם מתקיים על ידה.

ופרסא זו היא סבה לתקון ג' קוין. כי עם תקון הפרסא, דהיינו עם עלית המלכות לבינה, יצאה נקודת החולם, שה"ס קו ימין, הנעשה ע"י ביאת הי' באור החכמה ונעשה אויר. ואח"כ ע"י הארת ע"ב ס"ג דא"ק שאין בהם פרסא, מורידים המלכות ממקום בינה למקומה, ויוצאת נקודת השורק, שה"ס קו שמאל הנעשה ע"י יציאת הי' מאויר, וחזר להיות אור החכמה, ואח"כ ע"י עלית ז"א המיוחד ימין ושמאל, יוצאת נקודת החירק, שה"ס קו האמצעי (כנ"ל ב"א דף ט"ו ד"ה הווא ע"ש). ובענין קו האמצעי המיוחד ימין ושמאל זה בזה, יש ב' מיני יחודים, א) הוא בגי' דבינה, כי מתוך שגי' דבינה הם בסוד חפץ חסד הוא, ואינם חפצים חכמה, ע"כ אינם רוצים לקבל חכמה מא"א, רק בשעה שז"א עולה להם למין, והטעם הוא, כי מתוך הקשר שיש לבינה דאור ישר אל ז"א דאור ישר להשפיע לו הארת חכמה, (כמ"ש בתלמוד עשר ספירות שיעור א' דף ו' ד"ה וטעם, ע"ש) אף בפרצופין כן הוא, שבעת שז"א עולה לגי' דבינה, שה"ס או"א עלאין, אז עולים או"א עלאין ומקבלים חכמה מא"א, ומשפיעים ליסוסות, ומישסות לז"א, וזה נבחן לתקון קוין דגי' יחוד ב) הוא תקון קוין דוי"ק דבינה, והיינו אחר שאו"א שקבלו החכמה מא"א, השפיעו אותה לוי"ק דבינה, ויצאה שם נקודת השורק, אז נעשתה מחלוקת בין קו

(ג) ותאנא, פ כד סליק צ ברעותא, למברי אורייתא ק טמירא תרי אלפי שנין, ואפקה, מיד אמרה קמיה, מאן דבעי לאתקנא ולמעבד, יתקן בקדמיתא ר תקוני.

חלופי גרסאות

פ ל"ג כד. צ ברעותיה. ק ואפקת עד תקוני ואח"כ גרס טמירא תרי אלפי שנין. ר תקוני.

ואלה המלכים

הסולם

מאמר

דבינה, שז"ס שלו חג"ת נהי"מ הם בני ישראל, והמלך הראשון שלו הוא חסד. וז"ש, ופלהו דגליפו בשמהן אתקרון, הגדלות ה"ס קריאת שם, ואומר שכולם שנחקקו בקטנות ע"י הפרסא, חזרו וקבלו הגדלות, ונקראו בשמות. ולא אתקיימו, עד דאנח להו ואצנע להו, דהיינו שנשברו ומתו כמ"ש בהם וימלך וימת, ועזב את הכלים והצניע את האורות. וז"ש ולבתר זמנא הוא אסתלק בההוא פרסא ואתתקן בתקוניו, ולאחר כך, היה מתעלה בפרסא ההיא, ונתתקן בתקוניו, כלומר שנתתקן שהאור יהיה מתעלה מפרסא ולמעלה, דהיינו ע"י יחוד ב' דקו אמצעי שבו"ק דבינה. ונתתקן בכל התקונים שיתבארו לפנינו. שכל אלו נעשו בתקון פרדופי אצילות ובי"ע, הנקראים עולם התקון.

עטרין, והחסדים, עיטורי אותם העטרין דחכמה. שירותא וסיומא לא הוה, כי אחר התקון דקו אמצעי בו"ק דבינה, שהחכמה לא תאיר אלא ממטה למעלה, נמצא שהג"ד דבינה, שה"ס או"א עלאין מקבלים החכמה מא"א ע"י יחוד הא' דקו האמצעי ואו"א נקראים משום זה חכמה עלאה, ונקראים שירותא, כי בהם מתחיל גילוי החכמה, אבל בהם עצמם אין החכמה מקובלת כלל, אלא הם משפיעים לו"ק דבינה, שה"ס ישו"ת, ושם נעשה יחוד הב' דקו האמצעי, המתקן את החכמה שלא תשפיע ממעלה למטה אלא ממטה למעלה, באופן שאחד שהחכמה מקובלת במלכות, היא נעשית סיום על החכמה, שממנה ולמטה אין החכמה מושפעת. וע"כ נקראת המלכות חכמה תתאה. שאחריה עוד אין החכמה נמצאת. וכל זה עוד לא היה בעולם הנקודים כי שם היה חסד יחוד קו האמצעי השני, שבו"ק דבינה, וע"כ לא היה התיקון הזה שהחכמה תאיר בסוד שירותא וסיומא. אלא שהיתה נמשכת ממלכות דאצילות ולמטה לבי"ע. כנ"ל. וזה אמרו, והוה מגליף ומשער ביה ופרים קמיה חד פרסא, דהיינו אחר שכבר היה נפרש לפניו הפרסא היה מגליף ומשער, להמשיך אור החכמה, ובה, גליף ושיער מלכין, הקטנות ה"ס גליף, והגדלות ה"ס שיער. ואומר, שהן הקטנות והן הגדלות היו נבחנות אז בגופא של הפרסא. שבקטנות נפרס הפרסא ובגדלות נתבטלה הפרסא, כנ"ל, וחזר אל הגבול הישן דצמצום א', וע"כ ותקוניו לא אתקיימו, אלא שז' המלכים נשברו ומתו, כנ"ל. הה"ד ואלה המלכים וגו'. שז' מלכים אלו נאמר בהם וימלך וימת, שהם רומזים על ז' מלכים הנ"ל דנקודים, ולפי שיצאו מבחינת השמאל הם נקראים מלכי אדום. דהיינו בינה שנקראת כן בהיותה בבחינת השמאל שלה. לפני מלך מלך לבני ישראל. מלכא קרמאה לבני ישראל קרמאה. בני ישראל הם הספירות של ז"א שבעולם התקון, דהיינו אחר שנתתקן היחוד דקו האמצעי בו"ק

(ג) ותאנא כד פליק וכו': ולמדנו, כשעלה ברצונו של המאציל, לברוא תורה נסתרת שני אלפים שנה, והוציאה, דהיינו שבראה, מיד אמרה לפניו, מי שרוצה לתקן ולעשות, יתקן תחילה תקוניו. פירושו, ז"א, שהוא קו האמצעי, נקרא תורה ומקומו הוא לאחר חכמה ובינה הנקראים ב' אלפים שנה, אמנם מתוך שכל ספירה נכללת מע"ס, יש בחינת ז"א הנקרא תורה, גם בכתר. והוא נקרא שם אורייתא טמירא ב' אלפי שנין, כי להיותו שם קודם ב' אלפי שני, שהם חכמה ובינה, נמצא שהוא טמיר ונסתר מהם. וז"ש ואפקה, מיד אמרה קמיה, וכו'. דהיינו שאמרה ועשתה, מאן דבעי לאתקנא, דהיינו הפרסא, שבה רצה המאציל לשתף מרת הרחמים בדין, ולתקן שהעולם יוכל להתקיים. כנ"ל בדבור הסמוך, יתקן בקדמיתא תקוניו, דהיינו שיתקן תחילה תקונים בשביל הפרסא שלא תתבטל בעת יציאת הארת השורק, כנ"ל בדבור הסמוך, ומיד עשתה התורה, שהוא קו האמצעי, היחוד דימין ושמאל שבו"ק הבינה, שהוא התקון העקרי שהפרסא לא תתבטלה. כנ"ל בדבור הסמוך. ומ"ש שאמרה תורה

(ד) תאנא בצניעותא דספרא, עתיקא דעתיקין, סתרא דסתרין ש טמיר
 דטמירין, אתתקן * (ת ואזדמן, א כחד סבא דסבין, ב עתיק מעתיקין, ג טמיר
 מטמירין, ד ובתיקוני ידיע ולא ידיע. מארי דחזור ה כסו, וחיזו ג) ו בוסטיא
 ז דאנפוי, יתיב על כורסייא דשביבין, לאכפייא לון.

חלופי גרסאות

ש ל"ג טמיר דטמירין. ת מוסיף ואזדמן כלומר אשתכח ולא אשתכח ממש אבל אתתקן ולית ידיע
 ליה משום דהוא עתיק דעתיקין. [אבל בתקוני ידיע]. א ל"ג מן כחד עד טמיר. ב ל"ג עתיק. ג טמירא דטמירין.
 ד ובסימני. ה בסומק. ו בוצינא. ז באנפוי.

דרך אמת ג) תואר פניו.

עתיקא דעתיקין

הסולם

מאמר

בה החכמה המכונה זקן, כי אין זקן אלא
 מי שקנה חכמה. (קידושין לב.) עתיק
 מעתיקין, כתר. טמיר מטמירין בינה.
 דהיינו כח"ב דא"א. ומקדים בו החכמה
 לכתר, שאומר תחילה סבא דסבין, ואחר
 כך עתיק מעתיקין. הוא מטעם שזהו כל
 החידוש דפרצוף הב' על פרצוף הא'. שבפרצוף
 הא' מכונה החכמה סתרא דסתרין, לרוב
 העלמתה שם. ובפרצוף הב' סבא דסבין. ומ"ש
 סבא דסבין ולא כחד סבא. הוא להשמיענו
 שבחינת גילוי חכמה שבא"א אינו רק לאו"א
 הנקראים זקנים, בסוד בינה שחזרה לראש
 א"א ומקבלת ממנו חכמה. אבל עצמותה של
 חכמה דא"א אינה מגולה לתחתונים. וז"ש
 סבא דסבין, כלומר שהסבין שהם או"א
 מקבלים ממנו הארת חכמה, אבל לא לאחרים.
 וז"ש ידיע ולא ידיע, כי החכמה ידיע בו
 באופן שבינה תחזור בו להיות חכמה, אבל
 עצמותה אינה ידועה. כי ע"כ נקרא חכמה
 סתימאה, כי נסתמה בקרום ואינה מאירה
 לפרצופי אצילות.

תורה, היינו אומר ועושה, כי האמירה מספקת
 למעשה ממש.

מאמר עתיקא דעתיקין

(ד) תאנא בצניעותא דספרא וכו':
 למדנו בצניעותא דספרא, עתיק העתיקים,
 סתר הסתרים, צפון הצפונים נתתקן ונודמן,
 כמו זקן הזקנים עתיק העתיקים, צפון הצפונים.
 ובתיקוניו הוא ידוע ולא ידוע. בעל כסות
 הלבן, ומראה הארת פניו הלבן, הוא יושב
 על כסא של שביבי אש כדי להכניע אותם.
 בוסטיא דאנפוי פירושו הארת הפנים לפי
 הענין.

ביאור הדברים. עתה מבאר והולך העשר
 ספירות כח"ב תו"מ שבאצילות בעולם התקון.
 ונודע שב' פרצופין נתתקנו בספירת הכתר,
 שהם עתיק וא"א. וההפרש ביניהם הוא, כי
 הע"ס דעתיק מרוממות כולם מחכמה, והחכמה
 שבהן היא בבחינת סתרא דסתרין. אבל
 פרצוף ב' של הכתר, שהוא א"א, כבר החכמה
 שבו בבחינת ידיע ולא ידיע, ולפיכך על פרצוף
 עתיק רמזו להלן (באדרא וזטא דף רפ"ח ד"י),
 דא לעילא מן דא, שהכתר הוא למעלה
 מחכמה, כלומר שהוא כמו נבדל מגילוי חכמה.
 ועל פרצוף א"א אומר, דא לנו מן דא,
 שהחכמה היא בפנימיות הכתר, שהיא כבר
 ידיע בה מעט כנ"ל. וע"כ אין האידרא מדבר
 מבחינות שבפרצוף עתיק, אלא ברמז, ומתחיל
 ביאורו מכתר דפרצוף א"א. משום שבו מתחיל
 גילוי החכמה.

וזהו שמרמו בתחילת דבריו, שכח"ב
 דעתיק, שהם, עתיקא דעתיקין כתר, סתרא
 דסתרין, חכמה, טמיר דטמירין, בינה,
 אתתקן ואזדמן בפרצוף ב' דכתר, שהוא
 א"א כחד סבא דסבין וכו'. דהיינו שנגלה

והטעם שנבררו ב' פרצופי כתר, ולא היה
 די בפרצוף אחד. הוא מטעם שכל הו"ך ביותר
 נברר ונתתקן תחילה. והנה כתר שה"ס אור
 החסדים הוא כולו רחמים ואין בו שום אחיזה
 לדינים ולקליפות. כי כל הצמצום היה רק
 על אור החכמה, ולא על אור החסדים. לפיכך
 נבחנת החכמה כלפי הכתר לבחינת כורסייא
 דשביבין. וע"כ תחילה נתקן פרצוף הכתר
 שיהיה בתכלית הפרישות מאור החכמה, שהוא
 פרצוף הא' הנקרא עתיק. שהוא כולו רחמים
 פשוטים שאינו נותן שום גילוי לאחיזה לדינים
 וקליפות ואורו אינו מתעבה במשהו לעולם
 ואפילו יהיה בסיום כל המדרגות. אמנם כדי
 לתת גילוי השגה לתחתונים, שזה נמשך רק
 מחכמה

(טו) ארבע מאה אלפי עלמין, אתפשט חוורא דגולגלתא דרישוי. ומנהירו דהאי חוורא, ירתי צדיקיא לעלמא דאתי, ד' מאה עלמין, הה"ד (ו) ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר.

(טז) בגולגלתא, ^ח יתבין ^ט תליסר אלפי רבוא עלמין, דנטלין עלוי. רגלין,

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ו) (בראשית כג) חיי שרה לא צ"ב.

ח מוסיף יתבין בכל יומא. ט תריסר. י ל"ג רגלין.

הסולם

מאמר

עתיקא דעתיקין

פירושו חסדים. והצדיקים שמקבלים אור החסדים הוה בעולם הבא, שהוא אמא, שספירותיה בסוד מאות, הם נבחנים דק לד' מאות עלמין, וה"ס ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר.

מחכמה, נתגלה הכתר שוב בפדצוף הב' בסוד דא לגו מן דא, שהוא כולל בתוכו את החכמה. ונצרך לזה, כדי שהכתר ישלוט על החכמה ויכניע ויבטל כל הדינים והקליפות הנמשכים ממנו בסיום האורות.

מאמר גלגלתא

(טז) בגולגלתא יתבין תליסר וכו': בגלגלתא, שהוא כתר דא"א, יושבים י"ג אלף רבוא עולמות, שנוסעים על רגלים, וסומכים עליהם. ומגלגלתא הוה נוטף טל בכל יום לאותו שמבחוץ, שהוא ז"א, וממלא ראשו בכל יום שכתוב, שראשי נמלא טל.

וז"ש, מארי דחוור כסו וחיוו בוסיפא דאנפוי, בעל כסות הלבן, ומראה הארת הפנים הלבן, כלומר שאין אחיזה לשום דין ולשום קליפה בהתפשטות אורו, שהוא כתר, הוא יתיב על כורסייא דשביבין לאכפייא ליה הוא קבל לתוכו החכמה, הנבחת בערכו לכורסיא דשביבין, כדי להכניע הדינים הנמשכים מהתפשטותה. כי או"א עלאין מקבלים מחכמה זו ומשפיעים לקו שמאל דישסו"ת, וקו שמאל דישסו"ת משפיע לקו שמאל דז"א ודמלכות שנקרא אלקים, ומשם מתפשטים ק"כ צירופי אלקים לעולם הבריאה, ובסוף צירופי אלקים דבוקים אלהים אחרים דסטרא אחרא ויונקת מהם. ומטעם זה נבחנה החכמה כלפי הכתר לכורסיא דשביבין.

פירוש, כבר הזכרנו שיש ג' היות בגלגלתא שהם מאו"א ומישסו"ת ומוז"א. שה"ס ג' קוין ימין שמאל אמצע, ויש בחינת מלכות המקבלת מג' קוין, שה"ס עיבר חוורתא שעל הראש כמ"ש לפנינו. וג"פ חו"ב תו"מ הם י"ב ועם העיבר שעל הראש הם י"ג. וכל ספירה מהם היא בסוד אלף רבוא. כי כבר בארנו לעיל שכל ספירה שבגלגלתא היא מאה אלף כנ"ל בדבור הסמוך. וכשהע"ס דגלגלתא נכללים זמ"ז ויש בכל ספירה ע"ס נמצא שכל ספירה עולה במספר כולם עשר פעמים מאה אלף, דהיינו אלף אלפים. ומלבד זה כל קו כלול בתוכו ג' קוין שבכל אחד מהם ג' קוין, נמצא שיש בכל קו ט' קוין, שהם ט"פ אלף אלפים, ועם המלכות המקבלתם שהיא ג"כ אלף אלפים, הרי יש רבוא אלפים. וז"ש בגלגלתא יתבין תליסר אלפי רבוא עלמין, כי כל קו יש בו רבוא אלפים. וכן העיבר חוורתא שעל הראש, וע"כ יש בהם י"ג אלף רבוא עלמין.

(טו) ארבע מאה אלפי וכו': ארבע מאות אלף עולמות, מתפשט הלבנונית של הגלגלתא דראש ארין אנפין, ומאור של לבנונית הוה, יורשים הצדיקים לעולם הבא ארבע מאות עולמות. וז"ש ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר.

פירוש, ג' היות יש בגלגלת שבכל אחת חו"ב תו"מ הויה דאו"א בימין, לצד הפנים, והויה דישסו"ת בשמאל, והויה דז"א, באמצע באחורי הראש כמ"ש לפנינו. ואלו הד' שבאחורי הראש שהם דז"א, נמשכים לצדיקים לעתיד לבא. ומ"ש ד' מאה אלפי עלמין, היינו משום שכל ספירה מאלו הם מאה אלף, כי מספר יחידות הוא במלכות, ועשיריות בז"א ומאות בישסו"ת, ואלפים באו"א, ורבוא בחכמה סתימאה דא"א, ומאה אלף בגלגלתא דא"א. וכיון שהם ד' ספירות חו"ב תו"מ שבכל אחת מאה אלף הם ד' מאה אלף. וחוורא דגלגלתא, (דפו"י דף קכ"ח ע"ב)

וישיבה ה"ס הארת ו"ק, משום שנה"י שה"ס הרגלין אינם פועלים בישיבה, וכשחסד נה"י רכלים הוא חסד ג"ר דאורית, ומחמת שעתה נעשה תקון קו האמצעי גם בו"ק דחינה (כנ"ל אות י"ג) נתמעטה הארת החכמה להארת ממטה

וסמכין עלוי. ומהאי גולגלתא נטיף טלא, כ לההוא דלבר, ומלייא לרישיה בכל יומא, ז דכתיב ט) שראשי נמלא טל.

יז) ומההוא טלא דאנער מרישיה, ח ההוא דאיהו לבר, יתערון מתייא לעלמא דאתי. ז דכתיב ט) כי טל אורות טלך, אורות נהורא דחורתא דעתיקא. ומההוא טלא, מתקיימין קדישי עליונין. והוא מנא דטחני לצדיקייא לעלמא דאתי. ונטיף ההוא טלא לחקלא דתפוחין קדישין. הה"ד, ט) ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחוספס. וחיזו דההוא טלא חוור. כהאי גוונא דאבנין דבדולחא, דאתחזיין כל גוונין בגווה. הה"ד ז) ועינו כעין הבדולח. יח) האי גולגלתא. חוורא דיליה, אנהיר לתליסר עיבר גליפין ט) בסחרנוי. לארבע עיבר בסטרא חד, ולארבע עיבר ט) בסטרא דא, בסטרא דאנפוי.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

כ דאיהו. ל ל"ג דכתיב שראשי נמלא טל. ח לההוא. נ מוסיף דכתיב שראשי נמלא טל מלאתי טל לא כתיב אלא נמלא דכתיב. ט ל"ג בסחרנוי. ט ל"ג בסטרא דא.

ט) (שיר ה) וירא קב צ"ה ז"ח מה ט"א שמ"ב. ט) (ישעיה כו) סקודי רפו צ"ס. ט) (שמות טו) בשלח קיא אות שצה. ז) (במדבר יא) ח"ג קנה : רח.

גלגלתא

הסולם

מאמר

לחקל תפוחין קדישין, שהוא המלכות. ז"ש ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחוספס. והמראה של טל ההוא, הוא לבן, כעין זה של אבני בדולח. שנראים כל הגוונים בתוכו. ז"ש ועינו כעין הבדולח. פירוש. אע"פ שה"ס החורתא שכולו לבן בלי שום גוון אחר, מ"מ כשיורד אל המלכות, נמצאים בתוכו כל ג' גוונים לבן אדום ירוק שה"ס ג' הקוין שבי"ג חורתא. אלא כעין הבדולח, שאע"פ שכולו לבן עכ"ז יש להבחין בו כל הגוונים. שפירושו, שלהיותם בכתר. הם בטלים כולם לשליטת הכתר שהוא לבן. ואע"פ שנמצאים בו גם אדום וירוק, אין להם גילוי שליטה שמה, אלא כשיורד למלכות מתגלה מעט האדום וירוק, אבל לא לגמרי אלא כעין הבדולח. ועי' להלן (אות קפ"ה).

יח) האי גלגלתא חוורא וכו' : גלגלתא זו, שהיא כתר דא"א, הלבנונית שלו מאירה ל"ג עברים החקוקים סביב לה : ד' עברים בצד זה של הפנים, וד' עברים בצד זה מצד הפנים, דהיינו בימין ושמאל דגלגלתא בצד שהוא כנגד הפנים. וד' עברים בצד זה שמצד האחור. ועבר אחד על הגלגלתא, דהיינו באמצע בין ימין ושמאל.

פירוש. כי יש בגלגלתא עשר ספירות כח"ב חג"ת נהי"מ. אמנם בכתר וחכמה דגלגלתא אין לנו כח לעסוק בהם ותחילת העסק הוא בבינה שלה. וע"כ כשמדבר מהארת הגלגלתא

ממטה למעלה שה"ס ו"ק דחכמה. וז"ש בגלגלתא יתבין תלימר וכו'. שהארת החכמה המתגלה כאן בסוד י"ג שהם ג' היות היינו ג' קוין, הוא רק בבחינת ישיבה. וזהו בנין עזות. אמנם בשעת הנסיעה, מתגלות בהכרח ג' ג"ר דחכמה, אלא שמסתלקות תיכף, וז"ש דנפלין עלוי רגלין, שנוסעים על רגלים. שבשעת נסיעתם מתגלים הכלים הנקראים רגלין, עם האורות דג"ר דחכמה. ופמכין עלוי, אבל תיכף מסתלקים הג"ר ונשאר הו"ק שהם נסמכים על הג"ר שנגלו בעת הנסיעה. (כנ"ל בשלח דף ל"ט ד"ה וג') ולפיכך הם נבחנים בקביעות כיושבים, שה"ס ו"ק דחכמה. (ועי' להלן אות קפ"ד בהסולם).

ואלו אורות בי"ג חורתא נקראים טל, כמ"ש לפנינו. והם נמשכים לז"א, וז"ש ומהאי גלגלתא נטיף טלא לההוא דלבר, שהוא ז"א, הנמצא בנה"י דא"א. ונה"י חשבים שהם לבר מגופא.

יז) ומההוא טלא דאנער וכו' : ומטל ההוא שאותו שמבחוץ, שהוא ז"א, מנער מראשו, מתעוררים המתים לתחיה לעולם הבא. שכתוב, כי טל אורות טלך, שטל הזה הוא אורות אור החורתא של עתיקא. דהיינו חורתא דגלגלתא הנקרא עתיקא. ומטל ההוא מתקיימים קדושים עליונים, והוא המן שטוחנים בשביל חצדיקים לעתיד לבא. וטל הזה נטיף (דפו"י דף קכ"ח ע"ב)

ולארבע עיבר פ בסטרא דא, לסטרא דאחורא. וחד לעילא ז דגולגלתא.
 יט) ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי, לתלת מאה ושבעין רבוא עלמין.
 וההוא אתקרי ארך פ אפים. והאי עתיקא דעתיקין אתקרי אריכא דאנפין. וההוא
 דלבר אתקרי זעיר אנפין. לקבליה דעתיקא סבא, קדש קדשים דקדשיא. וזעיר
 אנפין כד אסתכל להאי, ה כלא דלתתא אתתקן, ואנפוי מתפשטין ואריכין בההוא
 זמנא, אבל לא כל שעתא כמה דעתיקא.
 כ) ומהאי גולגלתא, נפיק חד עיבר חיור לגולגלתא דזעיר אנפין, לתקנא
 ט רישיה. ומהאי לשאר גולגלתין דלתתא, דלית לון חושבנא. וכל גולגלתא

חלופי גרסאות

פ בסטרא אחרא ול"ג דא לסטרא ; בסחריני. ז מוסיף דגולגלתא כלומר לסטרא ולעילא. ק מוסיף אפים כלומר
 אורכא דאנפין. ר טלא. ש רישא.

מאמר גולגלתא הסולם

פירושו. כי נתבאר שספירות דגולגלתא הן
 כל אחת מאה אלף, וכשהע"ס נכללות זו מזו.
 הן כל אחת אלף אלפים (כנ"ל אות ט"ז). שהוא
 מאה רבוא. ונמצא שד' ספירות חו"ב תו"מ,
 שבד' אותיות הויה דאו"א, שבימין דגולגלתא
 הם ד' פעמים מאה רבוא, אכן במלכות שבהן
 אין מאה רבוא שלמים מטעם היותה חסר
 מלכות דבחירת עצמה, שה"ס מנעולא, וע"כ
 אינה אלא ז"ת חסר ג"ר, וע"כ היא רק ע'
 רבוא. באפן שחכמה בינה ז"א שהם יה"ו, הם
 ג' מאות רבוא. והמלכות שהיא ה' אחרונה,
 היא ע' רבוא, וביחד ש"ע רבוא. ועד"ן גם
 הויה השמאלית מישו"ת שבשמאל דגולגלתא,
 עולים ג"כ ש"ע רבוא. ואלו ב' היות שבימין
 ושמאל דגולגלתא מאירים בימין ושמאל של
 הפנים דאו"א, הויה דאו"א שבימין בפן הימין,
 וע"כ נתפשט גם פן השמאל לש"ע רבוא. וז"ש,
 הויה דישו"ת שבשמאל מאירה בפן השמאל,
 וע"כ נתפשט גם פן השמאל לש"ע רבוא. וז"ש,
ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי לתלת מאה
ושבעין רבוא עלמין. דהיינו ש"ע רבוא עלמין
 בפן הימין, וש"ע רבוא עלמין בפן השמאל,
 כמבואר.

הגולגלתא הנקראת חוורתא, הוא מדבר מבינה
 ולמטה, שהם ג"ר דבינה, הנקראים או"א
 עלאין, וז"ק דבינה הנקראים ישו"ת, וז"א.
 וה"ס ב' ל' צ' דצלם. וה"ס חב"ד חג"ת נה"י,
 וה"ס ג' קוין, שאו"א הם קו ימין וישו"ת
 הם קו שמאל, וז"א הם קו האמצעי. אשר בכל
 אחד מג' קוין יש חו"ב תו"מ, שהם ד' אותיות
 הויה, והם המכונים ד' עברים. שמהויה שבימין
 של הגולגלתא כנגד הפנים, הם ד' עברים חו"ב
 תו"מ דאו"א. ומהויה שבשמאל דגולגלתא כנגד
 הפנים, הם ד' עברים חו"ב תו"מ דישו"ת.
 ומהויה שבאמצעם מאחורי הגולגלתא, הם ד'
 עברים חו"ב תו"מ דז"א. שביחד הם י"ב עברים,
 ועוד עבר אחד ממעל הגולגלתא, בין ימין ושמאל
 שלה, הוא כנגד המלכות המקבלת מכל ג' קוין.
 והם י"ג עיברי חוורתא.

יט) **ומהאי אתפשט אורכא וכו' :** ומזה
 מתפשט אורך הפנים דאו"א, לשלש מאות וע'
 רבוא עולמות, וזה נקרא ארך אפים. וע"כ
 עתיקא דעתיקא הזה, נקרא אריך אנפין, שהוא
 תרגומו של ארך אפים, ואותו שמבחוץ, דהיינו
 אותו שמלביש מטבור ולמטה דאו"א, ששם
 נבחן שהוא מבחוץ לגוף, נקרא זעיר אנפין.
 שז"א הוא כנגד עתיקא הוקן קדש קדשים של
 הקדשים. שהוא א"א. כלומר שז"א ועתיקא
 צריכים להיות אחד, אלא בקטנות כשהתחתונים
 אינם כדאים הוא מלביש מטבור ולמטה דאו"א.
 ובעת רצון עולה ומלביש בראש א"א (כמ"ש
 באד"ז דף רצ"ג ד"י). וז"א כשהוא מסתכל לא"א,
 כל מה שלמטה מתתקן ופניו מתפשטים
 וארוכים בעת ההוא. אבל זה רק בעת רצון
 ולא בכל עת, כמו עתיקא. שהוא א"א.

כ) **ומהאי גולגלתא נפיק וכו' :** ומגולגלתא
 הוה שהיא כתר דאו"א, יוצא עיבר אחד לבן,
 מ"ג חוורתא דגולגלתא, אל הגולגלתא דזעיר
 אנפין, שהיא כתר שלו. כדי לתקן ראשו, דהיינו
 לתקן לו ג"ר הנקראות ראש. ומגולגלתא זו
 דז"א, נמשכת הארת החוורתא הוה לשאר
 גולגלתין שלמטה, דהיינו הכתרים שבמדרגות
 ב"ע שאין להם חשבון, וכל גולגלתא נותנת
 שכר בעד הארת החוורתא לעתיק יומין, כשהם
 עולים

יהבין אגר ה חירותא לעתיק יומין. כד עאלין בחושבנא תחות שרביטא. ולקביל דא, בקע לגולגולת לתתא, כד עאלין בחושבנא.
 (כא) * בחללא דגולגלתא, קרומא דאורא דחכמתא עלאה סתימה דלא פסק. והאי לא שכית, ולא אתפתת. והאי קרומא אתחפיא על מוחא ב דאיהו חכמתא סתימאה. ג ובגיני כך אתכסיא האי חכמתא ד בהוא קרומא, דלא ה אתפתחא.
 (כב) והאי מוחא, דאיהו האי חכמתא סתימאה. שקיט ואשתכיך באתריה, כחמר טב על דורדייה, והיינו דאמרי סבא דעתוי סתים, ומוחיה סתים ושכיך.
 (כג) והאי קרומא אתפסק מזעיר אפין, ובגיני כך מוחיה אתפשט ונפיק לתלתין ותרין שבילין, הה"ד (ק) ונהר יוצא מעדן. מ"ט. משום דקרומא אתפסק,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ת אדאונא ; אוראונא. א בחלליה. ב דהאי. ג ובגין דאתכסיא. ד דלא אתפתחא בהוא קרומא. ה מוסיף אתפתחא בג"ד אקרי חכמתא סתימאה.

(ק) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א.

קרומא דאורא ומו"ס

הסולם

מאמר

הזה נפסק מו"א, ומשום זה נתפשט מוחו ויוצא לל"ב שבילים. ז"ש. ונהר יוצא מעדן. מהו הטעם משום שנפסק הקרום ואינו מכסה על המוח. והיינו שלמדנו בדשומות האותיות. אשר תין, דשם דושם לעתיק יומין, שהוא א"א, שאין כמוהו.

עולים בחשבון תחת השרביט. וכנגד זה היא בקע לגולגלת שנותנים ישראל למטה, כשהם עולים בחשבון. (כמ"ש להלאה אות קפ"ח ע"ש).

מאמר קרומא דאורא ומוחא סתימאה

באור הדברים. כי כבר בארנו הצורך לבי פרצופי הכתר עתיק וא"א, כי להיות החכמה השורש לכל הדינים הנמשכים מקו שמאל דפרצופין תחתונים ע"כ הוצרך להתקן הכתר תחילה בבחינת דא לעילא מן דא, שלא יהיה בו גילוי חכמה כלל, ומתוך שבאפן זה אין בו אחיזה לשום דין שבעולם הוא יכול לתקן בהארתו שאר הפרצופין הנמשכים מחכמה ולמטה. ואחריו נתקנה החכמה בסוד דא לגו מן דא, החכמה בפנימיות הכתר. שהכתר כבר יש לו שיכות עם החכמה שבתוכה, אלא שהיא מגבילה שלא תאיר אלא בדרכיה. וז"ס יתיב על כורסייא דשביבין לאכפיא לון (כנ"ל אות י"ד).

(כא) בחללא דגולגלתא קרומא וכו': בחלל הגולגלתא יש קרום האויר של חכמה עלאה סתימאה, שאינו נפסק. כלומר, בתוך נקבי הגולגלתא יש מוחא דאורא דחכמה עלאה ומתחת מוחא דאורא יש קרום שאינו נפסק. וזה לא שכית שיהיה נפסק, ואינו נפתח לעולם, וקרום הזה מכסה על המוח, שהוא חכמה סתימאה דא"א. ויש כאן בא"א ג' ראשים, חוץ מראש הא' שהוא עתיק, שהם גולגלתא. וחכמה עלאה סתימאה הנקרא מוחא דאורא, שהוא בנקבי הגולגלתא, שהוא ראש הב'. וחכמה סתימאה שלמטה בחלל הגולגלתא שהוא ראש הג'. והקרום נמצא תחת מוחא דאורא, וממעל לחכמה סתימאה, והוא מכסה את החכמה סתימאה שלא תאיר לחוץ מקרומא. ומשום זה נתכסתה חכמה זו בקרום הזה שאינו נפתח.

ומאותו הטעם נתתקנו ג"כ ב' מדרגות בבחינת דא לגו מן דא, א' היא חכמה סתימאה במקומה. ב' היא חכמה עליונה סתימאה שבנקבי הגולגלתא, שהיא כמעט אחת עם הגולגלתא. אשר חכמה סתימאה שבמקומה נסתמה לגמדי שאין התחתונים יכולים לינק ממנו, והיא כחמרא על דורדיא כנ"ל. וכל החכמה המקובלת היא ע"י הבינה העולה לראש א"א

(כב) והאי מוחא דאיהו וכו': ומוח הזה שהוא חכמה סתימאה זו, דהיינו ראש הג' דא"א, שקט ונשקט במקומו כיין הטוב על שמריו, והיינו שאומרים שזקן דעתו סתום, ומוחו סתום ושקט.

(כג) והאי קרומא אתפסק וכו': וקרום

(דמו"י דף קכ"ח ע"ב)

דלא מחפיא על ו מוחא. והיינו דתנינן ברישומי אתוון, תי"ו ו רשים רישומא לעתיק יומין דלית דכוותיה.

חלופי גרסאות

ו מוסיף מוחא ועכ"ם קרומא פסיק לתתא. ו מוסיף כלומר רשים ; ל"ג מן רשים עד סוף האות ; כלומר רשים רישומא לעתיק יומין דביה תליא תמים דעות שלים מכל סטרוי וסתים ושכיך ושקיש כחמר טב על דורדייה ול"ג דלית דכוותיה.

קרומא דאירא ומו"ס

הסולם

מאמר

כי קרום הוה משונה מכל הפרסאות, שאפילו בגדלות ג"כ אינה נבקעת.

והטעם היא שנתתקן כך שלא תבקע הפרסא. היא כמ"ש לעיל שאין התחתונים יכולים לקבל חכמה מחכמה סתימאה שבמקומה, אלא מחכמה עליונה המעורבת בכתר. ע"ש, ואם היתה עולה חכמה סתימאה אל חכמה עליונה דכתר בעת בקיעת הפרסאות, היתה הבינה העולה לראש א"א מקבלת מחכמה סתימאה שבמקומה, ולפיכך אין הקרום שלה נפתח לעולם. וז"ש ובגניני כך אתכפיא האי חכמתא כההוא קרומא דלא אתפתחא. אבל בו"א למטה, אותה הפרסא המפסקת בין ישסו"ת לז"א המונעת את המוח שלו מלינק מישסו"ת, הנה בעת גדלות נבקעת הפרסא וז"א עולה למקום ישסו"ת והמוח שלו מקבל מישסו"ת. וז"ש, והאי קרומא אתפסק מו"א, ובגניני כך מוחיה אתפשט ונסיק לל"ב שבילין, דהיינו שמקבל מישסו"ת ל"ב נתיבות החכמה.

א"א ומקבלת מחכמה העליונה הסתימאה שהיא בנקבי הגלגלתא, שלהיותה מעורבת עם הכתר נמצאים הדינים שבה נמתקים והתחתונים יכולים לינק ממנה. ולפיכך יצאו ד' ראשים, א' עתיק, שהוא לעילא מחכמה לגמרי. וג' ראשים בא"א: א' גלגלתא דא"א. ב' חכמה עליונה סתימאה שבגלגלתא המעורבת בה, והיא נקראת ג"כ מוחא דאירא. ג' היא חכמה סתימאה שבמקומה.

וז"ש בחללא דגלגלתא קרומא דאירא דחכמתא עלאה סתימאה. דהיינו ראש הב' דא"א שהחכמה מעורבת בנקבי גלגלתא דא"א. והאי קרומא אתחפיא על מוחא דאיהו חכמתא סתימאה, היינו חכמה סתימאה שבמקומה שהיא ראש הג' דא"א.

והקרום המובא כאן הוא סוד הפרסא שנעשתה באמצע כל מדרגה מחמת עלית המלכות לבינה של אותו המדרגה. וכמו שיש בגוף דכל מדרגה פרסא מחוזה לטבוד, כך יש בראש של כל מדרגה פרסא באמצע הת"ת שבראש. כי מכתר וחכמה דראש א"א אין עסק בהם, והגלגלתא היא ג"ר דבינה דראש, דהיינו חב"ד, וחכמה עלאה שבנקבי דגלגלתא, הנקרא מוחא דאירא. הוא ו"ק דבינה דראש דהיינו חג"ת, וחכמה סתימאה שבמקומה, נחשבת לז"א דראש, ולבחינת נהי"מ, והפרסא עומדת באמצע ת"ת דראש, ומפסקת בין חג"ת דראש לנהי"מ דראש. באופן שהפרסא נמצאת תחת מוחא דאירא ומפסקת על מוחא סתימאה שבמקומה, שבעת בקיעת הפרסאות דהיינו בגדלות (כנ"ל, ב"א דף צ' ד"ה בגי'ו) שאז כל תחתון עולה למעלה מפרסא, נמצא אז חכמה סתימאה יוצאת מכלל הוה, שהיא אינה יכולה לעלות להתחבר עם חכמה סתימאה העליונה הנקרא מוחא דאירא. וז"ש, קרומא דאירא דחכמתא עלאה סתימאה דלא פסק וכו' (דסו"י דף קכ"ח ע"ב)

ונתבאר בפתיחה לחכמת הקבלה (אוח י"ט), ששיעור קומה של כל המדרגה תלוי בעבי המסך שעליו מכה אור העליון. ונתבאר שם, שהעבי היותר גדול שבמסך, מוציא שיעור קימה יותר גדול, עש"ה. וז"ש, תינו רשים רישומא לעתיק יומין דלית דכוותיה, תינו, היינו המסך, הוא רושם דשימת קומת של עתיק יומין, שהוא עתיק, שאין כמוהו. כי המסך דעתיק הוא מסך דבחי"ד המוציא קומת כתר, שאין כמוהו, דהיינו כגובה קומתו, בכל האצילות. כי המסך דא"א הוא בחי"ג, ודאירא וישסו"ת הוא בחי"ב, ודו"א בחי"א (כתי"ש שם) גם יש לפרש שעתיק יומין הוא א"א, שהמסך שלו הוא בחי"ג, ומה שאומר דלית דכוותיה, היינו ממנו ולמטה, ועתיק שלמעלה מא"א אינו בחשבון פרצופי אצילות.

כד) תאנא, בגולגלתא דרישא, תליין אלף אלפין רבוא, ושבעת אלפין, וחמש מאה קוצי דשערי, חוור ונקי, כהאי עמרא כך איהו נקי, דלא אסתבך דא בדא. דלא לאחזאה ערבוביה ׀ בתקוני. אלא כלא על בורייה, דלא נפיק נימא מנימא, ושערא משערא.

חלופי גרסאות

׀ מתקוני.

עמר נקי

הסולם

מאמר

מאמר עמר נקי

דינים, בסוד ששערות דיקנא קשישי. וכל זה הוא בבחינת הכלים של השערות. אבל האורות שבהם נמשכים מחכמה סתימאה, כי להיותה נסתמת בקרום הזה דאירא, ע"כ בשעת גדלות שהקרום נזדכך הארתה בוקעת בקדומא דאירא, וממנה באה לשערות ודרך השערות באה הארתה לפרצופים התחתונים. וע"י אודות אלו נעשו י"ג נימין דשערי, כלומר שמתחלקים להארת חכמה בינה דעת כמ"ש לפנינו. אמנם הכלים הם מקדומא דאירא, ובהם ג' כלים, שהם מחצית מדרגה העליונה דשערות, שנקראות שערות ראש, דהיינו כתר וחכמה וחצי בינה.

וז"ש בגולגלתא דרישא תליין אלף אלפין רבוא, ושבעת אלפין, וחמש מאה קוצי דשערי, כי ספירות הכתר דשערות מתחברות כל כך בגולגלתא עד שהם כמספר הספירות דגולגלתא, שהיא אלף אלפים (כנ"ז באות ט"ז) מה שאין כן החכמה דשערות, כבר נפלה הרבה ממדרגות הגולגלתא, כי עליה שולטת קדומא דאירא, שממעטה מג"ד, ועל כן אינה אלא ז' אלפים, בחוסר ג' ראשונות, והם מכוונים אלפים כי ספירות החכמה היא במספר אלפים. והבינה דשערות אינה אלא ה' מאות, דהיינו דק ה' ספירות חג"ת נ"ה, כי בינה עד הוד אתפשטותה, ולא יותר, וספירותיה הן במספר מאות. ומה שאומר אלף אלפין רבוא, היא מטעם ההתכללות שבהם ממלכות רמנעולא, שהארתה למעלה היא בסוד רבוא.

ואע"פ שאמרנו, שהשערות הם דינים נמשכים מפרסא, היינו בהתפשטותם לפרצופין התחתונים, אבל בהיותם נדרשים כאן הן כולן חסדים ורחמים. מטעם כי כאן אינן נמצאות השערות בפעולת הדינים שבהן, אלא הן כאן בבחינות התוצאות של פעולת הדינים שלמטה, שהתוצאות שלהם הן בני חיי ומזוני וכל המוחין הגדולים, ואלו התוצאות נדבקות כאן בגולגלתא דא"א, ומבחינה זו אנו מכנים אותן

כד) תאנא בגולגלתא דרישא וכ' : למדנו, בגולגלת של הראש, דהיינו בכתר דא"א, תלויות אלף אלפים רבוא ושבעת אלפים וחמש מאות קבוצות שערות. לבן ונקי כמו צמד הזה שהוא נקי, שאינן מסובכות זו בזו, שלא להראות עירוב בתקוני, אלא הכל הוא על מכונו שאינה יוצאת נימא מנימא ושערא משערא.

ביאור הרברים. השערות ה"ס דינים מלשון סערות, ומקורם שה"ס כלים ואו"ח שהיו מלבישים לג"ד דחכמה, ובתקון קדומא דאירא נסתלקו הג"ד דחכמה, והאו"ח שהלבישם יצאו מראש בסוד סערות ופסולת. (כנ"ל בס"ט צ"ד דף י"ב ד"ה ביאור). אמנם דינים אלו הם הכנה לכל האורות והמוחין של ב"ע. והטעם הוא משום שהם באים ונמשכים מקדומא דאירא שהוא גרם יציאתן מראש, שה"ס הפרסא שבראש, שפירושה, עירוב המלכות בבינה, ואח"כ, בסוד התקונים. מקבלת המלכות צורת בינה באופן שדינים דמלכות נמתקים ויוצאים כמו מבינה, ומי שמקבל דינים ההם, נמשכת לו הקטנות מבינה, ואחר שמשגי הקטנות מבינה ראוי הוא לקבל גם הגדלות מבינה, ולולא הקטנות דבינה, הבא מעירוב הזה שבפרסא, לא היו זו"ן דאצילות וכל המדרגות שבבי"ע דאויים לקבל מאור העליון, (כמ"ש בב"א דף ז' ד"ה וכבר) וז"ס שאמרנו, בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא כמולא תליא מילתא, שה"ס שערות דיקנא המכוונים מזלא, ושערות הראש ושערות דיקנא הם מדרגה אחת, אלא שהמדרגה נבקעת ע"י כח הקדומא דאירא שהוא מקורה, אשר כתר וחכמה וחצי בינה נשאר בהמדרגה, וחצי בינה ותו"מ נופלים ממנה ויוצאים לבד מראש, ונדבקים בלחי התחתון בסוד שערות דיקנא, ולפי שנפלו ממדרגת שערות ראש, ע"כ יש בהם יותר

(כה) וכל קוצא וקוצא, אית ביה ארבע מאה ועשר נימי דשערי, כחושבן קדוש. וכל נימא ונימא * להיט בארבע מאה * ועשר עלמין. וכל עלמא ועלמא סתים וגניז, ולית דידיע לון, בר איהו. ולהיט * לארבע מאה * ועשר עיבר. (כו) * ובכל נימא ונימא, אית מבוע דנפק ממוחא * סתימאה, ונהיר ונגיד בהוא נימא, לנימין דזעיר אנפין. ומהאי * מתקן מוחיה. וכדין, נגיד ההוא מוחא, לתלתין ותרין שבילין. (כז) וכל קוצא וקוצא מתלהטן, ותליין. מתתקנן בתקונא יאה, בתקונא שפירא. מחפיינ על גולגלתא. מתתקני קוצי דנימין, מהאי סטרא, ומהאי סטרא,

חלופי גרסאות

ט ל"ג ועשר. י לשבע. כ ועשרין. ל וכל. מ מוסיף סתימאה דבטר כותלא. נ מתון : אתון.

הסולם

מאמר

עמר נקי

כלולה מד' אותיות שהם חו"ב תו"מ. והמלכות שבהם כלולה משתים. מהממותקת, ומהבלתי נמתקת, כנ"ל. ואלו חו"ב תו"מ להיותן מבינה, ה"ס ארבע מאות שספירות הבינה הן במספר מאות. והמלכות הבלתי נמתקת הנתוספת עליהם שהיא בחשבון עשרה, ע"כ הם ארבע מאות ועשרה נימין היוצאות מכל קוץ וקוץ. וז"ש, וכל קוצא וקוצא אית ביה ת"י נימי דשערי כחושבן קדוש וחושב כאן ג' בחינות שהם ת"י נימין ות"י עלמין ות"י עיברים. שהם כנגד ג"פ קדוש, שיש באו"א וישסות וזו"ן.

אותן שערות, וע"כ נבחנו שהן לבנות ונקיות. וז"ש חוור ונקי כהאי עמרא, כך איהו נקי דלא אפתבך דא בדא. וכו'. כי ד' מיני דינים יש בשערות אלו, שהם באים מתוך העירוב של בינה ומלכות זו בזו, והן בחינות בינה ומלכות בבינה, ובחינות בינה ומלכות במלכות. אשר ג' בחינות הראשונות הן ממותקות ברחמים, והד' שהיא מלכות שבמלכות היא בחינת מלכות דמדת הדין שלא נמתקה. ואומר הזהר שד' מיני דינים אלו אע"פ שנתערבו הם מסתדרים כאן כל אחת למינה, ואינם מסתבכים אחת בחברתה. ולמשל אם היתה מתגלה המלכות דמדת הדין בעת שליטת מלכות הממותקת, היו כל האורות מסתלקים. (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סטרא) וז"ש, דלא לאחזאה ערבוביא בתקונוי. שמחמת ערבוביא הזו היו מסתלקים האורות. וכן אע"פ שמלכות הבלתי נמתקת היא מקור של כל המלכיות הנמתקות. מ"מ לא ניכר זה, אלא, דלא נפיק נימא ונימא ושערא משערא, וכל אחת שולטת בפני עצמה בלי שום קשר עם חברתה.

(כו) ובכל נימא ונימא וכו': ובכל נימא ונימא יש מבוע היוצא ממוחא סתימאה. שהוא ראש הג' דא"א, ומאיד ונמשך מנימין האלו לנימין דז"א, ומאלו מתקן מוחו של ז"א. כלומר שמקבל ג"ד. ואז נמשך מוח ז"א לל"ב שבילי החכמה.

פירוש. עצם השערות, דהיינו בחינת הכלים, נמשכות מקדומא דאורא (כנ"ל באות כ"ד) אמנם האור שבהם מקבלים ממו"ס, שבהיותו מוקף וסתום בקדומא דאורא הוא כנ"ל, הנה בעת גדלות שהקרום מודכך (כנ"ל בספרא דצניעותא אות ו') בוקע אור חכמה סתימא דרך הקדומא דאורא וממלא השערות מאורו. ומהם נמשך ג"ד לז"א דרך, שערותיו, וז"ש ומהאי מתקן מוחיה וכו'.

(כז) וכל קוצא וקוצא וכו': וכל קוץ וקוץ, דהיינו בכל קבוצה וקבוצה של השערות מתלהטות ותלויות, ומתתקנות בתקון גאה בתקון

(כה) וכל קוצא וקוצא וכו': וכל קבוצה וקבוצה של השערות, יש בו ארבע מאה ועשר אגודות של שערות כחשבון קדוש. וכל נימא ונימא ליהטת בת"י עולמות, כחשבון קדוש. שכל עולם ועולם סתום וגנוז ואין מי שידע אותו, חוץ הוא עצמו. ולוהט לארבע מאה ועשרה עיבר שהם ג"כ כחשבון קדוש. ואלו הם סוד ג' קדושות, שאומרים, קדוש קדוש קדוש קדוש.

פירוש. שכל אחת מן קבוצות השערות (שפ"י דף קכ"ח ע"ב *) דף קכ"ט ע"א

ס על גולגלתא. ותאנא, כל נימא ונימא, ט איהי משיכא פ ממבועין ז סתימין, דנפקין ממוחא סתימאה.

כח) ותאנא, משערוי דב"נ, אשתמודע מאי הוא, אי דינא אי רחמי. מכד עברין עלוי ארבעין שנין. ואפילו כד איהו ק עולם, בשעריה ר בדיוקניה ובגביני עינוי.

כט) קוצין דשערי, תליין בתקוני נקיי כעמר ט נקא עד כתפוי. עד כתפוי ס"ד. אלא עד רישי דכתפוי, דלא אתחזי קודלא. משום דכתיב ו כי פנו אלי עורף ולא פנים. ושערא סליק אבתרוי דאודנין, דלא לחפייא עלוי, דכתיב להיות אזניך פקוחות.

ל) ת שערא דנפיק מבתר אודנוי, כוליה בשקולא. לא נפיק דא מן דא, תקונא שלים. תקונא יאה. תקונא שפירא. תאיב למחמי. תיאובתא וחדוותא דצדיקייא, דאינון בועיר אפין, למחמי ולאתדבקא בתקונוי. א דעתיקא סתימאה דכלא.

לא) י"ג נימין דשערין, קיימי מהאי סטרא, ומהאי סטרא דגולגלתא, לקביל אנפוי. ובאינון שריין שערי לאתפלגא. לית שמאלא בהאי עתיקא סתימאה, ב כלא ימינא. אתחזי ולא אתחזי. סתים ולא סתים. והאי ג בתקוניה, כ"ש ביה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ס עד. ט אקרי. פ דמבועא. ז מוסיף אינון מבועין סתימין. ק שלים. ר בתקוניה; בדיוקניה; בריקניה. ש ל"ג

ד) (ירמיה ב) ז"ח עח ט"א ש"נ.

נקא. ת דנפיק שערא. א עתיקא. ב דכלא. ג בתקונוי.

עמר נקי

הסולם

מאמר

גם למעלה שלא יאיר להם הפנים אלא העורף, שהוא בחינת אחרים ודינים, ונמצאים יונקים מן העורף שלמעלה. שע"ז מגבירים השמאל על הימין. וע"י השפעת השערות דא"א מתכסה העורף באופן שגם מן העורף לא יוכלו לינק, ואז מוכרחים לחזור בתשובה ולהמשיך הפנים. וקבלת התפלה של התחתונים מכונה אזנים. וי"ש ושערוי סליק אבתרוי דאודנין וכו'. כדי שהדינים שבשערות לא יעכבו קבלת התפלה שז"ס להיות אזנך פקוחות. וענין הסתלקות השער לאחורי אזנים ע"י בספרא דצניעותא (דף י"ט ד"ה תקון)

בתקון יפה, ומכסות על הגולגלתא. וקבוצות של נימין מתתקנות מצד זה ומצד זה על הגולגלתא. דהיינו בימין ושמאל ואמצע. ולמדנו כל אגודה ואגודה של השערות היא המשכה של מבועים הסתומים היוצאים ממוחא סתימאה. שהוא ראש הג' דא"א. כמ"ש לעיל. כח) ותאנא משערוי דבר נש וכו'. ולמדנו. משערותיו של אדם ניכר מה הוא. אם הוא דין או דחמים. והוא אחר שעברו עליו ארבעים שנה. ואפילו כשהוא צעיר ניכר ג"כ בשערותיו ובצורתו ובגבות עינוי.

ל) שערא דנפיק מבתר וכו': השערות היוצאות לאחורי אזניו כולן הן בשוה אינן יוצאות זה מזה (כמ"ש לעיל אות כ"ד) והוא תקון שלם. תקון נאה, תקון יפה, נחמד למראה. התשוקה והשמחה של הצדיקים, שהם בז"א הוא לראות ולהתדבק בתקונוי של עתיק הסתום מכל. שהוא א"א.

כט) קוצין דשערי תליין וכו': קבוצות השער תלויות בתקונן עד כתפוי נקיות כצמד נקי. היעלה על דעתך עד כתפוי. אלא עד ראשי כתפוי, שלא נראה העורף. משום שכתוב, כי פנו אלי עורף ולא פנים. והשערות עולות מאחורי האזנים, כדי שלא לכסות האזנים. שכתוב, להיות אזנך פקוחות.

לא) י"ג נימין דשערין וכו': י"ג נימין, דהיינו אגודות שערות עומדות מצד זה ומצד זה

פירוש. בעת שישראל חוטאים וגורמים פירוד בין ימין לשמאל של מעלה, או נבחן שהחזירו עורף שלהם להקב"ה. מפני שגורמים (דפו"י דף כ"ט ע"א)

(לב) ועל האי, תאיבו בני ישראל לצרפא בלבהון, דכתיב (ט) היש יי בקרבנו אם אין. בין זעיר אנפין ד דאקרי יי, ובין אריך אנפין דאקרי איין. אמאי אתענשו. משום דלא עבדו בחביבותא, אלא בנסיינא. דכתיב (ח) ועל נסותם את יי לאמר היש יי בקרבנו אם אין.

(לג) בפלגותא דשערי, אזיל חד ארחא דנהיר למאתן ושבעין עלמין. ומניה נהיר ארחא ה דז"א, דנהירין ביה צדיקייא לעלמא דאתי. הה"ד (ק) ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. ו ומן ההוא ארחא אתפרשא לשית מאה ותליסר אורחין ד דאורייתא, דפליג בזעיר אפין. דכתיב ביה (ב) כל ארחות יי חסד ואמת וגו'.

מסורת הזוהר

(ש) (שמות יז) ה"ב סד : סה. בהשמטות דעה. דה"ג ד ל"ג דאקרי ה' ה ל"ג דז"א. ו ל"ג ומן : ומניה קנח : רנא : רת"ו בהשמטות ת"ד קמא. ז"ח עג ט"ג ש"ב נ ט"ב שלי"ז ח) (שם) ש.ס. א) (משלי ד) בא אב צ"א. ב) (תהלים כה) ח"ג קלו. רצג. ת"ז ת"ע קכה. ז"ח לא ט"ב שני"א.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

ה'. ולא היה מטעם אהבתם את ה'. וההבדל ביניהם דק מאד, כי סוף סוף הוא אותו הדבר, אלא ההבדל הוא בהמטרה שגורמת לזה, אם להרבות האהבה היתה המטרה, או לנסות לדעת, היא המטרה. ויש להסביר זה בדרך משל, באדם המסתכל ביופי של אשה לאחר שהיא אשתו, או מטרם שנשאה, כי לאחר הנשואין אינו מסתכל בה להבחין אם לקרבה או לרחקה, אלא כדי להרבות אהבה. וע"כ אין הסתכלותו עליה לטרח ואדרבה נהנית מאד מזה. משא"כ מטרם שנשאה, אם מסתכל עליה, אז היא אינה סובלת ומצטערת מהסתכלותו, משום שחוששת אולי יתדמה לו איזה חסרון, וידחה אותה. וע"כ מדרגת הסתכלותו לגסות ולא תוכל לסבול. ודו"ק.

זה של הגלגלת, שהוא הכתר דא"א, כנגד פניו. ובהן מתחילות השערות להתחלק. אין בחינת שמאל בעתיק הסתום הזה, שהוא א"א. הוא כלו ימין. נראה ואינו נראה סתים ואינו סתום, וזה הוא בתקוניו, כל שכן בו עצמו. פירוש. כמו שיש י"ג חוורתא, שהם בחינות גלגלתא, כן יש י"ג נימין דשערי שהן בחינות קדומא דאוריא, כנ"ל. וענינם שוה זה לזה, שה"ס אר"א וישסו"ת בימין ושמאל של הפנים שה"ס ב' היות במילוי ע"ב ס"ג. ובחינת ז"א באמצעם מאחוריהם, שה"ס הויה דמ"ה. והם בחינת ג' קוין. ועם המלכות המקבלתם הם י"ג (כנ"ל אות י"ח).

(לג) בפלגותא דשערי אזיל וכו' : בהתחלקות השער שעל הגלגלתא לימין ושמאל, הולך ביניהם דרך אחד המאיר לר"ע עולמות. וממנו מאיר הארץ שבמקום התחלקות השער שעל גלגלתא דז"א, שהצדיקים מאירים ממנו לעולם הבא. ז"ש, וארץ צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. ומארח הזה שבז"א, מתחלק לשש מאות ושלושה עשר דרכים של התורה המתחלקים בז"א. דהיינו תרי"ג מצות. שכתוב בו כל ארחות ה' חסד ואמת. פירוש. השערות הם דינים כנ"ל. והדינים מתחלקים לימין ושמאל, שהדינים דנוקבא הבאים מכח הצמצום והמסך שבמלכות, הם בחינות ימין. והדינים דדכורא, הנמשכים מקו שמאל

(לב) ועל האי תאיבו וכו' : ועליו חשקו בני ישראל לצרף ולהבחין בלבם, שכתוב, היש ה' בקרבנו אם אין. היינו בין ז"א שנקרא ה' ובין א"א, שנקרא אין. שואל, א"כ, למה נענשו, ומשיב, משום שלא עשו זה מתוך אהבה אלא בנסיין. שכתוב, ועל נסותם את ה' לאמר היש ה' בקרבנו אם אין. פירוש. שכתוב, ויקרא שם המקום מסה ומריבה על ריב בני ישראל יעל נסותם את ה' וגו'. משמע שמלבד הריב שהיה להם עם משה על המים, שמטעם זה נקרא המקום מריבה, חטאו עוד על נסותם את ה' לאמר היש ה' בקרבנו אם אין. שמטעם זה נענשו במלחמת עמלק, ומפרש, שהחטא היה שבני ישראל רצו לדעת אם מדרגת ז"א שוכן בלבבם או מדרגת א"א. והחטא היה מפני שנסו את (דפו"י דף קכ"ט ע"א) שמאל

לד) π מצחא דגולגלתא, רצון אקרי. דהא רעוא דרעוין אתגלי בההוא מצחא לקבל דא לתתא. כתיב σ והיה על מצחו תמיד לרצון וגו'. וההוא מצחא τ דאקרי רצון, הוא גלוייא דכל רישא וגולגלתא, דמתכסייא בארבע מאה ועשר עלמין.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

π מצחא דגולגלתא רעוא דרעוין רעווא דז"א לקבלי
ההוא רעווא דכתיב. τ אקרי רצון דהוא. σ ועשרין.

(ג) (שמית כח)

רעוא דמצחא

הסולם

מאמר

דצלם אין הי' יוצאת מאויר לעולם כמו באו"א. וה"ס ראש הנק' גלגלתא. ובמוחא דאוריא שהוא ראש הב', וסוד ל' דצלם שהיא בחינת ישו"ת, בו יוצא הי' מאויר בשעת גדלות. (כנ"ל בספרא דצניעותא דף ד' ד"ה פירושו ע"ש) וכנגדם מתחלקים ג"כ הכלים דחצוניות ראש דא"א לם' ול' אשר בחינת הם' שבחיצוניות הראש, הוא מקום השערות שמקורם מקרומא דאוריא, דהיינו י' שנכנסה באור, וכיון שהי' אינה יוצאת עוד משם ע"כ נקבע שם מקום השערות בקביעות. ובחינת הל' שבחיצוניות הראש הוא ממצח דא"א ולמטה, כי מחמת שהי' יוצאת שם מאויר, אין שם מקום לצמיחת שערות בקביעות. אלא בשעה שאין עת רצון, נמצאים שערות הגלגלתא יורדים ומכסים המצח, ובעת רצון מסתלקים השערות מלכסות המצח, והמצח מתגלה. ואז מתגלים שם האורות המכוסים במ' דצלם שה"ס הגלגלתא וז"ש, וההוא מצחא דאקרי רצון הוא גלוייא דכל רישא וגלגלתא, כי כל האורות המכוסים בגלגלתא, שה"ס הם' דצלם, מתגלים במצחא, שה"ס ל' דצלם.

שמאל, הם בחינות שמאל, (עי' תזריע אות קנ"ב) ואלו ב' מיני דינים הם השורשים לכל מיני דינים ועונשים שבעולם, וכשהצדיקים מסתכלים באלו הדינים, יודעים ומכירים הדרך שהוא באמצעם, באפן שההולך בו אינו נכשל לא בדינים דימין ולא בדינים דשמאל. ודרך הזה נקרא אורחא דפלגותא דשערי. וכבר ידעת שאלו השערות דא"א אינם דינים, כי אינם דינים רק בז"א, ולא בא"א שהוא כולו רחמים וכולו ימין. אמנם שם הם תוצאות הנפעלות בסוף הכל מאותם הדינים. בסו"ה לא ידח ממנו נדח. ולפיכך, כיון שהם תוצאות האורות הנפעלות משערות, דז"א, הן מאירות וממתיקות את השערות דז"א. וז"ש ומניה נהיר ארחא דז"א. ואע"פ שהארח בין ימין ושמאל דשערות דז"א אינו נקי כל כך כמו בא"א, מ"מ מקבל הארתו מאורחא דפלגותא דשערי דא"א. שבו בא"א מאיר אורח הזה למאתן ושבעין עלמין. ומרמו כאן לאותיות רע שהם מספר מאתן ושבעין, כלומר שכל הרע הנמצא בעולמות מתמתקים ומקבלים תקונם מאורח דפלגותא דשערי שבא"א. ועיין אורחא דפלגותא דשערי שבז"א, וסו"ה כל ארחות ה' חסד ואמת נתבאר לעיל בספרא דצניעותא (דף י"ט ד"ה תקון הג' ע"ש).

ומספר ארבע מאות ועשר רומז על סוד הכיסוי, שסוד העשר העודפות על ארבע מאות הי"ס המלכות הבלתי ממותקת שנתערבה בבינה, בסוד הי' שנכנסה באור. וע"כ יש חו"ב תו"מ עם מלכות ממותקת ועשרה נוספות ממלכות הבלתי נמתקת. שמתעם המצא מלכות הו בקביעות במ' דצלם ע"כ האורות דגלגלתא, שהיא סוד הם', מכוסים ונעלמים. וז"ש גלוייא דכל רישא וגלגלתא דמתכסייא בארבע מאה ועשר עלמין. שה"ס חו"ב תו"מ שכל אחת מאה, ומלכות הבלתי נמתקת הקבועה שמה שה"ס עשרה. כמ"ש לעיל (באות כ"ה) אמנם במצחא מתגלים.

מאמר רעוא דמצחא

לד) מצחא דגולגלתא רעוא וכו':
המצח שבגלגלתא דא"א, נקרא רצון. כי רצון הרצונות נגלה במצח ההוא. כנגד זה למטה כתוב, והיה על מצחו תמיד לרצון וגו'. ומצח הזה שנקרא רצון, הוא הגילוי האורות של כל הראש והגלגלתא, המתכסים בארבע מאות ועשר עולמות.

פירושו. הגולגלתא מתחלק לב' ראשים גולגלתא ואוריא. (כנ"ל אות כ"ג) שה"ס הם' ל' דצלם. דהיינו בחינת או"א וישו"ת שבם'

(דפו"י דף קכ"ט ע"א)

וכד

לה) וכד אתגליא, אתקבלא צלותהון דישראל. אימתי אתגליא. שתיק ר"ש. שאל תניינות אימתי. אר"ש כ לר' אלעזר בריה, אימתי אתגליא. א"ל בשעתא דצלותא דמנחה דשבתא. א"ל מ"ט. א"ל, משום דההיא שעתא, ביומי דחול, תליא דינא לתתא בזעיר אפין. ובשבתא אתגליא מצחא דאתקרי רצון. בההיא שעתא אשתכיך רוגזא. ואשתכח רעוא, ומתקבלא צלותא. הה"ד ו) ואני תפלתי לך י"י עת רצון. ועת רצון מעתיק יומין, לגלאה מצחא. ובג"כ אתתקן ו) האי קרא, למימריה ע בצלותא דמנחה בשבתא. אר"ש לר' אלעזר בריה, בריך ברי לעתיק יומין, רעוא דמצחא תשכח בשעתא דתצטרך ליה.

לו) ת"ח, בשאר דלתתא, כד אתגלי מצחא פ אשתכח חוצפא, הה"ד ו) ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם. והכא כד אתגלי מצחא, חביבותא ורעוא שלים אשתכח, וכל רוגזין אשתכחו ומתכפיין קמיה.

לז) מהאי מצחא ק דלתתא, נהרין ארבע מאה בתי דינין. כד אתגלייא האי עת רצון, ד) כלהו משתככיין קמיה, הדא הוא דכתיב ו) דינא ו יתיב. * ותאנא, שערא לא קאים בהאי אתר, משום דמתגלייא, ולא אתכסייא. ת אתגליא, דיסתכלון מארי דדינא, וישתככון, ולא אתעבידו.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ד) (תהלים טט) תרומה קעו צ"ב. ה) (ירמיה ג) ח"ג. כ ל"ג לר'; לאלעזר. ל"ג ביומי דחול. מ וגליא ול"ג קלו; ת"ז ת"ע קכה; ו) (דניאל ז) ויקהל קיב צ"ו. ובשבתא. נ ל"ג ואשתכח רעוא. ט ל"ג האי קרא למימריה. ע בשעתא. פ דינא אתער ואשתכח ואתעביד מצחא דאשגחותא לחיבי עלמא לאינן דלא מתכספי בעובדייהו כד"א. צ תיאובתא; תאיבותא. ק ל"ג דלתתא. ר וכלהו. ש מוסיף יתיב כלומר יתיב באתריה ודינא לא אתעביד. ת ל"ג אתגליא.

דרך אמת ד) כולם נשקטים.

הסולם

מאמר

רעוא ימצחא
ברוך תהיה בני לעתיק יומין. ותמצא רצון המצח בשעה שתצטרך לו.
לו) ת"ח בשאר דלתתא וכו': בוא וראה, בשאר של מטה, כשנגלה המצח נמצא עזות, ז"ש ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם. וכאן בא"א, כשנגלה המצח, נמצא האהבה והרצון השלם וכל מיני רוגז נשקטים ונכנעים לפניו.

מאמר
לה) וכד אתגליא אתקבלא וכו':
וכשנתגלה המצח מתקבלות תפלות ישראל. מתי מתגלה שתק ר"ש כדי שיענה מי מהחברים. שאל פעם שניה מתי. ולא ענו לו. א"ר שמעון לר' אלעזר בנו, מתי מתגלה המצח. אמר לו. בשעת תפלת המנחה של שבת. אמר לו ר"ש. מהו הטעם שמתגלה המצח בשעת תפלת מנחת שבת. אמר לו ר"א, משום שבשעה הזאת בימות החול, תלוי הדין למטה בז"א, כי יצחק, שה"ס קו שמאל דז"א תקן תפלת המנחה, ומהארת החכמה שבשמאל נמשכים דינים (כנ"ל צו אות קי"ד) ובשבת הוא להיפך, כי מתגלה המצח דא"א שנקרא רצון בשעה ההיא נשקט הרוגז, ונמצא הרצון, והתפלה מתקבלת. ז"ש ואני תפלתי לך ה' עת רצון. כי עת רצון הוא מעתיק יומין לגלות המצח. ומשום זה נתתקן מקרא הזה לאמרו בתפלת מנחת שבת. אר"ש לר"א בנו (דמויי דף קכ"ט ע"א * דף קכ"ט ע"ב)

לז) מהאי מצחא דלתתא וכו': ממצח הזה שלמטה מאירים ארבע מאות בתי דינים. שה"ס חו"ב תו"מ, הנמשכים מקו שמאל דאמא לז"א, שכל אחת בנוספר מאה. וכשנתגלה עת רצון הזה במצח א"א, כולם נשקטים לפניו. ז"ש, דינא יתיב. שפירושו שנשאר במקומו והדין אינו נעשה. ולמדנו שלא נמצא שערות במקום הזה, במצח. משום שמתגלה, שיוצאת ה' מאויר (כנ"ל אות ל"ג) ואינו מתכסה, כמו בגלגלתא המלאה שערות. הוא נתגלה, כדי

(ח) תאנא, האי מצחא אתפשט במאתן ושבעין אלפין נהירין * בוצינין דנהרין מעדן עלאה. דתניא, אית עדן דנהיר לעדן. עדן עלאה לא אתגלייא, והוא סתים בסתימא ולא מתפרשא לארחין כדקאמרן. והאי עדן דלתתא, מתפרש בשבילוי, לתלתין ותרין ב שבילין.

(ט) ואע"ג דמתפרש האי עדן בשבילוי, לית דיזע ליה, בר האי זעיר אפין. ועדן דלעילא, לית דיזע ליה, ולא שבילוי, בר ההוא אריך אנפין. הה"ד אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה. אלהים הבין דרכה, דא עדן דלתתא, דיזע זעיר אפין. והוא ידע את מקומה, דא עדן דלעילא, דיזע עתיק יומין, סתימאה דכלא.

(מ) עינוי דרישא חורא, משתניין משאר עיינין. לית כסותא על עינא. ולית גבינין על עינא. מ"ט. דכתיב ח הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל.

חלופי גרסאות

א דבוצינין וליג דנהרין; דנהרין וליג בוצינין.
ב מוסיף עיבר שבילין.

מסורת הזוהר

ז (איוב כח) כ"ב קכ צ"ג. ח (תהלים קכא) בשלח מד צ"א.

פקיחו דעינין

הסולם

מאמר

(מ) עינוי דרישא חורא וכו': העינים של ראש הלבן, שהוא כתר דא"א הנקרא גולגלתא. משתנות משאר עינים. אין כסות על העין ואין גבות על העין. מהו הטעם. הוא משום שכתוב, הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. שפירושו ששומר ישראל שלמעלה, שהוא ז"א שענינו דא"א שומרים אותו. וכתוב, אשר עיניך פקוחות, בלי כסות, ולמדנו, כל מה שבא ברחמים אין לו כסות על העין ואין לו גבות על העין, כל שכן הראש הלבן שאינו צריך כלום.

כדי שיסתכלו בעלי הדין, ויהיו נשקטים, והדינים לא יעשו.

(ח) תאנא האי מצחא וכו': למדנו, מצח הזה נתפשט במאתים ושבעים אלף אורות הנרות המאירים מעדן העליון. עדן פירושו חכמה. שלמדנו, שיש עדן מאיר לעדן. עדן העליון, שהוא חכמה סתימאה דא"א, אינו מתגלה והוא סתום בסתימא, דהיינו מקרומא דאורא המקיפו (כנ"ל אות כ"א) ואינו מתחלק לדרכים כמו שאמרנו. שאין הארתו יוצא לחוץ ועדן הזה שלמטה, שהוא בינה שחזרה לחכמה דהיינו ישו"ת, מתפרש בשבילים שלו לל"ב שבילים של חכמה.

פירושו. כמ"ש לעיל (אות ל"ג) שכמו שיש בפנימיות הראש דא"א גלגלתא ומוחא דאורא. כן הוא בחיצוניות הראש. וע"כ הוא מתחלק לב' חלקים למקום שערות, שה"ס ב' דצלם, שאין היוד יוצא מאויר. ומקום הפנים החלק משערות, שה"ס ל' דצלם, שבו יוצא הי' מאויר, שהוא שורש השערות, וע"כ אין שם שערות. אמנם גם החלק משערות שהוא ל' דצלם מתחלק לפי עצמו בכ' ל' צ'. אשר ב' אודנין ומצחא ה"ס ה"ב של הל' שה"ס חב"ד, וב' עיינין וחוטמא הם חג"ת, ב' שפון ולשון הם נה"י. והפה הוא מלכות. וז"ס שהעינים אע"פ שהם חכמה מכל מקום אינם מאירים בבחינת חו"ב, אלא בבחינת חו"ג שהם ו"ק דחכמה. כי האודנין הם חו"ב והם נכסו בסוד ב' דצלם. וע"כ לא נזכר תקון אודנין בא"א. באפן שב' עינים ה"ס ו"ק דחכמה. ונבחנו משום

(ט) ואע"ג דמתפרש האי וכו': ואע"פ שעדן הזה שלמטה, בינה, מתחלק בשבילים שלו, לל"ב שבילי החכמה, אין מי ששיג אותו חוץ מז"א הוה, ועדן שלמעלה אין מי ששיג אותו ואת השבילים שלו חוץ מאותו אריך אנפין. ז"ש אלקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה. אלקים הבין דרכה, זהו עדן שלמטה, דהיינו החכמה הנמשכת מישו"ת, שיודע אותה ז"א, ולא אחר, אבל הוא משפיע אותה למלכות. והוא ידע מקומה, זהו עדן שלמעלה, שהוא חכמה סתימאה דא"א, שיודע אותה עתיק יומין הסתום מכל. ואינו משפיע אותה למטה. ומ"ש בז"א שאחר אינו יודע אותה, היינו הבא לקבל חכמה ממנו עצמו. אבל הבא לקבל מן המלכות, יודע אותה.

ג ישראל דלעילא. וכתוב ט אשר עיניך פקוחות. ותאנא, כל מה דאתי ברחמי, לית כסותא על עינא, ולית גבינין על עינא. כ"ש רישא חוורא, דלא בעא ז מידי. מא) אמר ר' שמעון לר' אבא למאי היא רמיזא. א"ל ה לנוני ימא, דלית כסותא על עינא, ולית גבינין על עינא, ולא בעיין נטורא על עינא. כ"ש עתיקא ו דעתיקא, דלא בעי נטורא. וכ"ש דאיהו משגח לכלא, וכלא מתזן ביה ולא נאים. הה"ד, הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, ז ישראל דלעילא. מב) כתוב י הנה עין יי אל יראיו. וכתוב ט עיני יי המה ה משוטטים בכל הארץ. לא קשיא, הא בועיר אפיין. הא באריך אנפיין. ועכ"ד תרי עיינין אינון ט ואתחזרו לחד, עינא . דאיהי חוור בגו חוור וחזור דכליל כל חוור.

מסורת הזוהר

ט) (ירמיה לב). י (תהלים לג) ח"ג סל. רנו : ג ל"ג ישראל. ד ל"ג מידי ; נטירו. ה מוסיף לדגים ולנוני. ו דעתיקי. ז ל"ג ישראל. ח משוטטות. ט ואתחזרו. י דא.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

פקיחו דעיינין

שתי עינים. ומשיב, לא קשיא, כאן בז"א, הן ב' עינים. כאן בא"א, הן עין אחת. ועם כל זה שתי עינים הן, אלא שנחזרו לאחת. עין, שהיא לבן בתוך לבן, ולבן הכלול כל לבן. פירושו. בז"א, עין ימין היא חסדים ועין שמאל היא הארת חכמה, וע"כ הן ב' בחינות. מה שאין כן בא"א, שאין בו שמאל והוא כולו ימין, ונמצא שגם עין שמאל שבו אע"פ שהיא חכמה, מכל מקום היא מוחזרת לחסדים, כלומר שאין לחכמה שום שליטה. ושתייהן כבחינה אחת, שהיא חסדים. וז"ש, ועכ"ד תרי עיינין אינון ואתחזרו לחד, שאין הפירוש שגם עין שמאל הוא חסדים שא"כ היו באמת רק עין אחת, אלא הפירוש שהם ב' עינים. ב' בחינות, שהימין הוא חסד, והשמאל היא חכמה, אלא שנחזרו לאחת. שהשליטה היא לאחת שהיא חסדים.

משום זה לחו"ג דגלגלתא דא"א. (וע"י כל זה בתלמוד עשר ספירות שיעור י"ג דף אלף קל"ח אות פ')

והנ"ק בהארת החכמה בז"א נוהג הופעת הדינים בסוד השמירה והכיסוי על הארת החכמה שלא יינקו ממנה החצונים. (כנ"ל פקודי אות שט"ו, צו אות קט"ו) משא"כ בא"א ששם כולו רחמים. וז"ש לית כסותא על עינא שאין פחד מפני יניקת חיצונים שאינם מגיעים ח"ו למקום גבוה הזה. ולית גבינין על עינא, שהם יורים על דינים, וא"א הוא כולו רחמים. וז"ש כל מה דאתי ברחמי לית כסותא על עינא, כי הכיסוי היא דינים המכסים הארת החכמה. שאין זה נוהג במקום רחמים כ"ש רישא חוורא דלא בעא מידי. כי החיצונים לא יגיעו אליו מחמת גבהו. ואין חשש מפני יניקתם. ומה גם שהוא כולו רחמים ואין בו דין.

מא) אמר ר' שמעון וכו': א"ר שמעון לר' אבא למה זה דמו. אמר לו, לדרגת הים. שאין להם כסות על העין ואין להם גבות עינים, ואינם ישנים, ואינם צריכים שמירה על עיניהם. מפני שנמשכים ברחמים. כל שכן עתיק מכל עתיק שאינו צריך שמירה. וכל שכן שהוא משגיח על הכל והכל נזונים בו, ואינו ישן. וז"ש הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. ששומר ישראל של מעלה, שהוא ז"א.

מב) כתוב הנה עין וגו': כתוב, הנה עין ה' אל יראיו, שמשמע עין אחת. וכתוב, עיני ה' המה משוטטות בכל הארץ. שמשמע (דפו"י דף קכ"ט ע"ב)

(מג) חוורא קדמאה, נהיר וסליק, ונחית כ לאסתכלא, דצריר בצרורא. תאנא, בטש האי חוורא, ואדליק ג' בוציני, דאקרין : הוד. והדר. וחדוה. ולהטינ בחדוותא בשלימותא.

(מד) חוורא תניינא, נהיר, וסליק ונחית, כ ובטש מ ואפיק ג' בוצינין אחרנין, דאקרין נצח וחסד ותפארת, ולהטינ בשלימותא בחדוותא.
(מה) חוורא תליתאה, להיט ונהיר, ונחית וסליק, ונפיק מסתימותא דמוחא, (נ) ובטש בבוצינא אמצעיתא, שביעאה. ואפיק ארחא , למוחא תתאה, ומתלהטן

חלופי גרסאות

כ לאתכללא. ל מוסיף ובטש וסליק. מ ונפיק ; ואדליק. נ ללבא ; מוסיף למוחא תתאה ואפיק אורחא ללבא תתאה.

דרך אמת (ה) ומכה בניצוצ.

פקיחו דעינין

הסולם

מאמר

הם בקו שמאל, וחסד נצח ת"ת. הם בקו ימין, וכללות הג"ר שבחסד נמשך בקו אמצעי. כמ"ש לפנינו. וכאן מפרש ג' ספירות שבקו שמאל. וז"ש. בטש האי חוורא, דהיינו שנודווג בבחינת המלכות שבו. ואדליק ג' בוציני דאקרין הוד והדר וחדוה, דהיינו הוד יסוד גבורה. כי הדר הוא יסוד. וחדוה היא גבורה. בסוד שהוא יין המשמח. ומה שחושב יסוד בשמאל, הוא כי קו האמצעי שהוא ת"ת ויסוד. נחלקים לב' בחינות. שהת"ת נוטה לחסד ולימין. והיסוד לגבורה ולקו שמאל. (מד) חוורא תניינא וכו' : לבן השני, שהוא קו ימין שבעין ימין דא"א. מאיר, מבחינת ימין שבו, ועולה מבחינת שמאל, המאיר בו ממטה למעלה, ויורד הארתו ממעלה למטה בבחינת קו האמצעי. והכה והוציא ג' נרות אחרים הנקראים נצח חסד ותפארת. ולוהטים בשלמות בשמחה. כמ"ש כל זה לעיל בדבור הסמוך.

(מה) חוורא תליתאה וכו' : לבן השלישי, שהוא קו האמצעי שבעין ימין דא"א, מאיר ג"כ בג' הארות דג' קוין, לוהט ומאיר, מבחינת ימין, ויורד, מבחינת קו אמצעי, ועולה, מבחינת הארת השמאל החוזר לימין כנ"ל. ויוצא מסתימת המוח, כלומר שמוציא הארה ממוחא סתימאה הכוללת ג"ר. ומכה בנר האמצעי שבשביעי, דהיינו שמוזווג בקו האמצעי שבבינה הנקראת שביעי. שקו האמצעי שבה היא דעת. שעייז היא מוציא מן הבינה כללות הג"ר. ומוציא דרך להאיר למוח התחתון, לד"א, ולוהטים כל הנרות שלמטה. שבז"א פירוש. כי ז"א שהוא קו אמצעי שלמטה מקבל מקו האמצעי הזה, שבעין דא"א, בעת שמתדבק בו בסוד אשר עין בעין נראה אתה ה' כמ"ש לפנינו

בתוך הימנית שהיא חסדים. ועד"ז ב' קוין ימין ושמאל שבכל עין שלו הם ג"כ דא בגו דא. שקו השמאל הוא בתוך קו הימין. וע"כ אע"פ שקו שמאל הוא אדום הוחזר להיות לבן, וב' הקוין הן חוזר בגו חוזר. ולפי"ז קו האמצעי הכולל ימין ושמאל, שהם בכל מקום, לבן ואדום, שבשביל זה נעשה קו האמצעי ירוק, הכלול מלבן ואדום, כמו החמה. אבל כאן שהשמאל אינו אדום אלא הוחזר ללבן. נמצא קו האמצעי כולל ב' בחינות לבן. וז"ש, חוזר דכליל כל חוזר, דהיינו קו האמצעי שבעין דא"א. שאינו ירוק, אלא לבן הכולל כל לבן, שכולל לבן של ימין והלבן של שמאל. וההפרש ביניהם הוא שזה לבן ממקורו, וזה אדום ממקורו אלא שהוחזר ללבן. (מג) חוורא קדמאה וכו' : לבן הראשון, מאיר ועולה ויורד להסתכל בזה שצרור בצרור. למדנו, הכה לבן הזה, והדליק ג' נרות הנקראים הוד והדר וחדוה. ולוהטים בשמחה בשלמות.

פירוש. שעתה מבאר ג' גווי דעינא שבעין ימין דא"א. שהם סוד ג' קוין, כנ"ל בדבור הסמוך. ומפרש תחלה קו השמאל שבעין ימין דא"א. ונדע שכל קו מג' קוין כלול משלשתם, וע"כ מפרש ג' בחינות הארות בקו השמאל הזה, שהם בחינות ג' קוין שבו. וז"ש חוורא קדמאה, שהוא שמאל, נהיר בחסדים דקו ימין שבו, וסליק, היינו הארת חכמה שמאירה ממטה למעלה, החוזרת לחסד כנ"ל. ונחית, היינו בחסדים דקו אמצעי שבו, המאיר ממעלה למטה. לאסתכלא דצריר בצרורא, היינו להשפיע כל ג' קוין אלו אל המלכות, שנקראת צרור החיים. ונדע שכל עין כולל ע"ס, שהם חג"ת נהי"מ והחסד כלול מג"ר. והן מתחלקות בג' קוין אלו, גבורה הוד יסוד.

כלהו בוצינין דלתתא. אמר ר"ש יאות הוא, ועתיק יומין יפקח עינא דא עלך, בשעתא דתצטריך ליה.

(מו) ט תאנא חוור בגו חוור. פ וחוור דכליל כל חוור. חוורא קדמאה, נהיר, וסליק. ונחית ז לתתא לתלת ק בוציני דלסטר שמאלא, ולהטין ואסחון בהאי חוורא, כמאן דאסחי ר גופיה בבוסמין טבין, ובריחין, על מה דהוו עלוי בקדמיתא. (מז) חוורא תניינא, נחית, וסליק, ונהיר לתלת בוציני, דלסטר ימינא. ולהטין ואסחין בהאי חוורא, כמאן דאסחי בבוסמין טבין ובריחין, על מה דהוו עלוי בקדמיתא.

(מח) חוורא תליתאה, נהיר וסליק ונחית, ונפיק נהירו דחוורא, דלגו לגו מן מוחא, ובטש בשערא אוכמא, כד אצטריך. וברישא. ובמוחא דרישא. ונהיר לתלת כתרין דאשתארו, כמה דאצטריך לגלאה. אי ניחא קמי עתיק סתימא דכלא.

חלופי גרסאות

ס ל"ג ליה. ע מוסיף חו תאנא. פ ל"ג וחור. צ לתלת ול"ג לתתא ; לתתא ול"ג לתלת. ק בוסיני. ר ל"ג גוסייה

הסולם

סקיחו דעינין

בלבן, דהיינו בחסדים, נטהר מכל הפגמים שהיו לו בעת שבירת הכלים. וז"ש, ואסחון בהאי חוורא כמאן דאסחי גופיה בבוסמין טבין ובריחין, כי החסדים שהשמאל נכלל בהם היה לו כבשמים וריחות, על מה דהוו עלוי בקדמיתא, דהיינו שנטהר מכל מה שהיה עליו בתחילה, בעת שבירת הכלים. ונפטר מכל הדינים הללו ע"י התכללותו זו.

(מז) חוורא תניינא וכו': אחר שביאר בחינת קו שמאל שבעין שמאל דא"א, מבאר, לבן השני, שהוא בחינת הימין שבעין שמאל דא"א, יורד ועולה ומאיר, דהיינו בהארות ג' קוין כנ"ל, לג' גרות שבצד ימין, שהם חסד ת"ת, נצח, כנ"ל, ולוהטים ומתרחצים בלבן הזה שבעין ימין, שנכללו בו בסוד חוור גו חוור כנ"ל, כמי שרוחץ גופו בבשמים טובים ובריחות על מה שהיה עליו בתחילה, דהיינו בזמן שבירת הכלים כנ"ל. ואין להקשות הרי הוא בחינת ימין, וא"כ מה לו להתרחץ בלבן של עין ימין בסוד חוור גו חוור. כי הענין הוא, שאפילו קו ימין דעין שמאל, היה בעת שבירת הכלים תחת שליטת השמאל, וצריך עתה להתמתק בלבן שבעין ימין דא"א.

(מח) חוורא תליתאה וכו': אחר שכבר ביאר ב' חוורין, שהם ב' קוין ימין ושמאל שבעין שמאל דא"א, מבאר עתה לבן השלישי, שהוא קו האמצעי שבעין שמאל דא"א. הוא מאיר ועולה ויורד, דהיינו כדרך הארת ג' קוין כנ"ל

מאמר

לפנינו. אמר ר' שמעון, יפה הוא. ועתיק יומין יפקח עין זו עליך בשעה שתצורך לך. וע"כ ביאר ג' גווי עינא שבעין ימין דא"א, שכל אחד מהם מאיר בג' קוין.

(מו) תאנא חוור בגו וכו': אחר שפירש ג' חוורין דעין ימין, ממשיך לפרש ג' חוורין דעינא שבעין שמאל דא"א. ואומר, למדנו, לבן בתוך לבן, שקו השמאל הוחזר ללבן, מחמת שבא בתוך לבן שבימין. כנ"ל. ולבן הכולל כל לבן, שהוא קו האמצעי, הכולל ימין ושמאל שהם לבן תוך לבן. ומפרש, לבן הראשון, שהוא השמאל שבעין שמאל שהוחזר ללבן, מאיר מהארת ימין, ועולה מהארת שמאל, ויורד למטה מהארת קו האמצעי, לשלשה גרות שבצד שמאל, שהם גבורה הוד יסוד כנ"ל, ולוהטים. ורוחצים כלבן הזה כמי שרוחץ גופו בבשמים טובים ובריחות על מה שעבר עליו בתחילה.

פירוש כל אלו הפרצופין נתקנו מז' מלכים דנקודים שנשברו. ונתבאר לעיל סבת שבירתם מפני שלא היה תקון קוין בז"ת, והיה השמאל מתגבר ומאיר ממעלה למטה ובא לביע' וע"כ נשברו ומתו (כנ"ל אות י"ב ע"ש) ולפיכך עתה, כשחזר קו השמאל להתתקן באצילות, בבחינת עין שמאל דא"א. ובבחינת דא לגו מן דא, דהיינו חוור בגו חוור (כנ"ל אות מ"ב) שהשמאל הוחזר כולו לימין, היה רוחץ עצמו בלבן הזה, כלומר, שע"י התכללותו

(ט) ותאנא לא סתים האי עינא. ואינן תרין ^ו ואתחזרו לחד. כלא הוא מינא. ^ה לית ביה שמאלא. לא נאים ^ו ולא אדמיק, ולא בעי נטירותא. לית מאן דאגין עליה. הוא אגין על כלא, והוא אשגח על כלא. ומאשגחותא דהאי עינא מתזנן כלהו.

(ז) תאנא, אי עינא דא אסתים רגעא חדא, לא יכלין לקיימא כלהו, בג"כ אקרי עינא פקיחא. עינא עלאה. עינא קדישא. עינא דאשגחותא. עינא דלא * אדמיק ולא נאים. עינא דהוא נטורא דכלא. עינא דהוא קיומא דכלא. ועל האי כתיב ^ז טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך אלא יברך. דהאי אתקרי טוב עין, ומניה מברך לכלא.

(נא) ותאנא, לית נהירו לעינא תתאה, לאסתחאה מאדמימותא מאוכמותא בר כד ^א חזי מהאי נהורא חוורא דעינא עלאה דאקרי טוב עין. ולית דידע כד נהיר עינא עלאה דא קדישא ואסחי לעינא תתאה ^ב דא. בר איהו. (גב) וזמינן צדיקייא, זכאי עליונין, למחמי ^ג דא ברוחא דחכמתא, הה"ד

חלופי גרסאות

^ו ומתחזרו. ^ה לא הוה. ^א אתחזי; ^ב אתסחי. ^ב ל"ג דא בר איהו. ^ג בחכמתא דא.

מסורת הוורה

(ז) (משלי כב) ויקהל קנב צ"ק.

דרך אמת ^ח ואינו ישו.

פקיחו דעיינין

הסולם

מאמר

(ט) ותאנא לא סתים וכו': ולמדנו, העין ההיא דא"א אינה סתומה, והם שתי עיניו, והוחזרו לאחת. כי הכל הוא ימין ואין בו שמאל לא ינום ולא יישן, ואינו צריך שמירה. אין מי שיגין עליו, הוא מגין על הכל, והוא משגיח על הכל. ומההשגחה של העין הזו נזונים כולם.

(ז) תאנא אי עינא וכו': למדנו אם עין זו דא"א היתה נסתמת רגע אחד, לא יכלו כולם להתקיים. משום זה נקראת עין פקוחה עין עליונה, עין קדושה, עין של ההשגחה, עין שלא ינום ולא יישן, עין שהיא שמירת הכל, עין שהיא קיום הכל. ועל זה כתוב, טוב עין הוא יבורך. אל תקרא יבורך אלא יברך. כי זה, נקרא טוב עין, וממנו מברך לכל.

(נא) ותאנא לית נהירו וכו': ולמדנו, אין אור לעין התחתונה דא"א, להתרחץ מאדמימות ומשחרות, חוץ כשהוא רואה מאור הלבן של העין העליונה דא"א, הנקרא טוב עין. ואין מי שיודע כאשר מאירה העין העליונה הקדושה הזו דא"א, ורוחצת לעין התחתונה הזו דא"א חוץ ממנו.

(גב) וזמינן צדיקייא זכאי וכו': ועתידים הצדיקים, זכאים עליונים, לראות זה, העין

כנ"ל, ועל ידו, יוצא אור לבן, דהיינו חסדים, מפנימי פנימיות של המוח, דהיינו מח"ס דא"א, ובוטש בשער שחור דא"א, כאשר צריך, ובראש, ובמות של ראש של ז"א, ומאיר לשלש ספירות שנשארו, שהם חכמה בינה דעת, כי לא נגלה עד עתה רק חג"ת נה"י, והם נגלות כפי שנצרך לגלות, אם טוב לפני עתיק הסתום מכל, לנגלות.

פירוש כמו. שחורא תליתאה דעין ימין דא"א האיר למוחא תתאה, שהוא ז"א, מטעם שנתבאר לעיל (אות מ"ה) אף כאן חוורא תליתאי דעין שמאל דא"א מאיר לז"א. וז"ש וכמש בשערא אוכמא, דהיינו ז"א ששערותיו שחורות בסו"ה שחורות כעורב. וכדישא שהוא גלגלתא שלו, ובמוחא דרישא, שהוא חב"ד שלו.

ואין להקשות, הרי מקודם לכן אמר, שבא"א הוא עין אחת, ולמה חושב כאן ב' עינים. והענין כי ע"כ מקדים ואומר (באות מ"ב) וכן להלן, תרי עיינין אינן ואתחזרו לחד, כלומר שהם באמת ב' עינים, אלא לפי שגם השמאל הוא לבן וחסדים כמו הימין, נחשבים שתייהן כאחת. אמנם הם ב' עינים ובכל אחת ג' חורדין, כמבואר.

(ח) כי עין בעין יראו. אימתי. בשוב יי ציון. וכתוב (ו) אשר עין בעין נראה אתה יי. ואלמלא עינא טבא עלאה, דאשגח ואסחי לעינא תתאה, לא יכיל עלמא למיקם רגעא חדא.

(ג) תאנא בצניעותא דספרא, אשגחותא ד דעינא תתאה, כד אשגח נהירו עלאה ביה, ועייל ההוא נהירו דעלאה בתתאה. דמניה נהיר כלא הה"ד אשר עין בעין נראה אתה יי.

(נד) ה כתיב (ט) הנה עין יי אל יראיו. וכתוב (ט) עיני ה' המה ו משוטטים בכל הארץ. זכו, עיני יי אל יראיו, עינא דלעילא. לא זכו, עיני יי המה משוטטות, עינא דלתתא.

(נה) דתניא, מפני מה זכה יוסף דלא שלטא ביה עינא בישא, מפני שזכה לאשתגחא בעינא טבא עלאה, הה"ד (ז) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין. אמאי ז הוא בן פורת. עלי עין. כלומר על סבת עין דאשתגח ביה.

(נו) וכתוב טוב עין הוא יבורך, מ"ט. כי נתן מלחמו לדל. מ"ט אקרי חד. ת"ח, בעיניה דתתאה אית עינא ימינא, ואית עינא דשמאלא. ואינון תרי, בתרי גוונא. אבל הכא, לית עינא שמאלא. ותרואיהו בדרגא חד סלקי, וכלא ימינא. ובגיני כך, עינא חד, ולא תרי.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ח) (ישעיה נב) מקץ עד צ"א תק"ח צט ט"ב ש"ט קה ט"ב ש"ה ש"כ. (ז) (במדבר יד) ויקהל נה צ"א. (ט) (תהלים לג) לעיל אות מב צ"י. (ט) (זכריה ד) ב"ב. (ז) (בראשית מט) וישלח נח צ"ה ז"ח כט ט"ב ש"כ"ב סו ט"ג ש"ו.

מאמר

הסולם

סקיחו דעינין

מפני מה זכה יוסף שלא שלט בו עין הרע, הוא מפני שזכה להיות מושגח בעין טוב העליון. דא"א ז"ש, בן פורת יוסף בן פורת עלי עין. שפירושו, למה הוא בן פורת שלא שלט בו עין הרע, מפני עלי עין כלומר על סבת עין העליון דא"א שהיה מושגח בו.

העין דא"א, ברוח החכמה. ז"ש, כי עין בעין יראו. מתי יהיה זה, בשוב ה' ציון. וכתוב, כי עין בעין נראה אתה ה'. ואם לא העין הטובה העליונה, דא"א, שמשיחה ורוחצת את העין התחתונה. דז"א, לא היה יכול העולם להתקיים אפילו רגע אחד.

(ג) תאנא בצניעותא דספרא וכו': למדנו, בצניעותא דספרא, ההשגחה של העין התחתונה כאשר אור העין העליונה משגיח בו, ונכנס אור זה של העין העליונה בעין התחתונה דז"א, מאיר הכל ממנו, ז"ש, אשר עין בעין נראה אתה ה'.

(נד) וכתוב טוב עין וגו': וכתוב, טוב עין הוא יבורך. מהו הטעם. הוא כי נתן מלחמו לדל. שואל, מהו הטעם שנקרא עין אחד. ולא אמר טוב עינים הוא יבורך. ומשיב, בוא וראה, בעין התחתונה דז"א, יש עין ימין, ויש עין שמאל. והם שתי בחינות מיוחדות, שהימנית היא חסדים, והשמאלית היא הארת חכמה. אבל כאן, בא"א, אין עין שמאלית, ושתייהן עולות במדרגה אחת, והכל ימין, דהיינו חוור גו חוור כנ"ל, ומשום זה כתוב, עין אחת, דהיינו טוב עין הוא יבורך, ולא שתיים. כי הנותן מלחמו לדל, זוכה לברכת העין העליונה דא"א שהיא עין אחת.

(נד) כתיב הנה עין וגו': כתוב, הנה עין ה' אל יראיו, וכתוב, עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ. היינו, אם זכו, עין ה' אל יראיו, שהיא העין העליונה דא"א, לא זכו, עיני ה' המה משוטטים, שהיא עין שלמטה, דז"א.

(נה) דתניא מפני מה וכו': שלמדנו,

(נז) ותאנא, עינא דא, דהוא עינא דאשגחותא. פקיחא תדיר. חייכאן תדיר. ׀ וחזאן תדיר, דלא הוי הכי לתתאה. דכלילן בסומקא ובאוכמא ובחורא, בג' גווני, ולא הוה תדיר פקיחא ׁ דליה עיניה בגביני דמכסאן על עינא. וע"ד כתיב, צ) עורה למה תישן יי'. (ק) פקח יי' עיניך.
 (נח) כד אתפקח, אית למאן דאתפקח לטב. ולמאן דלא אתפקח לטב. ווי למאן דאתפקח ועינא אתערב בסומקא, וסומקא אתחזי לקבליה, ומכסיא עינא. מאן ישתויב מניה. ׀ אבל עתיק יומין, טבא דעינא. חוור בגו חוור. חוור דכליל כל חוורי. זכאה חולקיה, למאן דישגח עלויה, ׀ חד חוור מנייהו. וע"ד ודאי כתיב טוב עין הוא יבורך. וכתיב (ו) בית יעקב לכו ונלכה באור יי'.
 (נט) תאנא, ׀ שמיה דעתיקא סתים מכלא, ולא מתפרש באורייתא, בר מן אתר חד, דאומי זעיר אפין לאברהם, דכתיב (ז) בי נשבעתי נאם יי'. נאם דזעיר אפין. וכתיב, (ח) בך יבורך ישראל, ישראל דלעילא. וכתיב (ט) ישראל אשר בך אתפאר, ׀ לישראל קאמר דא. ׁ ותנינן עתיק יומין אמרו והאי והאי שפיר.
 (ס) תניא, כתיב (א) חזה הוית עד די כורסוון רמיו ועתיק יומין יתיב. כורסוון רמיו, מאן הוא. אמר לרבי יהודה, קום בקיומך ואתקין כרסייא דא.

חלופי גרסאות

ט דליה גבינא על עינא ; דליח [; גבהנא] גבינא זן
 סוטרא על עינא ; כליה גביני סודרא. ׀ ולמאן
 דאתפקח לביש היינו למאן דלא אתפקח לטב. כ ל"ג
 אבל. ׀ בחד. ׀ מ מוסיף עכ"ד שמיה. ׀ ישראל. ׀ תנינן.

מסורת הזוהר

צ) (תהלים מד) ח"ג קלו : קלו. קמב : רצג :
 ק) (מ"ב יט) ח"ג רצד : ר) (ישעיה ב) וישלח מה
 צב. ש) (בראשית כב) וידא קכא צ"ח. ת) (שם מח)
 שמות מד צ"ע. א) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ד.
 ב) (דניאל ז) ב"א קמד צ"א.

דרך אמת ז) שפה של כסוי העין שבו הגבינים והוא מענין רז"ל במסכת נדה דסיטרא נמי בדיק כו'.

הסולם

פקיחו דעינין

וכתוב בית יעקב לכו ונלכה באור ה'. דהיינו שנלך בהשגחה של אור ה'. שהוא טוב עין כנ"ל.
 (נט) תאנא שמיה דעתיקא וכו' : למדנו, שמו של עתיק שהוא א"א, סתום מכל, ואינו מפורש בתורה חוץ ממקום אחד, שנשבע ז"א לאברהם, שכתוב, בי נשבעתי נאם ה'. דהיינו נאם דז"א, שנשבע בעתיק, וכתוב, בך יברך ישראל, דהיינו ישראל של מעלה, וא"כ בך יברך נאמר לעתיק, שהוא א"א. וכתוב, ישראל אשר בך אתפאר. לישראל אמר זה. ולמדנו, עתיק יומין אמרו לז"א, שהוא ישראל שלמעלה, וזה וזה טוב. כי ב' הפרושים אמיתים.
 ומה שאמר שלא נזכר בתורה רק במקום אחד, ומביא ג' מקומות שנזכר בהם עתיק יומין, הכוונה היא, שלא נזכר במפורש רק במקום אחד כי בכתוב בי נשבעתי הוא בהכרח במדרגה עליונה ממנו שהוא א"א. אבל בשאר הכתובים אינו מפורש כל כך.
 (ס) תניא כתיב חזה וכו' : למדנו, כתוב, חזה הוית עד די כורסוון רמיו ועתיק יומין יתיב

מאמר

(נז) ותאנא עינא דא וכו' : ולמדנו, עין זו דא"א, שהיא העין של ההשגחה, פתוחה תמיד, צוחקים תמיד, ושמחים תמיד. מה שאין כן למטה, בז"א, שהן כלולות באדום ובשחור ובלבן, בג' גוונים, ואינן תמיד פתוחות, שיש לו גבות בעיניו המכסים על העין. וז"ש עורה למה תישן ה'. פקח עיניך וראה, שמשמע שאינן תמיד פתוחות.
 (נח) כד אתפקח אית וכו' : כשנפקחו עינין דז"א, יש מי שנפתחו עליו העינים לטוב, ויש מי שלא נפתחו עליו לטוב. אוי למי שנפקחו עליו העינים והעין מעורבת באדום, שהוא גוון דין, והאדום נראה כנגדו ומכסה על העין. מי ינצל ממנו. כלומר מי שאינו זוכה מאיד לו השמאל בלי ימין, שה"ס גוון אדום, שאז כל דינים קשים נמשכים ממנו (כנ"ל ב"א דף י"ז ד"ה נפיק) אבל עתיק יומין, שהוא א"א, הוא טוב עין, שהיא לבן תוך לבן, ולבן הכולל כל לבן. (כנ"ל אות מ"ב) אשרי חלקו של מי שהשגיה עליו לבן אחד מהם. וע"כ ודאי כתוב, טוב עין הוא יבורך.
 (דפו"י דף ק"ל ע"א)

(סא) א"ר יהודה, כתיב (א) כורסייה שביבין דינור. ועתיק יומין יתיב על האי כרסייא. מ"ט. דתניא אי עתיק יומין לא יתיב על האי כרסייא, לא יכיל לאתקיימא עלמא, מקמי ההוא כורסייא. כד יתיב עתיק יומין עליה (ב) אתכפייא לההוא כורסייא, ומאן דרכיב שליט. בעידנא דנטיל מהאי כרסייא, ויתיב על כורסייא אחרא, כורסייא קדמאה רמיו, דלא שלטא אלא איהו דרכיב (ג) ביה עתיק יומין. א"ר שמעון לר' יהודה, יתתקן ארחך, וייתי בך מעתיק יומין.

(סב) ות"ח כתיב (ד) אני יי ראשון ואת אחרונים אני הוא. כלא הוא, והוא סתים מכל סטרוי. (ה) חוטמא. תאנא, בחוטמא אשתמודע פרצופא.

(סג) ותא חזי מה (* בין עתיקא, לזעיר אפינן. דא מאריה דחוטמא מחד נוקבא חיינן, ומחד נוקבא חיינן דחיינן. האי חוטמא. הוא פרדשקא, דביה נשיב רוחא (ז) דחיי, לזעיר אפינן. וקרין ליה סליחה. והוא (ח) נחת רוח, (ט) אַתבסמותא דרוחא.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ג) (דניאל ז) לעיל אות ס צ"ב. (ד) (ישעיה מא) לך עח צ"א ז"ח ט ט"א שלה. (ה) לכפיה; לכסייא. פ. בה. צ. מוסיף בהאי; כהאי חוטמא. ק. ל"ג דחיי. ר. נחית. ש. ל"ג אתבסמותא דרוחא.

מאמר

הסולם

פקיחו דעיינין

חסדים, ויושב על כסא של אור החסדים. או כסא החכמה אינו יכול להשפיע כלום, משום שעתיק יומין כבר אינו רוכב עליו. וז"ש, בעידנא דנטיל מהאי כורסייא, ויתיב על כורסייא אחרא, כורסייא קדמאה רמיו, כי אינו שולט בו אלא אותו שרוכב בו שהוא א"א, וכיון שא"א רוכב על כסא אחר, אין כסא החכמה יכול לשלוט מעצמו. שז"ס, כורסייא דמיו. כלומר שהושלך השליטה של הכסא.

יתיב. שואל כורסוון רמיו, מה הוא. אמר לרבי יהודה קום בקיומך, והתקן כסא הזה.

(סא) א"ר יהודה כתיב וכו': אר"י כתוב, כורסייא שביבין די נור. ועתיק יומין יושב על כסא הזה. מה הטעם שיושב על כסא של שביבי אש. למדנו, אם עתיק יומין לא היה יושב על הכסא הזה, לא היה יכול העולם להתקיים מלפני כסא זה, וכשעתיק יומין יושב עליו נכפה הכסא ההוא. ומי שרוכב שולט. ובעת שנוסע מכסא זה, ויושב על כסא אחר, הושלך כסא הראשון. כי אינו שולט אלא אותו הכסא שעתיק יומין רוכב עליו. אר"ש לר' יהודה, יתתקן דרכך ויבא בך מהארת עתיק יומין.

מאמר חוטמא

(סב) ות"ח כתיב אני וגו': ובוא וראה, כתוב, אני ה' ראשון ואת אחרונים אני הוא. הכל הוא דהיינו א"א, והוא סתום מכל צדדיו. חוטם, מהו. למדנו, בחוטם ניכר הפרצוף. כי אין מעידים על פרצוף אלא עם החוטם (יבמות ק"כ).

(סג) ותא חזי מה וכו': ובוא וראה, מה בין עתיק לז"א, זה עתיק, הוא בעל החוטם, מנקב אחד מושפע החיים, ומנקב אחד מושפע חיי החיים, דהיינו אור החיים של תחית המתים. חוטם זה, הוא חלון שבו נושב רוח החיים אל ז"א, וקודאים אותו סליחה. כי רוח החיים הוא הארת החכמה ומחכמה היא סליחת העונות. והוא נחת רוח, התבסמות הרוח. פרדשקא

פירוש. החכמה דא"א היא כסא לכתר דא"א, כי נתתקנו בסוד דא לגו מן דא. ומשום שמחכמה נמשכים, אחד השתלשלויות מרובות דינים (כנ"ל אות י"ד) ע"כ היא נקראת כורסייא שביבין די נור. (כמ"ש שם) וע"כ כיון שרוכב עליו א"א הוא שולט עליו ואין הדינים נמשכים ממנו. וז"ש, אי עתיק יומין לא יתיב על האי כורסייא לא יכיל לאתקיימא עלמא מקמי ההוא כרסייא. דהיינו מחמת דוב הדינים שהיו נמשכים ממנו. ומאן דרכיב שליט. כי ישיבה ורכיבה פירושו שליטה. ואם הכתר דא"א רוצה להשפיע

(סד) דרוחא ^ה דנפיק מאינון נוקבי, חד רוחא נפיק לזעיר * אפינ. ^ב לאתערא ^ג ליה בגנתא דעדן. וחד רוחא דחיי, דביה ^ד זמין לזמנא לבריה דדוד, למנדע חכמתא. ומההוא נוקבא, אתער ונפיק רוחא ממוחא סתימאה, וזמין לאשראה על מלכא משיחא, דכתיב ^ה ונחה עליו רוח יי' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי'. הא הכא ד' רוחין, והא רוחא חדא אמרינן. אמאי תלת. קום רבי יוסי בקיומך.

(סה) קם ר' יוסי ואמר. ביומוי דמלכא משיחא, לא יימרון חד לחד, אליף ^ה לי חכמתא, דכתיב ^ו ולא ילמדו עוד איש את רעהו וגו', כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם. ובההוא זמנא, יתער עתיק יומין, רוחא דנפיק ממוחא סתימאה דכלא, ^ז וכד ישלוף ^ח דא, כל רוחין דלתתא יתערון עמיה. ומאן אינון אינון ^ט כתרין קדישין דזעיר אפינ. ואינון שיתא רוחין ^י אחרנין, ^{יא} דהכי אינון דכתיב רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי'.
(סו) דתנינן, כתיב ^{יב} וישב שלמה על כסא יי'. וכתיב ^{יג} שש מעלות לכסא. ומלכא משיחא זמין למיתב בשבעה. שיתא אינון, ורוחא דעתיק יומין דעלייהו, הא שבעה. כמה . דאתמר. א"ל ר"ש, רוחך ינוח לעלמא דאתי.

חלופי גרסאות

מסורת הנוהר
(ה) (ישעיה יא) וירא נ צ"א. ו (ירמיה לא) ויקרא קח צ"כ. ו (ד"ה א כט) תזריע לד צ"א. ח (מ"א י) שמות עז צ"ק.
ת מוסיף ג' רוחין אינון דכלילן תלת אחרנין. ט דיהבי. י מוסיף דאתמר ג' רוחי אינון דכלילן ג' אחרנין.
ת מוסיף דנפיק מהכא. א יומין. ב מוסיף לאתערא חיינ מכל סטרין חירו מכל סטרי חיינ דחיינ. ג ל"ג ליה. ד זמינין; מוסיף זמין לאתערא. ה ל"ג לי; חכמתא דא דהכי כתיב ול"ג לי. ו ל"ג דא. ז מוסיף ח' מוסיף דא דהכי כתיב ול"ג לי. ו ל"ג דא. ז מוסיף

דרך אמת ח) וכשיוצא.

הוסולם

חוטמא

עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'. שואל. הרי יש כאן ד' רוחות בכתוב, והרי רוח אחד אנו אומרים, שיוצא מנקב השמאלי דא"א ולמה שלשה. קום ר' יוסי על מעמדך. ותתרוך את זה. (סה) קם ר' יוסי וכו': קם ר"י ואמר, בימיו של מלך המשיח לא יאמרו אחד לאחד, למדני חכמה. שכתוב, ולא ילמדו עוד איש את רעהו וגו' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם. ובזמן ההוא יעורר עתיק יומין רוח היוצא ממוח הסתום מכל, שהוא חכמה דא"א. וכשיוצא את זה, כל הרוחות שלמטה יתעוררו עמו. ומי הם הרוחות שלמטה. הן הספירות הקדושות דא"א, שהן ששה רוחות אחרים שהם כך, שכתוב, עליהן רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'. שהם בחינות חג"ת נה"י דא"א.
(סו) דתנינן כתיב וישב וגו': שלמדנו, כתוב, וישב שלמה על כסא ה'. וכתוב, שש מעלות לכסא, כנגד חג"ת נה"י, ומלך המשיח עתיד

מאמר

פירוש שקא, פירושו חלון לפי הענין. ויש לפרשו ממלא מקום, (כנ"ל בספרא דצניעותא אות ו' בהסולט)
פירוש נקב ימין ה"ס חסדים אלא שכלול בו הארת חכמה שה"ס אור חיה. וע"כ נקרא חייין. ונקב שמאל שם עקרו חכמה. שהוא חייין דחייין, שמחמתו ומהתכללותו יש חייין בימין.
(סד) דרוחא דנפיק מאינון וכו': כי הרוח היוצא מאלו הנקבים דחוטמא, רוח אחד יוצא לז"א לעורר אותו בגן עדן. ורוח אחד של חיים יוצא ממנו, שבו עתידיים לזמן בנו של דוד לדעת חכמה. כי ב' רוחין אלו דבי נוקבי דפרדשאק הס מבחינת יסוד ומלכות (כנ"ל בטפד"צ אות ו' ע"ש) וע"כ מרוח של יסוד נמשך לז"א, שהוא מנקב ימין. ומרוח של מלכות שהוא בנקב שמאל נמשך לבריה דדוד, שה"ס מלכות. ומאותו נקב השמאל, מתעורר ויוצא רוח ממוחא סתימאה, שהוא חכמה דא"א. ועתיד לשרות על מלך המשיח. שכתוב, ונחה (דסרי"ד ק"ל ע"ב)

(טז) ת"ח, כתיב ט) כה אמר יי' מארבע רוחות באי הרוח וגו'. וכי ארבע רוחי עלמא, מאי עבדי הכא. אלא ארבע רוחי יתערון. ג' אינון. ורוחא דעתיקא סתימא ארבע, והכי הו'. דכד יפוק דא, נפקין עמיה תלתא, דכלילן בגו תלתא אחרנין.

(סח) וזמין קב"ה לאפקא חד רוחא דכליל מכלהו. דכתיב מארבע רוחות באי הרוח. ארבע רוחות באי לא כתיב כאן, אלא מארבע רוחות באי. וביומי דמלכא משיחא, לא יצטרכון למילף חד לחד, דהא רוחא דלהון דכליל מכל רוחין כ ידיע כלא. חכמה ובינה עצה וגבורה, דעת ויראת יי'. משום רוחא דכלילא מכל רוחי. בג"כ כתיב, מארבע רוחות, דאינון ארבע דכלילן בשבעה דרגין עלאין דאמרן. ותאנא, דכלהו כלילן בהאי רוחא ט) דעתיקא דעתיקין, נ דנפיק ממוחא סתימא לנוקבא דחוטמא.

(טט) ות"ח, מה בין חוטמא לחוטמא. חוטמא דעתיק יומין חיינ מכל סטרוי.

מסורת הזוהר

ט) (יחזקאל לו) תולדות כט צ"ה.

חלופי גרסאות

כ יודע. ל מוסיף רוח דעת. ט מוסיף דעתיק דעתיקא. נ דנסקין.

מאמר

הסולם

חוטמא

משום זה כתוב, מארבע רוחות, שהן ארבע הכלולות בשבע מדרגות עליונות שאמדנו. ולמדנו, שכולן כלולות ברוח הזה של עתיק דעתיקין, שהוא א"א, היוצא ממוחא סתימא שהוא חכמה שלו, לנקב החוטם שלו, שה"ס מלכות שלו (כנ"ל אות ס"ד).

עתיד לשבת בכסא של שבע מעלות, שש הן כנגד חג"ת נה"י. ועם הרוח של עתיק יומין שעליהם, היוצא מנקב שמאלי של חוטמא כנ"ל, הרי שבע, כמו שלמדנו, א"ד ר"ש, ינוח רוחך לעולם הבא.

(טז) ת"ח כתיב כה וגו': בוא וראה, כתוב, כה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח וגו'. שואל, וכי ארבע רוחות העולם מה עושים כאן, ומשיב, אלא ארבע רוחות יתעודרו, שלשה הם, דהיינו ג' פעמים רוח הנאמרים בכתוב, רוח חכמה ובינה וגו'. והרוח של עתיק הסתום, מחוטמא, הן ארבע, וכך הם, כי כשזה הרוח של החוטמא יוצא, יוצאים עמו ג' רוחות הכלולים בג' אחרים. כי נאמר ג"פ רוח, ובכל רוח שתי בחינות, דהיינו רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ה'.

(טט) ות"ח מה בין וכו': ובוא וראה, מה בין חוטם לחוטם דהיינו בין חוטם דא"א לחוטם דז"א. הוא, כי חוטם דעתיק יומין, שהוא א"א, הוא חיים מכל צדדיו. הן חיי עולם הזה והן חיים של עתיד לבא, כנ"ל. וחוטם של ז"א, כתוב, עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל וגו'. עלה עשן באפו, ומעשן הוא נדלק אש כשעולה אח"כ עשן, כמ"ש לעיל (ב"ב אות רמ"א בהסולם ע"ש) גחלים בערו ממנו, מהו ממנו. הוא מאותו עשן. כי מן העשן נדלק אש. כנ"ל.

פירוש. כמו בחוטם דא"א כן בחוטם דז"א מושפע רוח חיים, שה"ס רוח החכמה הנקרא אור חיה. וההפדש הוא, כי בא"א שכולו ימין, לא יקרה בו שהחכמה תאיר בלי חסדים. וע"כ חוטמא דעתיק יומין חיינ מכל סטרוי, מה שאין כן בז"א, שבו יקרה שהחכמה מאירה בלי חסדים, שאז כבה אור החכמה ונעשה חשך (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפיק) ונהפך לעשן. ונסויה עלה עשן באפו

(סח) וזמין קב"ה לאפקא וכו': ועתיד הקב"ה להוציא רוח אחד הכלול מכולם, מכל ז' רוחות הנ"ל. שכתוב, מארבע רוחות באי הרוח. ארבע רוחות באי, לא כתוב כאן, אלא מארבע רוחות באי, שמשמעו באי הרוח הכלול מארבע רוחות, שהם שטתה כנ"ל ובימיו של מלך המשיח לא יצרכו ללמד אחד לאחד, כי הרוח שלהם כלול מכל הרוחות, ויודע הכל, חכמה ובינה עצה וגבורה דעת ויראת ה', משום שהרוח שלהם כלול מכל הרוחות.

(דפו"י דף ק"ל ע"ב)

חוטמא דזעיר אפינ, כתיב, **עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל וגו'.** עלה עשן באפו, ומהוהא עשן דליק נור, כד סליק תננא לבתר. **גחלים בערו ממנו.** מהו ממנו. **מאותו עשן.**

ע) תאנא, כד הוה רב המנונא סבא בעי לצלאה צלותיה, אמר לבעל החוטם אני מתפלל, לבעל החוטם אני מתחנן. והיינו דכתיב **ותהלתי אחטם לך,** האי קרא **לעתיק יומין אמרו.**

עא) תנא, אורכא דחוטמא, תלת מאה וע"ה עלמין, אתמליין מן ההוא חוטמא. **ו** וכלהו מתדבקן בזעיר אפינ. האי תושבחתא דתקונא דחוטמא **ק** הוא. וכל תקוני דעתיק יומין, אתחזון ולא אתחזון, למארי **ר** מדין, ולא אתחזון לכלא.

עב) פתח ר"ש ואמר, ווי מאן דאשיט ידוי בדיקנא יקירא עלאה, דסבא קדישא, **ש** טמיר וסתים מכלא דיקנא דההיא תושבחתא. דיקנא דסתים ויקיר

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט מוסיף מאי גחלים. **ע** מוסיף מאותו עשן מהוהא חוטמא מהוהא אשא; בדפו"י כתבו ג' נוסחי. **פ** עתיק. **צ** דכלהו. **ק** והאי. **ר** מארין. **ש** טמירא סתימא דכלא. **י** (ש"ב כב) ח"ג קלו: דפט. רצו. **כ** (ישעיה מח) משפטים קע צ"ל.

חוטמא

הסולם

מאמר

עא) תנא אורכא דחוטמא וכו': למדנו, אורך החוטם, שע"ה עולמות מתמלאים מחוטם ההוא, וכולם מתדבקים בו"א. זו היא התשכחה של תקון החוטם. וכל תקוני עתיק יומין נראים ואינם נראים, נראים ליושבים על כסא מדין. ואינם נראים לכל.

פירוש מספר שע"ה עולמות רומזים על סוד ואל קין ואל מנחתו לא שע"ה, ועלמין. הוא לשון העלם. משום שקין משך הארת החכמה ממעלה למטה. והפריד קו השמאל מן הימין, וע"כ נתרקן מאודותיו. וכתוב עליו לא שע"ה. אמנם הזוכה לאורך החוטם דא"א, מתמלאים שע"ה עלמין הנ"ל באפן שלא יתרקנו אודותיו לעולם.

מאמר י"ג תקוני דיקנא

עב) פתח ר"ש ואמר וכו': פתח ר"ש ואמר, אוי למי שמושיט ידו בדיקנא היקד העליון, של הסבא הקדוש, שהוא א"א, הנסתר והסתום מכל. דיקנא של תשכחה ההיא, דיקנא, הסתום ויקר מכל תקוניו של א"א, דיקנא, שאין יודעים אותו עליונים ותחתונים, דיקנא, שהוא תשכחה של כל התשכחות, דיקנא, שלא היה אדם נביא וקדוש שיקרב לראותו, דיקנא, שהיא תלויה בשערותיו עד טבור הלב. הוא לבן

באפו. כי בעון התחתונים מאירה החכמה מן החוטם בלי חסדים, ונהפכה לעשן. וכדי לעורר החסדים, עושה קו האמצעי זווג על מסך דחירק, הממעט ג"ד דשמאל ומיחדו עם הימין (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) והדינים דמסך דחירק נבחנים ג"כ לעשן, אלא עשן הזה, מדליק את העשן שנעשה מכיבוי החכמה, דהיינו שממעט ושורף הג"ר שלו, שאז מתיחד עם הימין. וז"ש ומהוהא עשן, דהיינו עשן שנעשה מכיבוי החכמה, דליק נור כד פליק תננא לבתר, דהיינו העשן מהדינים דמסך דחירק העולה אליו אח"כ, בעת שקו אמצעי מיחדו עם הימין, שאז נדלק העשן של החכמה, ונשרפו הג"ר שלו. וז"ש, גחלים בערו ממנו, מהו ממנו, מאותו עשן, דהיינו מאותו עשן החכמה, שנדלק ע"י עשן דמסך דחירק ונשרפו הג"ר שלו, ונעשו גחלים בוערות. (וע"י לעיל בראשית ב' אות רמ"א בהסולם, שמביא שם כעין זה).

ע) תאנא כד הוה וכו': למדנו, כשרב המנונא סבא רצה להתפלל תפלתו, אמר, לבעל החוטם אני מתפלל לבעל החוטם אני מתחנן. דהיינו לא"א שהוא בעל החוטם. והיינו שכתוב, ותהלתי אחטם לך. שמקרא זה לעתיק יומין אמרו. שהוא א"א, שהחוטם שלו הוא חיים מכל צדדיו.

מכל תקונוי. דיקנא דלא ידעין עלאין ותתאין. דיקנא דהיא תושבחתא דכל תושבחין. דיקנא דלא הוי בר נש נביאה וקדישא דיקרב למחמי ליה. דיקנא דהיא תלייא בשערוי עד טבורא דלבא. חורא כתלגא יקרא דיקירין. טמירא דטמירין. מהימנותא דמהימנותא דכלא.

(עג) תאנא, בצניעותא * דספרא, דהאי דיקנא מהימנותא דכלא, נפיק מאודנוי, ונחית סוחרניה דפומא קדישא, ונחית וסליק וחפי, בתקרובתא דבוסמא טבא, חורא ה דיקרא. ונחית בשקולא, וחפי עד טבורא. הוא דיקנא יקרא, מהימנא שלימא, דנגדין ביה י"ג נביעין, מבוועין דמשח רבות טבא, ב בתלת עשר תקונין ב מתתקנא.

(עד) תקונא קדמאה. מתתקן שערא מלעילא, ושארין מההוא תקונא דשער רישיה, דסליק בתקוני לעילא מאודנוי, ונחית מקמי פתחא דאודנין, בחד חוטא בשקולא טבא, עד רישא דפומא.

(עה) תקונא תניינא. מתתקן שערא מרישא דפומא, ג עד רישא אחרא דפומא, בתקונא שקיל.

(עו) תקונא תליתאה. מאמצעיתא ד תחות חוטמא, מתחות תרין נוקבין. נפיק חד אורחא, ושערא אתפסק בההוא ארחא, ומליא מהאי גיסא, ומהאי גיסא שערא, ה מתקונא שלים סוחרניה דההוא אורחא.

(עז) תקונא רביעאה. מתתקן שערא ו תחות פומא, מרישא חדא לרישא חדא, בתקונא שלים.

(עח) תקונא חמישאה. תחות פומא נפיק ארחא אחרא, בשקולא דארחא דלעילא, ואלין תרין ארחין רשימין על ז פומא, מכאן ומכאן.

חלופי גרסאות

ת דבדיקניה : יקרא ודיקניה נחית. א תלת. ב מתתקנן. ג מוסיף וסליק עד. ד דהאי ה בתקונא. ו מוסיף ונחית תחות. ז פומיה.

הסולם

מאמר

י"ג תקוני דיקנא

האזנים, בחוט אחד, במשקל טוב עד התחלת הפה. הביאור הוא להלאה.

(עה) תקונא תניינא וכו' : תקון הב' השערות מתתקנות מראש הפה עד ראש האחר של הפה בתקון שוה.

(עו) תקונא תליתאה וכו' : תקון הג', מתחת החוטם באמצע, מתחת ב' נקבי החוטם, יוצא ארח אחד, והשערות נפסקו מארח הזה, והוא מלא שערות מצד זה ומצד זה של הארח. בתקון שלם, מסביב ארח הזה.

(עז) תקונא רביעאה וכו' : התקון הרביעי, מתתקנות השערות תחת הפה מראש אחד לראש השני, בתקון שלם. דהיינו הנקרא שבולת הזקן.

(עח) תקונא חמישאה וכו' : התקון החמישי. תחת הפה יוצא ארח אחר במשקל כנגד

לבן כשלב, יקר מכל יקר, נסתר מכל נסתר, האמונה של אמונת כל.

(עג) תאנא בצניעותא דספרא וכו'. למדנו בספרא דצניעותא, שזקן ההוא שהוא אמונת כל. יוצא מתחת אזניו ויורד סביב הפה הקדוש, ויורד ועולה ומכסה במנחה של הבושם הטוב את הלבן של היקר, דהיינו שמכסה עור הפנים דא"א, שהוא לבן, ויורד בשוה ומכסה עד הטבור של הלב. הוא דיקנא היקר האמונה השלמה שנוזלים בו י"ג מבוועים הנובעים של שמן המשחה הטוב. בי"ג תקונים היא מתתקנת.

(עד) תקונא קדמאה וכו' : תקון הראשון ד"ג תקוני דיקנא. השערות מתתקנות למעלה, ומתחילות מאותו התקון דשערות ראשו, העולה בתקוני למעלה מאזניו, ויורד לפני פתח

- (ט) תקונא שתיתאה. מתתקן שערא, וסליק ונפיק מלרע לעיל ם לרישא דפומא. וחפי תקרובתא דבוסמא טבא, עד רישא דפומא דלעילא. ונחית שערא ם לרישא דפתחא דאורחא תתאה ם דפומא.
- (פ) תקונא שביעאה. פסיק שערא, ואתחזן תרין תפוחין, ם בתקרובתא דבוסמא טבא, שפירן ויאן למחזי. בגיניהון אתקיים עלמא, הה"ד ם באור פני מלך חיים.
- (פא) תקונא תמינאה. נפיק חד חוטא דשערי סוחרני דדיקנא, ותליין בשקולא עד טבורא.
- (פב) תקונא תשיעאה. מתערי ומתערבין שערי דיקנא, עם אינון שערי דתליין בשקולא, ם ולא נפקי דא מן דא.
- (פג) תקונא עשיראה. ם נחתין שערי תחות דיקנא. וחפיין בגרונא תחות דיקנא.
- (פד) תקונא חד סר. דלא ם נפקין נימא מן נימא, ומתשערן בשיעורא שלים.
- (פה) תקונא תריסר. דלא תליין שערי על פומא, ופומא אתפני מכל סטרוי. ויאן שערי סחור סחור ליה.
- (פו) תקונא תליסר. דתליין ם שערן בתחות דיקנא, מכאן ומכאן, ביקרא ם יאה, ביקרא שפירא. מחפיין עד טבורא. לא ם אתחזי מכל אנפי תקרובא דבוסמא, בר אינון תפוחין שפירין חורין, דמפקין חיינ לעלמא, ומחזיין חדו לזעיר אפיין.

חלופי גרסאות
 ח ל"ג לרישא דפומא; ל"ג דפומא. ם דרישא. ם לפומא.
 כ בתקרובא. ם מוסיף דתליין ולא. ם מתערבין.
 נ נחתין. ם שערי. ע נאה. ם לאתחזאה.

מסורת הזוהר
 (ז) (משלי טו) פקודי קסה צ"ח.

הסולם

י"ג תקוני דיקנא

מאמר

כנגד ארח העליון שמתחת החוטם. ואלו ב' אורחות רשומים על הפה מכאן ומכאן, ארח העליון ממעל הפה וארח התחתון מתחת לפה.

(ט) תקונא שתיתאה וכו': תקון הששי. השערות מתקנות ועולות ויוצאות ממטה למעלה לראש הפה, ומכסה מנחת הבשמים הטובים, עד ראש הפה למעלה, ויורדות משם השערות עד ראש הפתח דאורח התחתון שמתחת הפה.

(פ) תקונא שביעאה וכו': תקון השביעי. השערות נפסקות מלצמוח, ונראים ב' פנים, דהיינו פן הימני ופן השמאלי, בלי שערות, במנחת בשמים טובים, יפים וטובים למראה. בשבילם מתקיים העולם. ז"ש, באור פני מלך חיים.

(פא) תקונא תמינאה וכו': תקון השמיני. יוצא חוט אחד של שערות מסביב הזקן, ותלויים במשקל עד הטבור.

(דפו"י דף קל"א ע"א)

כנגד ארח העליון שמתחת החוטם. ואלו ב' אורחות רשומים על הפה מכאן ומכאן, ארח העליון ממעל הפה וארח התחתון מתחת לפה.

(ט) תקונא שתיתאה וכו': תקון הששי. השערות מתקנות ועולות ויוצאות ממטה למעלה לראש הפה, ומכסה מנחת הבשמים הטובים, עד ראש הפה למעלה, ויורדות משם השערות עד ראש הפתח דאורח התחתון שמתחת הפה.

(פ) תקונא שביעאה וכו': תקון השביעי. השערות נפסקות מלצמוח, ונראים ב' פנים, דהיינו פן הימני ופן השמאלי, בלי שערות, במנחת בשמים טובים, יפים וטובים למראה. בשבילם מתקיים העולם. ז"ש, באור פני מלך חיים.

(פא) תקונא תמינאה וכו': תקון השמיני. יוצא חוט אחד של שערות מסביב הזקן, ותלויים במשקל עד הטבור.

(דפו"י דף קל"א ע"א)

פז) בתליסר תקונין אלין, נגדין ונפקין תליסר מבויעין דמשח רבות, ונגדין לכל אינון דלתתא. ונהרין בההוא משחא. ומשיחין מההוא משחא, ז דבתליסר תקונין אלין. ק בתליסר תקונין אלין אתרשים דיקנא יקרא, סתימאה דכלא, דעתיק דעתיקין. מתרי תפוחין שפירן דאנפוי, נהירין אנפוי דזעיר אנפין, וכל ר חיזור ושושן דאשתכחו לתתא, נהירין ומתלהטין מההוא נהורא ט דלעילא. תקונין תליסר אלין, אשתכחו בדיקנא, ובשלימות דיקנא בתקוני, אתקרי בר נש נאמן. דכל דחמי דיקניה, תלי ביה מהימנותא.

פח) תאנא בצניעותא דספרא, תליסר תקונין אלין דתליין בדיקנא יקרא, ח בשביעאה א משתכחי בעלמא, ומתפתחי בתליסר תרעי דרחמי. ומאן דאוישט ידיה לאומאה, ט כמאן דאומי בתליסר תקוני דיקנא. האי באריך אפין. בזעיר אפין בכמה. אמר רבי יצחק, קום בקיומך, וסלסל בסלסלא דתקונא ז דמלכא קדישא היאך יתקנון.

פט) קם רבי יצחק, פתח ואמר, מ) מי אל כמוך נושא עון וגו', ישוב ירחמנו וגו', תתן אמת ליעקב וגו'. תאנא, תליסר מכילין אתחזון הכא, וכלהו נפקין מתליסר מבויעין דמשח רבות דתיקוני * דיקנא קדישא, עתיקא דעתיקין. נ טמירא דטמירין. תנא, תקונא דדיקנא טמיר וסתים, טמיר ולא טמיר. סתים ולא סתים. בתקוני ידיע ולא ידיע.

מסורת הזהר

מ) (מיכה ז) תוריע כה צ"ר.

חלופי גרסאות

צ בתליסר. ק ל"ג בתליסר תקונין אלין.
 ר חחר. ש ל"ג דלעילא. ח ל"ג בשביעאה א מוסיף
 מנהון משתכחי. ב בדיקנא. ג תנא טמירא דטמירין.
 דרך אמת ט) כמי שהוא נשבע שבועה.

מאמר

הסולם

י"ג תקוני דיקנא

התלויים בדיקנא היקר, בחדש השביעי דהיינו בעשיית. נמצאים בעולם, ונפתחים ב"ג שערי דחמים. ומי שמושיט ידו לשבע בזקנו, הוא כמי שנשבע ב"ג תקוני דיקנא. זה הוא בא"א, שיש בו י"ג תקוני דיקנא. בזעיר אנפין בכמה. כמה תקוני דיקנא יש בו. אמר ר"ש לר' יצחק, עמוד על עמוד וסלסל בסלסול התקונים של המלך הקדוש. שהוא א"א, איך הם מתתקנים.

מאמר תקונא קדמאה ד"ג ת"ד.

פט) קם ר' יצחק וכו': קם ד"י פתח ואמר, מי אל כמוך נושא עון וגו'. ישוב ירחמנו וגו' תתן אמת ליעקב וגו'. למדנו י"ג מדות נראות כאן, במקרא הזה, וכולן יוצאות מ"ג מבויעים של שמן המשחה של י"ג תקוני דיקנא הקדוש דעתיק דעתיקין הנסתר מכל הנסתרים. שהוא א"א. למדנו, תקוני דיקנא נסתרים וסתומים, נסתר ולא נסתר, סתום ולא סתום, בתקוניו ידוע ואינו ידוע

הזקן, ביקר נאה, ביקר יפה, ומכסות עד הטבור דלב, ולא נראה מכל פני מנחת הבשמים חוץ מאלו הפנים היפים הלבנים, שמשפיעים חיים לעולם, ומדאים שמחה לז"א.

פז) בתליסר תקונין וכו': ב"ג תקונים אלו נמשכים ויוצאים י"ג מבויעים של שמן המשחה ונמשכים לכל אלו שלמטה, ומאידים משמן הזה, ומשיחים משמן ההוא שבי"ג תקונים אלו. ב"ג תקונים אלו נרשם הדיקנא היקר הסתום מכל של עתיק דעתיקין, שהוא א"א. מבי עגולים היקדים של פניו, מאידים פניו של ז"א, וכל כפתור ופרח, דהיינו כל מיני המדרגות, הנמצאים למטה, מאידים ומתלהטים מאוד ההוא של מעלה. י"ג תקונים אלו נמצאים בדיקנא, ובשלמות הזקן בתקוניו, נקרא האדם נאמן, שכל שרואה זקנו, תולה בו אמונה.

פח) תאנא בצניעותא דספרא וכו': למדנו בספרא דצניעותא, י"ג תקונים אלו 104 (דסרי דף קל"א ע"א י) דף קל"א ע"ב)

(צ) תקונא קדמאה. הא תנינן, דכל שערא ושערא וכל נימא ונימא לא מתדבקא לחברתה. ושארן נימין דדיקנא לאתקנא, מתקונא דשער רישא.
 (צא) הכא אית לאסתכלא, אי כל נימין דשער רישא, ונימין דדיקנא יקרא עלאה, בחד ז נימא אתכללו, אמאי אלין אריכין, ואלין לא אריכין. אמאי נימין דדיקנא לא אריכין כולי האי, וקשיין. ואלין דרישא לא קשיין, אלא שעיעין.
 (צב) אלא, כל נימין שקילין ה דרישא ודיקנא. דרישא אריכין על כתפין, למיגד ו לרישא דזעיר אפין, מההוא משיכא דמוחא, למוחא דיליה. ובגיני כך לא הוו קשיין. ז וע"ד אתחזן למהוי ח רכיכי.
 (צג) תאנא, מאי דכתיב, ו חכמות בחוץ תרנה. ולבסוף כתיב, ברחובות

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד מתקלא אתקלו. ה מרישא. ו מרישא ; מוסיף מרישא לרישא. ז ולא. ח דהכי.

(ג) (משלי א) תולדות מח צ"א.

תקונא קדמאה די"ג תי"ד

הסולם

מאמר

דחכמה, שהפרסא לא שלט שמה, שהמלכות ירדה מן הפרסא למקומה במלכות דמדת הדין. ע"כ אפילן אחר שהי' עלתה לאור הבינה, ונתקנה המלכות דצמצום ב', הרי נשאר בהם גם כח המלכות דצמצום א' ממלכות דמדת הדין. וב' המלכיות שולטים בסיום פאתי הראש, וכמו כן בשערות דיקנא הנמשכים מהם. וז"ש, דכל שערא ושערא וכל נימא ונימא לא מתדבקא לחברתה. כלומר, שהשערות הנמשכות מב' מלכיות אלו, אין מתערבים ואין מתדבקים זה בזה אלא כל אחת שולטת לפי עצמה. כי אם היו מתדבקות זו בזו, היתה המלכות הנמתקת בבינה מתבטלת במלכות דצמצום א', דמדת הדין.
 (צא) הכא אית לאסתכלא וכו' : כאן יש להסתכל. אם כל הנימין של שערות ראש. והנימין של שערות דיקנא היקר והעליון נכללו בנימא אחד. כלומר שהן מדרגה אחת ויוצאות משורש אחד, מקרומא דאורא, כנ"ל, א"כ, למה אלו, שערות ראש, ארוכות, ואלו, שערות דיקנא, אינן ארוכות, ולמה הנימין דשערות דיקנא, אינן ארוכות כל כך, והן קשות. ואלו של ראש, אינן קשות אלא חלקות.
 (צב) אלא כל נימין וכו' : וחשיב, אלא כל הנימין, של הראש ושל הזקן הן שקולות, כל אחת לפי בחינתה. ושל ראש הן ארוכות עד הכתפים, כדי להמשיך אל הראש דז"א, מהמשכה ההיא של המוח שלו, אל המוח דז"א, ומשום זה אינן קשות, וע"כ דאוויות להיות רכות.
 (צג) תאנא מאי דכתיב וכו' : למדנו, מה שכתוב, חכמות בחוץ תרנה, ולבסוף כתוב, ברחובות

ידוע. כלומר להכדאים לו הוא מגולה וידוע, ולשאינו כדאים לו הוא נסתר ולא ידוע.

(צ) תקונא קדמאה וכו' : תקון הראשון. הרי למדנו, שכל שיערה ושערה וכל נימא ונימא אינה מתדבקה לחברתה. והנימין דדיקנא מתחילות להתקן מן התקון דשערות ראש. דהיינו שמתחילות מפאתי הראש.

פירוש. כבר ידעת ששורש השערות ה"ס הי' שנכנסה לאור הבינה ונעשה לאויר. דהיינו שג"ר דחכמה נעלמו ונשאר רק ו"ק שהוא אור הרוח הנקרא אויר. אמנם הן פרצוף שלם של כח"ב תו"מ, דהיינו הע"ס דכלים, שהלבישו את ג"ר דחכמה אלו, לפני שהסתלקו מחמת הי' שעלתה לאור. וכיון שהאור נסתלק לשורשו, נשאר הכלים בבחינת מותרי מוחא, והוכרחו לצאת לחוץ מראש מחמת עוביותם. וכיון ששלט בהן הי' שנכנסה לאור, שה"ס המלכות שעלתה לבינה, המחלקת כל מדרגה, לכוח ובינה ותו"מ, נחלקו בהכרח גם הן לב' הצאים, אשר כתר וחכמה שבהן, נתדבקו על הגולגלתא, בסוד שערות רישא, שהסיום שלהם הוא פאתי הראש, ששם כח הי' שנכנסה באור ונעשה אויר, שה"ס הפרסה המסיימת מדרגת ראש שבהם. ובינה ותו"מ שבהן יצאו לחוץ ממדרגת ראש, ונתדבקו בפנים בלחי התחתון בסוד שערות דיקנא.

זו"ש, ושארן נימין דדיקנא לאתקנא מתקונא דשער רישא, דהיינו בפאתי הראש, ששם ה"ס הפרסא המבדלת בין שערות ראש לשערות דיקנא, ומפרסא זו הן יוצאות. ומתוך שפדצוף השערות בכללו היו מלבישים לג"ד

(דסו"י דף קל"א ע"ב)

תתן קולה. ^ט האי קרא לאו רישיה. סיפיה, ולאו סיפיה רישיה. אלא חכמות בחוץ תרנה, כד נגיד ממוחא סתימאה דאריך אפין, למוחא דזעיר אפין, באינון נימין. כאלו מתחבראן לבר, תרין מוחין, ואתעביד חד מוחא, בגין דלית קיומא ^כ למוחא תתאה, אלא בקיומא דמוחא עלאה. וכד נגיד מהאי להאי, כתיב תתן קולה חד. ^{צד} ובגין דנגיד ממוחא למוחא באינון ^ז נימין אינון לא אשתכחו ^י קשישין. מ"ט. משום דאי אשתכחו קשישין, לא נגיד חכמתא למוחא בהון. בגיני כך, לית חכמתא נפקא מבר נש דאיהו ^ח קשיא ומארי דרוגזא. דכתיב ^ט דברי חכמים בנחת נשמעים. ומהכא אוליפנא, מאן דשערוי דרישיה קשישין, לאו חכמתא מתישבא עמיה.

^{צה} וע"ד אינון ^נ אריכי, למיתי תועלתא לכלא. מאי לכלא. למיעל על חוטא דשדרה, דמתשקיין מן מוחא. ובג"ד לא תלי שערא דרישא על שערא

מסורת הזהר

(קהלת ט)

חלופי גרסאות

ט ל"ג האי קרא. י ל"ג סיפיה. כ דמוחא. ז מוסף נימין, כאלו מתחבראן לבר תרין ואתעביד חד מוחא באינון נימין. ח קשישא. נ רכיכי.

דרך אמת י זקנים.

הסולם

תקונא קדמאה ד"ג תי"ד

מאמר

וע"כ הן ארוכות עד רישי דכתפין. גשט חוט השדרה. ומשום זה אין שערות ראש תלויות על שערות הזקן, כי שערות ראש תלויות ועולות מעל האזניים לאחורי הראש, ואינון תלויות על הזקן, משום שאין צדיכים לערב אלו באלו, שכל אחד מתחלק לפי דרכו.

ברחובות תתן קולה. מקרא זה אין ראשו סופו, ואין סופו ראשו, שמתחילה אומר חכמות לשון רבים, ולבסוף אומר, קולה לשון יחיד. ומשיב, אלא חכמות בחוץ תרנה, שאומר לשון רבים, הוא, כשנמשך החכמה ממוח הסתום דא"א באלו הנימין, דשערות רישא, אל המוח דז"א, שהוא כאלו מתחבר בחוץ, במקום ד"א, שהוא מחוץ לא"א, ב' מוחין, דהיינו חכמה דא"א וחכמה דז"א, ונעשים מוח אחד, משום שאין קיום למוח התחתון דז"א, אלא בקיום מוח העליון דא"א, וע"כ נאמר חכמות, להיותם ב' חכמות, ואחר שנמשך מזה לזה, דהיינו אחר שחכמה דז"א כבר קבלה החכמה ממוחא סתימאה, כתוב, תתן קולה, שהיא חכמה אחת, חכמה דז"א.

ביאור הדברים. תחלה יש להבין לפי מה שנתבאר לעיל (באות ל"ד) שגלגלתא ה"ס ב' דצלם, וע"כ נדבקו בה השערות, משום שבב' דצלם אין ה' יוצאת מאויר, והפנים ממצח ולמטה ה"ס ל' צ' דצלם, שבהם יוצאת ה' מאויר, וע"כ ממצח ולמטה אין שערות, וכיון שכן, למה נדבקו שוב שערות דיקנא בפנים ובלחי התחתון דא"א. הרי הם כבר ממצח ולמטה, והענין הוא, כי כבר נתבאר שבאמת שערות ראש ושערות דיקנא פרצוף אחד הן, אלא כמו שהמסך דצמצום ב', שמתחת חכמה סתימאה דא"א, הוציא בינה ותו"מ דפנימיות הראש דא"א אל הגוף, כך הוצא בינה ותו"מ דפרצוף השערות מן הראש אל הגוף, באפן שהן בפנימיות הראש דא"א והן בחיצוניות הראש לא נשאר אלא כתר וחכמה, ובינה ותו"מ דפנימיות וחיצוניות הראש, יצאו מראש אל הגוף, ונתפשטו עד החזה שלו, הנקרא טבורא דלבא. כמ"ש לעיל (אות ע"ג) דהאי דיקנא מהימנותא זכו' וחיפי עך טבורא.

^{צד} ובגין דנגיד ממוחא וכו': ומשום שהחכמה נמשכת ממוח דא"א למוח דז"א דרך אלו הנימין דשערות רישא, הן אינן נמצאות קשות, מהו הטעם, הוא משום, שאם היו נמצאות קשות לא היתה החכמה נמשכת בהם למוח ז"א, ומשום זה אין חכמה יוצא מאדם שהוא קשה ובעל כעס, שכתוב, דברי חכמים בנחת נשמעים, ומכאן למדנו, מי ששערות ראשו קשות, אין החכמה מתישבת בו.

^{צה} וע"ד אינון אריכי וכו': וע"כ, שערות רישא הן ארוכות, להביא תועלת לכל, מהו לכל, היינו כדי שהחכמה תכנס דרך השערות לחוט השדרה, שהוא נשקה מן המוח.

דיקנא. דשערא דרישא תלי וסליק על אודנין לאחורוי, ולא תלי על דיקנא, משום דלא אצטריך לאתערבא אלין באלין. דכלהו מתפרשן בארתייהו. (צו) תאנא, כלהו שערי בין דרישא, בין דדיקנא, כלהו חורי כתלגא. ותאנא, אינהו דדיקנא קשישאי כלהו. מ"ט. משום דאינון תקיפא דתקיפין, לאחתא אינון י"ג מכילן, מעתיק ׀ דעתיקין. והני מכילן מקמי אודנוי שריין, והני מכילן סתימן אינון. דלא יתערבון באחרנין.

חלופי גרסאות

ס לאחסין. ׀ דאתחסינו לתתא והכי תנינא מקמי אודנוי שריין שערי משום דבלתודיייהו אינון ולא אתערבו באחרנין

תקונא קדמאה ד"ג תי"ד

הסולם

מאמר

תמוה, מה ענין או"א אצל דיקנא. ובהאמור תבין שהם כמעט בחינה אחת ממש. ולפיכך נפסקים שעדות דיקנא על החוזה דא"א. הנקרא טבורא דלבא. משום שמשם ולמטה עד הטבור, כבר הוא מקום ישסות. שה"ס ל' דצלם. שבו יוצאת ה' מאויר. ודומה כמו מצח דא"א. וזה אמרו (באות צ"ב) אלא כל נימין שקילין דרישא ודיקנא, דהיינו שהן פרצוף אחד בן ע"ס כח"ב תו"מ, כנ"ל. דרישא אריכין על כתפין, אריכות מודה על הארת חכמה, למיגר לרישא דז"א, וכו', כי כל פרצוף השערות משפיע לז"א, שעדות רישא דא"א לראש דז"א, ושערות דיקנא דא"א לשערות דיקנא דז"א, כל אחד להבחינה שכנגדו. כמ"ש במקומו. וז"ש (באות צ"א) נימין דדיקנא לא אריכין כולי האי, כלומר, שאין בהם כל כך חכמה כמו שעדות ראש, משום שהם ממסך דפאתי הראש ולמטה. וקשיין, כי מתוך ששערות דיקנא נמצאים מתחת המסך שבפאתי הראש המובא לעיל (בהסולם אות צ') ע"כ כבר יש בהם דינים, וע"כ הם קשים משא"כ שעדות רישא, כיון שהמסך נמצא בפאתי הראש למטה, אין כח המסך יכול לפעול למעלה ממקום מציאותו וע"כ אין בהם דינים. וז"ש. וע"ד אתחזון למהוי רכיכי כי אין בהם דינים ולפיכך מושפע בהם החכמה למוח דז"א. בסו"ה חכמות בחוץ תרנה.

וז"ש (באות צ"ה) וכג"ד לא תלי שערא דרישא על שערא דדיקנא וכו' דלא אצטריך לאתערבא אלין באלין, כי שעדות רישא חשובים הרבה על שעדות דיקנא. דכלהו מתפרשן בארתייהו, שהן ב' בחינות מיוחדות, וכל אחת מתפרשת לפי דרכה.

(צו) תאנא כלהו שערי וכו': למדנו, כל השערות בין של ראש ובין של הזקן. דא"א

ונודע שגם הגוף מתחלק למל"צ, דצלם, אשר מפה עד החוזה הוא ב' דצלם, ושם הוא בחינת או"א עלאין, שאין ה' יוצאת מאויר שלהם לעולם. ומחזה עד טבור דגוף, הוא בחינת ישסות, דהיינו ל' דצלם, שבהם יוצאת ה' מאויר. ומטבור ולמטה הוא צ' דצלם. ולפיכך גם השערות דיקנא שיצאו מחיצוניות הראש דא"א נתדבקו בלחי התחתון, וחופפים על חלק העליון מן הגוף מפה עד החוזה, ששם ב' דצלם, שאין ה' יוצאת שם מן האויר. באפן, שכוח דשערות נדבקו בם' דראש א"א, ובינה ותו"מ דשערות נדבקו בם' דגוף א"א.

וזה הכלל. אין שערות נמשכות אלא מי' שנכנסה באור ונעשה אויר. ואין שערות מתדבקות בקביעות אלא בם' דצלם, משום ששם גם ה' שנכנסה באור היא בקביעות, שאינה יוצאת מאויר לעולם. משא"כ בל"צ דצלם ששם ה' חוזרת ויוצאת מן האויר, אי אפשר שתהיינה שמה שערות בקביעות. ובכל פרצוף יש ד' ממין, ב' דראש, שהיא הגלגלתא, וב' דגוף בכללו, שהיא מפה עד החוזה. וב' דנה"י בפרטות, שה"ס ב' פרקי נצח והוד שלמעלה מיסוד. כי נה"י לפי עצמם נחלקים למל"צ כמ"ש במקומו. וב' דחג"ת בפרטות, שהוא תחת אצילי הידים, כי החג"ת לפי עצמם נחלקים למל"צ. ולפיכך יש ד' מקומות של שערות קבועות א', שעדות ראש בם' דראש, ב', שעדות דיקנא בם' דגוף, ג', שעדות זקן התחתון בם' דנה"י, ד', הוא בראש חלק העליון של הידים שהוא ב' דחג"ת. והנה נתבאר ששערות דיקנא ואו"א עלאין הם כמעט בחינה אחת, ששניהם בחי' ב' דצלם, ומקום שניהם הוא מפה עד החוזה, ובוה תבין מ"ש הארזי"ל שע"כ לא נזכרו או"א באדרא רבא, משום שאו"א בדיקנא אתכלילו. שלכאורה

(צו) ואי תימא דלית אחרנין כוותיהו. לא. דתניא תליסר מכילין דרחמי מעתיקא קדישא: מי אל כמוך, חד. נושא עון, תרי. ועובר על פשע, תלת. לשארית נחלתו, ארבע. לא החזיק לעד אפו, חמש. כי חפץ חסד הוא, שית. ישוב ירחמנו, שבעה. יכבוש עונותינו, תמניא. ותשליך במצולות ים כל חטאתם, תשעה. תתן אמת ליעקב, עשרה. חסד לאברהם, חד סר. אשר נשבעת לאבותינו, תריסר. מימי קדם, תליסר. לקביל דא, אל רחום וחנון וגו', ואינון לתתא.

(צח) ואי תימא, משה איך לא אמר אלין עלאיין. אלא, משה לא אצטריך, אלא לאתר דדינא אשתכת, ובאתר דדינא אשתכת, לא בעי הכי למימר. ומשה לא אמר, אלא בעידנא דישאל חאבו, ודינא הוה תלייא, ובגיני כך לא אמר משה, אלא באתר דדינא אשתכת. אבל בהאי אתר, סדורא דשבחא דעתיק יומין מסדר נביאה.

(צט) ואינון תליסר תקונין דדיקנא עלאה קדישא, טמירא דטמירין, תקיפין, לתברא ולאכפייא כל גזרי דינין. מאן חמי דיקנא עלאה קדישא, טמירא דטמירין דלא 9 אכסיף מניה. ובג"כ, כל שערוי קשישין, ותקיפין בתקוני.

חלופי גרסאות

9 אתכסי.

הסולם

תקונא קדמאה די"ג תי"ד

שהוא ז"א, ובמקום שהדין נמצא אינו צריך לומר כך, דהיינו י"ג מדות דא"א. ומשה לא אמר, אלא בשעה שחטאו ישראל, והדין היה תולה עליהם, ומשום זה לא אמר משה י"ג מדות הרחמים, אלא במקום שהדין נמצא, דהיינו בז"א. אבל במקום זה שהוא סדר השבח של י"ג מדות דעתיק יומין, דהיינו מי אל כמוך וגו', מסדר אותם הנביא.

(צט) ואינון תליסר תקונין וכו': ואלו י"ג תקונים דדיקנא עלאה קדישא דא"א. הן נסתרות שבנסתרות, והן חזקות לשבור ולהכניע כל גזרות הדינים, מי דאת דיקנא העליון הקדוש, הנסתר שבנסתרות, שלא יבוש ממנו. ומשום זה כל שערותיו קשות, וחזקות בתקונן.

פירוש. כי האורות הגדולים ביותר, המכונים בני חיי ומזוני, אינם תלויים בזכות, אלא במזלא, שה"ס הארת י"ג תקוני דיקנא האלו. וע"כ הצדיקים הגדולים, אחר שכבר זכנו את גופם להיות כמלאכי השרת, והגיע זמנם לזכות באלו האורות הגדולים שהם בני חיי ומזוני, צריכים לקבל מקודם העוביות והדינים המושפעים ע"י שערות דיקנא הללו, שנקראות מזל, ואח"כ הם זוכים על ידיהן בני חיי ומזוני. ובעת שמושפע להם העוביות דשערות דיקנא הללו אחר כל זיכוכם הנפלא,

שחשבו

מאמר

דא"א, כולן לבנות כשלג. ולמדנו, אלו של הזקן, כולן קשות. מה הטעם. הוא משום שהן חזקות מכל חזק להודיר לתחתונים אלו י"ג מדות, מ"ג תקוני דיקנא, שבעתיק דעתיקין, שהוא א"א. ואלו י"ג מדות מתחילות מלפני האזנים. ואלו י"ג מדות הן סתומות כדי שלא תתערבנה באחרות. בי"ג מדות דז"א.

(צו) ואי תימא דלית אחרנין וכו': ואם תאמר שאין אחרות כמוהן. לא כן. כי למדנו י"ג מדות הרחמים מעתיקא קדישא הן, מי אל כמוך, אחת. נושא עון, שתיים. ועובר על פשע, שלש. לשארית נחלתו, ארבע. לא החזיק לעד אפו, חמש. כי חפץ חסד הוא, שש. ישוב ירחמנו, שבע. יכבוש עונותינו, שמונה. ותשליך במצולות ים כל חטאתם, תשע. תתן אמת ליעקב, עשר. חסד לאברהם, אחת עשרה. אשר נשבעת לאבותינו, שתיים עשרה. מימי קדם, שלש עשרה. וכנגד אלו, יש י"ג מדות שבז"א, שהם אל רחום וחנון ארך אפים וגו'. שהן למטה. בז"א.

(צח) ואי תימא משה וכו': ואם תאמר, איך לא אמר משה אלו י"ג מדות העליונים דא"א, שהן מי אל כמוך וגו'. אלא שאמר אל רחום וחנון, שהן י"ג מדות דז"א. ומשיב, אלא משה לא היה צריך רק למקום שהדין נמצא.

(דפו"י דף קל"א ע"ב)

ק/א) ואי תימא, אי הכי הא שערי דלתתא, אינון אוכמי, ץ אמאי לא הוּוּ דא כדא. דתניא כתיב, ן קווצותיו תלתלים שחורות כעורב. וכתיב, ן ושער רישיה כעמר נקא. לא קשיא, הא בדיקנא עלאה, הא בדיקנא תתאה. וע"ד, כד אתייהיבת אורייתא לישראל, אתייהיבת ן באש שחורה על גבי אש לבנה.

ק/ב) ועקרא דמלה משום דהני שערי בגין דממוחא אשתכחו לאתמשכא למוחא דלתתא ן ואינון לעילא מן דיקנא דיקנא בלחודוי הוא. וכל תקונוי בלחודיהון אשתכחו. דיקנא בלחודוי. ושערי בלחודייהו.

קא) תקונא קדמאה תקונא דשארי מרישא דשערי דרישא. ן ותאנא, כל ן תקוני דיקנא לא אשתכח אלא ן ממוחא דרישא, והכא לא פריש ן הכי, דהא לא הוי. אלא תקונא דא, דנחית מן רישא דשערי דרישא, הכי אשתכח. ן

קב) ומהאי דיקנא אשתמודע, כל מה דהוי ד ברישא, ן דאלף עלמין דחתימין ן בעזקא דדכיא. ן עזקא, דכליל כל עזקין.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

ן (שיר ה) משפטים קכח צ"ח. ן (דניאל ז) לעיל
 ן אלא ול"ג אמאי לא. ן אש לבנה על גבי אש שחורה.
 ן מוסיף ומאן ואינון; ומאן דאינון. ן ותנינא. ן ל"ג
 תקוני; תקונא ול"ג דיקנא. א מחומא דלכא; מתקוני
 דרישא. ב דהא הכי. ג בדפו"י בתכו חסר כאן. ד מרישא. ה באלף; אלף עלמין חתימין. ו בעזקא.
 דרך אמת ן בטבעת.

הסולם

תקונא קדמאה דייג תי"ד

מאמר

הדבר, משום ששערות אלו, להיותם נמצאים מן המוח, להמשך למוח התחתון. דז"א. הן למעלה משערות דיקנא. והדיקנא היא בפני עצמה, וכל תקוני דיקנא נמצאים בפני עצמם. הזקן הוא בפני עצמו, ושערות ראש הן בפני עצמן.

שחשבו שהם כבר זכים כמלאכי השרת, הנה הם בושים ונכלמים מאד בעוביות הזו שנפלו בה פתאום. וז"ש, מאן חמי דיקנא עלאה וכו' דלא אכסיף מניה.

ק/א) ואי תימא אי וכו': ואם תאמר, אם כן, הרי השערות שלמטה, של ז"א, הן שחורות, ולמה לא היו אלו כאלו דא"א שהן לבנות. שלמדנו, כתוב, קווצותיו תלתלים שחורות כעורב. וכתוב, ושער רישיה כעמר נקא. דהיינו לבנות. שהכתובים סותרים זה את זה. ומשיב, לא קשה. כאן שאומר, כעמר נקא, הוא בזקן העליון דא"א, וכאן שאומר, שחורות כעורב, הוא בדיקנא התחתון דז"א. וע"כ כשניתנה התורה לישראל, ניתנה באש שחורה על אש לבנה.

פירוש כמו אותיות התורה, שזולת הקלף הלבן אין להם שום מציאות, ועכ"ז האותיות בעצמן הן שחורות. כך התורה שלמעלה שה"ס ז"א כלול מחסד וגבורה, שה"ס אש לבנה ואש שחורה, וכך הן בחינות שערות דיקנא שהן בשורשן בא"א, אש לבנה, ובז"א אש שחורה.

ק/ב) ועקרא דמלה משום וכו': ועיקר
 109 (דפו"י דף קל"ב ע"א)

קג) אורכא דכל שערא, דנחית מקמי אודנוי, לא הוי ז אריכא. ׀ ולא אתדבק דא בדא, ׁ ולא נחתין. אלין שערין. מכד נגדין אתמשכן ותליין. קד) ושירותא דתקונא קדמאה, תלתין וחד קוצי, שקילן, אתמשכן עד רישא דפומא. ותלת מאה ותשעין נימין אשתכחן בכל קוצא וקוצא. קה) תלתין וחד קוצי שקילין, דהוו בתקונא קדמאה תקיפין, לאכפייא לתתא, כחושבן א"ל. מהו א"ל. תקיף יכול. ובכל קוצא וקוצא, מתפרשין תלתין וחד עלמין, תקיפין שלטין, לאכפייא, ואתפשטו ל"א בהאי סטר, ול"א בהאי סטר. וכל עלמא ועלמא מניה, מתפרש לאלף עלמין דכסיפין לעדונא רבא. וכלא סתים

חלופי גרסאות

ז אורכא. ׀ אלא. ט דכלא ; אלא מכד נחתין אלין שערין נגדין ואתמשכן ותליין. י לאתעינא ; לאתפשטא.

הסולם

תקונא קדמאה די"ג תי"ד

מאמר

שהרי היא נגנוזה בראש עתיק, אלא רק הארתה של המלכות הזו. ועצמותה אין כאן. וז"ש, תלתין וחד קוצי שקילן אתמשכן וכו', שזה יורה על השם א"ל, והיינו על שם מדת הדין שבמלכות, שעליה נאמר ואל זועם בכל יום. וזהו בכללות התקון, שהארת המלכות דמדת הדין מאירה בכללות. אבל בפרטות, אין שם עצמות המלכות דמדת הדין, וז"ש, ויש"צ נימין אשתכחן בכל קוצא וקוצא, שזה יורה שבהתפרטות ד' ספירות חו"ב תו"מ שבכל קוצא, שכל אחת כלולה ממאה, תהיינה הע"ס של המלכות רק צ', ולא מאה, משום שהמלכות דמלכות, שהיא עצמותה של המלכות דמדת הדין, חסרה שמה, וע"כ אינם אלא ש"צ נימין ולא ת'.

דהיינו אלף העולמות החתומים בטבעת טהורה, טבעת הכולל כל הטבעות. שה"ס חכמה סתימאה שבראש דא"א. פירוש. כי חכמה מרומת באלף, בסוד ואאלפך חכמה. והיא סתומה כמו בטבעת סביב לה. שלא תגלה ממנה לחוץ. אמנם בדרך השערות היא מתגלה. לאט לאט עד גמר התקון.

קג) אורכא דכל שערא וכו' : האורך של כל שערה היורדת מלפני האזנים אינה ארוכה. כלומר שאין החכמה המכונה אורך, מתגלה שמה. והשערות אינן מתדבקות זו בזו. השערות והן קצרות ואינן יורדות למטה. ואלו השערות כשנמשכות, הן נמשכות ותלויות למעלה.

פירוש. כי שערות אלו, היוצאות מפאתי הראש, כוללות בתוכן גם המלכות דמדת הדין, (כנ"ל באות צ' ע"ש) וכל שערה יש לה מבוץ בפני עצמה ואלו הנמשכות ממלכות הממותקת אינן מתערבות באלו הנמשכות ממלכות דמדת הדין. וז"ש ולא אתדבק דא בדא. וכמו כן הדין שבמלכות דמדת הדין אינה נמשכת בשאר תקוני דיקנא, וז"ש ולא נחתין, אלא נשאר במקומו, בסוד דינא ותיב, שיושב במקומו ואינו מתפשט. כמ"ש לפנינו. קד) ושירותא דתקונא קדמאה וכו' : ובהתחלה של תקון הראשון, ל"א קבוצות שער, שהן שקולות, נמשכות עד ראש הפה. וש"צ נימין נמצאות בכל קבוצה וקבוצה.

פירוש. שמלמדנו בזה, כי אע"פ שהמלכות דמדת הדין נמצאת בתקון ראשון דדיקנא היוצא מפאתי הראש, כנ"ל בדבור הסמוך, עם כל זה, אין זה עצם המלכות דמדת הדין.

(דפו"י דף ק"לב ע"א)

קה) תלתין וחד קוצי וכו' : ומפרש הדברים מבחינת כללות התקון. ואומר, ל"א קוצי, השקולות בשוה, שהם בתקון ראשון, הם קשים, מהארת המלכות דמדת הדין, כדי להכניע הדינים למטה, והן כחשבון א"ל. מהו א"ל. היינו אל חזק, ויכול להכניע הכל. ובכל קוצי וקוצי, מבחינת כללות, מתחלקים ל"א עולמות חזקים שולטים להכניע הדינים, ונתפשטו ל"א מצד זה ול"א מצד זה של הפנים. וכל עולם ועולם ממנו מתחלק לאלף עולמות של חמדה לעדן הגדול, וכל זה סתום בתחילת הדיקנא שכולל דין חזק, ממלכות דמדת הדין, וכלולים כולם בשם אל הזה. ועם כל זה, שם אל הזה, נכנע לרחמי דרחמים של עתיק יומין, ונכלל ונתפשט בו. פירוש אע"פ שכל קוצי וקוצי יש בו ש"צ נימין, זהו מבחינת הפרטות, אבל בכללות מאיר בו הכח של שם אל, היורה על הארת המלכות

ברישא דדיקנא, דכליל תקיפא, וכלילן בהאי א"ל. ועם כל דא, האי א"ל אתכפייא לרחמי, דרחמי דעתיק יומין, כ ואתכלל ואתפשט ביה.
 (קו) אמאי עד פומא. משום דכתיב (ז) דינא יתיב וספרין וגו'. מאי דינא יתיב. יתיב לאתריה דלא שלטא. הה"ד (ר) פלא יועץ אל גבור. אל גבור, ואתבסם ב דיקנא קדישא דעתיק יומין. ורוא דכתיב, מי אל כמוך בעתיק יומין אתמר, בתקונא נ קדמאה דדיקנא קדישא עלאה.
 (קז) עלמא קדמאה, דנפיק מתקונא קדמאה, שליט ונחית. וסליק לאלף אלפין ורבוא רבבן מארי תריסין. ומניה מתאחדין, בקסטא בעוקא רבא.
 (קח) עלמא תניינא. דנפיק מהאי תקונא. שליט ב ונפיק, ונחית וסליק, לשבעה וחמשין אלף דרגין, מארי דיבבא. ומתאחדן מניה, לאכפייא בקודלא ב בחיורא.
 (קט) עלמא תליתאה. דנפיק מהאי תקונא שליט ונחית, וסליק ב לציו אלפין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ מוסיף אתבסם ואתכלל. ל והוא. מ בדיוקנא. נ בדיוקנא ול"ג קדמאה. ס ל"ג ונפיק. ע בחיורא. ז (דניאל ז) לעיל אות לו צ"ו. (ר) (ישעיה ט) צו. לג צ"ל. פ לצ"ט.

תקונא קדמאה די"ג תי"ד

הסולם

מאמר

ומשיב שז"ס דינא יתיב, יתיב לאתריה דלא שלטא, שהדין יושב בתקון הא' ונבלע במקומו ואינו שולט. כי בסיומו, מתחילים השערות לעלות על שפה עליונה של הפה ששם לחי העליון, שהוא בחינת גלגלתא ומקום בינה, והדין דמלכות נמתק שם במדת הרחמים דבינה, ומשם ואילך נגנו כח המלכות דמדת הדין השולט בתקון הא'. וע"כ דינא יתיב לאתריה דלא שלטא, שהוא נבלע במקומו בתקון הא', ואינו שולט יותר.

(קז) עלמא קדמאה וכו': עולם הראשון היוצא מתקון הא', שולט ויורד, ועולה לאלף אלפים ורבוא רבבות בעלי מנינים, ומתאחזים ממנו במדה של טבעת הגדולה. קסטא פירושו מדה. על, הין, מתדגם יונתן קסטא דסכומיה י"ב לוגין (שמות ל' כ"ד)

(קח) עלמא תניינא וכו': עולם השני היוצא מתקון הזה. שולט ויוצא ויורד למטה, ועולה לנ"ז אלף מדרגות בעלי יבבא, ומתאחזים ממנו, כדי להכנע. בעורף בלבן שבו, כלומר בבשר העורף.

(קט) עלמא תליתאה וכו': עולם השלישי היוצא מתקון הזה. שולט ויורד למטה, ועולה לצ"ו אלף בעלי יללה, ומתאחזים ממנו בנר המכוסה, דהיינו במלכות דמדת הדין שבתקון הא', שעצמותה נגונה בראש עתיק, ומתקן

המלכות דמדת הדין, וע"כ ל"א קוצין הם, וכל קוץ מתחלק ג"כ לל"א עולמות. שכל זה יורה על הדין הכלול בקוצין הללו. ועכ"ז מתפשט כל עולם לאלף עולמות של חמדה לעדן הגדול, שהוא חכמה סתימאה, כי עדן הוא חכמה. וכן מספר אלף יורה על חכמה. והיינו משום שכח הדין שבשם אל, נכנע לרחמי דרחמים דא"א. אמנם כל זה אמור בהתפשטות העולמות, אבל בל"א קוצין עצמם, כל העולמות סתומים בו מחמת הדין החזק.

(קו) אמאי עד פומא וכו': שואל למה מתפשט תקון הא' מתחת האזנים עד הפה. ומשיב, הוא משום שכתוב, דינא יתיב וספרין וגו'. מהו דינא יתיב. היינו שהדין יושב במקומו ואינו שולט. ז"ש פלא יועץ אל גבור, דהיינו אל שהוא גבור, המרומו בל"א קוצין הנ"ל, והוא מתבסם בדיקנא הקדוש דעתיק יומין. וסוד הכתוב, מי אל כמוך, נאמר בעתיק יומין בתקון הא' של דיקנא הקדוש העליון. פירוש. כבר נתבאר שלהיות הדיקנא

בחינת בינה ותו"מ שיצאו משערות ראש לבחינת גוף ע"כ מקומם בלחי התחתון. משפה התחתונה של הפה עד החזה (כנ"ל אות צ"ה ע"ש) וזהו ששואל, אמאי עד פומא, למה נתפשט תקון הא' עד הפה. דהיינו עד השערות של שפה עליונה דפה ששם לחי העליון.

מארי דיללה, ומתאחדן מניה ז' בבוצינא קמורא, ומהאי תקונא, מתכפיין כלהו, ומתבסמן במרירא דדמעין, דמתבסמין בימא רבא.
(קי) מאן חמי תקונא דא, דדיקנא קדישא, עלאה, יקירא, דלא אכסיף מניה.

חלופי גרסאות

ז' כ"ג הסולם; בבוסיטא לקוסיטרא; כבוסינא לקוסרא.

מאמר הסולם תקונא קדמאה ד"ג ת"ד

ע"כ השם אל מתיחד עם שם הוויה, ושומר עליהם.

ועולם השלישי, הוא הנמשך ממלכות דשערות, שמלכות זו שעודנה בתקון הא', עוד לא נמתקה במדת הרחמים, ומדת הדין שולט עליה (כנ"ל אות ז') ולפיכך אותם שהן בעולמות אלו מיללים תמיד מרוב הדינין האלו שבמלכות דמדת הדין. וז"ש, וסליק לצ"ו אלפין מארי דיללה, כי גרוע להם הרבה יותר מבעלי יבבא הנ"ל. והוא משום, ומתאחדן מניה בבוצינא קמורא, שנאחזים בנר הסגור והמכוסה, שהוא מלכות דמדת הדין. ומספר צ"ו רומז על יחוד אל אדני, שהוא בגימטריא צ"ו. כי להיותם מן המלכות דשערות, ה"ס שם אדני, וסתימת התקון השולט עליהם ה"ס השם אל גבור ותקיף השולט בתקון הא', ושומר עליהם. וע"כ נרמזים ביחוד אל אדני.

ונודע שיש במלכות ב' נקודות, א' דמלכות דמדת הדין, וב' הנמתקת במדת הרחמים, שע"כ נקראת עץ הדעת טיב ורע, וכשהיא בתקון השלם אז נגזרה בה המלכות דמדת הדין, והמלכות דמדת הרחמים שולטת (כנ"ל בהקסו"ז אות קכ"ג) וב' נקודות אלו ה"ס שתי דמעות. וכאן בתקון הא' מטרם שנעשה התקון דגניזת המלכות דמדת הדין, נמצאות ב' דמעות אלו מרירות. וז"ש ומתבסמן במרירא דדמעין דמתבסמין בימא רבא, דהיינו שתקונם היא לקבל בתוכם עתה את המרירות של ב' הנקודות, כי הן מתבסמות אח"כ בים הגדול, שהוא מלכות. והנקודה דמדת הרחמים תהיה לבדה בשליטה. כמ"ש בתקונים הבאים.

(קי) מאן חמי תקונא וכו': מי ראה תקון הזה של הדיקנא הקדוש, העליון, היקר, שלא נתבייש ממנו. (דהיינו כמ"ש באות צ"ט) מי ראה היקר של קוצין דשערי התלויות מסבא הזה, הוא יושב בעטרי עטרות, עהס י"ג תיקוני דיקנא הנקראים עטרות. שהן עטרות של כל העטרות, כי תקוני דיקנא דז"א

ומתקון הזה נכנעים כולם ומתבשמים במרירות הדמעות המתבשמות בים הגדול. בבוצינא קמורא, קמורא הוא מלשון ועינו קמורה (אהלות פ"ה משנה א') שפירושו סגורה.

פירוש. כבר ירעת ששערות דיקנא הן ג' ספירות בינה ותו"מ שיצאו לחוץ משערות ראש. (כנ"ל אות צ"ה). ולפיכך כנגד ג' ספירות אלו יצאו ג' עלמין מתיקון הא'. ואלו שנמשכו מבינה דשערות. עלו ונתאחו בתקון ה' דצלם שבשערות, הנקרא עוקא רבא. שכן נקרא תקון ה' דצלם, להיותו מקיף המוח מסביב שלא יתפשט ממנו ולמטה. ולפיכך, וסליק לאלף אלפין ורבוא רבבן מארי תריסין, כלומר שיש בתוכו חכמה הנק' אלף אלפין, וגם חסדים הנקראים רבוא רבבן. ונקראים מארי תריסין, משום, ומניה מתאחדין בקסטא בעזקא רבא, כי כל מעלתם הוא מפני שמתאחזים במדת טבעת הגדולה שה"ס ה' דצלם, שהיא מגינה עליהם מכל התפשטות דין. וע"כ נקראים בעלי מגינים. והם עולם הא'.

ועולם השני, הוא הנמשך מת"ת דשערות, שאינו ראוי להאחו בעזקא רבא, והוא נאחו בעורף א"א, שיש שם ב' מיעוטים, א' שכבר נגמר עצם הגלגלתא שהוא ה' דצלם, (כנ"ל אות ל"ד) ב' שהוא ערף ולא פנים, וע"כ הארתם בבחינת ו"ק, וגם זה רק מאחורים. וע"כ כיון שיצאו משערות ראש ונפלו למקום ו"ק, הם מיבבים תמיד. מחמת הדינין דאחורים השורים עליהם. וז"ש, וסליק לנ"ז אלף דרגין מארי דיכבא, כי מיבבים תמיד. והוא משום, ומתאחדן מניה לאכפייא בקודלא בחיורא. משום שהם נאחזים בעורף ולא בפנים. אמנם סתימה זו שבעורף, גורמת להם להכנע, ולא להמשיך חכמה כלל. וז"ש ומתאחדן מניה לאכפייא, דהיינו להכנע ולא להמשיך חכמה משם. ומספר ג"ז, שאומר, רומז ליחוד אל הוויה, שהוא בחשבון ג"ז. כי להיותן בחינת ת"ת, מרומזים בהוויה, ולהיות, שסתימת תקון א' שולט עליהם, שה"ס השם אל תקיף כנ"ל, (דפו"י דף קל"ב ע"א)

מאן חמי ^ק יקירותא דקוצין דשערי דתליין מהאי סבא. יתיב בעיטרא ^ר דעטרין, עטרין דכל עטרין. ^ש עטרין דלא אתכללו בעטרין. עטרין דלא כשאר עטרין. ^ת עטרין, דעטרין דלתתא מתאחדן מנהון. ובג"כ, הני תקונין, אינון תקונין דלתתא מנהון מתאחדין.

קיא) תקוני דאתתקן, דאצטריך לאתברכא, מאן דבעי ברכה. דכל תקונין דאתתקן בקבלהון, ברכאן משתכחין ^א לקבליהון ואתעביד מה דאתעביד. כלא כליל בהני תקונין. כלא זקפן ^ב לקבליה תקונין דמלכא תקיפא, עתיקא, סתימא דכלא. וכלהו אתבסמן מתקונין ^ג אלין.

קיב) תאנא. אי עתיק דעתיקין, קדישא דקדישין, לא אתתקן באלין תקונין, לא אשתכחו עלאין ותתאין. וכלא הוי כלא הוי. ותניא, עד כמה ^ד זהירין אלין תקוני דדיקנא. עד ^ה תליסר, וכל זמנא ^ו דתליסר אלין משתכחין, זהירין אלין ^ז דלתתא. וכלא. בחושבנא דאלין תליסר, אשתכח דיקנא דמלכא עתיקא יקירא מכלא. כלא בחד איהו טמירא ויקירא.

קיג) ובגין דאיהו יקירא וטמירא מכלא, לא אדכר ^ז באורייתא, ולא אתגלייא. ומה דיקנא אתגלייא. דיקנא דכהנא רבא עלאה. ומהאי דיקנא, נחית ^ח לדיקנא דכהנא רבא דלתתא. ^ט דיקנא דכהנא רבא בתמניא תקונין אתתקן. ובגין כך, תמניא תקונין לכהנא רבא, כד משחא נחית על דקניה, הה"ד ^י כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ק טמירותא. ר מעטרין עטורא. ש ל"ג עטרין. ת ל"ג עטרין. א ל"ג לקבליהון. ב לקבלי. ג מוסיף אלין דמלכא עתיקא. ד אתתקן באלין. ה מוסיף תליסר דלתתא. ו כלא ול"ג דלתתא. ז ביה באתר דאורייתא. ח מוסיף לדיקנא דלתתא. ט מוסיף מאי דיקנא דכהנא רבא דיקנא.

תקונא קדמאה ד"ג תי"ד

הסולם

מאמר

כנגד התקונים של המלך התיקף, עתיק, הסתום מכל. וכולם מתבשמים מתקונים אלו. קיב) תאנא אי עתיק וכו': למדנא, אם עתיק העתיקים קדוש הקדושים, שהוא א"א. לא היה מתתקן בתקונים אלו, לא היו נמצאים העליונים והתחתונים. והכל היה כלא היה. כי זולתם לא היה בני חיי ומוזני, לא למעלה ולא למטה. ולמדנא, עד כמה מאירים תקוני דיקנא אלו. עד י"ג. וכל זמן שי"ג אלו נמצאים, מאירים אלו שלמטה, והכל בחשבון י"ג אלו נמצא הדיקנא של מלך העתיק היקר מכל, וכולם כאחד נסתר ויקר.

קיג) ובגין דאיהו יקירא וכו': ומשום שהוא יקר ונסתר מכל נביא, לא נזכר הדיקנא בתורה ולא נתגלה בה. ואיזה דיקנא נתגלה. הוא הזקן של הכהן הגדול העליון, שאווא חסד

דז"א נמשכים מתקוני דיקנא אלו דא"א. וע"כ הן עטרות של כל עטרות. והן עטרות שלא נכללו בעטרות דז"א, כלומר שאינן יורדות להתלבש בהן. שהן עטרות שאינם כשאר עטרות דז"א, כי עטרות דא"א הן כעמר נקי ועטרות דז"א הן שחורות כעורב. והן עטרות שעטרות של מטה, דז"א, מתאחות בהם. שתקוני דיקנא דז"א מקבלים מ"ג תקוני דיקנא דא"א. ומשום זה נתתקנו אלו התקונים, כדי שאלו התקונים שלמטה, דז"א, יהיו מתאחים בהם.

קיא) תקוני דאתתקן וכו': התקונים, שנתתקנו, הם, משום שצריכים לברך למי שצריך ברכה, כי כל התקונים שנתתקנו למטה כנגדם, נמצאות כנגדם ברכות ונעשה מה שנעשה. אם ברכת בניס או חיים או מזונות. הכל כלול באלו התקונים. וכולם זוקפים קומתם (דפו"י דף קל"ב ע"א) * דף קל"ב ע"ב)

קיד) ומנ"ל דכתיב (ש) שבת אחים גם יחד. גם לרבות כהן גדול. דלתתא. דכל זמנא דכהנא רבא דלתתא, משמש בכהונא רבא, כביכול כהן גדול דלעילא, משמש בכהונא רבא.

קטו) דא תקונא חד, דדיקנא דעתיקא סתימא דכלא. א"ל רבי שמעון, יאות אנת ר' יצחק, כ למחמי ביקרא דתקוני דדיקנא, וסבר אפי דעתיק יומין, עתיקא דעתיקין. זכאה חולקך, וזכאה חולקי עמכון בעלמא דאתי.
קטז) תקונא תניינא. מתתקן שערא, מרישא דפומא, עד רישא אחרא דפומא, בתקונא שקיל.

קיז) קום ר' חזקיה, וקאים בקיומך, ואוקיר יקרא (ח) דתקונא דא דדיקנא קדישא. קם ר' חזקיה, שארי ואמר, (ח) אני לדודי ועלי תשוקתו מי גרם שאני לדודי. משום דעלי תשוקתו.

קיח) מסתכל הוינא, וארו חמית, נהורא יקרא (ח) דבוצינא עלאה, נהיר וסליק לתלת מאה וחמשה ועשרין עיבר. וחד חשוך הוה אתסחי בההוא נהורא,

מסורת הזהר

(ש) (שם) ויקרא לג צ"ס. (ח) (שיר ז) לך צא צ"ב. י ל"ג מן דלתתא עד משמש. כ למהוי. ל ל"ג כל האות. ח דתיקוני ול"ג דא. נ דבוצינין [; דבוסינין] עלאין.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

תקונא תניינא דיגת"ד

האחר של הפה בתקון שקול. פירוש. כי שערות הדיקנא שמקומן הוא בלחי התחתונה, שיצאו בתקון הראשון, מתחת האזנים ונמשכו עד ראש הפה ולא נתפשטו יותר, משום ששפה עלאה היא סיום גלגלתא, שהיא בינה, (כנ"ל אות י"ח) נמשכו עתה, בסוד התקון של עלית המלכות לבינה, ועלו בשפה עלאה מראש הפה עד ראש האחר של הפה, ששם מקום בינה. והיה זה כדי להמתיק המלכות דמדת הדין שבשערות דיקנא (כנ"ל אות ק"ו) במקום בינה, שהוא דחמים. שה"ס המתוק הראשון של שערות דיקנא. וזהו תקון הב'.

קיד) קום ר' חזקיה וכו': קום ר"ח, ועמוד על עמך, והוקר יקד תקון זה של הדיקנא הקדושה. קם ר' חזקיה. התחיל ואמר. אני לדודי ועלי תשוקתו. פירוש, מי גרם שאני לדודי, משום שעלי תשוקתו.

קיח) מסתכל הוינא וארו וכו': מסתכל הייתי, והנה דאיתי אוד יקד של נד העליון, בינה מאיד ועולה לשכ"ה צדדים, וחשוך אחד היה מתרחץ באוד ההוא כמי שמתרחץ באותו נהר העמוק, שהוא בינה, שמימי מתחלקים, ומאידים ונמשכים לכל צד ממה שעבר עליו. כלומר, שמאירים על אותו חשוך להמתיקו על כל הדינים שעברו עליו עד הנה. ועלה

חסד דז"א. ומדיקנא הזה יורד לדיקנא של כהן גדול התחתון. הדיקנא של הכהן גדול, של ז"א. נתתקן בשמונה תקונים, ועם המלכות הכוללת הם תשעה. (כמ"ש להלן אות רמ"ט) ומשום זה יש שמונה תקונים לכהן גדול כששמן יורד על זקנו, דהיינו ח' בגדי כהונה. ו"ש. כשמן הטוב יורד על הראש יורד על הזקן וגו'.

קיד) ומנ"ל דכתיב שבת וגו': ומאין לנו שכהן גדול של מטה הוא מכוון כנגד כהן גדול שלמעלה. כי כתוב שבת אחים גם יחד. גם בא לרבות כהן גדול שלמטה, שכל זמן שכהן הגדול שלמטה משמש בכהונה גדולה, כביכול כהן הגדול שלמעלה משמש בכהונה גדולה.

קטו) דא תקונא חד וכו': זה הוא תקון אחד של דיקנא דעתיק הסתום מכל. אמד לו ד"ש, נאה לך ר' יצחק לראות ביקד תקוני דיקנא וסבר פנים של עתיק יומין, עתיק העתיקין. אשרי חלקך, ואשרי חלקי עמכם בעולם הבא.

מאמר תקונא תניינא דיגת"ד

קטו) תקונא תניינא וכו': התקון השני. השערות מתתקנות מראש הפה עד ראש (דפו"י דף ק"ב ע"ב)

כמאן דאתסחי בההוא נהרא עמיקא, דמימוי מתפלגין, ונהרין, ונגדין לכל עיבר, ממה דעלוי. וסליק ההוא נהורא, בשפתא דימא עלאה עמיקא, דכל פתחין טבין ויקירין, בההוא פתחא אתפתחן.
 (קיט) אנא שאיל ׀ מהם, פשרא דחמית. פתחו ואמרו, נושא עון חמיתא. אמר, דא הוא תקונא תניינא. יתיב. א"ר שמעון, האידנא ׀ אתבסם עלמא. בריך אנת ר' חזקיה, לעתיקא דעתיקין.

חלופי גרסאות

׀ מהו. ׀ אתקשר.

דרך אמת (׀) כמי שמתכבט.

מאמר

הסולם

תקונא תניינא די"ג תי"ד

ההתכללות הזו של המלכות, וע"כ מיעוט הזה דבינה, יצאו שערות בשפח עלאה, מראש הפה עד ראש האחר של הפה. כי שערות מורות על מיעוטים ודינים. והנה תקון זה של עלית המלכות להכלל במקום בינה. הוא פתח לכל האודות והמוחין של פרצופי האצילות (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר ע"ש) וז"ש, דכל פתחין טבין ויקירין בההוא פתחא אתפתחן, כי ע"י הפתח שנעשה בעלית המלכות דשערות לבינה, דאיים תקוני השערות לקבל כל המוחין הגדולים דבינה (כמ"ש ע"ש).

(קיט) אנא שאיל מהם וכי: אני שאלתי מהם פשר הדבר שראיתי. פתחו ואמרו, נושא עון, ראית. אמר, זה הוא התקון השני. ישב. א"ר שמעון, עתה נתבשם העולם. דהיינו המלכות שנקראת עולם, נתבשמה ונמתקה בבינה, ע"י התקון הזה. ברוך אתה, ר' חזקיה, לעתיק העתיקין.

פירוש. השם נושא עון, הוא על הבינה, שאע"פ שהיא נקיה מכל צמצום ודין. לקחה לתוכה את המלכות דמדת הדין המצומצמת, ומשום זה נתמעטה הבינה, ונעשתה למעוזה דהיינו ו"ק בחסרון ג"ד. שז"ס נושא עון. והיא עשתה זאת כדי לתקן את זו"ן במדת הרחמים שיהיו ראויים לקבל אודות דגדלות (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) ולפיכך בייג מדות שבתורה שהם של ז"א נק' תקון ב' הוה בשם ורחום, כי בזה נמתקה המלכות במדת הרחמים. וההפרש מהשמות די"ג תיקוני דיקנא דא"א, שבמיכה, וייג תי"ד דז"א שבתורה. הוא, כי א"א הוא השורש המשפיע אותם אל ז"א. ולפיכך תקון הא' דא"א הוא, מי אל כמוך. להיות בו אל תקיף ונכור השורשי, וזתקן א' דז"א שבתורה, הוא אל, סתם

ועלה אור ההוא בשפת ים העליון העמוק, שכל פתחים טובים ויקרים נפתחים בפתח ההוא.

פירוש. שהיה רואה, איך חשוך אחד, שהוא מדת הדין שבמלכות דצמצום א', היה מתרחץ ממת הדין שבו, בתוך אור היקר של הבינה, שאור זה הסיר מעליו העוביות דצמצום א' הנבחן כמו דחיצה. ונתדמה בזה לשורשו שבראש, שהוא קדומא דאירא, שהמלכות דצמצום א' עלתה שמה לבינה דגלגלתא, וחצתה הבינה לב' מדרגות לג"ר דבינה, שנקראת גלגלתא ולז"ת דבינה שנקראת מוחא דאירא. (כנ"ל אות כ"ג ע"ש).

וזהו חמית נהורא יקירא דבוזינא עלאה, שהוא אור הבינה, נהיר וסליק לשכ"ה עיבר, שמאיר ועולה, לתקן הדינים שבשביה"כ שנתפזרו לשכ"ה ניצוצין, וחד חשוך, שהוא המלכות דצמצום א', שהיא חושך מכח הצמצום הרוכב עליה שלא לקבל אור, הוה אתסחי בההוא נהורא, שרחץ והסיר הדינים והעוביות שבו דצמצום א' ע"י אור הרחמים הזה של הבינה. והוא מתדמה במעשה זו, כמאן דאתסחי בההוא נהרא עמיקא דמימוי מתפלגין, דהיינו כמו המלכות שעלתה לבינה דגלגלתא להתמתק, שע"י כך נתחלקה הבינה לב' מדרגות כנ"ל, כן המלכות שנכללה בשערות דיקנא עלתה לאור הבינה להתמתק שמה. ומימי הבינה, נהרין ונגדין לכל עיבר, שמאירים על המלכות מכל עבדיהם ממה דעלוי, להסיר כל העוביות שעליה. וזהו שמייים, וסליק ההוא נהורא בשפתא דימא עלאה עמיקא, שאור ההוא עם אותו חשוך שבתוכו עלה בשפת ים העליון העמוק שהוא בינה. דהיינו בשפה עלאה דדיקנא, ששם הוא סיום הלחי העליונה והגלגלתא שהוא בינה. ונודע שהבינה מתמעטת מג"ר על ידי (דס"י דף קל"ב ע"ב)

קכ) אמר ר"ש, כלהו בוצינין חברין, דאתיין בהאי עוקא קדישא. אסהדנא עלי שמייא עלאין דעלאין, וארעא קדישא עלאה דעלאה. דאנא חמי השתא, מה דלא חמא בר נש, מיומא דסליק משה זמנא תניינא לטורא דסיני. דאנא חמינא ז אנפאי נהירין, כנהורא דשמשא תקיפא, דזמין למיפק באסוותא לעלמא. דכתיב, (ר) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. ועוד דאנא ידענא דאנפאי נהירין, ומשה לא ידע ולא אסתכל. הה"ד (ג) ומשה לא ידע כי קרן עור פניו.

קכא) ועוד, דאנא חמי בעיני, תליסר ק מכילין גליפין קמאי, ונהירין

מסורת הזהר

(א) (מלאכי ג) בשלח צג צ"ס. (ב) (שמות לד) ספרא דצניעותא לו צ"ל.

חלופי גרסאות

פ חמי. צ אנפי. ק אלין.

הסולם

מאמר

תקונא תניינא דייג תריד

הפנימית. אבל ר' שמעון בן יוחאי, היה מקורו מבחינת ה' גבורות, שה"ס חג"ת נ"ה שבקו שמאל, שע"כ היה שמו שמעון, כמו שמעון בן יעקב. אלא ע"י תורתו ועבודתו נתעלה עד שזכה לסוד הדעת, בדומה למשה עצמו, ועכ"ז היה הפרש ביניהם, כי משה לא ידע כי קרן עור פניו, כי היה תמיד בשליטת החסדים, אבל ר' שמעון בן יוחאי, כיון שראשית מקורו היה בקו שמאל, ע"כ ידע כי פניו מאידים בהארת החכמה. וגם התפאר בזה. וז"ש ועוד דאנא ידענא דאנפאי נהירין ומשה לא ידע ולא אסתכל. שמשה היה בשליטת ימין ע"כ לא הסתכל בהארת חכמה שלו. אבל אני מסתכל ויודע.

אמנם כדי שלא יטעה מי שהוא שעודו קשור בקו שמאל, ע"כ מדייק ואומר, דאנא חמינא אנפאי נהירין כנהורא דשמשא תקיפא דזמין למיפק באסוותא לעלמא כי לעתיד לבא מוציא הקב"ה את החמה מגדתיקה, שפירושו שז"א הנקרא חמה, שקו שמאל שבו מלוכש בנרתק דמסך דחירק, שלא יאיר ממעלה למטה, (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) הנה לעתיד יתבטל נרתיק זה, וקו השמאל יאיר בכל תוקפו, והרשעים שיתדבקו אז בשמאל ידונו בה, והצדיקים יתרפאו בה (נדרים ח:) כי הקב"ה יכסה אותם בסוד הכנפים שלו מקו האמצעי. וז"ש וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. ורמו ר"ש שהארת פניו הוא במדדגת כנפי השמש שלעתיד לבא. שממנה נמשכת רפואה לצדיקים.

קכא) ועוד דאנא חמי וכו': ועוד שאני דואה בעיני י"ג מדות חקוקות לפני ומאירות כנדות

סתם, להיותו מקבל התוקף מא"א. ותקון הב' דא"א הוא נושא עון, שמורה על הבינה שנושאת המעוות של המלכות כדי להשפיע רחמים לזו"ן. וע"כ תקון הב' דז"א, הוא ורחום. דהיינו שמקבל הרחמים.

קכ) אמר ר"ש כלהו וכו': אד"ש אל החברים, כל המאורות, שהם, אתם החברים שבאים להתתקן בטבעת הקדושה הזו, דהיינו בייג תקוני דיקנא. שמעו. אני מעיד עלי שמים העליונים דעליונים והארץ הקדושה העליונה דעליונה, טה"ס שמים חדשים והארץ החדשה הנעשים ע"י רזין דאורייתא כנ"ל בהקס"ז (אות ס"ד ע"ט) שאני רואה עתה מה שלא ראה אדם, מיום שעלה משה בפעם השניה להר סיני. כי אני רואה פני מאידים כאור השמש החזק שעתיד לצאת לרפאות לעולם. שכתוב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. ועוד שאני יודע שפני מאירים ומשה לא היה יודע ולא היה מסתכל. ז"ש, ומשה לא ידע כי קרן עור פניו.

פירוש. כי משה רבנו היה סוד דעת הפנימי שהימין שולט בו. וע"כ היה סוד שושבינא דמלכא. ולפיכך לא רצה לברך את שמעון בן יעקב בין השבטים, כי השם שמעון מורה על קו השמאל, כי הוא אותיות שם עון, דהיינו אם ממשיכים החכמה שבקו שמאל ממעלה למטה הוא העון הגדול דעץ הדעת. וסוד קרן עור פניו הנאמר במשה, ה"ס הארת חכמה, בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו. והיינו הארת חכמה הנמשכת ע"י הדעת שה"ס משה, אבל משה עצמו לא ידע, כלומר שהיה בשליטת ימין שעקרו חסדים. כטבע הדעת (דפו"י דף קל"ב ע"ב)

כבוצינין. וכד אתפריש כל חד מנייהו מפומיכון, אסתליק ואתתקן, ואתעטר ואתטמר בטמירותא דתקוני דדיקנא, וכל אחרנין אשתארן. ובעוד דכל חד מתפרש בפומיכו, נהיר ואתעטר ויטיב כמלכא בגו חיליה. וכד אסתיים לאתפרשא, סליק ואתעטר בעטרא קדישא, ואתתקן ואתטמר, ויטיב בתקוני דדיקנא קדישא, וכן לכל חד וחד. אזדרו חברין קדישין, דהא בקיומא דא, לא יהא עד דייתי מלכא משיחא.

קכב) קום ר' חזקיה תניינות. ו ואוקיר תיקונא תליתאה, דדיקנא קדישא. תנא, עד לא קם ר' חזקיה, קלא נפק ואמר, אין מלאך אחד עושה שתי שליחות. אתרגיש ר"ש ואמר, ודאי כל חד וחד באתריה. ואנא, ור' אלעזר ברי, ור' אבא, אשתלים שלימתא עלאה.

קכג) קום ר' חייא. קם ר' חייא, פתח ואמר, (א) ואומר אהה יי' אלהים הנה לא ידעתי דבר כי נער אנכי. וכי ירמיה לא הוה ידע למללא, והא כמה מלולין נפקי מפומוי, עד לא אמר דא. והוא אמר מלה כדיבא, דכתיב הנה לא ידעתי דבר. (ב) אלא ח"ו דאיהו אמר על דא. אלא הכי תאנא, מה בין דבור לאמירה. אמירה הוא דלא בעי לארמא קלא, (ג) דבור, בעי לארמא קלא, ולאכרוזא מלין. קכד) דכתיב (ד) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר. ותאנא, כל עלמא שמעו ההוא דבור, וכל עלמא (ה) אזדעזעו. ובגין כך כתיב וידבר, ולא כתיב

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (ירמיה א) ספרא דצניעותא טו צ"ס. (ד) (שמות כ) ר ל"ג מן ואוקיר עד תנא. ש מוסיף אלא תאנא. וארא כד צ"ר. ת אזדעזעו.

תקונא תניינא ד"ג ת"ד

הסולם

מאמר

בני ור' אבא, נשלמה עמנו השלמות העליונה. כלומר, שלהיותם במדרגת חב"ד, (כנ"ל אות ו') יכולים להשלים החסרון של כל אחד ואחד.

תקונא תליתאה

קכג) קום ר' חייא וכו': קום ר"ח. קם ר' חייא. פתח ואמר, ואומר אהה ה' אלקים הנה לא ידעתי דבר כי נער אנכי. שואל, וכי ירמיה לא היה יכול לדבר, והרי כמה דבורים יצאו מפיו מטרם. שאמר זה, והוא אמר דבר שקר, שכתוב, הנה לא ידעתי דבר. ומשיב, אלא חס ושלום שהוא אמר זה, אלא כך למדנו, מהו בין דבור לאמירה. אמירה היא, שאין צורך להרמת קול. בדבור צריך להרמת הקול ולהכריז הדברים.

קכד) דכתיב וידבר וגו': שכתוב, וידבר אלקים את הדברים האלה לאמר. ולמדנו, כל העולם שמע הדבור ההוא וכל העולם נודעזע, ומשום זה כתוב וידבר ולא כתוב ויאמר, אף

כנרות, וכשמתבאר כל אחד מהם מפיכם, עולה ומתתקן תקון הזה על דרך שבארתם, ומתעטר ומסתתר בנסתרות של תקוני הדיקנא למעלה. וכל האחרים שעוד לא בארתם נשארים ומחכים לסדר הביאור שלכם. ובעוד שכל אחד, מן התקונים, מתבאר בפיכם, אותו התקון מאיר ומתעטר ויושב כמלך בתוך צבאותיו. וכשנשלם הביאור, התקון עולה ומתעטר בעטרה קדושה, ומתתקן ומסתתר ויושב בין התקונים של הדיקנא הקדוש למעלה. וכן בכל אחד ואחד המתבאר מפיכם. הזדרו חברים הקדושים, כי בקיום הזה לא יהיה העולם, עד שיבא מלך המשיח.

קכב) קום ר' חזקיה וכו': קום ר' חזקיה שנית והוקר תקון השלישי של הדיקנא הקדוש. למדנו, מטרם שר' חזקיה קם, יצא קול ואמר, אין מלאך אחד עושה שתי שליחות. נתפעל ר"ש ואמר, ודאי כל אחד ואחד במקומו. כלומר, שיש גבול לכל אחד, שאיננו יכול לתקן למעלה ממקום אחיזתו. ואני ור' אלעזר (דפו"י דף קל"ב ע"ב *) דף קל"ג ע"א)

ויאמר. אוף הכא ^א כתיב הנה לא ידעתי דבר, לאכרוז ^ב מלה ^ג ולאוכחא ברוח קדשא לעלמא.

קכה) אי הכי, הא כתיב ^ה וידבר יי' אל משה לאמר. ^ד אלא, מאן הוא נביאה עלאה כמשה, דלא זכה ב"נ כוותיה. דהוא שמע דבור בהכרזה, ולא דחיל, ולא אזדעזעו. ושאר נביאים אזדעזעו, אפילו באמירה, ודחלין בדחילו.

א/ קכו) ותאנא, ^ה תקונא קדמאה דדיקנא, ותניינא ^ו לאייתאה לתליתאה. דכתיב, ^ו הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.

ב/ קכו) ^ז תקונא תליתאה. ^ח מאמצעיתא דתחות חוטמא, מתחות תרין נוקבין. נפיק חד ארחא, ושערא ^ט אתפסק בההוא ארחא. אמאי אתפסק. משום ^י דהאי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ה) (שמית ו). (ו) (איוב לג) משפטים קיח צ"ג. א ל"ג כתיב. ב ל"ג מלה. ג לאוכחא. ד ל"ג אלא. ה בתקונא. ו לאתבא; לאקפא. ז מוסיף ות"ח דתריין תקונין קדמאין למיתי לתליתאה הו דהוא תקונא; וכדפו"י כתבו תרי נוסחי. ח ואמצעיתא. ט אפסיק. י מאי. כ מוסיף דכתיב (מיכה ד') ועובר על פשע דהאי; והאי.

הסולם

תקונא תליתאה ד"ג תי"ד

מאמר

ב' הנקבים, יוצא אורח אחד והשערות נפסקות בארץ ההוא. למה נפסקו. הוא משום שאורח זה נתתקן להעביר בו רוח החכמה של החוטם, ומשום זה יושב אורח הזה תחת נקבי החוטם, ושערות אינן גרלות במקום הזה, משום שכתוב, ועובר על פשע, כדי לתת מעבר עד הפה הקרוש, שיאמר סלחתי. למדנו, כמה בתי דינים מחכים לפה ההוא דא"א, שיאמר סלחתי, ולא נגלה לאחד מהם, כי הוא מתעלה ומתעטר, ידוע ואינו ידוע. עריסאות פירושו בתי דינים, לפי הענין.

אף כאן כתוב, הנה לא ידעתי דבר, היינו להכריז דבר ולהוכיח ברוח הקודש אל העולם. קכה) אי הכי הא וכו': שואל, אם כן הרי כתוב, וידבר ה' אל משה לאמר. ולמה אמר ירמיהו לא ידעתי דבר, ומשיב, אלא מי הוא נביא עליון כמשה. שלא זכה אדם כמותו, שהיא שמע דבור בהכרזה, ולא פחד ולא נודעזעו. ושאר הנביאים, נודעזעו אפילו באמירה, והיו יראים ביראה.

פירוש אמירה היא בשליטת החסדים שאין בה אחיזה לדינים, וע"כ יכלו הנביאים לקבל משם. אבל דיבור הוא בהרמת קול, כלומר ביחוד ג"ר, בסוד פנים בפנים דו"א ומלכות המכונים אז קול ודבור. שרק משה היה ראוי לקבל משם ולא שאר הנביאים. וע"ז אמר ירמיהו, חנה לא ידעתי דבר כי גער אנכי. ומתוך שתקון הג' ה"ס המשכת הג"ר, ע"כ הקדים לו ד' היא את הכתוב לא ידעתי דבר, הנאמר בירמיהו. ורמז בוה. אשר חכם עדיף מנביא.

קכו/א) ותאנא תקונא קדמאה וכו': ולמדנו, התקון הראשון של הדיקנא, והתקון השני, הס באו כדי להביא את התקון השלישי. שכתוב הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.

פירוש. כי ב' נקבי החוטם דא"א הנה נקב ימין ה"ס השפעת חסדים בעיקר אלא שנכללת בהארת החכמה שמשמאל, ונקב השמאל, עקרו הוא השפעת החכמה (כמ"ש) לעיל אות ס"ג ע"ש) וכבר נתבארה יציאת השערות שעל שפה עלאה, שה"ס התמעטות הבינה מג"ר ע"י כחות הדין שקבלה מעלית המלכות (כנ"ל אות קי"ח) וכדי לתקן זה נעשה זוג עליון דע"ב ס"ג דא"ק, המוריד בחזרה את דיני המלכות מן הבינה, וחוזרת הבינה להיות ג"ר. (כנ"ל ויקהל דף מ"א ד"ה והארה) וז"ש תקונא תליתאה וכו' נפיק חד ארחא, ושערי אתפסק, כי ע"י הארה עליונה מע"ב ס"ג דא"ק ירדה המלכות מבינה, וע"כ חזרה הבינה לג"ר, והשערות, שהן המיעוטים של התכללות המלכות, נפסקו. אמנם לפי"ז היו צריכות כל השערות להתבטל משפה עלאה, ולמה

מאמר תקונא תליתאה דיגת"ד קכו/ב) תקונא תליתאה וכו': התקון השלישי הוא. מאמצע שבתחת החוטם, מתחת (דפו"י דף קל"ג ע"א)

אורחא אתתקן לאעברא ביה. ובגין כך, יתיב תחות נוקבי חוטמא האי אורחא. ושערא לא אתרבי בהאי אורחא, משום ד דכתיב ועובר על פשע, ^נ למיהב אעברא ^נ עד פומא קדישא, דיימא סלחתי. תאנא, כמה ערקיסאות מחכאן לההוא פומא, ולא אתגלי לחד מנייהו, דהא אסתלק ואתעטר, ידיע ולא ידיע.

ג/א (קכו) תאנא, בצניעותא דספרא, מהו דכתיב פשע. זכו עובר, לא זכו ^ט פשע. ^ט האי בזעיר אפיין.

קכז) מאי בין האי להאי. בזעיר אפיין, כד נחית ההוא אורחא מתחות נוקבי ^פ חוטמי, כתיב, ^ז ויחר אף יי' במ וילך. מאי וילך. דנפיק רוחא דרוגזא מאיננו ^ז נוקבי, ומאן דאשכח קמיה, אזיל ולא אשתכח. הה"ד, ^ח כי רוח יי' נשבה בו ^ז ואיננו. באריך אפיין כתיב, ^ט ועובר על פשע. וכתיב, ^י ורוח עברה ותטהרם.

חלופי גרסאות

ל מוסיף כובש עונות וכתיב. מ למיתן. נ על. ט מוסיף פשע. מאי משמע עובר על פשע שפע דאקדים שיין לפ"א לא זכו עומד ולא עובר. ע ל"ג האי ; ל"ג האי בזעיר אפיין. פ חוטמוי. צ ל"ג ואיננו ; מוסיף ואיננו כי רוח עברה בו ואיננו.

מסורת הזוהר

(ז) (במדבר יב) ח"ג קלח. (ח) (ישעיה מ). ט (מיכה ז) תוריע כה צ"ר ז"ח ג ט"ג שנ"א ד ט"ב ש"א. (י) (איוב לו) לך כ צ"א.

תקונא תליתאה דיגת"ד

הסולם

מאמר

תקון זה ועובר על פשע, שרוח החכמה עובר שם רק לסלוח הפשע. ולא יותר. אמנם יש לשאול, שהיה לו לומר כאן ועובר על עון. כמו שאומד בתקון הב' נושא עון. והענין הוא. כי עון, פירושו הדינים שבבינה שנצמחו בה מחמת עלית המלכות אליה. כי עון משמע שהיה ישר ונעשה מעוות. אבל פשע, מורה על הדינים שבמלכות עצמה, שהיא פשע מעיקרה, ולא שנעשתה למעוות. ומדייק הכתוב, שרוח החכמה העובר באורח הזה מן החוטם, מלבד מה שמטהר את הבינה, מטהר ג"כ הדינים של המלכות הנקראים פשע, כדי שיוכל לעבוד ולהאיר דרך שם אל הארץ של שפה תתאה הנעשה בשבולת הוקן. ששם בחינת המלכות עצמה (כמ"ש להלן באות קל"א). ותקון זה מעלתו גדלה מאד. וז"ש כמה ערקיסאות מחכאן וכי'. כי מועטים הם שזוכים לזה בשלמותו.

קכו/ג) תאנא בצניעותא דספרא וכי' : למדנו בספרא דצניעותא. מהו שכתוב, פשע. זכו עובר. לא זכו פשע. וזה נוהג רק בו"א. ולא בא"א שכולו רחמיים.

קכז) מאי בין האי להאי וכי' : שואל מה בין זה לזה. בין א"א לז"א. ומשיב, בו"א. כשיורד האורח ההוא מתחת נקבי החוטם, כתוב ויחר אף ה' במ וילך. מהו וילך. היינו, שיוצא רוח של רוגז מאלו הנקבים, ומי שנמצא לפניו

ולמה רק אורח אחד באמצע השערות. וז"ש. מאמצעיתא דתחות חוטמא מתחות תריין נוקבין נפיק חד אורחא, שארע זה שיצא בשערות השפע נתתקן בבחינת קו אמצעי הכולל ב' נקבי החוטם. שה"ס חסדים וחכמה כנ"ל. ולפיכך כדי שלא תתבטל הארת החסדים נשארו השערות מצד זה ומצד זה של השפה, ולא נעשה אלא ארץ פנוי משערות באמצע. וזה ששואל, אמאי אתפסק. למה נפסקו השערות מן הארץ שבאמצע. ומשיב, משום דהאי אורחא אתתקן לאעברא ביה, דהיינו כדי שרוח החכמה מאמצע החוטם יוכל לעבוד דרך השערות. כלומר, רק שהשערות לא ימעטו הבינה מג"ד. ולא שיתבטלו לגמרי כל השערות. כי אז היתה נפסקת הארת החסדים.

וז"ש, ושערא לא אתרבי בהאי אורחא משום דכתיב ועובר על פשע שפירושו. למיהב אעברא עד פומא קדישא דיימא סלחתי, דהיינו כנ"ל. ששיעור רוח החכמה מחוטם צריך רק להשיב שמה הג"ד, שנתמעטה מהן הבינה ע"י קבלתה את המלכות. בסוד נושא עון (כנ"ל אות קי"ט ע"ש) כי רק צריכה לסליחת העון, דהיינו שיתוקן המעוות ותשוב לג"ד. ולא יותר. וז"ש למיהב אעברא עד פומא קדישא דיימא סלחתי, דהיינו שיאמר סלחתי על העון הזה. וע"כ נקרא

(דפו"י דף קל"ג ע"א)

ו ותאנא, הכא כתיב, עובר על פשע בההוא ארחא. התם, ו עובר יי לנגוף את מצרים.

קכח) זכאה חולקיה זמאן דזכי להאי. ודא הוא תקונא תליתאה, ו דדיקנא יקירא קדישא עלאה עתיקא דעתיקי. אמר ר"ש, ודאי קב"ה יסגי לאוטבא לך, ויחדי לאגנא עלך.

קכט) ותאנא, מאי דכתיב ו שוש אשיש ביי, בעתיק יומין אתמר. דהא הוא חדוותא דכלא. תאנא, בשעתא דאתגלי האי אורחא דדיקנא דעתיק יומין. כלהו מארי דיבבא ויללה, ומאריהון דדינא סתימין ושתיקין, ולית דיפתח פטרא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ו ותגן התם, הכא. ו מוסיף דאורחא דדיקנא.

כ) (שמות יב) גח גא צ"א. ל) (ישעיה סא) יתרו קכח צ"א.

הסולם

תקונא תליתאה דיגת"ד

מפני שלא שייכים בו דינים, אלא להיפך הוא משבית הדינים, והוא כולו דחמים. כי ועובר על פשע, פידושו שובר לכלות את הפשע, כי הכא כתיב עובר על פשע בההוא ארחא, התם, ועבר ה' לנגוף את מצרים, מה ועבר אשר שם, פירושו לכלות את המצרים, אף עובר על פשע שבכאן, פידושו לכלות הפשע.

קכח) זכאה חולקיה וכו': אשדי חלקו מי שזכה לקבל מתקון זה. וזה הוא התקון השלישי של דיקנא היקר הקדוש העליון דעתיק דעתיקי. אמר ר' שמעון ודאי שידבה הקב"ה להטיב לך, וישמח להגן עליך.

קכט) ותאנא מאי דכתיב וכו': ולמדנו, מה שכתוב, שוש אשיש בה, נאמר בעתיק יומין, כי הוא שמחת הכל. למדנו בשעה שנגלה הארח הזה של הדיקנא דעתיק יומין, כל בעלי יבבא ויללה (הנ"ל באות ק"ח וק"ט) ובעלי הדין, נסתמים ונשתקים, ואין מי שיפתח פתח להדע, משום שאורח זה נגלה לתקן. ומזה מי שאוחז ומזהיר להשתיק למה הוא דושם לאורח הזה, שהוא סימן עתיקא קדישא. פירושו, כי מכה הדינים דמלכות דצמצום א' שבתקון הא', שנתמעטו משם הג"ר, יצאו בעלי יבבא ויללה המיבבים והמיללים על התמעטותם שהשיגו משם, כמ"ש לעיל (באות ק"ח וק"ט) ועתה, כאשר חזרו הג"ר להאיר באורח הזה שבתקון ג' בסוד ועובר על פשע, באו אותם בעלי יבבא ויללה על ספוקם, ואינם מיבבים ומיללים עוד. וז"ש, כלהו מארי דיבבא ויללה ומאריהון דדינא סתימין ושתיקין, שאינם מיבבים ומיללים עוד, משום ולית

מאמר

לפניו הולך ואינו נמצא. ז"ש, כי רוח ה' נשבה בו ואיננו. אבל בא"א, כתוב ועובר על פשע, וכתוב, ודוח עבדה ותטהרם. ולמדנו, כאן בארח הזה כתוב, עובר על פשע, ושם, ועבר ה' לנגוף את מצרים.

פירושו, ארח זה שעל שפה עלאה הוא דרך שיעבור בו רוח החכמה בשביל הצדיקים הנוהרים לקבל בבחינת קו האמצעי ממטה למעלה. וז"ש זכו עובר לא זכו פשע. הצדיקים הזוכים להיות דבוקים בקו האמצעי, ומקבלים הדוח ממטה למעלה, הרי הוא בשבילם עובר על פשע. אבל הרשעים שאינם זוכים להיות דבוקים בקו האמצעי, ורוצים להמשיך הרוח ממעלה למטה הוא להם פשע, כלומר שמתגלים עליהם הדינים דמלכות הנקדאים פשע. אבל, האי בזעיר אפיין, כי בא"א הוא כולו דחמים ולא שייך שם זה. וז"ש בזעיר אפיין, כד נחית ההוא אורחא מתחות נוקבי חוטמא, הנה לאותם שאינם דבוקים כראוי בקו האמצעי נאמר בהם, ויחר אף ה' כם וילך. כי אהרן ומרים בעת שהיו מדברים במשה, שה"ס קו האמצעי, לא היו אז דבוקים בו, וע"כ, ויחר אף ה' כם וילך. מאי וילך, דנפיק רוחא דרוגזא מאיננון נוקבי, דהיינו שמתגלה דרך שם הפשע, כנ"ל לא זכו פשע. ומאן דאשכח קמיה אזיל ולא אשתכח. מי שנמצא לפניו, דהיינו שזכה לחכמה, הולך משם, והחכמה אינה נמצאת בו עוד. ז"ש, כי רוח ה' נשבה בו ואיננו. כי נסתלק מהם. אבל, כאריך אפיין כתיב ועובר על פשע. שרוח החכמה עובר על הפשע, ומכלה אותו, וכן רוח עברה ותטהרם.

(דסו"י דף קל"ג ע"א)

לאבאשא. משום דהאי אורחא ^ט אתגלייא לתקנא. ומהאי, מאן ^ח דאחיד ואזהר
 לשתקאה, להאי אורחא רשים, דהוא סימנא דעתיקא קדישא.
 קל) תקונא רביעאה, מתתקן שערא ^א תחות פומא, מרישא חדא לרישא
 חדא. הה"ד, ^ב לשארית נחלתו. כד"א ^ג ונשאת תפלה בעד השארית הנמצאה.
 הנמצאה ממש. שארית דכתיב, ^ד שארית ישראל לא יעשו עולה.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ח) (מיכה ז) לעיל אות כזו צ"ט. (ז) (מ"ב יט). ש סימנא לשתיקותא ומהאי הוא מאן. ח דאחית ;
 דאחוי. א מוסיף ונחית תחות.
 (ט) (צפניה ג).

הסולם

מאמר

תקונא תליתאה דיגת"ד
 המלכות ראויה לקבלת ג"ר אע"פ שמקורה
 אינה ראויה לזה. ע"כ נקרא התקון בשם וחנון.

ולית דיפתח פטרא לאבאשא, כי חזרו
 להם הג"ר, ואין עוד דינים שיוכלו להזיקם
 ולמעטם. וז"ש, משום דהאי אורחא אתגלייא
 לתקנא, כי ארח ההוא שבשפה עלאה, נתגלה
 לתקן ולהחזיר את הג"ר.
 וז"ש, ומהאי מאן דאחיד ואזהר
 לשתקאה להאי ארחא רשים, דהוא סימנא
 דעתיקא קדישא, כי כמו שגילוי אורח זה
 בעתיקא קדישא השתיק מארי דיבבא ויללה
 שלא ייבבו וייללו, כך כל מי שרוצה להשתיק
 למי, שלא יצעק, מניח אצבעו על הארח
 שבשפה עלאה שלו.

מאמר תקונא רביעאה דיגת"ד
 קל) תקונא רביעאה זכו: התקון
 הרביעי. השערות מתתקנות תחת הפה. מראש
 אחד לראש אחד. דהיינו שבולת הזקן. וז"ש,
 לשארית נחלתו. כש"א, ונשאת תפלה בעד
 השארית הנמצאה. הנמצאה ממש. שארית.
 הוא כע"ן, שכתוב, שארית ישראל לא יעשו
 עולה.

וז"ש (באות קכו/א). ותאנא, תקונא
 קדמאה דדיקנא ותניינא, לאייתאה
 לתליתאה, כי בתקון הא', יצאה המלכות
 דמדת הדין לקבל תקון, אמנם במלכות דמדת
 הדין אין העולם יכול להתקיים. ובתקון הב'
 עלתה המלכות למקום בינה שהיא מדת
 הרחמים, כנ"ל, אמנם או נעשה מיעוט ג"ר
 גם בבינה. ובתקון הג' חזרו הג"ר לבינה.
 ומשום שהמלכות כבר נמתקה בבינה קבלה
 גם היא הג"ר אלו, בסו"ה ועובר על פשע,
 כנ"ל. ולזה היתה כל הכונה. כי המלכות דמדת
 הדין אינה ראויה לקבל ג"ר, לפני גמר התקון,
 עד שיעברו עליה כל ג' התקונים האלו. ונמצא
 שב' תקונים הראשונים, שבהם המלכות עוד
 נמצאת בבחינת ו"ק, שלא הרויחה עוד כלום,
 היו אמנם הכנה שבתקון הג' תוכל לקבל ג"ר.
 הרי שב' תקונים הראשונים לא באו אלא
 להביא תקון הג'. כי רק עתה קבלה המלכות
 את הרווח ממיתוקה בבינה. ולולא זה לא היה
 העולם יכול להתקיים (כנ"ל ב"א ז' ד"ה וכבר).

פירושו. אחר שהמלכות דשערות כבר
 נמתקה כולה במקום בינה, בתקון הג' בסוד
 ועובר על פשע, היא חזרה להתעורר שמה
 בין השערות שבמקום בינה, כלומר שנגלה
 שאין מקומה שם בבינה, בלחי העליונה. וע"כ
 הוכרחו השערות דמלכות הנמתקת לרדת
 ללחי התחתונה דהיינו תחת שפה תתאה, בסוד
 שבולת הזקן. וכיון שירדה ממקום בינה
 נסתלקו ממנה הג"ר וחזרה והיתה לו"ק בלי
 ראש. וז"ש, תקונא רביעאה מתתקן שערא
 תחות פומא וכו'. שה"ס שבולת הזקן. וז"ש,
 הה"ד לשארית נחלתו, כי תקון ד' הוה
 נקרא בא"א, לשארית נחלתו. שהוא כד"א
 ונשאת תפלה בעד השארית הנמצאה,
 כי ע"כ נקראים שערות אלו שארית, מלשון
 הכתוב, שארית הנמצאה, דהיינו שארית
 השערות שהוכרו בשפה עלאה שהן מבחינת
 מלכות ואינן מבחינת בינה, ואין מקומם בלחי
 העליונה בשפה עלאה, אלא הוכרחו לרדת
 למטה מפה ללחי התחתונה, לחוץ מראש.
 וז"ש, הנמצאה ממש, שמקודם לכן היו תחת
 התקון ועובר על פשע, ולא היו נכרות שמה,
 ועתה הוכרו ונמצאו. והשם שארית, הוא כמו
 דכתיב, שארית ישראל לא יעשו עולה.
 כלומר אע"פ שהם שארית, ונאבדו הג"ר
 שלהן

והנה בנ"א, נקרא תקון ג' הוה, בשם
 וחנון. והוא, כי חנון, פירושו עשית חסד עם
 מי שאינו הגון ואינו כדאי, כמו שפירשו
 חז"ל. (ברכות ז.) וכיון שבתקון הוה נעשתה
 (דפו"י דף קל"ג ע"א)

קלא) תקונא חמישאה. נפיק אורחא אחרא מתחות פומא, הה"ד (ט) לא החזיק לעד אפו. קום ר' יוסי. קם ר' יוסי, פתח ואמר, (ט) אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו. אשרי העם שככה לו. מהו שככה לו. כד"א, (ז) וחמת המלך שככה, שכיך מרוגזיה.

קלב) ד"א. שכיך ברוגזיה, הה"ד (ר) ואם ככה את עושה לי הרגני נא הרוג. דא הוא דינא ב דדינא. אשרי העם שיי' אלהיו, רחמי דרחמי. קלג) ד"א, שככה, ג שמא דכליל כל שמהן, ד וקב"ה מעבר רוגזיה, ה ואנח ביה לזעיר אנפין, ומעביר על כל אינון דלבר.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (מיכה ז) לעיל אות קכו צ"ט. פ) (תהלים קמד) הקטה"ז נ צ"ג. ז) (אסתר ז) ח"ג קעט. רטו : רלד. רעד : ר) (במדבר יא) ח"ג קנה : קנו. קצט.

מאמר

הסולם

תקונא חמישאה דיגת"ד

קלג) ד"א שככה שמא וכו': פירוש אחר. שככה, הוא שם הכולל כל השמות, שהקב"ה נשקט, כי מעביר דוגזו ועושה נחת לזעיר אנפין. ונשקט, ומעביר רוגזו על כל אלו שבחוקי.

שלהן, מ"מ אין בזה עולה, אלא להיפך, שהוא תקון גדול אל השערות דמלכות, שהוא כרי שיקבלו תקון הג"ד במקומם עצמם, כמ"ש להלן בתקון החמשי.

פירוש. כי יש ב' מיני דוגזו יש דוגזו מדינין דנוקבא, שהוא מסבת עלית המלכות לבינה, שהבינה נתמעטת לו"ק בלי ראש. שה"ס הזדיעה שבנקודת החולם המובאה לעיל (ב"א ט"ו ד"ה ההוא) ויש דוגזו מדינין דדכורא, שהוא מסבת יציאת קו שמאל מטרם שמתיהוד בימין, שה"ס הזדיעה דנקודת השורק, (כח"ש ט"ו) או ע"י חסאי התחתונים שדוצים להמשיך החכמה דקו שמאל ממעלה למטה, שע"י מפדידין קו שמאל מקו ימין, שאז נמשכים מקו שמאל דינים קשים. שזה בחינת רוגזו מדינין דדכורא.

ויש לדעת שאלו התקונים הם שורשים לעיבוד ולידה הנהגים בפרצופים. כי תקון הב', ששערות המלכות עלו להתתקן במקום בינה שהיא שפה עלאה זה שורש לבחינת עיבוד המתתקן במעי אמו. כי בינה נבחנת לאם המלכות. וה"ס אור הנפש, שתקון ב' הוא ו"ק דנפש, ותקון ג' ג"ד דנפש. ותקון הד', שהיא ירדת שערות המלכות משפה עלאה לשפה תתאה נבחן כמו לידה. כי המלכות יצאה ממעי הבינה ובאה למקומה ללחי התחתונה. וה"ס אור הרוח, שתקון ד' הוא ו"ק דרוח. ותקון ה' הוא ג"ד דרוח.

מאמר תקונא חמישאה דיגת"ד

קלא) תקונא חמישאה וכו': התקון החמישי, יוצא אורח אחד מתחת הפה. ז"ש. לא החזיק לעד אפו. קום ר' יוסי. קם ר' יוסי, פתח ואמר, אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו, שואל, אשרי העם שככה לו, מהו שככה לו. ומשיב, הוא כמו שאתה אומר, וחמת המלך שככה. שפירושו ששקט מרוגזו.

זו"ש (באות קל"א) מהו שככה לו, כד"א וחמת המלך שככה. אף כאן, שככה פירושו שכיך מרוגזיה. והיינו מרוגזו הדינים דנוקבא, דהיינו ממצב ו"ק בלי ראש. ולפי"ז יהיה פירוש הכתוב, אשרי העם שככה לו, שנשקט מדינין דנוקבא, ונגלו לו ג"ד, שאז אשרי העם שה' אלקיו, שיש לו ג"ד שה"ס השם הוי"ה אלקים. וכן פירוש הכתוב, לא החזיק לעד אפו, היינו דינין דנוקבא, כי יצא באמצע שבולת הזקן, אורח הפני משערות, שה"ס גילוי הג"ד, ע"י רוח הנושב מן נקבי החוטם דז"א. זו"ש (באות קל"ב) ד"א שכיך ברוגזיה, ושכיך שבכאן, היינו מרוגזו הדינין דדכורא, שהם הדינים הקשים דקו שמאל בלי ימין, שה"ס

קלב) ד"א שכיך ברוגזיה וכו': פירוש אחר שנשקט ברוגזו, כלומר שבסבת הרוגזו נשקט. ז"ש, ואם ככה את עושה לי הרגני נא הרוג. ונמצא, אשרי העם שככה לו, הוא דין שברין, אשרי העם שה' אלקיו הוא דחמים שברחמים.

(דפו"י דף קל"ג ע"א)

קלד) דתניא, ארחא ז עלאה דדיקנא ח קדישא, דאיהו ט נחית תחות נוקבי דחוטמא י דעתיקי. כ והאי ארחא דלתתא. שקילן אינון בכלא. דא * לעילא, ודא לתתא. לעילא, עובר על פשע. לתתא, לא החזיק לעד אפו. ותנינו, לא החזיק:

חלופי גרסאות

ז דתקונא ול"ג עלאה. ח מוסיף קדישא עלאה עתיקא דעתיקי. ט מוסיף נחית בדיקניה. י ל"ג דעתיקי. כ והא.

תקונא חמשה דיגת"ד

הסולם

מאמר

באפן, אשר, אשרי העם שככה לו כולל ב' התקונים הן התקון דשכיך מרוגזיה. שהוא להוציא הג"ר, והן התקון דשכיך ברוגזיה, שהוא לבטל ולהעביר הדינין דשמאל. ועד"ז לא החזיק לעד אפו, כולל ב' התקונים הנ"ל שלא החזיק לעד אפו דדינין דנוקבא. וגילה האורח שבאמצעות שערות שפה תתאה. והן לא החזיק לעד אפו, דדינין דדכורא. שמעביר הדינין דדכורא מאורח הזה שנתגלה בשפה תתאה, ע"י יחוד השמאל והימין, בסבת המסך דחירק דקו האמצעי.

קלד) דתניא ארחא עלאה וכו': שלמדנו, ארח העליון של הדיקנא הקדוש, שהוא יורד, על שפה עלאה, תחת נקבי החוטם דעתיקי, והאורח הזה שלמטה, באמצעות דשערות דשפה תתאה, שוים הם בכל. זה למעלה בשפה עלאה, וזה למטה בשפה תתאה. למעלה נקרא האורח, עובר על פשע, ולמטה נקרא לא החזיק לעד אפו. ולמדנו, לא החזיק, פירוש, שאין מקום לשבת שם. כמו שלמעלה נותן האורח מקום רק שיעבור בו רוח החכמה מן החוטם (כנ"ל אות קכ"ז), כך למטה הוא רק נותן מקום שיעבור בו רוח החכמה.

פירוש. עתה מבאר, סוד שככה שבאורחין דשפה עלאה ושפה תתאה, לפי פירוש הג' הנ"ל, אשר שככה כולל כל שמהן, הן לדינין דנוקבא והן לדינין דדכורא. וז"ש ארחא עלאה וכו' והאי אורחא דלתתא, שקילן אינון בכלא, כי ארחא עלאה מסיר דינין דנוקבא שיצאו עם תקון הב', בסוד שכיך מרוגזיה, וכן הוא מסיר הדינין דדכורא היוצאים עם גילוי החכמה, בסוד שכיך ברוגזיה, ועד"ז ארחא תתאה, מסיר דינין דנוקבא שיצאו עם תקון הד' בשפה תתאה, ונגלה בו החכמה, בסוד שכיך מרוגזיה, וכן הוא מסיר דינין דדכורא הנגלים עם גילוי החכמה, בסוד שכיך ברוגזיה.

וז"ש לעילא עובר על פשע. לתתא, לא החזיק לעד אפו, שב' שמות האלו משמעות אחת להם. ותנינו לא החזיק פירוש, דלא אית אתר למיתב, כי מכח שכיך ברוגזיה

שה"ס חכמה בלי חסדים. והוא נשקט מהם בסבת רוגזו. כלומר שע"י המסך דחירק שבקו אמצעי, נגלה הרוגז מבחינת המלכות שהיא ממעטת הקו השמאלי לו"ק, ואז, מסבת המיעוט ורוגז הזה הוא מתיחד עם קו ימין והוא נשקט ע"ז מרוגז האחר, שהוא הדינין דשמאל (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) ונמצא שהרוגז דדינין דמלכות, השקט הדינים דדכורא שמשמאל. וזהו שאומר, שכיך ברוגזיה, שברוגז דדינים דמלכות, נשקט ושכיך הדין והרוגז דשמאל.

וז"ש, הה"ד ואם ככה את עושה לי הרגני נא הרוג. כי האספסוף התאו תאוה, ואמרו מי יאכילנו בשר. ופנימיות הענין, היינו, שהאספסוף נדבק בקליפה הנקראת קץ כל בשר, דרעותיה למיכל בשרא, שה"ס המשכת הארת השמאל ממעלה למטה, שנקרא בשר (כמ"ש לעיל נח דף מ"ח ד"ה ת"ח ע"ש) ואז נמשכו דינים הקשים דשמאל בלי ימין. שה"ס דינים דדכורא, שזו"ה ייתר אף ה' מאד ובעיני משה רע. עד שאמר הרגני נא הרוג ואל אראה ברעתי. וז"ש, דא הוא דיני דדינא, שדינים דשמאל אלו הם דינים קשים שבדינא, ועליהם נאמר, אשרי העם שככה לו, שנשקט מדינים הללו, ואז, זוכים אל, אשרי העם שה' אלקי, רחמי דרחמי, ולפי"ז יהיה הפירוש של לא החזיק לעד אפו, על הרגז דדינין דדכורא, שעברו ע"י גילוי האורח שבשפה תתאה.

וז"ש (באות קל"ג) ד"א, שככה, שמא דכליל כל שמהן, שהמלה שככה, הוא שם הכולל כל השמות, דהיינו שכולל ב' התקונים הנ"ל, הן ששכיך מרוגזיה, והן ששכיך ברוגזיה, שהתקונים נקראים שמות. ומפרש, וקב"ה מעביר רוגזיה דהיינו שמעביר דינין דנוקבא, ואנח ביה לזעיר אפיו, שמגלה הג"ר ועושה נחת לז"א, והן ומעביר רוגז דדכורא, על כל אינון דלבר, דהיינו אותם שמבחוץ הדבוקים בשמאל, מעביר מהם הדינים שמיחד השמאל בימין ע"י גילוי הדינים דמסך דחירק כנ"ל.

דפו"י דף קל"ג ע"א * דף קל"ג ע"ב

דלא אית אתר ל למיתב. כמה דלעילא יהיב אתרא מ לאעברא. כך לתתא, יהיב אתר לאעברא.

קלה) תנא, בכל אתר דבהאי עתיקא טמירא דכלא ארחא אתגלייא, טב לכלהו דלתתא, דהא אתחזי עיטא למעבד טב לכלא. מאן דסתים ולא אתגלייא, לית עיטא, ולית מאן דידע ליה אלא הוא בלחודוי. כמה דעדן עלאה, לית דידע ליה אלא הוא עתיקא דעתיקי. ועל האי כתיב, (ה) מה גדלו מעשיך יי מאד עמקו מוזשבותיך. אר"ש יתתקנון עובדך לעלמא דאתי. מעם עתיקא דעתיקין. קלו) תקונא שתיתאה. מתתקן שערא וסליק מלרע לעילא, וחפי תקרובתא

מסורת הזהר

(ה) (תהלים צב) ז"ח ז ט"א ש"י.

חלופי גרסאות

ל למתב. מ לאתעברא.

הסולם

מאמר

תקונא חמשה דיגת"ד

ובתקון ה' שנעשה גם בשפה תתאה, האורח הפנוי משערות, ומקבל רוח חכמה מנקבי החוטם, דרך אורח העליון שעל שפה עלאה, הרי הוא גבה דילה. שחזור ומשבית הדינים. ותקון הזה נבחן לשורש לג"ד דרוח (כנ"ל אות ק"ל בהסולם) ונדוע שבו"א עוד שולטים במדרגה זו דינים דשמאל. עד שמופיעים הג"ד דנשמה. כמ"ש בתקונים הבאים.

מאמר תקונא שתיתאה דיגת"ד

קלו) תקונא שתיתאה וכו': תקון הששי. השערות מתקנות ועולות ממטה למעלה דהיינו ממקום תחת שפה תתאה שבלחי התחתונה עד למעלה ללחי העליונה והמנחה של בושם הטוב, דהיינו התפשטות השערות, מכסות מתחת שפה תתאה עד ראש הפה שלמעלה שבשפה עלאה, שהוא הלחי העליונה שה"ס שורש עבור ב' לצורך נשמה. ואחר העבור, חזרות ויורדות השערות לראש הפתח של הארץ התחתון דפה שמתחת שפה תתאה. דהיינו שנולדים ובאים למקום הקבוע בלחי התחתונה, וה"ס מרחב הזקן המתפשט בלחי התחתונה מזוית הלחי עד ראש השפה עלאה ועד תחת שפה תתאה. ונקרא ג"כ פאת הזקן.

פידוש. אחר שכבר נשלמו השערות בג"ד דרוח ע"י אורחא תתאה שבשבולת הזקן שמתחת שפה תתאה מגיע הזמן לעלות לעבור לצורך ו"ק דגדלות, וז"ש מתתקן שערא וסליק מלרע לעילא וכו' עד רישא דפומא דלעילא, שהיא בחינת עליה למקום בינה, כמו בתקון הב'. אלא שעבור הזה הוא לצורך קבלת אור הנשמה. שבעבור משיג נפש דנשמה, ואח"כ בסוד הלידה משיג רוח דנשמה. וז"ש, ונחית שערא לרישא דפתחא דאורחא תתאה דפומא, דהיינו שחזור ויוצא ממעי

האם

ברוגזיה, המיוחד קו שמאל עם הימין, שאז אין החכמה נמשכת ממעלה למטה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) ע"כ אינו מחזיק חכמה באותו אורח בבחינת לשבת שם, אלא רק לגלות שם הג"ד ממטה למעלה בלבד. וז"ש כמה דלעילא יהיב אתרא לאעברא, כמו שלמעלה נותן מקום לעבור רוח חכמה בלבד דהיינו בשיעור שיצאו הג"ר, ואין החכמה מתישבת באורח הזה, כדי שלא ימשכו ממעלה למטה (כנ"ל אות קכ"ז). כך לתתא יהיב אתר לאעברא. ולא שהחכמה תתישב שמה, כדי שלא ימשכו ממעלה למטה.

קלה) תנא בכל אתר וכו': למדנו בכל מקום שנגלה אורח, בעתיק הזה הנסתר מכל, טוב לכל המדרגות שלמטה, כי המשמעות של גילוי אורח, הוא שנתגלה עצה לעשות טוב לכל. כלומר שנתגלה עצה שכל התחתונים ימשכו מוחין ממנו, להיותו מראה על הסרת ב' בחינות דינין הנ"ל, וגילוי הג"ר. מי שסתום ואינו מגולה, דהיינו המקומות המלאים שערות ואין בהם אורח, זה מראה שאין עצה שיתגלו המוחין לתחתונים. ואין מי ששיג שם אלא הוא בעצמו ולא מדרגה אחרת למטה ממנו, כמו שעדן העליון, שה"ס חכמה סתימא דא"א, אין מי ששיגו אלא הוא עצמו עתיק העתיקין. ועל זה כתוב, מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מוזשבותיך, דהיינו שממציא עצות שיוכלו המוחין להתגלות לתחתונים. אר"ש, יתתקנו מעשיך לעולם הבא מעם עתיקא דעתיקין.

ואלו ב' תקונים דא"א הד' וה', שנקראים בו לשארית נחלתו, ולא החזיק לעד אפו. נקראים ב"א, דהיינו ב"ג שבתורה, ארץ אפים. והיינו ע"ד שפרשו חז"ל, מאריך אפו וגבה דיליה. כי בתקון הד' האריך האף שלו, כי שוב נתגלו הדינים והקטנות בשפה תתאה.

(דפו"י דף קל"ג ע"ב)

דבוסמא טבא עד רישא דפומא דלעילא. ונחית נ שערא לרישא דפתחא דארחא תתאה דפומא.

קלז) קום ר' ייסא ואתקין תקונא דא. קם ר' ייסא, פתח ואמר, (ט) וחסדי מאתך לא ימוש, וכתב (ח) ובחסד עולם רחמתיך, הני קראי קשיין אהדדי. קלח) ולא אקשו, דתנינן, אית חסד ואית חסד. אית חסד דלגו, ואית חסד דלבר. חסד דלגו, הא דאמרן דעתיקא דעתיקין, והוא סתים בסטרא דא דדיקנא, דאקרי פאת הזקן. ולא בעי ב"נ לחבלא האי סטרא, משום האי חסד דלגו דעתיק יומין. ובג"כ, (ס) בכהן דלתתא כתיב ביה, (ק) לא יקרחה קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו. מ"ט. בגין דלא לחבלא אורחוי דחסד דעתיקא, דכהן מסטרא דא קא אתי.

קלט) ותאנא בצניעותא דספרא, בכלא אצטריך חסד לאתרבאה ולמבני, ולא לקטעא ליה, ולא אשתצי מעלמא. והאי דכתיב וחסדי מאתך לא ימוש, חסד דעתיק יומין. ובחסד עולם, חסד דאקרי חסד עולם, (ע) והאי הוא אחרא דז"א, דכתיב (ב) אמרתי עולם חסד יבנה. קמ) והאי חסד דעתיק דעתיקין, הוא חסד דקשוט. וחסד דקשוט לאו בחיי

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ט) (ישעיה נד) ב"א רצח צ"א ר"ז תכ"ב סו. ת) (שם) משפטים קנא צ"ש. א) (ויקרא כא) ח"ג סט.: (ב) (תהלים סט) יתרו סה צ"פ.

נ מוסיף שערא דרישא. ס כהן. ע האי אחרא דכתיב ול"ג הוא ול"ג דזא.

תקונא שתיתאה דיגת"ד

הסולם

שאמר

הזה שבפנים, שה"ט ו"ק דנשמה (כמ"ש שט) של עתיק יומין. ומשום זה בכהן של מטה כתוב בו, לא יקרחה קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו. מהו הטעם. הוא כדי שלא להשחית דרכיו, דהיינו תקוניו, של חסד דעתיק, כי הכהן בא מצד הזה. דהיינו מצד החסד.

האם שהיא בינה שהיא הלחי העליונה ויורד למקומו ללחי התחתונה, שה"ס לידה ויניקה, שבידידה זו משיג רוח דנשמה, ויש לו ו"ק דג"ד. ומכונים תקרובתא דבוסמא, משום שהג"ד מכונים בשמים וריח הטוב.

קלט) ותאנא בצניעותא דספרא וכו': ולמדנו בספרא דצניעותא, בכל אפן צריך החסד להתרבות ולהבנות, ולא לקצץ אותו דהיינו לא להשחית פאת זקנו. כי אינו כלה מן העולם. והיינו שכתוב וחסדי מאתך לא ימוש. שהוא חסד דעתיק יומין. הנמשך ע"י תקון הזה הששי. ובחסד עולם, היינו חסד שנקרא חסד עולם. וזה הוא חסד אחר שבז"א שהוא בחינת רוח, שכתוב אמרתי עולם חסד יבנה.

קלז) קום ר' ייסא וכו': קום ר"י והתקן תקון הזה, הששי. קם ר' ייסא, פתח ואמר, וחסדי מאתך לא ימוש וכתוב, ובחסד עולם רחמתיך. מקראות אלו קשים זה על זה, כי כאן כתוב לא ימוש, שהיא לנצחיות. וכאן אומר ובחסד עולם, שמשמע שאינו נוהג אלא בימי עולם שהוא שתא אלפי שני.

קמ) והאי חסד דעתיק וכו': וחסד הזה דעתיק דעתיקין שבתקון הששי, הוא חסד של אמת, וחסד של אמת לא נאמר בחיי הגוף, שהוא בחינת רוח, דהיינו ז"א שנקרא גוף. אלא

קלח) ולא אקשו, דתנינן וכו': ומשיב ולא קשה, כי למדנו שיש חסד ויש חסד. יש חסד שמבפנים שהוא אור הנשמה, ויש חסד שמבחוץ, שהוא אור הרוח. ומפרש, חסד שמבפנים, הוא שאמרנו בעתיקא דעתיקין, שהוא סתום בצד הזה של הדיקנא שנקרא פאת הזקן (כנ"ל באות קל"ו). שהוא תקון הששי. שהאדם אין צריך להשחית צד הזה, משום חסד (דטו"י דף קל"ג ע"ב)

גופא אתמר, אלא בחיי דנשמתא. ובג"כ כתיב, א כי חפץ חסד הוא. דא הוא תקונא שתיתאה דדיקנא יקירא, דעתיק דעתיקי.

קמא) תקונא שביעאה. פסיק שערא, ואתחזן ב' תפוחין בתקרובתא דבוסמא, שפירן ויאן למחזי.

קמב) פתח ר"ש ואמר, ד כתפוח בעצי היער וגו'. מה תפוח זה כליל בתלת גווני, כך קב"ה, תרין תפוחין כליל שיתא גווני, ותרין תפוחין אלין, דאינון תקונא ז', אינון פ כללא דכל שיתא תקונין דאמינא. ובגנייהון אתקיים ה) באור פני מלך חיים.

קמג) ותאנא, מהני תפוחין נפקין חיון לעלמא, ומחזיין חידו לזעיר אפין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

פ ל"ג כללא.

ג) (מיכה ז) לעיל אות כזו צ"ט. ז) (שיר ב) לך עב צ"א. ה) (משלי טז) לעיל אות פ צ"ל.

הסולם

מאמר

תקונא שביעאה דיגת"ד

המפסיקה השערות, כנ"ל בתקון ג' ותקון ה', ואתחזן ב' תפוחין בתקרובתא דבוסמא, שנדאים ב' תפוחי הפנים במנחת הבושם, שה"ס ג"ר דגדלות, שמהם נמשכת הארת החכמה המכונה דיה, וע"כ מכונים תפוחין, כי תפוחים יש להם ריח טוב. וכן הם מכונים תקרובתא דבוסמא. והשם תפוח יש לו הוראה מיוחדת על הארת החכמה הזו שה"ס ו"ק דחכמה, והנמשכת מג' קוין, שה"ס חג"ת, שעל זה רומזים ג' גוונים לבן אדום ירוק שיש בתפוח. ויש כאן ב' תפוחין קדישין, דהיינו בימין ושמאל, שג' גוונים שבתפוח הימין נקראים חג"ת וג' גוונים שבתפוח השמאל נקראים נה"י, וז"ש, מה תפוח זה כליל בתלת גווני, שה"ס ג' קוין, כך קב"ה, תרין תפוחין כליל שיתא גווני. שג' קוין שבימין ה"ס חג"ת וג' קוין שבשמאל ה"ס נה"י. להורות שהארת חכמה שבהם הוא רק ו"ק דחכמה, דהיינו חג"ת נה"י דחכמה. ואין שם ג"ד דחכמה. וכל ששת התקונים הקודמים לא היו אלא כדי להביא תקון הז' הזה, וע"כ הוא כלול מששה תקונים הקודמים. וז"ש, ותרין תפוחין אלין דאינון תקונא ז', אינון כללא דכל שיתא תקונין דאמינא. כי לא באו אלא להביא תקון השביעי הזה. וז"ש ובגנייהון אתקיים באור פני מלך חיים, שבשביל ששת התקונים הקודמים נתקיים בתקון הז', באור פני מלך חיים. דהיינו שנגלתה הארת החכמה בפני המלך, שאור החכמה מכונה חיים. בסו"ה וחכמה תחיה בעליה.

קמג) ותאנא מהני תפוחין וכו': ולמדנו

אלא בחיי הנשמה. כי התקון הששי הוא ו"ק דגדלות, שה"ס חיי הנשמה (כנ"ל אות קל"ו) ומשום זה כתוב, כי חפץ חסד הוא, שזה הוא התקון הששי של דיקנא היקר של עתיק דעתיקי, פירוש. כי אור הנשמה נמשך מבינה שהחסד שלה הוא בחינת כי חפץ חסד הוא. שחפצה בחסד יותר מבחכמה, כנודע. ולפיכך נקרא תקון זה כי חפץ חסד הוא. ובי"ג מדות שבתורה נקרא תקון זה בשם ורב חסד. להורות שהוא חסד דנשמה, שהוא חסד רב וגדול.

מאמר תקונא שביעאה דיגת"ד

קמא) תקונא שביעאה וכו': התקון השביעי. השערות נפסקות ונראים ב' תפוחים במנחת הבושם. נאים ויפי מראה. כלומר שב' צדי הפנים פנויים משערות נראים מתוך שערות הדיקנא, הנקראות מנחת הבושם. להיותן שורשים להארת החכמה הזו המכונה ריח, בסו"ה והריחו ביראת ה'.

קמב) פתח ר"ש ואמר וכו': פר"ש ואמר, כתפוח בעצי היער וגו'. מה תפוח הזה כלול ג' צבעים, לבן אדום ירוק, כך הקב"ה, תרין תפוחין כלולים ששה צבעים, וב' תפוחים אלו, שה"ס ב' צדי הפנים הפנויים משערות, שהם התקון הז', הם כלל של כל ששה התקונים הקודמים שאמרת. ובשבילם מתקיים באור פני מלך חיים.

פירוש. אחר שנשלמו הו"ק דגדלות ע"י תקון ו', הגיע עתה הזמן להמשיך ג"ר דגדלות. וז"ש, פסיק שערא, כי נמשכת הארת החכמה

צ כתיב ו' יאר י' פניו אליך. וכתיב ז' באור פני מלך חיים. באור פני מלך אלין אינון תרין תפוחין ק' דתקרובתא דבוסמא דאמינא. יאר י' פניו אליך, פנים דלבר, דכד נהרין מתברך עלמא.

קמד) ותאנא, כל זמן דהני בוציני דלבר נהירין, כל עלמא מתברך, ולא אשתכח רוגזא בעלמא. ומה אי הני דלבר כך. תרין תפוחין דנהרין תדירא, דחדאן תדירא עאכ"ו.

קמה) תניא, כד אתגליין תרין תפוחין ג' אלין, אתחזי זעיר אפינ בחדוותא. ש' וכל אינון בוצינין דלתתא, בחדוותא. וכל אינון דלתתא נהרין, וכל עלמין חדאן, ושלימין מכל שלימותא. וכלא חדאן ונהרין. וכל טיבו לא פסיק. כלהו אתמליין בשעתא חדא, כלהו חדאן בשעתא חדא.

קמו) ת"ח, פנים דלבר, אית זמן דנהרין, ואית זמן ה' דלא נהרין. ובג"כ כתיב, יאר י' פניו אליך. ח' יאר פניו אתנו סלה. א' מכלל דלא הוי תדירא. אלא כד אתגליין תפוחין דלעילא.

קמז) תאנא, אלין תפוחין דסתימין, נהירין וחורין תדירא. ומנהון נהירין לתלת מאה ושבעין עיבר. וכל שיתא תקונין קדמאין דבדיקנא ביה כליין. הדא הוא דכתיב, ט' ישוב ירחמנו. ישוב, מכלל דזמנין טמירין, וזמנין אתגליין. י' הכא, הוא ישוב ירחמנו. ובהאי דלתתא, הוא ואמת. דא הוא תקונא י' שביעאה, דכליל שיתא, בתרין תפוחין דבעתיקא דעתיקין.

חלופי גרסאות

צ דכתיב. ק' דתקריבא. ר' אינון ש' דכל. ח' דחשוכאן. א' מכאן. ב' הה"ד.

מסורת הזהר

ו' (במדבר ו') ח"ג קמא. רעא: רעו: רצה. ת"ז סג
ת"ע קכט: ז' (משלי טז) לעיל אות פ' צ"ל. ח' (תהלים
טז) יתרו ה' צ"ס. ט' (מיכה ז') ויקרא טו צ"ו

הסולם

תקונא שביעאה דיגת"ד

בשמחה, וכל אלו הנרות שלמטה, שבמלכות, הן בשמחה, וכל אלו שלמטה מאירים, וכל העולמות הם בשמחה ושלמים מכל השלמות. והכל שמחים ומאירים, וכל חסד אינו נפסק, כולם מתמלאים בשפע בשעה אחת, כולם שמחים בשעה אחת.

קמו) ת"ח פנים דלבר וכו': בוא וראה, הפנים שבחוץ, דהיינו של ז"א, יש זמן שמאירים ויש זמן שאינם מאירים. ומשום זה כתוב, יאר ה' פניו אליך. יאר פניו אתנו סלה, שמשמע מזה שאינו מאיר תמיד. שנ"כ אנו מתפללים שיאיר לנו. כי אינם מאירים בז"א, אלא כשנתגלו התפוחים דא"א למעלה.

קמז) תאנא אלין תפוחין וכו': למדנו, אלו תפוחים דא"א הסתומים, מאירים ולבנים תמיד. ומהם מאירים לש"ע צדדים. (כמ"ש לעיל

מאמר

ולמדנו מאלו תפוחים יוצאים חיים לעולם, שה"ס הארת חכמה, ומראים שמחה לזעיר אנפין, שכתוב, יאר ה' פניו אליך. וכתוב באור פני מלך חיים. באור פני מלך, אלו הם ב' תפוחין של מנחת הכושם שאמרת, יאר ה' פניו אליך, היינו הפנים שבחוץ, דהיינו של ז"א שהוא לחוץ מא"א, כי כשהם מאירים מתברך העולם.

קמד) ותאנא כל זמן וכו': ולמדנו, כל זמן שאלו הנרות שבחוץ מאירים, שהם זו"ל, כל העולם מתברך ולא נמצא כעס בעולם. ומה אם אלו שבחוץ כך, ב' תפוחים דא"א, שמאירים תמיד ושמחים תמיד, על אחת כמה וכמה.

קמה) תניא כד אתגליין וכו': למדנו, כשב' תפוחים אלו מתגלים, נראה זעיר אנפין (דסו"י דף קל"ג ע"ב י') דף קל"ד ע"א)

קמח) תקונא תמינאה. נפיק חד חוטא דשערי סוחרניה דדיקנא, ותליין בשקולא עד טבורא. קום אלעזר ברי, אתקין תקונא דא.
 קמט) קם רבי ג אלעזר, פתח ואמר, הכל תלוי במזל, ואפילו ס"ת בהיכל. מלה דא אוקימנא בספרא דצניעותא, ד והכא אית לאסתכלא, וכי הכל תלוי במזל, ותנינו, ס"ת קדש, ונרתקו קדש, וההיכל קדש. וכתוב וקרא זה אל זה ואמר קק"ק, הא תלת אינון. וס"ת. לקבליהון, נרתקו קדש, וההיכל קדש, והוא קדש. והתורה נתנה בג' קדושות. בשלש מעלות, בימים שלשה, שכינה בשלש, לוחות וארון והיכל בס"ת תליא, ואיהו תליא במזל, וכתוב ומאותות השמים אל תחתו. מאן דאיהו בקדושות הללו להוי תליא במזלא.
 קנ) אלא הכי אוקימנא בספרא דצניעותא, האי חוטא יקירא קדישא, דכל שערי דדיקנא תליין ביה, אתקרי מזל. מ"ט. משום דכל קדשי קודשין דקודשיא, בהאי מזלא תליין. וס"ת, אע"ג דאיהו קדוש לא חל עליה עשר קדושין עד דעייל להיכל. כיון דעייל להיכל, אתקרי קדוש בעשר קדושות. כגוונא דא דלא אתקרי היכל, אלא כד אתחברן עשר קדושות. ותאנא, הכל תלוי במזל, דאיהו האי חוטא יקירא קדישא, דכל שעריין תליין ביה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(י' ישעיה ו) בא סא צ"ת. כ) (ירמיה י')

ג מוסיף אלעזר בריה. ד והכי קאמר וכי. ה קדוש. ו דלעילא. ז ל"ג יקירא קדישא.

מאמר

הסולם

תקונא תמינאה דיגת"ד

קדש וההיכל קדש והוא קדש. והתורה ניתנה בג' קדושות, בשלש מעלות, שהם כהנים לויים וישראלים, בימים שלשה, כמ"ש היו נכונים לשלשת ימים. וכן השכינה היא בשלשה, לוחות וארון והיכל. והכל תלוי בספר תורה. ואתה אומר, שספר התורה תלוי במזל. והרי כתוב, ומאותות השמים אל תחתו. מי שהוא בקדושות הללו יהיה תלוי במזל.

לעיל אות י"ט) וכל ששת התקונים הראשונים שבדיקנא כלולים בהם. ז"ש ישוב ירחמנו, ישוב, משמע, שפעמים הם נסתרים ופעמים הם גלויים. כאן בא"א, נקרא תקון הזה ישוב ירחמנו. ובזה שלמטה, שבדיקנא דז"א, דהיינו ב"ג מדות שבתורה, הוא נקרא ואמת. זה הוא תקון השביעי הכולל ששה בשני תפוחים שבעתיק דעתיקין. שהוא א"א. כמ"ש לעיל.

מאמר תקונא תמינאה דיגת"ד

קמח) תקונא תמינאה וכו': התקון השמיני. יוצא חוט אחד של השערות מסביב הדיקנא, ותלויים בשוה עד הטבור של הלב. קום אלעזר בני, והתקן תקון הזה.

קנ) אלא הכי אוקימנא וכו': ומשיב, אלא כד העמדתי בספרא דצניעותא. חוט הזה היקר והקדוש שכל השערות תלויות בו, דהיינו כללות שטח העליון של שערות הדיקנא המקיף את הפנים כמו חוט של שערות, הוא נקרא מזל. מה הטעם. הוא משום שכל קדשי קדשים של הקדשים, דהיינו כל המדרגות והמוחין הנקראים קודש קדשים, תלויים במזל הזה, כי שפע מזל הזה נקרא קדשי קדשים. וספר תורה, שהוא ז"א, אע"פ שהוא קדוש, לא חל עליו עשר קדושות, דהיינו שתהיינה לו ג"ר, עד שנכנס להיכל, שהוא המלכות. כי אינו נשלם בג"ר אלא ע"י זיווג עם המלכות. כיון שנכנס להיכל, דהיינו שמזדווג עם המלכות

קמט) קם ר' אלעזר וכו': קם ר"א, פתח ואמר, הכל תלוי במזל ואפילו ספר תורה בהיכל. דבר זה העמדנו בספרא דצניעותא. כי כאן יש להסתכל, וכי הכל תלוי במזל. והרי למדנו, ספר תורה הוא קדש, ונרתקו קדש, וההיכל קדש. וכתוב, וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש, הרי הם ג' קדושות, וספר התורה הוא כנגדם, שנרתקו (וסו"י וף קל"ד ע"א)

קנא) אמאי אקרי מזל. משום דמניה תליין מזלי, ומזלי מניה עלאין ותתאין. ובג"כ אייה תלייא. וביה תליין כל מלי דעלמא עלאין ותתאין. ואפילו ס"ת שבהיכל, דמתעטר בעשר קדושות, לא נפיק מכלליה עם שאר קדושין וכלהו תליין בהאי. ומאן דחמי להאי תקונא, אתכבשן חוביהון מקמיה ומתכפיין, הה"ד (יכבוש עונותינו. א"ל ר"ש, בריך ברי לקודשא דקדישין, עתיק מכלא.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ז) (מיכה ז) לעיל אות קמו צ"ט.

ח ל"ג חוביהון.

מאמר

הסולם

תקונא תמינאה דיגת"ד

יזל מים מדליו. וכבר נתבאר לעיל שהדיקנא בכללותה הי"ס פ' דצלם דגופא. כמו או"א עלאין, (כנ"ל באות צ"ה ע"ש) וז"ש, ותליין בשקולא עד טבורא. דהיינו עד טבורא דלבא (כנ"ל אות ע"ב) שהוא מקום החזה דא"א, ששם מסתיימות ג"ר דגופא, הנבחנות לב' דצלם (כמ"ש ש"ס).

המלכות, נקרא קדוש בעשר קדושות, כעין זה, לא נקרא המלכות היכל אלא כשנתחברו בו עשר קדושות, דהיינו רק כשהוא בזווג עם ז"א, אז יש במלכות עשר קדושות, ולמדנו, הכל תלוי במזל, שכל אלו הג"ר דז"א ומלכות, תלויות במזל, שהוא חוט הזה היקר והקדוש שכל השערות תלויות בו. שממנו מקבלים כל אלו הקדושות.

וז"ש, (באות ק"ג) האי חוטא וכו' אתקרי מזל. מ"ט משום דכל קדשי קודשין דקודשיא בהאי מזלא תליין. כי אבא ואמא נקראים קודשיא, ובעת שהם כלולים בדיקנא, נקרא הדיקנא קדש קדשים, כלומר, קדש שממנו מקבלים הקדשים, שהם או"א הנקראים לפי עצמם, קודשיא, וז"ש קדשי קודשין דקודשיא, ומ"ש קדשי קודשין, לשון רבים, הוא מפני שסובב על השערות, וז"ש, אמאי אקרי מזל משום דמניה תלייא מזלי, כי כל המוחין הגדולים ביותר שאפשר שיבואו בשתא אלפי שני אינם באים אלא ע"י המזל הזה, ומזל, הוא לשון הצלחה שלא כדרך הטבע, ואומר טעם ב', ומזלי מניה עלאין ותתאין, כי התחתונים מזדלזלים על ידו כמ"ש לעיל (אות צ"ט ע"ש), והעליונים ג"כ מזדלזלים, משום שמקור הדיקנא הוא מקרומא דאוריא, ששם עלתה הי' באור הבינה ונתמעטה לו"ק בלי ראש, וכן בתקון הב' דדיקנא ע"ש, וע"כ הם מזדלזלים על ידו, אמנם זלזול זה הוא שבח גדול לתחתונים, כי לולא זה לא היו התחתונים יכולים לקבל אורות החיים (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר).

קנא) אמאי אקרי מזל וכו': שואל, למה נקרא מזל, ומשיב, משום שממנו תלויים ההצלחות, וממנו מזדלזלים העליונים והתחתונים, ומשום זה הוא תלוי, שתלוי ונמשך עד החזה, ובו תלויים כל דברי העולם העליונים ותחתונים, כי בני חיי ומזונא לאו בזכותא תלייא מילתא אלא במזלא תלייא מילתא, ואפילו ספר תורה שבהיכל, המתעטר בעשר קדושות אינו יוצא מכללו עם שאר כל הקדושות, כנ"ל בדבור הסמוך, וכולם תלויים בתקון הזה, ומי שרואה תקון זה נכבשים עונותיו לפניו ונכפיים, ז"ש, יכבוש עונותינו, אמר לו ר"ש, ברוך בני לקדש הקדשים לעתיק מכל. מזל, פירושו הצלחות, כי על הכתוב, הן יוסיף, מתרגם מזלא מוסיף, (משלי י"ט ד')

וכבר נתבאר שעיקר שערות אלו נמשכים ממלכות דמדת הדין, אבל לא ממקומה אלא מקרומא דאוריא, שהיא שמה במקום בינה, בפנימיות הראש דא"א, וכדי למתק אותה ברחמים בשביל התחתונים היתה צריכה המלכות דמדת הדין לצאת מקרומא דאוריא, לחצוניות הראש, בסוד פאתי הראש, ומשם באה

פירוש. אחר שנגלה תקון הו', שה"ס הג"ר שנתגלה בסוד אור פני מלך חיים, הגיע הזמן שיתגלה תקון הח', שהוא גילוי השבח של כללות השערות דיקנא, וז"ש, תקונא תמינאה, חד חוטא דשערי סוחרניה דדיקנא כלומר, חוט שערות אחד כולל ומקיף כל שערות הדיקנא, כי עתה ניכרים שבחם וחשיבותם של כל השערות, שה"ס המיעוטים, איך כל אלו המוחין הגדולים נתגלו על ידיהם, כי אלו המוחין שנתבארו בכל תקון ותקון, כוללים כל מדרגות המוחין המושגים לאו"א וישסו"ת וזו"ן שבאצילות, ותקון ח' הזה כולל את כולם, ואפילו ד' תקונים האחרים שיתבארו לפנינו נכללו ג"כ בתקון הזה, וע"כ נקרא מזל, מלשון

קנב) תקונא תשיעאה. מתערבין שערי עם אינון שערי דתליין, ולא
 נפקין דא מן דא. קום ר' אבא, קום ר' אבא ואמר, אלין שערי דמתערבין עם

חלופי גרסאות
 ט נסיק. י אינון.

הסולם

תקונא תשיעאה דיגת"ד

מאמר

מאותן השערות הנמשכות ממוחא סתימאה מהם נעשו שמונה תקונים הראשונים הנ"ל דשערות דיקנא. וע"כ יש בהם ג"ד. כי בינה זו שבמו"ס, חודה להיות חכמה. כנודע. מה שאין כן הגלגלתא דא"א שנתקנה בבחינת מ' דצלם דראש, היא נעלמה מאד, ואותן השערות הנמשכות מן הגלגלתא הן בבחינת ו"ק חסד ראש, ומהן נתקנו ד' תקונים האחרונים. ומאותה הסבה, יש גם הפרש במקום תלייתן, כי ח' תקוני דיקנא הראשונים הנמשכים ממו"ס, שלא יצאו אלא מבחינת כתר וחכמה שבמו"ס, אבל בינה ותו"מ דמו"ס מאירים עוד בהם, ע"כ גם השערות לא יצאו מראש לגמרי, אלא שנתלו בלחי התחתונה, שרק מבחינת עצמות, הדומות על חכמה, הוא נפרד מראש, אבל מבחינת גידין בשד עור הדומים על בינה ותו"מ הוא עוד דבוק ומחובר בדאש. אבל ד' תקוני דיקנא האחרונים הנמשכים מגלגלתא, שאינם מקבלים מגלגלתא דק ו"ק שהם תו"מ. כבר יצאו מראש א"א לגמרי, והן תלויות על הגרון (כנ"ל בספרא דצניעותא דף י"ד ד"ה פירושו).

ולפיכך אחר שנשלמו כל התקונים של השערות הנמשכות ממוחא סתימאה, שהם ח' תקוני דיקנא הראשונים, התחילו לצאת שערות דיקנא דבחינת גלגלתא, והתחילו לצאת מפאתי הראש דא"א, שערות חדשות מבחינת המלכות דמדת הדין, שהם מגלגלתא שבדיקנא, שהם לא קבלו עוד שום מיתוק, והם צדיכים לעלות למקום בינה, כמו השערות שממו"ס בתקון ב', אמנם הן אינן יכולים ואינן צדיכים לעלות ללחי העליונה, אלא שמספיק שיעלו ויתערבו עם שערות דיקנא דמו"ס שכבר נמתקו בבינה. וז"ש, תקונא תשיעאה מתערבין שערי עם אינון שערי דתליין, דהיינו שנצמחות שערות חדשות, שהם ממלכות דמדת הדין, ומתערבות עם אלו השערות דיקנא התלויות עד הטביר, שכבר נמתקו בבינה, ומתמתקות גם הן ביניהן רב בינה, וז"ש, ולא נפקין דא מן דא, שהשערות החדשות אינן יוצאות משערות דיקנא התלויות, כי הן יוצאות מפאתי הראש, מבחינת גלגלתא, כנ"ל. וז"ש, אלין שעדין

באה לתקון הא' של הדיקנא, (כנ"ל באות צ' ע"ש) ונתמתקה בחצוניות הראש ע"י תקון הב' ע"ש. ואחר שהמלכות דמדת הדין, גרמה ליציאת השערות והאודות הגדולים, של כל אלו שמונה תקוני דיקנא, נתעלתה שבחה, עד שיצאו הדינים והצמצומים שבה שהיו פועלים בכל שערות הדיקנא עד כאן. וז"ש, ומאן דחמי להאי תקונא אתכבשן חוביהון מקמיה ומתכפיון, כי מי שזוכה בכל תקוני דיקנא עד תקון הח', כבד נכבשו כל הכחות הדין והצמצום שפעלו בסבת עידוב המלכות בבינה, כי עלה השבח על ההפסד אלף אלפי פעמים, ויותר, וכבר ירעת שכחות הצמצום והדין שקבלה הבינה ממלכות, מכונים מעוות ועון (כנ"ל אות קי"ט) וז"ש, הה"ד יכבוש עונותינו, כי נכבשו ונתבטלו כלא היו, מחמת האודות הגדולים שיצאו בסבתה, ובי"ג מדות שבתורה שהם בוז"א, נקרא תקון הזה ונוצר חסד, על שם החסדים המרובים והנאמנים המתגלים בו כמבואר.

מאמר תקונא תשיעאה דיגת"ד

קנב) תקונא תשיעאה וכו': תקון התשיעי. השערות מתערבות עם שערות התלויות, ואינן יוצאות זו מן זו. קום ר' אבא, קום ר' אבא ואמר, שערות אלו המתערבות עם אלו התלויות נקראות מצולות ים, משום שיוצאות מן מותרי המוח, וממקום הזה הושלך כל בעלי הדין התובעים על חטאי בני אדם, ונכנעים. א"ר שמעון בדרך תהיה לעתיק יומין.

פירוש, כבר נתבאר סוד מקור השערות, שה"ס לבושי או"ח שהלבישו הג"ר דחכמה שבראש א"א מטדם הסתלקותן, ואחר שנסתלקו הג"ר, יצאו הלבושים מראש דא"א בבחינת פסולת (כנ"ל אות כ"ד ע"ש) שנקראים שערות, וכיון שהשערות היו נכללות מקודם בפנימיות הראש דא"א ע"כ יש בשערות דיקנא מבחינת ב' ראשים, מגלגלתא דא"א, וממו"ס דא"א, וההפרש ביניהן רב הוא, כי המוחא סתימאה, אע"פ שנסתם הוא נסתם דק מבחינת חכמה שבו, אבל בינה ותו"מ שבו אינם נסתמים, אלא יוצאים ומאירים לשערות דיקנא, ולפיכך

אינון דתליין, אקרון מצולות ים. משום דנפקי ממותרי מוחא, ומהאי אתרא רמיו, כל מארי דתבעין חובי דבני נשא ומתכפיין. אר"ש, בריך תהא לעתיק יומין.
 קנג) תקונא עשיראה. נחתין שערי תחות דיקנא, וחפיין בגרונא תחות דיקנא. קום ר' יהודה. קם ר' יהודה פתח ואמר, (n) ובאו במערות צורים ובמחלות

מסורת הזוהר

(n) (ישעיה ב) וירא קכא צ"ג.

הסולם

תקונא עשיראה וי"א דיגת"ד

מאמר

ומכסים על הגרון תחת הדיקנא. קום ר' יהודה, קם ר' יהודה. פתח ואמר, ובאו במערות צורים ובמחלות עפר מפני פחד ה' וגו'. מפני פחד ה', הרי נודע שמי שהוא מבחוק, דהיינו ז"א, נקרא פחד ה'. ומהדר גאונו, אלו הם השערות שבגרון מתחת הדיקנא, ונקראות הדר גאונו. שני תקונים בהן, תקון העשירי, הנקרא תתן אמת ליעקב. ותקון הי"א, שהוא שאין שערה יוצאה משערה כלומר שאין אחת ארוכה מחברתה אלא שהן שוות. והוא נקרא חסד לאברהם.

שערין דמתערבין עם אינון דתליין אקרון מצולות ים. כלומר, השערות החדשות לפי עצמן אינן נקראות מצולות ים, אלא בעת שהן מתערבות עם שערות התלויות אז נקראות מצולות ים. כי מחמת התערבותן בשערות התלויות שכבר נמתקו בבינה, נעלם מהן כל כח הדין שבהן, בסו"ה ותשליך במצולות ים כל חטאתם במקום אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם. כי תקון ה' שהעביר הדין משערות דמלכות ע"י עליתן ללחי העליונה לא היה לגמרי בשלמות, כי עוד נשארו השערות דמלכות מדיקנא דגלגלתא שבכאן, שעוד לא היו נמתקות, אבל כאן שגם השערות דמלכות מבחינת גלגלתא נמתקו, כבר כלה כל כח הדין שבמלכות שבשערות, וע"כ נאמר כאן, במקום אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם. כי עתה נשלם מתוקה של המלכות מכל וכל.

פירוש. כמו שנתבאר לעיל בתקון ד' שאחר המתוק במקום בינה בשפה עלאה ירדו ובאו למקומם בשפה תתאה בשבולת הזקן, (כנ"ל אות ק"ל) כך כאן אחר שהשערות דמלכות דמדת הדין קבלו המתוק מן התערבותם בשערות התלויות, בתקון הט', ירדו ובאו למקומם, שהוא הגרון, כמ"ש לעיל, שהשערות גלגלתא שבדיקנא להיותם בחינת ו"ק, מקומן בגרון (כנ"ל אות קנ"ב) וז"ש, תקונא עשיראה נחתין שערי תחות דיקנא וחפיין בגרונא תחות דיקנא, שהשערות שנתערבו בשערות התלויות עד הטבור, יצאו וירדו משם למקומם שהוא הגרון.

וז"ש, משום דנפקי ממותרי מוחא, דהיינו כמ"ש לעיל, שמקור השערות הן מבחינות לבושי או"ח שהלבישו ג"ר דחכמה מקודם שנסתלקו מפנימיות הראש דא"א, אשר אחר שנסתלקו האורות דג"ר דחכמה נשארו הלבושים בבחינת פסולת ומותרי מוחא, ויצאו לחוץ, ומטעם זה כלולה בהם המלכות דמדת הדין, כנ"ל. ומהאי אתרא, דהיינו במקום ההוא שנתערבו, ששם בחינת בינה, כנ"ל, נעבר מהם כח הדין לגמרי, בסוד מצולות ים, וע"כ, רמיו כל מארי דתבעין חובי דבני נשא ומתכפיין, שהושלך שם כל כחות המקטרגים הנמשכים ממלכות דמדת הדין, ומתבטלים שם. באפן שלא יעלו על לב לעולם. ובי"ג מדות שבתורה נקרא תקון זה, לאלפים, שזה רומז שע"י תקון זה מתגלים האלף עלמין דחתימין בעוקא רבא. להיותו מעביר כל כחות הדין מן המלכות.

ויש כאן ב' בחינות, שהן בינה ומלכות, כי בכל מקום שהמלכות נכללת בבינה נעשה במלכות ב' בחינות, א' מבחינה הנכללת בה, וא' בחינתה עצמה הממותקת בבינה. ולפיכך כשירדו מתקון הט' ובאו למקומן בגרון נעשו מהן ב' תקונים, כמ"ש בספרא דציניעותא (אות י"ז), א' חפיין זעירין על גרונא דיקרון, שהוא התקון העשירי הנ"ל שהן ממלכות, וע"כ הן זעירין, כמו האותיות דמלכות שנקראות אתון זעירין, וב', רברבין, חפיין על גרונא מתשערין כשיעורא שלים, והן בחינות בינה שבהן, וע"כ הן רברבין, כמו האותיות דבינה, שנקראות אתון רברבין. וזה הוא תקון י"א.

מאמר תקונא עשיראה וי"א דיגת"ד

קנג) תקונא עשיראה וכו': התקון העשירי. השערות יורדות תחת הדיקנא.

עפר מפני פחד יי וגו'. מפני פחד יי, הא אתידע דמאן דאיהו לבר, פחד יי אתקרי. ומהדר גאונו, אינון שערי דתחות דיקנא, ואתקרון הדר גאונו, תרי. כ תקונא עשיראה, ו תתן אמת ליעקב. וחד סר, דלא נפקי נימא מן נימא, חסד לאברהם.

קנד) תקונא דתריסר. דלא תליין שערי על פומא, ופומא אתפני מכל סטרין, ויאין שערי סחור סחור ליה, בגין דלא אשתכח טרחותא, כמה דאצטריך. קנה) טרחותא במאי קא מיירי. דינא. כ באתר דינא טרחותא אשתכח. וכי שערי דדיקנא טרחא אינון, או דינא אינון, והא כלא רחמי אתחזן. אלא דלא אתטרח מ בנשובא דרוחא דזעיר נ אפיין.

קנו) דתאנא מהאי פומא קדישא עלאה, קדש קדשים, נשבא רוחא. מאי רוחא. רוחא ו דאיתרק ביה, דמתלבש ביה זעיר אפיין. ומהאי רוחא מתלבשין

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

כ ל"ג תקונא עשיראה. ל בתר. מ בישובא. נ מוסיק אפיין אתמר. ס דאתרבק; דאתתקן ומתלבש ביה.

(1) (מיכה ז) לך קמח צ"ב.

הסולם

מאמר

תקונא תריסר דיגת"ד

סביב סביב הפה. כדי שלא תמצא טרחה. כמו שצריך להיות.

פירוש. אחר שנתקנו היטב בחינת השערות בגי' תקונים הראשונים בבחינת ר"ק, נמשכת עתה הארה מדעת דרדל"א, המאירה במוחא דאוריא ונמשכת עד הפה דא"א, כי בחינת הדעת מתפשטת ומאירה בור"ק אלו. ומכח ההארה הגדולה ההיא, נתפנה הפה משערות מכל הצדדים, וז"ש, דלא תליין שערי על פומא ופומא אתפני מכל סטרין. וגם השערות עצמן קנו מתוך זה מדרגה חשובה, וז"ש, ויאין שערי סחור סחור ליה, כגין דלא אשתכח טרחותא, שלא ניכר עליהם שום טרחה. דהיינו דין, כמ"ש לפנינו.

קנה) טרחותא במאי וכו': שואל, טרחה זו, במה הוא המדובר. ומשיב, שפירושו דין, כי במקום דין נמצא טרחה. שואל, וכי שערות דיקנא דא"א הן טרחה או הן דין, והרי הכל נראה בו ברחמים. ומשיב, אלא, ע"כ נפנה הפה משערות, כדי שלא יטריח בנשיבת הרוח לז"א. פירוש, אע"פ שהשערות במקום א"א עצמו הן לבנות ואין בהם שום דין להיותם רק תוצאות הטובות הבאים ע"י דינים שלמטה, אבל כשהארותיהן נמשכות למטה, הן מעוררות דינים, ולפיכך נתפנה הפה משערות כדי שבביאת רוח הפה דא"א לז"א, לא יעורר שם דינים כלל.

קנו) דתאנא מהאי פומא וכו': שלמדנו, מהפה הקדוש העליון הזה שהוא קדש

דתחות דיקנא, ואתקרון הדר גאונו, תרי. כי יש בהם ב' בחינות, מלכות ובינה, וע"כ נקראו ב' שמות, הדר, גאונו. שאחד מהם הוא מלכות, ואחד מהם בינה. והם ב' תקונים. תקונא עשיראה, תתן אמת ליעקב, שהן השערות הקצרות דבחינת מלכות כנ"ל. ונקראות אמת, בסו"ה אמת מארץ תצמח, שהיא המלכות, הנקראת ארץ. אמנם זה נעשה ע"י ז"א שנקרא יעקב. וע"כ נקרא התקון הזה בשם, תתן אמת ליעקב. שעל ידו הוא מתגלה ובא בגמר התקון. וחד סר, דלא נפקי נימא מן נימא. והיינו שערות אחרות גדולות, כמ"ש בספרא דצניעותא הנ"ל, רברבין, מתשערין כשיעורא שלום, להיותן בחינת בינה דמלכות, וע"כ הם בשעור שלם שהן שוות ואינן ארוכות זו מזו.

ובי"ג שבתורה, נקראו ב' תקונים אלו נישא עון, ופשע. שבחינת הבינה דמלכות נקראת נישא עון, כי סליחת עון נוהג בבונה, שהיתה ישרה ונעשתה למעוות מחמת המלכות. ובחינת מלכות עצמה נקראת ופשע, כלומר נישא פשע. שסולח הפשע שלה. כי הדינין שבמלכות נקראות פשע (כנ"ל ק"ב/ב).

מאמר תקונא תריסר דיגת"ד

קנד) תקונא דתריסר וכו': תקון שנים עשר. השערות אינן תלויות על הפה. והפה נתפנה משערות מכל הצדדים, והשעו. וז' גאות (דפו"י דף קל"ד ע"א)

כל אינון דלתתא. וכד ההוא רוחא נפיק, אתפרש לתלתין ושבעה אלף עיבר. ואתפשט כל חד בלחודוי לאתריה, וכל מאן דאתחזי לאוּיָא מניה אתלבש. ועל דא שערין לא אשתכחו על פומא קדישא, משום דרוחא נפיק, ולא בעי מלה אחרא לאתערבא ביה, ולקרבא בהדיה.

קנז) ודא הוא טמירותא דכלא, דלא אתדבק לא לעילא ודא לתתא. והוא סתים בסתימא דסתימין דלא אתידע. * דא הוא דלא אתתקן, ולא הוה ביה תקונא. ובגין כך, רוח דנפיק פ מההוא דלבר, ומתלבשין ביה נביאי מהימני, אתקרי פה יי. אבל בהאי עתיקא דעתיקין לא אתפרש. ולית מאן דידע רוחיה בר איהו. ובגין כך (ט) שערוי שקילין ז סוחרנא דפומא, ק ופומא אתפני מכל סטרוי.

קנח) ובהאי אתרחיצו אבהתנא, לאתלבשא בהאי רוחא, דמתפשט לכמה עיברין, באתר דכל שערי שקילין בסוחרנוי. ר דכתיב (ט) אשר נשבעת לאבותינו. ודא הוא תקונא קדישא עלאה דתריסר. דמכאן אשתלשלו ייב תחומין לעילא.

חלופי גרסאות

ע ואתפרשא. פ לבר וליג מההוא. צ סוחרניה.
ק ואתפני וליג ופומא. ר מוסיף דא הוא דכתיב ;
ליג דכתיב אשר נשבעת לאבותינו.

מסורת הוהר

(ט) (מיכה ז) לעיל אות קנג צ"ב.

דרך אמת (ט) שערותיו חט בחשקל סביב.

תקונא תריסר דיגת"ד

הסולם

מאמר

פירוש. כי רוח זה שבפה דא"א, כבר נתבאר, שהוא נמשך מדעת דרישא דלא אתיידע (כנ"ל אות קנ"ד) ומאיר במוחא דאורא, ונמשך אל הפה דא"א. וז"ש, דלא אתדבק, שאינו מושג לא לעילא, במוחא דאורא, ולא לתתא, כפה דא"א. והוא פתיב כפתימא דסתימין דלא אתידע, דהיינו שסתום במקורו בדעת של הראש דלא אתיידע. דא הוא דלא אתתקן, ולא הוה ביה תקונא, דהיינו שלא נתתקן שיהיה בו איזה מושג, ואין בו תקון כזה. אלא בז"א יש בו השגה ברוח הפה שלו, ומתלבשין ביה נביאי מהימנא, אתקרי פה ה'. דהיינו שנעשה בו תקון להתפשט לתחתונים הנקראים פה ה'. אבל בהאי עתיקא דעתיקין לא אתפרש שאינו מפורש בו השם פה. שאין בו תקון הזה, ולית מאן דידע רוחיה בר איהו.

קדש קדשים, נישב רוח. מהו רוח. ומשיב, רוח שנתערה בו בא"א, הנמשך מדעת דרדל"א אל הפה שלו. ושמתלבש בו זעיר אנפין, דהיינו טהרוח נושב מפה דא"א לפה דז"א. וז"א מתלבש בו. ומרוח הזה מתלבשים כל אלו שלמטה. שהם מקבלים אותו דרך הפה דז"א. וכשרוח זה יוצא, מפה דא"א, הוא מתחלק לליז אלף צדדים שהוא כחספר הכל, הרומז להבל היוצא מפה. וכל אחד מתפשט לבדו למקומו, וכל מי שראוי להתלבש בו, מתלבש. וע"כ לא נמצאות שערות על הפה הקדוש דא"א, משום שרוחו יוצא דרך שם, ודבר אחר אינו צריך להתערב בו ולקרב אליו.

קנח) ובהאי אתרחיצו אבהתנא וכו' ; ובוה בטחו האבות להתלבש ברוח הזה המתפשט לכמה צדדים במקום שכל השערות שוות מסביב לו, שע"כ הרוח נושב משם לז"א בלי טרחה (כנ"ל אות קנ"ד) שכתוב, אשר נשבעת לאבותינו, זה הוא תקון ייב הקדוש העליון. שמכאן נשתלשלו ייב תחומין למעלה, בחג"ת דו"א

קנז) ודא הוא טמירותא וכו' ; וזה הרוח של הפה, הוא נסתר מהכל, שאינו מתדבק לא למעלה ולא למטה. והוא סתום בסתום מכל סתום שלא נודע, זה הוא שלא נתתקן ולא היה בו תקון. ומשום זה, רוח היוצא מאותו שמבחוץ, שהוא ז"א, ונביאי אמת נתלבשו בו, נקרא פה ה'. אבל בעתיקא דעתיקין זה, שהוא א"א, אין מפורש בו פה. כי אין מי שישגיג רוחו חוץ ממנו. ומשום זה שערות שלו שוים מסביב הפה, והפה נתפנה מכל צדדיו.

ט י"ב תחומין לתתא: י"ב תחומין לייב שבטי אבהתא. הה"ד אשר נשבעת לאבותינו.

קנט) תקנא דתליסר. תליין שערי דתחות דיקנא מכאן ומכאן, ביקרא ת יאה, וביקרא שפירא, וחפיין עד טבורא. ולא אתחזיין מאנפי תקרובא דבוסמא, בר אינון תפוחין שפירן חורין.

קס) א"ר שמעון, זכאה חולקיה דמאן דאשתכח בהאי אדרא קדישא עלאה דאנן ביה. זכאה חולקיה בעלמא דין, ובעלמא דאתי. דאנן יתבין בקדושא עלאה, א אשא עלאה אסחר לן והא כל תקונין עלאין ב דדיקנא קדישא אתתקנו, ואתעטרו ואסחרו לדוכתייהו.

קסא) והאי תקונא דתליסר, הוא תקונא יאה, דביה אחידן ג כלא. כלהו

חלופי גרסאות

ט וייב. ת נאה. א ואסחר ול"ג אשא עלאה; בין אשא עלאה ואסחר. ב לדיוקנא. ג כסומא ול"ג כלא כלהו מתכספין.

הסולם

מאמר

תקונא תליסר דיגת"ד

פנים דב' תפוחין קדישין, כמ"ש שם, בסו"ה באור פני מלך חיים. וז"ש, ולא אתחזיין מאנפי תקרובתא דבוסמא, דהיינו מכללות הדיקנא שנקראת כן על שם הארת החכמה הנמשכת ממנה, כמ"ש לעיל בתקון ו' ובתקון ז', בר אינון תפוחין שפירן חורין, כי הם שיעור קימה היותר גבוהה מכל תקוני דיקנא. והתקון השמיני, הן השערות הנמשכות אחר גילוי האור הזה, כמ"ש שם, וע"כ הוא בחינת המשפיע אותם, וע"כ נקרא מזל עליון, שממנו נזול השפע בבחינת זכר של הדיקנא. וגם ד' תקונים תחתונים נכללים במזל העליון, להיותו שיעור קומה הגבוה מהם. ותקון י"ג נקרא מזל תחתון, להיותו בחינת מלכות המקבלת י"ב תקוני דיקנא ומשפעת אותם לתחתונים.

קס) א"ר שמעון וכו': אר"ש, אשרי חלקו של מי שנמצא באדרא הקדוש הזה העליון שאנו בו, אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא. כי אנו יושבים בקדושה עליונה, ואש העליונה מסבבת אותנו. והנה נתתקנו כל תקונים העליונים של דיקנא הקדוש, ונתעטרו וחזרו למקומם, פירוש כל תקון ותקון שעסקו בו, המשיכו אותו ממקומו אליהם, ועטרו אותו בביאור שלהם, ואח"כ חזר התקון למקומו למעלה.

קסא) והאי תקונא דתליסר וכו': ותקון זה הי"ג, הוא תקון נאה, שבו נכללים כל התקונים, וכולם משתוקקים לזקוף ראשם כנגדם

דז"א, י"ב תחומין למטה, במלכות, י"ב תחומין לייב שבטי האבות. ז"ש, אשר נשבעת לאבותינו.

פירוש. כי י"ב תקונא דיקנא שנתבאר עד כאן הם עיקרי התקונים ותקון י"ג המובא לפנינו, אינו אלא בחינת מלכות המקבלת אותם. ואומר, שמהם נמשך י"ב גבולי אלכסון שבז"א, ושבמלכות, ושל י"ב שבטי יה הנמשכים מי"ב שבמלכות. כי מספר י"ב בכללות תקוני דיקנא, יורה על ג' קוין שבכל אחד חו"ג תו"מ. שהם שורש כל מספר י"ב האמור בז"א, ובמלכות, ובבי"ע, ובי"ג שבתורה שהם בז"א, נקרא תקון זה וחטאה, להורות, שיש בו טרחה (כנ"ל אות קנ"ה).

מאמר תקונא תליסר דיגת"ד

קנט) תקונא דתליסר וכו': תקון י"ג. השערות תלויות מתחת הדיקנא מכאן ומכאן ביקר נאה, וביקר יפה, ומכסים עד הטבור. דהיינו כל שטח התחתון של הדיקנא הבלתי נראה לעין, ולא נראה מן הפנים של מנחת הבושם, דק אלו ב' תפוחין היפים והלבנים. שה"ס תקון הז' הנ"ל.

כבר נתבאר שתקון י"ג ה"ס מלכות המקבלת מי"ב תקוני דיקנא, ואין בה פעולה מיוחדת כמו בכל תקון דייב תקוני דיקנא. וע"כ היא מדומת בשטח התחתון של הדיקנא המקבל מכל שעדות דיקנא. ונודע שכל מדרגה נערכת לפי שיעור הקומה העליונה שבה, אשר בתקוני דיקנא הוא תקון הז' שה"ס הארת

(דפו"י דף קל"ג י"ב)

מתכספין למזקף רישא לקבליה. מניה תליין כל אינון דבועיר אפיין אחידון. מניה תליין עלאין ותתאין, ד וכל גנוזין עלאין ותתאין גניזין ביה, וביה כלילן. ה ואיהו מזולא ו דמתזלא מניה כלא, דא הוא תקונא שלימתא, דאשלים לכל תקונין, דא אשלים לכלא.

קסב) תאנא, אלין תקונין אקרון ימי קדם, ז יומין קדמאין דקדמאי. ואינון דאשתכחו בזעיר אפיין, אקרון ט ימי עולם. ותאנא, אלין ימי קדם, כלהו ן מתתקנו בתקונא ן דדיקנא דעתיקא דעתיקין, טמירא . דטמירין. והאי דתליסר כליל להון, כ כמה דאתמר. ודא יומא לא אתכליל בהדייהו, אלא הוא כליל כלא.

קסג) ובההוא זמנא דאתער עתיק יומין בתקונין דלעילא, ההוא אתקרי יום אחד, דביה זמין לאוקיר דיקניה, הדא הוא דכתיב ט יום אחד הוא יודע ליי. הוא בלחודוי יתיר מכלא. הוא דכליל כלא, הוא דאתקרי בשמא ידיעא.

קסד) דתנינן, באתר דאית יום אית לילה דלית יום בלא לילה. ומשום דההוא זמנא זמן יהא דיקרא ז דדיקנא. והוא בלחודוי ישתכח, לא אתקרי לא יום ולא לילה. דלית יום אקרי, אלא מסטרא דילן. ולית לילה אקרי, אלא מסטרא דילן. ומשום דהאי תקונא כליל כלא, לא אתידע ולא אתחזי מניה, ומניה נגיד משחא דרבותא לתליסר עיבר מבועין. לכל אינון דלתתא, דנהרין בההוא ן משחא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד ל"ג מן וכל עד דא. ה בהאי. ו דאתולי ; דמתזלי. ז מוסיף אקרון יומין. ח מתקנו. ט דדיוקנא. י מוסיף דטמירין כליל בהון. כ גורס כאן וכל גנוזין עד דא שבאות קס"א. ל דיקנא. מ מוסיף משחא אתתקנו.

טו) (ישעיה סג) וירא קנג צ"ג. טו) (זכריה יד) וירא עד צ"י.

תקונא תליסר דיגת"ד

הסולם

מאמר

פירוש. שאין כאן י"ג פעולות, שתקון י"ג יהיה פעולה נוספת על י"ב הפעולות, אלא שתקון י"ג אינו אלא כולל כל י"ב תקונים ומקבל מהם, ובו עצמו אין שום פעולה מיוחדת

כנגדם, דהיינו לקבל מהם ג"ר הנקראות ראש. ממנו, תלויים כל אלו התקונים האחוזים בועיר אנפיין. דהיינו שתקוניו מקובלים מדיקנא זו, ממנו תלויים העליונים והתחתונים, וכל האוצרות העליונים והתחתונים גנוזים בו, ובו כלולים. והוא מזל שהכל מזדלזלים ממנו (כנ"ל אות קנ"א) זה הוא תקון השלם המשלים לכל התקונים. זה משלים הכל. כי ה"ס מלכות המשלמת לכל הספירות.

קסג) ובההוא זמנא דאתער וכו' : ובזמן ההוא שיתעורר עתיק יומין בתקונים של מעלה דדיקנא, נקרא זה, יום אחד, שבו עתיד להוקיר הדיקנא. ז"ש יום אחד הוא יודע לה'. שיום ההוא לבדו חשוב יותר מהכל, כי הוא כולל כולם, הוא הנקרא בשם ידוע. דהיינו יום אחד.

קסב) תאנא אלין תקונין וכו' : למדנו, תקונים אלו נקראים ימי קדם, ימים ראשונים של ראשונים. ואלו תקונים שנמצאים בז"א, נקראים ימי עולם. ולמדנו, אלו ימי קדם מתתקנים כולם בתקון הדיקנא של עתיק העתיקים הנסתר שבנסתרות, ותקון זה הי"ג כולל אותם, כמו שאמרנו, ויום הזה שהוא תקון י"ג, אינו נכלל עמהם אלא כולל אותם.

קסד) דתנינן באתר דאית וכו' : שלמדנו, במקום שיש יום יש לילה, כי אין יום בלי לילה, ומשום שהזמן ההוא יהיה זמן של יקר הדיקנא, והוא לבדו ימצא, אינו נקרא לא יום ולא לילה. כי אין נקרא יום אלא מצד שלנו, ואין נקרא לילה אלא מצד שלנו. ומשום שתקון

קסה) נ בתליסר תקונין ס אילין אתתקנא דיקנא קדישא עלאה, ואלין תקונין דבהאי דיקנא, מתתקנן ונחתן לכמה עיבר. ולא אתחזון היך מתפשטין והיך נפקין, מכלא אסתימו, ומכלא אתטמרו. לית דידע ם אתר להאי עתיקא, בפשיטותא דלהון כלהון כלילן, כמה דאתמר, אתידע ולא אתידע. טמיר ולא טמיר. עליה אתקרי, (ז) אני יי' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן. וכתוב (ק) הוא עשנו ולא אנחנו. וכתוב (ח) ועתיק יומין יתיב. באתריה פ יתיב ולית דידע ליה. יתיב ולא שכיח, וכתוב (ט) אודך על כי נוראות נפליתי וגו'.
 קסו) אמר ר"ש לחברייא, כד אתפריס פריסא דא, דאתון חמאן עלנא, אנא חמינא דנחתו כל תקונין בגווה, ונהירו באתר דא. וחד פרוכתא, בוצינא דקודשא בריך הוא, פריסא בארבע סמכין, לארבע עיבר.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (ישעיה מב) יתרו קד צ"ו. (ק) (תהלים ק) ספרא דצניעותא כ צ"ת. (ר) (דניאל ז) לעיל אות ק צ"ט. (ש) (תהלים קלט) ויקרא מט צ"כ.
 נ תליסר. ס דדיקנא ול"ג אלין אתתקנא. ם מוסיף אתר גוסא. פ ל"ג יתיב.

הסולם

מאמר

כד אתפריס פריסא

בסבת עלית המלכות דכל מדדגה לבינה דכל מדרגה. שמסבה זו נסתיימת המדרגה בחצי בינה, ושם נפרש פרסא, וחצי בינה ותו"מ יצאו מכל מדרגה למדרגה שמתחיתה להיותם למטה מפרסא של המדרגה. ופרסא זו נתקנה עוד בעולם התהו, אלא מתמת שלא היו תקון קוין בו"ק נתבטלה הפרסא ויצאו ז"ס דעולם התהו בקו אחד שה"ס חד סמכא, וע"כ נשברו ומתו. ואח"כ בעולם התקון נעשה תקון קוין בו"ק באופן שלא תתבטל הפרסא אפילו בעת גדלות, ואז נתקשרו כל התקונים בפרסא הזו. כמ"ש לעיל (אות י"ב) ובתחילת האדרא (באות א') אר"ש לחברייא עד אימת ניתוב בקיומא דחד סמכא, דהיינו בעולם התהו, ואספם לאדרא זו והכניסם בעולם התקון, דהיינו שנתקו תקון קוין בו"ק, באפן שלא תתבטל הפרסא לעולם, ואז נתקשרו כל התקונים בפרסא הזו.

שתקון זה כולל הכל, לא נודע ולא נראה ממנו לפני הזמן ההוא שנקרא יום אחד, אלא שממנו נזול שמן המשחה ל"ג בחינות מבויעים בשביל כל אלו שלמטה המאירים בשמן ההוא. קסה) בתליסר תקונין אליו וכו': ב"ג תקונים אלו מתתקן דיקנא הקדוש העליון, ואלו תקונים שבדיקנא הזה, מתתקנים ויורדים להאיר לכמה צדדים, ואינם נראים איך מתפשטים ואיך יוצאים, כי המה סתומים מכל, ונסתרים מכל, אין מי שידע מקום לעתיק הזה, בהתפשטות התקונים הכל כלולים, כמו שאמרנו. הוא נודע ואינו נודע, נסתר ואינו נסתר. כלומר לפי עצמו הוא בלתי נודע ונסתר. ובתקונים שלו המתפשטים הוא נודע. עליו כתוב, אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן. וכתוב הוא עשנו ולא אנחנו. וכתוב, ועתיק יומין יתיב. היינו שיושב במקומו ואין מי שיודע אותו. יושב ואינו נמצא. וכתוב, אודך על כי נוראות נפליתי וגו'.

וז"ש, כד אתפריס פריסא דא דאתון חמאן עלנא, דהיינו הפרסא דעולם התקון, אנא חמינא דנחתו כל תקונין בגווה, שכל התקונים ירדו ונקשרו בפרסא. ומפרש ענין הפרסא בכללות, דהיינו מה שנפעלת על ידה בכל מדרגה ומדרגה. ואומר, וחד פרוכתא בוצינא דקב"ה, דהיינו הפרסא שהיא נרו של המאציל. פריסא בארבע סמכין לארבע עיבר, כי בכל מדרגה יש כח"ב תו"מ. שבכל אחת מהן ע"ס. וכתר אינו מן המנין, וע"כ יש

מאמר כד אתפריס פריסא
 קסו) אמר ר"ש לחברייא וכו': אר"ש לחברים. כשנפרס פרסא זו, שאתם רואים עלינו, אני רואה שכל התקונים ירדו בתוכה, ומאירים במקום זה. ומפרש, ופרכת אחת. דהיינו פרסא, שהיא נרו של הקב"ה. נפרש בארבעה עמודים לארבע צדדים. פירוש. פריסא ה"ס גבול החדש שנעשה (דפו"י דף קל"ד ע"ב)

קסז סמכא חד הוא יתיב מתתא לעילא, וחד ם מגרופיא בידיה. ובמגרופיא ארבע מפתחי ץ שניין מכל סטרוי. ומתאחדן פרסא, ונחתין ק לה מעילא לתתא. וכן לסמכא תניינא, ותליתאה ורביעאה. ובין סמכא לסמכא, אחידן תמניסר רגלי ך דסמכי ומתנהרין ם בבוצינא ת דגליפא בההוא פריסא. וכן לד' עיבר.

קסח) ן וחמינא אלין תקונין דנהרין ב עלה, והוו מחכאן מלי דפומנא, לאתעטרא ולאסתלקא כל חד באתריה. וכד הוו מתתקנן מפומנא, כל חד וחד סליק ואתעטר ואתתקן בההוא תקונא דאתתקן הכא, ג מכל פומא דחד מינן.

חלופי גרסאות

צ שנינן, ק ליה, ר דסמיכין, ש בבוסיסא, ת דגליפין, א חמינא, ב עליה, ג בהבל דכל.

דרך אמת ו בארנו לעיל.

כד אתפריס פריסא

הסולם

מאמר

כלול מד' בחינות, שה"ס ג' קוין, ומלכות המקבלתם, ומכונים ד' מפתחות, שהם פותחים הארת הג"ד שיאירו בכל עמוד. וז"ש, וחד מגרופיא בידיה, בידיה פירוש בכחו, שבכחו של כל עמוד יש מגרופיא אחד להוריד הדינים ממנו ולהחזיר הבינה ותו"מ דכלים, והג"ד דאורות, ובמגרופיא ארבע מפתחי, דהיינו ג' קוין ומלכות המקבלתם, שעל ידיהם נפתחים הג"ד. שניין מכל סטרוי, כולמד שכל מפתח משונה מחברו. ומתאחדן פרסא ונחתין לה מעילא לתתא, שהם נאחזים בפרסא ומורידים אותה ממקום בינה למטה, כלומר, שלא תסיימה במקום בינה אלא מתחת המלכות, ואז עולים בינה ותו"מ ומתחברים עם כו"ח של כל עמוד, ונשלמו ע"ס דכלים, ונמשכים נרנחי דאורות.

וז"ש ובין סמכא לסמכא אחידן תמניסר רגלי דסמכי. כי אחר שירדה הפרסא ע"י המפתחות מבינה למטה למלכות, עלו שם נה"י דכלים, שה"ס בינה ותו"מ הנ"ל, הממשיכים ו' קצוות, חג"ת נה"י דג"ד, ונבחן שעלו נה"י לכל קצה וקצה מן ו"ק, שהן ו' פעמים ג', והם י"ח בחינות נה"י. ונמצא שהמוחין הנמשכים בין עמוד לעמוד, הם י"ח רגלין, כי נה"י נקראים רגלין. וז"ש וכן לד' עיבר, כי אלו ח"י בחינות רגלין, ממשיכים המוחין לד' רוחות חו"ב תו"מ, וע"כ הם ע"ב בחינות רגלין.

יש ד' עמודים חו"ב תו"מ, שבכל אחד מהם עשר ספירות. והפרסא ירדה בתוכם, דהיינו במקום בינה שבכל סמכא, וסיימה שם מדרגת הסמכא, ונשארו בה כו"ח, ובינה ותו"מ דכל סמכא, יצאה מן המדרגה. וז"ש, בארבע סמכין לארבע עיבר, שהסמכין נמצאים בארבע רוחות, שחו"ב הם דרום צפון, ות"ת ומלכות, הם מזרח ומערב.

קסז) סמכא חד הוא וכו' : עמוד אחד

הוא יושב ממטה למעלה, ומגרופיא אחד בידי, שהוא כלי לנקות בו פסולת, ובמגרופיא ארבעה מפתחות משונים זה מזה, שהם מכל צדדיו. ונאחזים בפרסא ומורידים אותה ממעלה למטה וכן לעמוד השני השלישי והרביעי. ובין עמוד לעמוד, אחוזים י"ח רגלין של הסמכין, ומוארים בנר החקוק בפרסא ההוא. וכן לד' צדדים.

פירוש, כי נתבאר בסמוך שהפרסא נפרס בתוך ד' עמודים דכל מדרגה, דהיינו שהמלכות עלתה לבינה שבכל עמוד, וקבלה הבינה הדינים דמלכות ונסתיימה המדרגה במקום בינה. ולא נשאר בכל עמוד אלא כתר וחכמה דכלים וו"ק דאורות. ונדע שו"ק אינם מאירים אלא ממטה למעלה. וז"ש, סמכא חד הוא יתיב מתתא לעילא, שמאיר רק ממטה למעלה, משום המלכות שעלתה למקום בינה, וקבלה הבינה דינים דמלכות וע"כ הופרס הפרסא שה"ס רסיום של המלכות במקום בינה. ואין שם אלא ו"ק דאורות המאירים ממטה למעלה. וכן הוא בכל ד' סמכין, כמו שמסיים. ולפיכך, צדיכים למגרופיא, לנקות הדינים ממקום בינה, ולהוריד הפרסא מבינה למלכות, באפן שבינה ותו"מ יעלו למעלה מפרסא, ויחזרו ג"ד דאורות לכל עמוד. אמנם מגרופיא זו

קסח) וחמינא אלין תקונין, וכו' : וראיתי אלו התקונים מאירים עליה, והדברים שבפינו, דהיינו ביאורי התקונים שאמרנו. היו מחכים להתעטר ולעלות כל אחד במקומו. וכשהתקונים היו מתתקנים מפינו, כלומר כשהיו

ובשעתא דחד מינן פתח פומא, לתקנא בההוא תקונא, ההוא תקונא הוה יתיב ומחכה למלה דנפיק מפומיכון, וכדין סלקא בדוכתיה ואתעטר.

קסט) וכל סמכין מכאן ומכאן, חדאן על דשמעין מה דלא ידעו, וצייתין לקליכון. כמה רתיכון קיימין הכא בגיניכון. זכאין אתון לעלמא דאתי, דכלהו מלי דנפקי מפומיכון, כלוהו מלין קדישין. ד מלין כשרן דלא אסטאן לימינא ולשמאלא.

קע) קב"ה חדי למשמע, וציית להני מלי, עד דהוא ה אגמר דינא, די לעלמא דאתי תימרון זמנא אחרא כל הני מלי קדישין. עלייכו כתיב, ה) וחכך כיינ הטוב וגו', דובב שפתי ישנים. מאי דובב שפתי ישנים. דאפילו לעלמא דאתי מרחשן שפוותייכו ו אורייתא קמיה.

קעא) השתא אתתקנו ואתכוונו דעתא, למתקן תקונוי דזעיר אפין, היך יתתקו, והיך יתלבש בתקונוי מתקוני עתיק יומין, קדישא דקדישין, טמירא דטמירין, טמירא מכלא. דהשתא ז חובתא עלייכו, למגזר דינא קושטאה יאה ושפירא, ולאדתקנא כל תקונין על בורייה.

קעב) תקוני דזעיר אפין, מתקוני דאריך אפין אתתקנו. ואתפשטו תקונוי מכאן ומכאן, ח) כחיוזו ב"ג, ט למשלטא ביה רוחא דטמירא. דכל טמירין. בגין למיתב על כורסייא, דכתיב י) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו

מסורת הזהר

ת) (שיר ז) תרומה נב צ"ז. א) (יחזקאל א) תזריע ד מוסיף כלהו מלין. ה אגזר. ו ל"ג אורייתא. ז חכמתא. ח בחיוזו ט ומשלטא; דמשלפא. י מכל טרין.

הסולם

כד אתפריס פריסא

הבא תאמרו פעם שנית כל אלו הדברים הקדושים. עליכם כתוב, וחכך קיין הטוב וגו', דובב שפתי ישנים. מהו דובב שפתי ישנים, היינו שאפילו לעולם הבא, שפתותיכם תהיינה דובבות לפניו תורה.

מאמר תקון ז"א

קעא) השתא אתתקנו וכו': עתה התתקנו וכוונו דעת לתקן תקונוי של ז"א. איך הוא יתתקן ואיך יתלבש בתקונוי מתקוני של עתיק יומין, קדוש הקדושים, נסתר מכל נסתר, הנסתר מכל. כי עתה חובתכם לגזור דין אמת נאה ויפה, ולתקן כל התקונים על יסודם.

קעב) תקוני דזעיר אפין וכו': תקונוי של ז"א נתתקנו מתקוני של אריך אנפין, ונתפשטו תקונוי מכאן ומכאן דהיינו מימין ומשמאל ומאמצע, כמראה אדם. כי אדם יורה, על קו האמצעי שכוללים בו ג' קוין, בשביל שישלוט

מאמר

כשהיו מתבארים, כי כפי שביארו כך נתקנו למעלה, כל אחד ואחד עלה ונתעטר ונתתקן בתקון ההוא שנתתקן כאן, מפה כל אחד ממנו. ובשעה שכל אחד ממנו פתח פה, לתקן באיזה תקון, אותו התקון היה יושב ומחכה לדבר שיצא מפיכם, שאח"כ עלה למקומו ונתעטר.

קסט) וכל סמכין מכאן וכו': וכל הסמכין, דהיינו כל המלאכים הסומכים את הכסא שהוא המלכות, מכאן ומכאן, היו שמחים, כי שמעו מה שלא ידעו, והיו מקשיבים לקולכם. כמה מרכבות, דהיינו מלאכים, שהמלכות רוכבת עליהם, היו נמצאים כאן בשבילכם, אשריכם לעולם הבא, שכל הדברים שיצאו מפיכם כולם הם דברים קדושים, דברים ישרים שאינם סרים לימין ולשמאל, אלא שהם מקו האמצעי הכולל אותם.

קע) קב"ה חדי למשמע וכו': הקב"ה שמח לשמוע ולהקשיב לדברים האלו עד שהוא גומר הדין, דהיינו עד גמר התקון, כי לעולם

מלמעלה. כמראה אדם: דכליל כל כ דיוקנין. כמראה אדם: דכליל כל שמהו.
 כמראה אדם: דביה סתימין כל עלמין עלאין ותתאין. כמראה אדם: דכליל
 כל רזין כ דאתאמרו ואתתקנו עד דלא אברי עלמא, ואע"ג דלא אתקיימו.
 קעג) תאנא בצניעותא דספרא, עתיקא דעתיקין עד לא זמין תקונוי,
 (ט) באני מלכין, מ גליף מלכין ומשער מלכין, ולא הו מתקיימי, עד כ דדחי לון,
 ואצנע לון ס לבתר זמנא, הה"ד כ ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. בארץ
 אדום, באתר דכל דינין מתקיימין תמן, וכלהו לא אתקיימו.
 קעד) עד דרישא חוורא עתיקא דעתיקין אתתקן. כד אתתקן, תקין כל
 תקונין דלתתא, תקין כל תקונין דעלאין ותתאין. מכאן אוליפנא, כל רישא
 דעמא, דלא אתתקן הוא בקדמיתא, לית עמא מתתקנא. ואי איהו מתתקן, כלהו
 מתתקנו. ואי איהו לא מתתקן בקדמיתא, לא יכלין עמא לאתתקנא.
 קעה) מנלן. מעתיק יומין. דעד לא אתתקן הוא בתקונוי, לא אתתקנו כל
 אינון דבעו לאתתקנא, וכלהו עלמין אתחרבו. הה"ד, א וימלוך באדום בלע בן

חלופי גרסאות

כ דמיונין. ז דאתמרו ואתקנו. מ ל"ג גליף מלכין:
 מוסיף כנס מלכין. נ דאנת. ס בתר.

מסורת הוזהר

(ב) (בראשית לו) וישלח ע צ"ב. ג) (שם).

דרך אמת (ט) בונה מלכים ומעמידם.

תקון ז"א

והצניע אותם לזמן אחר. ז"ש, ואלה המלכים
 אשר מלכו בארץ אדום. בארץ אדום פירושו
 במקום שכל הדינים נמצאים שם, דהיינו
 בעולם הנקודים. וכולם לא נתקיימו, כי כתוב
 בכל אחד וימלוך וימת. (וענין זה מתבאר
 באורך בתלמוד עשר ספירות בשיעור ז').
 קעד) עד דרישא חוורא וכו': עד
 שראש הלבן, שהוא גלגלתא דא"א, עתיק
 דעתיקים, נתתקן. וכשנתתקן תקן כל התקונים
 שלמטה, תקן כל התקונים של העליונים
 והתחתונים. מכאן למדנו, כל מנהיג העם שהוא
 לא נתתקן תחילה, אין העם מתתקנים, ואם
 הוא מתתקן כולם מתתקנים. ואם הוא אינו
 מתקן עצמו תחילה, אין העם יכולים להתתקן.

קעה) מנלן מעתיק יומין וכו': מאין
 לנו זה. מעתיק יומין, שכל עוד שהוא לא
 נתתקן בתקוניה, לא נתתקנו כל אלו שצריכים
 להתתקן, וכל העולמות נחרבו. דהיינו ז'
 מלכים דנקודים. ז"ש וימלוך באדום בלע בן
 בעור. וימלוך באדום, הוא סוד יקר, הוא
 מקום, שכל הדינים נקשרים שם, ותלויים משם.
 פירושו. שמקור כל התקונים הוא התקון
 שלא תתבטל עוד הפרסא כמו בו' מלכים
 דעולם

הסולם

מאמר

שישלוט בו הרוח של הנסתר מכל גסתר, שהוא
 א"א, כדי לשבת על הכסא, שהוא מלכות,
 שכתוב, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם
 עליו מלמעלה. כמראה אדם, היינו כפני אדם
 הכולל כל הצורות, שג' פנים אריה שור נשר,
 כולוית בפני אדם, וזהו מצד המלכות שבו.
 כי אדם כולל ז"א ומלכות. עוד כמראה אדם,
 הכולל כל השמות, כי ז"א נקרא הויה, הכולל
 כל השמות. עוד כמראה אדם, שבו סתומים
 כל העולמות העליונים והתחתונים. כי ה"ס
 קו האמצעי הסותם כל העולמות מבחינת ג"ר
 דחכמה, מטעם שממעט קו השמאל, שלא יאיר
 אלא ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה
 נחלוקת) עוד כמראה אדם, שהוא כולל
 הסודות שנאמרו ונתתקנו מטרם שנברא העולם,
 דהיינו בו' מלכים שבעולם התהו, ואע"פ
 שנשברו ולא נתקיימו.

קעג) תאנא בצניעותא דספרא וכו':
 למדנו בספרא דצניעותא, עתיקא דעתיקין,
 שהוא ס"ג דא"ק, בנה מלכים, בעולם הנקודים,
 דהיינו שבנה אותם מבחינת צמצום ב' שה"ס
 הפרסא. חקק מלכים, דהיינו בחינת הקטנות
 ומשער מלכין, היינו שיעורי קומת הגדלות
 שלהם. ולא היו מתקיימים. עד שדחה אותם
 (דפו"י דף קל"ה ע"א)

בעור. וימלוך באדום, רזא ע יקירא הוא. אתר דכל דינין מתקטרין תמן, ותליין מתמן.

קעז) בלע בן בעור, תאנא הוא גזרת דינא, תקיפא דתקיפין, דבגיניה מתקטרן אלף אלפין מארי דיבבא ויללה. (ד) ושם עירו דנהבה. (ה) מאי דנהבה. כלומר דין הבה. כד"א, (ה) לעלוקה שתי בנות הב הבה.

קעז) כיון דסליק לאתישבא, ביה לא קאים, ולא הוה יכיל למיקם, (ז) וכלהו עלמין אתחרבו. מאי טעמא. משום דאדם לא אתתקן. (ק) דתקונא דאדם בדיוקניה, כליל כלא, ויכיל *) כלא לאתישבא ביה.

קעח) ובגין דתקונא דא דאדם, לא אשתכח. לא יכילו למיקם ולאתישבא, ואתבטלו. ואתבטלו ס"ד והא כלהו באדם אתכלילן. אלא אתבטלו ואסתלקו מההוא תקונא, עד דייתי ר תקונא דאדם. וכד אתא האי דיוקנא, (ש) אתגלפו כלהו, ואתחזרו לקיומא אחרא. מנהון ת אתבסמו, ומנהון לא אתבסמו כלל.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ע חדא. פ ל"ג מאי דנהבה. צ ל"ג וכלהו עלמין אתחרבו. ק מוסיף מ"ס דתקונא. ר דיוקנא. ש אתכללו. ת מוסיף אתבסמו ולא אתבסמו.

(ד) (שם). (ה) (משלי כ).

מאמר

הסולם

תקון ד"א

קעז) כיון דסליק לאתישבא וכי: כיון שמלך הדעת עלה להתישב במדרגתו לא עמד בה, ולא היה יכול לעמוד בה, מפני שנמשכה מלמעלה למטה ועברה לבי"ע דפרודא (כמ"ש בשיעור ז') וכל העולמות נחרבו. מהו הטעם. הוא משום שאדם לא נתתקן, דהיינו תקון קרין בוז"ת, וזכר ונקבה, כי תקון אדם בצורתו כלול הכל, והכל יכול להתישב בו ולהתקיים.

קעח) ובגין דתקונא דא וכי: ומשום שתקון זה של אדם לא נמצא בהם, לא יכלו ד' המלכים לעמוד ולהתישב, ונתבטלו. שואל, וכי יעלה על דעתך שנתבטלו, והרי כולם נכללו אח"כ בעולם התקון באדם. דהיינו בוז"א. ומשיב, אלא שנתבטלו ונסתלקו מאותו התקון שהיה להם בנקודים, עד שיבא תקון אדם בעולם התקון, וכשבאה צורת האדם הזה נחלקו כולם בצורתו, וחזרו לקיום אחד. מהם נתבשמו, ומהם שלא נתבשמו כלל.

פירוש, כי סוד תקון אדם אינו ממשיך דק ו"ק דחכמה, ונמצא שאותם החלקים של המלכים דנקודים שהיה בהם מבחינת ג"ל דחכמה, לא נכללו ולא נתקנו ע"י תקון אדם שבעולם התקון. וז"ש, מנהון אתבסמו דהיינו החלקים שבו"ק דחכמה. ומנהון לא אתבסמו, דהיינו החלקים שבג"ד דחכמה.

דעולם הנקודים. (כנ"ל אות י"ב). שה"ס תקון הקרין בוז"ת, ואחד שעתיק יומין נתתקן בתקון זה, נתתקנו אחריו כל הפרצופין ונתקיימו. וכל עוד שהוא נתתקן בזה לא יכלו שאר הפרצופין להתתקן.

קעז) בלע בן בעור וכי: בלע בן בעור. למדנו, שהוא גזרת דין הקשה שבקשים, שעל ידו מתקשרים אלף אלפים בעלי יבבה ויללה. ושם עירו דנהבה. מהו דנהבה, כלומר דין הבה. כש"א, לעלוקה שתי בנות הב הבה. פירוש, המלך הראשון שמו' מלכין דנקודים שנשברו, הוא מלך הדעת, שהוא בחינת מלמעלה למטה של קומת הסתכלות עיינין דאורי' דנקודים, שנמשכה על בחי"ד, (כמ"ש בתלמוד עשר הספירות שיעור ז' דף תנ"א ד"ה הדעת ע"ש). ובחי"ד ה"ס מלכות דמדת הדין, ודין הקשה שבקשים. וע"י שבירת מלך הזה יצאו בעלי יבבה ויללה, וז"ש דבגיניה מתקטרן אלף אלפין מארי דיבבה ויללה. כי הארת הדעת היא בסוד הויה דמילוי אלפין, ועל ידה נמשכה החכמה המכונה אלפים בסוד ואאלפך חכמה. וע"כ כשנשברה המדרגה הגדולה הזו, יצאו כנגדה מארי יבבה ויללה המייבבים ימללים אחריה בשיעור אלף אלפים כפי שיעור הארתה.

קעט) ואי תימא והא כתיב וימת, וימת. דאתבטלו לגמרי. לאו הכי, אלא כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה א ביה, קארי ביה מיתה. כד"א, וימת מלך מצרים, דנחת מדרגא קדמאה דהוה קם ביה. ב וכיון דאתתקן אדם, אתקרון בשמהן אחרנין, ואתבסמו בקיומא ביה, וקיימין בדוכתייהו. (קפ) וכלהו אתקרון בשמהן ג אחרנין מן קדמאין, בר ההוא דכתיב ביה, וימת, ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב. מ"ט. משום דהני לא אתבטלו כשאר אחרנין. משום דהוה דכר ונוקבא. כהאי תמרא, דלא סלקא אלא דכר ונוקבא. ובג"כ השתא דאשתכחו דכר ונוקבא, ד לא כתיב בהו מיתה כאחרנין, ואתקיימו. אבל לא אתישבו, ה עד דאתתקן דיוקנא דאדם, וכין דאתתקן דיוקנא דאדם, אתחזרו ואתקיימו בקיומא אחרא, ואתיישבו. (קפא) תאנא, כד סליק ברעותא דרישא חוורא, למעבד יקרא ליקריה, תקין זמין ואפיק מבוצינא דקרדינותא, חד ו ניצוצא, וסליק ואתפשט לתלת מאה

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

א ל"ג ביה. ב ואחר. ג אחרן. ד ולא קרי. ה ל"ג עד דאתתקן דיוקנא דאדם. ו מוסיף ניצוצא נשב ביה אתתקר [; אתתקון] וסליק רעותיה.

(ו) (שמות ב) שמות קו צ"י. ז) (בראשית לו) תולדות פג צ"א.

גלגלתא דז"א

הסולם

מאמר

קפא) תאנא כד סליק וכו': למדנא, כשעלה ברצון הראש הלבן. שהוא גלגלתא דא"א, לעשות יקר ליקרו. תקן והכין והוציא מהנר הקשה ניצוץ אחד, ועלה ונתפשט לש"ע צדדים. והניצוץ עומד, ומתחיל לצאת אויר טהור ומתגלגל, נפוז בו נתתקן. ויצאה גלגלתא אחת חזקה ונתפשטה לארבע צדדים.

קעט) ואי תימא והא וכו': ואם תאמר, הרי כתוב, וימת. וימת משמע שנתבטלו לגמרי. ומשיב, אינו כן. אלא כל מי שירד ממדרגה הראשונה שהיה בו, נקראת בו מיתה. כש"א וימת מלך מצרים, שפירוש, שירד ממדרגתו הקודמת שהיה עומד בו. דהיינו שנצטרע. (שמו"ר פ"א ל"ג) אף כאן, כיון שירדו מעולם אצילות למדרגת ב"ע נחשב להם למיתה. וכיון שנתקנה בהם צורת אדם, בג' קוין, נקראו בשמות אחרים, ונתבשמו על ידו בקיום, ומתקיימים במקומם.

פירושו. נודע סוד אצילות המוחין דז"א. שהוא בסוד תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא. כי אחר שיצא קו השמאל דבינה נעשתה מחלוקת בין ימין ושמאל, ולא יכלו להאיר עד שעלה ז"א במוד הקו האמצעי והכריע ביניהם, ויצאו ג' קוין חכמה בינה דעת בינה. שז"ס תלת, שהם חב"ד, נפקו מחד שיצאו מז"א. וכל שיעור האור שהתחתון גורם לעליון, זוכה בו גם התחתון, וע"כ חד בתלת קיימא, זכה ז"א ג"כ בתלת מוחין חכמה בינה דעת, ונתפשטו אליו (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת עש"ה).

קפ) וכלהו אתקרון בשמהן וכו': וכולם נקראו בשמות אחרים מן הראשונים, חוץ אותו שכתוב בו, ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב. שה"ס שם מ"ה החדש דכר ונוקבא הנקראים הדר ומהיטבאל מה הטעם שלא נקרא בשם אחר. הוא משום שאלו הדר ומהיטבאל לא נתבטלו כשאר ז' מלכים האחרים. משום שהיו דכר ונוקבא. בדומה לאותו התמר, שאינו עולה, אלא בזכר ונקבה. ומשום זה עתה שנמצאו זכר ונקבה לא כתובה בהם מיתה כאחרים, ונתקיימו, אבל לא נתישבו לגמרי עד שנתקנה צורת אדם. וכיון שנתקנה צורת אדם, חזרו ונתקיימו בקיום אחר, ונתישבו.

וז"ש, כד סליק ברעותא דרישא חוורא למעבד יקר ליקריה, התקונינן שברישא חוורא נקדאים יקרו. וז"א, הצריך לקבלם נקרא יקר ליקרו. תקין זמין, דהיינו שתקן והכין תחילה הקטנות דבינה בסוד נקודת החולם. שה"ס עלית

ושבעין עיבר. וניצוצא קאים, ושארין נפיק אורא דכיא ומתגלגלא, ז נשב ביה אתתקן. ונפיק חד גולגלתא תקיפא, ח ואתפשט לארבע סטרין. קפב) ובהאי אורא דכיא, אשתאיב ניצוצא ואתאחד, ט ואתכליל ביה. ביה ס"ד. אלא אתטמר ביה. ובגין כך, האי גולגלתא אתפשט בסטרוי, והאי אורא הוא טמיר דטמירין דעתיק יומין, ברוחא דגניז.

חלופי גרסאות

ז ואתפשט ול"ג נשב בה אתתקן. ח ל"ג ואתפשט. ט וכליל.

גלגלתא דו"א

הסולם

מאמר

ויש הפרש בין ימין ושמאל דדעת, שזה חסד וזה דין, אבל בישסו"ת, שהם נה"י דבינה, שבהם יוצאת ה' מאויר, והקו שמאל מתיחד עם הימין רק ע"י הדין שבמסך דקו האמצעי שהוא השמאל דדעת. ע"כ נעשה הדין דדעת לאחד עם החסד דדעת, שהוא חשוב כמות, שהרי לולא הדין דדעת לא נתיחדו הקוין זה בזה. וע"כ נעשו שניהם לבחינה אחת. ותחילה יוצאים בחינת אור"א עלאין, שה"ס ד' סטריין המאירים בגלגלתא, ואח"כ יוצאים בחינות ישסו"ת, שהם רק ג' סטריין חב"ד. והם מתבארים לפנינו בסוד ג' חללי גלגלתא שבז"א, שה"ס ג' מוחין חב"ד, ולא ד' סטריין.

ודע שבשעה שהעליון מאציל את התחתון מאציל אותו ממדרגות של עצמו, כי אין העדר ברוחני וכל המדרגות היוצאות בזה אחר זה, אין אחת מבטלת את חברתה, ואין הגדלות מבטלת את הקטנות. וע"כ כשא"א רצה להאציל את הקטנות דו"א העיר בעצמו מדרגת הקטנות, שעקרו הוא עלית המלכות לבינה, והשפיע לבינה ולז"א. ואח"כ כשרצה להשפיע לו קו שמאל, העיר השמאל של עצמו, והשפיע לבינה ולז"א. וז"ש, ואפיק מבוצינא דקרדינותא, שהוא קו שמאל של עצמו, חד ניצוצא, שהוא קו שמאל שבבינה, וכן בכל מדרגה ומדרגה.

קפב) ובהאי אורא דכיא וכו': ובאויר הטהור הזה, שבגולגלתא, שה"ס קו ימין נשאב הניצוצין, דהיינו קו שמאל, ונכלל בו, בקו ימין. שואל היעלה על דעתך שנכלל בו, והלא שניהם צריכים להשאר, ומשיב, אלא שקו השמאל, נסתתר בו, דהיינו שנסתר שליטתו דקו שמאל, שה"ס הארת חכמה ואינו פועל כלום, ורק קו הימין לבדו שולט, שהוא אורא דכיא, דהיינו חסדים, ומשום זה גולגלתא זו דו"א, נתפשטה בצדדיה, ואויר הזה שבה, דהיינו קו הימין, הוא נסתר הנסתרות מעתיק יומין

עלית המלכות בבינה. ואח"כ ואפיק מבוצינא דקרדינותא, שהוא קו שמאל דא"א, חד ניצוצא, דהיינו שא"א הוציא מקו שמאל של עצמו, את קו השמאל של בינה, וסליק, שקו האמצעי עלה, ואתפשט לש"ע עיבר, דהיינו שעל ידי עלית ז"א לבחינת קו אמצעי ליחד ב' קוין ימין ושמאל דבינה זה בזה, יצאו ש"ע עיבר, שהם ג' קוין שהם שלש מאות, ומלכות המקבלתם שה"ס שבעים. כי ספירות הבינה הן בסוד מאות, רק המלכות שה"ס אור נקבה חסרה ג"ר, ואין לה אלא ע' עיבר. וביחד הם ש"ע עיבר.

ואחר שפירש בכללות חוזר ומפרש הדברים בפרטות. ואומר, וניצוצא קאים, ניצוצין אחד, שהוא קו השמאל שבבינה, עומד. ושארין נפיק אורא דכיא, שהוא קו הימין שבבינה, ומתגלגלא, שהיו מתגלגלין מרחמים לדין ומדין לרחמים, פעם קם השמאל ושלט, ופעם קם הימין ושלט, דהיינו שהיו במחלוקת, ולא יכלו להאיר. נשב ביה, היינו קו אמצעי, שנפח ונשב בקו שמאל ומיעטו, ואז ואתתקן, שב' הקוים נתיחדו זה בזה, ויצאו ג' קוין חכמה בינה דעת בבינה ואז כיון שתלת נפקי מחד, חד בתלת קיימא, ויצאו חב"ד גם בז"א, וז"ש, ונפיק חד גלגלתא תקיפא, דהיינו גלגלתא דו"א, שה"ס אור מקיף דמוחין שלה, ואתפשט לארבע סטריין, דהיינו חו"ב, ימין ושמאל שבעת, שהם ג' קוין ומלכות המקבלתם, כי השמאל דדעת הוא מלכות. שה"ס ש"ע עיבר כנ"ל. וז"א קיבל אלו ד' סטריין מבינה, מטעם הנ"ל, משום שתלת נפקי מחד, חד בתלת קיימא.

ומה שמזלק בגלגלתא את קו האמצעי לב' סטריין, הוא משום, כי כשיצאו המוחין מנה"י דבינה, שהם ישסו"ת, אל ז"א, יצאו תחלה בבחינת אור מקיף, דהיינו כבחינת אור"א עלאין, שבהם לא נפיק ה' מאויר שלהם, (זסו"י דף קל"ה ע"ב)

קפג) בהאי גולגלתא אתפשטו אשא מסטר חד, ואוירא מסטר חד. ואוירא דכיא קאים עליה מהאי סטר. ואשא דכיא קאים מהאי סטר. מאי אשא הכא. אלא לאו הוא אשא, אבל דא ניצוצא דאתכליל באוירא דכיא, נהיר למאתן ושבעין עלמין, ודינא מסטרוי אשתכח, כ ובג"ד, האי גולגלתא, אתקרי גולגלתא תקיפא. קפד) בגולגלתא דא, יתבין תשעה אלפי רבוא עלמין, דנטלין עלוי וסמכין

חלופי גרסאות

בוצינא דא ול"ג ניצוצא. כ ובגין.

גולגלתא דז"א

הסולם

מאמר

דאו"א, ששם ר"ע עלמין כנ"ל, ששם בחינת ישוס"ת שהי' יוצאת מאויר שלהם. ובהם מתגלים הדינים דקו שמאל, שה"ס אש. ונמצא ודינא מסטרוי אשתכח, שאע"פ שקו שמאל דאו"א אינו בחינת דין כלום, אמנם הדין נמצא מצדו, דהיינו בעת הארתו מחזה דאו"א ולמטה בישוס"ת, וע"כ נבחן גם קו שמאל שלמעלה מחזה בשם אש. כי קו השמאל שבישוס"ת נמשך מקו השמאל דאו"א.

קפד) בגולגלתא דא יתבין וכו': בגולגלתא זו, יושבים ט' אלפי רבוא עולמות, שנוסעים עליה ונסמכים עליה. בגולגלתא זו נוטף טל מראש הלבן, דהיינו מגולגלתא דז"א, שנתמלא ממנו תמיד. ומטל זה שמנער מראשו עתידים המתים להחיות.

פירוש. כי בגולגלתא דז"א אומר (באות ט"ו) שיושבים עליה י"ג אלפי רבוא עולמות, שה"ס ג' היות, מימין, ומשמאל, ומאחורי הראש. שה"ס ב' ל' צ', וחב"ד חג"ת נה"י. כמ"ש שם. (באות י"ח) ואומר כאן שגולגלתא דז"א מקבל מגולגלתא דז"א, רק ב' היות שמימין ומשמאל, שה"ס חב"ד חג"ת, ובחינת מלכות הכוללת אותם, וחסד להם ד' חוורתא של הויה שמאחורי הראש דז"א, דהיינו שיש לו חב"ד חג"ת, וחסד נה"י. ונודע שהחסד נה"י דכלים חסד ג"ר דאורות. וז"ש בגולגלתא דא דז"א, יתבין ט' אלפי רבוא עלמין, דהיינו רק מב' היות שבימין ושמאל דראש לצד פנים, שהם חב"ד חג"ת דכלים וז"ק חסד ג"ר דאורות. וע"כ אומר, יתבין, כי בישיבה חסרה פעולה מנה"י. וע"כ מורה על חסרון נה"י דכלים וג"ר דאורות. ואע"פ שגם בגולגלתא דז"א, אומר, יתבין, אמנם זה נוהג שם בעת המנוחה, אבל בעת הנסיעה יש שם רגלין שהם נה"י, שאומר שם (באות ט"ו) דנטלין עלוי רגלין, משום שבעת נסיעה מתגלים נה"י דכלים וג"ר דאורות, כי יש שם י"ג חוורתא, שהם

יומין, ברוח שגנו. דהיינו הי' שגנו באויר. כמו שנתבאר לעיל בדבור הסמוך, שאלו ד' סטרין דגולגלתא הם בחינת או"א עלאין שהי' גנוה באויר שלה ואינה יוצאת ממנו. קפג) בהאי גולגלתא אתפשטו וכו': בגולגלת זו דז"א, נתפשטו, אש מצד אחד, ואויר מצד אחד, ואויר טהור עומד עליו מצד זה, ואש טהורה עומדת מצד זה. כי חכמה ובינה נקראים אוירא דכיא ואשא דכיא, וימין שבדעת נקרא אוירא סתם. והשמאל שבדעת נקרא אשא סתם. שואל, מה היא אש כאן, והלא ד' סטרין אלו הם בחינות או"א, שאין שם דינים כלום, וכולם חסדים. ומשיב אלא הוא אינו אש אבל ניצוץ זה, דהיינו קו שמאל, שנכלל באויר הטהור, (כנ"ל בדבור הסמוך) מאיר לר"ע עלמין, ודין נמצא מצדו. ומשום זה נקרא גולגלתא זו, גולגלתא תקיפא.

פירוש, מחזה ולמטה דאו"א עלאין, ששם בחינת ישוס"ת, נבחן לר"ע עלמין, כי החזה עומד בסיום שלישי עליון דת"ת, ויש ב' ספירות ושליש למעלה מחזה, שהם חסד וגבורה ושליש ת"ת, וספירות אלו הם בסוד מאות, והם ר"ל. וב' ספירות וב' שלישים מחזה ולמטה, שהם ב' שלישי ת"ת, ונצח והוד. כי אמא רק עד הוד אתפשטותה. שנצח והוד הם מאתים, וב' שלישי ת"ת, הם שבעים. הרי שמחזה ולמטה הם ר"ע עלמין. ונודע שאע"פ שקו שמאל אינו מאיר באו"א עלאין, כנ"ל שמסתתר באוירא דכיא. וכולו חסדים, עכ"ז בישוס"ת שמחזה ולמטה דאו"א מאיר קו השמאל, כי שם הי' יוצאת מאויר וז"ש, אלא לאו הוא אשא, כי באו"א עלאין המאירים בגולגלתא דז"א, אין שום שליטה לקו שמאל, וא"כ אינו אש. אבל דא ניצוצא דאתכליל באוירא דכיא, שניצוץ הוה, שהוא קו שמאל, שנכלל כולו באויר טהור אצל או"א, ואין לו שליטה כלל, נהיר למאתן ושבעין עלמין, דהיינו שמתגלה הארתו מחזה ולמטה

(דפו"י דף קל"ה ע"ב)

עלוי. בהאי גולגלתא, נטיף טלא מרישא חיורא, דאתמלי מניה תדיר. ומהאי טלא, דאנער מרישיה זמינין מיתייא לאחיאה.

קפה) והוא טלא דאתכליל בתרי גווני, מסטרא דרישא חיורא, חיור ב גוויה. דכליל כלהו, חיורי אבל כד אתיישבן בהאי רישא דזעיר אפינ, אתחזי ביה סומקא. כהאי בדולחא דאיהו חיור, ואתחזייא גוונא סומקא בגוונא חיורא. קפו) ובגין כך כתיב, (ח) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם. לחיי עולם, בגין דאתחזיאו לההוא חיורא, דאתי מסטר דעתיק יומין, אריכא דאנפין. לחרפות לדראון עולם, בגין דאתחזיאו לההוא סומקא דזעיר אפינ. וכלא כליל בההוא טלא, הה"ד (ט) כי טל אורות טלך. אורות: תרינ. וההוא טלא דנטיף, נטיף כל יומא לחקלא דתפוחים. כגווני חיורא וסומקא.

קפו) האי גולגלתא אנהיר בתרי גווני, להאי סטר ולהאי סטר. ומהאי אורא דכיא, אתפשט מגולגלתא לאנפוי ק"נ רבוא עלמין. ובגין כך אתקרי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (דניאל יב) נח עד צי"א ז"ח מה ט"א שמ"ו סא
ט"ג שמ"ח תק"ח צו ט"ב שכ"א קה ט"א של"ג
(ט) (ישעיה כו) וירא קטו צ"ו ויקהל כו צ"ט.
ל ל"ג דאנער מרישיה. מ בגיניה. נ מוסיף חיורי וכלהו חיורי. ט ל"ג אורות.

מאמר

הסולם

גולגלתא דו"א

דהיינו כל הלבן שבקו ימין, וגוון אדום הנוהג בשמאל אין בו שום גילוי. אבל בוי"א המקבל הטל הזה, כבר יש בו הבחן אדום בקו שמאל שבו, אמנם לא אדום ממש, אלא כעין הברדלח, שהאדום נוצץ בתוך הלבן.

קפו) ובגין כך כתיב וכו': ומשום זה כתוב, ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם. לחיי עולם, היינו אותם שהם ראויים לאותו טל הלבן הבא מצד עתיק יומין, שהוא אריך אנפין. לחרפות ולדראון עולם, היינו אותם הראויים לאותו האדום שבטל שבז"א. והכל כלול בטל ההוא. ז"ש כי טל אורות טלך, אורות, משמעותו שנים, כי טל ההוא הנוטף, נוטף כל יום לחקל תפוחין. שהוא מלכות, יש בו ב' אורות, כעין לבן ואדום.

קפו) האי גולגלתא אנהיר וכו': גולגלתא הזו, דו"א שה"ט או"מ (כנ"ל אות קפ"א) מאירה בב' צדדים לצד זה ולצד זה. דהיינו אורא דכיא ואשא דכיא, ומאורא דכיא זה מתפשט מגולגלתא שלו אל הפנים שלו ק"נ רבוא עולמות. ומשום זה נקרא זעיר אנפין, שפירושו פניס קטן. ובשעה שצריך, דהיינו

שהם חב"ד חג"ת נה"י. כמ"ש שם. אבל כאן בגולגלתא דו"א, אומר, דנטלין עלוי וסמכין עלוי, ואינו מזכיר רגלין, שהם נה"י, כי משום שחסר מד' חוותא דהוי"ה דאחורי ראש דא"א, הוא חסר מנה"י ואין לו רגלין. ולפיכך, אין לו אלא, ט' אלפי רבוא עלמין, מו גולגלתא דא"א. וחסר ד' אלפי רבוא עלמין מהויה שבאחורי הראש של א"א. וענין הטל כבר נתבאר לעיל (אות י"ז) וכל זה נאמר בבחינת התפשטות מגולגלתא דו"א לז"א אבל הגלגלת דו"א מבחינת עצמה, יש לה ג"ר, שה"ט ד' סטרין, ג' קוין ומלכות המקבלתם. כנ"ל.

קפה) והוא טלא דאתכליל וכו': והוא טל שנכלל בב' אפנים מצד ראש הלבן, שהוא א"א, א', שהוא לבן בעצמו. ב', שכולל כל הלבן. אמנם כשהטל מתישב בראש הזה דו"א, נראה בו אדום, כבדולח הזה שהוא לבן, ונראה הצבע האדום בתוך הצבע הלבן.

פירוש כי בא"א אין שום גילוי לשמאל, וכולו ימין, וע"כ ההפרש מקו ימין לקו שמאל שבו, הוא, שמקו ימין חיור בגוויה, שהוא עצמו לבן. והקו שמאל, כליל כלהו חיורי,

זעיר אפין. ובשעתא דאצטריך, אתפשטו אנפוי ואריכין בהוא זמנא, בגין
 ״ דאשגח באנפוי דעתיקי דעתיקין, וחייס לעלמא.
 (קפח) ומהאי גולגלתא, נפיק ם חד עיבר, לכל אינון דלתתא. ויהבי אגר
 אוראותא לעתיק יומין. כד עאלין בחושבנא, *) תחות שרביטא. ולקביל דא.
 ם בקע לגולגלת לתתא, כד עאלין בחושבנא. והאי בקע אגר אוראותא, אשתכח
 מניה לעתיק יומין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ע דיגנת. ם לחד. ץ ל״ג מן תחות עד והאי.

(שמות לח).

הסולם

מאמר

גלגלתא דז״א

קפח) ומהאי גלגלתא וכו׳ : ומגלגלתא
 הזו דז״א, יוצא עיבר אחד, דהיינו חזרתא
 אחת שמקבל מחזרתא דז״א (כנ״ל אות קפ״ד)
 שהוא הארת הג׳, לכל אלו שלמטה. ונותנים
 שכר אוראותא, דהיינו שכר הג׳ לעתיק יומין
 כשהם באים בחשבון תחת השרביט. וכנגד זה
 בקע לגלגלת שנותנים למטה כשנכנסים
 לחשבון. ובקע הזה הוא שכר הג׳ הניתן
 ממנו לעתיק יומין. אוראותא, הוא אותיות
 אור ראותא, דהיינו אור החכמה הנקרא
 ראייה או ראות.

דהיינו בעת שהתחתונים כדאים, מתפשטים
 פניו וארוכים בעת ההיא כמו ארץ אנפין.
 דהיינו, ש״ע רבוא נהורין, משום שמסתכל
 בפנים של עתיק העתיקים, ומרחם על העולם.
 שאיט אור מקיף שלו. (כנ״ל אות קפ״א).
 פירוש, כבר נתבאר שבגלגלתא דז״א
 אין י״ג אלפי רבוא כמו בגלגלתא דז״א,
 אלא ט׳ אלפי רבוא, שפירושו שאין מתפשט
 ממנו רק ו״ק, (כנ״ל אות קפ״ד) ובמצב הזה
 אין ז״א מקבל רק בחינת ימין בלבד שהוא
 חסדים, ואינו מקבל מבחינת שמאל. ונדוע
 שש״ע רבוא, פירושו ג׳ קוין ומלכות
 המקבלתם. שעל ידיהם מושפעת הארת החכמה
 והג׳. וע״כ מספר זה נבחן לאריכת פנים,
 כי אורך רומז על החכמה, שזה נוהג בפנים
 דז״א, המקבל ש״ע נהורין מגלגלתא שלו.
 אבל ז״א המקבל רק חסדים בלבד מן הגלגלתא
 שלו, הרי אין שם אלא קו אחד וחצי, דהיינו
 קו הימין, וחצי הקו הימני של הדעת,
 הנקראים אורא דכיא, ומקו שמאל, וכן חצי
 קו השמאל, של הדעת אשר נקראים אשא
 דכיא, אינו מקבל כלום, ומכל שכן שאין לו
 ממלכות הכוללתם, וכיון שהגלגלתא היא
 מבינה, ע״כ ספירותיה בסוד מאות, וקו וחצי
 שבימין ה״ס ק״נ. וז״ש ומהאי אורא דכיא,
 דהיינו אורא דכיא שבקו ימין דגלגלתא,
 וכן חצי קו הימני של הדעת, הנקרא אורא,
 אתפשט מגולגלתא לאנפוי, ק״נ רבוא
 עלמין, דהיינו קו וחצי דחסדים הנקראים
 אורא דכיא, אבל מקו וחצי דגבורות, שמשם
 נמשכת הארת החכמה אין מהם התפשטות
 אל פניו. וע״כ הוא חסר ק״נ רבוא דשמאל,
 וחסר ממלכות הכוללת ג׳ קוין. ובג״כ אתקרי
 זעיר אפין. אבל, ובשעתא דאצטריך,
 אתפשטו אנפוי וכו׳. דהיינו כשהתחתונים
 זכאים, ויש לו ג׳, אז יש לו ש״ע רבוא,
 כמו ז״א, והוא ארוך הפנים כמוהו.

פירוש. חשבון, פירושו אור החכמה, (כנ״ל
 פקודי אות כ״ח ע״ש). והוא מקובל רק ע״י
 העלאת המלכות לבינה, שאז נמשך לתחתונים
 הקטנות דבינה, שה״ס חצי מדרגה, כ״ח
 דכלים ונפש רוח דאורות. ואחר שמקבל
 הקטנות דבינה הוא ראוי לקבל החכמה מקו
 שמאל דבינה. ומיתוק זה דהעלאת המלכות
 לבינה, מתחיל בעתיק יומין שה״ס א״א. שמשם
 מקבלים כל הפרצופין. נמצא שאין התחתונים
 יכולים לקבל ג׳ מטרם שמעלים מ״ן להמשיך
 הקטנות מבינה, שה״ס חצי מדרגה, וע״כ
 נקרא בקע. והעלאת מ״ן הזו, נבחן לשכר
 שנותנים לעתיק יומין בעד השפעת הג׳
 שלו מבינה שלו. וז״ש, ויהבי אגר אוראותא
 לעתיק יומין, כי העלאת מ״ן להמשכת חצי
 מדרגה דקטנות הבינה, נבחן לשכר בעד
 אוראותא, שפירושו אור החכמה המקבלים
 מבינה דעתיק יומין, שה״ס בינה דז״א שיצאה
 לחוץ, בסוד ונהר יוצא מעדן. וז״ש, כד
 עאלין בחושבנא תחות שרביטא, כלומר
 בשעה שנכנסים בסוד החשבון שפירושו הארת
 החכמה, שזסו״ה כי תשא את ראש בני
 ישראל וגו׳, דהיינו כי תמשיך את הג׳,
 המכונים ראש, לבני ישראל. ונתנו איש
 כפר נפשו, היינו בקע לגלגלת, שה״ס העלאת
 מ״ן

קפט) בחלליה דגולגלתא, ג' חללין אשתכחו, דשרייא מוחא בהו, וקרומא דקיק חפייא עלייהו. אבל לא קרומא קשישא סתימא כעתיק יומין. ובגין דא, האי מוחא אתפשט ו ונהיר לתלתין ותרין שבילין. הה"ד ו ונהיר יוצא מעדן. קצ) ותאנא, בתלת חללין דגולגלתא מוחא שרייא. מחללא ת חד א מתבקע

מסורת הזהר

(כ) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א.

חלופי גרסאות

ק בגולגלתא דא. ר ל"ג דא. ש ונפיק. ת מוסיף חד מוחא. א אתבקע.

מאמר

הסולם

ג' מוחין דז"א

יכול לעלות לבחינת ג"ר שבראש, ולהזדווג עם הגולגלתא מבחינת החכמה שבו. (כח"ש) שם ע"ש(ה) אבל בז"א, הקרום שבראש שבין גלגלתא למוח שלו מתבטל בעת הזווג, ועולה המוח למעלה מקרום, ומתגלות הג"ר שבו. שאלו הג"ר הם חב"ד, והכלים הם ג' חללי גולגלתא. וז"ש, ג' חללין אשתכחו דשריא מוחא בהו, דהיינו שמתבטל הקרום והמוח שהוא בבחינת מפרסא דראש ולמטה עולה למעלה מפרסא ונעשה לג"ר, שה"ס חב"ד, וז"ש, וקרומא דקיק חפייא עלייהו, כי ע"כ יכלו להעשות ג"ר, משום שהקרום המפסיק הוא דק, והוא כמו מתבטל בסוד הורדת הפרסא והמוח עולה ונעשה לג' מוחין חב"ד. אבל לא קרומא קשישא סתימא כעתיק יומין, כי הקרום שלו אינו נפסק כנ"ל. וז"ש, ובגין דא האי מוחא אתפשט ונהיר לל"ב שבילין, הה"ד ונהיר יוצא מעדן, כי סוד ל"ב שבילין דחכמה, אינו עצם החכמה דאור ישר כמו מוח דא"א, אלא שהם בחינת בינה שחזרה לראש דא"א ונעשית לחכמה, שעליה כתוב, ונהיר יוצא מעדן וגו', כי עי"ז שבינה זו יצאה מראש דא"א שנקרא עדן, שקבלה בתוכה המלכות רמדת הדין, ואח"כ חזרה ובאה לראש דא"א שנקרא עדן, נעשתה בינה זו לבחינת חכמה ומשפעת חכמה לז"א. ומשום שאינה עצם החכמה דאור ישר, ע"כ יכולה להתפשט לז"א, וע"כ אין קרום קשה על המוחין דז"א.

קצ) ותאנא בתלת חללין וכו' : ולמדנו, בשלשה חללים של הגולגלתא שורה המוח של ז"א, מחלל אחד, מתבקע מבוע אחד לד' צדדים, ויוצא ממוח ההוא השורה בחלל הזה, ל"ב שבילים של רוח החכמה. פירוש. אע"פ שג' מוחין דז"א שבחללי הגולגלתא, הם בחינת ישו"ת שהוא ל' דצלם, שבו יוצאת ה' מאויר, והחכמה מתגלה (כנ"ל אות קפ"א) עכ"ז גם הל' מבחינת עצמה מתחלקת

מ"ן להמשיך חצי מדרגה, המכונה בקע. וז"ש לגלגלת, כדי להמשיך ג"ר המכונה גלגלת. וז"ש, ולקביל דא בקע לגלגלת, שה"ס שכר אוראותא כמבואר.

מאמר ג' מוחין דז"א

קפט) בחלליה דגולגלתא ג' וכו' : בחללו של הגלגלת נמצאים ג' חללים שהמוח שורה בהם וקרום דק מכסה עליהם. אבל לא קרום קשה וסתום כמו בעתיק יומין (לעיל אות כ"א) ומשום זה, מוח זה מתפשט ומאיר לל"ב שבילים של חכמה. ז"ש, ונהיר יוצא מעדן.

כבר נתבאר לעיל שגלגלתא דז"א מתוקנת בבחינת או"א עלאין, וע"כ יש בה ד' מוחין, חכמה, בינה, ימין דדעת, ושמאל דדעת, כי הדעת מחולקת לימין ולשמאל, כי משום שאין שם יחוד קו אמצעי להמשיך חכמה, יש בו היכר בין ימין לשמאל, והם שנים. אבל חללי הגלגלתא הם בחינת ישו"ת, שהי' יוצאת מאויר שלהם, והדעת שהיא קו אמצעי, מיחדת ימין ושמאל, שהם חו"ב, זה בזה, וממשיכה מהם הארת חכמה, וע"כ גם ימין ושמאל שבדעת נעשו אחד, ואין כאן אלא ג' מוחין חב"ד, בג' חללי גלגלתא. (כנ"ל אות קפ"א).

ונתבאר לעיל (אות כ"ג) שכמו שיש קרום בחזה שבגוף המפסיק בין ג"ר דגוף לז"ק דגוף, כן יש קרום בבחינת חזה שבראש המפסיק בין ג"ר דראש שה"ס הגלגלתא, ובין הו"ק דראש, שה"ס המוחין, אשר בא"א, הוא קרום קשה ואינו נפסק לעולם, דהיינו אפילו בעת גדלות שהמלכות יורדת ממקום בינה והפרסא מתבטלת לשעתו, כדי שחצי המדרגה התחתונה תחזור ותתחבר עם חצי המדרגה העליונה, הנה זה נאמר בשאר הפרצופין ולא בראש דא"א, כי בו אין הפרסא שבראש מתבטלת בשעת הזווג, ואין המוח שבראשו

ב ומתפשט חד מבוועא לד' סטרין, ונפיק מההוא מוחא דשרייא בהאי חללא, תלתין ותרין שבילין, רוחין דחכמתא.
 (קצא) מחללא תניינא, מתבקע ומתפשט חד מבוועא אחרא. ומתפתחין ן' תרעין. מאלין ן' תרעין, אתאחדן ן' יומין דאורייתא. ן' שנין דיובלא. ן' אלף דרין, דומין קב"ה לאתבא רוחיה ליה, ולשרייא ביה.

חלופי גרסאות

ב ל"ג ומתפשט. ג לרוחין.

ב מוחין דז"א

הסולם

מאמר

בכאי חללא ל"ב שבילין רוחין דחכמתא. כי המוח הזה השורה בחלל הימין הוא חכמה, אשר כתר וחכמה דאור ישר אין מגולה בו, להיותו כבחינת חכמה סתימאה דא"א, ואין בו אלא ל"ב שבילים שהחכמה מתגלה בהם, דהיינו מבינה ולמטה, שבד' סטרין. שבכל סטר רק ח' ספירות, והם ל"ב ספירות שרוח החכמה מתגלה בהם. והם הנקראים ל"ב שבילים.

מתחלקת ג"כ ל"ב ל' צ', והיינו לפי סדר ג' קוין שבו, אשר הימין הוא בחינת מ' דצלם, והוא נקרא חכמה, והיא משום זה כבחינת או"א עלאין דהיינו בד' סטרין, חו"ב, וימין שבדעת ושמאל שבדעת. וקו שמאל שבו הוא כבחינת ל' דצלם, דהיינו כבחינת ישו"ת עצמו, שיש בו ג' מוחין חב"ד שהימין ושמאל שבדעת הם אחד והוא נקרא בינה. וקו אמצעי, הוא צ' דצלם. וה"ס הדעת המיוחדת ב' קוין חכמה ובינה זה בזה.

קצא) מחללא תניינא וכו': מחלל השני מתבקע ומתפשט מבווע אחד אחר, שה"ס קו שמאל, הנקרא בינה, ונפתחים ג' שערים. מאלו ג' שערים מתאחדים חמשים יום של התורה, דהיינו ביום החמשים לספירת העומר שבו ניתנה התורה. חמשים שנים של יובל. חמשים אלף דורות שעתיד הקב"ה להשיב רוחו בהם, ולשרות בהם.

ואע"פ שמוח הימין שבכאן שהוא חכמה דז"א, הוא מ' דצלם, כמו או"א עלאין, עכ"ז יש הפרש גדול ביניהם, כי או"א עלאין אין ה' יוצאת מאויר שלהם, והם בחינת חסדים, ואע"פ שישו"ת מקבלים מהם חכמה, הנה החכמה שבהם רק בבחינת מעבר לבד. כי הם תמיד בבחינת חסדים. משא"כ הימין שבכאן שהוא בחינת ימין דישו"ת, אע"פ שיש לו יחס כמו ה' דצלם, עכ"ז הארת החכמה נפתחת בו כדי לקבל ולהשפיע לקו שמאל שהוא בינה דז"א, משמאל דישו"ת, ול' דצלם. אמנם עכ"ז, הוא עצמו אינו משמש בהארת החכמה, להיותו קו ימין, וע"כ נחלק גם הוא לד' סטרין, כמו או"א עלאין. וז"ש מחללא חד מתבקע ומתפשט חד מבוועא לד' סטרין, דהיינו מחלל הימין שנקרא חכמה דישו"ת, מתבקע, בבחינת הקטנות, ואח"כ מתפשט, בבחינת הגדלות, מבווע אחד, שהוא קו ימין, לד' סטרין, שהם חכמה ובינה וימין דדעת ושמאל דדעת, משום שיש לו יחס ל"ב דצלם. כמבואר.

פירוש החלל השני הוא בינה דז"א, ובחינת קו שמאל דישו"ת, שבה עצם גילוי הארת החכמה, שיש לה יחס של ל' דל' דצלם כנ"ל בסמוך, כי היא עצם הבינה שחזרה לחכמה, המקבלת מל"ב נתיבות החכמה הנ"ל בסמוך, ובשביל ששיעור החכמה המתגלית היא רק ו"ק דחכמה, אין לה אלא מחדר ולמטה, ומשום שבינה עד הוד אתפשטותה ואין בה יסוד ומלכות, ע"כ נבחינת לה' ספירות שבכל אחת עשר ספירות, שזה מורה על ו"ק דג"ר, וה' פעמים עשר ה"ס ג' שערים. וה"ס חמשים יום של מתן תורה, ושל יובל, ושל ג' אלף דורות, שכל אלו רומזים על שיעור החכמה הנגלה בישו"ת.

ואלו ד' סטרין, חו"ב וימין ושמאל דדעת, חסדים מכתר וחכמה משום שחכמה זו המתגלה בו אינו אלא בינה שחזרה לחכמה (כנ"ל בדבור הסמוך ע"ש) וע"כ נבחן שאין בכל סטר רק שמונה ספירות בינה חג"ת נהי"מ, וד"פ שמונה הם ל"ב. וז"ש, ונפיק מוחא דשרייא

הבן ההפרש בין חכמה דז"א לבינה דז"א, כי החכמה דז"א שבחלל הימני, להיותה רק בבחינת פתיחת החכמה להשפעה, ואין בו שום מדובר מבחינת קבלה לעצמו, כנ"ל בדבור הסמוך, ע"כ מבינה ולמטה שבו נחשב לשבילי החכמה, ואע"פ שבינה היא ג"ר מ"מ מבחינת פתיחת החכמה נפתחים גם הג"ר דחכמה

קצב) מחללא תליתאה, נפקין אלף אלפין אדרין ואכסדראין, דדעתא שרייא ד עליהו, ודרי בהו. והאי חללא שרי ה מדוריה בין האי חללא ובין האי חללא, ואתמליין מתרין סטריין. כל אינון אדרין. הה"ד (ז) ובדעת חדרים ימלאו. ואלין ג' מתפשטין בכל גופא, להאי סטרא ולהאי סטרא. ובאינון אחיד כל גופא ואחיד בהו גופא מכל סטרוי. ובכל גופא אתפשטן ואשתכחן.

קצג) תאנא, בגולגלתא דרישא, תליין אלף אלפי רבוא ורבוא רבבן קוצי דשערי אוכמן, ומסתבכין דא בדא, ומתערבין דא בדא. ולית חושבנא לנימין דכל קוצא וקוצא, דאחידן ביה דכייין ומסאבן. ומכאן אתאחדן ו טעמי אורייתא, בדכיא במסאבא. בכל אינון סטריין דאינון דכייין, בכל אינון סטריין דאינון מסאבן. קצד) יתבין קוצי מסתבכין ותקיפין. מנהון שעיעין, ומנהון תקיפין. ובכל קוצא וקוצא, יתבין נימין תלין על תלין. מתלהטן ותליין כגיבר תקיף, מארי ו נצח קרביין. בתקונא יאה בתקונא שפירא תקיפא. ה רברבין ותקיפין. הה"ד (ח) בחור כארזים.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (משלי כד) שמות עט צ"ת. (ח) (שיר ה) ויקרא ד עליה ה חלליה. ו ל"ג טעמי אורייתא. ז נצחין. ח מוסיף בחור כארזים; בחור כארזי רברבין. פו צ"ט.

מאמר

הסולם

ג' מוחין דז"א

האמצעי המיוחד אותם, וכלול מב' סטריין, דהיינו מחסדים ומחכמה. וז"ש, מחללא תליתאה נפקין אלף אלפין אדרין ואכסדראין, שדעת זו מתפשטת ג"כ לגוף שחג"ת שבו נקראים אדרין, ונה"י שבו נקראים אכסדרין. ומספר אלף אלפים, מורה על המשכת החכמה ע"י הדעת הזו, כי החכמה מכונה אלפים, בסוד ואאלפך חכמה, וכשהדעת ממשיכה, נבחנת הדעת בבחינת אלף אלפין. אדרין פירושו חדרים, שהרי מביא ראיה על מילוי האדרין, מכתוב ובדעת חדרים ימלאו.

מאמר שערות רישא דז"א

קצג) תאנא בגולגלתא דרישא וכו': למדנו, בגלגלת הראש דז"א, תלויים אלף אלפי רבוא ורבוא דבבות קוצות שערות שחורות, ומסתבכות זו בזו, ומתערבות זו בזו, ואין חשבון אל הנימין האחוזים בכל קוצה וקוצה של השערות, משום שהן טהורות וטמאות. ומכאן נאחזים טעמי התורה בטמאה וטהרה, בכל אלו הצדדים שהם טהורים ובכל אלו הצדדים שהם טמאים.

קצד) יתבין קוצי מסתבכין וכו': קוצות השערות יושבות על הגלגלתא דז"א, ומסתבכות זו בזו, והן חזקות, מהן רכות ומהן קשות

דחכמה, ואינה נסתרת אלא מחכמה דאור ישר בלבד, להיותו נסתמה כמו"ס דא"א. משא"כ הבינה דז"א שבחלל השמאלי דגולגלתא, להיות החכמה בה בבחינת הקבלה, ע"כ אין בה אלא ב' שערים, דהיינו מחסד ולמטה, ואפילו הבינה אינה מגולה בה, כי בינה בחינת ג"ר היא, והג"ר דחכמה אינם מקובלים משום הכרעת קו האמצעי, כנודע, וע"כ אין בה מהארת החכמה אלא ו"ק שהם מחסד ולמטה בלבד.

קצב) מחללא תליתאה וכו': מהחלל השלישי, יוצאים אלף אלפים חדרים ואכסדראות שהדעת שורה עליהם ודרה בהם, וחלל זה משים מדורו בין חלל לחלל, כלומר שהוא חלל אמצעי בין חלל הימין וחלל השמאל, וכל אלו חדרים מתמלאים מב' צדדים, מימין ומשמאל, ז"ש, ובדעת חדרים ימלאו, ואלו ג' חללים שהם חב"ד, מתפשטים בכל הגוף לצד זה ולצד זה, ובהם נאחו כל הגוף, והגוף נאחו מהם מכל הצדדים שלהם, ובכל הגוף הם מתפשטים ונמצאים.

פירוש, החלל השלישי הוא מוח הדעת דז"א, הנמשך מקו אמצעי דישסו"ת, שה"ס צ"ל דל' דצ"מ, שבו עיקר הגילוי של החכמה, והוא המיוחד ב' החללים שהם חכמה ובינה דז"א, וז"ש, והאי חללא שרי מדוריה בין האי חללא ובין האי חללא, דהיינו הקו (דפו"י דף קל"ו ע"א)

קצה) ׀ מתתקנין קוצין . דשערי, ותליין תלין על תלין, מהאי סטרא להאי סטרא, על גולגלתא. ׀ הה"ד, ׀ קווצותיו תלתלים. ותאנא יתבין תלי תלין, משום דמשיכין ממבועין סגיאין, דתלת רהטי מוחא. ממבועא ׀ חללא חד דגולגלתא, אתמשכן שערי במשיכותא, ומתעבדין תלין, ׀ דתליין מכמה מבועין, דאתמשכן מהאי חללא. מחללא תניינא, נפקי חמשין מבועין, ואתמשכן שערי מאינון מבועין במשיכותא, ואתעבדין תלין, ׀ דתליין ומתערבין בקוצין אחרנין. מחללא תליתאה, נפקי אלף אלפין אדרין ואכסדראין, ואתמשכן שערי במשיכותא ׀ מכלהו. ובג"כ אינון קוצין, תלין על תלין.

קצו) וכלהו משיכין דאתמשכן מג' חללין דמוחא דגולגלתא. ׀ וכל אינון נימין וכל אינון קוצי תליין וחפיין לסטרא דאודנין. ובג"כ כתיב,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

׀ מתקנין. י בתלוי ול"ג דשערי ותליין תלין על תלין.
 ׀ ל"ג הה"ד קווצותיו תלתלים. ׀ לחללא. ׀ דתלין.
 ׀ דתלין. ׀ מוסיף מכלהו, ומתעבדין תלין על תלין ומתערבין בקוצין אחרנין. ׀ ל"ג וכל אינון נימין.

(ג) (שם) לעיל אות ק צ"ע.

שערות רישא דז"א

הסולם

מאמר

ביאור המאמר. תחילה צריכים להבין עצם השערות מה הן, ומה הם הדינים שבהן, ומאין התקון שבהן, והנה העצמות שבהן, הן ממה שהיו פעם כלים לג"ר דחכמה שבשמאל, והדינים שבהן, באים גם כאן מקרומא דאוריא כמו בא"א, אלא כאן נבחן הקרום הזה, בבחינת קרום דק שעל המוחין, והדינים שבהם הם ב' בחינות, (א) דינים דנוקבא הבאים מן הקרום שעל המוחין, (ב) דינים דדכורא, הבאים מהארת הג"ר דקו שמאל, והתקון שבהם, נמשך מג' חללי גולגלתא דהיינו מחב"ד שבהם.

ח"ש. כגולגלתא דרישא תליין אלף אלפי רבוא ורבוא רבוון קוצי דשערי אוכמן. המדרגות דחכמה הנמשכות מן השערות ראש בדרך כללות שבהם, נרמזות בחשבון אלף אלפין רבוא, ומדרגות החסדים הנמשכות מהן נרמזים בחשבון רבוא רבבן, ואומר שהן שחורות, והוא משום שיש ב' בחינות דינין דנוקבא בשערות דז"א, שהם ממלכות הממותקת בבנינה, וממלכות עצמה דמדת הדין וגוון הנמשך מן המלכות עצמה הוא שחור, וגוון הנמשך ממלכות הממותקת בבנינה, הוא אדום, ומטעם זה שערות המלכות הן 'אדומות. כי אין בהן כלום ממלכות דמדת הדין כמו שיש בז"א. כמ"ש במקומו, וז"ש, ומסתבכין דא ברוא ומתערבין דא ברוא, שאלו ב' בחינות דינין דנוקבי הן מתערבות זו בזו ומסתבכות זו בזו.

קשות. ובכל קווצה וקווצה יושבים נימי טעורות תלי תלים, מתלהטות ותלויות כגבור אמיץ בעל נצחון המלחמות, בתקון נאה, בתקון יפה ואמיץ, גדולות וקשות, ז"ש בחור כארזים.

קצה) מתתקנין קוצין דשערי וכו' : מתתקנות קווצות השערות, ותלויות תלי תלים מצד זה לצד זה על הגולגלתא. ז"ש קווצותיו תלתלים, ולמדנו, שיושבות תלי תלים, משום שנמשכות ממבועים רבים של ג' קבוצות המוחין, ממבוע חלל הא' דגולגלתא, שהוא חכמה דז"א, נמשכות שערות בהמשכה ונעשות תלים התלויות מכמה, מבועים הנמשכים מחלל הזה, מחלל השני, שהוא בינה דז"א, יוצאים חמשים מבועים, והשערות נמשכות מאלו המבועים בהמשכה, ונעשות תלים התלויות ומתערבות בקווצות אחרות, מחלל הג', יוצאים אלף אלפים אדרין ואכסדראין, ונמשכות השערות בהמשכות מכולם, ומשום זה אלו הקווצות תלים על תלים.

קצו) וכלהו משיכין דאתמשכן וכו' : וכל המשכות שנמשכו מג' חללים של מוח הגולגלתא, וכל אלו נימי השערות, וכל אלו הקווצות, תלויות ומכסות לצד האזנים, ומשום זה כתוב, הטה אלהי אונך ושמע, ובתלים אלו תלויים ימין ושמאל, אור וחושך, רחמים ודין, וכל בחינות ימין ושמאל תלויים בזה, בז"א, ולא בעתיק, שהוא א"א.

(דפו"י דף קל"ו ע"א)

ט) הטה אלהי אונך ושמע. ובהאי 9 תלין, תליין ימינא ושמאלא, נהורא וחשוכא, רחמי ודינא. ז וכל ימינא ושמאלא תלי בהאי, ולא בעתיקא.

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

9 תליא וליג תלין תליין. ז ועל.

ט) (דניאל ט) ח"ג קלו. קלו. קלו. קמו : רנו : ת"ז
ת"ע קכב.

הסולם

שערות רישא דז"א

מאמר

שאינ שם הארת חכמה הנקראת חשבון (כנ"ל) פקודי אות כ"ח) והוא מטעם. דאחידן ביה דכיון ומסאבן, כי להיותן מבחינת מחזה ולמטה, ובחזה דז"א נמצאות ב' מלכיות, הנמתקת והבלתי נמתקת, שכחן מתחיל רק למטה ממקום מציאותו, אשר מהמלכות הממותקת נמשכות בחינות דינין טהורים, ומהמלכות הבלתי נמתקת נמשכות דינין טמאים. וז"ש, ומכאן אתאחרן טעמי אורייתא כדכיא במסאבא, שטעמי התורה של טומאה וטהרה נמשכים מן הנימין שבקוצין אלו. כי הכל הוא לפי מעשה התחתונים.

ובאות קצ"ד, מבאר השערות דפרצוף חג"ת דז"א העומד מגדון ולמטה דפרצוף הכולל, ששם שולטים הנימין. וז"ש שם יתבין קוצין, כלומר שאינן תלויות כנ"ל בפרצוף נה"י שהן תלויות עד החזה, אלא כאן בפרצוף חג"ת, הן יושבות, כי הן קצרות, ואינן נמשכות רק עד הגרון. דהיינו עד הגלגלתא של פרצוף הזה. וע"כ של נה"י מכונות תליין, ושל חג"ת מכונות יתבין. וז"ש, מפתבכין ותקיפין, כי ב' מלכיות הנ"ל, מעורבות בהם אשר בחטאי התחתונים מפתבכות זו בזו, וכן הן תקיפין, מטעם דינין דדכורא השולטים בהם, אמנם להיותם למעלה מחזה דפרצוף הכולל, שהוא למעלה ממקום מציאות המלכות הבלתי נמתקת, ואין שום עוביות יכולה לפעול למעלה ממציאותו. ע"כ אע"פ שמסתבכות זו בזו, אין טומאה נמשכת מהם כלל, אלא הם טהורים, ורק מנהון שעייפין, ומנהון תקיפין, דהיינו, מהם דכות, שאין בהם דינין דדכורא, ומהם קשות, שיש בהם דינים דדכורא. ולפי שאומד בתחילה שיושבים על הגלגלתא, אפשר לטעות שאינן נמשכות כלום למטה, כמו השערות דפרצוף חב"ד, ע"כ אומר, מתלהטן ותליין, שהן תלויות מעט למטה, דהיינו עד הגרון ששם הגולגלתא דפרצוף הזה. כגיכר תקיף מארי נצח קרביין, דהיינו שהדינים שבהן לזהטות עד שמנצח המלחמות עם הסטרא אחרא הרוצה לינק מהארת חכמה שבהן, וז"ש בתקונא יאח בתקונא שפירא תקיפא. כלומר, אע"פ שהן קשות

וכדי להבין היטב דברי זוהר וכפילת הלשון ג' פעמים בזה אחר זה, הבא באותיות קצ"ג קצ"ד וקצ"ה, צדיכים להאריך קצת באלו שערות דז"א. ויש לדעת שיש בז"א ג' פרצופין מלובשים זה בתוך זה, שנקראים, פרצוף חב"ד, פרצוף חג"ת, פרצוף נה"י, שהם בחינות נשמה, רוח, נפש דז"א. וכל אחד מלביש מחזה ולמטה של עליונו. ובדרך כלל כשמלובשים זה בזה, הם כולם כמו פרצוף אחד, אשר הגלגלתא דפרצוף נה"י, שהוא נפש דז"א, מתחלת מחזה ולמטה דפרצוף הכולל. והגלגלתא דפרצוף חג"ת, שהוא רוח דז"א, מתחלת מגדון ולמטה דפרצוף הכולל. וע"כ לא נראה מפרצוף חב"ד שהוא נשמה דז"א, אלא הראש שלו בלבד.

וע"כ יש כאן ג' בחינות שערות, הנקראות, קוצין, נימין, ושערות. כי יש שערות מפרצוף נה"י, ויש שערות מפרצוף חג"ת, ויש שערות מפרצוף חב"ד. וכולן מתקבצות בגלגלתא דפרצוף חב"ד, וע"כ השערות דפרצוף נה"י אשר שם ארוכות עד החזה, ששם הגלגלתא דפרצוף נה"י, והן נקראות קוצין. והשערות דפרצוף חג"ת אשר שם, ארוכות עד הגרון בלבד, ששם הגלגלתא דפרצוף חג"ת, והן נקראות נימין. והשערות דפרצוף חב"ד יושבות על הגלגלתא בלבדה, ואינן נמשכות למטה, כי הן שייכות לראש המגולה שהוא מפרצוף חב"ד בלבד, ואינן צדיכות להשפיע לזולתו. ונקראות שערות. ואע"פ שכולן נכללות זו מזו, כמו הע"ס שנכללות זו מזו, ויש קוצין ונימין ושערות אפילו מפרצוף נה"י, וכן מחג"ת וכן בחב"ד. אמנם המדובר הוא לפי השליטה, כי בפרצוף נה"י שולטות הקוצין, ובפרצוף חג"ת שולטות הנימין, ובפרצוף חב"ד שולטות השערות.

ובזה תבין כפילות הדברים שבג' אותיות הנ"ל. כי באות קצ"ג, מבאר השערות דפרצוף נה"י דז"א העומד מחזה ולמטה דפרצוף הכולל, ששם שולטות הקוצין, וז"ש שם בגולגלתא דרישא תליין, כלומר שהן ארוכות ותלויות למטה עד החזה דפרצוף הכולל. וז"ש, ולית חושבנא לנימין דכל קוצא וקוצא, כלומר (דפריי דף קל"ו ע"א)

קצו) בפלגותא דשערי, אתחזי חד אורחא דקיק, דמתאחדא מההוא ארחא דעתיק יומין. ומההוא ארחא, אתפרשן שית מאה ותליסר ארחין, דאתפלגון בארחין דפקודי דאורייתא. דכתיב, (ו) כל ארחות יי חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו.

קצח) תנא, בכל קוצא וקוצא, מתאחדן אלף אלפין מארי דיבבא ויללה,

מסורת הזוהר

(ו) (תהלים כה) לעיל אות לג צ"ב.

שערות רישא דז"א

הסולם

מאמר

דז"א, שבו חמשים שערי בינה נפקי חמשין מבוטין וכו', שכל שער נעשה למבוע. ואתעבדין תלין דתלין ומתערבין בקוצין אחרנין. כי תלי תלים השערות האלה מתערבות עם אלו שבפרצוף הג'ת. וע"כ נעשו שם גם שערות שעיעין משא"כ שערות הקודמות הנמשכות מחלל א' הן רק לגולגלתא לבד, ואינן מתערבות באחרות. מחללא תליתאה, שהוא דעת דז"א, נפקי אלף וכו' ואתמשכן שערי במשיכותא מהלחו וכו', וע"כ הם תלי תלים. וכלחו, כל השערות. משיכן דאתמשכן מג' חללין דמוחא דגולגלתא. כי כל השערות דג' פרצופין כלולים זו מזו. וע"כ מקבלים כולם מחב"ד, שבפרצוף הג'. אשר פרצוף נה"י, מקבל מחלל הג' שהוא דעת. ופרצוף הג'ת, מחלל הב' שהוא בינה. ופרצוף חב"ד מחלל הא' שהוא חכמה.

קשות המורה על הדינים שבו, מ"מ הוא תקון נאה ויפה ותקיף לדחות החצונים, וז"ש רברבין ותקיפין, שמצד אחד הן גדולות שזה מורה על הארת חכמה שבהם, ומצד אחד הן קשות, שזה מורה על הדינים דדכורא שבהן המיועדים להברית החצונים, וז"ש הח"ד בחר בחרזים. כי הן מפרצוף רוח, ופרצוף רוח מכונה בחר, להיותו מוחין דו"ק וקטנות.

ובאות קצ"ה, מבאר השערות דפרצוף חב"ד דז"א, שלא נראה ממנו אלא הראש בלבד, שבו שולטות השערות. וז"ש, מתתקנין קוצין דשערי, כי כל התקון של השערות בא מג' מוחין חב"ד, כנ"ל, וע"כ אומר בפרצוף הזה מתתקנין, וז"ש, ותליין תלין על תלין מהאי סטרא להאי סטרא על גולגלתא. להורות שבו מתיחדים הימין והשמאל זה בזה, משא"כ בפרצוף הג'ת היתה שליטת השמאל, מטרם שנכלל עם הימין. ומוסיף כאן המלה על גולגלתא, להורות ששורשם מפרצוף חב"ד שגולגלתא דפרצוף הכולל הוא שלו. וז"ש, ותאנא יתבין תלי תלין, דהיינו כיון שאמר מקודם לכן ותליין, מזכיר לשון הברייתא שאינו כן, אלא יתבין, דהיינו שאינן נמשכות מגולגלתא ולמטה, כי מקומם הוא בחב"ד, ואינן צריכים להמשך לפרצוף אחר כמו הקודמים. וז"ש משום דמשיבין ממבוטין סגיאין דתלת רהפי מוחא, דהיינו שהן נמשכות מפרצוף חב"ד שבג' חללי גולגלתא, וז"ש אתמשכן שערי וכו' מהאי חללא, דהיינו מחלל הא' הימני, שהוא חכמה דז"א המתפשט לל"ב נתיבות החכמה. שכל נתיב הוא מבוע שנמשכות שערות ממנו. וע"פ הן תלי תלים. מחללא תניינא, שהוא בינה

קצו) בפלגותא דשערי אתחזי וכו': בהתחלקות השער לימין ושמאל, נראה ארץ דק אחד באמצע, הנאחו מאותו ארץ עתיק יומין (הנ"ל באות ל"ג) שהוא בחינת קו האמצעי שבשערות, הכולל מימין ומשמאל, ואינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, (כמ"ש שם) ומארת זה שבז"א, מתחלקים תרי"ג ארחות המתחלקות בדרכי מצות התורה. כלומר שכל מצוה ומצוה מתרי"ג מצות שבתורה, נמשכת מקו אמצעי ההוא שבין שערות דז"א שכתוב, כל ארחות ה' חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו.

קצח) תנא בכל קוצא וכו': למדנו בכל קוצה וקוצה מתאחזים אלף אלפין בעלי יבבה ויללה, התלויים בכל קוצה וקוצה מאלו שערות הקשים. ומאלו הרכים, נמשכים בעלי מתקלא

דתליין בכל קוצא וקוצא מאינון תקיפין. ומאינון שעיעין ר מאריהון דמתקלא,
בג"כ אית ימינא ואית שמאלא.

קצט) מצחא דגולגלתא. אשגחותא דאשגחותא. ולא מתגלייא, בר ההוא
זמנא, דצריכין חייביא לאתפקדא, ולעיינא בעובדיהון. ותאנא, כד אתגלייא האי
מצחא, אתערו כל מאריהון דדינא, וכל עלמא בדינא אתמסר. *) בר ההיא שעתא,

חלופי גרסאות

ר מאריהון דרחימותא ואיהו מתקלא בנייהו.

מצחא דז"א

הסולם

מאמר

והחכמה מתגלה שם. ע"כ אין מקום שם
לשערות. וכל הפנים פנוים משערות. (כנ"ל
אות ל"ט) אמנם נודע שאפילו במקום שמתגלה
החכמה היא רק ו"ק דחכמה. המאידה ממטה
למעלה. ולא בחינת ג"ר דחכמה. ולפיכך
נחלקים גם הפנים לג"ר וו"ק. שה"ס מצח
ועינים. אשר במצח גנוז החכמה. ואסור
להמשיך משם חכמה. כי להיות המצח ג"ר
דפנים. הרי כל הנמשך ממנו הוא ג"ר. אלא
מו"ק דחכמה. שה"ס העינים. משם מותר
להמשיך כל הכדאי לה. ולפיכך נמשכים ממצח
דינים קשים לכל הממשיכים חכמה. אמנם
אי אפשר להמשיך ו"ק דחכמה בלי ג"ר.
וע"כ בעת הזווג מתגלה ג"כ הג"ר דחכמה
במצח. אבל ביחד עם דינים קשים לענוש
הרשעים הרוצים להתקרב לינק משם. עד
שנגנוז הג"ר דחכמה. ונשארה בחינת ו"ק
דחכמה. שה"ס העינים. כמ"ש לפנינו.

וז"ש מצחא דגולגלתא אשגחותא
דאשגחותא, אשגחותא ה"ס הארת חכמה. כי
חכמה נקראת השגחה וראיה. אבל הוא השורש
אל השגחה. כי השגחה מקובלת רק מעינים.
שהן בחינות ו"ק דחכמה. והמצח שהוא מקום
גילוי ג"ר דהשגחה. אינו מאיד רק לבחינת
שורש להשגחה בלבד. מטעם שאי אפשר
שיצאו ו"ק בלי ג"ר. אבל כל הרשעים הרוצים
להתקרב ולינק בעת גילוי המצח. הם נדונים
בדינים קשים ממנו. והנה כל עיד שנמצאים
רשעים שירצו לינק מן הג"ר דחכמה. גם
הו"ק דחכמה אינן יכולים להתגלות. כי יש
פחד שלא יתרבו בו"ק אלו. ויעודרו גם שם
המשכת החכמה ממעלה למטה. וע"כ מגלה
ז"א המצח שלו. בהארת ג"ר. אשר אז
מתקרבים תיכף כל הרשעים לינק ממנו
והדינים קשים דמצח מכלה ומשבית אותם.
ואז יכולים הו"ק דחכמה להתגלות. וז"ש.
ולא מתגלייא בר ההוא זמנא דצריכין
חייביא

מתקלא. דהיינו ההולכים בקו האמצעי. משום
זה יש ימין ויש שמאל בשערות.
פירוש כי מובא לעיל (באות קצ"ד) המדבר
מבחינת השערית דפרצוף חג"ת. ושהוא מקבל
ממוח השמאל דא"א שהוא בינה כמ"ש בסולם
באות קל"ג בסופו. מובא, שמנהון שעיעין
זמנהון תקיפין, ומפרש כאן. כי התקיפין
הם משערות דשמאל לכה. שאינם מיוחדים
בימין בכח קו האמצעי. והשעיעין, הן שערות
דשמאל המיוחדים בימין. בכח קו האמצעי.
וז"ש. מתאחדן וכו' מארי דיבבה ויללה
וכו' מאינון תקיפין, שהם שמאל דשערות.
ומאינון שעיעין, המיוחדים בימין. הם בעלי
מתקלא. דהיינו הדבוקים בקו אמצעי. בג"כ
אית ימינא ואית שמאלא, בשערות. אשר
הדבוקים בשמאל מכונים מארי דיבבה ויללה.
מרב הדינים אשר שמה. וה"ס שערות הקשים
שבשמאל. והדבוקים בקו אמצעי. מכונים מארי
מתקלא ומבחינתם השערות רכות וכלולים
בימין. והם רחמים.

מאמר מצחא דז"א

קצט) מצחא דגולגלתא אשגחותא
וכו': מצח הגלגלת. הוא השגחה דהשגחה.
ואינו מתגלה חוץ מבעת שהוא שהרשעים
צריכים להפקד. וצריכים לעיין במעשיהם.
ולמדנו. כשמתגלה המצח הזה דז"א. מתעוררים
כל בעלי הדין. וכל העולם נמסר ברין. חוץ
משעה היא כשעולות תפלות ישראל לפני
עתיק יומין. ורוצה לרחם על בניה. מגלה המצח
שלו שנקרא רעוא דרעיון. ומאיד במצח הזה
זועיר אנפין. והדין נשקט.

כבר ידעת סוד גלגלתא והפנים. שדגלגלת
ה"ס ב' דצלם שהי' אינה יוצאת מאויר אשר
בה. וע"כ השערות שמקודם הוא אותה הי'
שנכנסה באויר. אינם נפרדים משם לעולם.
והפנים ה"ס ל' דצלם. שבו יוצאת הי' מאויר
152 (דפו"י דף קל"ו ע"א *) דף קל"ו ע"ב)

כד סליקו צלותהון דישראל לקמי עתיק יומין, ובעי לרחמא על בנוי, גלי מצחא דרעוא דרעוין, ונהיר בהאי דועיר אפיין, ואשתכך דינא. (ר) בהאי מצחא, נפיק חד שערא, דמתפשט ביה ממוחא, דאפיק חמשין תרעין. וכד אתפשט, ^ר אתעביד מצחא דאשגחותא, ^ש לחייבי עלמא, לאינון דלא מתכספי בעובדיהון. ^ת הה"ד, ^פ ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם. (רא) ותניא, שערא לא קאים בהאי אתר דמצחא, בגין דאתגלייא לאינון דחציפין בחובייהו. ושעתא דמתער קב"ה לאשתעשעא עם צדיקיא, נהירין אנפוהי דעתיק יומין, באנפוי דועיר ^א אפיין, ומתגליא מצחיה, ונהיר להאי

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

^ר אתעבר. ^ש דחייבי עלמא דאינון. ^ת דכתיב א יומין.

(י) (ירמיה ג) לעיל אות ב/לו צ"ה.

מצחא דז"א

הסולם

מאמר

(רא) ותניא שערא לא וכו': ולמדנו שערות אינון עומדות במקום שהוא של המצח. משום שהמצח מתגלה לאותם המחוצפים בעונותיהם. ובשעה שמתעורר הקב"ה להשתעשע עם הצדיקים מאירים הפנים של עתיק יומין בפנים של ז"א ומתגלה מצחו של א"א, ומאיר להוא מצח דז"א, ואו נקרא עת רצון. וכל שעה ושעה שהדין תולה ומצח דז"א מתגלה, מתגלה המצח דעתיק דעתיקין והדין נשקט ואינו נעשה.

פירוש. גילוי המצח פירושו יציאת ה' מאויר, שמתגלה אור החכמה. והצדיקים אינם ממשיכים מאוד הזה כלום להיותו ג"ד דחכמה שאסור להמשיך, אלא הרשעים הדבוקים בס"א הם מתקדבים להמשיך מחכמה הזו. ואז הם נענשים כנ"ל. וז"ש, שערא לא קאים בהאי אתר דמצחא, כי מקור השערות הוא ה' שנכנסה באויר, ומשום זה אינון במצח, בגין דאתגלייא לאינון דחציפין בחובייהו, כלומר בשביל שיצאה ה' מאויר, ונתגלה לרשעים, כי הצדיקים אינם משתמשים בו כנ"ל, ומתוך שאין ה' קבועה באויר, כמו בגלגלתא, ע"כ אין שם שערות. ומפרש, שיש זמן שגם הצדיקים משתמשים בגילוי המצח, וז"ש, ושעתא דמתער קב"ה לאשתעשעא עם צדיקיא נהירין אנפוהי דעתיק יומין וכו' וכדין אקרי עת רצון. כי בעת שמצח ופנים דא"א מאירים במצח ופנים דז"א מקבלים הצדיקים השעשועים שה"ס אור החכמה מן הפנים דז"א, שה"ס ו"ק, ומקבלים הארת החסדים ממצח דז"א שה"ס ג"ד, כי אז שולט במצח דז"א רעוא דרעוין כמו בא"א. ואע"פ, שגילוי

חייביא לאתפקדא ולעיינא בעובדיהון, דהיינו כדי לבלות הדינים בהם, ויהיו הו"ק דחכמה משומדים. וז"ש, כד אתגלייא האי מצחא, דהיינו כשמתגלים בו ג"ד דחכמה, אתערו כל מאריהון דדינא, לייסר הרשעים כנ"ל. וכל עלמא בדינא אתמסר. מחמת שליטת הדינים ההם.

וכל זה במצח דז"א אבל במצח דא"א כשמתגלה שם הג"ד דחכמה אין שום דינים, מחמת שפגם התחתונים אינו מגיע כלום לא"א, שאין אחיזה לתחתונים רק בז"א, ולא למעלה ממנו, ולא עוד אלא שם בא"א ה"ס רעוא דרעוין (כמ"ש באות ל"ד) וע"כ במנחת שבת, שז"א עולה לא"א, והמצח שלו מקבל מא"א נשקט הדין במצח דז"א, כי התחתון העולה לעליון הרי הוא כמוהו, וז"ש בר ההיא שעתא וכו' גלי מצחא דרעוא דרעוין ונהיר בהאי דז"א ואשתכך דינא. וכיון ששורש החכמה שבמצח דז"א נתעלה כל כך, דהיינו בכחינת רעוא דרעוין, נמשכת הארה גדולה אל המצח, משליטת הימין, והדינים נשקטים.

(ר) בהאי מצחא נפיק וכו': במצח הזה יוצא שעד אחד שמתפשט בו מוח שהוציא חמשים שערים, דהיינו המוח שהוא בחלל ה' דגולגלתא דז"א. שהוא בינה, וכשהשער מתפשט על המצח דז"א, הוא נעשה מצח השגחה לרשעי עולם, כי מקור הדינים שבג"ד דחכמה היא בחלל השמאלי דז"א, והשער המתפשט משם מושך הדינים אל המצח להעניש הרשעים שרוצים לייק מג"ד שלו, לאותם שאינם מתיישים במעשיהם ז"ש, ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם.

מצחא, וכדין אתקרי עת רצון. וכל שעתא ושעתא דדינא תלי, והאי מצחא דזעיר אפינ אתגלייא, אתגלייא מצחא דעתיקא דעתיקין, ואשתכיך דינא, ולא אתעביד. (רב) תאנא, האי מצחא, אתפשט במאתן אלף סומקי דסומקי, דאתאחדן ביה, וכלילן ביה. וכד אתגלייא מצחא דזעיר אפינ, אית רשותא לכלהו לחרבא. וכד אתגלייא מצחא דרעוא דרעוין, דנהיר להאי מצחא, ב כדין כלהו משתככיין. (רג) ותניא, עשרין וארבע בתי ג דינין משתכחין בהאי מצחא, ד וכלהו

חלופי גרסאות

ב וכלהו וכדין משתככיין. ג דינא עלאה משתכחין וכלהו אקרון נצחים [: מצחה] וכל חד אקרי נצח. ד וכל חד אקרי נצח.

מאמר

הסולם

מצחא דז"א

שתקן יצחק, שאז שליטת השמאל, ואע"פ שהשמאל שולט מגביר חפצו לחסדים בסוד רעוא דרעוין.

וכנגד זה, במצח דז"א, יש פומקי דפומקי, כי בעת שמתגלה הג"ר דז"א במצח, גם צד הימין, שהוא חסד, הנקרא לבן, עוזב את החסדים שלו ובוחר בחכמה, שה"ס קו שמאל הנק' גוון אדום. ומתגלה כאן אדום כפול, הן מצד השמאל והן מצד הימין, וע"כ נקרא פומקי דפומקי. ובכל קו יש בו ע"ס הכלולות מע"ס, שהן מאה. וב' קוין ימין ושמאל שנעשו לאדום כפול, מספרם מאתיים, ולהיותם בבחינת חכמה הם בסוד מאתיים אלף. וז"ש האי מצחא אתפשט במאתן אלף פומקי דפומקי וכו' אית רשותא לכלהו לחרבא, שכיון שאין בו חסד כלל הם עלולים להחריב הכל, וכד אתגלייא מצחא דרעוא דרעוין וכו' כלהו משתככיין, כי כח הרצון הכפול, המגולה במצח דז"א, מבטל כח האדום והדין הכפול, שבמצח דז"א.

(רג) ותניא עשרין וארבע וכו' : ולמדנו כ"ד בתי דין נמצאים במצח הזה, וכולם נקראים נצח. ובאותיות רצופות, דהיינו בחילוף אותיות הסמוכות זו לזו, הוא מצח, כי הנ' דנצח מתחלפת במ'. ויש נצח שהם נצחים, והיינו שלמדנו נצח נצחים. והם במצח, ומתפשטים מהם בגוף במקומות ידועים.

פירוש כבר נתבאר סוד י"ג, שהם חו"ב תו"מ בהארת ג' קוין בכל אחד, שהם י"ב, ואחד כולל את כולם דהיינו מלכות המקבלת לתוכו אותם י"ב הארות, ונמצא שיש כאן ב' פעמים י"ב, וב"פ י"ב הם כ"ד. ובהם כלולים כל השכר והעונש, כי מקו הימין שבכל בחינה נמשך שכר טוב, ומקו שמאל של כל בחינה נמשכים דינים קשים להפרע

מן

שגילוי רעוא דרעוין במצח דז"א הוא רק בשבת במנחה, עכ"ו רשימו של אור זה נשאר גם לימות החול, וז"ש, וכל שעתא ושעתא דדינא תלי, אפילו בחול ותמיד, והאי מצחא דז"א אתגלייא, אתגלייא מצחא דעתיקא דעתיקין ואשתכיך דינא ולא אתעביד. דהיינו שמתגלה הרשימו דרעוא דרעוין להאיר במצח, ואז מתגבר הימין, והדינים נשקטים, כמ"ש לפנינו בדבור הסמוך.

(רב) תאנא האי מצחא וכו' : למדנו המצח הזה מתפשט במאתים אלף אדומים שבאדומים המתאחדים בו וכלולים בו. וכשנתגלה המצח דז"א, יש רשות לכולם להחריב, דהיינו לעשות חורבנות, וכשנתגלה המצח דרעוא דרעוין המאיר למצח הזה אז נשקטים כולם.

כדי להבין זה, צריכים להבין היטב הפירוש של רעוא דרעוין המתגלה במצח דז"א. כי רעוא סתם נאמר על החסד המתגלה ברצון וחפץ גדול באו"א, עד שאין ה' יוצא מאויר שלהם, והם תמיד בימין, בסו"ה כי חפץ חסד הוא, וחפץ תרגומו רעוא. ורצון זה נבחן לרצון של הימין, או הנוטים לימין. אמנם במקום שהשמאל שולט, וגם בו מתגבר הרצון אל החסדים יותר מבחכמה עד שהוא מפסיק הארת חכמה שבו ומשמש רק בחסדים, נבחן זה לרעוא דרעוין, כי יש כאן רצון כפול, שאפילו השמאל רוצה בחסדים. ולפיכך אין זה מתגלה אלא בא"א, שהוא כולו ימין, כלומר בשליטת הימין, ובמצח שלו, ששם מקום השליטה של הג"ר דחכמה, שה"ס השמאל, וכיון שהשמאל עזב את שלו ובוחר בחסד הימין, נבחן זה לגילוי רעוא דרעוין, שנגלה רצון כפול לחסדים הן מימין והן משמאל, ומבחינת הזמן נגלה זה בשבת, שהוא כולו תחת שליטת הימין, ובזמן תפלת המנחה (דסו"י וף קל"ו ע"ב)

אקרון ה נצח. ובאתון ו רצופין, הוא מצח. ז ואית נצח דאינון נצחים. והיינו דתנן נצח נצחים. ואינון במצחא, ומתפשטן מנהון בגופא, באתרין ידיען. (רד) תניא, ^ח מאי דכתיב ^ז וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם. האי רזא אוקימנא, כל ההוא נצח דאתפשט בגופא, זמנין דתלי על עלמא למידון, ותב ומתחרט ולא עביד דינא, אי תייבין. מ"ט. משום דקאי בדוכתא דאקרי אדם, ויכיל לאתחרטא. אבל אי באתר דאתקרי ^ט ראש, אתחזי . ואתגלייא האי נצח, לאו הוא עידן ואתר לאתחרטא. מ"ט. משום דלא הוה

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ה נצחים. ו דאפי' ; דא. ז כ"ג הסולם ; מוסיף ואית מצח ואית ; ל"ג ואית נצח. ח היינו. ט מוסיף ראש בהאי מצחא. י ומתגלייא.

(ז) (ש"א טו) ב"א קלג צ"ב.

מצחא דו"א

הסולם

מאמר

במצחא. דהיינו שליש העליון דנצח. ומתפשטן מנהון בגופא, באתרין ידיען, דהיינו ב' שלישים תחתונים דנצח מתפשטים בגוף במקומות ידועים. דהיינו שליש האמצעי בחסד דגוף, ושליש תחתון בנצח דגוף. (רד) תניא מאי דכתיב וכו' : למדנו, מ"ש, וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם. סוד זה העמדנו, כל נצח ההוא המתפשט בגוף. דהיינו ב"ק. פעמים שתולה על העולם לדון, ושב ומתחרט, ואינו עושה דין אם חוזרים בתשובה. מהו הטעם. משום שעומד במקום שנקרא אדם, והוא יכול להנחם. אבל אם במקום הנקרא ראש, דהיינו בג"ר, נראה ונגלה נצח ההוא, אין הזמן ואין המקום להנחם. מהו הטעם. הוא משום שאין הוא במקום הנקרא אדם שהוא ו"ק. כי לא נגלה סרצוף הפנים והחוטם, שהם ו"ק. הנקרא אדם, אלא המצח בלבד, שהוא ג"ר. כי המצח והפנים הם ג"ר וו"ק (כנ"ל אות קצ"ט) ובמקום שלא נמצא פרצוף הפנים שהוא ו"ק, דהיינו במצח, אינו נקרא אדם. ומשום זה לא אדם הוא להנחם, כמו הנצח שבשאר תקוני הגוף. דהיינו הנצח שבו"ק. שהוא אדם.

מן הרשעים. וכל זה נקבע ע"י הקו האמצעי של כל בחינה ובחינה, שהוא קובע דינים קשים לרשעים הרוצים להמשיך מג"ר דקו שמאל, והוא קובע שכר טוב לצדיקים הנוהרים לקבל רק מו"ק דשמאל. ומטעם זה נקראים כל כ"ד בחינות הנ"ל בשם כ"ד בתי דין.

וז"ש עשרין וארבע בתי דינין משתכחין בהאי מצחא וכלהו אקרון נצח, שזה נעשה ע"י הארת ג' קוין שבמצח, כנ"ל. ונקראים נצח מב' טעמים, א' שהם מנצחים מלחמה זו להעביר כל החצונים שלא יינקו משם. וטעם ב', מפני שיסוד דבינה מלובש במצח דו"א, והיסוד כלול מנצח והוד, וכיון שכל כ"ד בתי דינים נטים לכף זכות שהוא ימין, ע"כ הם נקראים נצח, שהוא קו ימין שביסוד. ומטעם זה נקרא המקום של כ"ד בתי דין בשם מצח, כי המ' מתחלפת בנ', ומצח הוא כמו נצח. ואין לתמוה איך יש נצח בראש, הלא נצח הוא אחרי ת"ת דגוף, וז"ש, ואית נצח דאינון נצחים, כי נה"י דבינה המתלבשים בו"א מתחלק כל אחד מהם לג' שלישים. ומנצח, נעשה חכמה חסד נצח, וכן מהוד, נעשה בינה גבורה והוד, וכן מיסוד, נעשה דעת ת"ת ויסוד, אשר ג' שלישים עליונים מתלבשים בראש וג"ש אמצעים בחג"ת דגוף, וג"ש תחתונים בנה"י דגוף. הרי שיש ג' בחינות נצח, אשר נצח העליון הוא בראש. וז"ש, ואית נצח דאינון נצחים, כלומר שמתחלק לג' בחינות נצח, וע"כ העליון מהם הוא במצח, וז"ש, וחיינו דתנן נצח נצחים שלפי שנצח מתחלק לג' שלישים ע"כ אוה"כ נצח נצחים, שהם ג', וע"כ ואינון (דטו"י דף קל"ו ע"ב)

פירושו. שיש בתי דין הנקראים נצח. בג"ר, דהיינו במצח. ויש בתי דין הנקראים נצח, ב"ק, דהיינו בפנים וחוטם, וכן בנה"י דגוף, והרשעים הקרבים למשוך חכמה מג"ר הם גדונים מדינים הקשים אשר שם כנ"ל. ואין תשובה מועילה כאן. משום כי התשובה היא שיתדבקו בקו אמצעי הנקרא אדם, ואם הם מתדבקים שם, כבוד הם נמצאים בו"ק. שכל התשובה היא כאן. אבל כל עוד שרוצים לינק

מאתר דאקרי אדם, דהא לא אתגלי פרצופא וחוטמא, אלא מצחא בלחודוי. ובאתר דלא אשתכח פרצופא, לא אקרי אדם. ובג"כ לא אדם הוא להנתם כנצח, דבשאר תקוני גופא.

(רה) עינוי דרישא, משתניין משאר עיינין, שרקותא דבגבתא, דעל הריסי עיינין, מכחלן באוכמתא, תליין תלין על תלין דשערי, ואינון תקונא דעל עיינין, ברישא דמצחא, ומתאחדן מתרווייהו שבע מאה אלפי מארי, דאשגחותא.
(רו) בכסותא דעיינין, להטין אלף וארבע מאה רבוא, דמתאחדן בגבינין דאינהו כסותא. ואשגחותא דעינא דעתיק יומין עלייהו. ובשעתא דסלקין אינון

חלופי גרסאות

כ דשאר תקוני דגופא. ג מוסיף דעל עיינין מכחלן דכל עיינין מכחלן. ח ל"ג ריסי. ט מוסיף דאשגחותא דעל תריסי דעיינין.

הסולם

מאמר

עיינין דז"א

עינים, שבעת שליטת השמאל הן נסגרות וע"י הקו האמצעי ככה המסך דחירק הן נפתחות (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) ויש לדעת, שאפילו בפנים, ששם יוצאת ה' מאויר והם פנויים משערות (כנ"ל אות קצ"ט) עכ"ז אותן השערות הבאות ממסך דחירק, נשארות קבועות שם, והוא מטעם שהן באות מקו אמצעי, שזולתם לא היתה נפתחת הסתימה מן החכמה, שה"ס העינים, וע"כ הן צריכות להמצא תמיד. ואלו הן סוד השערות שבהתחלת המצח שממעל עפעפי העינים, שבהן כח פתיחת הסתימה של העינים וז"ש, שרקותא דבגבתא וכו' תליין תלין על תלין דשערי ואינון תקונא דעל עיינין, שבהן נתתקן כח המסך דחירק הפותח את העינים. והצבע שלהם שחור, כי הן מסוד המלכות, שהגוון שלה הוא שחור.

לינק מג"ד אין תשובה מועילה. וז"ש, כל ההוא נצח דאתפשט בנופא וכו' ולא עביר דינא אי תייבין, כי בית דין הנקרא נצח העומד בבחינת ו"ק מעניש רק אם הרשעים עומדים במדרם ורוצים לינק מג"ד, אבל בעת שעושים תשובה ומתרבים בקו אמצעי הנקרא אדם הוא מתנחם ואינו עושה דין, אבל אי באתר דאתקרי ראש אתחזי ואתגליא האי נצח, דהיינו בית דין הנמצא במקום המצח שהוא ראש וג"ד, לאו הוא עידן ואתר לאתחרטא דלא הוה מאתר דאקרי אדם, כי הקו האמצעי הנקרא אדם אינו מתקן שם כלום, כי אדרבא, הקו האמצעי ממעט את הג"ד דשמאל שלא יאירו (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) וא"כ אין בג"ד מקום לתשובה. דהא לא אתגלי פרצופא וחוטמא, שלא נגלה הבית דין במקום הפנים וחוטם שיש שם תקון אדם, אלא המצח בלבד.

מאמר עיינין דז"א

(רה) עינוי דרישא משתניין וכו': העינים של ראש דז"א, נשתנו משאר עינים, דהיינו מעינים דא"א. הצבע שבגבות שממעל לעפעפי העינים, צבועים בצבע שחור. ותלויים תלים על תלים של שערות. והם תקון שעל העינים בתחילת המצח. ומתאחים משניהם, מב' הגבות, ז' מאה אלף בעלי השגחה.

ונודע שבסבת המסך דחירק שבקו אמצעי מתמעטות הג"ד דחכמה, ואינון משפיעים אלא ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת ע"ש) וז"ש ומתאחדן מתרווייהו, שבע מאה אלפי מארי דאשגחותא, שהן גורמות שלא יאירו הג"ד דחכמה אלא ז"ש תחתונות הג"ת נהי"מ, ויש בהם חסדים מצד הבינה שה"ס מאה, והחכמה שבהן ה"ס אלף, וע"כ הם ז' מאה אלף. ומכונים מארי דאשגחותא, כי הארת העינים שהיא חכמה מכונה השגחה.

(רו) בכסותא דעיינין וכו': בכסות שעל העינים, דהיינו העפעפים, לזהטים אלף וד' מאה רבוא המתאחדים בעפעפים שהם כסות. והשגחת עין עתיק יומין עליהם. ובשעה שמסתלקת הכסות מעל העינים, נראה כמי שמקיץ

פירוש. עשר הספירות שבראש, מכונים גולגלתא עינים און חוטם פה. שגולגלתא ה"ס כתר. ועינים חכמה. ואון בינה. וחוטם ת"ת. ופה מלכות. והמצח ה"ס הגולגלתא. דהיינו כתר. ובעינים נהוג סתימת עינים ופתיחת (דפו"י דף קל"ו ע"ב)

כסותא, אתחזי כמאן דאתער משנתיה, ואתפקחן עינוי, וחמאן לעינא פקחא, ואתסחן בחד חוורא דעינא טבא, הה"ד, (ק) רוחצות בחלב. מאי בחלב. בחוורא ם דלעילא קדמאה. ובההיא שעתא אשתכח אשגחותא ן דרחמי. (רז) ן וע"ד צלי דוד, (ו) עורה למה תישן י"י הקיצה. ץ דיפקח עינוי, ויתסחון בההוא חוורא. וכל זימנא דעינוי לאו מתפקחן, כל מאריהון דדינין, כפיין להו לישראל, ושאר עמין שלטיין עלייהו. ובזמנא דיפקח עינוי, יתסחן בעינא טבא,

מסורת הזהר

(ק) (שיר ה) משפטים קסט צ"י. (ו) (תהלים מד) לעיל אות נז צ"צ.

חלופי גרסאות

ם קדמאה דעינא טבא. ן מוסיף דרחמי, ובג"כ צלותא דישראל סלקא בגין דיפקח עינוי ויתסחון בההוא חוורא. ן דכתיב ול"ג וע"ד צלי דוד. ץ ל"ג מן דיפקח עד וכל.

הסולם

מאמר

עיינין דו"א

שבכסות, מתעלים למעלה, ובינה ותו"מ שבכסות, יורדים למטה, ואז העינים נפקחות. ומטרם שנבקע הכסות ע"י קו האמצעי, ששולט בו אז קו השמאל בלבד, נבחן שיש בו רק קו אחד וחצי של צד שמאל, כי הג"ד ה"ס חב"ד שהדעת נחלקת לב' חצאים ז"א ומלכות, ונמצא בצד שמאל קו אחד של בינה, וחצי קו של דעת דהיינו המלכות, ונדוע שג"ד הם במספר ג' אלפים, וקו וחצי של צד השמאלי, הם אלף ת"ק, אלא משום שחצי הקו, שהוא מלכות דדעת, אין בו אלא כח"ב ות"ת, וחסד מלכות דעצמותה, מחמת שנמתקה בבינה, ע"כ אין בו אלא ארבע מאה. וז"ש, בכסותא דעיינין שה"ס הסתימה והכיסוי שעל החכמה בהיותה בבחינת ג"ד דשמאל, מסוד נקודת השורק, להפין אלף וארבע מאה רבוא, דהיינו רק קו אחד וחצי קו, שבצד שמאל. וקו אחד וחצי קו שבצד ימין, שהם חכמה וצד ימין דדעת, חסדים שם. וז"ש דמתאחדן בגבינין, דאינהו כפותא, כי מחמת אחיותם של קו וחצי דשמאל בכסותא, הם סותמים ומכסים על העינים. ואשגחותא דעינא דעתיק יומין עלייהו, כי קו וחצי דימין החסדים להם, הם נמשכים להם מהשגחתה של העין דעתיק יומין, בעת שתתבקע הכסות לב' חצאים כנ"ל, ותפקחנה העינים. וז"ש, ובשעתא דפלקין אינון כפותא אתחזי כמאן דאתער משנתיה, כי כח הסתימה וכיסוי העינים הבאים מג"ד דשמאל, נבחנים כמו שינה, כי הישן, העפעפים שלו נמצאים סתומים ומכסים עיניו, ולפיכך בעת שנסתלקה הכסות, דהיינו שמתבקעת ונפתחת, נראה כמי שמקיץ משנתו. ואתפקחן עינוי וחמאן לעינא פקחא ונפקחים העינים ע"י קו

שמקיץ משנתו. ונפקחו עינוי, ודואות עינא פקחא דא"א. והן רוחצות בלבן אחד שבעין טובה ההיא, ז"ש, רוחצות בחלב. מהו בחלב. הוא בלבן שלמעלה, הראשון שבלבן העין דא"א. ונמצאת בשעה ההיא ההשגחה של הרחמים. (רז) וע"ד צלי דוד וכו' : ועל זה התפלל דוד, עורה למה תישן ה' הקיצה. שפירושו, שיפקח עינוי ותתרחצנה בלבן ההוא. הנמשך מעין א"א, וכל זמן שעינוי אינון נפקחות, כל בעלי הדין דוחקים את ישראל, ושאר העמים שולטים עליהם. ובזמן שיפקח עינוי, תתרחצנה בהלבן של העין הטובה, ורחמים על ישראל. ומסבבת העין ועושה נקמות בשאר העמים. ז"ש העירה, והקיצה. העירה, היינו להתרחץ בלבן ההוא. הקיצה, היינו לעשות נקמות לאותם שדוחקים את ישראל.

פירוש כשהי' יוצאת מאויר, ובינה ותו"מ שנפלו מהמדרגה חוזרים ומתחברים, ונשלמים כח"ב תו"מ דכלים ונרנח"י דאורות בסוד קו שמאל, דהיינו בסוד נקודת השורק (כנ"ל ב"א ט"ו ד"ה ההוא) אשר אז החכמה היא בלי חסדים, ואינה יכולה להאיר והיא נסתמת, כמ"ש שם. הנה אז נמשכת כפות על העינים, שמכסה הראיה, שה"ס אור החכמה. ויש בכסות הזה ע"ס שלמות כח"ב תו"מ הנמשכים מנקודת השורק, דהיינו מחיבוד כו"ח עם בינה ותו"מ. בעת יציאת ה' מאויר הבינה, ואח"כ ע"י קו האמצעי שמעורר המסך בסוד נקודת החירק ומחזיר ה' לאויר הבינה (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) שהמדרגות חוזרות ונבקעות, והג"ד דשמאל מסתלקים, ונשאר בו"ק, הנה אז גם הכסות שעל העין נבקע באמצעו, וכו"ח (דפו"י דף קל"ו ע"ב)

ורחמי על ישראל. ^ר ואסתחר עינא, ועביד נוקמין בשאר עמין. הה"ד, ^ו העירה והקיצה. העירה: לאתסחאה בהיא חוורא. הקיצה: למעבד נוקמין לאינון דכפיין לון.

(רח) עינוי כד אתפקחון, אתחזון שפירין כהני יונים, ^ר בסומק ואוכם וירוק. חוור לא אתגלי, אלא בזמנא דאסתכל בעינא טבא, ^ו ומסתחאן כל אינון גוונים, בההוא חוור.

(רט) ^ת מאינון גוונים דמתגליין, נפקין שבעה עינין דאשגחותא. דנפקי מאוכמא ^ו דעינא. הה"ד, ^ת על אבן אחת שבעה עינים. מאן אבן אחת. אוכמתא דעינא.

(רי) מסומקא, נפקין שבעה ^ט רהיטין, ^א דסמכין לסטר שמאלא, ומתלהטין

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ש) (שם לה.) (ת) (זכריה ג) ויחי קמ צ"ג תק"ח קי ^ר כחור וסומק [; בסומק] ואוכם וירוק ועינא דא לא ט"א שט"ו.
 דרך אמת ^ט רצים וע"ל סוף פ"ר שלח לך.
 אתגלי. ^ו ומתכסן. ^ת רהיטין. ^א דסחרן.

מאמר

הסולם

עינין דז"א

(רח) עינוי כד אתפקחון וכו': עינוי ^{טל ז"א}. כשהן נפקחות, נראות יפות כיונים, באדום ושחור וירוק, ולבן אינו נגלה אלא בזמן שמסתכל בעין טובה דז"א, ומתרחצים כל אלו הגוונים, באותו הלבן, שבעין א"א. פירוש. העינים, ה"ס החכמה כנ"ל, והתחלתם מתחילה מיציאת ה' מאויר בסוד נקודת השורק, שאז שולט השמאל בלי ימין, ולפיכך העינים מעצם אצילותן אין בהן ימין, ומתחילים משמאל, שה"ס גוון אדום, וע"כ בעת שנפקחות ע"י הקו האמצעי, לא נראה בהן רק ג' גוונים אדום שחור ירוק שהם גבורה ומלכות ות"ת. אבל לבן אין בהם, להיותם אז חכמה בלי חסדים. אלא אחר שנפקחות, הן מסתכלות לעין א"א, ומקבלים ממנו גוון הלבן, ואז יש ר' גוונים בעין, לבן אדום ירוק ושחור. וז"ש, עינוי כד אתפקחון וכו' בסומק ואוכם וירוק, שהם גבורה ומלכות ות"ת, חוור לא אתגלי, כי במצב נקודת השורק נמצאת החכמה בלי חסדים שהם לבן. אלא בזמנא דאסתכל בעינא טבא וכו' שאז מקבל החסדים מעין א"א.

(רט) מאינון גוונים דמתגליין וכו': מאלו הגוונים המגולים בעין, יוצאות שבעה עינים של השגחה, והן יוצאות מן השחור שבעין. ז"ש, על אבן אחת שבעה עינים. מהן אבן אחת. זו היא השחור שבעין.

(רי) מסומקא נפקין שבעה וכו': מהאדום שבעין, יוצאים שבע רצים, הסומכים

קו האמצעי כנ"ל ואז הן רואות העינא פקחא דא"א. כלומר שמקבלת הלבן שה"ס החסדים, מעין א"א, ואתפקחון כחד חוורא דעינא טבא וכו' בחוורא דלעילא קדמאה, דהיינו מחוור גו חוור, שפירושו שחור של חכמה כלול בחוור של כתר. (כמ"ש לעיל אות מ"ב), ואומר שמקבל מחוור הראשון שה"ס קו ימין דעין א"א, שהוא כמו כתר המקיף את החכמה. עש"ה. וממנו נמשכים קו וחצי דצד ימין החסדים בעיני ז"א. כנ"ל. וזה נבחן, כמו שהעינים דז"א, שהן אדומות מקו שמאל, רוחצות מאדום שלהן, בתוך חלב, שה"ס הלבן דעינא פקחא דא"א. וז"ש, וכל זמנא דעינוי לאו מתפקחון, כל מאריהון דדינין וכו' ושאר עמין שלטין עליהן, כי כל עוד שיש שליטת ג"ר דשמאל שה"ס חכמה בלי חסדים נמשכים משם כל דינים קשים כגודע. ובזמנא דיפקח עינוי ע"י מסך דחירק שבקו אמצעי, יתפקח בעינא טבא, שמקבלים שלמות הג"ר מעין א"א, ורחמי על ישראל, שה"ס גילוי קו האמצעי שנקרא דחמים, ואז, ואסתחר עינא, ועביד נוקמין בשאר עמין, דהיינו שממעט הג"ר דשמאל, שבהם אחוזים שאר העמים. ונשאר השמאל רק בו"ק דחכמה שממטה למעלה, שאין העמים יכולים לקבל משם כלום, וניטל מהם חיותם. וז"ש, העירה, לאתסחאה בהיא חוורא, העירה, טובב שיתעורר להמשיך החסדים, הקיצה, למעבד נוקמין, דהיינו למעט הג"ר דשמאל.

באשא דלסטר צפון, ומתאחדן לאתפשטא בעלמא, לגלאה ארחין דחייביא הה"ד
 (א) שבעה אלה עיני יי' המה משוטטים בכל הארץ.
 (ריא) מירוקא, נפקין שבעה ב' טהירין ג' דסחראן לסטר דרומא. ומתאחדן
 לאתפשטא בעלמא, לגלאה ד' ארחין ועובדין דבני נשא, בין טב בין ביש, דכתיב
 (ב) כי עיניו על דרכי איש וגו'.
 (ריב) וכד אסתחאן בחוורא, משתכחין ה' כלהו לאשגחא לכל מארי קשוט,
 לאוטבא עלמא בגינהון. וכל אשגחותא ו' דהוא חוורא, הוי לטב על ישראל.
 ואשגח בסומקא למאן דעאקין להו. הה"ד (א) ראה ראיתי. ראה: לאוטבא לון.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (שם ד) ב"ב סז צ"א. (ב) (איוב לד) משפטים קלו
 ב נהירין; רהיטין. ג דקטרא דלסטר. ד עובדין ול"ג
 מן ארחין עד דכתיב. ה ל"ג כלהו. ו ל"ג דהוא חוורא.
 צ"ש. ג) (שמות ג) שמות זה צ"ת.

עינין הו"א

הסולם

מאמר

וז"ס דקו שמאל שבעין, נקראים שבעה
 רצים, שה"ס והחיות רצוא ושוב, כי השמאל
 רץ לגלות החכמה, וע"י הקו האמצעי הוא שב
 לחסדים. וז"ש מסומקא נפקין שבעה
 רהיטין, כי ז' ספירות של השמאל נקראות
 ז' רצים. דסמכין לסטר שמאלא, שהם
 מחזיקים צד השמאל, כי להיותם בחינת
 ז"ת ומחוסרי ג"ר דשמאל, ע"כ נחשבים רק
 למחזיקים את השמאל. וז"ש ומתלהטין
 באשא דלסטר צפון, שעם גילויים נגלים
 דינים קשים מצד צפון, שהוא שמאל, לנקום
 ברשעים הרוצים להמשיך משם חכמה ממעלה
 למטה. וז"ש, ומתאחדן לאתפשטא בעלמא
 לגלאה ארחין דחייביא. דהיינו לענוש
 בדינים קשים את הרשעים שדרכם להמשיך
 החכמה ממעלה למטה. הה"ד שבעה אלה
 עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ.
 שהם משוטטים לגלות את הרשעים, ולהענישם
 (כנ"ל פקודי אות שט"ו).

צד השמאל, ומתלהטים באש שבצד צפון,
 ומתאחזים בגוון האדום, כדי להתפשט בעולם
 לגלות דרכיהם של הרשעים. ז"ש, שבעה אלה
 עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ.
 (ריא) מירוקא נפקין שבעה וכו': מן
 הירוק שבעין, יוצאים שבעה אורות המסבבים
 לסטר דרום, ומתאחזים בגוון הירוק, להתפשט
 בעולם לגלות הדרכים והמעשים של בני אדם,
 בין טוב ובין רע, שכתוב, כי עיניו על דרכי
 איש וגו'.
 (ריב) וכד אסתחאן בחוורא וכו':
 וכשמתרחצים בלבן, נמצאים כולם להשגיח
 לכל בעלי האמת להיטיב לעולם בשבילם.
 וכל ההשגחה של הלבן הוא, הוא לטוב על
 ישראל. ומשגיח בהאדום שבעין, לנקום במי
 שמיצר לישראל. ז"ש ראה ראיתי, ראה,
 כדי להיטיב לישראל. ראיתי, כדי לנקום
 בשבילים לאותם שמצירים להם, לישראל.
 ומשום זה כתוב, עורה למה תישן ה' הקיצה
 אל תזנח לנצח. עורה והקיצה, הם ב' השגחות,
 ב' פקחות העינים, ב' מיני טוב, רחמים
 ונקמות.
 פירוש. כבר נתבאר שהג"ר דחכמה
 מסתלקים מעינים ואין בהם אלא ז' ספירות
 תחתונות שהן חג"ת נהי"מ. וע"כ אינו יוצא
 מאלו הגוונים רק שבעה שבעה, כנגד ז"ת.
 ועיקר כח הראיה הוא בשחור שבעין, שה"ס
 מלכות, וז"ש ז' עינין דאשגחותא דנפקי
 מאוכמא, כי ז' ספירות שלה נק' ז' עינים.
 הה"ד על אבן אחת שבעה עינים. כי המלכות
 נקראת אבן, שה"ס השחור שבעין, וז"ס שלה
 הן ז' עינים.

והקו האמצעי ה"ס גוון ירוק, ויוצאים
 ממנו ז' אורות שהם חג"ת נהי"מ שבו, והם
 ממשיכים קו הימין שה"ס חסדים ומיחדים
 הימין והשמאל זה בזה. וז"ש, מירוקא נפקין
 שבעה טהירין דסחראן לסטר דרומא,
 שהם מסבבים וממשיכים צד דרום שה"ס
 קו הימין. ומיחד אותו עם השמאל, ולהיותו
 כלול מימין ומשמאל, ע"כ, ומתאחדן
 לאתפשטא בעלמא, לגלאה ארחין ועובדין
 דבני נשא בין טב ובין ביש, כי מצד
 הימין הוא מגלה מעשים טובים של האדם
 ונותן שכר טוב לצדיקים. ומצד שמאל הכלול
 בו

ראיתי : לנקמא לון, מדעקין לון, ובגין כך כתיב, (ד) עורה למה תישן יי הקיצה אל תזנח לנצח. עורה, והקיצה, תרי אשגחותא. תרי פקיחין. תרי טבן. רחמי ונוקמין.

ריג) גוונא קדמאה, סומקא בגו סומקא, כליל וסתים כל סומקין, מקמיה לא אתחזן. סוחרניה דההוא סומקא, אסחר חד חוטא אוכמא, ואקיף ליה. ריד) גוונא תניינא, אוכמא. כאבנא חד דנפיק מתהומא, חד זמן לאלף שנים, בימא רבא. וכד נפיק האי אבנא, אתי רגשא ותקפא על ימא. וקליה דימא, וגלגלוהי אזלין, ואשתמעו לנונא רבא, דאקרי לויתן. ונפיק מתהומא. ׀ והאי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז וגליה. ׀ האי אבנא ומתגלגלא ; ומגלגלא.

(תהלים מד) לעיל אות נו צ"צ.

עיינין דו"א

הסולם

מאמר

דההוא סומקא אסחר חד חוטא אוכמא ואקיף ליה, שיאיר רק ממטה למעלה ולא יתפשט ממקומו למטה.

ריד) גוונא תניינא וכו' : גוון השני שבעין הוא שחור. בדומה, לאבן אחת היוצאת מן התהום פעם אחת לאלף שנים, בים הגדול. וכשאבן זו יוצאת מן התהום, בא רעש וזעף על הים. וקולו של הים וגליו הולכים ונשמעים לדג גדול הנקרא לויתן. והוא יוצא מן התהום. ואבן זו מתגלגלת בזעף הים, ויוצאת לחוץ, והיא שחורה שכל השחורים סתומין לפניה, דהיינו שאינם ניכרים לשחורים בהשוואה אליה. וכך הוא השחור שבעין, שהוא שחור הכולל וסותם כל שחורים. דהיינו שאינם ניכרים לשחורים בהשוואה אליה. ומסביב השחור ההוא, מסבב חוט אחד אדום, ומקיף לשחור ההוא. רגשא פירושו רעש, מלשון למה רגשו גוים (תהלים ב') תקפא פירושו זעף, מלשון תוקפא בביתא (סוטה ג').

פירושו, המשל הזה שמביא, הוא מן הכללות אל הפרט. כי שורש תקון קוין בכללות ה"ס חולם שורק חירק. שהחולם שה"ס קו ימין, נעשה מעלית המלכות לבינה, בסוד ה' שנכנסה באור הבינה ונעשה האור לאויר, כי נבקעה הבינה מכה המלכות שעשתה סיום שלה בבינה דבינה. ובינה ותו"מ נפלו למטה, וכתר וחכמה דכלים, וקומת נפש רוח דאורות, נשארו בבינה. וקומת נפש רוח ה"ס האויר שנעשה בבינה מחמת כניסת ה' שה"ס המלכות באור שלה, ומקום כניסת ה' דהיינו מקום סיום החדש, נקרא תהום. ובינה עצמה נקראת הים הגדול. ואח"כ בסוד נקודת השורק נעשה קו שמאל בבינה, אשר ע"י הארת ע"ב ס"ג

בו. מגלה מעשים רעים שעושים הרשעים ונפרע מהם. דכתיב, כי עיניו על דרכי איש וגו'. וז"ש, וכד אסתחאן בחוזרא משתכחין בלהו לאשגחא וכו' לאוטבא עלמא, כי בעת שעיני ז"א ממשיכים הלבן לעינא פקיחא דא"א, שולט הלבן שכולו רק להטיב. וז"ש, וכל אשגחותא דההוא חוזרא הוי למב על ישראל, כי הוא כולו טוב. ואשגח בסומקא למאן דעאקין להו, ובאדום הוא משגיח כדי לנקום באותם המצירים לישראל. ונמצא שיש שתי השגחות. ע"ז אומר, עורה והקיצה וכו' שבהשגחה שבימין נאמר עורה. ושמשמאל נאמר הקיצה.

ריג) גוונא קדמאה וכו' : גוון הראשון של העין, הוא אדום בתוך אדום הכולל וסותם כל האדומים, שכל האדומים אינם נראים אדום לפניו. ומסביב האדום הזה מסבב חוט שחור אחד ומקיף אותו.

פירושו. כבר נתבאר, שאין הארת חכמה נמשכת אלא ע"י ג' קוין ומלכות המקבלתם, וזה נוהג בכל המדרגות, משום שיש בהן הארת חכמה בהתכללות. אמנם בעינים דו"א, שהם בחינת חכמה בעצם, שמהן שואבים ונכללות כל המדרגות, נמצא גוון סומק, שה"ס השמאל, שבו הארת החכמה, שהוא בבחינת סומקא בגו סומקא כליל וסתים כל פימקין. כי כל המדרגות שיש בהן סומק שהוא קו שמאל, הדי מהתכללות העינים בהן הוא בא. וע"כ מקמיה לא אתחזון, כי האדום שבהן אינו ניכר לאדום בהשוואה לאדום הזה שבעין, שהוא שורשן. אמנם האדום זה מוקף מחוט שחור, שה"ס הדינים דמסך חירק הממעטו מג"ר דחכמה. וז"ש, סוחרניה

אבנא מתגלגלא בתוקפא דימא, ונפיק לבר. ׀ והיא אוכמא, דכל אוכמין סתימין קמיה. וכך היא אוכמותא דעינא, אוכמא, דכליל וסתים כל שאר אוכמין. וסוחרניה דהוא אוכמא, אסחר חד חוטא. סומקא, ואקיף להווא אוכמא.

חלופי גרסאות

׀ והא אוקמוה דכל אורחין סתימין קמה. ׀ מוסיף סומקא לסטר חד ; אוכמא לסטר חד.

מאמר

הסולם

עינין דז"א

גלי הים. וכן חוזר חלילה. עד, ואשתמעו לנונא רבא דאקרי לזיתן, שה"ס קו האמצעי שבים, העושה שלום בין ימין ושמאל ויוצא מן התהום, כי הימין והשמאל מתיחדים. וחוזר לענין האבן, ואומר, והאי אבנא מתגלגלא בתוקפא דימא, שהמלכות שיצאה מתהום, נעשתה אח"כ כמו חלק מן הים, דהיינו כמו שגם היא היתה חלק מבינה, וע"כ היתה מתגלגלת בועף הים מדין לרחמים ומרחמים לדין, תחת שליטת השמאל דבינה, בסוד יעלו שמים ירדו תהומות, בשוה עם מי הים. עד שמתוך הדינים שקבלה מגלגולה במי הים, נגלה בה גם כן מדת הדין שבמלכות עצמה. ואז ונפיק לבר, שיצאה לחוץ מן הים שהיא בינה, כי הוכר בה שהיא מלכות ולא בינה, והיא אוכמא, דכל אוכמין סתימין קמיה, כי אז, מחמת הגילוי של תוספת דין שבה מבחינת מלכות דמדת הדין, נלקה גוון סומק שהיה בה משמאל שבים, ונעשה לגוון שחור. בסוד שאמרו חז"ל, שחור אדום הוא אלא שלקה. (דה כ.) דהיינו שהאדום שבה, שה"ס דינין דרכורא מקו שמאל, נלקה בדינין דנוקבא שמבחינת מלכות דמדת הדין, ומכפילת הדינים נעשתה לשחורה כל כך עד, דכל אוכמין סתימין קמיה.

וע"כ ביאור סוד האוכמא שבמלכות מבחינת הכללות, דהיינו מבחינת עלית המלכות לבינה הנוהג בכל מדרגה ומדרגה, ועתה מדמה הכללות לפרטות דהיינו לעינים דז"א, ואומר, וכך הוא אוכמתא דעינא אוכמא, דכליל וסתים כל שאר אוכמין. שהשחור שבעיני ז"א גם היא סוד המלכות שהיתה חלק מן האדום שבבינה, והוכרה שם בבחינת המלכות דמדת הדין, ויצאה לחוץ מבינה, שאז הושחרה בגוון שחור הזה מכפילת הדינים שבה, כנ"ל. אמנם אע"פ שיצאה לחוץ מבינה מחמת שהוכרה שהיא מלכות ולא בינה, עכ"ל, עוד בחינת בינה סובבת אותה סביב סביב, ומדת הדין שבה אינה נראה, וז"ש, וסוחרניה דהאי אוכמא אסחר חד חוטא סומקא ואקיף

ס"ג דא"ק חוזרת ויוצאת הי' מן האויר, שה"ס התהום, ובינה ותו"מ חוזרים ומתחברים עם כו"ח, ויוצאים הג"ר דחכמה, שה"ס קו שמאל. ואז נעשית מחלוקת בין ב' הקוין, בין הימין שה"ס חולם, ובין השמאל שה"ס שורק. פעם גובר הימין, שה"ס ו"ק, שבו עוד נמצא הי' באויר, כי אינו רוצה להתחבר עם השמאל, ופעם גובר השמאל, שבו הי' יוצאת מן האויר, והג"ר דחכמה חוזרים ומאירים. וע"כ נבחן אור נקודת השורק בשם מטלטלים, כי מטולטלים מרחמים לדין ומדין לרחמים. עד שבא הקו האמצעי ועושה שלום ביניהם בסוד נקודת החירק (כמ"ש) לעיל ב"א ט"ו ד"ה (הווא) וכ"ז הוא בכללות.

וז"ש כאבנא חד דנפיק מתהומא, כי אבן ה"ס המלכות שנכנסה בבינה שה"ס ים, ועשתה בה סיום חדש, במקום בינה שבים, שסיום הזה נקרא תהום. כנ"ל. ובעת הארת נקודת השורק יוצאת המלכות בחזרה מן תהום הזה שבאויר הבינה, ונגלו הג"ר דחכמה, שה"ס קו השמאל. חד זמן לאלף שנים, היינו הזמן של נקודת השורק שמגלה החכמה המכונה אלף שנים בסו"ה ואאלפך חכמה. בימא רבא, היינו בבינה הנקראת הים הגדול. וכד נפיק האי אבנא, וכשאבן זו יוצאת מן התהום, והחכמה נגלית בימא רבא, שה"ס יציאת קו השמאל, אתי רגשא ותוקפא על ימא שנעשה תיכף, רעש וזעף בים, מכח הדינים והמחלוקת של ימין ושמאל שבים, וקליה דימא ונגלגלזיה אזלין, שזסו"ה יעלו שמים ירדו תהומות, כי פעם שולט השמאל, ואז יעלו שמים, שנגלה החכמה, שהם מכונים גלי הים, מלשון גילוי. ופעם שולט הימין, שבו עוד הי' לא יצאה מאויר, או מתבטל הגילוי של החכמה וגלי הים, שה"ס הג"ר דחכמה שנגלו ע"י השמאל חוזרים ויורדים אל התהום, שז"ס ירדו תהומות ובעת נפילת גלי הים, בחזרה לתהום, משמיעים קול. וז"ש, וקליה דימא ונגלגלזיה, כי פעם נשמע קול הים מנפילת גלי הים, ופעם מתגברים ועולים

(טו) גוונא תליתאה. ירוקא דירוקי, דכליל וסתים כל ירוקין. ובסוחרניה דההוא ירוקא, אסחרו תרין חוטיין. חוטא סומקא לסטר חד. וחד חוטא אוכמא לסטר חד. ואקיפין לההוא ירוקא.

(טז) וכד כ אתגלי חוורא, ו אסתחרי עינא, כל אינון גווינין מ לא משתכחין, ומשתקעין נ לתתא. ס לא אתחזי בר ההוא חוורא, דנהיר מעתיק יומין. ונהירין מניה כל אינון דלתתא.

(ריז) ולית גוונא אתחזי, בר ההוא חוורא בלחודוי. ובגין כך אסתלקו כל מאריהון דסומקא ואוכמא, דאינון תאומין כחדא. הה"ד (ה) שניך כעדר הקצובות

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ה) (שיר ד) ח"ג עג :

כ אסתחרי. ל ואסתחי. מ משתכחין וליג לא משכחין.
נ לתתאה. ס מוסיף סומקא ירוקא אוכמא לא. ע שעלו
מן הרחצה וליג מן שניך עד מההוא.

הסולם

מאמר

עיינין דו"א

(ריז) ולית גוונא אתחזיא וכו': ואין שום גוון נראה רק אותו גוון לבן בלבד, ומשום זה נסתלקו כל בעלי האדום והשחור, שהם תאומים יחדיו. כלומר שנראית שאות זו לזו, ולא ניכר שהשחור הוא בחינה אחרת מאדום. כי הגוון השחור אינו מעיד רק על הליקוי הכפול שבו, ולא על מה שהוא בחינת מלכות ולא בינה ז"ש, שניך כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות. מהו מן הרחצה, היינו מהרחיצה היא של העין הקדושה העליונה, דא"א, שענין שולט הלבן לבד. שכלם מתאימות, היינו שמתערבות זו בזו, ומתדבקות זו בזו, עד שנראות כתאומים, שאין הפרש ביניהן. ומה שאומר שניך כעדר הקצובות, שמשמע שיש קצבה והיכר לכל אחד מהם, ואתה אומר שכלם מתאימות שמשמע שאין היכר, הפירוש הוא שהכתוב בא לומר, שהלבן שבשנינים הוא כמו הלבן שבעינים, בעת שרוחצות בלבן של העין העליונה, שאז נקראים, כעדר הקצובות, ואין פירושו שיש קצבה והיכר בין גוון לגוון.

ואקיף לההוא אוכמא, באפן שעדיין אינה נבחנת למלכות ממש אלא ממותקת באדום דבינה.

(טו) גוונא תליתאה וכו': הגוון השלישי שבעין, הוא ירוק שבירוק, הכולל וסותם כל הירוקים. ומסביב הירוק הוא מסבבים ב' חוטים, חוט אדום לצד אחד, וחוט שחור לצד אחד, ומקיפים את ירוק ההוא. פירוש, הירוק שבעין, ה"ס קו האמצעי, שהוא כולל בתוכו ימין ושמאל, והדינים שבהם, ולהיות שיש בקו שמאל ב' מיני דינים, שהם סומק מחמת עצמו ואוכם מחמת המלכות שנתערבה בו, ע"כ כולל גם הוא את שניהם ויש לו ב' חוטים, אדום וירוק, וז"ש, ובסוחרניה דההוא ירוקא אסחרו תרין חוטיין וכו'. ומה שהוא ירוק שבירוק הכולל בתוכו וסותם כל הירוקים, כבר נתבאר לעיל (אות ר"ג) בגוון סומק, שהוא מטעם שהגוונים דעין הם שורש כל הגוונים שבכל המדרגות, ע"ש.

(טז) וכד אתגלי חוורא וכו': וכשנגלה הלבן שבעין, והעין נתגלגלה ובאה לשליטת הלבן, כל אלו הגוונים האחרים אינם נמצאים אז, ומשתקעים למטה, ולא נראה בעינים חוץ מגוון לבן ההוא המאיר מעיני עתיק יומין לעינים דו"א, ומאירים ממנו כל המדרגות שלמטה.

פירוש, הלבן שבעין ה"ס קו ימין, וכבר נתבאר לעיל (אות ר"ח) שהוא נגלה דק ע"י הסתכלות בלבן דעין א"א, ואין לבן בעינים מבחינתם עצמם, ע"ש.

(דפ"י דף קל"ז ע"א)

שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות. מאי מן הרחצה. מההוא אסחותא דעינא קדישא עלאה. שכלם מתאימות. פ מתערבן דא בדא, ז ואתדבקן דא בדא. ומה דאמר ק שניך כעדר הקצובות, ואת אמרת שכלם מתאימות. כלומר, חוורא דלהון, כההוא חוורא דעיינין, כד אסחן בחוורתא דעינא עלאה.

ריח) ודא זמינין למנדע צדיקייא, למחזי ברוחא דחכמתא, כד"א (י) כי עין בעין יראו. אימתי בשוב יי ציון. וכתב (ז) אשר עין בעין נראה אתה יי, וכדין פקיחותא דעיינין לטב. ריט) ואת פקיחותא דעיינין לטב. ואית פקיחותא דעיינין לביש. ט כמה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (ישעיה נד) לעיל אות נב צ"מ. (ז) (במדבר יד) פ ל"ג מתערבן. צ ל"ג ואתדבקן דא בדא. ק שניין דא לדא ול"ג שניך. ר ל"ג ואית סקיחותא דעיינין לטב ואית. ש כ"ג הסולם; מוסיף לטב כמה.

עיינין דו"א

הסולם

מאמר

שמשמע שיש קצבה לכל גוון וגוון שבעין, כי ע"כ נקראים קצובות, ואת אמרת שכלם מתאימות, שיורה שאין בהם הפרש בין זה לזה. ומשיב, כלומר, חוורא דלהון כההוא חוורא דעיינין, כד אסחן בחוורתא דעינא עלאה. כי שניך כעדר הקצובות, סובב על גווי העין בעת שהלבן שולט בכל אחד ואחד, ולא על היותם משונים זו מזו. וע"ז אומר שיניך וגו'.

והשחור. שהם תאומים ודומים זה לזה. כלומר, החסד והדין הם הפכים זה לזה, שבשליטת הדין מסתלק החסד ובשליטת החסד מסתלק הדין, ומבחינה זו אין הפרש מאיזה צורה הוא הדין, אם מדינין דכורא או מדינין דנוקבא. או ממנעולא, שמבחינה זו כל מיני הדין הם שוים ותאומים, אשר בשליטת החסד הם מסתלקים יחד. ומשום זה, בעת שליטת הלבן אין בחינת מלכות דמדת הדין ניכרת כלל בשחור שבעין, אלא כל ההפרש מסומקא לאוכמא הוא, שהאוכמא, הוא ליקוי כפול מסומקא ולא יותר. וע"כ אין כח מדת הדין שבאוכמא ניכר ואין אור החכמה מסתלק בסבתו.

ריח) ודא זמינין למנדע וכו': ואור הזה הלבן שבעין עתידים הצדיקים לדעת ולראות ברוח החכמה, כש"א כי עין בעין ידאו, דהיינו הארת הלבן של עין דא"א בעין דו"א. מתי, בשוב ה' ציון. וכתוב, אשר עין בעין נראה אתה ה'. ואז פקחת עינים הוא לטוב.

וז"ש, הה"ד שניך כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות ושכלה אין בהם. שהפירוש הוא, שהשינים דומות לגוויין שבעין הנקראים עדר הקצובות, בעת שמקבלים הלבן מהעין העליינה דא"א הנבחן לדחיצת הגוונים שבעין, והיינו שעלו מן הרחצה. שאז כל הגוונים שהם ארום ושחור וירוק שוים זה לזה, ובחינת מלכות דמדת הדין אינה ניכרת בגוון השחור, להיותם בבחינת הסתלקות מחמת שליטת הלבן כנ"ל. ולפיכך, ושכלה אין בהם, כי אם המלכות דמדת הדין היתה ניכרת בשחור שבעין, היו כל האורות מסתלקים, וע"כ היא נבחנת לשכולה, שמשכלת כל האורות, וכיון שאינה ניכרת מחמת שליטת הלבן אומר עליה הכתוב, ושכלה אין בהם.

ריט) ואית פקיחותא דעיינין וכו': ויש פקיחת עינים לטוב, ויש פקיחת עינים לרע. כלומר, שבעת פקיחת העינים דו"א, יש אז פקיחה מצד אחד לטוב ופקיחה מצד אחד לרע. כמו שכתוב, פקח עיניך וראה שוממותינו וגו', והרי יש כאן פקיחת עינים לטוב ולרע. וכתוב, עיניך תראנה ירושלם ניה שאנן אהל בל יצען בל יסע יתדותיי לנצח, הרי יש כאן פקיחת עינים לטוב ולרע. כי אינם נעשים זה בלי זה.

פירוש. באותה העת שהחכמה נגלית בשביל הצדיקים, באותה העת ממש, נגלו יחד עמה דינים קשים ומרים על הרשעים שרוצים להמשיכה ממעלה למטה. כמ"ש לעיל (פקודי אות שט"ו. צו אות קי"ד). וז"ש, ואית פקיחותא

ושואל, ומה דאמר שניך כעדר הקצובות,

(דפו"י דף קל"ז ע"א)

דכתיב (ז) פקח עיניך וראה שוממותינו וגו'. ה ודא הכא לטב, ולביש. וכתיב (ט) עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן אהל כל יצען כל יסע יתדותיו לנצח א הא הכא לטב ולביש. דלא אתעביד דא בלא דא.

(כ) תנא בצניעותא דספרא, מהו עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן. וכי ירושלם נוה שאנן הוא, והא כתיב (י) צדק ילין בה. ובאתר ב דאשתכח צדק, לאו שקיט, ולאן שאנן הוא. אלא עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן, נוה שאנן, לעתיק יומין ב אתמר, ד דהווא עינא שקיט ושאנן. עינא דרחמי, עינא דלא נטיל מאשגחותא דא, לאשגחותא אחרא. ובגין כך כתיב, עינך תראינה ה חסר ירד, ולא עיניך. ומה דאמר ירושלם ולא ציון, הכי אצטריך, לאכפייא * לדינא, דאשתכח בה ולרחמא עלה.

(כא) ותאנא, כתיב (י) עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה, ולזמנא דאתי, ישתכח בה עינא חד דרחמי. עינא דעתיקא דעתיקין הה"ד

מסורת הזהר

(ח) (דניאל ט) לעיל אות קצו צ"ס. ט (ישעיה לג) ב"ב קעה צ"א. י (שם א) ספרא דצניעותא יט צ"צ. (דברים יא) ויחי רע צ"א.

גורי דדינין יחיד מכל שארי [; שאר] אתרי ולומנא; שאר אתר ותנא כתיב עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה השתא עיני ה' אלקיך בה וכדין פקחותא דעינין בה לטב ולביש בגין דאית בהו ימינא ושמאלא דינא ורחמי.

חלופי גרסאות

ח ל"ג ודא; הא. א ל"ג הא. ב דדינא שריא ואשתכח האי צדק. ג מוסיף אתמר דיסגח כאלין עיינין. ד ההוא. ה ולא עינך חסר ירד; לא עיניך חסר. ו מוסיף היינו דכתיב [; הה"ד] (ישעיה א') צדק ילין בה דבה אשתכח דכתיב צדק ילין בה דבה אשתכחו גורי דינין יתין מכל

הסולם

עינין ד"א

ירושלים נוה שאנן. וכי ירושלים היא ניה שאנן, והרי כתוב, צדק ילין בה. שהוא דינים הנקראים צדק. ובמקום שנמצא צדק אין שם שקט ולא שאנן. ומשיב, אלא עיניך תראנה ירושלים נוה שאנן, הנה נוה שאנן, נאמר לעתיק יומין. כי העין ההיא של עתיק יומין שהיא כולה לבנה (כנ"ל אות מ"ו) היא שקטה ושאננה שאין משם דין כלל. שהיא עין הרחמים, עין שאינה נוסעת מהשגחה זו של רחמים להשגחה אחרת של דין. ומשום זה כתוב, עינך תראנה חסר י, ולא כתוב עיניך. כי שתי עינים דא"א נחשבות לאחת, (כנ"ל אות מ"ב) ושיעור הכתוב הוא, שעין א"א, שהיא נוה שאנן, תשפיע ותסתכל בירושלים, שהיא המלכות. ומה שאומר ירושלים, ולא ציון, דהיינו שאינו אומר, עיניך תראנה ציון. כך צריך להיות, כדי לכפות הדין הנמצא בה, ולרחם עליה: פ"י כי מבחינת הרחמים שבמלכות היא נקראת ציון, ומבחינת הדין היא נקראת ירושלים. וכדי להמתיק מדת הדין שבמלכות, אומר עיניך תראנה ירושלים. (כא) ותאנא כתיב עיני וגו'; ולמדנו, כתוב, עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית השנה. דהיינו עיני ד"א שיט בהם השגחה

מאמר

פקחותא דעינין לטב ואית פקחותא דעינין לביש. שב' פקחת עינים אלו נעשים בעת אחת, כנ"ל. שכתוב, פקח עיניך וראה שוממותינו והעיר אשר נקרא שמך עליה, ודא הכא לטב ולביש, כי אומר וראה שוממותינו שזו היא פקחת עינים לרע, דהיינו לראות בשממה, שהיא מחמת מעשים של הרשעים. ואח"כ והעיר אשר נקרא שמך עליה, שזו היא פקחת עינים לטוב, דהיינו לראות העיר וגו'. וכן כתוב, עיניך תראנה ירושלים נוה שאנן אהל כל יצען כל יסע יתדותיו לנצח, הא הכא לטב ולביש, כי עיניך תראנה ירושלים, היא פקחת עינים לטוב. אהל כל יצען וגו' היא פקחת עינים לרע, והכתוב נותן טעם למה מגלה כאן השגחת הדינים, שהוא כדי האהל שהיא השכינה כל יצען כל יסע יתדותיו לנצח, דהיינו כדי להפיל אימה ופחד על הרשעים שלא יפגמו עוד בהשכינה ח"ו. וז"ש, דלא אתעביד דא בלא דא, שלא נעשה גילוי החכמה לצדיקים בלי גילוי דינים הקשים על הרשעים, מטעם האומר.

(כ) תנא בצניעותא דספרא וכו': למדנו בספרא דצניעותא, מהו עיניך תראנה (דפו"י דף קל"ז ע"ג *) דף קל"ז ע"ב)

וּבְרַחֲמִים גְּדוּלִים אֶקְבֹּץ. כִּיּוֹן דַּאֲמַר רַחֲמִים, מַהוּ גְּדוּלִים. אֵלֶּא אֵית רַחֲמֵי, וְאֵית רַחֲמֵי. רַחֲמֵי דַעֲתִיקָא, אֵינּוֹן אַקְרוּן רַחֲמִים גְּדוּלִים. רַחֲמֵי דְזַעֲיר אַנְפִּין, אַקְרוּן רַחֲמִים ז' סַתָּם. וּבְגִי' וּבְרַחֲמִים גְּדוּלִים אֶקְבֹּץ, דַּעֲתִיקָא יוֹמִין. רַכְבּ) תַּאנָּא בַּהֲנֵי עֵינַיִן, בְּתַרִּין גּוּוֹנִין מַנִּיהוּ, בְּסוּמְקָא וְאוּכְמָא, שְׂרַאן תְּרִין דַּמְעִין. וְכַד בְּעֵי קוּדְשָׁא דְקוּדְשִׁין לְרַחֲמָא עַל יִשְׂרָאֵל, אַחִית תְּרִין דַּמְעִין, לְאַתְבַּסְמָא בִּימָא רַבָּא. מֵאן יֵמָא רַבָּא. יֵמָא דַּחֲכַמְתָּא עֲלָאָה. כְּלוּמַר דִּיתְסַחֲוֹן כּ) כַּחוּרָא בַּמְבוּעָא דַּנְפִּיק מַחֲכַמְתָּא רַבָּא, וּמַרְחָם לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. רַכְג) חוּטְמָא. תַּאנָּא בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, חוּטְמָא דְזַעֲיר אַנְפִּין. בַּחוּטְמָא אַשְׁתַּמוּדַע פְּרַצוּפָא. בַּהֲאֵי חוּטְמָא אַתְפַּרְשָׁא מְלַה דַּכְתִּיב, ח) עֲלָה עֲשֵׂן בַּאֲפּוּ וְגו'. עֲלָה עֲשֵׂן בַּאֲפּוּ, בַּהֲאֵי תַנְנָא, אַתְכַּלְלוּ אַשָּׁא, וְגַחְלֵי דְנוּרָא. דְלִית תַּנְנָא בְּלֵא אַשָּׁא, וְלֵא אַשָּׁא בְּלֵא תַנְנָא. וְכֻלְהוּ כ) אַסְתַּלְקוּ ל' וְנַפְקֵי מַחוּטְמוּי.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז' מוסיף סתם משום דאית ביה מימינא ושמאלא. דינא ורחמי; וכתבו בדפו"י מהנ"א הוא. ח' בנהרא. ט' ל"ג חוטמא. י' תלת שלהובין מתקדין ונחלי דנורא דכתיב עלה עשן באפו ולית. כ' אתדליקו. ונפקין. ל' ונפקו; בנוקבי מהאי חוטמא אתפשטן תלת גהני תננא ואשא

הסולם

עיינין דז"א

מאמר

וכו'. מתערבין דא ברא וכו'. ומשום שסומקא ואוכמא מתערבים זה בזה הם נקראים שתי דמעות, מלשון המדמע והמנסך, וז"ש, בסומקא ואוכמא שראן תרין דמעין, דהיינו בשעה שנגלה עליהם הלבן מעין א"א, אז מסתלקים סומקא ואוכמא ומתערבים זה בזה בסו"ה שכלם מתאימות ושכלה אין בהם, ונעשים שתי דמעות. וז"ש כאן, וכד בעי קודשא דקודשין שהוא א"א, לדחם על ישראל, אחית תרי דמעין, שהם סומקא ואוכמא, מעיני ז"א, עיי"ז שמשפיע אליו מלבן שבעינא פקחא שלו, והן מסתלקות ומתערבות זו בזו בתוך הים הגדול, שהוא הבינה, ואז מתגלה הארת החכמה לישראל. וז"ש דיתפסחון כחזורא במבוועא דנפיק מחכמתא רבא, שע"י דחיצת העינים בלבן דעין א"א, הנה נעשות למבוע, שיוצאת ממנו חכמה גדולה, וזוה נמצא, ומרחם להו לישראל.

השגחה לטוב והשגחה לרע, שה"ס ב' עינים אחת לרחמים ואחת לדין, ולעתיד לבא תמצא בה, במלכות, עין אחת של רחמים, ולא ההשגחה של דין, שהוא העין של עתיקא דעתיקין, דהיינו דז"א, ז"ש וברחמים גדולים אקבצך, שואל, כיון שאמר רחמים, למה נאמר גדולים, ומשיב, אלא יש רחמים ויש רחמים, יש רחמים דעתיקא דעתיקים והם נקראים רחמים גדולים, ויש רחמים דז"א, שהם נקראים רחמים סתם, ומשום זה, אומר הכתוב, וברחמים גדולים אקבצך, דהיינו רחמים דעתיק יומין.

מאמר חוטמא דז"א

דכג) חוטמא, תאנא בצניעותא וכו': החוטם דז"א, למדנו בספרא דצניעותא, וחוטם דז"א, בחוטם ניכר הפרצוף, בחוטם הזה נתבאר דבר הכתוב, עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל גחלים בערו ממנו, עלה עשן באפו

דכב) תאנא בהני עיינין וכו', למדנו באלו עינים, דז"א, בשני גוונים שבהם, באדום ושחור, שודות שתי דמעות, וכשרוצה קדש הקדשים לדחם על ישראל מודיד שתי דמעות להתבשם בים הגדול, מהו ים הגדול, הוא ים החכמה העליונה, שה"ס הבינה החודרת לחכמה, ושתי דמעות שמוריד שמה, כלומר, כדי שיתרחצו בלבן, במבוע היוצא מחכמה הגדולה, ומדחם על ישראל.

פירוש, כי אומר לעיל (אות רט"ז) וכד אתגלי חזורא וכו', כל אינון גוונין לא משתכחין ומשתקעין לתתא, וכן (באות רי"ז) ובנין כך אסתלקו כל מאריהון דסומקא ואוכמא, דאינון תאומין, כחרא,

רכד) ותאנא, כד אתחברו תלת אלין, דכלילן בהאי תננא, דנפיק מחוטמא. אתקמט חוטמא, ונשיב ונפיק תננא אוכמא וסומקא. ׀ ובין תרי גווני. וקרינן ליה, אף וחימה ומשחית. ואי תימא אף וחימה ׀ כתיב, ׀ כי יגורתי מפני האף והחימה, דאינון תננא אוכמא וסומקא, משחית מנ"ל. דכתיב, ׀ לפני שחת יי את סדום ואת עמורה. ׀ שחת המשחית, בנורא דליק מוקדא.

מסורת הזהר

׀ (דברים ט) פקודי קעה צ"ש ט) (בראשית יג) וירא ׀ וביה ; בתרי ול"ג ובין. ׀ ודכתיב. ׀ ושחת. פ"ה צ"א

חלופי גרסאות

חוטמא דז"א

דבר אי אפשר לה להגלות. וכשנאחזת ושורפת באיזה דבר, אז עולה עשן, נמצאים כאן ג' דברים, הדבר שהאש נאחזת בו, שה"ס גחלים, ואש הנדלק בגחלים. והעשן העולה מהם. הרי שאין אש בלי עשן הכולל את הגחלים המעלים העשן, ואין עשן בלי אש הנאחזת בגחלים (כנ"ל בראשית א' ש"ב) ונמצא שהעשן כולל את כולם. כי אין עשן אלא ע"י אש הנאחזת בגחלים. וכשהכתוב אומר, עלה עשן באפו, הרי הוא כולל כל ג' מיני דינים אלו, אשר סומקא ה"ס אש, ואוכמא ה"ס עשן, שהאש כולל בו. ופנימיות האוכמא, שה"ס המלכות דמדת הדין ה"ס גחלים, שבו נאחזת האש דסומקא ונעשה עשן, שה"ס אוכמא. וז"ש וכלהו, אש ועשן וגחלים, אסתליקו ונפקי מחוטמו, כי בעת גילוי החכמה מן החוטם מתעוררים כל הדינים האלו, עד שהשמאל מתיחד עם הקו הימני, והחכמה מתלבשת בחסדים ואז מתבטלים הדינים.

רכד) ותאנא כד אתחברו וכו', ולמדנו, כשנתחברו ג' אלו, הכלולים בעשן הזה היוצא מן החוטם, החוטם נקמט ונעשה קצר, שזה רומז, שהחכמה שה"ס ארוך אינה מאירה בו, וע"כ הוא קצר. ונושב ויוצא עשן שהוא אוכמא וסומקא, ובין שני הגוונים, (המבוארים לעיל אות ר"ג ור"ד ור"ז ע"ש) וקודאים אותם אף וחמה ומשחית. ואם תאמר, אף וחמה כתוב, כי יגורתי מפני האף והחמה, שהם העשן האדום והשחור, משחית מאין לנו, ומשיב, שכתוב לפני שחת ה' את סדום ואת עמורה, שהמשחית שחת את סדום ועמורה, במדורת אש שורפת, אתקמט הוא מלשון הקמטים שבצואר (נגעים ו').

פירוש. בשעה שג' דינים הנ"ל מתחברים בחוטם אין החכמה יכולה להאיר שם עד שנמשך הלבן, שה"ס החסדים, מעינא פקיא (כנ"ל אות ר"ד) ולפיכך אתקמט חוטמא, שנסתלקה אריכות החוטם, שה"ס חכמה המכונה ארוך

מאמר

באפו, הנה בעשן הזה נכללו אש, וגחלי אש. כי אין עשן בלא אש ואין אש בלא עשן, וכולם עולים ויוצאים מן החוטם.

פירוש. ב' עינים וחוטמא, ה"ס ג' קוין של הארת החכמה המכונים עינים, והחוטם הוא הקו האמצעי המיוחד ימין ושמאל דעינים זו בזו ועושה שלום ביניהם שהימין יאיר ממעלה למטה והשמאל ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) ומשום שנתמעט השמאל ממטה למעלה, ירדה החכמה מג"ר לז"ק, וג' קוין של העינים ירדו מבחינת חב"ד לבחינת חג"ת. באפן שאין הארת החכמה מושפעת מעינים לתחתונים אלא על ידי החוטם, שהוא ת"ת. והקו האמצעי.

ומטעם זה מתקבצים כל הדינים בחוטם, כי אין גילוי חכמה אלא עם דינים דקו שמאל (כנ"ל אות ר"ט) בסוד פקחת עינים לטוב ולרע דלא אתעביד דא בלא דא, ע"ש. ונמצא מקום כל אלו הדינים הם בחוטם, כי שם מקום גילוי של החכמה. וכללות הדינים הם שלשה בחינות, שה"ס סומקא, ואוכמא, המבוארים בגוונים העיניים (לעיל אות ר"ד) ועוד יש בחינה שלישית שה"ס פנימיות גוון אוכמא, שה"ס מלכות דמדת הדין (כח"ש באות ר"ז) וז"ש, בחוטמא אשתמודע פריצופא, שהחוטם הוא קו אמצעי שבו נודעים הפנים. כלומר סוד החכמה המאירה בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו, אינה נודעת, אלא ע"י החוטם, להיותו קו האמצעי המיוחד ימין ושמאל דחכמה, המכונים עינים. כנ"ל. בהאי חוטמא אתפרשא מלה דכתיב, עלה עשן באפו אש וגו' גחלים וגו', שכל ג' מיני דינים אלו המובאים בכתוב הזה, שהם עשן, אש, וגחלים, מתפרשים מן החוטם, להיותו קו אמצעי כנ"ל. כי העשן הנאמר באפו, כולל בתוכו אש וגחלים, דלית תננא בלא אשא ודא אשא בלא תננא, כי האש מוכדחת להאחו באיזה דבר, כי בלי אחיזה באיזה

רכה) ותאנא, חמש גבוראן אינון, בהאי זעיר אנפין. ואסתלקו לאלף וארבע מאה גבוראן. ^ע ומתפשטאן בחוטמוי. בפומא. בדרועוי. בידין. באצבעין. ובג"כ כתיב, ^ו מי ימלל גבורות יי'. ^ג גבורת כתיב, ^ז כתיב הכא גבורות, וכתוב התם, ^ה לך יי' הגדולה והגבורה. אלא הכי תאנא, כד אתחבראן כלהו גבוראן כחדא, אתקרי גבורה חדא.

רכו) ^ק וכלהו גבוראן, שריאן לנחתא מחוטמוי. ומהאי תליין, ^ר אלף וארבע מאה רבוא, ^ש לכל חד מנייהו. ובהאי תננא דאפיק מחוטמוי, תליין ^ת אלף

מסורת הזהר
 (ו) (תהלים קו) ב"ב מ צ"א תולדות א צ"ב. (ז) (ד"ה א כט) ב"א רעה צ"ב.
 ע מתפשטאן. פ ל"ג גבורת כתיב. צ וכתוב ול"ג מן כתיב עד לך. ק וכלהו גבורה חדא וכלהו גבוראן שריין ונחתא מחוטמוי ומהאי תליין אלף אלפין וארבע מאה רבוא וחמש. ר מוסיף אלף אלפין; אלף אלפין רבוא וארבע מאה וחמש. ש בכל. ת מוסיף אלף אלפין רבוא וארבע מאה וחמש.

חלופי גרסאות

חוטמא דז"א

הסולם

מאמר

ומקום התפשטותם הוא בוי"ק דראש. שה"ט חוטם פה. וכן בידיים. שבסוד שאו ידיכם קודש נעשים לבחינת חב"ד, וכל יד נכללה מחב"ד, שהאצבעות הן חכמה, והיד היא בינה, והזרוע ה"ס דעת. כי בכל מקום שיש בחינת ג"ר מתפשטות בהכרח הגבורות, שה"ס קו וחצי דשמאל, שהחכמה נמשכת מהם, כי החכמה דאויי נסתמה בחכמה סתימאה דא"א, וכל החכמה שבג"ר נמשכת דק מקו שמאל דבינה שחורה לחכמה. שה"ס אלף ות' גבורות. כנ"ל. וז"ש, ומתפשטאן בחוטמוי, בפומא, בדרועוי, בידין, באצבעין. דהיינו בכל מקום שמאירים הג"ר, מתפשטים קו וחצי דצד שמאל הנ"ל, שה"ס אלף ת' גבורות.

רכו) וכלהו גבוראן שריאן וכו': וכל הגבורות מתחילות לצאת מן החוטם. ומן החוטם תלויות אלף ות' רבוא לכל אחד מה' גבורות שבחוטם. ובעשן הזה שמוציא מן החוטם, תלויות אלף ות' של צד הגבורה הזו. וכל הגבורות תלויות מחוטם הזה, שכתוב דוד לדוד ישבח מעשיך וגבורותיך יגידו. וכששורה גבורה זו שבחוטם, כל הגבורות מתלהטות ומשוטטות עד ששורדות ללהט החרב המתהפכת.

פירוש. כבר נתבאר שאין החכמה דקו שמאל מאירה אלא עם גילוי דינים. וכיון שתחלת גילוי החכמה היא מהחוטם, להיותו קו אמצעי דעינים, כנ"ל, נמצא שתחילת הדינים נמצאים ג"כ מן החוטם. וז"ש, וכלהו גבוראן שריאן לנחתא מחוטמוי, דהיינו משום שמשם מתחילה הארת החכמה. ומהאי תליין אלף ות' רבוא לכל חד מנייהו. היינו כשהחכמה דקו וחצי שבשמאל, שה"ס אלף

ארוך. ונשיב ונשיק תננא אוכמא וסומקא, שהם דינים של המלכות שהם שחור, ודינין של קו שמאל דבינה, שהם אדום (כנ"ל אות רי"ד) ובין תרי גוונני, היינו פנימית האוכמא שאינה נראית לחוץ, וכלולה בין ב' גוונים, שה"ס המלכות דמדת הדין (כנ"ל אות רי"ז). וקרינן ליה אף וחימה ומשחית אשר אף, ה"ס סומקא, חימה, ה"ס אוכמא, ומשחית ה"ס מלכות דמדת הדין. וז"ש, שחת המשחית כנורא דליק מוקדא, כי ה"ס המדודה, שבה האש שורף ומשחית הכל. דהיינו המלכות דמדת הדין שהיא שורש כל הדינים, והיא סוד הגזילים שבהם האש שורף וע"כ נבחנת כמדורת אש.

רכה) ותאנא חמש גבוראן וכו': ולמדנו, חמש גבורות הן בז"א, ועולים לאלף ות' גבורות. ומתפשטות בחוטם, בפה, בדרועות, בידיים, ובאצבעות. ומשום זה כתוב, מי ימלל גבורות ה'. גבורת כתוב, בלא ו' המורה על רביס, כתוב כאן גבורת בלא ו', וכתוב שם, לך ה' הגדולה והגבורה, שכתוב ג"כ גבורה, בלשון יחידה, ואתה אומר שיש אלף ות' גבורות. ומשיב, אלא כך למדנו, כשמתחברות כל הגבורות יחד נקראות גבורה אחת. וע"כ נאמר גבורה בלשון יחידה.

פירוש. ה' גבורות הן כנגד חג"ת נ"ה, ובסוד נקודת השורק שנמשכות ג"ד דשמאל, הן אז קו א' וחצי קו שבשמאל דג"ר, שהם בינה וחצייה השמאלי של הדעת (כנ"ל אות רי"ז) וג"ד דחכמה ה"ס ג' אלפים, וחצים ה"ס אלף וחצי, והמלכות דשמאל דדעת חסרה ע"כ עולים אלף ות' גבורות. וז"ש, חמש גבוראן וכו' ואסתלקו לאלף וארבע מאה.

וארבע מאה א דסטר גבורה ב דא. וכלהו גבוראן תליין מהאי חוטמא, דכתיב
 ז דור לדור ישבח מעשיך וגו'. וכד שארי גבורה דא, כלהו גבוראן מתלהטן
 ג ושטאן, עד דנחתן ללהט החרב המתהפכת.

רכז) כתיב ק) כי משחיתים אנחנו את המקום הזה. וכתיב ה) לפני שחת יי
 את סדום ואת עמורה. ד) וכתיב, ש) ויי המטיר על סדום ועל עמורה. אלא הכי
 תאנא, לא דיין לרשעים וכו', אלא דמהפכי מ"ר למ"ה.

רכח) והיאך מהפכי, והא כתיב ה) אני יי לא שנית. אלא בכל זמנא דעתיק
 דעתיקי, רישא ה) חוורא, רעוא דרעוין, ו) אתגליין, רחמין רברבין אשתכחו בכלא.
 ובשעתא דלא אתגלייא, כל ז) דינין דזעיר אפין זמינין, וכביכול רחמי, עביד
 ח) דינא, ההוא עתיקא דכלא.

רכט) דתניא, כד אתגלייא עתיקא דעתיקי, רעוא דרעוין, כלהו בוציני
 דאתקרון בשמא דא, נהירין. ורחמי אשתכחו ס) בכלא. ובשעתא דלא אתגלי
 טמירא דטמירין, ולא אתנהרן אלין בוציני. מתערין דינין, ואתעביד דינא. מאן
 גרים להאי דינא. רעוא דרעוין דלא אתגלי, ובג"כ מהפכין חייביא רחמי לדינא.
 ומה דאמר הכא, מאת יי מן השמים. בזעיר אפין אתמר. ומשמע דכתיב מן
 השמים, אש ומים. רחמי ודינא. לאפקא מאן דלית ביה דינא כלל.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) דמסטר. ב) דאינהו כלהו. ג) ושנינן; ונתתין.
 ד) ל"ג וכתיב. ה) דחוורא; מוסיף חוורא אתגלייא.
 ו) ל"ג אתגליין. ז) זינין. ח) ההוא דינא. ט) לעילא.
 ז) (תהלים קמה) ק) (בראשית יט) ר) (שם יג) לעיל
 אות רכז צ"ט. ש) (בראשית יט) בשלח ה צ"ט
 ח) (מלאכי ג) בשלח מט צ"ת.

מאמר

הסולם

חוטמא דו"א

ואיך מהפכים מדת הדין למדת הרחמים, והרי
 כתוב, אני הויה לא שנית. ומשיב. אלא בכל
 זמן שעתיק דעתיקי, ראש הלבן שה"ס כתר
 דא"א, רעוא דרעוין, שה"ס מצח דא"א,
 מתגלים, נמצאים רחמים גדולים בכל. ובשעה
 שאינם מתגלים, כל הדינים דז"א מוכנים,
 וכביכול, ז"א, שהוא רחמים העתיק מכל עושה
 אותו דין.

רכט) דתניא כד אתגליא וכו': כי
 למדנו, כשמתגלה עתיק דעתיקי, רעוא דרעוין,
 כל הנרות הנקראות בשם הזה של עתיק,
 מאירים, ורחמים נמצאים בכל. ובשעה שאינו
 מתגלה הנסתר שבנסתרים ואלו הנרות, דהיינו
 הספירות שלו, אינם מאירים, דינים מתעוררים
 ונעשה דין. מי גרם את הדין הזה. הוא רעוא
 דרעוין שלא נגלה. ומשום זה מהפכים הרשעים
 הרחמים לדין, כי מפאת חטאם לא נגלה עתיק
 יומין על ז"א, ואז ז"א שנקרא הויה, פועל
 דינים. ומה שאמר כאן, והויה המטיר על
 סדום וגו' מאת הויה מן השמים. נאמר בז"א
 וזה משמע משכתוב מן השמים שהוא ז"א
 הנקרא

אלף ות', מתלבשים בחסדים הנמשכים מעין
 א"א, ואז נעשים בסוד רבוא, והם אלף ות'
 רבוא. אמנם מטרים שמתלבשים בחסדים
 שיוצאים הדינים בסוד עשן ואש מחוטם, אז
 אינם אלא אלף ות' בלבד, ואינם במספר
 רבוא. וז"ש, ובהאי תננא דאפיק מחוטמוי
 שהחכמה שבחוטם היא אז משמאל בלבד בלא
 לבוש מן החסדים, תליין אלף ות' דסטר
 גבורה דא, אין בהם רבוא, אלא אלף ות'
 של צד השמאל דג"ר בלבד.

רכז) כתיב כי משחיתים וגו': כתוב,
 כי משחיתים אנחנו את המקום הזה, דהיינו
 המלאכים דמדת הדין. וכתוב, לפני שחת ה'
 את סדום ואת עמורה. שנאמר הויה, שהוא
 מדת הרחמים. וכתיב והויה המטיר על סדום
 ועל עמורה, שה"ס ז"א ובית דינו, הנקראים
 והויה. למה נאמר פעם מדת הדין ופעם מדת
 הרחמים. ומשיב. אלא כך למדנו, לא די
 לרשעים וכו' אלא שמהפכים מדת הדין למדת
 הרחמים. שמדת הרחמים פועלת בהם דינים.
 רכח) והאיך מהפכי וכו': שואל,
 (דטו"י דף קל"ו ע"ב)

(רל) תאנא, האי חוטמא זעיר. וכד שארי תננא * לאפקא, נפיק בבהילו, ואתעבד דינא. ומאן מעכב להאי חוטמא דלא יפיק תננא, חוטמא דעתיקא קדישא, דהוא אקרי ארך אפים מכלא.

(רלא) והיינו רזא דתנינן, יי יי פסיק טעמא בגווייהו. בכלהו אתר דשמא אדכר תרי זמני, פסיק טעמא בגווייהו, כ כגון ב אברהם אברהם. ג א יעקב יעקב. ד שמואל שמואל. כלהו פסיק טעמא בגווייהו. חוץ ממשה משה, דלא פסיק טעמא בגווייהו. מ"ט. אברהם אברהם, בתראה שלים, קדמאה לא שלים, דהשתא שלים בעשר נסיוני, ובגין כך פסיק טעמא בגווייהו, דהשתא לא הוה איהו כדקדמיתא.

(רלב) יעקב יעקב, בתראה שלים, קדמאה לא שלים, דהשתא אתבשר ביוסף, ושראת עליה שכינתא. ועוד, דהשתא אשתלים בארעא, אילנא קדישא

חלופי גרסאות

י מוסיף כמה דתנינן משה משה בכלהו. כ ל"ג כגון ; בכלהו אתר בר משה משה דלא פסיק טעמא בגווייהו אברהם. ל ל"ג מן יעקב עד בתראה. מ אשלים עשר. נ דעד השתא ; דעד השתא לא הוה.

מסורת הזהר

(א) (שמות לד) ויצא ק צ"ו ב (בראשית כב) וירא קנב צ"ד ג (שם מו) ויחי פ אות רנו ד (ש"א ג) ח"ג רצד :

חוטמא דו"א

הסולם

מאמר

שהם נקראים שם ז' רהיטין, בסו"ה רצוא ושוב. (ע"ש). אף כאן נפיק בבהילו ואתעבד דינא. וז"ש, ומאן מעכב להאי חוטמא דלא יפיק תננא, חוטמא דעתיקא קדישא, כי כל בחינה מקבלת מבחינתו בעליון, וכשהוא מקבל ממנו החסדים מתלבשת בהם החכמה ואז היא מאירה גם בחוטם דו"א, וגם החוטם דו"א נקרא עתה, ארך אפים כמו החוטם דעתיקא קדישא, כי החכמה שה"ס אורך, מאירה בו.

(רלא) והיינו רזא דתנינן וכו' : והיינו הסוד שלמדנו. הויה הויה, מפסיק טעם ביניהם, דהיינו שיש קו מפסיק בין הויה הא' להויה הב'. וכן בכל מקום שנזכר שם ב' פעמים פוסק טעם ביניהם, כמו, אברהם אברהם, יעקב יעקב, שמואל שמואל בכלם מפסיק טעם ביניהם, בין שם הא' לשם הב'. חוץ ממה משה, שאין טעם מפסיק בין משה הא' למשה הב'. מהו הטעם. הוא כי אברהם אברהם הנזכר ב' פעמים, יורה, שאברהם הב' שלם, ואברהם הא' אינו שלם. כי עתה נשלם בעשרה נסיונות. ומטרם זה לא היה שלם. ומשום זה מפסיק הטעם ביניהם, להורות, כי עתה אינו כמו מקודם לכן.

(רלב) יעקב יעקב בתראה וכו' : וכן יעקב יעקב, יורה שיעקב הב' שלם והא' אינו שלם. כי עתה נתבשר שיוסף חי, ושרתה עליו השכינה

הנקרא שמים, כי שמים הוא אותיות אש ומים, שמורים על רחמים ודין. להוציא מי שאין בו דין כלל שאינו מהפך לדין. (רל) תאנא האי חוטמא וכו' : למדנו חוטם זה דו"א, הוא קצר, וכשהעשן מתחיל לצאת הוא יוצא בחפזון, והדין נעשה. ומי מעכב את החוטם שהדין לא יצא, הוא החוטם של עתיקא קדישא, שהוא נקרא ארך אפים לכל. הן לצדיקים והן לרשעים.

פירוש. כמו העינים דו"א, שהם חסרים מקו ימין שהוא חסדים, משום שאצילותן מתחילה מעת שיוצאת ה' מאויר, ונתגלה הקו השמאלי, ושולט בלי ימין, (כנ"ל אות ר"ח) אף החוטם דו"א הוא כך, שמתחיל מקו שמאל, מטעם היותו כולל את העינים, וע"כ כמו שהעינים ממשיכים החסדים מעינא פקחא דא"א, אף החוטם ממשיך החסדים מחוטם דא"א, כי כל בחינה מקבלת מבחינה שכנגדה בעליון. וז"ש האי חוטמא זעיר, כי מטרם שהחוטם מקבל החסדים מחוטם דא"א להלביש החכמה, אין החכמה מאירה בו, והוא קצר, כי החכמה היא ארוכה. וכד שארי תננא לאפקא, נפיק בבהילו ואתעבד דינא. ואי יוצאים רק הדינים המחוברים עם החכמה, שנקראים כאן עשן, שהם יוצאים להעניש הרשעים הממשיכים החכמה ממעלה למטה, כנ"ל בגוף סומקא שבעינים (באות ר"י) וכמו (דפו"י דף קל"ז ע"ב י) דף קל"ח ע"א)

כגוונא דלעילא, בתריסר תחומין, בשבעין ענפין, מה דלא הוה בקדמיתא. ובגיני כך, בתראה שלים, קדמאה לא שלים, ופסיק טעמא בגווייהו. שמואל שמואל, טעמא פסיק בגויה. מ"ט. בתראה שלים, קדמאה לא שלים, דהשתא הוה נביאה, וקודם לכן לא הוה נביאה. אבל משה משה, לא אפסיק טעמא בגווייהו, דמיומא דאתיליד, שלים הוה. דכתיב (ה) ותרא אותו כי טוב הוא.

רלג) אוף הכא יי יי, פסיק טעמא בגווייהו, קדמאה שלים, בתראה שלים בכלהו. ומשה, באתר דינא אמר, לנחתא לון מעתיקא קדישא, רחמין לזעיר אנפין. דהכי תנינן, כמה חילא דמשה, דאחית מכילן דרחמי לתתא. וכד אתגלי עתיקא בזעיר אפין, כלא ברחמי אתחזון. וחוטמא אשתכך, ו אשא ותננא לא נפיק, ע כד"א (ו) ותהלתי אחטם לך.

רלד) ותאנא, בתרין נוקבין דחוטמא, בחד נוקבא נפיק תננא להיט, ומשתקעא בנוקבא דתהומא רבא. ומחד נוקבא, נפיק אשא דאוקיד בשלהובוי, ומתלהטא פ באלף וארבע מאה עלמין דבסטר שמאלא. ומאן דגרים לקרבא בהאי, אקרי אש יי. אשא צ דאכלא ואוקיד כל שאר אשין. והאי אשא לא אתבסם, אלא באשא דמדבחא. והאי תננא דנפיק מנוקבא אחרא, לא אתבסם אלא בתננא דקרבנא.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ט אשא. ע דכתיב; מוסיף כמה דתנינן דכתיב. פ בארבע אלף עלמין. צ מוסיף דאכלא אשא. ק מוסיף דקרבנא דמדבחא.

(ה) (שמות ב) שמות נח צ"ש ו) (ישעיה מח) משפטים קע צ"ל

מאמר

הסולם

חוטמא דז"א

הויה הא' שלם, אבל הויה הב' שלם בכל השלמות, כי הויה הב', הוא ז"א בזמן שמקבל מ"ג תקוני דיקנא דז"א ויש לו ג"כ י"ג תקוני דיקנא כמוהו. ומשה במקום הדין, שהוא ז"א, אמר להוריד י"ג מדות מעתיקא קדישא שהוא דחמים, לז"א. כי כך למדנו. כמה יפה כחו של משה שהוריד י"ג מדות הרחמים מעתיקא קדישא למטה, וכשנגלה עתיקא קדישא בז"א, הכל נראים ברחמים, והחוטם נשקט, ואש ועשן אינם יוצאים. כמש"א ותהלתי אחטם לך. שיורה על הזמן, שהחוטם דז"א הוא ברחמים.

רלד) ותאנא בתרין נוקבין וכו': ולמדנו, בב' נקבים של החוטם, בנקב אחד יוצא עשן לוהט ומשתקע בנקב של התהום הגדול. ומנקב אחד יוצא אש שורף בלהביו, ומתלהט באלף ות' עולמות שבצד שמאל, דהיינו בקו וחצי דג"ר דשמאל, שהם אלף ות' (כנ"ל באות ר"ז) ומי שגורם לקרב לזה, נקרא אש ה'. שהוא אש אוכלת ושורפת כל שאר אשים. ואש זה אינו מתבסם אלא באש המזבח

השכינה. משא"כ כשהתאבל על יוסף נסתלקה ממנו שכינה. ועוד, כי עתה נשלם בארץ אילן הקדוש, שהוא יעקב, כעין של מעלה, כמו ז"א שיש בו י"ב תחומין, שה"ס י"ב צרופי הויה, וע' ענפים, כי י"ב הצרופים מאירים בכל קצה מעטשה קצוות שלו, והם ע"ב, שה"ס ע' סנהדרין ובי' עדים. וע' סנהדרין נק' ע' ענפין. אף האילן הקדוש שבארץ, שה"ס יעקב, כבר הוליד י"ב שבטים שנתפשטו מהם ע' נפש, מה שלא היה לו מקודם לכן, ומשום זה, יעקב הב' שלם, יעקב הא' אינו שלם, וע"כ מפסיק טעם ביניהם. וכן שמואל שמואל, מפסיק טעם ביניהם, מהו הטעם. הוא משום ששמואל הב' שלם, שמואל הראשון אינו שלם. כי עתה הוא נביא ומקודם לכן לא היה נביא. אבל משה משה, אין טעם מפסיק ביניהם, כי מיום שנולד היה שלם. שכתוב ותרא אותו כי טוב הוא. דהיינו שתיכף כשנולד שרתה עליו שכינה, שעליה נאמר כי טוב.

רלג) אוף הכא הויה הויה וכו': אף כאן הויה הויה, טעם מפסיק ביניהם, כי (דסו"י דף קל"ח ע"א)

א/רלה) וכלא ד תלייא בחוטמא, בגין כך כתיב, (א) וירח יי את ריח הניחח. דכלא בחוטמא תליין, לארחא האי חוטמא, בתננא, ואשא סומקא. ובגין כך אתקבל ברעוא. (ב) והאי דכתיב, (ג) ויחר אף יי. (ד) וחרה אף יי. (ה) וחרה אפי. (ו) פן יחרה אף יי. כלא בזעיר אפין אתמר, (ז) ולא בעתיקא.

ב/רלה) (א) תאנא, כתיב (ב) הטה אלהי אונך ושמע האי ב איהו אודנא דאתעביד תחות שערי. ושערי תליין עליה. (ג) ואודנא אתעביד ברשומי רשימין לגאוו. כמה (ד) דעביד דרגא (ה) בעקימא, מ"ט בעקימא. (ו) בגין למשמע טב וביש

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ד תליין. ש מוסיף והאי הוא. ת ל"ג ולא בעתיקא. א תאנא בצניעותא דספרא דרגא עמיקא ; [עקימא] למשמע טב וביש ודא איהו אודנא. ב ל"ג איהו. ג מוסיף ואודנא הוא למשמע ואודנא. ד דאעביד ; דבארי. ה מוסיף בעקימא להאי ולהאי. ו בגין דיתעבב קלא לאעלא כמותא ויבחין ביה מוחא ולא כבהילו. כבהילו. ול"ג בגין למשמע טב וביש.

(ז) (בראשית ח) נח פא צ"ג ח (במדבר יב) ח"ג קלג. (ט) (דברים יא) וישב סג צ"א ז"ח כח ט"ג שי"ט (י) (שמות כב) ז"ח עז ט"ג שכ"ד כ (דברים ו) (ז) (דניאל ט) ח"ג קלו. קמו : רנו : ת"ז ת"ע קכב.

חוטמא דו"א

הסולם

מאמר

המזבח. ואותו העשן היוצא מהנקב האחר של החוטם, אינו מתבשם אלא בעשן הקרבן. פירוש. כבר נתבאר לעיל ג' בחינות הדין שישנם בחוטם, שהם סומקא, ואוכמא, ובין תרי גווני. שסומקא הי"ס אש של השמאל, שהי"ס דינין דדכורא. ואוכמא, הי"ס המלכות שמתוך ליקוי הכפול שבה קבלה גוון אוכמא, ובין ב' גווני, היינו פנימיות האוכמא שהי"ס המלכות דמדת הדין (ע"ש באות רכ"ד). ואותם הדינים מכנה כאן הוזהר בשם אש ועשן, ומאן דגרים לקרבא, אשר סומקא הי"ס אש. הנמשך מקו שמאל, ועשן, הי"ס אוכמא. שהיא מלכות הנאחות באש השמאל. ומאן דגרים למלכות שתאחו באש השמאל, הי"ס מדת הדין שבמלכות דהיינו פנימיות האוכמא. וז"ש בחד נוקבא נסיק תננא לחיט, שהי"ס המלכות הממותקת שנקראת אוכמא. ומשתקעא בנוקבא דתהומא רבא. כי נקב הוא מלכות, התהום הגדול הוא מלכות שעלתה במקום בינה שהי"ס הים הגדול, והגבול שנעשה, הי"ס תהום הגדול (כנ"ל אות ר"ד ע"ש) ומחד נוקבא נסיק אשא דאוקיד בשלחובי ומתלהטא באלף ות' עלמין דבסטר שמאלא, שהי"ס סומקא שבצד שמאל שעולים אלף ות' (כנ"ל באות ר"ז) ומאן דגרים לקרבא כהאי, הי"ס פנימיות של גוון אוכמא, שהי"ס מלכות דמדת הדין (כנ"ל באות ר"ד) וז"ש שהוא אשא דאכלא ואוקיד שאר אשין, כי כל הדינים נמשכים ממנו. ומתבשם באשא דמדכחא, שהי"ס דינין דשמאל. וחאי תננא וכו' בתננא דקרבנא, כי אש המזבח (דסוי דף קל"ח ע"א)

הנאחו בקרבן הוא מעלה עשן, בסוד רית ניחח (כמ"ש לפנינו). רלה/א) וכלא תלייא בחוטמא וכו' ; וכל המיתוקים של הדינים תלויים בחוטם, משום זה כתוב, וירח ה' את ריח הניחח. כי הכל תלוי בחוטם שהחוטם הזה יריח בעשן ובאש האדום, העולים מן הקרבן. ומשום זה מתקבל הקרבן ברצון. וז"ש ויחר אף ה'. וחרה אף ה'. וחרה אפי. פן יחרה אף ה'. הכל נאמר בז"א, ולא בעתיקא. שאזא א"א.

פירוש, שהכהן המקריב את הקרבן ממשך הארת חוטם א"א לחוטם דו"א, שאז מתהפכים כל הדינים לרחמים, ואז מעלה אש ועשן העולים מקרבן, המעוררים הדינים דאש ועשן שבחוטם, שכבר גמתקו ונעשו לרחמים, שפירושו שהחכמה דשמאל כבר נתיחדה עם החסדים שבימין, שאז אותם הדינים דשמאל נעשו לממשיכי החכמה, אלא בסוד ו"ק דחכמה הנקראים ריח והחסדים המלבישים הי"ס ניחוח. וז"ס וירח ה' את ריח הניחח. כי נתעוררה השפעת החכמה שנקראת ריח. וז"ש, דכלא בחוטמא תליין לארחא וכו', כי אין החכמה מושפעת אלא מן החוטם כנ"ל, והיינו בזמן שמקבל הארת חוטם דא"א. ונמצא שכל הארת חכמה שיש בעולמות, המכונה ריח תלוי בחוטם.

מאמר אודנין דו"א

רלה/ב) תאנא כתיב הטה וכו' : למדנו, כתוב, הטה אלקי אונך ושמע. זו היא און שנעשתה

ותאנא, מהאי עקימא דבגו אודנין, תליין כל אינון מארי דגזפין, דכתיב בהו, (ח) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר.

מסורת הוהר

(ח) (קהלת י' לך קכ צ"ו)

מאמר

הסולם

אודנין דז"א

פרסא באלכסון באמצע המדרגת. כי תקון זה הוא שורש כל התקונים. כי עייז אפשיד לתחתונים לקבל אור העליון, ולולא קבלו הקטנות מבינה לא יכלו לקבל גם הגדלות. (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וכן עייז געשית אפשרות שהתחתון יוכל לעלות למקום העליון. (כמ"ש בויקהל אות קל"א).

וז"ש. אודנא דאתעביד תחות שערי ושערי תליין עליה, היינו בעת קטנות מטדם שהי' יוצאת מאויר הבינה, אז השערות. שה"ס הדינים. מכסות את האזנים, ואין בהן שמיעת התפלה. ואודנא אתעביד ברשומי רשימין לגאז כמה דעביד דרגא בעקימא, דהיינו התקון של עלית מלכות בבינה, שנקרא דרגא בעקימא, דהיינו מדרגה באלכסון. כי כל מדרגה יש בה ד' דוחות חו"ב תו"מ לד' דוחות דדום צפון מזרח מערב, שה"ס צורת מרובע. וכשנעשה התקון של עלית מלכות שה"ס מערב אל הבינה שה"ס צפון, נתחברו המערב והצפון ונעשו צלע אחת באלכסונא. שה"ס משולש. (כמ"ש לעיל לך דף ח' ד"ה ומכח, עש"ה) ומכאן יצאו י"ב גבולי אלכסון כמ"ש שם. וז"ס שכל הפרסאות שנעשו במדרגות מכח עלית המלכות לבינה, הם פרושים באלכסון.

וז"ש. מ"מ בעקימא. בנין למשמע טב וביש. כי מתחילת עלית המלכות לבינה, מתמעטת הבינה מג"ד, בסוד שהאור נעשה לאויר. שהיא לכאורה ביש. אמנם בשביל זה אח"כ כשיוצאת הי' מאויר והבינה חודרת לאור נמשכת ממנה הגדלות לכל הפרצופין, והוא טב. ונמצא שכניסת הי' לאור היא שמועה לא טובה. ויצאת הי' מאויר היא שמועה טובה. אמנם באמת גם כניסת הי' לאור היא שמיעה טובה. כי לולא זה, לא היו נמצאים מחוץ בורין ובבי"ע, (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וז"ש. מהאי עקימא וכו' תליין כל מארי דגזפין, דכתיב בהו כי עוף השמים וגו'. שכל המלאכים בעלי כנפים, דהיינו אותה הקטנות המכונה כנפים המכסים האור, וכן לפרוח בהם, בעת גדלות, בסוד מגדל הפורח באויר, נמשכים מהאי עקימא, שהיא הפרסא באלכסון, דכתיב בהו, כי עוף השמים יוליך

שנעשתה מתחת השערות, והשערות תלויות עליה. והאזן נעשתה ברשומי דשומות בפנימיותה, כמי שעושה מדרגה באלכסון. מהו הטעם שהיא באלכסון. הוא כדי לשמוע טוב ורע. ולמדנו מאלכסון הזה שבתוך האזנים, תלויים כל אלו בעלי כנפים, שכתוב בהם, כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר.

פירוש. כבר נתבאר, כמו שיש ע"ס בפנימיות הראש, שהם המוחין, כך יש ע"ס בחיצוניות הראש, הנקראים גולגלתא עינים און חוטם פה. וההפרש ביניהם הוא, כי הע"ס דפנימיות הם לעצם הפרצוף, ומה שיוצא מהן לחוץ לאחריהם, נקראים גו"ע אח"פ. שה"ס ד' החושים, ראיה, שמיעה, ריח, ודבור, היוצא מן הפרצוף להאיר לתחתונים. וע"כ יש הבדל גדול בין חכמה ובינה דפנימיות הראש לחו"ב דחיצוניות הראש, כי החו"ב דפנימיות החכמה היא למעלה מבינה, והחו"ב דחיצוניות הראש, הבינה שה"ס אזנים היא למעלה מחכמה שה"ס עינים. והוא מטעם, כי החכמה ממש אינה מאירה כלום מחוץ לפרצוף, מטעם שהיא נסתמה עוד בחכמה סתימאה דא"א, ומה שמאיר בחיצוניות בסוד חוש הדאיה, היא רק מבינה שחודרה לחכמה בסוד הי' דנפיק מאויר, ונמצא שהאזנים והעינים שניהם הם בינה, אלא האזנים הן ג"ד רבינה, שה"ס או"א עלאין, שבהם אין החכמה מאירה לחוץ, והעינים, הן ו"ק דבינה, שה"ס ישסו"ת שבהם הי' יוצאת מאויר, והחכמה מתגלה, ולפיכך האזנים שהן ג"ד הן למעלה מעינים שהן ו"ק, אמנם אין הפירוש, שהעינים הן עצם הבינה, אלא הפירוש, אותו שיעור החכמה המתגלה בו"ק דבינה, ה"ס העינים, באפן, שהעינים הן חכמה ולא בינה, אלא שמתגלה מן ו"ק דבינה, מסוד הבינה שחודרה לחכמה, ולפיכך הג"ד של ראש דז"א, דהיינו החב"ד, נקראות אזנים, והחג"ת של ראש ז"א נקראות עינים, ונודע שכל מה שיש בפרצוף נמשך מבחינה עליונה שבו, נמצא שכל מה שיש בו"א נמשך מן האזנים. ולפיכך נתתקן שם שורש התקון של עלית המלכות, לבינה בסוד הי' הנכנסת לאור הבינה ונעשתה אויר, שמכאן נעשה באזנים, סוד

רלו) בגו אודנא, נטיף מג' חללי דמוחא, להאי נוקבא דאודנין. ומההוא נטיפא, עייל קלא בההוא עקימא, ואתצריף בההוא נטיפא, בין טב ובין ביש. טב, דכתיב (ט) כי שומע אל אביונים יי'. ביש, דכתיב (ס) וישמע יי' ויחר אפו ותבער במ אש יי'.

רלו) והאי אודנא סתים לבר. ועקימא עייל לגו, ז לההוא נוקבא דנטיפא מן מוחא, בגין למכנש קלא לגאו, ח דלא יפוק לבר, ויהא נטיר וסתים מכל

חלופי גרסאות

ז ההוא. ח ולא.

מסורת הזהר

(ג) (תהלים טט) בשלח קג צ"ג. (ט) (במדבר יא ח"ג רצז : ר"ז? ת"ע קכב.

אודנין דז"א

הסולם

מאמר

וכו' דלא יפוק לבר ויהא נטיר וסתים מכל סטרוי, כי אם היה יוצא מן האזן לחוץ היו מתגלות ג"ר דחכמה. משום שהאזן היא ג"ר. בג"כ הוא רזא, כי הג"ר הן סוד. ואסוד שתשפענה לחוץ. וז"ש, ווי לההוא דמגלי רזין וכו' כאלו אכחיש תקונא דלעילא וכו' כי נעשה תקון למעלה לגנוז הג"ר, והוא רוצה לגלותם ולהכחיש תקון זה.

ומ"ש, ועקימא וכו' בגין למכנש קלא לגאו, הענין הוא, שבעקימא זו שה"ס הפרסא. יש ב' תקונים, א) שבו הגבול שאור העליון לא יתפשט ממנו ולמטה, מחמת שעלתה לשם המלכות המסיימת האור. ב) שהוא מעלה את התחתון לעליון. והיינו בעת שהי' חוזרת ויוצאת מן האור, והמלכות יורדת ממקום הפרסא למקומה, הנה אז מתקיים ג"כ גבול הפרסא שאינו נותן לאור שיתפשט מפרסא ולמטה, אלא הבינה ותו"מ שירדו ממדרגה בוקעים הפרסא והם עולים ומתחברים עם כתר וחכמה שלמעלה מפרסא. כמ"ש זה באורך (לעיל ויקהל דף ל"ט ד"ה וזהו שאומר באות, ע"ש) ובדרך זה הפרסא מעלה את התחתון לעליון, כי בינה ותו"מ שנפלו מן המדרגה הם נופלים למדרגה שלמטה ממנה, ואח"כ בעת שהפרסא מחזירה אותם אל המדרגה והם עולים למעלה מפרסא ולוקחים עמהם גם את המדרגה התחתונה ומעלים אותה למעלה מפרסא (כנ"ל ב"א דף צ' ד"ה בגין) ובדרך זה עולה התפלה מעשיה עד אצילות ונעשית מ"ן לז"א ומלכות. (כנ"ל ויקהל בהסולט אות קל"א, עש"ה כי הוא אריכות גדול ואין להכפיל הדברים) וז"ש, ועקימא עייל לגו, לההוא נוקבא דנטיפא מן מוחא, בגין למכנש קלא לגאו, כי קול התפלה שעלה מן עשיה עד ז"א למ"ן, לא יוכל לקבל כלום כשנמצא למטה מפרסא דאודנין, אלא הפרסא דאודנין מעלה

את הקול, דהיינו הקול דקטנות, ואז בעל כנפים, אותו שקבל הקטנות הזו. יגיד דבר, יקבל אח"כ הגדלות שנקרא הגדה. כי החכמה נקראת הגדה.

רלו) בגו אודנא נטיף וכו' : בתוך האזן, נוטף מג' חללי המוח דז"א, שהם חב"ד, לנקב הזה שבאזנים. ומנוטפים האלו, נכנס הקול באלכסון ההוא, ונצרך בנוטפים האלו, אם לטוב ואם לדע. טוב, שכתוב, כי שומע אל אביונים ה'. דע, שכתוב, וישמע ה' ויחר אפו ותבער במ אש ה'.

פירוש. כבר ידעת שהאזנים ה"ס ג"ר דראש, דהיינו חב"ד, וז"ש, בגו אודנא נטיף מג' חללי דמוחא להאי נוקבא דאודנין, דהיינו שחב"ד דמוחא שהם ג"ר הפנימים מאידים ונוטפים בנקבי האזנים, שה"ס חב"ד חיצונים כנ"ל. ומההוא נטיפא עייל קלא וכו', זה יתבאר בדבור הסמוך.

רלו) והאי אודנא סתים וכו' : ואזן זו סתומה מבחוץ, והאלכסון נכנס בפנים לנקב האזן שבו הנוטפים מן המוח, כדי להכניס הקול לפנים, שלא יצא לחוץ, ויהיה שמור וסתום מכל צדדיו. משום זה הוא סוד. איי למי שמגלה סודות, כי מי שמגלה סודות, הוא כאלו גורע תקון העליון, שנתתקן לאסוף הסודות בפנים שלא יצאו לחוץ.

פירוש. כי האזן משונה משאר החושים, כי היא מקבלת בלבד, אבל אינה משפעת לחוץ כמו העינים והחוטם והפה. והוא מטעם כי אע"פ שמקור יציאת ה' מאוריד וגילוי החכמה, נעשה באזנים, שהם הג"ר דראש המשפיעים לוי"ק דראש ולכל הגוף, עכ"ז משם אין מגולה כלום לחוץ, כי הג"ר דחכמה נגנוז ואינם מושפעים אלא ו"ק דחכמה, שמקומם בעינים והחוטם כנ"ל. וז"ש והאי אודנא סתים לבר, שאין דבר מושפע ממנו לחוץ, ועקימא עייל

סטרוי. בג"כ הוא רזא. ווי לההוא דמגלי רזין, דמאן דמגלי רזין כאילו אכחיש תקונא דלעילא, דאתתקן למכנש רזין, ולא יפקון לבר.

רלח) * תניא, בשעתא דצווחין, ישראל בעאקא, ושערי מתגליין מעל כ אודנין, כ כדין עייל קלא באודנין, בההוא נוקבא דנטיף ממוחא, * וכנש במוחא. ונפיק בנוקבי דחוטמא. ואתזער חוטמא, * ואתחמם, ונפיק אשא ותננא מאינון נוקבין, * ומתערין * כל גבוראן, ועביד נוקמין. רלט) ועד לא נפקין מאינון נוקבין אשא ותננא, סליק ההוא קלא לעילא,

חלופי גרסאות

ט ותניא. י ל"ג ישראל. כ אודניה. ז ל"ג כדין. ח ובטש. נ ואחקטט. ס מתערין.

מאמר

הסולם

אודנין דז"א

מלמטה ממדרגה למדרגה בדרך בקיעות הפרסאות (המבואר לעיל ויקהל אות קל"א) עד שגם העקימא דאודנין נבקע ומעלה קול התפלה לפנים לנקב האזן, ושם נעשה הקול למ"ן לז"א, וז"א עולה לבינה ומיחד ב' קוין של הבינה זה בזה, ויוצאים ג' קוין חב"ד בתוך הבינה, ומשום שז"א גרם יציאתם, מקבל אותם גם הוא, בסוד תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא. (כנ"ל ב"א דף רפ"ו ד"ה תלת ע"ש) והם נמשכים לג' חללי גולגלתא דז"א. וכיון שקול התפלה גרם שז"א יעלה למ"ן לבינה ויקבל ג' מוחין חב"ד, זכה בהארתם גם הקול, כי זה הכלל שכל שיעור האור שהתחתון גורם לעליון זוכה בו גם התחתון, ולפיכך אלו ג' מוחין חב"ד שקיבל ז"א ע"י קול התפלה, נוטפים משם אל נקב האזן ששם קול התפלה, וגם הקול מקבל הארת ג' מוחין אלו. וז"ש, כדין עייל קלא באודנין בההוא נוקבא דנטיף ממוחא, שאז עולה קול תפלת ישראל המתפללים מתוך צרתם, באותו נקב האזן שנוטף בו מן המוח. ונעשה שם מ"ן לז"א שז"א יעלה לבינה ויחד שם השמאל עם הימין ויוצא שם ג' קוין חב"ד, ובסוד חד בתלת קיימא נמשכים לג' חללי גולגלתא דז"א, וכיון, שקול התפלה גרם ג' מוחין אלו לז"א זוכה בו גם הקול, וע"כ נוטפים ג' מוחין אל נקב האזן ששם קול התפלה והקול מקבל אותם, וז"ש וכנש במוחא, שהקול אוסף הארת המוח, אמנם אינו יורד למקומו דרך נקב האזן, כי האזן סתים הוא לבר (כנ"ל אות רל"ז) אלא שיוצא דרך החוטם שהוא בחינת ו"ק דחכמה, וז"ש, ונפיק בנוקבי דחוטמא. שמדת הקבלה אינה בחינת און, שהוא ג"ר דחכמה, אלא בחינת חוטם שהוא ו"ק דחכמה. וכבר ידעת, שאין החכמה מתגלית אלא בזמן ירידת הדינים על הרשעים הממשיכים החכמה

מעלה את קול התפלה לפנים מן הפרסא, בנקב האזן, ששם יש נטיפא דג' מוחין חב"ד, ומשם הוא מקבל הארת המוחין ההם. דלא יפיק לבר, והקול אינו יכול לרדת דרך האזן לחוץ, משום שהאזנים הם בחינת ג"ר המאירים ממעלה למטה. והפרסא מגבילים, שמעכב האור לרדת ממטה למעלה, אלא שמחויב לצאת דרך העיינין וחוטמא כמ"ש לפנינו.

רלח) תניא בשעתא דצווחין וכו': למדנו בשעה שישאל ישראל צועקים מתוך צרתם, והשערות מתגלות מעל האזנים, אז נכנס הקול באזנים באותו הנקב שהמוח נוטף שמה, ואוסף מן המוח, ויוצא דרך נקבי החוטם, ומתקצר החוטם ומתחמם, ויוצא אש ועשן מנקבי החוטם אלו, ומתעוררות כל הגבורות, ועושות נקמות. רלט) ועד לא נפקין וכו': ומטרם ששם וענו יוצאים מנוקבי החוטם, עולה הקול ההוא למעלה, ובוטש בריח של המוח, ונוזלות שתי דמעות מן העינים, ויוצאים מן נחיריו עשן ואש בקול ההוא הממשיך אותם לחוץ.

פירוש. בשעה שהי' יוצאת מאויר הבינה ויוצאות הג"ר דחכמה, בסוד האויר שחור להיות אור, אז שולט קו השמאל בסוד נקודת השורק (כנ"ל ב"א דף ט"ו ד"ה ההיא) ונמשכים משליטתו דינים קשים על ישראל. וז"ש בשעתא דצווחין ישראל בעאקא, ושערי מתגליין מעל אודנין, כי עם יציאת הי' מאויר הבינה נפנות השערות מעל האזנים, שאז שולט השמאל בדינים קשים, וע"כ צריכים לז"א שיעלה לבינה בסוד קו האמצעי ויחד ב' הקוין זה בזה, והחכמה שבשמאל הבינה תתלבש בחסדים שבימין הבינה, אז מסתלקים הדינים דקו השמאל, ומאירים שניהם בסוד הרחמים, דהיינו בסוד ג' קוין חב"ד, אמנם אין ז"א עולה ליחד ב' קוין הבינה אלא ע"י אתערותא דלתתא, דהיינו ע"י קול תפלת ישראל העולה

רפ"י דף קל"ח ע"א * דף קל"ח ע"ב

ובטש ^ע בריחא דמוחא, ונגדין תרין דמעין מעיינין, ונפק ^פ מנחירוי תננא ואשא, בההוא קלא דנגיד לון לבר.
 (מ) בההוא קלא דעייל באודנין, אתמשכאן ^ז ומתערן כולי האי, בגין כך כתיב, וישמע ^י ויחר אפו ותבער במ אש ^י. בההיא שמיעה דההוא קלא, אתער ^ק מוחא. תנא, כתיב הטה אלהי אונך, כלומר ^ר ארכין. שית מאה אלף רבוא אינון מאריהון דגדפין, דתליין באלין אודנין. וכלא אתקרון אזני ^י. ומה דאתמר הטה ^י אונך, אונך ^ת בזעיר אפין ^א אתמר.

חלופי גרסאות

ע ברישא דמוחא ; ברישא במוחא. פ מנהירו. ז ומתעכבין ; ומתערין. ק כלא. ר אודנין. ש כמה ת דזעיר. א ל"ג אתמר.

אודנין דז"א

הסולם

מאמר

ההוא שנכנס באזנים נמשכים ומתעוררים כל זה הנ"ל, משום זה כתוב, וישמע ה' ויחר אפו ותבער במ אש ה'. כי בשמיעה ההיא, של הקול שנכנס באזן מתעורר המוח, שמשם מושך הקול, רחמים לצדיקים, ונקמות על הרשעים. למדנו כתוב, הטה אלקי אונך וראה, כלומר השפל. דהיינו שיוריד וישפיל העקימא שבאזן, למקום הקול ועלה את קול התפלה לתוך פנימיות האזן ששם המוחין (כנ"ל אות רל"ז) שש מאות אלף רבוא הם בעלי כנפים התלויים באלו אזנים וכולם נקראים אזני ה'. ומה שנאמר הטה ה' אונך, אונך, בז"א נאמר, כי מעשי התחתונים מגיעים כך עד ז"א.
 פירוש. כבר ידעת שהחכמה הנמשכת בעולמות הוא מבינה החוזרת לראש א"א, ומקבלת ממנו חכמה. ולפיכך נבחנת הארת החכמה על שם א"א, שספירותיו בסוד מאה אלף, וכיון שמקובלים ממנו רק ו"ק דחכמה, הם שש מאות אלף. ועם החסדים הנמשכים מעתיק, שספירותיו בסוד רבוא רבבן, הם נעשים שש מאות אלף רבוא. וזהו חשבון כללי של כל המוחין היוצאים למטה ע"י העקום שבאודנין, שבז"א, במשך שתא אלפי שני עד גמד התקון. וז"ש שית מאה אלף רבוא אינון מאריהון דגדפין. ונקראים בעלי כנפים, על שם הכיסויים שהם מקבלים מן הפרסא דז"א, שה"ס עקימא דאודנין, שבהם יורדים ועולים באויר, שבעת קטנות נכנסת ה' באור, והם יורדים לבחינת ו"ק, ובעת גדלות יוצאת ה' מאויר והורד הפרסא, והם עולים ומקבלים על ידה בחינת ג"ר. ונמצא שהן פורחים על ידה באויר כמו בכנפים, וע"כ נקראים המוחין מאריהון דגדפין דתליין באינון אודנין, כלומר בעקימו דאודנין.

החכמה ממעלה למטה (כנ"ל אות רי"ט) ולפיכך בעת שקול התפלה עם הארת המוחין שאסף בנקב האזן, רוצה לרדת דרך נוקבי החוטם, מתעוררים אז בחוטם הדינים דסומקא ואוכמא שיש בה מקו השמאל, (כנ"ל אות רכ"ד) וז"ש, ואתזער חוטמא ואתחמם ונפיק אשא ותננא מאינון נוקבין ומתערין כל גבוראן מאינון נוקבין, ואז יחד עם כל אלו הגבורות והנקמות היוצאים מן החוטם, שיורדים על הרשעים, יורד ג"כ קול התפלה עם הארת החכמה והרחמים שבה, ומגיע אל ישראל. שז"ס שמרחם על ישראל.
 ובכדי שלא נטעה לומר, שישר מן האודנין יוצא הקול לחוטם, שזה אינו בסדר המדרגה, כי הסדר הוא שמאודנין שהן חב"ד בא הקול לעיינין, שהם חו"ג, ומעיינין בא הקול לחוטם, ומחוטם יורד למטה, וז"ש, ועד לא נפקין וכו' פליק ההוא קלא לעילא ובטש בריחא דמוחא, דהיינו שהקול מקבל ו"ק דחכמה מן המוחין, הנקראים ריח ואח"כ, ונגדין תרין דחכמה נקראים ריח. וה"ס הדינים דעינים דמעין מעיינין, שה"ס הדינים דעינים המתגלים עם גילוי החכמה, הנקראים סומקא ואוכמא (כנ"ל אות רכ"ב) שהקול נכלל בהן, ואח"כ ונפק מנחירוי תננא ואשא, שהם הדינים דחוטם (כנ"ל אות רכ"ג) והם יוצאים עם הקול תפלה ההוא המושך אותם לחוץ ע"י המ"ן שלו. וז"ש, בההוא קלא דנגיד לון לבר, ועמהם יורד קול התפלה הכלול במוחין לבר, דחב"ד, שהם רחמים, אל ישראל, והם נושעים מצרותיהם. והדינים המלוים אותה, מביאים נקמות על המצירים לישראל.

(מ) בההוא קלא דעייל וכו': בקול

רמא) מסטרא דחד חללא דמוחא ב תליין אודנין. ומחמשין תרעין דנפקין מההוא חללא, דא ג הוא תרעא חד, דנגיד ונפיק ואתפתח בההוא נוקבא דאודנא, ד כתיב ט כי און מלין תבחן. וכתיב פ ובוחן לבות וכליות. ומסטרא דאתפשטותא דההוא חללא, ה דחמשין תרעין ו דאתפשטותא בגופא, באתר דלבא שארי, מתפשט ההוא חללא דחמשין תרעין, ואודנא קרי ביה בחינה, ובלבא קרי ביה בחינה, משום דמאתר חד מתפשטין.
 רמב) תאנא בצניעותא דספרא, ז כמה דאודנא דא אבחן בין טב ובין ביש,

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ט (איוב לד) ח"ג רצד : רצה : פ (תהלים ז) ב ותליין. ג אית. ד ומסטרא דאתפשטא דההוא חללא דחמשין תרעין אתפשט בגופא באתר דלבא שארי וע"ד באודנא קרי ביה בחינה ובלבא קרי ביה בחינה וכתיב כי און מלין תבחן וכתיב ובוחן לבות וכליות משום. ה חמשין. ו דאתפשט. ז משום

מאמר

הסולם

אודנין דז"א

אודנין, כלומר, שיציאת הי' מן האויר הנעשה בעקימא דאודנין מוציאה מוח השמאל דז"א שיש בו חמשים שערים, ומחמשין תרעין דנפקין מההוא חללא דא הוא תרעא חד, דהיינו שער הראשון, דנגיד ונפיק ואתפתח בחהוא נוקבא דאודנין דהיינו ע"י יציאת הי' מאויר הנוהג בעקימא דאודנין, מתגלה שער הא' דחלל השמאל דז"א שראשית הגילוי של חמשים שערים דמוח השמאל שלו, נמשך ויוצא ונפתח ע"י יציאת הי' מן הפרסא שבאודנין. ומסטרא דאתפשטותא וכו' באתר דלבא שארי, דהיינו כנגד מקום החזה שבגוף ששם שורה הלב, ושם ישנה הפרסא המבדלת בין ג"ר דגוף לו"ק דגוף כנ"ל. מתפשט ההוא חללא דחמשין תרעין, דהיינו ע"י יציאת הי' מן הפרסא מתגלה הקו השמאלי, והמוח השמאלי שיש בו חמשים שערים מתפשט לתוך הגוף. ולפיכך, ואודנא קרי ביה בחינה, דהיינו און מלין תבחן. ובלבא קרי ביה בחינה, דהיינו ובוחן לבות וכליות. דהיינו ששם הוא ההבחנה של יציאת הי' מן האויר, הממשיך ומגלה המוח השמאלי דז"א, משום ששם עומדות הפרסאות. וכן אחר היחוד דקו האמצעי, הוא מבחין בין הרחמים דקו ימין ובין הדינים דקו שמאל.

רמב) תאנא בצניעותא דספרא וכו' : למדנו בספרא דצניעותא, כמו שאון זו מבחינה בין טוב לרע, כך הכל. דהיינו בכל הספירות דז"א. כי בז"א יש צד טוב וצד רע, שהם ימין ושמאל, רחמים ודין. ואון זו כלולה במוח. ומשום שנכללה במוח ובחלל אחד, נכללה בקול הנכנס בה. שבאון הוא נחשב לשמיעה. ובשמיעה

רמא) מסטרא דחד חללא וכו' : מצד חלל אחד של המוח דז"א, שהוא צד השמאל, תלויים ממנו האזנים, ומן חמשים השערים שיוצאים מחלל ההוא (כנ"ל אות קצ"א) זה הוא שער אחד הנמשך ויוצא ומתפתח בנקב ההוא של האון. שכתוב, כי און מלין תבחן. וכתוב, ובוחן לבות וכליות, כי מצד התפשטות של המוח שבחלל בחמשים השערים המתפשטים בגוף, הנה במקום שהלב שורה מתחיל להתפשט המוח שבחלל ההוא דחמשים שערים. וע"כ באון נאמר בה בחינה, ובלב נאמר בו בחינה, משום שמתפשטים ממקום אחד.

פירושו. ב' פרסאות עקריות הם בז"א. א, בראש, המבדלת בין ג"ר דראש לו"ק דראש, שה"ס העקימא דאודנין. ופרסא ב', הוא בגוף, המבדלת בין ג"ר דגוף שהן חג"ת ובין ו"ק דגוף שהם נה"י, דהיינו הפרסא שבמקום החזה דז"א, שבפנימית הגוף הוא מקום הלב. ולפיכך נוהג באודנין, ובלבא, סוד ההבחנה, דהיינו להבחין, אם להוציא הי' מן האויר, ולהחזיר את בינה ותו"מ שנפלו מן המדרגה, שעל ידיהם יוצא קו השמאל, שה"ס המוח שבחלל השמאלי דז"א. כנ"ל. או שלא להוציא הי' מן האויר, ולא להחזיר הבינה ותו"מ אל המדרגה. שאז אין גילוי למוח השמאל דז"א. באפן, שיציאת הי' מן האויר, הוא שער א' הראשון מן חמשים שערים שבמוח השמאלי דז"א. וכן אח"כ, כשמבחין בין דינים דשליטת השמאל, נכנס בו קו אמצעי ומיוחד הימין והשמאל זה בזה, ואז מבחין בין החסדים שבימין ובין הדינים שבשמאל.

ו"ש, מסטרא דחד חללא דמוחא תליין (ופר"י דף קל"ח ע"א)

כך כלא. דבזעיר אפיין אית סטרא דטב וביש. ימינא ושמאלא. רחמי ודינא. והאי אודנא כליל במוחא ומשום דאתכלל במוחא ׀ ובחללא חד. ׀ אתכליל בקלא דעייל ביה. ובאודנא קרי ביה שמיעה. ובשמיעה אתכליל בינה. שמע: כלומר, הבן. אשתכח דכלא בחד מתקלא אתקל. ומלין אלין למאריהון דמאריין אתיהבן, למשמע ולאסתכלא ולמנדע.

(רמג) ת"ח, כתיב, ׀ יי שמעתי שמעך יראתי וגו', האי קרא אשתמודע, דכד נביאה ׀ קדישא, שמע, ואסתכל, וידע, וקאים על תקונין אלין, כתיב יראתי, תמן יאות הוא לדחלא ולא תבר קמיה, האי בזעיר אפיין אתמר.

(רמד) כד אסתכל וידע מה כתיב. יי פעלך בקרב שנים חייהו. האי לעתיק יומין אתמר. ובכל אתר דישתכח, יי יי, ביו"ד ה"א תרי זמני, או באלף דל"ת, ויו"ד ה"א, חד לזעיר אפיין, וחד לעתיקא דעתיקין. ואף על גב דכלהו חד, וחד שמא אקרו.

(רמה) ותנינן אימתי אקרי שם מלא. בזמנא דכתיב יי אלהים. דהאי הוא

חלופי גרסאות
׀ בחללא. ׀ כליל. ׀ ואסתכל. ׀ מהימנא.

מסורת הזוהר
(ז) (חבוק ג) הקס"ו צו צ"א ח"ב מה. רמג. ח"ג
קי. קכח: קעט. ול. ת"ז תכ"ט עג. ת"ע קכב.
תק"ח צט ט"ב ש"ז קיב ט"ג ש"ג.

הסולם

אודנין דז"א

מאמר

ראיה, והבינה נקראת שמיעה. אשתכח דכלא בחד מתקלא אתקל, שהרי האזן היא בינה. ובה נכלל המוח השמאלי שהוא בינה. ובו השמיעה, שהיא בינה. והכל הוא במשקל הבינה. (רמג) ת"ח כתיב ה' וגו': בוא וראה כתוב, ה' שמעתי שמעך יראתי. מקרא נודע, בעת שהנביא הקדוש שמע, והסתכל, וידע, ועמד על אלו התקונים שבאזן ששם סוד, שמעתי שמעך, כתוב יראתי. כי שם יפה הוא לידא ולהשבר לפניו. מחמת הגילוי של קו השמאל, הנוהג שם כנ"ל. וזה נאמר באודנין דזעיר אנפיין.

(רמד) כד אסתכל וידע, מה כתוב, ה' פעלך בקרב שנים שהסתכל וידע, מה כתוב, ה' פעלך בקרב שנים חייהו. זה נאמר לעתיק יומין. כי בכל מקום שנמצא הויה הויה, ביי"ה ב' פעמים. או אחד באלף דלת, ואחד ביי"ה, שם אחד הוא לזעיר אנפיין, ושם אחד הוא לעתיקא דעתיקין. ואע"פ שז"א ועתיקא הכל אחד, ובשם אחד נקראים.

(רמה) ותנינן אימתי אקרי וכו': ולמדנו מתי נקרא שם מלא. הוא בזמן שכתוב הויה אלקים שזה הוא שם מלא דעתיק מכל, ודזעיר אנפיין. כי הויה ה"ם עתיק ואלקים הוא ז"א. וכולו הוא נקרא שם מלא. ושאר השמות אינם נקראים שם מלא. כמו שהעמדנו, ויטע הויה אלקים

ובשמיעה נכללה הבינה. שמע, פירושו הבן. דהיינו בינה. נמצא שהכל במשקל אחד נשקל. ודברים אלו ליושבים על כסא מדין נתנו, לשמוע ולהסתכל ולדעת.

פירוש. כמו אחר ביאת הקו האמצעי ומיחד הימין והשמאל, יש באזן הבחנה בין ימין לשמאל בסוד רחמים על ישראל ונוקמין על המצידים לישראל, כך בכל ספירות דז"א יש צד של טוב וצד של רע דהיינו קו ימין וקו שמאל שיש בכל ספירה וספירה דז"א וז"ש כמה דאודנא דא אבחן בין טוב ובין ביש כך כלא, דבז"א אית סטרא דטב וביש, ימינא ושמאלא, רחמי ודינא. ונתבאר לעיל שבעת יציאת ה' מן האויר, אז נמשך באזן מוח השמאל, בסוד נקודת השודק. וכן אז, העוקמא דאודנין מעלה את הקול לתוך נקב האודנין (כנ"ל אות רל"ז) וז"ש, משום דאתכלל במוחא ובחללא חד, דהיינו שהי' יצאה מאויר הפרסא שבאודנין, ונגלה מוח השמאל, שאז נכלל באזן כנ"ל, אתכליל בקלא דעייל ביה, נכלל בעת הזאת בקול תפלה הנכנס באזן, כי בעת הזאת מעלה הפרסא שבאזן את הקול. כנ"ל. ואז היא שמיעת התפלה, וז"ש ובאודנא, כיון שקול התפלה נכנס באזן, קרי ביה שמיעה, ששומע התפלה, ובשמיעה אתכליל בינה, כי החכמה נקראת

שם מלא דעתיק דכלא, ודזעיר אנפין. וכלא הוא שם מלא אקרי. ושאר לא אקרי שם מלא. כמה דאוקימנא, (ק) ויטע יי אלהים, שם מלא בנטיעות גנתא. ובכל אתר, יי אלהים, אתקריא שם מלא. יי, כלא הוא בכללא. וההוא זמנא אתערון רחמין בכלא.

(רמו) יי פעלך בקרב שנים חייהו, לעתיק יומין אתמר. מאן פעלך. זעיר אפין. בקרב שנים, אינון שנים קדמוניות, דאקרון ימי קדם, ולא אקרון שנות עולם. שנים קדמוניות אינון ימי קדם. שנות עולם אלין ימי עולם. והכא בקרב שנים, מאן שנים. שנים קדמוניות. חייהו ז למאן. חייהו ם לזעיר אפין. דכל נהירו דיליה מאינון שנים ז קדמוניות אתקיימו, ובג"כ אמר חייהו. ברוגז רחם תזכור, לההוא חסד עלאה ם דעתיקא דעתיקין, דביה אתער רחמין לכלא, למאן דבעי לרחמא, ולמאן דיאות לרחמא.

(רמו) תאנא, אר"ש, אסהדנא עלי שמיא, ם ולכל אלין דעלנא קיימין. דחדאן מלין אלין, בכלהו עלמין. וחדאן בלבאי מלי, ובגו פרוכתא ם עלאה דפריסא עלנא, מתטמרין, וסלקין, וגניזו להו עתיקא דכלא, גניזו וסתים מכלא. וכד שרינא למללא, לא הוו ידעין חבריא, דכל הני מלין ז קדישין מתערין הכא. זכאה חולקיכון חבריא דהכא. וזכאה חולקי עמכון, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

מסורת הזוהר

(ק) (בראשית ב) תרומה קמב צ"צ

חלופי גרסאות

ז ממאן. ם מזעיר. ז ל"ג קדמוניות. ם ל"ג דעתיקא דעתיקין. ע לכל. ם דפרסא עלאה מתטמרין. צ ל"ג קדישין.

מאמר

הסולם

אודנין דז"א
זה אמר, חייהו. ברוגז רחם תזכור, היינו שיזכור בחסד עליון הזה של עתיק דעתיקין שבו מתעוררים הרחמים לכל, למי שצריך רחמים, ולמי שראוי לרחמים.

אלקים, הוא שם מלא שנטע בנטיעות הגן. ובכל מקום הויה אלקים נקרא שם מלא. הויה הויה ב"פ, הכל הוא בכלל, דהיינו ז"א ועתיקא. כנ"ל, אבל עוד לא נקרא שם מלא, כי בעת ההיא מתעוררים הרחמים בכל. ואינו נכלל בדין, אבל הויה אלקים נכלל מרחמים ודין. כי אלקים מורה על דין, וע"כ הוא שם מלא. רמו) ה' פעלך בקרב וגו': המקרא, ה' פעלך בקרב שנים חייהו, נאמר לעתיק יומין. שואל, מי הוא פעלך. ומשיב, הוא ז"א, הנאצל מעתיק יומין, בקרב שנים, אלו הם שנים קדמוניות, הנקראות ימי קדם, ואינו נקראות שנות עולם. כי שנים קדמוניות הן ימי קדם, דהיינו ספירות עתיק יומין. שנות עולם הן ימי עולם, שהם ספירות ז"א. וכאן שכתוב, בקרב שנים, מי הן השנים. שנים קדמוניות דעתיק יומין, חייהו, למי, חייהו היינו לזעיר אנפין, שכל הארץ שלו, מאלו שנים קדמוניות דעתיק יומין מתקיים, ומשום (דפו"י דף קל"ח ע"ב)

מאמר ט' ת"ד דז"א

(רמו) תאנא אר"ש אסהדנא וכו': למדנא, א"ר שמעון מעיד אני עלי את השמים, וכל אלו העומדים עלינו, דהיינו כל המרכבות ומחנות המלאכים, שדברים אלו שמחים בכל העולמות, והדברים שמחים בלבי, ומסתתרים ועולים בתוך פרוכת העליונה הפרושה עלינו (כנ"ל אות קס"ו) ומסתיר אותם העתיק מכל הגנוז וסתום מכל. וכשהתחלתי לדבר לא ידעו החברים שכל אלו הדברים הקדושים מתעוררים כאן, אשרי חלקכם החברים שבכאן, ואשרי חלקי עמכם בעולם הזה ובעולם הבא.

רמח) פתח ר"ש ואמר, ואתם הדבקים ביי אלהיכם וגו'. מאן עמא קדישא כישראל, דכתיב בהו (ש) אשריך ישראל מי כמוך, דכתיב (ת) מי כמוכה באלים יי, משום דאתדבקותא דלהון הוא בשמא קדישא בעלמא דין. ובעלמא דאתי יתיר מהכא. * דהתם לא מתפרשן מניה, מההוא צרורא דצרירין ביה צדיקיא, הה"ד ואתם הדבקים ביי, ולא כתיב הדבקים ליי, אלא ביי ממש. רמט) תאנא, כד נחית מן דיקנא יקירא עלאה, דעתיקא קדישא, סתים יטמיר מכלא, משחא דרבות קדישא, לדיקנא דזעיר אפינ. ש אתתקן ה דיקנא דיליה, בתשעה תקונין. ובשעתא דנהיר דיקנא יקירא דעתיקא דעתיקין, בהאי דיקנא דזעיר אפינ, נגדין תליסר מבויעין דמשחא עלאה, בהאי דיקנא. ומשתכחין ביה, עשרין ותרין תקונין. ומניה נגדין, עשרין ותרין אתוון ר דאורייתא קדישא. רנ) וא"ת דיקנא לא אשתכח, ולא אמר שלמה אלא א (כ) ב לחייו. אלא הכי תאנא בצניעותא דספרא, כל מה דאטמר וגניז, ג ולא אדכר ולא אתגלייא. ההוא מלה הוי עלאה ויקירא מכלא, ד ובג"ד הוא סתים וגניז. ודיקנא משום דהוא שבחא ושלמותא, ויקירותא מכל פרצופא, גנזיה קרא, ולא אתגלייא. ה ותאנא,

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ק משום דאתדבקותא דלהון הוא בשמא קדישא בעלמא דין ובעלמא דאתי יתיר מהכא דהתם לא מתפרשין מההוא צרורא דחיי דצרירין ביה צדיקיא הה"ד ואתם הדבקים בה' בה' ממש עליכו כתיב אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה' וכתיב מי כמוכה באלים ה' השתא אתכחזו דעתא לאוקורי למלכא ולאוקירי יקרא דדיקנא קדישא דמלכא. תנא מתתקן דיקנא עלאה דיקנא קדישא בטי תקונין ודא איהו דיקנא דז"א וכד נחית מן דיקנא יקירא עלאה דעתיקא קדישא בהאי דיקנא דז"א נגדין י"ג מבויעין דמשחא עלאה בהאי דיקנא ומשתכחין ביה כ"ב תקונין ומניה נגדין כ"ב אתוון דשמא קדישא. ולי"ג מן אות רמ"ח עד אות ר"ג. ר לי"ג מן דכתיב עד משום. ש גורס מן אתתקן עד סוף האות באמצע אות ד"ג אחר וספירותא דזעיר אפינ. ת לי"ג דיקנא דיליה. א דשמא. ב מוסיף לחייו ולא קרי דיקנא. ג לא. ד משום דהוא. ה והאי ולי"ג ותאנא. דרך אמת (פ) יש נ"א מתחיל מכאן (והוא בחלופי גרסאות אות ק').

הסולם

מאמר

רמח) פתח ר"ש ואמר וכו': פתח ר"ש ואמר, ואתם הדבקים בה' אלקיכם וגו'. מי הוא עם קדוש כישראל, שכתוב בהם אשריך ישראל מי כמוך. שכתוב, מי כמוכה באלים ה'. משום שהדבקות שלהם היא בשם הקדוש בעולם הזה, ובעולם הבא עוד יותר מבכאן מבעוה"ז. כי שם אינם נפרדים מצרור ההוא שצרורים בו הצדיקים. דהיינו צרור החיים שה"ס המלכות הקשורה בעץ החיים. שהוא ז"א. ז"ש, ואתם הדבקים בה'. ולא כתוב הדבקים לה', אלא בה' ממש. רמט) תאנא כד נחית וכו': למדנו, כשמדיקנא היקר העליון של עתיקא קדישא הסתום והנסתר מכל, יורד שמן המשחה הקדוש על הדיקנא דזעיר אנפינ, מתתקן הדיקנא דז"א בתשעה תקוניים. ובשעה שהדיקנא היקר של (רפ"י דף קל"ח ע"ב *) דף קל"ט ע"א)

ט' ת"ד דז"א

עתיק דעתיקין מאיר בעצמו בדיקנא הוה דז"א, נמשכים י"ג מבויעים משמן העליון, בדיקנא דז"א, ונמצאים בו כ"ב תקוניים, וממנו נמשך כ"ב אותיות התורה. רנ) וא"ת דיקנא לא וכו': ואם תאמר, שלא נמצא זקן, ושלמה לא אמר אלא לחייו, ואינו אומר דיקנא, ומשיב, אלא כך למדנו בספרא דצניעותא, כל מה שנסתר וגנוז אינו נזכר ואינו מתגלה. דבר זה, הדיקנא, הוא עליון ויקר מכל, ומשום זה הוא סתום וגנוז, ומשום שהדיקנא הוא השבח והשלמות והיקר מכל הפרצוף, ע"כ גנוז הכתוב, ואינו נגלה. ולמדנו, דיקנא הוה שהיא שלמות הפרצוף והיופי של ז"א, הוא יוצא מאזניו, ויורד ועולה ומכסה במנחת בשמים. מהו מנחת בשמים. הוא כש"א לחייו כערוגת הבושם. בתשעה תקוניים נתתקן הדיקנא הוה דז"א, בשערות שחירות מתתקנות בתקן

האי דיקנא דאיהו שלימותא דפרצופא ושפירותא, דזעיר אפין, ז נפיק מאודנוי, ונחית וסליק וחפי, בתקרובא דבוסמא. מאי תקרובא דבוסמא. כד"א לחיי כערוגת ה' הבושם. בתשעה תקונין, אתתקן האי דיקנא דזעיר אנפין. ה בשערי אוכמי, מתתקנא בתקונא שפיר. כגבר. תקיף שפיר למחזי. דכתיב (ב) בחור כארזים.

רנא) תקונא קדמאה. מתתקן שערא מלעילא, ונפיק ההוא ניצוצא בוצינא דקרדינותא, ונפיק מכללא דאירא דכיא, ובטש בתחות שערא דרישא, מתחות

מסורת הזוהר

(ב) (שם) ויקרא פו צ"ס

חלופי גרסאות

ו זעיר. ז מוסיף ותאנא האי דיקנא נפיק. ח מוסיף הבושם ולא ערוגות. ט מוסיף בשערי דיקנא. י ל"ג תקיף.

הסולם

ט' ת"ד ח"א

שם לבושין דג"ד רחכמה, ומכח המלכות שעלתה לבינה בסוד הפרסא, שמיטתה קו השמאל מג"ד נסתלק אור הג"ד ההוא לשורשו, והלבושים שהיו אור"ח נשארו ויצאו מראש בבחינת פסולת להיותם דיקנים מאודותיהם. ונבחן שהמסך הזה ששימש בבינה עלאה, בסוד אור"א עלאין, שבינה היתה שם בכלל אירא דכיא והיתה נקראת אשא דכיא, נפרדה מבחינת אירא דכיא, וירדה לאויר סתם, שהיא בימין ושמאל שבדעת הנקראים אירא סתם ואשא סתם, דהיינו לבחינת הפרסא המברלת ומסיימת את אור"א, ששם עלתה המלכות דמדת הדין ונכללה בבינה. ומשם בטש ניצוצא דמדת הדין באמצע פרצוף השערות דהיינו מתחת שערות רישא, ונחלקו השערות לכו"ח עד פאתי הראש, שה"ס שערות רישא, ומפאתי הראש ולמטה ירדו בינה ותו"מ ונעשו לשערות דיקנא.

ו ז"ש, מתתקן שערא מלעילא, ששערות דיקנא מתתקנון, משערות רישא, ומפרש, ונפיק ההוא ניצוצא בוצינא דקרדינותא דהיינו ניצוץ המסך דבינה עלאה הנקראת אשא דכיא מטעם שמחוברת באירא דכיא, ונפיק מכללא דאירא דכיא, שהניצוץ יורד מבינה עלאה למקום הפרסא שמתחת חו"ב עלאין, ששם כלולה המלכות דמדת הדין, שאינה בבחינת אירא דכיא, ובטש בתחות שערא דרישא מתחות קוצין דעל אודנין, שבוטש באמצע פרצוף השערות שהוא בסיום שערות ראש תחת קווצות השער ששל האזנים, ונבקע פרצוף השערות לב' חצאים לכו"ח, ולבינה ותו"מ, שכו"ח נעשו לשערות ראש ונסתיימו מתחות קוצין דעל אודנין, ובינה ותו"מ דפרצוף השערות נעשו לשערות דיקנא, ונחית מקמי פתחא דאודנין נימי על נימי עד רישא דפומא וירד, תקון הא' דשערות דיקנא, מלפני

מאמר

בתקון יפה, כגבור אמיץ יפה מדאה, שכתוב בחור כארזים. סוד השערות, כבר נתבאר לעיל בשערות רישא ודיקנא דא"א (לעיל באות כ"ד) ונתבאר שם שהן פרצוף שלם, מכו"ח בינה ותו"מ, ולפי שמקורם מפרסא שבתוך הראש, ע"כ נחלקו לכו"ח שה"ס שערות רישא המסתיימים בפאתי הראש, ולבינה ותו"מ שה"ס שערות דיקנא. וז"ש, נפיק מאודנוי, כי שם באזנים ה"ס הפרסא הנקראת עקימא דאודנין, והן שחורות, מטעם שגנוזה בהם המלכות דמדת הדין, שה"ס גוון אוכמא, (כנ"ל אות ר"ד) וז"ש בשערי אוכמא מתתקנא כגבר תקיף, כי ה"ס קו האמצעי הצריך ליחד הימין והשמאל, אשר כל גבורתו היא ע"י מדת הדין שבמסך דחירק, (כנ"ל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) וע"כ שערותיו שחורות. משא"כ הנוקבא שאין בה, מלכות זו דמדת הדין, שערותיה אדומות. כמ"ש במקומו.

רנא) תקונא קדמאה וכו': התקון הראשון, השערות מתתקנות מלמעלה, מפאתי הראש, ויוצא ניצוץ ההוא, ניצוץ הקשה, ויוצא מכלל אירא דכיא, ובוטש מתחת שערות הראש, מתחת קווצות השער ששל האזנים, וירד נימין על נימין, לפני פתח האזנים, עד תחלת הפה.

פירוש, שיש ב' מיני מוחין בז"א, יש ד' מוחין שהם בבחינת אור"א עלאין, שח"ב שלהם נבחנים לאירא דכיא ואשא דכיא, והדעת לאשא סתם ואירא סתם, מטעם שהי' שנכנסה באור בינה והיתה לאויר, אינה יוצאת משם לעולם, ויש בחינת ג' מוחין, שהם בבחינת ישו"ת, שהי' יוצאת מאויר, והבינה חוזרת להיות אור החכמה. (כנ"ל אות קפ"א וקפ"ב ע"ש). גם ידעת שהשערות נמשכות מפנימיות הראש בסוד מותרי מוחא, שהיו

קוצין דעל אודנין. ונחית מקמי פתחא דאודנין נימי על נימי, עד רישא דפומא. (רנב) תקונא תניינא. נפיק שערא, וסליק מרישא דפומא, עד רישא אחרא כ דפתחא דפומא. ונחית מתחת פומא, ז עד רישא אחרא, נימין על נימין, בתקונא שפירא.

(רנג) תקונא תליתאה. מאמצעיתא דתחת חוטמא, מתחת תרין נוקבין, נפיק חד ארחא, ושערין זעירין תקיפין, מליין להווא ארחא, ושאר שערין מליין מהאי גיסא, ומהאי גיסא, סוחרניה דהווא ארחא. וארחא לא אתחזי לתתא כלל, אלא הווא ארחא דלעילא, דנחית ער רישא ז דשפוותן, ותמן שקיעא הווא ארחא.

(רנד) תקונא רביעאה. נפיק שערא, ואתתקן, וסליק וחפי בעלעוי דתקרובא ז דבוסמא. תקונא חמשאה. ז פסיק שערא, ואתחזיין תרין תפוחין, מכאן ומכאן, סומקן כהאי ורדא סומקא. ומתלהטן במאתן ושבעין עלמין, דמתלהטין פ מתמן. תקונא שתיתאה. נפק שערא כחד חוטא בסחרניה ז דדיקנא, ותליין עד רישא דמעוי, ולא נחית עד טבורא. תקונא שביעאה. דלא תליין שערין על פומא, ופומא אתפני מכל סטרוי. ויתבין שערי בתקונא סחור סחור ליה. (רנה) תקונא תמינאה. דנחתין שערין בתחת ז דיקנא, דמחפיין קדלא, דלא אתחזיא. כלהו שערין דקיקין, נימין על נימין. מליין מכל סטרוי. תקונא

חלופי גרסאות

כ סתתא. ל דרישא וליג עד. מ להאי. נ דשפוחן. ס דבוסמין; ז דבוסמין דעתיקא. ע נפיק. פ מנהון. צ דדיקנא. ק דיוקנא.

הסולם

ט ת"ד דז"א

מאמר

שנראה רק אותו הדרך שלמעלה, על שפה עלאה, היורד עד תחילת חיבור השפות, ושם נשקע אותו הדרך. ואינו נמשך למטה תחת השפה התחתונה כמו בא"א. (לעיל אות קל"א). (רנד) תקונא רביעאה וכו': התקון הרביעי. שערות יוצאות ומתקנות ועולות ומכסות בלחיו, במנחת הבושם. שהסו"ה לחיו כערוגת הבושם. התקון החמשי. השערות נפסקות מלצמות, ונראים ב' תפוחי הפנים, הפנויות משערות, מכאן ומכאן, אדומות כשושנה אדומה. ומתלהטים בר"ע עולמות, הלוהטים משם. התקון השישי. השערות יוצאות כחוט אחד מסביב הדיקנא, ותלויות עד תחילת מעיו, דהיינו עד החזה, ואינו יורד עד הטבור. התקון השביעי. השערות אינן תלויות על הפה, והפה פנוי משערות מכל הצדדים, והשערות יושבות בתקון סביב סביב לו.

מלפני פתח האזן עד תחלת הפה. כי שערות רישא, שהם כו"ח רשערות נרבו בגלגלתא דהיינו בראש ז"א, ובחינת בינה ותו"מ רשערות יצאו מבחינת ראש ונדבקו בתחילת הגוף שה"ס הלחי התחתונה דראש ז"א. (ע"ד שנתבאר לעיל באות צ"ה ע"ש) וע"כ נתפשט תקון האי דדיקנא בלחי התחתונה מפתח האזנים עד תחילת הפה. (רנב) תקונא תנינא וכו': התקון השני. השערות יוצאות ועולות מתחילת הפה, דהיינו השפה העלאה, עד ראש האחר דפתח הפה. ויורדות גם מתחת הפה מראש אחד עד ראש האחר של השפה תתאה, נימין על נימין בתקון יפה. (הביאור של ט' תקוני דיקנא תמצא מאות רנ"ז ואילך).

(רנה) תקונא תמינאה וכו': התקון השמיני. השערות יורדות תחת הדיקנא, ומכסות העורף שלא יהיה נראה. כל השערות דקות נימין על נימין מלאים מכל הצדדים. התקון התשיעי

(רנג) תקונא תליתאה וכו': התקון השלישי. מן האמצע שמתחת החוטם מתחת ב' נקבי החוטם, יוצא דרך אחד פנוי משערות, אבל שערות קטנות קשות ממלאות דרך ההוא, ושאר השערות מלאות מצד זה ומצד זה מסביב אותו הדרך, ולמטה, בשפה תתאה, לא נראה דרך כלל שיהיה פנוי משערות, אלא

תשיעאה. דמתחברן שערי כלהו בשקולא ט מעלייא, ת עם אינון שערי דתליין. כלהו בשקולא שפיר, כחד גיבר תקיף, מארי נצח קרביין.

רנו) בתשעה תקונין אלין, נגדין ונפקין ט' מבויעין דמשח רבות א דלעילא. ומההוא משח ב רבות, נגדין לכל אינון דלתתא. ט' תקונין אלין אשתכחו, בדיקנא זא. ובשלימות תקונא דדיקנא דא, ז אתקרי גיבר תקיף. דכל מאן דחמי דיקנא קיימא בקיומיה, תלייא ביה גבורה תקיפא. עד כאן תקונא ה דדיקנא עלאה דזעיר אפיין.

רנז) אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה, קום י ברי, סלסל תקונא דדיקנא י קדישא, בתקוני אלין. * קם ר' אלעזר, פתח ואמר, א מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה וגו'. עד מבטוח בנדיבים. תנא, הכא ט' תקונין דבדיקנא דא. להני תקונין אצטריך דוד מלכא, בגין לנצחא לשאר מלכין, ולשאר עמיין.

רנח) ת"ח, כיון דאמר הני ט' תקונין, לבתר אמר כל גוים סבבוני בשם י"י כי אמילם. אמר, הני תקונין דאמינא, למאי אצטריכנא. משום דכל גוים סבבוני. ובתקונא ה דדיקנא ט דא, ט' תקונין, דאינון שם י"י, אשצינון מן עלמא, הה"ד בשם י"י כי אמילם.

רנט) ותנא בצניעותא דספרא, תשעה תקונין אמר דוד, הכא, שיתא אינון בשמא קדישא. דשית שמהן הוו, ותלת אדם. ואי תימא תרין אינון. תלתא הוו, דהא נדיבים בכלל אדם הוו.

מסורת הזוהר

ג) (תהלים קיח) בשלח צו צ"ה

חלופי גרסאות

ד מוסיף מתערבין שערי עם אינון ומתחברן ;
אמתשכין. ש מלייא. ת עד. א ל"ג דלעילא. ב מוסיף
רבות דלעילא. ג בדיוקנא. ד מוסיף אתקרי ב"ג לתתא. ה ל"ג דדיקנא. ו מוסיף ברי קדישא. ז ל"ג קדישא ;
דמלכא. ח ל"ג דדיקנא. ט דט' ול"ג דא.

מאמר

הסולם

תקון א' מט' ת"ד דז"א

הקדוש באלו התקונים. קם ר' אלעזר, פתח ואמר, מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה וגו' עד מבטוח בנדיבים. למדנו כאן, במקרא הזה, תשעת התקונים שישנם בדיקנא זה דז"א לאלו התקונים היה צריך דוד המלך כדי לנצח שאר המלכים ושאר העמים.

רנח) ת"ח כיון דאמר וכו' : בוא וראה כיון שאמר אלו ט' תקונים לבסוף, אמר, כל גוים סבבוני בשם ה' כי אמילם. אמר אלו תקונים שאמרתי למה אני צריך להם, הוא משום דכל גוים סבבוני. שבתקון דיקנא הזה ט' תקונים, שהם שם הויה, ועל ידיהם אכלם מן העולם, ז"ש בשם ה' כי אמילם.

רנט) ותנא בצניעותא דספרא וכו' :
ולמדנו בספרא דצניעותא, ט' תקונים אמר דוד כאן, במקראות מן המצר וגו', ששה הם בשם

התשיעי. השערות מתחברות כולן במשקל שזה עם אלו שערות התלויות. כולן במשקל יפה כגבור אמיץ בעל נוצח מלחמות.

רנו) בתשעה תקונין אלין וכו' : בט' תקונים אלו נמשכים ויוצאים ט' מבויעים של שמן המשחה שלמעלה. ומשמן המשחה ההוא נמשך לכל אלו שלמטה. ט' תקונים אלו נמצאים בדיקנא זו דז"א, ובשלמות תקון של דיקנא זה, הוא נקרא גבור אמיץ, שכל מי שדואה הדיקנא עומד בקיומו, תלויה בו גבורה אמיצה. עד כאן תקון דיקנא העליונה דזעיר אנפיין.

מאמר תקון א' מט' ת"ד דז"א

רנז) אמר ר' שמעון וכו' : אר"ש לר' אלעזר בנו, קום בני, סלסל תקון הדיקנא (דפו"י דף קל"ט ע"א *) דף קל"ט ע"ב)

(רס) תנא שיתא שמהן, דכתיב: מן המצר קראתי יה, חד. ענני במרחב יה, תריני. יי לי לא אירא, תלת. יי לי בעוזרי, ארבע. טוב לחסות ביי, חמשה. טוב לחסות ביי, שיתא. אדם תלת, דכתיב: יי לי לא אירא מה יעשה לי אדם, חד. טוב לחסות ביי מבטוח באדם, תרי. טוב לחסות ביי מבטוח בנדיבים, תלת. (רסא) ות"ח רזא דמלה, דבכל אתר דאדכר אדם הכא, לא אדכר אלא בשמא קדישא. דהכי אתחזי. משום דלא אקרי אדם, אלא במה דאתחזי ליה. ומאי אתחזי ליה. שמא קדישא. דכתיב (ד) וייצר יי אלהים את האדם, בשם מלא, דהוא יי אלהים. כמה דאתחזי ליה ובג"כ הכא לא אדכר אדם אלא בשמא קדישא. (רסב) ותנא, כתיב מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה, תרי זמני ייה

מסורת הזוהר
(ד) (בראשית ב) ב"א רז צ"א

חלופי גרסאות
י ל"ג אקרי; הוה.

תקון א' מט' ת"ד דז"א

הסולם

מאמר

שבאותו פסוק שנזכר בו אדם נזכר בו הויה. משום שכך ראוי להיות, משום שלא נקרא אדם אלא במה שראוי לו. ומה ראוי לו לשם אדם. הוא השם הקדוש הויה. כלומר מטרם שנשלם השם הקדוש הויה, אין המוחין הקרואים אדם מתלבשים בו. שכתוב, וייצר הויה אלקים את האדם, שהויה אלקים ה"ם חכמה ובינה, את האדם, היינו המוחין דצלם דז"א, המכונים אדם. והיינו, בשם מלא שהוא הויה אלקים, כמו שראוי לו לשם אדם. ומשום זה לא נזכר אדם אלא ביחד עם השם הקדוש. (רסב) ותנא כתיב מן וכו': ולמדנו, כתוב מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה, דהיינו ב"פ יה יה. והוא כנגד ב' לחיים שהשערות מתאחות בהם. ומשאה דוד, שהשערות נמשכות ותלויות, פתח ואמר הויה לי לא אירא הויה לי בעוזרי, דהיינו בשם שלם הויה. בשם שלא חסר בו ו"ה, בשם שהוא קדוש. ובשם מלא זה נזכר אדם. כי אין המוחין שורים אלא בשם מלא כנ"ל. פירוש תקון א' דדיקנא, ה"ס מן המצר קראתי יה, ששם השערות קצרות מאד, שזה מורה שאין החסדים נמשכים מהם בהרבה. והוא משום ששם כלולה המלכות דמדת הדין, כמ"ש בתקון א' דדיקנא דא"א (כנ"ל אות צ') ושערות קצרות אלה הן אחוות בתחילת הלחי התחתונה תחת פאתי הראש. ואח"כ בתקון הרביעי עולות השערות מהלחי התחתונה, על הלחי העליונה שה"ס בינה כלומר, שנמתקו בבינה הנקראת רחובות ומתמתקים שם ומתפשטים במרחב הוקן, וה"ס ענני במרחב יה, שה"ס מרחב הוקן, ומרחב. וז"ש, מן המצר וגו' תרי זמני יה יה, לקבל תרי עלעוין, שהם כנגד ב' לחיים, שהשם

בשם הקדוש, שיש במקראות אלו ששה שמות. וגי' פעמים אדם. ואם תאמר, שתי פעמים אדם הם, לא כן, אלא ג' הם, כי נדיבים בכלל אדם הם, ונחשבת המלה נדיבים, כמו שהיה אומר, אדם, ויש ג"פ אדם. כמו שהולך ומפרש לפנינו. (רס) תנא שיתא שמהן וכו': למדנו, ששה שמות הם, שכתוב: (א) מן המצר קראתי יה. (ב) ענני במרחב יה. (ג) ה' לי לא אירא. (ד) ה' לי בעוזרי. (ה) טוב לחסות בה'. (ו) טוב לחסות בה', שבמקרא הב'. הרי שיש כאן ששה שמות. ג' פעמים אדם, שכתוב: (א) ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. (ב) טוב לחסות בה' מבטוח באדם. (ג) טוב לחסות בה' מבטוח בנדיבים. כי נדיבים, הם כמו שאומר, אדם, כנ"ל. הרי שיש כאן ג' פעמים אדם. פירוש, עקרו של ז"א הוא ו"ק, והשאר בא לו בתקונים בסוד תוספת על העיקר. ולפיכך מבחינת עיקרו של ז"א, אין בדיקנא שלו אלא ששה תקונים, כנגד ו"ק. אמנם ע"י תקונים, נוספים לו בחינת ו"ק דג' מוחין חב"ד, והם ט' תקונים. וז"ש שיתא אינון בשמא קדישא, דהיינו בז"א שנקרא הויה, דשיתא שמהן הוה וע"כ יש ששה שמות במקראות של מן המצר, שהם כנגד ו"ק שבדיקנא. ותלת אדם, וג"פ אדם שהם כנגד ו"ק דחב"ד שבו, הנקראים אדם. בסוד הויה במילוי אלפין שבגי' אדם. וז"ש תנא שיתא שמהן דכתיב מן המצר וכו', היינו ששה תקונים הראשונים כנגד ו"ק דז"א. אדם תלת וכו', היינו כנגד ו"ק דג"ר דז"א. (רסא) ות"ח רזא דמלה וכו': וכוא וראה סוד הדבר, שבכל מקום שנזכר כאן אדם לא נזכר אלא בשם הקדוש, כלומר, (דסו"י דף קל"ט ע"ב)

י"ה, לקביל תרי עלעוי, דשערי אתאחדן בהו. ומדחמא דשערי אתמשכאן ותליין, שארי ואמר י"י לי לא אירא. י"י לי בעזורי. בשמא דלא חסר. בשמא דהוא קדישא. ובשמא דא. אזכר אדם.

רסג) ומה דאמר מה יעשה לי אדם, הכי הוא. דתנא כל אינון כתרין קדישין דמלכא, כד כ אתתקנו בתקונוי. אתקרון אדם. דיוקנא דכליל כלא. ז ומה דמשלפא בהו, אתקרי שמא קדישא. ותערא ומה דביה, אתקרי ידו"ד, ח ואתקרי אדם בכללא דתערא, ומה דביה.

רסד) ואלין תשעה תקונין דאמר דוד ז הכא, לאכנעא שנאוי בגין דמאן ח דאחיד דיקנא דמלכא, ט ואוקיר ליה ביקירו עלאה, כל מה דבעי פ מן מלכא. מלכא עביד בגיניה. מ"ט דיקנא, ולא גופא. אלא גופא אזיל בתר דיקנא, צ ודיקנא לא אזיל בתר גופא.

רסה) ובתרי גווני אתי האי חושבנא, חד כדקאמרן. תרין: מן המצר קראתי יה, חד. ענני במרחב יה, תרי. ה' לי לא אירא, תלת. מה יעשה לי אדם,

חלופי גרסאות

כ אתתקן. ז ומה דאשתליף מתערא אתקרי שמא קדישא תערא ומה דביה אתקרי הו"יה אתקרי אדם בכללא תערא ומה דביה. ח אתקרי. נ ל"ג הכא לאכנעא שנאוי. ט אחיד. ע ל"ג ואוקיר ליה ביקירו עלאה. פ עביד ול"ג מן מלכא. מלכא עביד בגיניה. צ דדיקנא איהו עיקרא דכל גופא וכל הדורא דגופא בתר דיקנא אזיל וכלא בדיקנא תליא ול"ג ודיקנא לא אזיל בתר גופא.

הסולם

תקון א"מ ט' ת"ד דו"א

מאמר

פירוש. שיעור המוחין המקובל בנרתיק. שה"ס המלכות עם הנרתיק, שניהם ביחד נקראים אדם, ונקראים שם שלם הויה. השם אדם הוא על מה שבו, דהיינו על מציאות המוחין בז"א עצמו. והשם הויה, הוא על היוצא, ומושג ממנו לתחתונים. כי כל שם פירושו השגה.

שהשם יה הראשון הוא בלחי העליונה, ושם יה השני הוא בלחי התחתונה כנ"ל. ואח"כ התחילו השערות להתפשט במרחב הזקן, וז"ש ומרחמא דשערי אתמשכאן ותליין, שארי ואמר הויה וגו'. שאז נשלם שם המלא הויה, ואינו חסר עוד ו"ה. כי התרחבות השערות מורה על ריבוי החסדים.

רסד) ואלין תשעה תקונין וכו': ואלו ט' תקונים שאמר דוד כאן, הוא כדי להכניע שונאיו. משום שמי שנאחו בדיקנא של המלך ומוקירו ביקר העליון, כל מה שרוצה מן המלך, המלך עושה בשבילו. שואל, מה הטעם שצריך להתאחז בדיקנא, ולא בגופו, ומשיב, אלא הגוף הולך אחר הדיקנא, שכל אודות הגוף נמשכים מן הדיקנא, אבל הדיקנא אינו הולך אחר הגוף, ולפיכך כשנאחו בדיקנא אחזו גם בגוף וכשנאחו בגוף עוד לא נאחו בדיקנא. רסה) ובתרי גווני אתי וכו': ובב' אפנים בא חשבון ההוא של ט' תקוני דיקנא במקראות של מן המצר, א', כמו שאמרנו, שמן המצר קראתי יה הוא תקון א' וענני במרחב יה, הוא תקון הרביעי הנקרא כאן בחשבון שלפנינו מה יעשה לי אדם. ב' הוא החשבון שלפנינו, אשר מן המצר קראתי יה, הוא תקון א', ב) ענני במרחב יה. ג) ה' לי לא

רסג) ומה דאמר מה וכו': ומה שאומר מה יעשה לי אדם, שהוא שם תקון על התפשטות המוחין כנ"ל. כך הוא פירושו. שלמדנו, כל אלו הספירות הקדושות של המלך כשנתקנו בתקונים, דהיינו שנמשכים בהן המוחין, נקראים אדם, שהוא צורה הכוללת כל הצורות, כי ג' הצורות אריה שור נשר כלולות בצורת אדם. שה"ס המלכות הכוללת בתוכה כל ג' הקוין, וע"כ יחוד ג' מוחין חב"ד, שהם כנגד אריה שור נשר, אינם אלא בצורת אדם. וע"כ נבחן לו"ק דמוחין דחב"ד, כי המלכות היא אור נקבה המאירה רק ממטה למעלה שה"ס ו"ק דמוחין, ומה שיוצא מהם מן המוחין, דהיינו המושג לתחתונים, נקרא שם הקדוש, כי שם פירושו השגה. והנרתיק, שה"ס המלכות, המכונה נרתיק, ומה שבו, שהם המוחין: נקראים הויה, ונקראים אדם, דהיינו בכלל הנרתיק ומה שבו.

ארבע. ה' לי בעזורי, חמש. ואני אראה בשונאי, שיתא ק טוב לחסות בה, שבעה. מבטוח באדם תמנייא. ר טוב לחסות ביי מבטוח בנדיבים תשעה. (רסו) מן המצר קראתי י"ה, מאי קא מיירי. אלא דוד, כל מה דאמר הכא, על תקונא דדיקנא ש דא קאמר. ת מן המצר קראתי יה, מאתר דשארי דיקנא א לאתפשטא, דהוא ב אתר דחיק, מקמי ג פתחא דאודנין מעילא, תחות שערי ד דרישא. ובג"כ אמר י"ה י"ה תרי זמני. ה ובאתר דאתפשט דיקנא, ונחית מאודנוי, ושארי לאתפשטא, ו אמר יי לי לא אירא, דהוא אתר דלא ז דחיק וכל האי אצטריך וכו', דוד לאכנע תחותיה מלכין ועמין, בגין יקרא דדיקנא דא. (רסז) ותאנא בצניעותא דספרא. כל מאן דחמי בחלמיה דדיקנא דבר נש עלאה אחיד בידיה, או דאשיט ידיה ליה. ינדע דשלים הוא עם ה עלאי, ו וארמיה תחותיה אינון דמצערין ליה. תנא, מתתקן דיקנא עלאה בתשעה תקונין, והוא דיקנא דזעיר אפינ, ב בט' תקונין מתתקן. (רסח) תקונא * קדמאה. מתתקן שערא מעילא, ונפיק מקמי פתחא דאודנין, מתחות קוצי דתליין על אודנין, ונחתין שערי, נימין על נימין, עד רישא דפומא.

חלופי גרסאות

ק טוב לחסות בה מבטוח באדם ז, טוב לחסות בה ח, מבטוח בנדיבים ט. ר טוב לחסות בה' תשעה מבטוח בנדיבים עשרה. ש ל"ג דא. ת מוסיף ר יהודה אמר מן. א אתפשטא. ב מאתר רחיק. ג ל"ג פתחא. ד ל"ג דרישא. ה ובתר. ו אדם אתקרי ועל אתפשטותא האי אצטריך דוד. ול"ג מן אמר עד דוד. ז דחיל. ח מאריה. ט ויכנעון; וארמי. י ל"ג בט' תקונין מתתקן.

הסולם

מאמר

לא אירא. (ד) מה יעשה לי אדם. (ה) ה' לי בעזורי. (ו) ואני אראה בשונאי. (ז) טוב לחסות בה. (ח) מבטוח באדם. (ט) טוב לחסות בה' מבטוח בנדיבים. (רסו) מן המצר קראתי וכו': שואל, תקון האי שנקרא, מן המצר קראתי יה, מה זה אומר, למה נקרא כך. ומשיב, אלא דוד, כל מה שאמר כאן, דהיינו, כל שאר ח' תקוני דיקנא, אמר על תקון זה של הדיקנא הראשון, מן המצר קראתי יה, היינו ממקום שהדיקנא מתחיל להתפשט שהוא מקום צר, למעלה לפני פתח האזנים תחת שערות ראש, כלומר, ששם השערות קצרות והשטח צר, שמורה על מדת הדין שיש בדיקנא וע"כ נקרא, מן המצר, ומשום זה, אמר יה יה ב' פעמים, דהיינו בתקון א' ובתקון ב', מטרם שמתחיל הדיקנא להתרחב, כי י"ה מורה שהשם חסר ו"ה. אלא במקום שנתפשט הדיקנא, שירד מאזניו ומתחיל להתפשט, דהיינו בתקון הג', אמר, הויה לי לא אירא דהיינו שם שלט י"ה ו"ה, משום שהוא מקום שאינו צר. ולפיכך כל התקונים באים להמתיק הדין שבתקון הא', שהשם אינו שלט בו. וכל אלו התקונים היה (דפו"י דף קל"ט ע"ב *) דף ק"מ ע"א)

תקון א' מט' ת"ד דו"א
צריך דוד כדי להכניע תחתיו מלכים ועמים על ידי היקר של ריקנא זה.
(רסז) ותאנא בצניעותא דספרא וכו':
ולמדנו בסד"צ, כל מי שרואה בחלומו, שידו אוחזת בזקן של אדם חשוב, או ששולח ידו לאחוז בו, ידע שהוא בשלמות עם העליונים, וישליך תחתיו כל אלו המצערים אותו. כי הדיקנא מורה, על הכנעת השונאים ועל השלמות, כנ"ל. למדנו, הדיקנא העליון מתתקן בט' תקונים, והוא דיקנא דזעיר אנפינ, המתתקן בט' תקונים. כי דיקנא דא"א מתתקן ב"ג תקונים.

(רסח) תקונא קדמאה וכו': התקון הראשון. השערות מתתקנות מלמעלה, ויוצאות לפני פתח האזנים מתחת קווצות שערות הראש התלויות על האזנים, והשערות יורדות נימין על נימין עד תחילת הפה. למדנו, כל אלו השערות שבדיקנא קשות יותר מכל הנימין של הקווצות דשערות ראש. ושערות ראש הן ארוכות, ואלו שבדיקנא, אינן ארוכות. ושערות ראש, יש מהן שהן חלקות, ויש מהן שהן קשות.

תקון זה כבר בארתי (באות רנ"א ע"ש) ונתבאר שם שמחמת כח הפרסא שבראש, נבקע פרצוף

תאנא, כל אלין נימין דבדיקנא, תקיפין יתיר מכל נימין דקוצין דשערי דרישא. ושערי דרישא כ אריכין, ל והני לאו אריכין, ה ושערי דרישא, מנהון שעיעי. ומנהון קשישין.

רסט) ובשעתא דאתמשכן שערי חורי דעתיק יומין, נ לשערי דזעיר אפין, כתיב, ה חכמות בחוץ תרנה. מאי בחוץ. בהאי זעיר אפין. ס דמתחברן תרי מוחי. רע) תרי מוחי ס"ד. ע אלא אימא ארבע מוחי. תלת מוחי דהו זעיר אפין, ואשתכחו בתלת ז חללי דגולגלתא דרישא. וחד מוחא שקיט על בורייה, דכליל כל תלת מוחי. דאתמשך מניה משיכן כלילן שקילן, פ בשערי חורי. להאי זעיר אפין, לתלת מוחי דביה.

רעא) ז ומשתכחן ארבע מוחי ק בהאי זעיר אפין. בגין כך אשתלימו ארבע פרשיות דכתיבין בתפילין, דאתכליל בהו שמא קדישא דעתיק יומין, עתיקא

חלופי גרסאות

כ מוסיף אריכין וכפין. ל והכי. מ אלא שערי. נ ושערי. ס דמתחברין. ע דלא אימא מוחי תלת [ארבע] דהו בוי"א. פ שער תור. צ משתכחן ק דהאי.

מסורת הזהר

ה) (משלי א) תולדות מה צ"א

דרך אמת ז) ע"ן שם בפרוס בשער עצמות וכלים.

תקון א' מט' ת"ד דז"א

הסולם

מאמר

כי כל נה"י לבר מגופא הוא, שמתחברים בו ב' מוחין. מוח דא"א, במוח דז"א שמבחוץ לא"א, שעליהם אומר חכמות בחוץ תרונה. רע) תרי מוחי פ"ד וכו': שואל, שני מוחין, איך עולה על דעתך. הרי בז"א בלבד יש ג' מוחין. ומשיב, אלא אמור, ארבעה מוחין. ג' מוחין שהם בוי"א הנמצאים בג' חללי הגולגלתא בראש. ומוח אחד של א"א השוקט על מכוננו, הכולל בתוכו כל ג' מוחין, ונמשכות ממנו מוח א"א, המשכות שלמות שקולות בתוך שערות לבנות. דא"א, לזעיר אנפין הזה, לשלשה מוחין שבו. כלילן, פירושו שלמות. מלשון כליל יופי.

רעא) ומשתכחן ארבע מוחי וכו': ונמצאים ארבעה מוחין בזעיר אנפין הזה. שהם חכמה ובינה וימין דדעת ושמאל דדעת. כי מחמת הארת מוח דא"א בג' מוחין שלו מתחלקים ג' מוחין שלו לד' מוחין. משום זה נשלמו ארבע פרשיות הכתובים בתפילין. כי פרשיות התפילין ה"ס או"מ דג' מוחין חב"ד דז"א, ומחמת התכללות המוח דא"א בהם, נחלק מוח הדעת דז"א לב' מוחין. לימין ולשמאל, ונשלמו לארבע פרשיות. דהיינו ד' מוחין. כי נכלל בהם השם הקדוש של עתיק יומין עתיקא דעתיקין שהוא מוח א', שהוא א"א

פרצוף השערות לכו"ח ולבינה ותו"מ, שכ"ח דשערות נשארן בבחינת ראש, והן שערות רישא. ובינה ותו"מ דשערות יצאו מבחינת הראש, ונתדבקו בתחילת הגוף שהוא הלחי התחתונה והגרון, ונקראים שערות דיקנא. וז"ש כל אלין נימין דבדיקנא תקיפין יתיר וכו', כי קשיות השערות מודה על הדינים שבהם, ומתוך ששערות דיקנא יצאו מראש, מחמת המסך המסיים שבפאתי הראש, ע"כ כח הדינים שבמסך הוא רוכב עליהם והן קשות יותר משערות ראש. וכן, ושערי דרישא אריכין והני לאו אריכין, כי אריכות מודה על הארת חכמה, כי חכמה מכונה אורך. וכיון ששערות דיקנא יצאו מראש לבחי' גוף, ע"כ אינן ארוכות. ושערי דרישא מנהון שעיעין מנהון קשישין, מטעם שיש בהם ימין ושמאל, והנמשכות משמאל יש בהן דינים דשמאל, וע"כ הן קשות, משא"כ שערות דיקנא כולן קשות, מכה המסך דפאתי הראש הנמשך מפרסא שבראש, שהוא הוציאן לבחינת גוף.

רסט) ובשעתא דאתמשכן שערי וכו': ובשעה שנמשכות שערות לבנות של עתיק יומין לשערות זעיר אנפין, כתוב, חכמות בחוץ תרונה. מהו בחוץ, היינו בוי"א הזה, המלביש לנה"י דא"א, הנחשב לבחינת חוץ.

(דפו"י דף ק"מ ע"א)

דעתיקין, וזעיר אפיין. דהאי ט הוא שלימותא דשמא קדישא. דכתיב, וראו כל עמי הארץ כי שם יי נקרא עליך ויראו ממך. שם יי. שם יי ממש, דאינון ארבע רהיטי בתי דתפילין.

רעב) ובג"כ חכמות בחוץ תרונה. ת דהכא א משתכחין. דהא עתיקא דעתיקין, סתימא דסתימין, לא אשתכח, ולא זמין חכמתא דיליה, משום ב דאית חכמתא סתימא דכלא ולא אתפרש. ובגין דאתחברו ארבעה מוחין ג בהאי זעיר אפיין. אתמשכן ארבע מבויעין מניה לארבע עיבר, ומתפרשן מחד מבוועא, דנפיק מכלהו. ובג"כ אינון ארבע.

רעג) ותאנא, האי חכמתא דאתכלילא בארבע, אתמשכא בהני שערי, דאינון תליין תלין על תלין. ד וכלהו קשיין ותקיפין, ואתמשכו ונגידו כל חד לסטרוי. ואלף אלפין ורבוא רבבן תליין, מנייהו דליתהון בחושבנא. הה"ד, קווצותיו תלתלים. תלי תלים, וכלהו קשיין ותקיפין ה לאתחברא, כהאי חלמיש

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ר דועיר. ט ל"ג הוא. ת דבהכא. א ל"ג משתכחין דהא. ב דהיא. ג להאי דועיר. ד הוא. ה לאתבר. (דברים כח) צו כא צ"ב. ז) (שיר ה) משפטים קכח צ"ח

תקון א' מטי ת"ד דז"א

הסולם

מאמר

שהן תלויות תלים על תלים, וכולם קשות וחזקות, ונמשכות ובאות כל אחת לצד שלו, ואלף אלפים ורבוא רבבות תלויות, ומהם שאין להם חשבון. ז"ש קווצותיו תלתלים, תלי תלים, וכולן קשות וחזקות להתחבר כמו חלמיש חזק, וכאבן הזאת שהיא חזקה, עד שעושים נקבים ומבויעים מתחת השערות, ונמשכים מבויעים חזקים לכל עבר ועבר ולכל צד וצד. ומשום שאלו השערות הן שחורות וחשכות, כתוב בהן, מגלה עמוקות מני חשך ויוצא לאור צלמות.

פירוש. נודע שאין החכמה נמשכת אלא עם גילוי דינים (כנ"ל פקודי אות שע"ו) ולפיכך אין חכמה דז"א נמשכת אלא ע"י השערות ראש דז"א שה"ס דינים קשים, וז"ש. דאי חכמתא וכו' אתמשכא בהני שערי, דהיינו עם הדינים שלהם, וכלהו קשיין ותקיפין, אבל אותן השערות שבראש שאינן קשים ותקיפין, אין החכמה נמשכת עמהם, והן עשויות רק להמשכת החסדים. כי יש ג' בחינות השפעות ע"י השערות, א) היא השפעת החכמה. ב) היא השפעת החסדים להלביש החכמה, כי אין החכמה מאירה בלי חסדים. ושתים אלו מושפעות ע"י השערות הקשות. ג) היא השפעת חסדים בלי חכמה, ומושפעים ע"י שערות הרכות. וז"ש. ואלף אלפים. שה"ס חכמה המכונה אלפים בסו"ה ואאלפך חכמה. ורבוא

א"א, ושל ז"א, שבו ג' מוחין. וזו היא שלמות השם הקדוש, שכתוב, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך. שם ה', הוא שם ה' ממש, שהם ארבעה חללים שבבתיים דתפילין. כי המוחין ה"ס הויה, והבתים של המוחין, ה"ס המלכות הנקראת, שם ה'.

רעב) ובג"כ חכמות בחוץ וכו' : ומשום זה אוה"כ, חכמות בחוץ תרונה, שהן החכמות דז"א ודא"א, שכאן בז"א, שהוא בחוץ מא"א, הן נמצאות. כי עתיק דעתיקין סתום הסתומים, החכמה שלו אינה נמצאת ואינה מוכנה להמצא, משום שהיא חכמה סתומה מכל ואינה מפורשת, ומשום שנתחברו ארבעה מוחין בז"א נמשכים ממנו ארבעה מבויעים לכל צד, שהם ד' מוחין חכמה בינה וימין דדעת, ושמאל דדעת ואלו ד' מתחלקים ממבוע אחד היוצא מכולם, דהיינו מוח החכמה, היוצא ומתחלק לד' מוחין (כנ"ל אות ק"צ) שה"ס ל"ב נתיבות החכמה המתגלות לתחתונים. ומשום זה הם ארבע מוחין בחכמה דז"א, מטעם שחכמה דא"א נכלל בהם, כדי שיהיו מושפעים ממנו לתחתונים. כי במוחא סתימאה ממקומו אינה נגלית כלל, וע"כ אוה"כ חכמות בחוץ תרונה, כי רק בחוץ במקום ז"א הן תרונה, דהיינו שמתגלות.

רעג) ותאנא האי חכמתא וכו' : ולמדנו, חכמה זו הכלולה בארבע, דהיינו מוח החכמה דז"א, נמשכת באלו השערות דז"א

תקיף. וכהאי טנרא דאיהי תקיפא. עד דעבדין נוקבין ומבוועין מתחות שערא, ונגדין מבוועין תקיפין לכל עיבר ועיבר לכל סטר וסטר. ובגין דהני שערי אוכמי וחשוכו, כתיב (ח) מגלה עמוקות מני חשך ויוצא לאור צלמות. (רעד) ותנא, הני שערי דדיקנא תקיפין, משאר שערי דרישא, משום דהני בלחודייהו מתפרשן ומשתכחו, ואינן תקיפין באורחיהו. (רעה) אמאי תקיפין. אי תימא, משום דכלהו דינא, לאו הכי, דהא בתקונין

מסורת הזוהר

(ח) (איוב יב) ב"א רסד צ"א.

חלופי גרסאות

1. מוסיקי בלחודוי משאר.

מאמר

הסולם

תקון א' מט' ת"ד דר"א

נעשו שחורות, ומפעולה דמפתחא, נעשו חשכות. משום זה כתוב, מגלה עמוקות מני חשך, דהיינו שהחכמה נגלית מחמת הדינים שבשערות. שמבחינת החשך, דהיינו ממפתחא, ויוצא לאור צלמות, שהחכמה נגלתה ויצאה לאור מחמת השחורות שבשערות. שהיא נמשכת ממנועולא, הנקראת צלמות. כי ע"י שתי פעולות אלו נכנע קו השמאל להתחבר עם קו הימין, שע"י החשך והצלמות, נגלתה העמוקה דהיינו החכמה, ויצאה לאור.

(רעד) ותנא, הני שערי וכו': ולמדנו אלו השערות שבדיקנא הן יותר קשות מהשערות שבראש, משום שאלו, שערות דיקנא, בלבד מפורשות ונמצאות. וע"כ הן קשות בדרך.

פירוש. אע"פ שמקור גילוי החכמה הוא בשערות ראש, כנ"ל, עכ"ז התחתונים אינם יכולים לקבל מראש, שה"ס ג"ר, אלא משערות דיקנא שיצאו מראש, והן בחינת ו"ק. והוא מטעם שאם היו מקבלים משערות ראש, היו ממשיכים ממעלה למטה, כמדת הג"ר, וע"כ השערות ראש רק משפיעות לשערות דיקנא, שהן ו"ק והתחתונים מקבלים משערות דיקנא, שמשם מקובלת רק הארת ממטה למעלה. וז"ש הני שערי דדיקנא תקיפין וכו', משום דהני בלחודייהו מתפרשן ומשתכחו וכו'. כי מבחינת שערות ראש אין החכמה נמצאת לתחתונים אלא מבחינת שערות דיקנא, וכיון שהן משפיעות לתחתונים ע"כ עיקר תוקף הדין צריך להמצא בהן. וז"ש, ואינן תקיפין באורחיהו, דהיינו בדרך ההשפעה שלהם הן מחויבות להיות תקיפין, כמ"ש לפנינו.

(רעה) אמאי תקיפין וכו': שזאל, למה הן קשות, אם תאמר, מפני שכולן הן דין, הלא אינו כן, כי בתקונים אלו נמצאים רחמים גם כן, ובשעה שיורדים י"ג מבוועי נהרות

ורבוא רבבן, ה"ס חסדים המלבישים את החכמה המכונים רבבות. ושתי השפעות אלו ה"ס חשבון, כי שפע החכמה מכונה חשבון. (כנ"ל פקודי אות כ"ח) מנייהו דלית הון בחושבנא, היינו השפעה הג', שהיא חסדים בלי חכמה, המכונה שאין להם חשבון.

ונודע שמטרם ביאת קו האמצעי הממעט הג"ר דשמאל ע"י מסך דחירק שבו, אין החכמה יכולה להאיר מטעם חוסר חסדים הלבביש החכמה (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) וז"ש, וכלהו קשיין ותקיפין לאתחברא, דהיינו השערות הנמשכות מקו שמאל הן קשות ותקיפות מלהתחבר בימין, ולהתלבש בחסדים. כי מטרם שנתמעטו הג"ר דשמאל, נמצא השמאל במחלוקת עם הימין ואינו רוצה להתחבר עמו (כנ"ל ב"א דף נ"ז ד"ה והנה ובד"ה וזה) עד דעבדין נוקבין ומבוועין מתחות שערא, דהיינו עד שבא קו האמצעי, וממעט הג"ר דקו שמאל שבמוחין, ואז נעשו נקבים תחת שערות הראש הנמשכות מקו שמאל, כי מיעוט הג"ר שקבלו, מכונה נקבים תחת השערות, שע"י המיעוט הזה נתחבר קו שמאל עם הימין והחכמה נתלבשה בחסדים והחכמה מאירה בכל השלמות בבחינת ו"ק דחכמה. וע"כ נבחן שהנקבים, דהיינו המיעוטים נעשו למבוועים של השפעה. וז"ש, עד דעבדין נוקבין ומבוועין מתחות שערא, וז"ש, לכל עיבר ועיבר, דהיינו הן לפנים והן לאחור, לכל סטר וסטר, דהיינו הן לימין והן לשמאל, ונמצא שהדינים שבשערות, שקבלו מן מסך דחירק שבקו אמצעי דמוחין, גרמו לכל השלמות, דהיינו לחבור ימין ושמאל, כנ"ל. וז"ש, ובגין דהני שערי אוכמי וחשוכו, דהיינו מחמת ב' הפעולות שבמסך דחירק. (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) מפעולה דמנועולא (דפו"י דף ק"מ ע"א)

אלין אשתכחו : רחמי. ובשעתא דנחתין תליסר מבועי נהרי דמשחא, אלין כלהו רחמי.

רעו) אלא תאנא, כל הני שערי דדיקנא, כלהו תקיפין. מ"ט. כל אינון דרחמי, בעיין למהוי תקיפין, לאכפייא לדינא. וכל אינון דאינהו דינא, הא תקיפין אינון. ובין כך ובין כך בעיין למהוי תקיפין, מתרין סטרין. כד בעי עלמא רחמין, רחמי תקיפין ונצחין על דינא. וכד בעי דינא, דינא תקיף, ונצח על רחמי. ובג"כ בעיין למהוי תקיפין מתרין סטרין, דכד בעו רחמי, שערי דאינון ברחמי, קיימין " ומתחזיא דיקנא באינון שערי, וכלא הו רחמי. וכד בעייא דינא, אתחזיא דיקנא באינון שערי. וכלא אתקיים בדיקנא.

רעז) וכד אתגלייא דיקנא קדישא חוורא, כל הני וכל הני מתנהרין " ומסתחין, כמאן. דאסתחי בנהרא עמיקא ממה דהוה ביה. ואתקיימו כלהו ברחמי, ולית דינא אשתכח, וכל הני תשעה כד נהרין כחדא, כלהו " אסתחין ברחמי.

רעח) ובג"כ אמר משה זמנא אחרא, ט) "י ארך אפים ורב חסד. ואלו אמת

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר
 (במבדק יד) בהשמטות ח"ב רעד. ח"ג קסא : ז מוסיף רחמי ודינא ח ומתחזין ; ומתאחדא : ומתאחדאן. ט ומתסתן. י דאתסת. כ אתסתן.
 ת"ז ת"ו כא. ז"ח לה ט"ד ש"ה

הסולם

מאמר

תקון אי' מט' ת"ד דז"א

רק באלו השערות של דין, והאחרות אינן נראות. והכל, בין רחמים ובין דין, מתקיים על ידי הדיקנא.

רעז) וכד אתגלייא דיקנא. וכו' : וכשמתגלה דיקנא הקדוש הלבן, דא"א, כל אלו וכל אלו מאירות ומתרחצות בחסדים דדיקנא דא"א, כמי שמתרחץ מנהר עמוק מן העכירות שהיה בו, דהיינו מן הדינים, ומתקיימות כולן ברחמים, והדין אינו נמצא, וכל אלו תשעה תקוני דיקנא כשמאירים יחד, כולן מתרחצות ברחמים.

פירוש. כי כשהשערות מאירות בזו אחר זו, נמצאים דינים בבי' צדדים, כי אז השערות דדינים דשמאל קשות מצד עצמן, והשערות דרחמים הבאות אח"כ, קשות, כדי להכניע השמאל וליחדו עם הימין כנ"ל. אבל כשמאירים יחד הנה השערות דשמאל כבר נטהרו מדינים ע"י התיחדותן עם הימין, ושערות דרחמים אחר שעשו פעולתן הן כולן רחמים והדין אינו ניכר בהן.

רעח) ובג"כ אמר משה וכו' : ומשום זה אמר משה, את המדות, פעם שנית, ה' ארך אפים ורב חסד, דהיינו בפרשת שלח, ואלו אמת, אינו אומר שם, כמו שאומר ב"ג מדות

נהרות שמן, דהיינו י"ג תקוני דיקנא דא"א היורדים לדיקנא דז"א, הם כולם רחמים, וא"כ למה הן קשות.

רעו) אלא תאנא כל וכו' : ומשיב, אלא למדנו, כל אלו שערות דיקנא כולן קשות. מהו הטעם. הוא, כי כל אלו של רחמים, דהיינו הנמשכות מקו האמצעי שהוא רחמים, צריכות להיות קשות, דהיינו מדינים דמסך דחירק (כנ"ל אות רע"ג) כדי להכניע הקו שמאל שהוא דין ולחברו בימין (כמ"ש שם) וכל אלו שהם דין, דהיינו הנמשכות מקו שמאל, שהם דינים קשים, הרי קשות הן מצד עצמן, ובין כך ובין כך צריכות להיות קשות מבי' הצדדים, הן מצד הרחמים והן מצד הדין, וכשהעולם צריך לרחמים, הנה שערות הרחמים מקו האמצעי הן קשות ונוצחות את הדין, כי מיחדות השמאל עם. קו הימין שהוא חסדים, ומתגלים המוחין שהם רחמים, וכשהעולם צריך דין, דהיינו בעת הארת החכמה, שאינה מאירה אלא עם גילוי דינים, (כנ"ל פקודי אות שט"ו) אז הדין קשה, ונוצח על הרחמים, ומשום זה צריכות להיות קשות משני הצדדים, כשצריכים רחמים, השערות שהן ברחמים עומדות, והדיקנא נראה בשערות אלו, והאחרות אינן נראות, והכל הוא ברחמים, וכשצריכים דין, נראה הדיקנא

לא קאמר. משום דרזא דמלה, אינון תשעה מכילן דנהרין מעתיק יומין לזעיר אפיין. וכד אמר משה תניינא, תשעה תקונין אמר. ואינהו תקוני דיקנא דמשתכחי בזעיר אפיין, ונחתין מעתיק יומין ונהרין * ביה. ובג"כ אמת תלייא בעתיקא, והשתא לא אמר משה ואמת.

רעט) תנא, שערי דרישא דזעיר אפיין, כלהו קשישי, תלין על תלין. ולא שעיעין. דהא חמינא דתלת מוחי בתלת חללי משתכחין ביה, ונהרין ממוחא סתימאה. ומשום דמוחא דעתיק יומין, שקיט ושכיך כחמר טב על דורדייה, : שערוי כלהו שעיעין, ומשיחין במשחא טב. ובג"כ כתיב, : ראשה כעמר נקא. רפ) והאי דזעיר אפיין, קשישין ולא קשישין. דהא כלהו תליין ולא מתקמטי, ובג"כ חכמתא נגיד ונפיק. אבל לא חכמתא דחכמתא, דאיהי שכיכא ושקיטא. דהא תנינא דלית דינע מוחיה דעתיק יומין, בר איהו. : והאי דכתיב : אלהים : הבין דרכה : והוא ידע את מקומה, בזעיר אפיין אתמר. אמר רבי שמעון, בריך ברי לקב"ה, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

מסורת הזהר

(דניאל ז) ב"א קמו צ"א : (איוב כח) ב"ב קח : ל"ג שערוי : ה"ה"ד. נ ל"ג מן הבין עד בזעיר. : ל"ג והוא ידע את מקומה.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

תקון א' מ"ט ת"ד דז"א

שהרי אני רואה שג' מוחין נמצאים בו בג' חללים, ומאירים ממוחא סתימאה דא"א. ומשום שהמוח דעתיק יומין, דהיינו מוחא סתימאה, שקט ושכך כיון טוב על שמריו, שהשמרים אינם מקלקלים היין אלא להיפך שמחזקים אותו, כך הדינים שבמו"ס אינם דינים שימעטו במשהו את המוחא סתימאה בבחינתו עצמו, אלא להיפך הם מחזקים אותו. וע"כ שערותיו דא"א כולן חלקות ומשוחות בשמן טוב. ומשום זה כתוב, ראשה כעמר נקא.

רפ) והאי דזעיר אפיין וכו' : ואלו של ז"א, הן קשות ולא קשות. כי כולן תלויות ואינן נכפפות, ומשום זה החכמה נמשכת ויוצאת בהן, דהיינו הארת החכמה מבינה החוזרת לחכמה, שהי"ט ל"ב נתיבות החכמה (כנ"ל אות ק"צ ע"ש) והי"ט בינה דחכמה, שאין חכמה זו נמשכת אלא ע"י דינים וע"כ השערות צריכות להיות קשות (כנ"ל אות רע"ג) אבל לא חכמה רחכמה, דהיינו חכמה דאור ישר בעצמה, שהיא שוככת ושקטה, במוחא סתימאה דא"א, כי למדנו, שאין מי שירע מוחו של עתיק יומין, חוץ ממנו, ומה שכתוב, אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה, נאמר רק בחכמה דז"א, הנגלית, ולא בחכמה דא"א הסתומ ואינו מתגלה כלל. א"ר שמעון, ברוך בני לקב"ה בעולם הזה ובעולם הבא.

מדות שבפרשת כי תשא, והוא משום שסוד הדבר הוא, אלו תשע מדות, דהיינו ט' תקוני דיקנא דז"א, הם מאירים מעתיק יומין לז"א. וכשאמר משה, המדות פעם שנית בפרשת שלח, אמר תשעה תקונים, שהם תקוני דיקנא הנמצאים בזעיר אנפין, שיורדים מעתיק יומין, ומאירים בו. ומשום זה לא אמר בהן, ואמת, כי אמת תלויה בעתיקא קדישא. שהי"ט תקון הז' של י"ג תקוני דיקנא דא"א, שהי"ט הארת פנים דא"א, ועתה כשלא קבל מעתיק רק ט' תקונים, לא אמר משה ואמת. כי תקון הזה דעתיק, אינו מאיר בו עתה.

פירושו. לעולם אין בז"א כי אם ט' תקוני דיקנא, אלא שפעם מאירים בהן י"ג מדות דא"א, ופעם רק ט' מדות מא"א. וכשמאירים י"ג מדות דא"א בט' תקוני דיקנא דז"א, אז יש בז"א י"ג מדות הרחמים, דהיינו י"ג הארות מא"א, ואלו הם י"ג מדות הרחמים הנזכרים בז"א בפרשת כי תשא, שכתוב בהם ואמת. ואם לא כל י"ג דא"א מאירים בט' תקוני דיקנא דז"א, רק ט' הארות בלבד, אין תקון ואמת בכללם, שהי"ט הארת הפנים דא"א, ואינם אלא ט' מדות הנאמרים בפרשת שלח.

רעט) תאנא שערי דרישא וכו' : למדנו, שערות ראש דז"א, כולן קשות תלים על תלים ואינן חלקות כמו שערות דא"א, (דפו"י דף ק"מ ע"א : דף ק"מ ע"ב)

רפא) תקונא תניינא. נפיק שערא, וסליק מרישא דפומא, עד רישא אחרא דפתחא דפומא, ונחית מתחות פומא, עד רישא אחרא, נימין על נימין, בתקונא שפיר.

רפב) קום רבי אבא. קם ר' אבא, פתח ואמר, כד תקונא ׀ דדיקנא דא מתתקן ׀ בתקונא דמלכא, כגבר תקיף שפיר למחזי, רב ושליט, הה"ד ׀ גדול אדונינו ורב כח. וכד אתבסם בתקונא דיקנא יקירא קדישא, וישגח ביה, אקרי בנהירו דיליה, אל רחום וגו'. והאי תקונא תניינא ׀ אתתקן, כד נהיר בנהירו דעתיק יומין, אקרי רב חסד. וכד מסתכלי דא בדא, אתקרי בתקונא אחרא ואמת. ׀ דהא נהירו אנפיה.

מסורת הוזהר

(?) (תהלים קמז) תרומה רעא צ"ר

חלופי גרסאות

׀ דא מתתקן בדיקנא דמלכא אתחוי כגבר. ׀ בתקוני מלכין. ׀ ל"ג מן אתתקן עד אתקרי. ׀ דא נהירו דאנפין.

הסולם

מאמר

מאמר תקון ב' וגי דט' ת"ד דז"א

תקון ב' וגי דט' ת"ד דז"א
 כח. וכשנתבשם בתקון הדיקנא היקר הקדוש דא"א, ומסתכל בו, נקרא התקון הזה בהאור שלו, אל רחום וגו'. דהיינו בעת שי"ג ת"ד דא"א מאירים בט' ת"ד דז"א נקרא בו תקון הב' בשם רחום (כנ"ל אות רע"ח) ותקון השני הזה נתתקן או בתקון אחר של י"ג ת"ד דז"א, ונקרא ואמת, דהיינו תקון הו' דת"ד דז"א האלו. כי פניו מאירים, דהיינו שיש בו אז ג"ר שה"ס חכמת אדם תאיר פניו.

פירוש. שר' אבא מגלה מעלתו הגדולה של תקון ב' זה שה"ס עלית המלכות לבינה, ואומר כד תקונא דא וכו' כגבר תקיף שפיר למחזי כי אע"פ שעתה בתקון הזה לא קבל על ידי עליה זו נעשתה המלכות ראויה לקבל ו"ק בלבד ממוחין דבינה, משום שגם הבינה נתמעטה לו"ק מחמת הדינין דמלכות, אמנם כיון שעתה נבחנו הדינים בבחינת בינה הוא נבחן מחמת הדינים ההם שהוא גבור תקיף. דהיינו שינצח ע"י גבורות אלו את כל המקטריגים. וימשיך ג"ר דבינה, ויהיה רב ושליט. וז"ש שפיר למחזי, כי להיותו ראוי משום זה לקבלת ג"ר שנקראים ראיה. ע"כ נקרא עי"ז יסח מראת.

ובי"ג דתשא נקרא תקון הזה בשם ורחום (כנ"ל אות קי"ט) וז"ש, וכד אתבסם וכו' אקרי בנחירו דליה אל רחום, כמ"ש שם. עתה מבאר החשיבות הגדולה של התקון הזה בי"ג מדות דתשא שע"י תקון זה נעשה ראוי לקבל הארת הפנים דתקון הו', שה"ס ג"ר, וז"ש, והאי תקונא תניינא אתתקן בתקונא אחרא ואמת שעל ידו נעשה ראוי לקבל התקון ואמת, דחא נהירו אנפיה, דהיינו שהשיג הג"ר הנקראות הארת הפנים. ולפיכך נקרא

רפא) תקונא תניינא נפיק וכו': התקון השני. השערות יוצאות ועולות מתחלת הפה עד הראש האחר של פתח הפה. דהיינו מן הקצה אל הקצה על שפה עלאה. ויורדות מתחת הפה, דהיינו תחת שפה תתאה, מתחתו עד ראש האחר, ויורדות נימין על נימין בתקון יפה.

פירוש. בתקון הראשון היתה יציאת בחינת המלכות דמדת הדין, כמ"ש שם, ועתה בתקון הזה נעשה התקון של עלית המלכות לבינה, שע"י עליה זו נעשתה המלכות ראויה לקבל המוחין דג"ר מבינה (כמ"ש לעיל ב"א דף ז' ד"ה וכבר). וז"ש נפיק שערא וסליק, דהיינו שיוצאות ועולות מלחי התחתון על שפה עליונה של הפה שהיא הלחי העליונה ובחינת בינה. דהיינו ע"ד שנתבאר בתקון ב' די"ג ת"ד דא"א (באות קט"ז ע"ש) וסליק מרישא דפומא עד רישא אחרא דפתחא דפומא, שכל המקום הזה הוא לחי העליון ובחינת בינה. ונמתקו שערות דמלכות בבחינת בינה, ואח"כ ירדו משם, למקומן בלחי התחתונה, שהוא תחת שפה תתאה. וז"ש ונחית מתחות פומא עד רישא אחרא וכו', שהוא מקום המלכות עצמה ומעתה היא ראויה לקבל המוחין ג"כ מבינה. כמ"ש בת"ד דא"א בתקון השביעי. ולולא קבלה מיתוק הזה מבינה לא היתה ראויה למוחין ההם.

רפב) קום ר' אבא וכו': אר"ש לר"א, קום ר' אבא. קם ר' אבא, פתח ואמר, כשתקון זה מתתקן בתקון המלך, הוא כגבור אמיץ יפה מראה רב ושליט. ז"ש גדול אדוננו ורב

רפג) ותאנא, נושא עון אתקרי דא תקונא תניינא, כגוונא דעתיקא קדישא. אבל משום ההוא אורחא דנפיק, בתקונא תליתאה ר תחות תרין נוקבין ו דחוטמא, ושערין תקיפין זעירין מליין ה לההוא אורחא. לא אתקרון הכא נושא עון ועובר על פשע, ואתקיימו באתר אחרא.

רפד) ותניא, תלת מאה ושבעין וחמש חסדים, כלילן בחסד דעתיק יומין, וכלהו אקרון חסדי קדמאי. דכתיב, (ח) איה חסדיך הראשונים. וכלהו כלילן בחסד דעתיקא קדישא, סתימא דכלא. וחסד דזעיר אפין אקרי חסד עולם.

רפה) ובספרא דצניעותא, קרי ביה * לחסד קדמאה דעתיק יומין רב חסד.

מסורת הזוהר

(תהלים פט) ז"ח צ ט"ב שכ"ט

חלופי גרסאות

ד מתחות. ש ל"ג דחוטמא. ח מההוא. א בחסד.

הסולם

מאמר

תקון ב' וגי' דט' ת"ד דז"א

לגמרי כמו בארז שתחת החוטם דא"א. וז"ש, אורחא דנפיק בתקונא תליתאה תחות תרין נוקבין דחוטמא, דהיינו האורח הפנוי משערות שבאמצע שערות השפה העליונה מתחת ב' נקבי החוטם, ושערין תקיפין זעירין מליין לההוא אורחא, כי לא נתפנו השערות לגמרי, שזה מורה שעוד יש שם היכר הדינים של התערבות המלכות בבינה. וז"ש, לא אתקרון הכא נושא עון ועובר על פשע, כי שם בא"א. נקרא התקון הב' נושא עון, ותקון הג' ועובר על פשע. שפירושה, שעיי"ז שהבינה קבלה בתוכה את העון דהיינו הדינים של המלכות בתקון הב', ע"כ כשבא תקון הג' והבינה נטהרה מן הדינים נעבר בזה גם הפשע של מלכות עצמה, מחמת התערבותה למדרגה אחת עם הבינה. אבל כאן, שנשארו עוד שערות קצרות באותו אורח, הרי עוד ניכר הפשע, ולא נסלח. וע"כ לא נקרא תקון זה ועובר על פשע, ומשום זה לא נקרא גם תקון הב', נושא עון. כי נושא עון פירושו שהבינה נושאת העון של המלכות כדי לעבור אח"כ בתקון הג', על הפשע של המלכות ולטהרה, וכיון שאינו מתקיים בתקון הג', ועובר על פשע, אין תקון הב' נקרא נושא עון. ואתקיימו באתר אחרא, דהיינו בתקון ד'.

נקרא כאן התקון הזה בשם אפיים, כי ממנו יבא הארת הפנים. כי סדר ט' תקונים אלו הם: א', ארז. ב', אפיים. ג', ורב חסד. ד', נושא עון. ה', ופשע. ו', ונקה לא ינקה. ז', פוקד עון אבות על בנים. ח', על שלשים. ט', ועל רבעים.

רפג) ותאנא נושא עון וכו': ולמדנו, נושא עון היה צריך להקרא התקון הזה כמו תקון הב' בעתיקא קדישא, שהפירוש הוא שהבינה נושאת עון של המלכות, כי נתמעטה על ידה מג"ר, כדי לעבור על פשע, בתקון הג', דהיינו כדי להמתיק דיני המלכות הנקראים פשע (כנ"ל אות קכ"ז) אבל משום האורח הזה היוצא כאן בתקון הג', תחת ב' נקבי החוטם, ששערות קשות קטנות ממלאות את האורח הזה ואינו פנוי משערות, כתקון הג' דא"א, ע"כ לא נקרא כאן נושא עון ועובר על פשע, והוא מתקיים במקום אחר דהיינו בתקון הד' (להלן אות רפ"ח).

פירושו, כי בתקון ב', שהמלכות עלתה לבינה, קבלה הבינה דיני המלכות ונתמעטה מחמתה מג"ר. כנ"ל. וכדי לתקן זה, נעשה זוג עליון דע"ב ס"ג דא"ק, שהארז זווגם מוריד ומציא דיני המלכות מן הבינה, והבינה חוזרת לחכמה, (כנ"ל ויקהל דף מ"א ד"ה והארה) אשר תקון הג' שנעשה אורח פנוי משערות באמצע שערות השפה, כי שערות השפה הן מעלית דיני המלכות בתוך הבינה (כנ"ל אות רפ"א) אשר עתה בתקון ג', שהמלכות חזרה וירדה מבינה, נקרחו השערות שם, וחזרה שם בבינה בחינת ג"ר כמקודם עלית השערות דמלכות (כמ"ש) באורן לעיל אות קכ"ז ע"ש). אמנם יש שינוי כאן בתקון ג' דז"א, אשר ארז הפנוי משערות שנעשה, אינו פנוי לגמרי כמו בתקון ג' דא"א, אלא יש כאן שערות קצרות וקשות בתוך הארז, שזה מורה שעוד לא ירדו הדינים

רפד) ותניא תלת מאה וכו': ולמדנו, שע"ה חסדים כלולים בחסד דעתיק יומין. שה"ס ואל קין ואל מנחתו לא שע"ה. שלא זכה לחסדים אלו דעתיק יומין, וכולן נקראים חסדים הראשונים. שכתוב, איה חסדיך הראשונים, וכולם כלולים בחסד דעתיקא קדישא הסתום מכל. וחסד דז"א, נקרא חסד עולם.

רפה) ובספרא דצניעותא וכו': ובספרא דצניעותא (אות ל"ז) קורא את החסדים הראשונים

ובזעיר אפיין, חסד סתם. ובג"כ כתיב הכא, (א) ורב חסד. וכתיב, (ב) נוצר חסד לאלפים סתם. ואוקימנא, (ב) האי רב חסד, מטה כלפי חסד, לנהרא ליה, ולאדלקא בוציני.

(רפז) דתנא האי אורחא דנחית תחות תרין נוקבין דחוטמא, (ד) ושערין זעירין מליין לההוא ארחא, לא אקרי ההוא (ה) ארחא עובר על פשע, דלית אתר לאעברא ליה בתרי גווני. חד משום (ו) שערי דאשתכח בההוא ארחא, הוא אתר קשיא לאעברא. וחד, משום דנחית אעברא דההוא אורחא עד רישא דפומא, (ז) ולא יתיר.

(רפז) וע"ד כתיב, (ח) שפתותיו שושנים, סומקין כורדא, נוטפות מור עובר, סומקא תקיף, והאי אורחא דהכא, בתרי גווני (ט) לא אתבסם. מכאן מאן דבעי לאגזמא, תרי זמני בטש בידיה בהאי אורחא.

חלופי גרסאות

ב בהאי ג ורב חסד מהאי אתבסם חסד לנהרא לכלהו בוציני. ד זעירין שערי תמן ובהאי אורחא כתיב עובר על פשע. ה אחרא. ו דההוא ול"ג שערי דאשתכח. ז ל"ג ולא יתיר. ח מוסיף אגזים ולא.

מסורת הזוהר

(ג) (שמות לד) ויצא ק צ"ו ט) (שם) בהשמטות ח"ב רעג: ת"ז תכ"א נח: ט) (שיר ה) ויחי עה צ"א

הסולם

תקון ב' ובי דט' ת"ד דז"א

מן הכלל, מכה בידו ב' פעמים באורח הזה. פירוש בתקון הג' דא"א, יש ב' מעלות באורח הזה שתחת נקבי החוטם. א', שהמלכות ירדה מבינה לגמדי, עד שהאורח ההוא פנוי לגמדי משערות. ב', שהאורח ההוא עובר ובא עד מתחת השפה התחתונה, באמצע השערות של שבולת הזקן, בתקון ד' דא"א, שמב' אלו נעשו ב' תקונים אל המלכות, א', שהבינה נטהרה מדינים לגמדי, ונגלית התכמה באורח העליון, ובסוד ועובר על פשע נטהרה ג"כ המלכות עם הבינה, ומה שנשאר מן המלכות שלא נמתק בסו"ה לשארית הנמצאה, נמתק בארץ התחתון שמתחת שפה תתאה, שהוא מתוק המלכות במקום מציאותה בלחי התחתונה כנ"ל (באות ק"ל) בתקון ד' דא"א, וכאן בז"א חסדים ב' תקונים אלו, וז"ש, לא אקרי ההוא ארחא, עובר על פשע, דלית אתר לאעברא ליה בתרי גווני, דהיינו משום שחסד בו ב' תקונים הנ"ל שבא"א. חד, משום שערי דאשתכח וכו', ונמצא שאפילו הבינה לא נטהרה לגמדי, ומכ"ש המלכות. וחד, משום דנחית אעברא דההוא אורחא עד רישא דפומא ולא יתיר, כי אינו יורד להעשות גם אורח בשבולת הזקן, ששם המלכות במקומה. וע"ד כתיב, שפתותיו שושנים, סומקין וכו', שיש בחינת דין בשפתותיו דז"א, מאותם ב' המיעוטים שנעשו באורח ההוא שעל השפות שלו.

מאמר

הראשונים דעתיק יומין רב חסד, ובזעיר אנפין נקראים החסדים חסד סתם. ומשום זה כתוב כאן בתקון הג' דז"א ורב חסד, כי תקון א' הוא, ארץ. ותקון ב' הוא, אפיס. ותקון הג' הוא ורב חסד, כנ"ל. כי הוא מקבל כאן מחסדים הראשונים דא"א, ונקרא גם הוא ורב חסד. וכתוב, נוצר חסד לאלפים סתם, ולא כתוב ורב חסד, כי מדבר שם מחסד דז"א עצמו. שנקרא חסד סתם. והעמדנו, רב חסד זה, דא"א, מטה כלפי חסד דז"א, להאיר לו ולהדליק הנרות, דהיינו הספירות דז"א.

(רפז) דתנא האי אורחא וכו': כי למדנו, האורח הזה היורד תחת ב' נקבי החוטם דז"א, ושערות צרות ממלאים האורח ההוא, לא נקרא אורח ההוא ועובר על פשע, כי אין מקום להעביר הפשע משום ב' טעמים, א', משום השערות הנמצאות באורח ההוא, הוא מקום קשה מלהעביר שם חכמה. וב', משום שהמעבר של האורח ההוא, יורד רק עד תחילת הפה ולא יותר.

(רפז) וע"ד כתיב שפתותיו וגו': וע"כ כתוב, שפתותיו שושנים, דהיינו אדומות כשושנים. נוטפות מור עובר, היינו אדום, קשה, שהיא דין. כי האורח הזה שבכאן שממעל הנפוח, בב' אפנים לא נתבשם כנ"ל. וע"כ ניכר הדין על הנפוח, שה"ס גוון אדום. ומכאן, שמי שרוצה להפחיד את חבריו בשיעור יוצא

(דפו"י דף ק"מ ע"ב)

תקונא

רפח) תקונא רביעאה ם נפיק שערא, ואתתקן, וסליק . וחפי כ בעלעוי, בתקרבתא דבוסמא. האי תקונא יאה ושפירא, לאתחזיא ם הוד והדר הוא. ותניא, הוד עלאה, נפיק ואתעטר ונגיד כ לאתאחדא בעלעוי, ם ואתקרי הוד זקן. ם ומהאי הוד והדר, תליין אלין ם לבושי, דאתלבש בהו, ואינון ז פורפירא יקירא

מסורת הזהר

(9) (תהלים קד) וירא ח צ"ג

חלוסי גרסאות

ס האי ארחא דשערי אתתקן וסליק. י ונחית. כ בעלעלי בתקרבתא דבוסמין. ל לאחזאה. ם הוד עלאה. נ ליהא דעלעין. ט מוסיף ואתקרי האי. ם ומהאי תליין הוד והדר [אלין] לבושי. ף לבושי יקר דאתלבשן אינון פורפירא יקירא דכתיב הוד והדר לבשת תקונין דאתלבשן אתתקן. ז יקירא פורפירא.

הסולם

מאמר

תקון ד' דט' ת"ד דז"א

תקון ד' דט"ד דז"א

תקון הד' שבכאן. הוא עבוד ב' לצורך קבלת ג"ד דו"ק.

ו"ש. תקונא רביעאה נפיק שערא ואתתקן וסליק וחפי בעלעוי שהשערות עלו פעם ב' לבינה. ללחי העליונה. להתתקן שיהיו ראויים לקבל ג"ד. הנקראים. תקרבתא דבוסמא, וע"י עליה זו קבלו הלבושים מבינה שאור העליון יוכל להתלבש בהם (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) ולבושים אלו נקראים נה"י דבינה. וז"ש. האי תקונא יאה ושפירא לאתחזיא, הוד והדר הוא. כי ע"י תקון זה של עלית המלכות לבינה. קבל הדיקנא בחינת נה"י דבינה. כי הוד והדר הם נצח והוד (כנ"ל משפטים אות פ"ד) גם היסוד נקרא הדר. וע"כ הן רומזים על נה"י דבינה שקבל הדיקנא בתקון הזה. וז"ש ותניא הוד עלאה, דהיינו נה"י דבינה. אלא להיות כאן העיבור לג"ד דו"ק שהוא שליטת השמאל. ע"כ נכללים כולם בהוד לבר שהוא שמאל. נפיק ואתעטר ונגיד לאתאחדא בעלעוי, בלחיי. היינו תרין תפוחין המתגלים בתקון החמישי. כי ע"י עבוד הזה מתגלים תרין תפוחין דז"א. וע"כ אומד נפיק ואתעטר. נפיק, היינו בתקון רביעי, ואתעטר, היינו בתקון החמישי. ואז ונגיד ואתאחד בעלעוי.

ו"ש. ומהאי הוד והדר תליין אלין לבושי דאתלבש בהו ואינון פורפירא וכו'. כי מאלו נה"י רבינה הנקראים הוד והדר, הם הלבושים שהאורות דריקנא מתלבשים בהם שעל יריהם יכולים לקבל האור העליון. ועליהם כתוב. הוד והדר לבשת. שהמוחין דז"א. מתלבשים בהוד והדר דבינה האלו. וז"ש. תקונין דאתלבש בהו, ואתתקן בהאי דיוקנא מתלבשים בהם. ואתתקן בהאי דיוקנא דאדם, שהוא ז"א. יתיר מכל דיוקנין, יותר מבכל שאר המדרגות. כי כל מדרגה מקבלת האורות בלבוש. נה"י העליונה ממנה. אבל בהן הוא מטעם התכללות זו"ן בהן. כי מבחינת עצמן

רפח) תקונא רביעאה וכו': התקון הרביעי. השערות יוצאות ומתתקנות. ועולות ומכסות על לחיי. במנחת הבושם. התקון הזה נאה ויפה למראה. הוד והדר הוא. ולמדנו. הוד העליון יוצא ומתעטר ונמשך להתאחו בלחיי. ונקרא הוד זקן. ומההוד וההדר הזה תלויים אלו הלבושים שז"א מתלבש בהם. שהם הלבוש היקר של המלך. שכתוב. הוד והדר לבשת. היינו התקונים שנתלבש בהם. ונתתקן בצורת אדם הזה. יותר מבכל הצורות.

פירוש. כבר נתבאר שולוא עלית המלכות לבינה לא היו זו"ן ראויים לקבל מוחין. מפני שהמלכות שלהם היא מדת הדין שעליה היה הצמצום והמסך שלא לקבל בתוכה אור העליון. אלא ע"י עלית המלכות לבינה. קבלה המלכות הכלים דבינה. ואז ראויים זו"ן לקבל אור העליון (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר). והנה עליה זו דמלכות לבינה נבחנת כמו עיבור במעי אמו. ונוהג בכל מדרגה ומדרגה. כי בכל המדרגות יש ע"ס מחמת שכלולות זו מזו. וע"כ צריכים לעיבור הזה אפילו בג"ד. אמנם בג"ד אין צריכים לעיבור הזה מחמת עצמותם אלא מחמת התכללותם בספירות דזו"ן. משא"כ בזו"ן. שהם צריכים לעיבור זה בבחינת עצמותם. שולוא העיבור אינם ראויים לקבל אור העליון. ולפיכך בדיקנא דז"א צריכים לבי עבודים, עבוד א' לצורך יציאת ו"ק. ועיבור ב' לצורך יציאת ג"ד דו"ק. וזה דוקא בז"א. אבל בדיקנא דז"א היה עיבור א' מספיק לו"ק ולג"ד דו"ק. כי תקון ב' הוא עיבור א' שתיכף יצא בא"א בתקון הג'. אורח פנוי משערות שהיה מספיק גם לתקון ד'. שהוא האורח הפנוי משערות שבתוך שבולת הזקן (כמ"ש באות רפ"ז). אבל כאן לא יצא אורחא בשבולת הזקן. מחמת שגם ארח העליון שבשפה עלאה אינו נקי משערות. כנ"ל ברבדור הסמוך. ולפיכך (דפו"י דף ק"מ ע"ב)

ק דמלכא. דכתיב (9) הוד והדר לבשת, תקונין דאתלבש בהו, ואתתקן בהאי דיוקנא דאדם, יתיר ר מכל דיוקנין.

רפט) ותאנא * הא הי הוד, כד אתנהר בנהירו ש דדיקנא ת עלאה, ואתפשט בשאר תקונין נהירין. האי הוא נושא עון מהאי גיסא, ועובר על פשע מהאי גיסא. ובג"כ, (13) לחיי כתיב. ובצניעותא דספרא אקרי, הוד והדר ותפארת. א דהא תפארת הוא עובר על פשע, שנאמר (14) ותפארתו עובר על פשע. ב אבל האי תפארת לא אוקימנא, אלא בתקונא תשיעאה, כד"א ותפארת בחורים כחם.

מסורת הזוהר

(13) (שיר ה) לעיל אות רנ צ"א (14) (משלי יט) ספרא
 דצניעותא יב צ"י
 ק ל"ג דמלכא. ר לכל. ש דיקנא. ת דא. א ל"ג דהא ;
 ל"ג דהא תפארת. ב ותאנא.

חלופי גרסאות

הסולם

תקון ד' וט' ת"ד ד"א

מאמר

שהוא עלית השערות לבינה, נקרא תקון זה בשם נושא עון, כי הבינה נושאת בקרבה עון וקלקול שבמלכות. עון, הוא מלשון מעות. ועובר על פשע מהאי גיסא, שמצד התקון החמישי, שהוא ב' תפוחין הפנוים משערות, שיצאו והאירו בהם הג"ד דו"ק אפילו במלכות, או נקרא תקון ה' הזה, בשם ופשע, שפירושו, עובר על פשע, שהארת הג"ד מבינה עוברים על פשע של המלכות והג"ד מאירים בה, כמו שלא היה בה שום פשע. ומטעם זה נקראים ב' תקונים אלו הרביעי והחמישי בפרשת שלח, בשמות, נושא עון, ופשע. כי ארץ, הוא תקון א'. אפים, הוא תקון ב'. ורב חסד, הוא תקון ג'. נושא עון, הוא תקון ד'. ופשע, הוא תקון ה'. וכו' כנ"ל. וז"ש ובג"כ לחיינו כתיב, שכולל ב' תקונים אלו הרביעי והחמישי, דהיינו השערות שעל הלחיים, ותפוחין הפנוים משערות.

עצמן היו יכולים לקבל אור העליון גם בכלים שלהן עצמן בלי לבושי נה"י רעליון, משא"כ ז"א. הרי מבחינת עצמו אינו ראוי לקבל אור העליון בכלים שלו, והוא צריך ללבושי נה"י דבינה לקבל בהם אור העליון, מבחינת עצמותו. וז"ש ואתתקן וכו' יתיר מכל דיוקנין. כלומר, שהוא צריך להם יותר מכל המדרגות.

רפט) ותאנא האי הוד וכו' : ולמדנו הוד ודיקנא הזה, כשהאיר באור הדיקנא עליונה דא"א, ונתפשט בשאר התקונים המאירים, דהיינו גם בתקון החמישי, זה הוא נושא עון מצד זה, ועובר על פשע מצד זה. ומשום זה כתוב לחיינו, שהוא כולל הן השערות שעל הלחיים שהן תקון ד', והן תרין תפוחין הפנוים משערות שהן תקון ה'. ובצניעותא דספרא, נקרא התקון הזה הרביעי, הוד והדר ותפארת, כי תפארת הוא עובר על פשע, שנאמר ותפארתו עובר על פשע. אבל התפארת הזו לא העמדנו אלא בתקון התשיעי, כמש"א תפארת בחורים כחם. ושם בתקון התשיעי נקרא תפארת, וכשנשקל, במשקל אחד עולים שניהם. אר"ש, ראוי אתה ר"א, להתברך מעתיקא קדישא, שכל הברכות יוצאות ממנו. פירוש, כבר נתבאר, שתקון ד' ה"ס עובר ב' לג"ד דו"ק, שהמלכות עלתה ונתערבה בבינה. שעיי"ז, אחר שחזרו הג"ד לבינה, חזרו ג"כ למלכות ונתקנו בתקון החמישי ב' תפוחין פנוים משערות ששם הארת הג"ד דו"ק. וז"ש, האי הוד כד אתנהיר בנהירו דדיקנא עלאה, שעיי"ז יצאה ה' מאויר ואתפשט בשאר תקונין נהירין, דהיינו התקון דב' תפוחין קדישין שבתקון ה', שה"ס הארת ג"ד דדיקנא, המאיר גם לשאר תקוני דיקנא. האי הוא נושא עון מהאי גיסא, שמצד תקון הד',

ומה שאמרנו לעיל בדבור הסמוך, שהלבושים שזו"ן מקבלים מבינה, נקראים הוד והדר, שהם נצח הוד יסוד, אינו בדיוק, כי הם כוללים גם חצי תפארת שמחזה ולמטה, כי תנה"י דעליון מתלבשים בתחתון. שבלבושים אלו מקבל התחתון האורות דג"ד כנ"ל. ולא עוד אלא שודש התקון הוא בתפארת דעליון, שה"ס בינה דעליון, כי חג"ת הם כח"ב אלא מחמת שירדו לבחינת חסדים נקראים חג"ת, הרי שת"ת היא בינה שבה עיקר התקון של ועובר על פשע, כנ"ל. וז"ש ובצניעותא דספרא אקרי הוד והדר ותפארת, דהיינו תנה"י דעליון, דהא תפארת הוא עובר על פשע, כי עיקר התקון של קבלת הג"ד שה"ס ועובר על פשע הוא בתפארת, להיותו בינה דעליון. ומה שקוראים אותו רק הוד והדר לבד, הוא

(דפו"י דף ק"מ ע"ב *) דף קמ"א ע"א

ג ותמן אקרי תפארת. וכד ד אתתקל, במתקלא חד סלקין. אמר ר"ש, יאות אנת רבי אבא, לאתברכא מעתיקא קדישא. דכל ברכאן נפקין מניה.
 רצ) תקונא חמישאה. פסיק שערא, ואתחזון תרין תפוחין מכאן ומכאן, סומקן ה כהאי ורדא סומקא. ומתלהטן במאתן ושבעין עלמין, הני תרי תפוחין, כד ו נהרין מנהירו דתרין תפוחין ז קדישין עלאין דעתיקא, אתמשך סומקא, ואתי חיורא. בהאי כתיב, (ה) יאר יי פניו אליך ויחנך. דכד נהרין מתברך עלמא. ובשעתא ח דאתעבדו סומקא, כתיב ישא יי פניו אליך, כלומר יסתלק. ולא ישתכח רוגזא בעלמא. תאנא, כלהון נהורין דאתנהרן מעתיקא קדישא, אתקרונ חסדי קדמאי. ובגין אינון, נהרין כל אינון חסדי עולם.

מסורת הזוהר

(ד) (במדבר ו) ח"ג קלג. רעא : רעו : רצה. ת"ז
 ו נהירין מתרין סטרי דנהירו. ז ל"ג קוישין עלאין דעתיקא. ח דאתעבדו.
 ג וקרי ול"ג ותמן אקרי. ד אסתכל. ה כהוא.
 ח כ"א סג. ת"ע קסט :

חלופי גרסאות

תקון ד' דס' ת"ד דו"א
 שנתבאר לעיל (ב"א ט"ו ד"ה ההיא) ותקון
 הזה נקרא בפרשת שלח, ופשע, שפירושו
 ועובר על פשע, שהג"ר דחכמה מאירים במלכות
 כמו שלא היה בה שום פשע. וז"ש תקונא
 חמישאה, פסיק שערא ואתחזון תרין
 תפוחין, כי מקור השערות הוא מכניסת ה'
 באויר, וכיון שהי' יצאה מאויר בתקון הזה,
 ע"כ נפסקו בו השערות. סומקן כהאי ורדא
 סומקא, כי אז היא שליטת השמאל, שנמשכים
 ממנו דינים. וע"כ נבחן בו גוון אדום, שהם סוד
 שליטת הדינים דשמאל.

הסולם

מאמר

הוא משום דהאי ת"ת לא אוקימנא אלא
 בתקונא תשיעאה, כי עיקר הת"ת הוא
 מחציתו העליון שהוא מתבאר בתקון ט'. וז"ש.
 ותמן אקרי ת"ת, ולא כאן שהוא רק מחציתו
 התחתון שמחזה ולמטה, ומה שבספרא
 דצניעותא חושב אותו לת"ת, אין קושיא כי,
 וכד אתתקל במתקלא חד סלקין, כלומר,
 שגם מחזה ולמטה אפשר לכנותו ת"ת. כי
 עולים במשקל אחד.

תקון ה' דת"ד דו"א

רצ) תקונא חמישאה וכו' : התקון
 החמישי. השערות נפסקות, ונראים ב' תפוחין,
 פנוים משערות. מכאן ומכאן, אדומים כמו
 שושנה אדומה, ומתלהטן בר"ע עלמין. אלו ב'
 הפוחין כשמאירים מאור של ב' תפוחין קדישין
 העליונים דעתיקא שהוא א"א, שהם תקון ז'
 שלו. הולך מהם הגוון אדום ובא גוון לבן, בזה
 כתוב, יאר ה' פניו אליך ויחנך. וכשמאירים
 מתברך העולם. ובשעה שנעשו אדום, כתוב,
 ישא ה' פניו אליך. כלומר שיסתלק פניו, ולא
 ימצא רגז בעולם. למדנו, כל האורות המאירים
 מעתיקא קדישא. דהיינו חא"א, נקראים חסדים
 הראשונים ובשביל אלו חסדים הראשונים
 מאירים כל אלו חסדי עולם, שהם חסדים
 שבד"א.

תקון ה' הזה כבר נתבאר היטב בדבור
 הסמוך, שה"ס יציאת ה' מאוירי, שאז חוזרים
 להאיר הג"ר דו"ק, שה"ס נקודת השורק,
 (דפו"י דף קמ"א ע"א)

(רצא) תקונא שתיתאה. נפיק שערא, כחד חוטא ם דשערי . בסחרניה
 ם דדיקנא. פאת הזקן ואיהו חד מחמש פאין. דתליין ם בחסד, ולא אבעי לחבלא
 האי חסד, כמה דאתמר. ובגין כך, ם) לא תשחית את פאת זקנך כתיב.
 (רצב) תקונא שביעאה. דלא תליין שערא על פומא, ופומא אתפני מכל
 סטרוי, ם ויתבין שערין בתקונא סחור סחור ליה. קום רבי יהודה. קם רבי יהודה,
 פתח ואמר, ם) בגזירת עירין פתגמא. כמה אלף רבבן ם מתישבן ומתקיימן בהאי
 פומא, ותליין מניה, וכלהון אקרין פה. ההי"ד ם) וברוח פיו כל צבאם. ומההוא
 רוחא דנפיק מפומא, מתלבשן.
 (רצג) כל אינון דלבר, ם תליין מהאי פומא. ומהאי ם פומא כד אתפשט
 ם האי רוחא, מתלבשן ביה כמה נביאי מהימנא, וכלהו פה יי אתקרין. ובאתר

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ם) (ויקרא יט) ת) (דניאל ד) פקודי ריד צ"ש ם בשערי. י ל"ג בסחרניה. כ מוסיף דדיקנא ותליין
 עד רישא דמעוי ולא נחית עד טבורא תנא תקונא
 דא הוא דאקרי. ל ההוא אקרי חד ול"ג פאת הזקן
 ואיהו. ם מוסיף בחסד וברחמי. נ ל"ג מן ויתבין עד קום. ם מתגשן ; מתגשבן. ע דתליין. ם רוחא צ ההוא
 ארזא.

תקון ר' דסי תי"ד דז"א

הסולם

מאמר

ב' ע"א) והן כנגד ה' ספירות חג"ת נ"ה שבקו
 ימין הנקראים ה' חסדים, ולא אבעי לחבלא
 חאי חפר, ולפיכך נשארן כל תקוני השערות
 בסוד ונקת לא ינקת, להיותם המקורות של
 החסדים.

תקון ר' דסת"ד דז"א

תקון ר' דסת"ד דז"א

(רצב) תקונא שביעאה וכר : התקון
 השביעי. השערות אינן תלויות על הפה. והפה
 נתפנה מכל צדדיו, והשערות יושבות מתקונות
 סביב סביב לו. קום ר' יהודה. קם ר' יהודה.
 פתח ואמר, בגזירת עירין פתגמא. כמה אלף
 רבבות מתישבים ומתקיימים מפה הוה, ותלויים
 ממנו, וכולם נקראים פה. ז"ש וברוח פיו כל
 צבאם. ומרוח ההוא היוצא מן הפה הם
 מתלבשים.

(רצג) כל אינון דלבר וכר : כל אלו
 שמבחוץ תלויים מפה הוה. ומפה הוה. כשמתפשט
 ממנו רוח הוה, מתלבשים בו כמה נביאים
 נאמנים, וכולם נקראים פה ה'. ובמקום שהרוח
 יוצא, דהיינו הפה, לא מתערב שם דבר אחר.
 וכולם מחכים להתלבש ברוח ההוא היוצא מן
 הפה. ותקון זה שולט על כל ששת התקונים
 הקודמים לו. משום שכאן כולם מתקיימים
 ומתאחזים. ומשום זה, השערות שוות מסביב
 הפה, והפה נתפנה משערות מכל צדדיו. אמר
 ר' שמעון, ברוך אתה לעתיקא קדישא.

פירוש

(רצא) תקונא שתיתאה וכר : התקון
 הששי. השערות יוצאות כמו חוט אחד של
 שערות מסביב הדיקנא. דהיינו השטח העליון
 של הדיקנא הנמשך עד החוה, בדומה לתקון
 השמיני דא"א (לעיל אות קמ"ח ע"ש) והו
 נקרא אחת מחמש פאות שבזקן (מכות ב.)
 התלויות בחסד, ולא צריכים להשחית חסד
 הוה, כמו שלמדנו. ומשום זה, לא תשחית פאת
 זקנך, כתוב.

תקון זה נקרא ונקת לא ינקת, שפירושו,
 כי אחר שיצאו הג"ר בבחינת ב' תפוחין,
 ונפסקו השערות, היו צריכות להתבטל כל
 השערות, שהרי כבר יצאה ה' מן האויר, שהיא
 מקור השערות. אמנם לא היה כן, אלא לא
 לבד שהשערות של תקונים הקודמים נשארו,
 אלא גם יצאו חדשות, דהיינו שערות ארוכות
 הנמשכות עד החוה. שז"ס ונקת לא ינקת
 שאע"פ שב' תפוחים כבר נעשו נקיים משערות,
 לא ינקת את כולן, אלא להיפך שנמשכים
 ומקיפים הפנים כמו בחוט של שערות. וז"ש,
 תקונא שתיתאה, נפיק שערא, כחד חוטא
 דשערי, בסחרניה דדיקנא, אע"פ שכבר
 נפסקו בבי תפוחין, ואיהו חד מחמש
 פאין דתליין בחסד, כי יש בדיקנא ה' פאות,
 שתים מכאן ושתיים מכאן ואחת מלמטה. (מכות

(דסו"י דף קמ"א ע"א)

דרוחא נפיק, לא אתערבא מלה אחרא, וכלהו מחכאן לאתלבשא בהוא רוחא דנפיק. והאי תקונא שליטא על כלהו שיתא. משום דהכא מתקיימן כלהו ומתאחדן. ובגיני כך שערוהי שקילין סוחרניה דפומא. ואתפני מכל סטרוי, והאי תקונא שליטא על כלהו משום דהכא מתקיימן כלהו ומתאחדן. אמר ר"ש, בריך אנת לעתיקא קדישא.

חלופי גרסאות

ק מוסיף וכלהו פיות; דכלהו. ר ל"ג מן והאי עד אמר ר"ש.

הסולם

תקון ז' דמי ת"ד דז"א

ללחי העליונה, כי מתוך זה, בשעה שנטהרה הבינה מן העון שבה בסוד יציאת ה' מאויר, נטהרה ג"כ המלכות, כי להיותה נפקדת בעון האבות וקבלה הקטנות מבינה, קבלה ג"כ הגדלות מבינה. ע"י טהרת העון.

וז"ש, תקונא שביעאה, דלא תליין שערא על פומא ופומא אתפני מכל סטרוי, שהוא מטעם, כי הפסק השערות הנעשה בבינה, בלחי העליונה, מחמת יציאת ה' מאויר, עברה ג"כ אל המלכות הנמצאת בלחי התחתונה, ופומא אתפני מכל סטרוי, כמו בב' תפוחין. ויתבין שערא בתקונא סחור סחור ליה, כי השערות שיצאו מקודם לכן אינן בטלות להיותן ממשיכות חסדים כנ"ל. וז"ש כמה אלף רבבן מתישבן ומתקיימן בהאי פומא ותליין מניה. המספר אלף, מורה על חכמה בסו"ה, ואאלפך חכמה. ורבבה, מורה על חסדים. וכיון שנמשכים חכמה וחסדים, אומר אלף רבבן, שיוצאים ותלויים ומתקיימים מפה זה. כי מפומא דאתפני משערות יוצאת חכמה ומשערות שמסביב הפה יוצאים חסדים. וז"ש, וכלהו אקרין פה. שהן החכמה והן החסדים נקראים פה. ונתבאר לעיל שע"כ צדיכים לתקון הפה נוסף על תקון ב' תפוחין, משום שהתקון הנעשה במקום הלחי העליונה, אינו מועיל לבינה ותו"מ שיצאו מן הראש, להיותם נמצאים למטה ממלכות שבפרסא דראש. וע"כ נעשה להם תקון מיוחד בלחי התחתונה שנקרא פה. וז"ש, כל אינון דלבר תליין מהאי פומא, דהיינו כל אלו שהם בבחינת בינה ותו"מ שיצאו לבר מראש מקבלים מתקון הפה. וז"ש ומהאי פומא וכו' וכלהו פה הויה אתקרון, שאין שם שום דין כי נתפנה משערות, וכאשר דרוחא נפיק לא אתערבא מלה אחרא, דהיינו שום דין, כי אם היו נראות שם אינו שערות שהן דין לא היה יכול דוח הויה לצאת משם. וז"ש והאי תקונא שליטא על כלהו שיתא, משום דהכא מתקיימן כלהו ומתאחדן, כי כל התקונים שקדמו לתקון ז' הזה

מאמר

פירושו. תקון זה שהפה נתפנה משערות נעשה ג"כ מכח יציאת ה' מאויר, כמ"ש לעיל בתקון החמישי בב' תפוחין. ע"ש. והוצרך לתקון זה מחדש, משום שב' תפוחין דאתפנו משערות עומדים בלחי העליון ששם מקום בינה, כי הפרסא שבתוכה המלכות, עומדת בפאתי הראש מתחת הלחי העליונה. ואע"פ שיש שם התכללות המלכות, כי ע"כ נקרא התקון ועובר על פשע, כי פשע הוא בחינת הדינין שבמלכות, מ"מ כיון שהמלכות היא למטה מלחי העליונה, אין דינין דמלכות פוגמים מלמעלה ממקום מציאותה, והוא שם דק מבחינת התכללות. וכדי שתתמתק גם המלכות מבחינתה עצמה ותהיה דאוויה לקבל ג"ד רחכמה, נעשתה יציאת ה' מאויר במקום הפה, ששם יש גם הלחי התחתונה שהוא מלכות, כי שפה תתאה, היא הלחי התחתונה הנמצאת מפרסא דראש ולמטה, ששם המלכות. שע"כ ה"ס בינה ותו"מ שיצאו מראש לבחינת גוף. וכיון שנעשה התקון במקום המלכות, אז נתקנה לגמרי. ודאוויה לקבל ג"ד רחכמה.

ולפיכך נקרא תקון זה בפרשת שלה, בשם פוקד עון אבות על בנים. כי כל מדרגה תחתונה נקראת בן כלפי העליונה ממנה. והנה השם עון, מורה על זינים שבבינה שקבלה ממלכות שנכללה בה, שמורה שהיתה ישרה אלא שנעשתה מעוותת מחמת גודם אחר. והרינים שבמלכות נקראים פשע, כי הדינים הם מצצמותה. אלא מכח עלית המלכות לבינה, ומכח התקון שנעשתה בב' תפוחין בסוד ועובר על פשע (כמ"ש לעיל באות ר"צ) נגנזה הפשע שבמלכות לגמרי, ובחינת העון שבבינה נמשכה גם על המלכות, באופן שבאותו זמן שהי' יצאה מאויר, והבינה נטהרה מן העון, נטהרה עמה יחד גם המלכות, משום שפקד העון דבינה על מלכות. וז"ס, שתקון הפה, נקרא פוקד עון אבות על בנים, כי העון שהיה בלחי העליונה שבו בחינת אבות, נפקד על בנים, שהוא הלחי התחתונה, שבינה ותו"מ שלו נקראים בנים

(דפו"י דף קמ"א ע"א)

(רצד) תקונא תמינאה דנחתין שערי בתחות דיקנא, מחפיין קדלא דלא אתחזי. דתניא, אין למעלה לא ערף ולא עפוי, וּבזמנא ה דאגח קרבי אתחזי. משום לאחזאה גבורתא. דהא תנינן, אלף עלמין אתאחדין מניה, הה"ד, ב אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים. ואלף המגן רזא הוא. בצניעותא דספרא, כל שלטי הגבורים דאתו מסטר גבורה חד, מאינן א גבוראן. (רצה) תקונא תשיעאה. ב דמתחברן שערי בשקולא מליא, ג עם אינן

מסורת הוהר

(ב) (שיר ד) יתרו נה צ"ג

חלופי גרסאות

ש ואי בזמנא. ת דנצח. א גבורה. ב ואתמשכן. ג עד.

תקון ה' דט' ת"ד דז"א

הסולם

מאמר

ולהשבית הקליפות. וז"ש משום לאחזאה גבורתא, דהיינו להראות החכמה שבקו שמאל. שנקראת גבורה. שאין הקליפות נכנעות רק ע"י גילויה. דהא תנינן אלף עלמין אתאחדין מניה. דהיינו חכמה. המרומת באלף, בסוד ואלפך חכמה. הה"ד אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים. ואלף המגן רזא הוא, שמורה על השערות האלה שבעורף המגינות על החכמה. שנקראת אלף. כל שלטי הגבורים, מה מוסיף הכתוב בזה, הוא, דאתו מסטר גבורה חד מאינן גבוראן, דהיינו הבאים מגבורה אחרונה שבגבורות שה"ס המלכות. וע"כ אוה"כ, כל שלטי הגבורים.

ותקון זה נקרא בפרשת שלח, על שלשים, כי נתבאר לעיל שכל מדרגה תחתונה נחשבת בבחינת בן למדרגה עליונה. והנה מקוד התקון של נושא עון ועובר על פשע, הוא בלחי העליונה, ומשם נפקד העון על בחינת הלחי התחתונה שהיא בבחינת בן ללחי העליונה, בסוד תקון ה' ע"ש. ועתה עבר אותו התקון על בחינות הגרון והעורף שהוא גוף, והוא בן ללחי התחתונה, ושלשים ללחי העליונה. ולפיכך נקרא תקון ה', פוקד עון אבות על בנים, ותקון הח', הוא פוקד עון אבות על בני שלשים. ונעשו ראויים ע"י לגלות החכמה שבעורף, בעת מלחמה, כנ"ל, כי בעת שיצא העון מהאבות, שהם, ב' תפוחין שבלחי העליונה, יצא העון ג"כ מהבנים בתקון ה', ומבני שלשים בתקון הח'. כמ"ש בתקון ה' ע"ש.

תקון ט' דט"ד דז"א

(רצה) תקונא תשיעאה וכו': התקון התשיעי. השערות מתחברות במשקל מלא עם אלו השערות התלויות, וכולן במשקל יפה כגבור אמיץ בעל נוצח מלחמות. משום שכל השערות נמשכות אחר אלו התלויות, וכללות כולן הן באלו התלויות, וכולן נמשכות עד החזה

הזה לא היו אלא כדי להביא תקון הוה על שלמותו. דהיינו לתקן את המלכות במקומה שתוכל לקבל ג"ר כנ"ל. וע"כ נאחזים כולם בשלמות תקון ה' הזה ומתקיימים על ידו. כי לא באו אלא להשלמת תקון הוה.

תקון ה' דט"ד דז"א

(רצד) תקונא תמינאה וכו': התקון השמיני. השערות יורדות תחת הדיקנא ומכסות העורף שלא יהיה נראה. שלמדנו, אין למעלה לא עורף ולא עייפות. ובזמן שעושה מלחמה נראה העורף, כדי להראות גבורה, כי למדנו, אלף עולמות נאחזים ממנו. ז"ש אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים. ואלף המגן הוא סוד. ויש בצניעותא דספרא, כל שלטי הגבורים. היינו הבאים מצד גבורה אחת מאלו הגבורות.

פירוש. אחר שכבר נעשו כל התקונים בבחינת הלחי העליונה והלחי התחתונה, ירדו התקונים לבחינת גוף ממש. דהיינו הגרון והעורף, ותקון הזה יש לו ב' משמעות, א) לכסות את העורף, כי המוחין דחכמה הבאים מקו שמאל, נבחנים שהם באחזורים ולא פנים, דהיינו בעורף, וכיון שדינים נמשכים ממוחין דחכמה אלו, ע"כ צריכים לכסות העורף, שז"ס התקון השמיני שיצאו שערות למטה מראש וכיסו את העורף, כי הדין שבעערות מכסות על החכמה אשר בעורף ואינה מאירה. (ב) שהם מגלים את העורף בשעת מלחמה, שאין החצונים נכנעים אלא ע"י גילוי חכמה, ואז מתפנים השערות מן העורף והחכמה נגלית לכלות את הקליפות והס"א.

וז"ש תקונא תמינאה, דנחתין שערי בתחות דיקנא מחפיין קדלא דלא אתחזי, דהיינו הדינים שבעערות מעכבים על החכמה שבעורף שלא תאיר. ובזמנא דאגח קרבי אתחזי, דהיינו הפעולה הב' הנ"ל שבעערות שמגלות העורף בעת מלחמה כדי לכלות

(דס"י דף קמ"א ע"א)

שערי דתליין, כלהו בשקולא שפיר, כחד גיבר תקיף, מארי נצחון קרבייא. משום דכלהו שערי אתמשכן בתר אינון דתליין. וכללא דכלהו באינון דתליין. וכלא אתמשך, ה ועל דא כתיב, (א) תפארת בחורים כחם. (ב) כתיב (ד) בחור כארוזים, כגיבר עביד גבוראן. ודא הוא תפארת, חילא וגבורתא ורחמי.

מסורת הזוהר

(ג) (משלי כ) (ד) (שיר ה) ויקרא פו צ"ס

חלופי גרסאות

ד תליין. ה בדפוסי כתבו חסר כאן. ו מוסיף ונראה על הים כבחור טוב הה"ד.

מאמר

הסולם

תקון ט' וט' ת"ד דז"א

ושמאל של הפנים נמשכים אחד אלו שעדות התלויות למטה מן הפנים. ומתחברות בהן לאחד. וע"ד כתיב, תפארת בחורים כחם, שהדין הנמצא בשעדות דימין, הוא כל הכח שבימין, שהת"ת משמש עמו כדי ליחד השמאל עם הימין (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) שהת"ת מעוררם בסוד המסך דחירק, כמ"ש שם. וכתיב בחור כארוזים, כגבור העושה גבורות, שה"ס ההשלמה שקו ימין מקבל ע"י הגבורות דקו שמאל כנ"ל. ודא הוא תפארת, שיחוד הוה שבשעדות דיקנא נקרא בשם ת"ת, הכולל בזה, חילא וגבורתא ורחמי, כי דינין דימין נקראים עתה כח, שהוא כל כח היחוד דימין ושמאל כנ"ל. והדינים דשמאל נקראים גבורה, שעל ידם מתגבר על כל הקליפות לבלותם, והקו האמצעי עצמו המיוחד אותם נקרא רחמים.

החזה. ועל כן כתוב, תפארת בחורים כחם. וכתוב, בחור כארוזים, דהיינו כגבור עושה גבורות. וזו היא תפארת, הכולל, כח וגבורה ורחמים.

פירוש. תקון זה הוא ליחד השעדות דימין ושמאל דדיקנא עם השעדות הנמשכות ותלויות למטה באמצע הדיקנא. כי יש דינין בקו ימין מבחינת נקודת החולם, שה"ס דינין דנוקבא. ויש דינין דקו שמאל מבחינת נקודת השורק. וה"ס דינין דדכורא. (כנ"ל ב"א דף ט"ו ד"ה ההוא) ובעת שהקו האמצעי מיוחד ימין ושמאל זה בזה, נמצאים הדינים משלימים זה את זה, כי הדינים דימין ממעטים הג"ד דחכמה דקו שמאל, כדי שיתיחד עם קו הימין, כי זולת זה אין קו שמאל רוצה להתיחד עם קו הימין (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) והדינים דקו שמאל מבטלים הדינים דקו ימין, כי קו הימין מקבל חכמה מקו שמאל ע"י התכללותו בו. וזה נבחן, כאלו השעדות דיקנא שמימין הפנים ומשמאל הפנים נמשכות ומתחברות עם השעדות האמצעיות התלויות למטה מן הראש, ונעשים כולם כלל אחד ונמשכים עד החזה, כדי לבטל הדינים של המלכות הנמצאת בנקב החזה.

וז"ש תקונא תשיעאה, דמתחברין שערי בשקולא מליא, שהשעדות דימין ושמאל דדיקנא מתחברים במשקל מלא, עם אינון שערי דתליין, עם השעדות התלויות באמצע, למטה מהפנים. אשר או השעדות, שהם הדינים דנוקבא שמימין, והשעדות שהם דינים דדכורא שמשמאל, משלימים אלו את אלו, בהתיחדם בקו האמצעי, כנ"ל. וז"א נבחן או על יריהן, כחד גיבר תקיף מארי נצחון קרבייא, כי הדינים דימין נצחים כל החצונים המתאחים בדינים דשמאל, ודינים דשמאל נצחים כל הקליפות המתאחדות בדינין דימין, כנ"ל. והוא, משום דכלהו שערי אתמשכן בתר אינון דתליין, משום שכל השעדות שהן בימין

(דפוסי דף קמ"א ע"א)

וז"ש וכלא אתמשך, ויש כאן חסר, וצריך לומר, וכלא אתמשך עד פבורא דלבא, שבכח היחוד הנעשה ע"י שעדות התלויות, נמשכות כל השעדות עד טבור הלב, שהוא נקב החזה ששם בחינת המלכות דמדת הדין הנכללת בפרסה שבחזה, והמלכות הזאת מקבלת ומתמתקת ע"י כללות שעדות דיקנא, כמ"ש וכללא דכלהו באלין דתליין. ולפיכך נקרא תקון הזה בפרשת שלח ועל רבעים, כי עתה עבד התקון על דוד רביעי, כי התקון הא' היה בב' תפוחין, שהוא נקרא ופשע, בסוד ועובר על פשע, ששם קבלה המלכות תקונה הראשון, וב' תפוחין אלו להיותם נמצאים בלחי העליונה, שה"ס בינה, הם נקראים אבות. ואח"כ בתקון ז' קבלה המלכות תקון בלחי התחתונה, דהיינו בשפה תתאה, ששם בחינת בנים, כי הלחי התחתונה היא בחינת בן ללחי העליונה וע"כ נקרא התקון בשם פוקד עון אבות על בנים (כנ"ל אות רצ"ב) ואח"כ בתקון ח' קבלה המלכות תקונה בבחינת גוף ממש

רצו) תנא, אר"ש כל הני תקונין, וכל הני מלין, בעינא לגלאה למאריהון דאתקלו במתקלא, ולא לאינון, דעאלו, ולא נפקו אלא לאלין דעאלו ונפקו, דכל מאן דעייל ולא נפיק, טב ליה דלא אברי.

רצז) כללא דכל מלין, עתיקא דעתיקין, וזעיר אפיין, כלא חד. כלא הוה. כלא הוי. כלא יהא. לא ישתני. ולא משתני. ואלא שנא. אתתקן בתקונין אלין. אשתלים דיוקנא דכליל כל דיוקנין. דיוקנא דכליל כל שמהן. דיוקנא * דאתחזי בגויה כל דיוקנין לאו האי דיוקנא הוי, אלא כעין האי דיוקנא. רצח) כד אתחברן עטרין וכתרין, כ כדן הוא אשלמותא דכלא. ז בגין, דדיוקנא דאדם, הוי דיוקנא דעלאין ותתאין דאתכללו ביה. ובגין דהאי דיוקנא

חלוסי גרסאות

ז דלא עאלו; דלא עאלו ולא דעאלו ולא נפקו. ח בזעיר. ט ל"ג אשתלים. י בגווי כהאי דיוקנא. כ ואשלמותא ול"ג כדן הוא. ל בג"כ; ובג"כ דיוקנא.

דיוקנא דאדם

הסולם

מאמר

בתוכה כל הצורות, ולא שהוא צורה ממש, אלא כעין צורה זו.

רצח) כד אתחברן עטרין וכו': כשמתחברים ב"א העטרות והכתרים, דהיינו המוחין דג"ר, אז הוא השלמת הכל, של כל העליונים והתחתונים. משום שצורת אדם, היא צורה שעליונים ותחתונים נכללים בה, ומשום שצורה זו כוללת עליונים ותחתונים, התקין עתיקא קדישא את תקוניה, ותקון ז"א, בצורה זו ובתקון זה.

פירוש. כל התקונים הנמצאים בעולמות לא באו אלא לתקן המלכות דצנצום א' (כמ"ש בתע"ס שיעור א') ועיקר תקונה הוא בסוד תקון אדם, שיוורה על התכללות כל הצורות, וה"ס המלכות המקבלת מג' הקוין, כי המלכות ה"ס פני אדם, וג' הקוין ה"ס אריה שור נשר, הכוללים כל הצורות, והמלכות מקבלתם ונכללת מהן. ותקון אדם זה, התחיל בעתיקא קדישא, שה"ס כל המספרים י"ג שנאמר בו י"ג חודתא י"ג נימין, י"ג תקוני דיוקנא וכו' כי חו"ב תו"מ שבכל אחד ג' קוין ה"ס י"ב. ועם מלכות המקבלתם הכוללת כולם, הם י"ג. אמנם עיקר תקון אדם נעשה בז"א ומלכות. שז"א ה"ס ג' קוין, ופרצוף המלכות הוא המקבלת אלו ג' הקוין. שע"ז הולכת ומתתקנת המלכות לאט לאט עד גמר התקון, שאז על ידי כל האודות שקבלה המלכות בשיתא אלפי שני, מתתקנת המלכות דצנצום א'.

וז"ש. אתתקן בתקונין אלין אשתלים דיוקנא דכליל כל דיוקנין, שכל אלו התקונים דעתיקא

ממש בגרון ובעורף, וע"כ נקרא על שלשים. שהוא דור שלישי ללחי העליונה. (כנ"ל אות רצ"ד) ועתה קבלה המלכות תקונה בבחינת החוזה, שהוא מדרגה תחתונה מגרון, וע"כ נבחנת לדור רביעי ללחי העליונה, וע"כ נקרא ועל רבעים.

רצו) תנא אר"ש כל וכו': למדנו, א"ר שמעון, כל אלו תקונים, וכל אלו הדברים רוצה אני לגלות לאותם שנשקלו במשקל, דהיינו להדביקים בקו האמצעי שבו סוד המתקלא (כנ"ל ספ"צ אות ג') ולא לאלו שנכנסו לפרדס החכמה ולא יצאו ממנו בשלום, אלא לאלו שנכנסו ויצאו ממנו בשלום. כי כל מי שנכנס ולא יצא, טוב לו שלא נברא.

מאמר דיוקנא דאדם

רצז) כללא דכל מלין וכו': הכלל של כל הדברים, עתיק דעתיקין וזעיר אנפין הכל אחד, בבחינת עצמותם, והכל הוא למעלה מן הזמן מבחינת עצמותם, שהיה הוה ויהיה, שויס בהם, והכל הוא בהוה, והכל היה, והכל יהיה. שאין באלקיות ענין קודם ואח"כ. וכן אין שם ככל שינוי מעשה מבחינת עצמותם, כגון מרחמים לדין וכדומה, כי לא ישתנה בעתיד ולא נשתנה בעבר, ואינו משונה בהוה. אלא שנתקן בתקונים אלו בשביל. התחתונים. ונשלמה הצורה הכוללת כל הצורות דהיינו ז"א. שה"ס צורת אדם, הכולל דכר ונוקבא. הצורה הכוללת כל השמות, כי ז"א נקרא הויה, שהוא שם, הכולל כל השמות. הצורה, שנראות

כליל עלאין ותתאין, אתקין עתיקא קדישא תקונוי, ותקונא דזעיר אפינ, בהאי דיוקנא ותקונא.

רצט) ואי תימא מה בין האי להאי. כלא הוא במתקלא ^ח חדא, אבל ^ז מכאן אתפרשן ארחוי. ^ט ומכאן אשתכח דינא. ומסטרא דילן הוו שניין דא מן דא. ורוזין אלין לא אתמסרו, בר למחצדי חקלא קדישא. וכתוב ^ה סוד יי ליראין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ה) (תהלים כה) ב"א קמג צ"ג

ח ל"ג חדא. נ מגן. ט אתפשטן רחמי. ע ומגן.

מאמר

הסולם

דיוקנא ואדם

שיתוקנו שם ג' קוין, כדי להמתיק ג' הקוין שבז"א. וז"ש, אבל מכאן אתפרשן ארחוי, שג' קוין שהם בעתיקא, אינם אלא לחלק הדרכים בין ימין ושמאל ואמצע, כדי שז"א יקבל מהם. אבל בעתיקא עצמו, אין ימין ושמאל. ומכאן אשתכח דינא, אבל בז"א יש שמאל, שהוא דין במציאות ממש, וגמצאים בו משום זה ג' קוין חסד דין ורחמים במציאות ממש. נמצא, ומסטרא דילן הוו שניין דא מן דא. כי אותם ההבחנות אם יש דין או אין דין הן רק כלפי התחתונים אבל מבחינת העצמות הכל הוא אלקיות, למעלה מן הזמן למעלה מן המקום למעלה מכל שינוי, וכל אותם המדרגות והתקונים שאנו מבחינים באלקיות, הם כולם רק מיני העלמות וכיסוים כלפי התחתונים, כי המספר עשר ספירות הוא כמו שאתה אומר, עשר מיני כסוים, על עצמותו ית'. וכן כל התמונות המדומים מזמן ומקום וממעשים, כולם אינם רק מיני כסוים על אלקותו ית', הנראים כך לעיני התחתונים. וכמו האדם אינו מתפעל ואינו משתנה במשהו מחמת הכסוים שהוא מתעלם בהם, כי רק חבריו מתפעלים מהעלמתו או מהתגלותו, כך אלקותו ית' אינו משתנה ואינו מתפעל ח"ו משהו מתוך אלו המדרגות והתקונים והשמות שבזמן ומקום ושינוי מעשה, שהתחתונים מבחינים בכסוים שלו (ועי' בזה במבוא לספר הזהר, שנדפס בחלק א') אלא שיש לדעת שכסוים אלו משמשים ג"כ לגילויים, ע"ד שיסוד האריוז"ל בזמירות, במלין סתימין תתגלוין פתגמין, ולא עוד אלא לפי מדת הכסוי שיש בכל שם ותקון, כך היא מדת הגילוי הנמצא בו. ומי שזוכה לקבל מדת הכסוים כהלכתם, זוכה אח"כ שהכסוים נעשו לו למדות גילויים, והלומד צריך לזכור דברים אלו בזמן הלימוד, ולא יכשל במחשבתו.

דעתיקא ודז"א, משלימים צורת אדם הכוללת כל הצורות, שהן אריה שור נשר, וכשז"א מקבל תקונים אלו נקרא גם הוא אדם. והוא דיוקנא דכליל כל שמחה, כי השם של ז"א שהוא הויה, כולל בשביל זה את כל השמות. דיוקנא דאתחזי בגוויה כל דיוקנין, כלומר, שגם מלכות נראית שמה, עד שהתקון מגיע למלכות דצמצום א'. וז"ש, דיוקנין דעלאין ותתאין אתכללו ביה, כי פני האדם כוללים בתוכם את כל העליונים, הנכללים בג' קוין המכונים אריה שור נשר, וכן כוללים צורת עצמם, שממנה נמשכים כל התחתונים, וע"כ התקון המגיע לפני אדם נתתקן עמו כ"כ העליונים וכל התחתונים. וז"ש, ובנין דהאי דיוקנא כליל עלאין ותתאין, אתקין עתיקא קדישא תקונוי, ותקונא דז"א, בהאי דיוקנא ותקונא. כדי שיוכל לתקן בזה כל המציאות עד גמר התקון כנ"ל.

רצט) ואי תימא מה וכו': ואם תאמר מה בין זה לזה, בין עתיקא לז"א, ומשיב, הכל הוא במשקל אחד, אבל מכאן, מעתיקא, מתחלקים דרכיו, ומכאן, מז"א, נמצא הדין ורק מצדינו הם משונים זה מן זה, וסודות אלו אינם נמסרים חוץ מלקוצרי השדה הקדוש. דהיינו אותם שזכו לתקן את המלכות הנקראת שדה וכבר קוצרים תבואתה, וכתוב סוד ה' ליראין.

פירוש, עיקר דרכי התקון באים בסדר חסד דין ורחמים שה"ס ג' קוין, ואלו חד"ר מקור מציאותם הם בז"א, אלא בדרך התכללות שהג"ר כלולים מז"א ומלכות, נמצאים הם גם בג"ר. וז"ס שאמר לעיל (אות ל"א) לית שמאלא בהאי עתיקא, ועכ"ז כיון שיש שם בחינת התכללות מזו"ן, היה אפשר

(דפו"י דף קמ"א ע"ב)

(ש) פ כתיב וייצר יי אלהים את האדם, בתרי יודיין. אשלים ז תקונא
 גו תקונא, טברקא דגושפנקא. ודא הוא וייצר. תרין יודין למה. רזא דעתיקא
 קדישא, ורזא דזעיר אפיין. וייצר, מאי צר. צר צורה בגו ק צורה. ומהו צורה בגו
 צורה. תרין שמהן, דאתקרי שם מלא, יי אלהים. ודא הוא רזא דתרין יודיין
 דוייצר, דצר צורה גו צורה. תקונא דשמא שלים, יי אלהים.
 (שא) ובמה אתכלילו. ר בדיוקנא עלאה ש דא, דאקרי אדם. דכליל דכר
 ונוקבא. ועל דא כתיב את האדם דכליל דכר ונוקבא. את: לאפקא ולמסגי
 זינא דנפיק ח מניה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

פ וכתיב. ז תקונא מתקונא. ק מוסיף צורה ודא הוא
 וייצר. ר ל"ג בדיוקנא. ש דא אקרי אדם אדם דכליל :

(ו) (בראשית ב) לעיל אות רסא צ"ד

ל"ג מן דא עד וע"ד. ת מוסיף מניה מדכר ונוקבא.

הסולם

דיוקנא דאדם

מאמר

שבהם. שבב' חכמות אלו צר נשמת האדם.
 דהיינו הג"ר דז"א המכונים אדם, כמ"ש והולך.
 וז"ש, ומהו צורה בגו צורה. ומשיב, תרין
 שמהן דאתקרי שם מלא הויה אלקים,
 ודא הוא רזא דתרין יודין דוייצר, כי ב'
 שמות הויה אלקים רמוזים על א"א וז"א (כנ"ל
 אות רמ"ה). והיינו דצר צורה גו צורה, שצר
 צורת חכמה סתימאה דא"א בפנימיות צורת
 החכמה דל"ב נתיבות דז"א. וזה הוא תקונא
 דשמא שלים הויה אלקים. שהויה רומזת
 על ח"ס דא"א, ואלקים על חכמה דז"א. והוא
 מטעם, כי חכמה דא"א נסתמה, ואינה מאירה
 אלא חכמה דל"ב נתיבות דז"א. וכיון שהרצון
 המאציל היה שתתגלה גם הארת סתימאה
 בעולמות, ע"כ צר אותה בבחינת צורה תוך
 צורה בפנימיות חכמה דל"ב נתיבות, ועיין
 מגיעה הארת חכמה סתימאה לעולמות, שהיא
 שורש כל המציאות.

(ש) כתיב וייצר ה' וגו': כתוב, וייצר
 ה' אלקים את האדם. בשתי יודין השלים
 תקון בתוך תקון, שהוא חותם הטבעת, וזה
 הוא וייצר, עם ב' יודין. ומפרש דבריו. ב'
 יודין למה. הוא, כי הן, סוד עתיקא קדישא
 וסוד ז"א. וייצר, מה צר. ומשיב, צר צורה
 בתוך צורה. שואל, מהו צורה בתוך צורה.
 ומשיב, היינו ב' שמות הנקראים שם מלא,
 שהם הויה אלקים. וזה הוא סוד ב' יודין
 של וייצר, שצר צורה בתוך צורה, שהוא התקון
 של שם מלא הויה אלקים. טברקא דגושפנקא
 פירושו לפי הענין חותם הטבעת.
 פירוש. ר"ש מביא כאן ענין הקדמה על
 מעלת המלכות, ומהותה, מטעם שבא לפרש
 פרטיות עניני המלכות. ונדוע שהמלכות נקראת
 חכמה תתאה, משום שאין גילוי החכמה בשום
 ספירה מע"ס אלא בה, (כנ"ל ב"א דף רע"ו
 ד"ה ועוד כמה) והיינו בשעה שהמלכות מקבלת
 מג' קוין דז"א, ואז נקראת המלכות, טברקא
 דגושפנקא. כי המלכות עצמה ה"ס טבעת
 המלך, וג' קוין שמקבלת מז"א. ה"ס החותם
 שנחקק בה, ששם מגולה בה החכמה.

(שא) ובמה נכללו אלו ב' צורות חכמה הנ"ל
 שצר צורה תוך צורה. ומשיב, ברמות העליונה
 הוה שנקראת אדם, הכולל זכר ונקבה, דהיינו
 ז"א הכולל ז"א ומלכות, וע"כ כתוב את האדם
 שכולל זכר ונקבה, את, שאומר את האדם,
 הוא להוציא ולרבות המין שיוצא ממנו. דהיינו
 המלכות שהיא הנוקבא דז"א ויוצאת ממנו.
 שבמלכות הוה מתלבשות ב' צורות הנ"ל, צורה
 תוך צורה. שה"ס ב' יודין דוייצר. שה"ס
 חכמה עלאה דא"א בתוך חכמה תתאה דמלכות.
 שה"ס החכמה דל"ב נתיבות היוצאת בז"א
 ומקום גילוייה היא רק במלכות דהיינו בנוקבא
 דז"א. וע"כ נקראת חכמה תתאה, כנגד חכמה
 דא"א, שהארתה מלובשת בתוכה.

וז"ש בתרי יודין אשלים תקונא גו
 תקונא, דהיינו שהשלים תקון ג' קוין שיאירו
 בתקון המלכות. ודא הוא וייצר, שענין זה
 מרומם בהמלה וייצר. שואל, תרין יודין למה,
 מה מרמזים ב' יודין דוייצר. ומשיב רזא
 דעתיקא קדישא ורזא דזעיר אפיין, שה"ס
 חכמה סתימאה, שבא"א הנקרא עתיקא קדישא,
 וחכמה דל"ב נתיבות של ז"א. וע"כ אומר רזא
 דעתיקא קדישא, ורזא דז"א. ואינו אומר,
 עתיקא קדישא, וז"א, כי מרמו לבחינת החכמות

(דפו"י דף קמ"א ע"ב)

(שב) עפר מן האדמה : א דיוקנא בגו דיוקנא. ב ויפח באפיו נשמת חיים : טברקא דגושפנקא גו בגו. וכל דא למה. בגין לאשתלפא ולעיילא ביה סתים דסתמא עלאה, עד סופא דכל סתימין. ג נשמתא, דכל חיי דעילא ותתא תליין מההיא נשמתא, ד ומתקיימי בה.

(ג) ויהי האדם לנפש חיה, ה לאתרקא, ולעיילא בתקונין כגוונא דא, ולאשלפא ו לההיא נשמתא. מדרגא לדרגא ז עד סופא דכל דרגין. בגין דיהוי ההיא נשמתא משתכחא בכלא, ומתפשטא בכלא. ולמהוי ח כלא ביחודא חד. ומאן דפסיק האי ט יחודא מן עלמא, כמאן דפסיק נשמתא דא, ומחזי דאית נשמתא אחרא, בר מהאי. ובגין כך, ישתצי הוא ודוכרניה . מן עלמא לדרי דרין. (ד) בהאי ט דיוקנא דאדם, שארי ותקין כללא דכר ונוקבא. כד אתתקן ז האי דיוקנא בתקונוי, שארי ט מחדוי, מבין תרין ז דרועין. באתר דתליין שערי

חלופי גרסאות

א מוסיף עפר דיוקנא. ב ל"ג ויפח באפו נשמת חיים ; ל"ג מן ויפח עד גו. ג מוסיף הה"ד ויפח באפו נשמת חיים נשמתא. ד ומקיימאן ; ו ומתקיימאן. ה לאתדבקא. ו מההיא. ז ל"ג עד סופא דכל דרגין. ח הוא בלחודוי ול"ג כלא ביחודא חד. ט ל"ג יחודא. י ל"ג מן עלמא. כ אדם ול"ג דיוקנא. ל ל"ג האי. מ מאחורוי. נ דרעין.

דיוקנא דאדם

הסולם

מאמר

וכו'. דהיינו שתכלול חכמה דא"א בתוך חכמה דל"ב נתיבות דז"א, ואח"כ ישפיע אותם אל הנוקבא שלו הנקראת חכמה תתאה ששם מקום הגילוי.

(ג) ויהי האדם לנפש חיה : היינו להיות מושפע ולהכנס בתקונים כעין זה. טברקא דגושפנקא, ולהוציא נשמה ההיא ממדרגה למדרגה עד סוף כל המדרגות. דהיינו מח"ס דא"א עד המלכות שהיא סוף המדרגות, כדי שתהיה נמצאת הנשמה ההיא בכל המדרגות, ותתפשט בכל, ויהיה הכל ביחוד אחד. ומי שמפסיק יחוד זה מן העולם, דהיינו שמפריד המלכות מיחוד ג' קוין, הוא כמי שמפסיק נשמה זו, דהיינו כמי שפוגם במוחין דז"א, ומדאש שיש נשמה אחרת חוץ מזו. דהיינו שמתדבק בסטרא אחרא, ומשום זה, יכלה הוא ויכרונו מן העולם לדודי דורות.

מאמר סדר אצילות הנוקבא

(ד) בהאי דיוקנא דאדם וכו' : בצורת אדם זו, התחיל ותקן הכלל של זכר ונקבה, דהיינו ז"א שכולל דכר ונוקבא, ואח"כ כשנתקנה צורה זו דאדם בתקונוי, התחיל ז"א להתפשט

(שב) עפר מן האדמה : היינו דמות בתוך דמות. ויפח באפיו נשמת חיים, היינו החותם של הטבעת לפני ולפנים. וכל זה למה. כדי להוציא ולהכניס בו, סתים דסתמא עלאה, שהוא חכמה סתימא דא"א, עד סוף דכל סתימין, שהיא החכמה דל"ב נתיבות, שבז"א, שהוא סוף ההעלם, כי אחר שתגיע חכמה זו דל"ב נתיבות מז"א אל הנוקבא דז"א, היא מתגלית, ואינה עוד סתומה, וע"כ נבחן ז"א לסוף דכל סתימין, והיא נשמה שכל החיים שלמעלה ושלמטה, דהיינו המוחין של ז"א, ושל הנוקבא הכוללת התחתונים, תלויים מנשמה ההיא ומתקיימים בה.

פירושו. עפר מן האדמה, הוא סוד מיתוק המלכות בבינה, שעיי"ז נעשית מוכשרה לקבל אור העליון (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה כבר). וז"ש, עפר מן האדמה דיוקנא בגו דיוקנא, דהיינו שנכללה צורת המלכות דז"א הנקראת עפר, בצורת הבינה הנקראת אדמה. ויפח באפיו נשמת חיים טברקא דגושפנקא גו כגו, דהיינו המוחין דבינה שה"ס המלכות הכוללת בתוכה ג' קוין, או נקראת טברקא דגושפנקא, ואור הזה דמלכות וג' קוין, נקרא נשמה דז"א, משום שמקבלו מבינה, ואור הבינה נקרא נשמה. וז"ש, וכל דא למה בגין לאשתלפא, (דפו"י דף קמ"א ע"ב)

דייקנא, ם דאתקרי תפארת. ואתפשט האי תפארת, ותקין תרין חדין, ואשתליף לאחורוי, ועבד גולגלתא דנוקבא. כלא סתימא מכל סטרוי, בשערא בפרצופא דרישא. ובכללא חדא אתעבידו בהאי תפארת, ן ואקרי אדם דכר ונוקבא. הה"ד (ז) כתפארת אדם לשבת בית.

(שה) כד אתברי פרצופא דרישא דנוקבא, תלייא חד קוצא דשערי מאחורוי

חלופי גרסאות
 ם דאתקרון. ן ל"ג ואקרי.

מסורת הזוהר
 (ז) (ישעיה מד) משפטים קלו צ"ג

סדר אצילות הנוקבא

הסולם

מאמר

שתקון הנוקבא מתחיל מחוזה דז"א. דהיינו ממקום סיום הת"ת שלו. הכולל בתוכו ב' דרועין, שהם ב' קוין ימין ושמאל. באתר דתליין שערי דדיקנא דאתקרי ת"ת, כי שם במקום החוזה, נשלמו ג"כ המשכות השערות (כנ"ל אות רצ"ה) ואתפשט האי תפארת ותקין תרין חדין, היינו שנחלק לבחינות ימין ושמאל הכלולים בו, ותקן ב' בחינות חוזה, דהיינו ב' סיומים המכונים חוזה, חוזה א' מימין הת"ת, וחוזה א' משמאל הת"ת, ואשתליף לאחורוי, שבחינת החוזה דשמאל הת"ת, נעשה לבחינת אחור של הפרצוף, ועבד גולגלתא דנוקבא, ומאחור חוזה של הפרצוף, עשה המאציל את הראש של הנוקבא דז"א. דהיינו חב"ד דכלים ואור הנפש מבחינת האורות. כלא מתימא מכל סטרוי, בשערא בפרצופא דרישא. כלומר כיון שהאור שבראש קטן הוא, ע"כ לא ניכרו עוד הצדדים שבראש, ובחינת פנים ואחור שבו. כי שערות ראש ה"ס אחור הראש, ופרצוף פנים ה"ס הפנים שבראש. שכל אלו עוד סתומים בו, ובכללא חדא אתעבידו בהאי ת"ת, שזכר ונקבה אלו נחשבים שנעשו בכלל אחד מן התחלקות הת"ת לימין ושמאל, כלומר, שאינם זכר ונקבה נפרדים בב' פרצופין. ואקרי אדם דכר ונוקבא, ששניהם בכלל אחד נקראים אדם. הה"ד, כתפארת אדם לשבת בית. כלומר שהנוקבא היא כאן כמו בית לאדם, ואינה נחשבת למדרגה מיוחדת.

להתפשט מחוזה שלו, מבין שתי זרועות, במקום ששערות דיקנא שלו תלויות, שמקום זה נקרא תפארת, ונתפשטה התפארת הזו, ותקן ב' חזות, ונשלף לאחורוי ועשה גולגלתא דנוקבא, שהיא המלכות, וכולה סתומה מכל צדדיה, בשערות ובפרצוף פנים של הראש.

פירוש. כי מתחיל לפרש כאן סדר תקון הנוקבא דז"א שהיא המלכות. ומפרש ב' המצבים שבנוקבא, מצב א' כשהיא בבחינת אחורים דז"א, שיש בהם ג' מדרגות שהם נפש רוח ונשמה דאחור דז"א. מצב ב', כשהיא בבחינת פנים דז"א, שיש לה נפש רוח נשמה דפנים דז"א. ובמצב א', עוד לא נחשבת לנוקבא נפרדת מז"א, אלא בבחינת דו פרצופין, כלומר שז"א ונוקביה כלולים יחד בפרצוף אחד, ז"א, הוא צד הפנים של אותו הפרצוף, והנוקבא, היא צד האחור. אלא במצב הב', היא ננסרת מז"א, כלומר שנפרדה ממנו לפרצוף מיוחד בפני עצמה, ואז הן נבחנים לדכר ונוקבא ממש. כמ"ש לפנינו (באות שכ"ד).

ווי"ש, בהאי דיוקנא דאדם, שארי ותקין כללא דכר ונוקבא, דהיינו שבא לפרש עתה המצב הא', שאז נתתקנו דכר ונוקבא בכלל אחד, דהיינו בפרצוף אחד, שהפנים ה"ס ז"א, והאחור ה"ס הנוקבא, ווי"ש, כד אתתקן האי דיוקנא בתקונוי כשדיוקנא דאדם, הכולל ז"א ונוקביה, נתתקן בתקונוי, שהוא עד הת"ת שלו, דהיינו שנתקנו בהפרצוף, חב"ד חג"ת עד החוזה, מבחינת הכלים, ונפש רוח מבחינת האורות, ונדע שת"ת ה"ס קו אמצעי, הכולל ימין ושמאל, שה"ס ב' זרועות, וע"כ אחר שנסתיימה אצילות התפארת במקום החוזה, הוא נחלק לבחינת ימין ושמאל הכלולים בתוכו, אשר בחינת הימין שבת"ת נשאר לז"א, ובחינת השמאל שבו נתרחק ממנו ונעשה לאחורים, דהיינו שנעשה לחב"ד חג"ת דאחורים, וממנו נעשה חב"ד חג"ת דנוקבא עד החוזה, וז"ש שארי מחדוי מבין ב' דרועין,

(דפו"י דף קמ"א ע"ב) 205

(שה) כד אתברי פרצופא וכו' : כשנברא פרצוף פנים של הראש דנוקבא, תולה קוצה של שערות מאחורוי של ז"א, ותולה עד הראש של הנוקבא, ונתעוררו שערות ראשה, כולן אדומות הכלולות מכל גוונים, ז"ש ודלת ראשך כארגמן. מהו ארגמן, היינו גוונים הכלולים בתוך גוונים.

פירוש. עתה מדבר מיציאת אור הרוח דנפש, שאז נעשה היכר פנים ואחור, ויצאו שערות

דזעיר אפין, ותלי פ עד רישא דנוקבא. ואתערו שערי צ ברישהא, כלהו סומקי דכללן בגו גווני, הה"ד, (n) ודלת ראשך כארגמן. מהו ארגמן. גווני דכלילן בגו גווני.

(ש) תאנא, אתפשט האי תפארת מטבורא דלבא, ונקיב ואתעבר בגיסא אחרא, ותקין פ פרצופא דנוקבא עד טבורא. ומטבורא שארי, ובטבורא שלים. (שז) תו אתפשט האי תפארת, ואתקן מעוי דדכורא, וועייל בהאי אתר כל רחמין, וכל סטרא דרחמי. ותאנא, בהני מייעין אתאחדן, שית מאה אלף רבוא

מסורת הזהר

(ח) (שיר ז) הקסה"ז קפא צ"ב.

חלופי גרסאות

פ על. צ ברישא. ק מפרצופא. ר מוסיף ועייל ואתקן.

הסולם

סדר אצילות הנוקבא

דנוקבא עד טבורא, דהיינו הכלים דחב"ד חג"ת עד החזה. עם האורות דנפש רוח דנפש. ומפרש הטעם שמסתיימת בחזה. שהוא. ומטבורא שארי, ובטבורא שלים, כיון שהיא מתחילה לצאת מן החזה דז"א. דהיינו מן הסיוס של חב"ד חג"ת דז"א. ע"כ יצאה גם היא באותו השיעור. חב"ד חג"ת עד החזה באחוריו של ז"א. ולפיכך חסר לנוקבא נה"י דנפש וט"ס תחתונות דרוח. ולז"א חסדים הכלים שמחזה ולמטה. שהם נקראים נה"י, והאורות דנשמה. שה"ס המוחין. וצדיק שתזכור כאן ערך ההפכי בין כלים לאורות (כנ"ל בפתיחה לחכמת הקבלה אות כ"ד).

(שז) תו אתפשט האי וכו' : עוד נתפשט ת"ת הזה. ותקן מעיים של הזכר. והכניס באותו מקום כל הרחמים, וכל צד של רחמים. ולמדנו. באלו מעיים מתאחים שש מאות אלף רבוא בעלי הרחמים. ונקראים בעלי מעיים שכתוב. על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאם ה'.

פירוש. מביא מלואים לדבריו מן הברייתא. שאומרת. אתפשט האי ת"ת מטבורא דלבא, דהיינו מנקב החזה, ומבחינת שמאל אשר שם. ונקיב, היינו שעושה בית קבול חדש לבחינת השמאל בלבד. כי נקב. פירושו בית קבול. ואתעבר בגיסא אחרא, שתקן את השמאל. שיהיה בבחינת אחור. ותקין פרצופא

רחמים

מאמר

שערות באחורי הראש. וכמו שהכלים דנוקבא הם באחוריו של ז"א. כן השערות שלה נמשכו מאחורי הראש של ז"א. וז"ש. כד אתברי פרצופא דרישא דנוקבא, דהיינו כשנעשה היכר בין הפנים דראש ובין אחורי הראש. שהיא בביאת אור הרוח אל ראשה. תלייא חד קוצי דשערי מאחוריו דז"א ותלי עד רישא דנוקבא, דהיינו שהשערות שמאחורי הראש דז"א העירו יציאת השערות על ראש הנוקבא. והנה שערות דז"א שחורות (כנ"ל אות מ"ח) בסו"ה שחורות כעורב. והוא מטעם המלכות דמדת הדין הגנוזה בז"א. שהגוון שלה איכמא (כנ"ל אות קצ"ו) אמנם בנוקבא כיון שנמשכת מצד שמאל דז"א. הנמשך מצד שמאל דבינה. שאין בו כלום ממלכות דמדת הדין. שה"ס אדום. ע"כ גם שערות המלכות הן אדומות. וז"ש. ואתערו שערי ברישהא בלחו סומקי, ואין בהם מגוון שחור כלום. אלא שהן כלולות מלבן וירוק. וז"ש. דכללן בגו גווני. דהיינו בלבן וירוק. וז"ש מהו ארגמן, גווני דכלילן בגו גווני, שהאדום כלול מלבן וירוק.

(ש) תאנא אתפשט האי וכו' : למדנו. תפארת הזה נתפשט מטבור הלב. דהיינו מנקב החזה. ונקב ועבר בצד האחר. דהיינו באחור. ותקן פרצוף הנוקבא עד הטבור. ומטבור היא מתחילה ובטבור היא נגמרת. פירוש. מביא מלואים לדבריו מן הברייתא. שאומרת. אתפשט האי ת"ת מטבורא דלבא, דהיינו מנקב החזה, ומבחינת שמאל אשר שם. ונקיב, היינו שעושה בית קבול חדש לבחינת השמאל בלבד. כי נקב. פירושו בית קבול. ואתעבר בגיסא אחרא, שתקן את השמאל. שיהיה בבחינת אחור. ותקין פרצופא

(דסו"י דף קמ"א ע"ב)

מארי דרחמי. ואתקרון בעלי מיעיין. דכתיב, (ט) על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאם יי'.
 (שח) תאנא, האי תפארת, כליל ברחמי, וכליל בדינא, ואתפשט רחמי בדכורא, ואתעבר (ט) ונהיר לסטר אחרא, ותקין מיעוי דנוקבא, (ח) ואתתקנו מעהא בסטרא דדינא.
 (שט) תאנא, אתתקן דכורא (א) בסטריה, במאתן ותמניא וארבעין תקונין

מסורת הזהר

(י'רמיה לא) שמות סב צ"ר.

חלופי גרסאות

ש ונקיב. ת בסטרא דדינא ואתתקנו מעהא. א בטבורוי; בסטרא.

הסולם

מאמר

סדר אצילות הנוקבא

הקו וחצי של הדין בלבד. ואין בהם רחמים כלל. וע"כ נקראים מוחין אלו דנוקבא בשם מוחין דאחור. ותדע שבמצב הזה היתה הנוקבא ביום ד' דמעשה בראשית. בסוד שני המאורות הגדולים, כי במצב הזה, הנוקבא מתחברת עם הנוקבא שבגופו דז"א. ונעשו שתייהן לנוקבא אחת. והיא גדולה כמו ז"א. שז"א לוקח קו וחצי דימין, והנוקבא קו וחצי דשמאל, ושניהם שוים. אמנם הנוקבא לא יכלה לעמוד באלו מוחין דאחור, להיותם כולם דין בלי רחמים כלל, דהיינו שמאל בלי ימין שאז גם הארת חכמה שבשמאל היא חשך ולא אור. וע"כ קטרגה הלבנה. כמ"ש זה (לעיל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו ע"ש) והתקון לזה נעשה בסוד הנסירה שיתבאר לפנינו (באות שכ"ד ע"ש).

רחמים, ובחינת הדין שבהם נתהפכו ונעשו לגורמים אל הרחמים. וע"כ הימין הוא רחמים, והשמאל, הוא סטרא דרחמים, דהיינו גורם לרחמים. באפן, שאין בהם בחינת דין כלל. וז"ש, בהני מועיין אתאחדן שית מאה אלף רבוא מארי דרחמי. כי המוחין דז"א הם בחינת ו"ק דג"ר מאמא, וע"כ הם שש מאות, שספירות דאמא הן במספר מאה. והחכמה הכלולה בהם מכונה אלף, והחסדים שבהם, ה"ס רבוא, וע"כ הם שש מאות אלף רבוא מארי דרחמי.

(שח) תאנא האי תפארת וכו': למדנו, התפארת הוה כלול ברחמים, וכלול בדין. והרחמים נתפשטו במוחין של הדכר שהוא ז"א, כנ"ל. ועבר והאיר לצד האחר, דהיינו לאחוריו של ז"א. ותקן המעיים של הנוקבא, דהיינו המוחין שלה. ונתתקנו המעיים שלה בצד הדין.

פירוש. המוחין הנ"ל באים מאמא, ומתחלקים לימין ושמאל, דהיינו א' וחצי קו לימין, שהם קו ימין, שהוא חכמה, וימין הדעת, וא' וחצי קו לשמאל, שהם קו שמאל, שהיא בינה, וחצי הדעת השמאל, והם מתחלקים בין ז"א לנוקבא, שקו וחצי דימין לוקח ז"א, וקו וחצי דשמאל לוקחת הנוקבא. וז"ש, האי תפארת, היינו המוחין שתפארת דז"א קבל ונתפשט על ידם מטבור ולמטה כנ"ל, כליל ברחמי וכליל בדינא, שיש בהם קו וחצי דימין שהם רחמים, ויש בהם קו וחצי דשמאל שהם דינים, ואתפשט רחמי בדכורא, שקו וחצי של רחמים נתפשטו בז"א. ואתעבר ונהיר לסטר אחרא ותקין מעוי דנוקבא, והקו וחצי של הדין, עבר והאיר לצד האחור ותקן המוחין של הנוקבא, ואתתקנו מעהא בסטרא דדינא. ונתקנו המוחין דנוקבא מצד

(שט) תאנא אתתקן דכורא וכו': למדנו, הדכר, שהוא ז"א, נתתקן בהצד שלו, שהוא ימין, ברמ"ח תקונים הכלולים בו. מהם הם בפנימיות ז"א, ומהם בחצוניות שלו, מהם רחמים, ומהם דין, וכולם של דין נתאחו בדינים דאחוריים דז"א שהנוקבא מתפשטת שם, והן נתאחו ונתפשטו. בצד שלה. פירוש. ענין רמ"ח תקונים כבר נתבאר לעיל, (בהר אות נ') וז"ל, ובנין דא יהיב לון אורייתא משמיה, זה שמו לעלם זה זכרי לדר דר, והא אוקמוה, י"ה עם שמו שם"ה, וי"ה עם זכרי, רמ"ח. והפירוש הוא. כי מקוד כל העבירות ונתינת כח לסטרא אחרא הוא גילוי הג"ר ממעלה למטה, שזו היתה הסבה לשבירת הכלים, וזה היה חטא של עצה"ד דהיינו שגילה הג"ר של השם מה שצריכים להעלים. ומקוד כל המצות הוא להעלות מ"ן להמשכת המוחין בדרך ג' קוין, הממשיכים רק ו"ק דג"ר, כי השקנו האמצעי ממעט הג"ר דקו שמאל שלא תמשכה ממעלה למטה

(דפו"י דף קמ"א ע"ב)

דכלילן ב ביה, מנהון לגו, ומנהון לבר. מנהון רחמי. ומנהון דינא. כלהו * דדינא, אתאחדו בדינא דאחורוי, דנוקבא אתפשטת תמן. ואתאחדו ואתפשטו בסטרהא. (שי) ותאנא, חמשה ג ערייתא אתגליין ד בה, בסטרא ה דדינין חמשה. ודינין ה' אתפשטו, במאתן וארבעין ותמניא ארחין. והכי תאנא, קול באשה ערוה. שער באשה ערוה. שוק באשה ערוה. יד באשה ערוה. רגל באשה ערוה. ו דאע"ג דתרין אלין לא שנייה חברנא, ותרין אלין יתיר מערוה אינון. (שיא) ותאנא בצניעותא דספרא, אתפשט דכורא ואתתקן בתקונוי. אתתקן

חלופי גרסאות

ב ל"ג ביה. ג תקונין. ד ביה. ה דדינא ודינא אתפשטו. ו ואע"ג.

הסולם

סדר אצילות הנוקבא

מאמר

ערוה. שוק באשה ערוה. יד באשה ערוה. רגל באשה ערוה. ואע"פ שאלו השנים, יד ורגל, לא שנו חברינו, אבל שנים אלו הם עוד יותר מערוה.

פידוש. כבר נתבאר בדבור הסמוך, סוד רמ"ח, שהם סוד גילוי המוחין דו"ק דג"ר שמצוה לגלותם. ונודע שבחינת הג"ר והחכמה נמשכים מקו שמאל, ואפילו הו"ק דג"ר שמצוה לגלות, אין גילוי החכמה שבהם אלא ביחד עם הדינין דשמאל להעניש הרשעים (כנ"ל אות רי"ט) וז"ש, ודינין חמשה אתפשטו כמאתן וארבעין ותמניא ארחין כי אין רמ"ח דרכים, שה"ס גילוי ו"ק דחכמה, יכולים להתגלות, זולת ע"י חמשה דינים דקו שמאל המתגלים עמהם להעניש הרשעים.

וכנגד ה' דינין אלו, שהם חג"ת נ"ה דקו שמאל יש באשה ה' עריות. שההסתכלות בהם מעוררת דינים. וז"ש, חמשה ערייתא אתגליין בה בסטרא דדינין חמשה והם קול שער שוק, כנגד חג"ת דשמאל, ויד ורגל, כנגד נ"ה דשמאל. וז"ש דאע"ג דתרין אלין לא שנייה חברנא, כי חז"ל לא אסרו אלא ג' עריות שהם בחג"ת דשמאל, כי חג"ת בחינת ג"ר הוא, שאינם נמתקים לעולם, אבל נו"ה דשמאל, שהם נמתקים ע"י קו האמצעי, ואז אין בהם דינים, לא אסרו חז"ל. ותרין אלין יתיר מערוה אינון, כי יש בהם אחיזה לקליפות החמורות יותר מערוה. כי להיותם נו"ה, שהם לבר מגופא, מתדבקים בהם הקליפות.

למטה. (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) הרי שכל התורה היא תקונים של השם הויה, אשר שס"ה לא תעשה הם תקונים להעלמת הג"ר שה"ס ו"ה. ורמ"ח מצות עשה הן תקונים להמשיך ולגלות הו"ק דג"ר, שה"ס ו"ה. וז"ש, יהיב לון אורייתא משמיה, דהיינו לתקון שם הויה. ו"ה עם שמוי, שס"ה. כלומר, שהכתוב זה שמוי לעלם, טובב על הג"ר דג"ר שצריכים להעלים והרמו על זה ששמוי עם ו"ה גימטריא שס"ה, שעל ידיהם בא התקון של העלם ו"ה. ו"ה עם זכרי, רמ"ח, כי זכרי, היינו מה שמצוה להזכיר ולגלות, שזה טובב על הו"ק דג"ר, שה"ס ו"ה, ובא הרמו, אשר ו"ה עם זכרי, הם סוד רמ"ח מצות עשה, שנתנו לנו לגלות ולהמשיך המוחין דו"ק דג"ר. וז"ש אתתקן דכורא בסטריה, שה"ס ז"א ברמ"ח תקונין דכלילן ביה, שה"ס רמ"ח מצות עשה, הממשיכים בו המוחין דו"ק דג"ר. מנהון לגו ומנהון לבר, שיש מצות התלויות במחשבה ודבור, שהם תקונים לפנימיות ז"א, ויש מצות התלויות במעשה, שהם תקונים לחצוניות ז"א. מנהון רחמי, דהיינו התלויות בקו ימין דז"א. מנהון דינא, דהיינו התלויות בקו שמאל דז"א, ואומר, כלהו דדינא אתאחדו בדינא דאחורוי, כלומר שדינין דשמאל נעשו בו לדינין דאחורים. דנוקבא אתפשטת תמן, ואתאחדו ואתפשטו בסטרהא. שע"י תקון זה שהשמאל נעשו בו לאחור, נתדבקו כל הדינים בסטרהא דנוקבא, וז"א נשאר כולו רחמים.

(שי) ותאנא חמשה ערייתא וכו': ולמדנו, חמשה עריות נגלו בה מצד חמשה דינים, שהם חג"ת נ"ה שבקו שמאל שנתדבקו בנוקבא. וחמשה דינים נתפשטו ברמ"ח דרכים. והכי תאנא קול באשה ערוה, שער באשה (דפו"י דף קמ"א ע"ב *) דף קמ"ב ע"א) 208

מאמר כסותא דכ"א

(שיא) ותאנא בצניעותא דספרא וכו': ולמדנו, בספרא דצניעותא, הזכר נתפשט ונתתקן

תקונא דכסותא דכיא. והאי הואי אמה דכיא. ארכיה דההוא אמה, מאתן
 ו ארבעין ותמניא עלמין. וכלהו תליין בפומא דאמה, דאתקרי יו"ד. וכיון
 דאתגלייא יו"ד פומיה דאמה, אתגלי חסד עלאה. והאי חסד הוא דאתקרי,
 ותלי בהאי פום אמה. ולא אקרי חסד, עד דאתגלייא יו"ד דפום אמה.

חלופי גרסאות

ז ל"ג וארבעין. ח חסד הוא תלי.

כסותא דכיא

ככסות, המכסה את הג"ר דחכמה, כי הכסות
 אינה משפיעה דק ממטה למעלה שהוא ו"ק
 דחכמה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) וזה
 נבחן לכסותא דכיא. אבל אם הכסות מעכבת
 לגמרי על השפעת החכמה, היא נקראת כסותא
 סתם. ולא כסותא דכיא. והאי הואי אמה
 דכיא, והיסוד עצמו שה"ס חסד, נקרא אמה
 דכיא, אחד שמשפיע גם חכמה. כי הטהרה
 באה דק ע"י גילוי החכמה. ולפיכך, בגדלות
 א', לא היו נחשבים לכסותא דכיא ולאמה
 דכיא, משום שהחכמה נעלמת שם לגמרי כנ"ל.
 וכבר נתבאר סוד המספר רמ"ח. שה"ס
 גילוי מוחין דו"ק, בסוד זכר, עם ו"ה, שמצוה
 לגלותם (כנ"ל אות ש"ט). אמנם יש להבין
 למה בת"ת, קורא אותם רמ"ח תקונים, ובנוקבא
 קורא אותם, רמ"ח אורחין (כנ"ל אות ש"י)
 וכאן ביסוד, קורא אותם רמ"ח עלמין, והענין
 הוא, כי שם בז"א, עוד לא פעלו כלל רמ"ח
 אלו, כי שם עוד אין מתגלה החכמה, המרומזת
 ברמ"ח, אלא שם נעשו שורש התקונים לאלו
 הרמ"ח, שבשעה שיגלו החכמה לא יגלו אלא
 ע"י תקונים אלו. אבל עוד לא פעלו להעלים
 הג"ר דחכמה. כי גם ו"ק דחכמה לא נגלו
 שם. וע"כ נקראים שם רמ"ח תקונים. אבל
 כאן ביסוד דגדלות ב', שכבר פועלים לגלות
 הו"ק דחכמה, ע"כ מכונים רמ"ח עלמין,
 מלשון העלם, על שהם מעלימים הג"ר דחכמה.
 אמנם מקום גילוי ו"ק דחכמה אינו ביסוד
 אלא במלכות, וע"כ הם נקראים בה ו"ק
 אורחין. כי בה הם עושים דרכים לגלות
 ו"ק דחכמה.

ו"ש ארכיה דההוא אמה, היינו מדת
 החכמה הנגלית על ידי היסוד, כי אורך רומז
 על חכמה. הוא רמ"ח עלמין, שה"ס השיעור
 של ו"ק דחכמה, בסוד שמי עם זכרי, הוא
 רמ"ח. כנ"ל וכלהו תליין בפומא דאמה
 דאתקרי יו"ד, דהיינו בעטרת יסוד, הנבחנת
 למלכות, שהיא מקבלת מכל ג' קוין נה"י
 כנ"ל. ובה מקום גילוי של רמ"ח עלמין, שע"כ
 הם נקראים בה רמ"ח אורחין כנ"ל. וכיון
 דאתגלייא יו"ד פומיה דאמה, אתגלי חסד
 עלאה

הסולם

מאמר

ונתתקן בתקונין שלו. ונתתקן התקון דכסות
 נקיה, וזו נעשית אמה נקיה, ארכו של אמה
 ההיא, רמ"ח עולמות. וכולם תלויים בפי האמה
 הנקרא יו"ד, וכיון שנגלית הי' שהיא פי האמה,
 נגלה החסד העליון. ואמה זו נקראת חסד,
 ותלויה בפי אמה הזו, ואינה נקראת חסד,
 עד שנגלית הי' של פי האמה.
 פירוש. אחר שביאר גדלות א' דו"א,
 שה"ס התפשטות נה"י שלו (המובא לעיל
 אות ש"ז) וביאר בנין הנוקבא במצב הא'
 שהיא כולה הי' גבורות דשמאל (כנ"ל אות
 ש"ח) מבאר עתה גדלות ב' דו"א, הנבחן
 בעיקר בתקון היסוד, שיהיה ראוי להולדת
 נשמות ע"י זווגו עם הנוקבא. ומקור ההפרש
 הוא, כי נה"י דגדלות א', הם כולם רק חסדים
 ואין בהם גילוי חכמה שבשמאל. (כמ"ש לעיל
 אות ש"ז) ועייל בהאי אתר כל רחמין וכל
 סטרא דרחמן, שפירושו שאפילו צד שמאל
 שבו נעשה לסטרא דרחמי, דהיינו לגורם
 יציאת החסדים. אבל עתה בגדלות ב' דו"א,
 נעשה תקון היסוד, שה"ס קו אמצעי שבנה"י
 אלו דגדלות ב', שתגלה גם חכמה עם החסדים.
 ותקון זה נקרא גילוי פי האמה, שה"ס עטרת
 היסוד, הנקראת יו"ד, שהיא בחינת המלכות
 המקבלת מג' קוין הנקראים נה"י. ונודע,
 שבמלכות מתגלה החכמה. ע"כ נקראת עטרת
 יסוד, יו"ד, הרומזת על חכמה תתאה. אמנם
 עיקר השם חכמה תתאה אינו בעטרת היסוד
 דו"א, אלא בנוקבא הנפרדת. כמ"ש לפנינו.

והנה נתבאר שעיקר ההפרש מגדלות א'
 לגדלות ב', הוא שבנה"י דגדלות א', אין שם
 גילוי כלל לחכמה שבשמאל, כי אפילו השמאל
 אינו משמש שם אלא גורם לחסדים. אבל בנה"י
 דגדלות ב' יש שם גילוי הן לחסדים והן
 לחכמה. גם נודע שגילוי הארת החכמה
 שבשמאל מביא טהרה (כמ"ש לעיל תזריע דף
 מ"ה ד"ה אמנס. ע"ש).

ו"ש, אתפשט דכורא ואתתקן
 בתקוניו. דהיינו בתקונים דגדלות ב' הנ"ל.
 ואתתקן תקונא דכסותא דכיא. כי הקו
 האמצעי המשפיע חכמה אינו משפיע אלא

(דפו"י דף קמ"ב ע"א)

שיב) ות"ח, דלא אתקרי אברהם שלים בהאי חסד, עד דאתגלייא יו"ד דאמה. וכיון דאתגליי אקרי שלים, הה"ד ה' התהלך לפני והיה תמים, ה' תמים ממש. וכתוב ה' ואהיה תמים לו ואשתמרה מעוני. מאי קא מיירי, רישא וסיפא. אלא כל דגלי האי יו"ד, ואסתמר דלא עייליה ליו"ד ברשותא אחרא. ליהוי כ' שלים לעלמא דאתי, ולהוי צריר בצרורא דחיי. מאי ברשותא אחרא. דכתיב ה' ובעל בת אל נכר. ובגין כך כתיב, ואהיה תמים לו, דכיון דהוא תמים בגלוייא דיו"ד, ואשתמרה מעוני.

שיג) וכיון דאתפשט אמה דא, אתפשט סטר גבורה מאינון גבוראן כ' בשמאלא דנוקבא, ואשתקע בנוקבע באתר חד, וארשם בערייתא, ה' כסותה דכל גופא דנוקבא. ובהוא אתר אקרי ערוה נ' דכלא. ה' אתר לאצנעא לההוא אמה,

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

י' (בראשית יו') בשלח קיט צ"י. כ' (ש"ב כב). ט' ל"ג תמים. י' כסופא. כ' ל"ג שלים. ז' ל"ג בשמאלא. ז' (מלאכי ב') חיי שרה טו צ"ג. ח' כסותאן. נ' דכלא. ט' לאצנעא אתר.

מאמר

הסולם

כסותא דכיא

עלאה, היינו חסד דאו"א עלאין. הנקרא אורא דכיא. כי אחר שנגלה החכמה נמצא החסד שביסוד בבחינת אורא דכיא. אבל מטרם שנגלית החכמה, אפילו שהוא מקבל חסד דאו"א עלאין. שהוא אורא דכיא, הוא נעשה בו לחסד סתם, שאינו דכיא, משום שחסר מחכמה. וז"ש, ולא אקרי חסד, דהיינו חסד עלאה הטהור, עד דאתגלייא י' דפום אמה, דהיינו אחר שמתגלה עטרת היסוד שהיא נקראת פי האמה, שה"ס גילוי החכמה, או נקרא היסוד עצמו בשם חסד עלאה השלם.

שיב) ות"ח דלא אתקרי וכו': ובוא וראה, שאברהם לא נקרא שלם בחסד הזה, עד שנתגלתה ה' של האמה; דהיינו עטרת יסוד, וכיון שנתגלתה נקרא שלם, ז"ש התהלך לפני והיה תמים, תמים ממש. (כמ"ש לעיל בסמוך) וכתוב ואהיה תמים לו ואשתמרה מעוני. שואל, מה זה אומר, היחס של ראש הכתוב אל סופו. ומשיב, אלא כל מי שמגלה ה' היא, דהיינו שמגלה החכמה שבעטרת יסוד, ונשמר שלא יכניס את ה' לרשות אחר, דס"א, יהיה שלם לעולם הבא, ויהיה צרור בצרור החיים. דהיינו שנשמחו תכליל במלכות הנקראת צרור החיים, משום שג' הקוין מתקשרים בה לצרור אחד. מהו ברשות אחר.

פירוש. כבר ידעת שיש ב' מצבים בנוקבא דו"א, מצב א' הוא בהיותה בבחינת נר"ן דאחור דו"א, שאז יש לה צד שמאל בלי ימין, שפירושו, חכמה בלי חסדים, שאז אפילו החכמה שיש לה לא תוכל להאיר. שז"ס קטרוג הלבנה, מצב הב' הוא אחר הנסירה ואחר

דאקרי חסד. בגין לאתבסמא גבורה דא דכליל חמש גבוראן, ע בהאי חסד דכליל בחמש חסדין. חסד ימינא, גבורה שמאלא. אתבסם דא בדא. ואקרי אדם, כליל מתרין סטרין. ובגין כך, בכלהו כתרין פ אית ימינא ושמאלא, דינא ורחמי. שיד) תאנא, עד לא זמין תקונוי דמלכא, עתיקא דעתיקין, בנה' עלמין, ואתקין תקונין לאתקיימא. ההוא נוקבא ז לא אתבסמא, ולא אתקיימו, עד דנחית חסד עלאה ואתקיימו, ואתבסמו תקוני נוקבא, בהאי אמה דאקרי חסד. הה"ד (ח) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, ק אתר דכל דינין משתכחין תמן ר ולא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ע והאי חסד כליל בחמש חסד ; והאי כליל חסד בחסד.

(ח) (בראשית לו) וישלח ע צ"ב.

פ ל"ג אית ימינא ושמאלא דינא ורחמי תאנא.

צ לאתבסמא. ק לא גרסינן אתר. ר מוסיף ואינון תקוני

ד' מלכין שמתו דנוקבא

הסולם

מאמר

אחיזה לחצונים. שלא ימשכו הארת החכמה ממעלה למטה. וע"כ צריכה להיות מכוסה ושמורה. שלא תבוא לגילוי ערוה. ויאחזו בה החצונים. אתר לאצנעא לההוא אמה דאקרי חסד, שצריכה להצניע המקום. שיהיה מיוחד רק ליסוד דז"א. שה"ס קו האמצעי. שישפיע בה חסד. ואם יהיה חשש לאחיזת החצונים לא יתיחד עמה היסוד דז"א. בגין לאתבסמא גבורה דא דכליל ה' גבוראן, בהאי חסד דכליל ה' חסדין, כדי שתתלבש החכמה בחסדים. שאו נשלמים שניהם. ויסוד דז"א כליל ה' חסדים, ויסוד דנוקבא כליל ה' גבורות. וז"ש אתבסם דא בדא ואקרי אדם כליל מתרין סטרין, דהיינו מימין ומשמאל, מזכר ונקבה. ובגין כך בכלהו כתרין וכו'. שכל פרט ופרט כלול משניהם.

ואחר שנתמעטה לבחינת נקודה, ונבנית מחדש בבחינת דלית לה מגרמה ולא מידי, שאפילו החכמה דצד שמאל אין לה. והיא צריכה לקבל הכל מז"א (כנ"ל אות ש"ד ע"ש) וכאן מדבר ממצב ה'ב', שאפילו החכמה שבשמאל היא צריכה לקבל מיסוד דז"א.

וז"ש. וכיון דאתפשט אמה דא, דהיינו שנתפשט לרמ"ח עלמין. כנ"ל. בסוד זכרי עם ו"ה. אתפשט סטר גבורה מאינון גבוראן בשמאלא דנוקבא, שנתפשט מן היסוד, בתחילה. צד הגבורה מאלו הגבורות השייכים לנוקבא. דהיינו הארת החכמה שבקו שמאל, ואשתקע בנוקבא באתר חד, שנתקבל צד השמאל מן היסוד. במקום אחר. בנוקבא. דהיינו ביסוד דנוקבא. ששם תקוץ המסך דמלכות המעכב מלהאיר ממעלה למטה. אלא רק ממטה למעלה. בסוד כסות על האור, ונמצא. שהארת החכמה דצד שמאל שהשפיע לה היסוד דז"א. מאירה מיסוד דנוקבא ולמעלה בכל הגוף שבנוקבא. ויחד עם הארת החכמה העולה מיסוד דנוקבא ממטה למעלה. נמשכה ג"כ כסות מן המסך שביסוד דנוקבא המכסה את האורות שלא יחזרו להמשך ממעלה למטה (כנ"ש לעיל באות ש"א) בסוד כסותא דכ"א. וז"ש. וארשם בערייתא, דהיינו בהמסך שביסוד דנוקבא. כפותא דכל גופא דנוקבא, שיחד עם הארת החכמה המאירה מיסוד דנוקבא ממטה למעלה בכל הגוף שלה. עולה ג"כ כסות ממסך דיסוד הנוקבא השומר על האורות שלא ימשכו ממעלה למטה. ובההוא אתר אקרי ערוה דכלא. כלומר שיש שם מקום

מאמר ד' מלכין שמתו דנוקבא

שיד) תאנא עד לא וכו' : למדנו. מטרם שהוכנו תקוני המלך. היה עתיקא דעתיקין דהיינו המאציל העליון, בונה עולמות ומתקן תקונים להתקיים. נוקבא היא לא נתבסמה ולא נתקיימה עד שירד החסד העליון ונתקיימו. כי להיותה חכמה דשמאל שאין לו קיום זולת בהתלבשות עם החסד שבימין. כנ"ל. ונתבסמו תקונים דנוקבא ביסוד הזה שנקרא חסד, וז"ש. ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. דהיינו המקום אשר כל הדינים נמצאים שם, כי אדום מורה על דינים. ולא נתבסמו עד שהתקין הכל, ויצא החסד הזה ונתישב בפי היסוד, שהוא עטרת היסוד שאש"נ נגלה החכמה. (כנ"ל אות

אתבסמו, עד דאתקן כלא, ונפיק האי חסד, ואתישב בפומא דאמה. הה"ד, וימת וימת, דלא אתקיימו, ולא אתבסמו, דינא בדינא.

(שטו) ואי תימא אי הכי דדינא כלהו, והא כתיב וימלוך תחתיו שאול מרחובות הנהר, והא לא אתחזי דינא. ^ט דתנינן, רחובות הנהר איהו בינה, דמינה מתפתחין חמשין תרעין דנהורין ובוצינין, לשית סטרי עלמא. תאנא, כלהו דינא, בר מחד דאתקיים בתראה, והאי שאול מרחובות הנהר, דא הוא ^ח חד סטרא, דאתפשט ונפיק מרחובות ^א הנהר.

(שטז) וכלהו לא אתקיימו, לא תימא דאתבטלו, אלא דלא אתקיימו בההוא ^ב מלכו, עד דאתער ואתפשט האי בתראה מכלהו, דכתיב וימלוך תחתיו הדר. מאי הדר. חסד עלאה. ושם עירו פשו, מאי פשו. בהאי פעי בר נש דזכי לרוחא דקודשא ושם אשתו מהיטבאל, בכאן אתבסמו דא בדא, ואתקרי אשתו, מה דלא כתיב בכלהו.

(שיז) מהיטבאל, אתבסמותא דדא בדא. בת מטרד, תקונין דמסטר גבורה. בת מי זהב, אתבסמו ואתכלילו דא בדא, מי זהב: רחמי ודינא. ^ג כאן אתדבקו אתתא בדכורא.

חלופי גרסאות

ש ל"ג מן דתנינן עד תאנא. ח סטרא חד סטרא דאתפשט. א גריס כאן הנהר ודא הוא בינה דמתפתחין מינה חמשין תרעין לסטרי עלמא דנהורין ובוצינין הה"ד מרחובות הנהר. ב מוסיף מלכו דבסטר נוקבא. ג ע"כ.

ד' מלכין שמתו דנוקבא

הסולם

מאמר

לא נתקיימו, ואל תאמר שנתבטלו, אלא שלא נתקיימו במלוכה ההיא של דין, עד שנתעורר ונתפשט זה האחרון מכולם. שכתוב, וימלוך תחתיו הדר. מהו הדר. הוא חסד עליון, ושם עירו פשו, מהו פשו. היינו, שעל ידו פועה אדם, שזוכה לרוח הקודש. ועירו, הוא מלשון התעוררות. ושם אשתו מהיטבאל. כאן נתבסמו זה בזה, והמלכות נקדאת אשתו, מה שלא כתוב בכולם שם אשתו.

אות שי"א) זו"ש וימת וימת, כי לא נתקיימו ולא נתבסמו להיותם דין בדין בלי חסד. פירושו. כי סוד שביה"כ היה בכל ספירה, וע"כ מזכיר אותם בעתיקא, ובז"א, ובנוקבא. ואומר, שע"כ נשברו ז' מלכים דנוקבא להיותם חכמה בלי חסדים. עד שיצא מלך הדר, שה"ס חסדים ואז נתקיימו. כמ"ש לפנינו.

(שטו) ואי תימא אי וכו': ואם תאמר א"כ שהם כולם דינים, והדי כתוב, וימלוך תחתיו שאול מרחובות הנהר, ולא נראה שיהיה דין. כי למדנו, רחובות הנהר, הוא בינה שממנה נפתחים חמשים שעדים של אודות ונרות לששה קצוות העולם, שהוא ז"א שנקרא עולם. ומשום זה נקראת רחובות הרי ששאול מרחובות הנהר אינו דין, ומשיב, למדנו, שכולם הם דין חוץ מאחד, שהוא מלך האחרון שנתקיים, דהיינו הדר, ושאל הזה מרחובות הנהר, זה הוא רק צד אחד, דהיינו צד שמאל, שנתפשט ויצא מרחובות הנהר, וע"כ הוא ג"כ דין.

(שטז) וכלהו לא אתקיימו וכו': וכולם

(דפו"י דף קמ"ב ע"א)

שיח) בסטרוי, אתפרשן בדרועין, בשוקין. ד דרועין דדכורא, חד ימינא, חד שמאלא דרועא ה קדמאה * תלת קשרין אתקשרו ביה, ו ואתכלילו ב' דרועין. ואתכלילו ס"ד. אלא ג' קשרין בימינא, וג' קשרין בשמאלא. ג' קשרין ד ימינא, אתכלילן בג' קשרין דשמאלא. ובג"כ, דרועא לא כתיב אלא חד. אבל ימינא, לא כתיב ביה זרוע, אלא ו ימינך יי. ו ימין יי אתקרי, בג' קשרין דאבהתא דאחסינו לחולקיהון.

שיט) ואי תימא הא בתלת חללין ה מוחא דגולגלתא משתכחין. תאנא, כלהו ג' מתפשטין, ומתקשרן בכל גופא, וכל גופא אתקשר בהני תלת, ומתקשרן

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג שמות טו) לך פא צ"ה. ט (תהלים קיח) ויחי סא ו תלת קשרין בשמאלא בג' קשרין דאבהתא דאחסינו לחולקהון ואי תימא הא בג' חללי מוחא דגולגלתא משתכחין תאנא כלהו ג' מתפשטין ומתקשרין בכל גופא וכל גופא אתקשר בהני תלתא ומתקשרין בדרועא ימינא והאי ימינא כד יתיב קשרין לא אתפשטו ודרועא לא אושט ויתיב בתלת קשרין דאמרן וכד חייביא מתערין מתערין תלת אחרינן דאינון דינא קשיא ואושיט דרועא ואתקרי זרוע ה' זרוע ה' הנטיה. ול"ג עד בזמנא דג' אלין באמצע אות ש"כ. ז ל"ג דימינא. ח ל"ג מוחא.

דרועין דדכורא

הסולם

מאמר

כל ג' קוין, והם נקראים ג' קשרים. ויש ג' קשרים בחסד, וכן ג' קשרים בגבורה, וכן ג' שלישים בת"ת. והזהר מדבר כאן רק מג' קשרים שבב' דרועין, שהן חסד וגבורה. ואלו הקוין נמשכים מן המוחין דז"א, ויש בהם ב' בחינות, א' מוחין דו"ק, אשר קו השמאל שולט, ודינים נמשכים ממנו, ואין שם חסדים כלום. ויש מוחין דג"ר, אשר הימין שולט, והם חסדים ורחמים.

וז"ש, ואתכלילו ב' דרועין וכו' ג' קשרין דימינא אתכלילן בג' קשרין דשמאלא, והיינו במוחין דו"ק, שאז נכלל הכל בשמאל והשמאל שולט עם הדינים שלו. וז"ש, ובג"כ דרועא לא כתיב אלא חד, דהיינו זרוע ה', אבל ימינא לא כתיב ביה זרוע. כי אינו נקרא זרוע אלא בזמן שליטת השמאל, דהיינו במוחין דו"ק. ימין ה' אתקרי, בג' קשרין דאבהתא, דאחסינו לחולקיהון. דהיינו ג' מוחין חב"ד, שהם ג"ר דפנים, שהם מתפשטים בחלקם, כי המוחין מתפשטים בכל הגוף.

שיט) ואי תימא הא וכו' : ואם תאמר, הרי בג' חללי המוח שבגולגלת הם נמצאים, ולא

מאמר דרועין דדכורא

שיח) בסטרוי אתפרשן בדרועין וכו' : בצדדיו מתחלק בזרועות בשוקים. זרועות הזכר, אחד הוא ימין, ואחד שמאל. זרוע הא' הימנית, ג' קשרים נקשרו בו ונכללו בב' זרועות. שואל, היעלה על דעתך שנכללו, והיה צריך לומר, שהם בב' זרועות. ומשיב, אלא ג' קשרים יש בזרוע הימנית, וג' קשרים בשמאלית ונכללו ג' קשרים, ומשום זה, לא כתוב זרוע קשרים שבשמאל, ומשום זה, לא כתוב זרוע אלא אחד, דהיינו על השמאל, אבל הימין לא כתוב בו זרוע, אלא ימינך ה', ימין ה' נקרא כשיש בו ג' קשרים של האבות שהנחילו לחלקם.

פירוש. אחר שביאר סוד דכר ונוקבא, שהם ימין ושמאל שבקו האמצעי דז"א, ת"ת, הדבוקים זה בזה, והנוקבא הוא באחור הדכר. מבאר עתה ימין ושמאל שבב' קוין שבז"א, שהם פרודים זה מזה ואינם פרצוף אחד. ועימדים בימין ושמאל, שהם חסד וגבורה דז"א, הנקראים זרועות. אמנם ג' קוין, חג"ת דז"א, כלולים יחד, ובכל אחד מג' קוין כלולים (דפו"י דף קמ"ב ע"א *) דף קמ"ב ע"ב)

בדרועא ימינא. ובגין כך תאיב דוד ואמר, (ט) שב לימיני. משום דהוא אתחבר עמהון דאבהתא, ויתיב תמן לכורסיא שלימתא. ובגין כך כתיב (ז) אבן מאסו הבונים וגו', משום דיתיב לימינא. היינו דכתיב, (ח) ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין, כלומר, כמאן דזכי לחביבותא דמלכא. זכאה חולקיה, דמאן דפריש מלכא ימיניה. וקביל ליה תחות ימיניה. והאי ימינא כד יתיב, (ט) קשרין אתפשטא. (שכ) ודרועא לא אושיט ידיה בתלת. קשרין דאמרן. וכד מתערין חייביא, ומתפשטן בעלמא, מתערין תלת אחרנין, דאינון דינא קשיא, ואושיט דרועא וכד אושיט דרועא, יד ימינא הוא, אבל אתקרי (ק) זרוע יי', (י) זרועך הנטויה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (שם ק') ויחי רבא צ"ג. (פ) (שם קיח) ב"א קיב
 צ"א. (צ) (דניאל יב) ב"א קצב צ"א. (ק) (ישעיה נא)
 (דברים ט), (ז) (דברים ט).

ט קשרין אתפשטו ; וקשרין לא אתפשטו ודרועא לא אושיט יתיב בתלת. קשרין.

מאמר

הסולם

דרועין דכורא

ברחמים. ז"ש, ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב. משום שמתעוררים בהם, בהדינים, הרחמים.

פירוש. כבר ידעת שאין המוחין דחכמה מאירים אלא ביחד עם גילוי דינים על הרשעים הרוצים להמשיך החכמה ממעלה למטה (כנ"ל אות רי"ט). וז"ש, וכד מתערין חייביא וכו' מתערין ג' אחרנין דאינון דינא קשיא, ואושיט דרועא, דהיינו שמושיט הזרוע לדון הרשעים בדינים קשים על שממשיכים החכמה ממעלה למטה, כי לולא הושטת הזרוע לענוש הרשעים אי אפשר שתתגלה החכמה (כח"ש שם). וז"ש, וכד אושיט דרועא, לענוש הרשעים, או מתגלים המוחין דג"ר, יד ימינא הוא, כי גילוי הג"ר הם ג' קשרים המתקשרים ביד ימין. אבל אתקרי זרוע ה'. זרועך הנטויה, כי פעולת גילוי הדינים בשעת הופעת החכמה נבחנת לזרוע הנטויה כמי שנוטה זרוע להעניש את אויביו. אמנם אז מתגלים ג"ר דפנים, שה"ס ג' קשרין דימינא. כי זרוע נקרא, רק מוחין דו"ק, שהם פועלים דינים, וחסד לא נמצא שם כלל, משא"כ כאן במוחין דג"ר עיקר הפועל והשולט הוא החסד, והזרוע אינה פועלת דינים אלא בבחינת זרוע הנטויה, שהיא רק נטויה להעניש הרשעים, כדי לשמור על החכמה, אבל לא בפועל ממש, כי אז שליטת הימין, וז"ש בימנא דג' אלון, דיד ימין, אתכלילן בג' אחרנין

ולא בגוף. כי אין חב"ד אלא בראש. ומשיב, למדנו, כל ג' מוחין חב"ד מתפשטים ומתקשרים בכל הגוף, וכל הגוף נקשר באלו שלשה, והם מתקשרים בזרוע הימנית. ומשום זה חמד דוד ואמר, שב לימיני. משום שהוא נתחבר עם האבות, שהם חג"ת שנעשו לחב"ד, ונקשרו בימין, כנ"ל, ודוד יושב שם לכסא שלם, כלומר, שדוד ה"ס מלכות, שהוא רגל לכסא, שחג"ת ה"ס ג' רגלי הכסא והוא רביעי להם ומשלים הכסא, ומשום זה כתוב, אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה, שזה נאמר על המלכות הנקראת דוד, והוא משום שישב לימין. והיינו שכתוב, ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין, והזכיר לו לקץ הימין, כלומר, שהודיעו שהוא כמי שזכה לאהבת המלך, שהמלך מקבל אותו לימין, אשרי חלקו של מי שהושיט לו המלך את ימינו לקבלו תחת ימינו, וימין הזה כשיושב ג' הקשרים שלו מתפשטים ומאירים לתחתונים.

(שכ) ודרועא לא אושיט וכו' : והזרוע, אינו מושיט ידו, בג' קשרים שאמרנו, דהיינו במוחין דחב"ד, כי שם שליטת הימין. וע"כ נקרא ימין ה' כנ"ל, וכשמתעוררים רשעים ומתפשטים בעולם, מתעוררים ג' קשרים אחרים, שהם דין קשה, ומושיט הזרוע, וכשמושיט הזרוע, הוא יד ימין, אבל נקרא זרוע ה', זרועך הנטויה, בזמן שג' קשרים אלו שבימין נכללים בג' קשרים האחרים שהם דין קשה, נקרא הכל ימין, ועושה הדין (דפ"י דף קמ"ב ע"ב) 214

בזמנא דג' אלין אתכלילין בג' אחרנין, אקרי כלא ימינא, ועביד דינא כ ברחמי, הדא הוא דכתיב, ימינך יי נאדרי בכח ימינך יי תרעץ אויב, בגין דמתערן רחמי בהו.

(שכא) ותאנא, בהאי ימינא מתאחדן תלת מאה ושבעין אלף רבוא, דאקרון ימינא. ג ומאה ותמנין וחמשה אלף רבוא, מזרוע דאקרי זרוע יי. מהאי ומהאי תלייא זרועא, ה והאי והאי אקרי תפארת, דכתיב ו מוליך לימין משה, הא ימינא. זרוע, הא שמאלא. דכתיב, ה זרוע תפארתו, דא בדא.

(שכב) ותאנא, נ בידא שמאלא, מתאחדן ארבע מאה וחמשין רבוא מארי תריסין, מתאחדן בכל אצבעא ו אצבעא. ו בכל אצבעא ואצבעא עשר אלפין ו מארי תריסין משתכחין. פוק וחשוב, כמה אינון דבידא. והוא ימינא אקרי סיועא קדישא, דאתי מדרועא דימינא, מתלת ו קשרין. ז דכתיב ו והנה ידי עמך.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ו (ישעיה סג) ב"א קצו צ"ב. ת (שם) ש"ב. א (ש"ב ג). כ ורחמי. ל ל"ג מן ומאה עד מזרוע. מ בג"ד אקרי ת"ת האי והאי. נ בדא. ס מוסיף ואצבעא דן. ע משתכחין מרי תריסין. פ מוסיף קשרין ואע"ג דאקרי יד הוי סיועא. ז ובתיב.

דרועין דזכורא

הסולם

מאמר

ולמדנו, ביד שמאל מתאחזים ת"ן רבוא בעלי מגינים, ומתאחזים בכל אצבע ואצבע. ובכל אצבע ואצבע נמצאים עשרת אלפים בעלי מגינים. צא וחשוב, כמה הם בכל היד. והימין ההוא נקרא עזרה קדושה הבאה מזרוע ימנית מג' קשדים שבו. שכתוב, והנה ידי עמך. ומתאחזים מזה, אלף וד' רבוא. וז' רבוא וחמש מאות אלף בעלי עזרה בכל העולם. ונקראים יד ה' עליונה, ויד ה' תחתונה, כי אע"פ שבכל מקום יד ה' היא שמאל, אס זכו היא ימין ה', שנכללה היד בזרוע ונעשה עזרה ונקרא ימין. ואם לא, יד ה' תחתונה, שהיא שמאל. למדנו כשמתעוררים דינים קשים לרדת לעולם, כאן כתוב, סוד ה' ליראיו.

אחרנין, דהיינו בעת הופעת החכמה, שצריכים להכליל בזרוע הנטויה, כדי להשמר מחצונים, כנ"ל אקרי כלא ימינא, כי אז מתגלים המוחין דג"ר, ועביד דינא ברחמי, כי גילוי הדין שבזרוע הנטויה, נעשה כדי שיתגלו הרחמים. הה"ד ימינך ה' נאדרי בכח, כי הימין מתאזר ע"י הכח של הזרוע הנטויה. ימינך ה' תרעץ אויב, ונבחן אשר הימין מרחיק האויבים ומכניעם, ולא השמאל, כי השמאל רק מסייע לשליטת הימין.

(שכא) ותאנא בהאי ימינא זכו: ולמדנו, בימין הזה מתאחזים ש"ע אלף רבוא הנקראים ימין, שהם מספר כללות המוחין (כנ"ל אות י"ט) וקפ"ה אלף רבוא מזרוע דאקרי זרוע ה', שה"ס קפיאת האויות שבקו שמאל לרשעים, וקפ"ה ה"ס קפיאת האורות (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה ימא) שזהו ימינא ונקרא זרוע ה' כנ"ל בדבור הסמוך. שה"ס ימין ושמאל שהם ימין. מהאי ומהאי תלייא זרועא, שגם הזרוע כלולה מימין ושמאל. והאי והאי נקרא תפארת, שגם הת"ת כלול מימין ושמאל. שכתוב, מוליך לימין משה, הרי ימין. זרוע, הרי שמאל, וכתוב, זרוע תפארתו, הרי שכלולים זה בזה.

(שכב) ותאנא בידא שמאלא זכו:

פירוש. כי יש ב' בחינות הארות בשמאל בזמן הארת הג"ר. א) גילוי הדינים שבו בסוד הזרוע הנטויה, שהוא מזמן המוחין דו"ק. והן במספר ת"ן רבוא, כנגד חג"ת נ"ה שבו. וכל מה שבכלל יש ג"כ בפרט בכל אצבע ואצבע. וז"ש, בידא שמאלא מתאחדן ת"ן רבוא מארי תריסין, שהם מגינים על החכמה מפני הרשעים שלא ימשיכו ממעלה למטה. מתאחדן בכל אצבעא ואצבעא, שהכלל מאיר בכל פרט. ובחינה ב) החכמה הנמשכת עם הדינים ההם. שה"ס עשר ספירות שבכל אחת

ומתאחדן מהאי, אלף וארבע רבוא, ותמניא, וחמש מאה אלפין מאריהון דסיועין בכל עלמא. ואקרון יד יי' עלאה. יד יי' תתאה. ואע"ג דבכל אתר יד ק יי' שמאלא. וזכו ימין יי', אתכלל ידא בזרועא, והוי סיועא, ואקרי ימין. ואי לאו, יד יי' תתאה. תאנא, כד מתערין דינין קשיין לאחתא בעלמא, הכא כתיב, (ב) סוד יי' ליראיו. (שכג) ותאנא בצניעותא דספרא, דכל דינין דמשתכחין מדכורא, תקיפין ברישא, ונייחין בסופא. וכל דינין דמשתכחין מנוקבא, נייחין ברישא, ותקיפין

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ב) (תהלים כה) בא קמג צ"ג.

ק ל"ג הוי"ה. ר ביד.

מאמר

הסולם

דרועין דזכורא

דחסדים, נעשו לחמש מאה אלף. שהם חכמה וחסדים יחדיו, המכונים מאה אלף, בכל א' מה' דינים. וז"ש, כד מתערין דינין קשיין לאחתא בעלמא, דהיינו בזמן שזרוע ה' מגלה ה' דינים שלה להורידם על הרשעים. כאן, סוד ה' ליראיו. שכאן, אם הימין מסייע להלבישם בחסדים דג' קשרין שלו, מתגלה בהם סוד ה', שהוא החכמה, ליראיו, לאותם שיראים מפני הדינים ההם, ונוהרים שלא להמשיך החכמה ממעלה למטה.

אחת מאירה החכמה, הנקראת אלף. וז"ש, ובכל אצבעא ואצבעא עשר אלפין מארי תריסין משתכחין. שה"ט עשר ספירות דחכמה. כי גילוי חכמה היא בסוד האצבעות (כנ"ל ב"א אות ק"ג).

ויש ב' בחינות בימין, בזמן הארת הג"ד. א) שהשמאל משמש לימין, והימין הוא השולט. שאז נקראים שניהם ימין ה'. כנ"ל. ב) שהימין מסייע שיתגלו אורות החכמה שבשמאל, דהיינו שמלביש החכמה בחסדים שלו, כדי שהחכמה תוכל להאיר. ואז נבחן הימין לסיוע ועזרה לשמאל. וז"ש, וההוא ימינא אקרי סיועא קדישא, דאתי מדרועא ימינא מתלת קשרין דהיינו שמסייע להארת החכמה שבשמאל. ואז שאותם חג"ת נ"ה דשמאל, שה"ט ה' דינין שהשמאל מעניש הרשעים בעת שהוא במוחין דו"ק, הם נגדלים עתה ע"י העזרה שבימין, ונעשים חמש מאות אלף, שמאות הם חסדים ואלף הוא חכמה, וכשה' דינים מתלבשים בחסדים נעשים חמש מאות אלף. ובחינת המוחין דימין עצמו, הם בסוד י"ב בחינות, וחד דכליל לון. דהיינו חו"ב תו"מ שבכל אחד ג' קוין ומלכות המקבלת כולם, והיינו ג' היות שבכל אחת ד' אותיות, ומלכות המקבלתם, אשר מלכות המקבלתן ה"ס אלף, שבה מתגלה החכמה, וד' אותיות הויה האמצעית הן ד' רבוא. וז"ש, ומתאחדן מהאי אלף וארבע רבוא, אשר אלף, ה"ס מלכות, וארבע רבוא ה"ס הויה אמצעית, והם שניהם הם סוד הדעת. ותמניא, היינו עוד שמונה רבוא, מב' היות ימין ושמאל, שהם חכמה ובינה. וכל זה הוא במוחין דיד ימין עצמה, שהם חב"ד ומלכות המקבלתם. ונוסף עליהם, וחמש מאה אלפין, שהם ה' דינים דיד שמאל, שאחר התלבשותם בהסיועא

מאמר הגסירה

(שכג) ותאנא בצניעותא דספרא וכו': ולמדנו בספרא דצניעותא. שכל הדינים הנמצאים מן הדכר, חז"א, קשים בתחילתם ונוחים בסופם. וכל הדינים הנמצאים מן הנוקבא, נוחים בתחילתם וקשים בסופם. ואם לא שהיו נעשים כאחד לא היה העולם יכול לסבול. עד דעתיק דעתיקין הסתום מכל, הפדישם זה מזה, ואח"כ חיבר אותם שיתבשמו יחד.

פירוש. כי ידעת, שז"א ה"ס קו ימין, והנוקבא ה"ס קו שמאל, ונדע שהקו הימיני נמשך מסוד נקודת החולם, שה"ס ה' הנכנסת באור, וז"ש, דכל דינין דמשתכחין מדכורא, תקיפין ברישא דהיינו הדינין דמסך דמלכות שנכנסו בבינה. אבל ונייחין בסופא, כי אח"כ מתגלים חסדים על המסך הזה, והדינים נחים. והנוקבא היא נמשכת מקו שמאל, שתחילתו היא יציאת ה' מאויר, שנתבטלו הדינין דמסך, אבל לבסוף הם קשים, כי משליטת השמאל נמשכים כל הדינים. וז"ש, וכל דינין דמשתכחין מנוקבא נייחין ברישא ותקיפין בסופא. אמנם שניהם מחוברים יחדיו בקו אמצעי, שהוא ת"ת, (כנ"ל אות ש"ח) וע"כ הדינים

בסופא. ואלמלא ש דאתעבידו כחדא, לא יכלין עלמא למסבל. עד דעתיק דעתיקי
 סתימא דכלא, פריש דא מן דא, וחבר לון לאתבסמא כחדא.
 (שכד) וכד פריש לון, אפיל דורמיטא לזעיר אפין, ופריש לנוקבא מאחורוי
 דסטרוי, ואתקין לה כל תקונהא, ואצנעא ליומא דיליה, למיתהא ה לדכורא. הה"ד

חלופי גרסאות

ש אתעבידו. ה לרעוא.

הנסירה

הסולם

מאמר

היא שהוציאה אותם לחוץ בעת הקטנות
 דנקודים, וגם היא שהחזירה אותם לאצילות
 בעת הגדלות שמקודם שבירת הכלים, כי אז
 ירד הצמצום של המלכות מבינה דז"א שהוא
 ת"ת, אל מקומה בנקודה דעוה"ז, ובי"ע שהם
 תנה"י דז"א שיצאו ממדרגת ז"א למתחת
 המלכות המסיימת, חזרו שוב לבחינת ז"א
 דאצילות, ומתוך שאין העדר בדוחני נבחן
 שגם המלכות המסיימת נשארת גם עתה במקום
 החוזה דז"א, אלא רק כח הצמצום שבה ירד
 לנקודה דעוה"ז, ואותם בי"ע שהיו מקודם
 לכן בעת קטנות תחת רשותה, נתחברו עתה
 אליה לבחינת אצילות, ונעשו לט' ספירות
 תחתונות שלה, כי נקודה המסיימת שבחזה
 דז"א נעשתה לכתר, ותנה"י דז"א נעשו לחו"ב
 וחג"ת נהי"מ שלה, באפן שבעת גדלות נקודים
 קודם השבירה, נעשו מבי"ע שחזרו לאצילות,
 ב' מדרגות, אחת שחזרו לבחינת תנה"י דז"א,
 כמו שהיו מטרם צמצום ב', ואחת, שנבנה
 מהם כל פרצוף המלכות דז"א, ונעשו מאותם
 תנה"י דז"א, ט"ס חו"ב חג"ת נהי"מ שלה,
 ומכאן, בעולם התקון, כל אימת שז"א מברר
 נה"י שלו וקונה נה"י חדשים דכלים, שה"ס
 ג"ר דאורות, באותו זמן משגת גם הנוקבא
 ט"ס חו"ב חג"ת נהי"מ דכלים, ונבנית לפרצוף
 שלם של ע"ס, וכן אם חטאים התחתונים
 גורמים חזרת ז"א לבחינת ו"ק ומתבטלים
 נה"י החדשים שנבררו לו מבי"ע, הנה באותה
 העת מתבטלים ג"כ ט"ס תחתונות דמלכות,
 כי שורש אחד לשניהם, וע"כ דברנו מנוקבא
 הנפרדת דז"א, ששורשה היא מלכות המסיימת
 דנקודים, והיא אינה בחינת שמאל דז"א, אלא
 מלכות המסיימת לגמרי, ונקדאת מלכות
 הנפרדת מז"א, כלומר שהיא מדרגה אחרת
 שמתחת ז"א, ומקבלת ממנו כל ט"ס חו"ב
 חג"ת נהי"מ שלה, דהיינו מבחינת תנה"מ
 שלו כמבואר, ושורשה הקבוע בז"א ה"ס נקודת
 החוזה שלו מבחינת הכלים כנ"ל, ומבחינת
 האורות, שהם רק נפש רוח, דהיינו חג"ת
 נה"י

הדינים דדכורא נחלשים ע"י הנוקבא, שבה
 יצא ה' מאויר, והדינים דנוקבא נחלשים ע"י
 הדכר, כי נותן אותם לאחוריו, ומבטל את
 שליטתם בזה, וז"ש, ואלמלא דאתעבידו
 כחדא, לא יכלין עלמא למסבל, כי ע"י
 התדבקותם יחד נחלשים הדינים שבהם.
 ונמשכים הדינים שבהם עד דעתיק דעתיקי
 סתימא דכלא, פריש דא מן דא, שה"ס
 הנסירה שנסרם זה מזה, כמ"ש לפנינו, ואח"כ
 וחבר לון לאתבסמא כחדא, דהיינו שנתחברו
 פנים בפנים, ונתבשמו כל הדינים שבהם,
 כמו שנתבאר לפנינו.

(שכד) וכד פריש לון וכו': וכשהפריש
 ביניהם, הפיל תרדמה על ז"א, והפריד הנוקבא
 מאחורי צדדיו, והתקין אותה בכל התקונים,
 והצניע אותה ליום שלו, לשבת, להביאה לדכר,
 לז"א, ז"ש, ויפל ה' אלקים תרדמה על
 האדם וישן, מהו וישן היינו שכתוב, עורה
 למה תישן ה', ויקח אחת מצלעותיו, מהו
 אחת, זו היא הנוקבא כש"א אחת היא יונתי
 תמתי, ועלתה, לאו"א, ונתתקנה, ובמקומה
 שקועים רחמים וחסד, ז"ש ויסגוד בשר תחתנה,
 וכתוב, והסידותי את לב האבן מבשדכם
 ונתתי לכם לב בשר.

פירוש, שודש הנוקבא, ה"ס המלכות
 דצמצום ב' שסיימה ו"ק דנקודים, דהיינו
 מלך אחרון אשר שם, שממנו ולמטה היה
 בי"ע דפרודא, ונבחן אז, שז"א היה בחב"ד
 חג"ת דכלים ונפש רוח דאורות, ועולם אצילות
 דנקודים היה מסתיים בנקודת החוזה שבת"ת
 דז"א, דהיינו מחמת המלכות שעלתה במקום
 בינה של ז"א, שהוא ת"ת וסיימה אור האצילות
 שלא יתפשט יותר, וכל הכלים שהם ב' שלישי
 התחתונים דת"ת דז"א שמחזה ולמטה, וכל
 ג' ספירות נה"י יצאו מאצילות והיו לבי"ע.
 (כמ"ש בתע"ס שיעור ט"ז דף א' תל"ו ע"ש)
 וכל מה שבבי"ע לקחה המלכות לרשותה, כי
 (דמו"י דף קמ"ב ע"ב)

א) ויפל יי' אלהים תרדמה על האדם ויישן. מהו ויישן. האי הוא דכתיב, (ד) עורה למה תישן יי'. ויקח אחת מצלעותיו, מאי אחת. דא היא נוקבא. א כד"א, (ה) אחת

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א ל"ג מן כד"א עד וסלקא.

ג) (בראשית ב) ב"א רלא צ"נ. ז) (תהלים מד) ח"ג קל. קלו : רצג : ה) (שיר ו) תוריע טו צ"ק.

הסולם

מאמר

הנסירה

דרות, שה"ס מוחין דשמאל, דהיינו שקבלה אור החכמה הנמשכת בקו שמאל. ואם הנוקבא לא היתה עוברת לצד האחור להתאחד עם נוקבא שבגופו דז"א, אלא היתה עומדת במקומה בנקודת נקב החוזה בצד הפנים של ז"א, היה יוצא, שבעת שיצאו לנוקבא המוחין דשמאל, שהם ג"ר דרות, היתה מקבלת אותם מז"א, ככל מדרגה תחתונה המקבלת מעליונה, ומכל שכן שט"ס שלה באים מתנה"י החדשים דז"א, ואז היה השמאל ממותק בחסדים. כי ז"א ה"ס קו אמצעי, שימין ושמאל מיוחדים בו, ואז היתה הנוקבא יכולה לקבלם. משא"כ, עתה שעומדת בצד האחור דז"א, שפירושו, שנתערבה יחד עם הנוקבא שבגופו, כנ"ל, נמצא בעת שיצאו המוחין מקו שמאל מאמא, לקחה אותם הנוקבא הנפרדת ישר מקו שמאל דאמא, כמו הנוקבא שבגופו דז"א, ונעשו בזה לזו פרצופין, שפרצוף ז"א כולו ימין, שמקבל רק מקו ימין דאמא, ופרצוף נוקבא הנפרדת שנתדבקה בו באחור, הוא כולו שמאל, כי לוקח רק קו שמאל מאמא, כמו הנוקבא שבגופו. והבן היטב כי נוקבא שבגופו דז"א לפי עצמה, אע"פ שמקבלת מאמא, שמאל בלבד, אין זה פוגע כלום בתקון קו אמצעי, כי אדרבא, שכל צד שמאל שלו בא לו מחמת שהוא מיחד קו ימין וקו שמאל באמא, שמתוך כך יש לו עצמו ג"כ ימין ושמאל, בסוד תלת נפקי מחד, חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת). הדי שהנוקבא שבגופו היא צד השמאל, כבר ממותקת יפה יפה בימין, ואין בה שום דין, שהרי אפילו הזרוע השמאלית דז"א נקראת ג"כ ימין ה' (כנ"ל אות ש"כ). משא"כ נוקבא הנפרדת שקבלה עתה מוחין דשמאל מחדש, מחמת שנעשתה כנוקבא שבגופו, הנה מוחין אלו עוד לא קבלו שום מיתוק מחסדים דקו אמצעי, כי עוד לא הגיעו אליו כלל, אלא הגיעו ישר מקו שמאל דאמא אל הנוקבא הנפרדת הדבוקה באחור, וכיון שאין בה היחוד דקו אמצעי, היא נמצאת בבחינת שמאל בלי ימין, שהם דינים קשים, ולא היתה יכולה לעמוד בהם.

נה"י, נבחנת שורש המלכות הקבוע בז"א בנקודה תחת היסוד שלו, וב' יחסים אלו הם רק מטעם ערך ההפכי בין כלים לאורות, אבל הן נקודה אחת, שהיא נקודת הסיום דז"ק שלו. ע"ד שהיו בנקודים בעת הקטנות.

ויש גם כן נוקבא שבגופו דז"א, ואינה נפרדת ממנו לעולם, והוא צד השמאל שלו, כי הדעת כלול מימין ושמאל, מטעם שמכריע ב' הקוין ימין ושמאל, הנה הימין שבו הוא ז"א עצמו, והשמאל שבו היא המלכות הנקראת נוקבא שבגופו, וכן בת"ת וכן ביסוד, כי הקו האמצעי בכל מקום שהוא, כולל בתוכו ימין ושמאל, אשר הימין הוא ז"א, והשמאל הוא נוקבא שבגופו, ושניהם הם מדרגה אחת וקומתם שוה, וכל מה שאמרנו בנוקבא הנפרדת, אינו נוהג בנוקבא זו שבגופו.

ובתחילת התקון של הנוקבא הנפרדת, חיבר אותה המאציל עם נוקבא שבגופו דז"א, וז"ש (לעיל אות ש"ו) **אתפשט האי תפארת מטבורא דלבא**, דהיינו מבחינת נקב החוזה, שנקראת טבורא דלבא, ששם מלכות הנפרדת דז"א, העומדת בפנים דז"א, ונקיב ואתעבר בגיטא אחרא, שעשה אותה בית קבול והעביר אותה לצד האחור, דהיינו לצד האחור דז"א, שהיא נעשתה בזה, לבחינת שמאל שלו, הנקראת נוקבא שבגופו, ובה ערב נוקבא הנפרדת בנוקבא שבגופו, ונעשו שתיהן לנוקבא אחת, שמקום מצבה אינה עוד בנקב החוזה, שה"ס נקב הפנים שבז"א, אלא בקו האמצעי בנקב האחור, שהיא עירוב של בחינת נוקבא שבגופו עם נוקבא הנפרדת, ובמצב הזה יצאו נפש רוח דנפש דנוקבא בכלים דחב"ד חג"ת עד החוזה, וז"ש ותקין פרצופא דנוקבא עד טבורא, דהיינו עד החוזה שלה מבחינת נפש.

ואח"כ כשיצאו ג"ר דנשמה דז"א, עם נה"י חדשים דכלים, או כלולים בנה"י אלו, ט"ס תחתונות דבחינת אור הרוח של הנוקבא, ונבנו כל ע"ס דרוח דנוקבא, דהיינו גם המוחין (דפו"י דף קמ"ב ע"ב)

היא יונתי תמתי, וסלקא, ואתתקנא. ובאתרהא שקיע רחמי וחסד, הה"ד (ו) ויסגור
 בשר תחתנה. וכתיב (ז) והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר.
 (שכה) ובשעתא ב דבעא למיעל שבתא הוה ברי רוחין ושדין ועלעולין.
 ועד לא סיים לון, ג אתת מטרוניתא ד בתקונהא, ויטיבת קמיה. בשעתא דיתיבת
 קמיה, אנח לון לאינון ברייאן, ולא אשתלימו. כיון דמטרוניתא יתבת עם מלכא,
 (י) ואתחברו אפיין באפיין, מאן ייעול בינייהו, מאן הוא דיקרב ה בהדייהו. וכד אתחרו,
 אתבסמו דא בדא. ו יומא דכלא אתבסם ביה. ובג"כ, אתבסמו דינין דא בדא,
 ואתתקנו עלאין ותתאין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(1) (בראשית ב) לעיל צ"ג. (ז) (יחזקאל לו) וירא צג צ"א.
 ב דכד בעי. ג מוסיף עד אתת; עד דאתתא. ד בתקונוי.
 ה מוסיף בהדייהו בג"כ סתימא דמלה עונתן של ת"ח
 דידיעין רזא דנא משבת לשבת. ו ומה.

הנסירה

הסולם

מאמר

והנה כל התקון שצדיכים כאן אינו, אלא להפריד הנוקבא מבחינת אחורי ז"א, ולהחזירה לבחינת פנים דז"א, דהיינו במקום נקב החזה דז"א. כדי שכל מה שתקבל לא תקבל אלא מז"א. שה"ס קו האמצעי, ואז יהיו לה חכמה וחסדים יחדיו, שהם כל השלמות.
 וזהו שמבאר כאן, איך הפריד הנוקבא מאחורי ז"א, והשיבה לבחינת פנים. וז"ש, וכד פריש לון, כשהפריד ז"א ונוקבא מדביקות של אחורים. אפיל דורמיטא לז"א, דהיינו שנסתלקו ממנו המוחין דנשמה, שה"ס חכמה וחסדים, שז"א נאחו בהם, והשאיר בו רק צד השמאל של המוחין, שהם בינה וגבורה אשר הנוקבא נאחזה בהם. שמוחין אלו הם שינה. וסתימת עינים, מפני שהחכמה שה"ס עינים נסתמים מחמת שאינם יכולים להאיר בלי חסדים. שזו"ה ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם וישן. ופריש לנוקבא מאחורוי דפטריו, דהיינו שהמאציל עורך את המסך בסוד החזרת ה' לאור, ונסתלקו המוחין דאחור של הנוקבא, שהסתלקות זו של המוחין דאחור, נבחנת ללקיחת הצלע מן הז"א, כי נתבטלה הארתה, ואז חזרה לבחינת נקודת החזה, כמו שהיתה מטרם העברתה לאחורי ז"א. שזו"ה ויקח אחת מצלעותיו, ואח"כ (דסו"י דף קמ"ב ע"ב *) דף קמ"ג ע"א)

עלו ז"א ונוקבא לאו"א, שז"ס ויבן ה' אלקים, שהם או"א, את הצלע, דהיינו הנוקבא, שהם המשיכו מוחין חדשים לז"א ונה"י חדשים שמהם מוחין דנוקבא חדשים. וז"ש, ואתקין לה כל תקונהא, דהיינו כל המוחין. ואצנעא ליומא דיליה, דהיינו שהכין אותה לזווג ביום השבת שאז יש לזו"ן מוחין דחיה, הראים להולדה.
 (שכה) ובשעתא דבעא למיעל וכו':
 ובשעה שהשבת רצתה להכנס, דהיינו בין השמשות, היה בורא רוחות ושדים וספרות, שהם מזיקי עולם, ומטרם שגמרם, באה המלכה בכל התקונים שלה מן השבת, וישבה לפניו. כי ביום הזה משגת ג"ר דחיה המכניעות ומבטלות כל המזיקים והסטרוא אחרא, שאין אז ממשלה בעולם חוץ ממנה. בשעה שישבה לפניו הניח אלו הבריות ולא נשלמו. כי מאחר שהמלכה יושבת עם המלך ונתחברו פנים בפנים, מי יכנס ביניהם ומי הוא שיקרב אליהם. (ועי' לעיל בהקס"ה דף קצ"א ד"ה וכי) וכשנתחברו, נתבשמו זה בזה, משום שהשבת הוא יום שהכל נתבשם בו, ומשום זה נתבשמו הדינין אלו באלו, כי דינין דדכורא התקיפין ברישא מתבשמין ברישא דנוקבא. ששם ניחין הדינים, ודינין דנוקבא התקיפין בסיפא מתבשמין בסיפא דדכורא ששם הדינין ניחין (כנ"ל אות שכ"ג). ונתקנו העליונים והתחתונים. ותאנא

שכו) ותאנא בצניעותא דספרא, בעא עתיקא קדישא למחזי, אי אתבסמו דינין, ואתדבקו תרין אלין דא בדא, ונפק מסטרא דנוקבא דינא : תקיפא, דכתיב, ״ והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי וגו׳. ולא הוה יכיל ״ עלמא למסבל, משום דלא אתבסמת, וחויא תקיפא אטיל בה זוהמא דדינא קשיא, ובג״כ לא הוה יכיל לאתבסמא. וכד נפיק דא קין מסטר דנוקבא, נפק

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (בראשית ד) ב״ב קפח צ״ג.

ז מוסיף תקיפא דלא יכיל [; יכלין] עלמא למסבל.
ח ל״ג עלמא למסבל.

מאמר

הסולם

קין והבל

מאמר קין והבל

וע״ל נבחן זווג הזה (כמ״ש לעיל בראשית א' אות תנ״ה) שאומר שם, **תרין אתו עלה דחוה**, כי מצד אחד נתדבקה הנוקבא עם ז״א שהוא קו אמצעי, המתקן את החכמה, שלא תאיר אלא ממטה למעלה, (כנ״ל ב״א דף ט' ד״ה מחלוקת) שע״ז מיחד ב' הקוין ומלביש החכמה בחסדים, ומצד הב' נתדבק בה הנחש, המעורר המשכת ג״ר דשמאל, דהיינו ממעלה למטה, ולהפרידה מן הימין שהוא חסדים, בהתנגדות לקו האמצעי, וז״ש שם, **ואולידת תרין, דא נפק לזיניה ודא נפק לזיניה, וכר׳**. שהולידה ב' נשמות קין והבל, שקין נולד מזוהמת הנחש, והבל נולד מחסדים דז״א.

וז״ש כאן, **בעא עתיקא קדישא למחזי אי אתבסמו דינין**, דהיינו אחר חטא של עצה״ד, רצה המאציל לראות אם הדינים שבנוקבא נתבשמו בז״א, כלומר, שרצה לראות אם החטא דעצה״ד לא פגם בדינים דנוקבא. **ואתדבקו תרין אלין דא בדא**, דהיינו שעורר את ז״א ונוקביה, שיתחברו זה עם זה. **ונפק מסטרא דנוקבא דינא תקיפא**, כי זוהמת הנחש התגברה על הנשמה, ויצאה הנשמה כולה מבחינת הנוקבא וזוהמא דחויא, דהיינו מבחינת מלמעלה למטה של החכמה, שהוא דין קשה, שאין רצונו להתחבר עם הימין. **הח״ד והאדם וגו׳ ותהר ותלד את קין**, ולא היה העולם יכול לסבול משום שהנוקבא לא נתבשמה בז״א, אלא שהולידו בשליטת השמאל בלבד, ומדו הטעם שלא נתבשמה בז״א, הרי נתחברה עמו, הוא משום, **וחויא תקיפא אטיל בה זוהמא דדינא קשיא**, שבסבת חטא התחתונים בעצה״ד קבל הנחש כח להטיל זוהמא בנשמות, כמ״ש לעיל, **ובג״כ לא הוה יכיל לאתבסמא** כי הטיל בה כח שליטת השמאל על הימין שנקרא

שכו) ותאנא בצניעותא דספרא וכ׳ : ולמדנו בספרא דצניעותא. עתיקא קדישא רצה לראות אם הדינים נתבשמו, נתדבקו ב' אלו, אדם וחוה, זה בזה, ויצא מצד הנוקבא דין קשה, שכתוב, והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי וגו׳. כי העולם לא היה יכול לסבול, משום שחוה עוד לא נתבשמה והנחש הקשה הטיל בה זוהמא של דין קשה, ומשום זה לא היתה יכולה להתבשם. וכשיצא קין זה מצד הנוקבא, יצא חזק וקשה, חזק בדיניו, קשה בדיניו, כיון שקין יצא ממנה, נחלשה ונתבשמה, אחר זה ילדה (נשמה אחרת שהיא ממותקת יותר, ועלה עליו הראשון, קין, שהוא יותר חזק, שכל הדינים נתחברו עמו.

פירוש. אחר שביאר אצילות הנוקבא, והנסירה, והזווג השלם דפנים בפנים שביום השבת, מבאר עתה, ענין הזווג דחול, שהיה אחר אכילת עצה״ד, שזווג הזה היה כבר אחר הנסירה, בהיות ז״ן פנים בפנים, אלא קודם יום השבת, והנה ע״י החטא דעץ הדעת, שפירושו התעוררות המשכת החכמה ממעלה למטה, כרצונו הנחש וכל הקליפות, גרם למעלה סוד ביאת נחש על חוה, כלומר שהקליפה הנקראת הנחש העליון, קבלה כח ע״י חטא התחתונים בעץ הדעת, להתדבק בנוקבא כדי להמשיך ממנה החכמה ממעלה למטה, כמו שהיתה לפני הנסירה, ובוה עורר כח השמאל והאחור של הנוקבא, והטיל זוהמא בנשמות הכלולות בנוקבא, שזוהמא זו פירושו, שהטיל עליהן שליטת השמאל, שלא תרצנה להכלל בימין.

תקיף קשיא, תקיף בדינוי, קשיא בדינוי. כיון דנפק אתחלשת ואתבסמת. בתר דא, אפיקת אחרא בסימא יתיר, וסליק קדמאה דהוה תקיפא קשיא, וכל דינין אתערבו כ עמיה.

(שכו) ת"ח, מה כתיב, ויהי בהיותם בשדה. בשדה: דאשתמודע לעילא. בשדה דאקרי שדה דתפוחים. ונצח האי דינא ל לאחיה, משום דהוה קשיא מניה, ואכפיייה ואטמריה תחותיה. עד דאתער בהאי קב"ה, ואעבריה מקמיה. ושקעיה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (שם) ב"א קצג צ"ב.

ט דכל. י מוסיף לא אתערבו; אתערעו; אתער. כ קמיה. ל לאחואה.

מאמר

הסולם

קין והבל

בנוקבא דתהומא רבא, ששם עלתה המלכות לבינה ונתמעטה מג"ר. כמ"ש זה לעיל באורך (באות רי"ד ע"ש כל ההמשך) וא"כ למה נאמר כאן שקין הרג את הבל, שמשמע שהשמאל ניצח את הימין. וז"ש. ונצח האי דינא לאחיה משום דהוה קשיא מניה, כי כאן משונה. משום שקין היה דין קשה ביותר ששלטה עליו זוהמא דחויא. כנ"ל, וע"כ התגבר על הימין. שהוא הבל, ואכפיייה ואטמריה תחותיה, שהכניעו והסתירו. שלא תהיה ניכרת מציאותו. כי למעלה ברוחניות לא שייך הדיגה באפן אחר.

שנקרא זוהמא כנ"ל. כיון דנפק, אחר שיצא ממנה קין, שהוא זוהמת הנחש ושליטת השמאל, אתחלשת ואתבסמת נחלשה כח השמאל שבה, ונתחברה ונתבשמה בימין, בז"א. בתר דא, אפיקת אחרא בסימא יתיר, דהיינו נשמת הבל, שהוא יצא מז"א מן החסדים.

(שכו) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, ויהי בהיותם בשדה, היינו בשדה הנודע שלמעלה. בשדה שנקרא שדה תפוחים. דהיינו המלכות. שחשם נולדו. ונצח הדין הזה דקין את אחיו, משום שהיה קשה ממנו, והכניעו והסתירו תחתיו. עד שהקב"ה נתעורר על זה והעביר את קין מפניו, והשקיעו בנקב של התהום הגדול. והוא כולל את אחיו בשקיעה של הים הגדול המבשם דמעות העליונות. ומהם יורדות נשמות לעולם, לכל איש לפי דרכו.

ונמשך שליטתו דקין, עד דאתער בהאי, קב"ה, דהיינו עד שנתעורר הקו האמצעי, שה"ס קב"ה, ואעבריה מקמיה, ושקעיה בנוקבא דתהומא רבא, דהיינו שהעביר ממנו הג"ר, והשקיע אותו ב"ק בלי ג"ר ע"י שהפילו בנקב התהום הגדול, שה"ס המסך דחירק מבחינת מלכות שעלתה לבינה, כמ"ש לעיל בסוד ירדו תהומות, (וכמ"ש באות רי"ד) כי כן דרכו של הקו האמצעי, למעט הג"ר דשמאל ע"י מסך דחירק, ואז נכנע להכלל עם הימין (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) וז"ש, וכליל לאחוי בשקועא דינא רבא, כי עתה שנתמעט ונפל לשקוע דים הגדול, דהיינו לבחינת ו"ק, אז הוא נכלל עם אחיו, עם הימין, והיינו רק בזמן, דמבסם דמעין עלאין. דהיינו כנ"ל (אות רכ"ב) שתחילה מוציא את האבן מתוך נקב התהום, דהיינו שמוריד המלכות מן הבינה, ומתגלות שוב הג"ר דשמאל, ואז מתחדשת המחלוקת דימין ושמאל, ויוצאים סומקא ואוכמא, שה"ס הדינים שבקו שמאל (כמ"ש לעיל אות רי"ד ע"ש) והם נקראים ב' דמעות (כנ"ל אות רכ"ב) וכשהקב"ה שהוא קו האמצעי ממשך הלבן שה"ס החסדים, אז

פירוש. לפי המתבאר שקין והבל הם שמאל וימין שבמלכות, א"כ צריכים לדעת איך יתבארו ענין הריגת קין להבל ושאר הכתובים באותו ענין. וז"ש, ויהי בהיותם בשדה, וכו' בשדה דאקרי שדה תפוחים, דהיינו למעלה במלכות, והיו ביניהם מחלוקת כדרך ימין ושמאל (כנ"ל ב"א דף נ"ז ד"ה וזה) ונצח האי דינא לאחיה, שהשמאל שהוא קין נצח את הימין שהוא הבל. אבל יש לשאול, הלא בכל מקום שהימין והשמאל נלחמים זה בזה, פעם מתגבר הימין ופעם מתגבר השמאל, כמ"ש לעיל בסו"ה יעלו שמים ירדו תהומות, כי כשהשמאל נוצח אז יעלו שמים, שמושך ג"ר, שה"ס גלי הים, וכשהימין נוצח אז ירדו תהומות, שגלי הים שעלו עד השמים שיאם בכח השמאל שהשיגו ג"ר דשמאל, חוזרים ונפלים לנקבי תהומות, שחוזרים ואובדים הג"ר שלהם ונפלים לו"ק שהיא

בנוקבא דתהומא רבא. וכליל לאחוי בשקועא דימא רבא, ם דמבסם דמעין עלאין. ומנהון נחתין ן נשמתין לעלמא, אינש לפום אורחוי.

שכח) ואע"ג דטמירין אינון. מתפשטין דא בדא, ואתעבידו גופא חד ומהאי גופא, נחתין נשמתהון דרשיעייא חייביא, תקיפי רוחא. מתרוויהון כחדא ס"ד. אלא ם דא לסטרוי, ודא לסטרוי. זכאין אינון צדיקייא, דמשלפי נשמתהון מהאי גופא קדישא דאקרי אדם, דכליל כלא, אתר דעטרין וכתרין קדישין מתחבראן תמן, בצרורא ן דאתכלא.

שכט) זכאין ן אינון צדיקייא, דכל הני מלין קדישין, דאתמרו ברוח קדישא עלאה, רוח, דכל קדישין ן עלאין אתכללן ביה, ן אתגליין לכו. מלין דעלאין ותתאין צייתין להו, זכאין אתון ן מאריהון דמארין, מחצדי חקלא, דמלין אלין תנדעון ותסתכלון בהו, ותנדעון למאריכון אפין באפין, עינא בעינא. ובהני מלין תזכון לעלמא דאתי, הה"ד ן וידעת היום והשבות אל לבבך וגו'. יי: עתיק יומין הוא האלהים. ן וכלא הוא חד, בריך שמייה לעלם ולעלמי עלמיא.

מסורת הזהר

חלוסי גרסאות

ן (דברים ד) הקסה"ז קסא צ"י.
 ם מוסיף דמבסם ליה. ן ל"ג נשמתין. ן חד לסטרוי וחד. ן דאתכלא. ן אתון חברייא. ן ל"ג עלאין. ן רוח ול"ג אתגליין לכו מלין; רוח דעלאין וכל תתאין שיימין להון ול"ג מן אתגליין עד זכאין. ן למאריכון. ן ל"ג וכלא.

מאמר

הסולם

קין והבל

הימין. וכל זה מטרס שנכללו זה עם זה בשקיעא דימא רבא דמבסם דמעות עלאין. אבל אחר שנמתקו, נמשכות מהם נשמות צדיקים, שאינם כל כך צדיקים (כנ"ל ב"א אות תנ"ו) אשרי הם הצדיקים שנשמותיהם נמשכות מהגוף הזה הקדוש שנקרא אדם, הכולל הכל, שהוא מקום, שהעטרות שה"ס הג"ר והספירות הקדושות מתחברות יחד. בצרור האשכול. כלומר, שכל הספירות הג"ר וה"ק, הימין והשמאל הכל כוללים בו יחד.

או נופלים הרמעות לתוך ים החכמה ומתבשמות כי נכללים בימין. וז"ש וכליל לאחוי בשקועא דימא רבא, דמבסם דמעין עלאין. כלומר בעת שהים מבשם ב' הדמעות עם החסדים, אז נכלל קין עם אחיו הבל, שה"ס ימין. ואחר שנכללו, מנהון נחתין נשמתין לעלמא, יורדות מהם נשמות לעולם אינש לפום ארחוי, אם מעשיו הם בבחינת הימין, ממשך נשמה מהבל. ואם מעשיו הם בבחינת השמאל, הוא ממשך נשמה מקין.

שכט) זכאין אינון צדיקיא וכו': אשרי הם הצדיקים שכל אלו הדברים הקדושים הנאמרים ברוח הקודש העליון, רוח, שכל קדושים העליונים נכללו בו, נתגלו לכם, שהם דברים שעליונים ותחתונים מקשיבים להם. אשרי לכם מאדי מדין, דחינו היושבים על כסא מדין, קוצרי השדה, אשר תדעו דברים אלו ותסתכלו בהם, ותדעו את אדוניכם פנים בפנים, עין בעין, ובדברים אלו תזכו לעולם הבא. ז"ש, וידעת היום והשבות אל לבבך וגו'. הייה, שהוא עתיק יומין, הוא האלקים, שהוא ז"א, והכל הוא אחד, ברוך שמו לעולם ולעלמי עלמים.

שכח) ואע"ג דטמירין אינון וכו': חוזר למטרס שנכללו זה עם זה, שאז היו מכוסים, כי קין אכפיה ואטמריה להבל קמיה, וכו' קין היה טמיר, שנאמר ומפניך אסתור, ואומר, אע"פ שהיו נסתרים, התפשטו זה בזה, ונעשו גוף אחד, והיינו בשליטתו של קין, ומהגוף הזה, יורדות נשמות הרשעים החטאים אמיצי רוח, משום שהוא בשליטתו של קין, שואל, וכי משניהם ביחד יורדות נשמות, הלא המה ב' קצוות, ומשיב, אלא זה אל הצד שלו וזה אל הצד שלו, כלומר שמקין נמשכות נשמות רשעים הדבקים בפסולת השמאל, ומהבל נמשכות נשמות לרשעים הדבקים בפסולת

של) אמר ר"ש, חמינא עלאין לתתא, ותתאין לעילא. עלאין לתתא, דיוקנא דאדם, דהוא תקוני ת עלאה, כללא דכלהו. א
 (שלא) תאנא, כתיב ב וצדיק יסוד עולם, דכליל שית ב בקרטופא כחדא. והאי ב הוא דכתיב ג שוקיו עמודי שש.
 (שלב) ותאנא בצניעותא דספרא, באדם אתכלילו כתרין עלאין, בכלל ובפרט. ג ובאדם ד אתכלילו כתרין תתאין, בפרט וכלל. כתרין עלאין בכלל, כמה דאתמר בדיוקנא דכל הני ה דיוקנין. בפרט: באצבען דידן, חמש כנגד חמש.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח כללא עלאה ול"ג דכלהו. א בפרוי כתבו חסר. ב ל"ג הוא. ג ל"ג ובאדם. ד דכלילו. ה תקונין. ו (משלי יוד) ב"א רפז צ"ג. ז (שיר ה) ויקרא פז צ"ס.

דרך אמת ב בקשר אחד.

מאמר

כלל ופרט פרט וכלל

הסולם

מאמר עליונים למטה ותחתונים למעלה

נכללו ספירות התחתונות, דהיינו שמחזה ולמטה, בפרט וכלל. ומפרש, ספירות עליונות בכלל, הוא כמו שלמדנו, בצורה של כל הצורות, שהיא צורת אדם. בפרט, היינו באצבעות הידים, שהם חמש כנגד חמש. ספירות התחתונות, באצבעות הרגלים הם פרט וכלל, כי הגוף שהוא ת"ת, אינו נראה עמהם, כי הם לחוץ מגוף. ומשום זה אינם בגוף, כי הגוף הוסר מהם.

פירוש. ב' קוין ימין ושמאל הם פרט, שהם ב' קצוות רחוקים זה מזה. וקו אמצעי הוא כלל, שהוא כולל בתוכו ב' הקצוות יחד. וכלל קודם לפרט, פירושו, שתחילה נאצל הכלל, הקו האמצעי, ואח"כ נתחלקו מהקו האמצעי ב' הפרטים. וזהו בספירות עליונות מחזה ולמעלה דו"א, שתחילה יצא הת"ת, שהוא גוף וקו אמצעי, ומן הת"ת נתפצלו ב' זרועות, שהם הפרט. שהוא מטעם, כי מכח שהת"ת עלה והכריע בין ב' קוין דביניה, הרויח הוא עצמו ג' קוין (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) ע"כ נבחן שב' קוין חסד וגבורה נתפצלו ממנו.

ו"ש, באדם אתכלילו כתרין עלאין שהם חג"ת שלמעלה מחזה, בכלל ובפרט, שתחילה יצא הת"ת הנקרא גוף, ואח"כ הידים עם ה' אצבעות, שהם חסד וגבורה, ימין ושמאל, ו"ש, כתרין עלאין בכלל, כמה דאתמר בדיוקנא דכל הני דיוקנין, שהוא ת"ת הקו האמצעי הנקרא אדם הכולל כל הצורות. והקו אמצעי נקרא, כלל. בפרט, באצבען דידין חמש כנגד חמש, דהיינו חמש אצבעות דימין שהם כנגד חמש דשמאל נבחנים

של) אמר ר"ש חמינא וכו': אר"ש אני רואה עליונים למטה ותחתונים למעלה. עליונים למטה ותחתונים למעלה, היא צורת אדם, שהוא תקון עליון, כלל כולם. פירוש, כי תקון אדם, שה"ס הקו האמצעי, מיעט הג"ר דשמאל שהם עליונים, ונתנם למטה, כלומר שאין בהם חפץ. ואת הדינים שיצאו בעת הארת הג"ר דשמאל, שהם היו למטה משמאל, הגביה אותם למעלה, כלומר, שאין הארת חכמה זולת בגילוי דינים ההם (כנ"ל אות רי"ט) הרי שמתקון אדם נמשך שיהיו העליונים למטה ותחתונים למעלה. (שלא) תאנא כתיב וצדיק וכו': למדנו, כתוב, וצדיק יסוד עולם. שכולל ששה במקור אחד. וזהו שכתוב, שוקיו עמודי שש. פירוש, כי כל שוק יש בו ג' קשרים, כמ"ש לעיל (אות שי"ח) אצל הזרועות, ע"ש. וב' שוקים הם ששה קשרים. וכיון שהיסוד כולל בתוכו נצח והוד, שהם ב' שוקים, נמצא שהיסוד כולל ששה קשרים כאחד. וז"ש וצדיק יסוד עולם דכליל שית בקרטופא כחדא. דהיינו ששה קשרים שבנצח והוד שהם ב' שוקים, והאי הוא דכתיב, שוקיו עמודי שש, כלומר שבב' שוקים יש שש, ג' בכל אחד. והיסוד כולל כולם.

מאמר כלל ופרט פרט וכלל

(שלב) ותאנא בצניעותא דספרא וכו': ולמדנו בספרא דצניעותא, באדם נכללו ספירות העליונות שמחזה ולמעלה, בכלל ובפרט, ובאדם (דפו"י דף קמ"ג ע"א)

כתרין תתאין, באצבעין דרגלין דאינון פרט וכלל. דהא גופא לא אתחזי בהדיהו. דאינון לבר מגופא. ובג"כ לא הוו בגופא. דגופא אעדיו מנייהו.

שלג) אי הכי, מאי (n) ועמדו רגליו ביום ההוא. אלא רגליו דגופא, מאריהון ו דדינין למעבד נוקמין ואקרון בעלי רגלים. ומנהון תקיפין. ומתאחדן מאריהון דדינין די לתתא, בכתרין תתאין.

שלד) תאנא, כל אינון תקוני דלעילא, דבגופא קדישא, ז כללא דאדם, אתמשיך דא מן דא, ומתאחדן דא בדא, ואשקון דא לדא. כמה דאתמשך דמא בקטפין ח דורידין לדא ולדא, להכא ולהכא, מאתר דא לאתר אחרא, ואינון ט משקין . דגופא. אשקין דא לדא, מנהרין דא לדא. עד דאנהירו כללהו עלמין, ומתברכאן בגיניהון.

שלה) תאנא, כל אינון כתרין * דלא אתכללו בגופא, כלהו רחיקין ומסאבין, ומסאבן כל מאן דיקרב כ לגביהון, למנדע מנהון מלין.

מסורת הזהר

(n) (זכריה יד) לך עו צ"ג.

חלופי גרסאות

ו דמארין. ז מוסף בדכר ונוקבא כללא. ח ורידין. ט קטפין. י לגופא. כ לגבון.

מאמר

הסולם

כלל ופרט פרט וכלל

הגוף שהוא ת"ת יכול להגין עליהם. וע"כ יצא הפרט בלתי ממותק בקו אמצעי. ואח"כ הכלל, שהוא יסוד.

שלג) אי הכי מאי וכו': שואל, אי"כ מהו ועמדו רגליו ביום ההוא. הרי שאינם לחוץ מן הגוף שהוא ז"א, שהרי מיוחסים לו. ומשיב, אלא רגליו של הגוף, פירושו, בעלי הדין לעשות נקמות ברשעים, ונקראים בעלי רגלים, שמהם דינים קשים. ומתאחזים בעלי הדין שלמטה, בספירות תחתונות שנקראים רגלים. וע"ז כתוב, ועמדו רגליו וגו'.

מאמר כללא דאדם

שלד) תאנא כל אינון וכו': למדנו כל אלו התקונים שלמעלה, שהם בגוף הקדוש שהוא כלל האדם, נמשכים זה מן זה ומתאחזים זה בזה, ומשקים זה את זה, כמו הדם הנמשך בקלוח הגידים לכאן ולכאן, ממקום זה למקום אחר, והם משקים את הגוף, אף כאן, משקים זה לזה ומאירים זה לזה, עד שמאירים כל העולמות, ומתברכים בשבילם. קטפין פירושו קלוחים, מלשון הניצוק וקטפרס (טהו ות ח').

שלה) תאנא כל אינון וכו': למדנו כל אלו הספירות שלא נכללו בגוף, שהוא הקו האמצעי, אלא שהם נמשכים מקו שחאל, כולם מתועבים וטמאים ומטמאים כל מי שיקרב אליהם לדעת דברים מהם.

תאנא

נבחנים לפרט. וז"ש, ובאדם אתכלילו כתרין תתאין, דהיינו נה"י שמחזה ולמטה, כפרט וכלל. שתחילה יצאו נצח והוד, הנקראים ב' רגלים שהם ימין ושמאל הנקראים פרט. ואח"כ יצא הקו האמצעי המיוחד אותם שהוא יסוד. וז"ש, כתרין תתאין באצבעין דרגלין דאינון פרט וכלל, שתחילה יצא הפרט, שהם הרגלין, משום דהא גופא לא אתחזי בהדיהו, דאינון לבר מגופא, וע"כ אינם נבחנים שנתפצלו מן הגוף כמו הידים, אלא שיצאו בלי התכללות מוקדמת של הגוף שהוא ת"ת, ואח"כ בא היסוד ומיחדם זה בזה. ונמצא הכלל אחר הפרט.

וההפרש גדול מאד, שאם הכלל קודם לפרט, לא נראה בשמאל שום דין, כי כבר היה מתחילתו. ממותק בתוך הכלל, מטרם שיצא לבחי' פרט. משא"כ אם הפרט קודם לכלל, הרי נגלה הדין והמחלוקת שבין ימין לשמאל, עד שבא הכלל ומיחד אותם. והטעם שמחזה ולמעלה נבחן שהכלל יצא קודם הפרט, הוא, משום שז"א מקבל ג' הקוין מאמא, בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) ונמצא שקו אמצעי משך אצלו גם ב' קוין ימין ושמאל דאמא, הרי שקו אמצעי דז"א קודם וגורם לב' הקוין ימין ושמאל שלו, וכל זה מחזה ולמעלה, משא"כ בנה"י שהם לבר מגופא, אין מיתוק

שלו) תאנא, מאי תיאובתא דלהון לגבי תלמידי חכמים. אלא משום דחמין
 בהו גופא קדישא, ולא תכללא בהו בההוא גופא. וכי תימא, אי הכי, הא מלאכין
 קדישין וליתהון בכללא דגופא. לא. דח"ו אי ליהוון לבר מכללא דגופא קדישא,
 לא הוו קדישין ולא מתקיימי. וכתיב (י) וגוייתו כתרשיש. וכתיב (ט) וגבותם
 מלאות עינים. (ו) והאיש גבריאל. כלהו בכללא דאדם. בר מהני דליתהון בכללא
 דגופא, דאינון מסאבין, ומסאבן כל מאן דיקרב בהדייהו.
 שלז) ותאנא, כלהו מרוחא דשמאלא, דלא אתבסם באדם (משתכחין,
 ונפקו מכללא דגופא קדישא, ולא אתדבקו (ב) ביה. ובג"כ כלהו מסאבין ואזלין
 וטאסין עלמא, ועיילין בנוקבא דתהומא רבא, לאתדבקה בההוא דינא קדמאה
 (ד) דאקרי קין, דנפיק בכלל דגופא דלתתא. ושאטין (ה) וטאסין כל עלמא, ופרחן
 ולא מתדבקאן בכללא דגופא, ובגיני כך (ו) אינון לבר, מכל משריין דלעילא
 ותתא. (ז) מסאבין אינון. (ח) בהו כתיב (ט) מחוץ למחנה מושבו.
 שלח) וברוחא דאקרי הבל, דאתבסם יתיר בכללא דגופא קדישא. נפקין
 אחרנין דמבסמן יתיר, ומתדבקן בגופא, ולא מתדבקן. כלהו חליין באוירא
 ונפקין (י) מהאי כללא דאלין מסאבין. ושמעין מה דשמעין (יא) מעילא, ומנייהו
 ידעי (יב) לתתא דקאמרי להו.

חלופי גרסאות

ל בההוא. מ ל"ג משתכחין. נ מוסיף ביה משתכחין.
 ס דנפיק בכללא דגוסא דאקרי קין. ע ל"ג וטאסין.
 פ אינהו. צ דמסאבין ול"ג אינון. ק דכתיב עליהו;
 דכתיב בהו. ר מההוא. ש מוסיף מעילא ותתא; מעילא
 לתתא. ת ל"ג לתתא.

מסורת הזהר

(ד) (דניאל י) תרומה עח צ"ו. ט (יחזקאל א) צו כט
 צ"א ח"ג רכט. ת"ו ת"ע כז: ז"ח מ ט"ב ש"יא
 תק"ח קיב ט"ב שלי"ו. ט (דניאל ט) ב"ב קו צ"ב.
 פ (ויקרא יג) נח מא צ"א.

כללא דאדם

בנקב התהום הגדול, ששם השקיע את קין
 (כנ"ל אות שכ"ז) להתדבק בדין ההוא הראשון
 הנקרא קין, שיצא מכלל הגוף למטה, כי היה
 שמאל בלי ימין (כנ"ל אות שכ"ז) והם מעופפים
 ומשוטטים בכל העולם, ופורחים ואינם
 מתדבקים בכלל הגוף, דהיינו בקו האמצעי,
 ומשום זה, הם לחוץ מכל המחנות שלמעלה
 ושלמטה, והם טמאים. בהם כתוב, מחוץ
 למחנה מושבו.

שלח) וברוחא דאקרי הבל וכו': וברוח
 הנקרא הבל, שהוא יותר מבושם בכלל גוף
 הקדוש, יוצאים רוחות אחרים המבושמים
 יותר, והם מתדבקים בגוף ולא מתדבקים.
 כולם תלויים באויר (כנ"ל ויקרא אות תל"ב)
 והם יוצאים מכלל רוחות הטמאות הנ"ל.
 ושומעים מה ששומעים למעלה ומהם יודעים
 הרוחות שלמטה, כי הם אומרים להם.
 (כמ"ש שם).

ותאנא

הסולם

מאמר

שלו) תאנא, מאי תיאובתא וכו':
 למדנו, מה היא תאותם של הקל"פות, לתלמידי
 חכמים, ומשיב, אלא משום שרואים בהם גוף
 קדוש, ורוצים להתכלל, דהיינו לינק, מהגוף
 ההוא, ואם תאמר, אם כן, הרי מלאכים
 הקדושים שאינם בכלל גוף, ומשיב, לא. אם
 היו, חס ושלום, לחוץ מכלל גוף הקדוש, שה"ס
 הקו האמצעי, לא היו קדושים, ולא היו
 מתקיימים. כי כתוב, וגוייתו כתרשיש, וכתוב,
 וגבותם מלאות עינים, והאיש גבריאל, הרי
 שכולם הם בכלל אדם, בקו האמצעי, חוץ
 מאלו שאינם בכלל הגוף, אלא מקו שמאל,
 שהם טמאים ומטמאים, כל מי שיקרב אצלם.

שלז) ותאנא כלהו מרוחא וכו': ולמדנו
 כולם נמצאים מרוח שמאל שאינו נמתק
 באדם, שהוא קו אמצעי, ד"א, ויצאו מכלל
 גוף הקדוש, ולא נתדבקו בו, ומשום זה, כולם
 טמאים, והולכים ומשוטטים בעולם, ובאים
 (דסו"י דף קמ"ג ע"ב)

שלט) ותאנא בצניעותא דספרא, כיון דאתבסמו לעילא כללא דאדם, גופא קדישא, דכר ונוקבא. אתחברו זמנא תליתאה, ונפק אתבסמותא דכלא. ואתבסמו עלמין עלאין ותתאין. ומכאן אשתכלל עלמא דלעילא ותתא, מסטרא דגופא קדישא. ומתחברן עלמין, ומתאחדן דא בדא, ואתעבידו חד א גופא. ומשלפא רוחא, ועיילא בחד גופא. ובכלהו לא אתחזי אלא חד. (צ) קק"ק י" צבאות מלא כל הארץ כבודו. דכלא הוא חד גופא.

(שמ) תאנא, כיון דאתבסמו דא ב בדא, ג אתקשרו דינא ורחמי. ואתבסמת ד נוקבא בדכורא. ובגיני כך לא סלקא דא בלא דא, כהאי תמר, דלא סלקא דא בלא דא. ה ועל האי תנינן, מאן דאפיק גרמיה בהאי עלמא מכללא דאדם, לבתר כד נפיק מהאי עלמא, לא עייל בכללא דאדם, דאקרי גופא קדישא. אלא באינן דלא אקרון אדם, ונפיק מכללא דגופא.

(שמא) תניא, תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף, דאתבסמו דינא ברחמי. ולית דינא, דלא הוּו ביה רחמי. ועל האי כתיב, (ק) נאו לחייך בתורים צוארך בחרוזים. בתורים: כמו דכתיב, תורי זהב נעשה לך וגו'. בחרוזים: כמה דכתיב, עם נקודות הכסף. צוארך, בכללא דנוקבא, דא מטרוניתא אשתכח בי מקדשא דלעילא, וירושלם דלתתא, ומקדשא, ז וכל דא מדאתבסמת בדכורא,

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(צ) (ישעיה ו) בא סא צ"ת. (ק) (שיר א) הקסה"ז ז צ"ג. א מוסיף גופא, ובגין דכלהו חד גופא שכינתא לעילא שכינתא לתתא קב"ה לעילא קב"ה לתתא. ב מוסיף בדא, כתיב תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף. ג אתבסמא דינא ברחמי. ד ל"ג נוקבא. ה ל"ג מן ועל האי עד סוף האות. ו הוא מקדשא דכלא. ז וכל מה דאמר אתבסמת.

מאמר

הסולם

כללא דאדם

שלט) ותאנא בצניעותא דספרא וכו': ולמדנו בספרא דצניעותא, כיון שנתבשמו למעלה הכלל של אדם, גוף הקדוש, שהוא זכר ונקבה. דהיינו ז"א ונוקביה נתחברו פעם שלישית, ויצאה התבשמות הכל, שהיא שת, ונתבשמו העולמות העליונים והתחתונים, ומכאן נשתכלל העולם שלמעלה ושלמטה. שהם זור"ן מצד הגוף הקדוש, שהוא קו האמצעי, ומתחברים העולמות ומתאחזים זה בזה, ונעשו גוף אחד. שהוא שת, ונמשך רוח ונכנס בגוף הוא, ובכולם אינה נראה אלא אחד. קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו. שהכל הוא גוף אחד. כי ג"פ קדוש ה"ס ג' קוין שנעשו אחד.

(שמ) תאנא כיון דאתבסמו וכו': למדנו, כיון שנתבשמו ז"א ונוקביה זה בזה, נקשר הדין ברחמים, והנוקבא נתבשמת בדכר, שהוא ז"א. ומשום זה אינם עולים זה בלא זה כאותו תמר. שאינו עולה ועושה פירות. (וסו"י דף קמ"ג ע"ב) 226

זה בלא זה, נקבה בלי זכר, ועל זה למדנו מי שמוציא עצמו בעולם הזה מכלל אדם, שהוא קו האמצעי, אח"כ כשיוצא מעולם הזה, אינו נכנס בכלל אדם הנקרא גוף קדוש, שהוא ז"א, ובי"ע דקדושה, אלא שנכנס באלו שאינם נקראים אדם, דהיינו בי"ע דטומאה, שיצאו מכלל הגוף, שהוא קו אמצעי.

(שמא) תניא תורי זהב וכו': למדנו, תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף היינו שנתבשם הדין הנקרא זהב, שה"ס הארת החכמה שבשמאל, ברחמים, הנקראים נקודות הכסף. דהיינו שנתלבשה החכמה בחסדים, ואין דין שלא יהיה בו רחמים, כי נכללו זה מזה, ועל זה כתוב, נאו לחייך בתורים צוארך בחרוזים. בתורים פירושו, כמו שכתוב, תורי זהב. שהם משמאל, בחרוזים, פירושו כמ"ש, עם נקודות הכסף, דהיינו ימין, חסד. צוארך, הוא בכלל הנוקבא זו היא המטרוניתא, שהיא מלכות, כי נמצא בו, בצואר, המקדש שלמעלה

ואתעביד ^ח כללא דאדם, ^ט ודא הוא כללא דמהימנותא. מאי מהימנותא. דבגויה אשתכח כל מהימנותא.

(שמב) ותאנא, מאן דאקרי אדם, ונשמתא נפקת מניה, ומית. אסיר למיבת ליה בביתא, למעבד ליה לינה על ארעא, משום יקרא דהאי גופא, דלא יתחזי ביה קלנא, דכתיב, ^ו אדם ביקר כל ילין, אדם דהוא יקר מכל יקרא, כל ילין. מ"ט. משום דאי יעבדון הכי, נמשל כבהמות נדמו. מה בעירי גא הו ^ז בכללא דאדם, ולא אתחזי בהו רוחא קדישא, אוף הכא כבעירי, גופא בלא רוחא, והאי גופא, ^ז דהוא יקרא דכלא, לא יתחזי ביה קלנא.

(שמג) ותאנא בצניעותא דספרא, כל מאן דעביד לינה להאי גופא קדישא, בלא רוחא, עביד פגימותא בגופא דעלמין. דהא בגין * דא, לא עביד לינה ^ח באתרא קדישא, בארעא דצדק ילין ^ז בה, ^ט משום דהאי גופא יקרא, אתקרי דיוקנא דמלכא. ואי עביד ביה לינה, הוי כחד מן ^ט בעירא. (שמד) תאנא, ^ט ויראו בני האלהים את בנות האדם. ^פ אינון דאטמרו, ונפלו בנוקבא דתהומא רבא. את בנות ^ז האדם, האדם הידוע. וכתיב וילדו להם

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

^ו (תהלים מט) ז"ח ט"ז ט"ב שמ"ט. ^ט (בראשית ^ז ח) כ"א קנט צ"ב.
^ז ל"ג בה. ^ט ל"ג מן משום עד סוף האות; משום דהאי גופא דיוקנא דמלכא כחד מן בעירי. ^ע מוסיף בעירא. דה"ד נמשל כבהמות נדמו. ^פ מוסיף בני האלהים אינון. ^צ ל"ג האדם הידוע.

כללא דאדם

הסולם

מאמר

ולמדנו בספרא דצניעותא, כל מי שעושה לינה לגוף הקדוש הזה כשהוא בלא רוח, עושה פגם בגוף שבעולמות, דהיינו באדם העליון, כי משום זה אסור לעשות לינה במקום קדוש, בארץ אשר צדק ילין בה, שהיא ארץ ישראל, שכתוב בה, לא תלין נבלתו וגו' ולא תסמא את אדמתך. משום שגוף יקר זה נקרא צורת המלך, ואם עושה בו לינה, הוא נראה כאחת מן הבהמות, דהיינו בלא רוח כבהמה. כנ"ל בסמוך.

שלמעלה. שהוא יסוד דמלכות. וירושלים של מטה והמקדש שבו, נקרא ג"כ צואר. (כנ"ל) וישלח אות קכ"ב) וכל זה אחר שהנוקבא נתבשמת בדכר, ונעשה כלל אדם, וזה הוא כלל האמונה. מהו אמונה. היינו משום שבתוכו, בכלל אדם, נמצאת כל שלימות האמונה.

(שמד) תאנא ויראו בני וגו': למדנו, ויראו בני האלקים את בנות האדם. הם אלו שנסתרו, דהיינו שנרחקו מהקדושה, ונפלו בנקב התהום הגדול. דהיינו כנ"ל (באות של"ז). את בנות האדם. האדם הידוע, שהוא ז"א, שהן מבחינת הבל, שאומר עליהן לעיל (אות של"ח) דאתבסס יתיר בכללא וגופא קדישא, שהוא ז"א. ע"ש. וכתוב וילדו להם המה הגבורים אשר מעולם וגו'. היינו שהם מההוא שנקרא עולם, כמו שלמדנו (לעיל אות-קס"ב) ימי עולם, שהוא ז"א. אלא שהם מסטרא אחרא; שפעם

(שמב) ותאנא מאן דאקרי וכו': ולמדנו, מי שנקרא אדם, והנשמה יצאה ממנו, ומת. אסור להלין אותו בבית לעשות לו לינה על הארץ. משום כבוד הגוף הזה שלא יהיה נראה בו הבזיון, שהוא גוף בלא נשמה. שכתוב, אדם ביקר כל ילין, שפירושו, אדם שהוא יקר מכל יקר, כל ילין, אחר מיתתו, מה הטעם. הוא משום שאם יעשו כך, נמשל כבהמות נדמו, שלאחר מיתתו נמשל לבהמה, מה בהמות לא היו בכלל אדם, שע"כ לא נראה בהם רוח קדוש, אף כאן, באדם המת, הוא כבהמה, גוף בלא רוח. וע"כ, הגוף הזה, שהוא יקר מכל, לא יהיה נראה בו בזיון. (שמג) ותאנא בצניעותא דספרא וכו':

המה הגבורים אשר מעולם וגו'. מההוא דאקרי עולם. כדתנינן ימי עולם. אנשי השם, מנהון נפקו רוחין ושדין לעלמא, לאתדבקא ברשיעייא.

שמה) הנפילים היו בארץ, ק לאפקא אלין אחרנין. דלא הוו בארץ. הנפילים: עז"א ועז"ל ר הוו בארץ. בני האלהים לא הוו בארץ. ורזא הוא וכלא אתמר.

שמו) כתיב ה וינחם יי כי עשה את האדם בארץ, לאפקא אדם דלעילא, דלא הוי בארץ. וינחם יי האי בזעיר אפין אתמר. ויתעצב אל לבו, ויעצב לא נאמר. אלא ויתעצב, איהו ש אתעצב, דביה תלייא מלתא. לאפוקי ממאן דלא אתעצב. ה אל לבו, בלבו לא כתיב, אלא אל לבו. כמאן א דאתעצב למאריה, דאחזי האי ללבא דכל לבין.

שמו) ויאמר יי אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה וגו'. לאפקא אדם דלעילא. ואי תימא אדם דלתתא בלחודוי. לאו לאפקא כלל. משום דלא קאים דא בלא דא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ת) (בראשית ו) ויצא קלה צ"ג.

ק מוסיף לאפקא מינן. ר דהוו. ש אעצב. ת אלא. א מוסיף דאתעצב ומקבל.

מאמר

הסולם

כללא דאדם

מבחינת מלכות שנקראת ארץ. כי כל דין המבוול לא היה אלא בבחינת מלכות שהי' ארץ. ולא למעלה ממנה. וינחם ה' זה נאמר בז"א, (כנ"ל אות ר"ד). ויתעצב אל לבו, ויעצב לא נאמר, אלא ויתעצב, הוא נתעצב. כי בו תלוי הדבר, כלומר, שמעשה התחתונים מגיעים לז"א, להוציא ממי שאינו מתעצב ממעשה התחתונים, כי התחתונים אינם פוגמים בהם. והיינו למעלה מז"א. אל לבו, בלבו לא כתוב, אלא אל לבו. כמי שמתעצב לאדונו. כי הראה זה להלב של כל הלבבות. שהוא א"א. המלוכש בפנימיות ז"א.

שמו) ויאמר ה' אמחה וגו': ויאמר ה' אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה וגו'. מעל פני האדמה, בא להוציא אדם שלמעלה מן המלכות שנקראת אדמה. ואם תאמר, אדם שלמטה בלבד, ואדם שלמעלה לא נפגם כלום מחמת זה, אין להוציא ולחלק בין זה לזה כלל. משום שאינו עומד זה בלא זה, וכשנמחה אדם שלמטה נפגם גם אדם שלמעלה.

שפעם הם מתדבקים בז"א ופעם לא. (כמ"ש לעיל אות של"ח) ומתדבקן בגופא ולא מתדבקן. כלהו תליין באוירא. ע"ש. אנשי השם, היינו ממלכות, הנקראת שם, ואינם מז"א שנקרא עולם. והם הרוחות דשמאלא דלא אתבשם באדם (כנ"ל אות של"ג) וע"כ מהם יוצאים רוחות ושדים לעולם להתדבק ברשיעים.

שמה) הנפילים היו בארץ: בא להוציא האחרים שלא היו בארץ, שאינם מבחינת המלכות הנקראת ארץ. הנפילים, שהם עזא ועזאל, היו בארץ. שהם מבחינת הרוחות דשמאל שאינם מתדבקים כלל בגופא, שהוא ז"א (כנ"ל אות של"ג) אלא במלכות הנקראת ארץ. שהיא שמאל. בני האלהים, לא היו בארץ, שהוא מלכות. אלא שהם מתדבקים ולא מתדבקים בגופא קדישא, שהוא ז"א. כנ"ל בדבור הסומן. והוא סוד. והכל למדנו.

שמו) כתיב וינחם ה' וגו': כתוב, וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ. בא להוציא אדם שלמעלה שלא היה בארץ. דהיינו שאינו

שמח) ואלמלא חכמה סתימא דכלא, כלא אתתקן כמרישא. הה"ד (א) אני חכמה שכנתי ערמה, אל תקרי שכנתי, אלא ב שיכנתי.
 (שמט) ואלמלא האי ג תקונא דאדם, לא קאים עלמא. הדא הוא דכתיב, (ב) יי בחכמה יסד ארץ. וכתיב (ג) ונח מצא חן בעיני יי.
 (שנ) ותאנא, כלהו מוחין תליין בהאי מוחא. והחכמה הוא כללא ד דכלא הוא. ודא חכמה סתימא, ה דבה אתתקיף ואתתקן תקונא דאדם, לאתישבא ו כלא על תקוניה, כל חד באתריה. הה"ד, (ו) החכמה תעזו לחכם מעשרה שליטים, דאינון תקונא שלימא דאדם. ואדם הוא תקונא דלגו, ז מניה קאים ח רוחא.
 (שנא) ובהאי תקונא ט דאדם, אתחזי שלימותא מהימנותא דכלא, דקאים על כורסייא. דכתיב, (ה) ודמות כמראה אדם עליו מלמעלה. וכתיב (ו) וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתה הוא ועד עתיק יומיא מטה וקדמוהי הקרבוהי. עד כאן סתימאן מלין. וברירן טעמין. זכאה חולקיה דמאן דיזע וישגח בהון. ולא יטעי בהון. דמלין אלין לא אתיהיבו, אלא למארי. מדין ומחצדי חקלא, דעאלו ונפקו. דכתיב (ז) כי ישרים דרכי יי וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ב שיכנתי. ג ל"ג תקונא. ד ל"ג דכלא הוא. ה ל"ג דבה. ו באתריהו ול"ג מן כלא עד הה"ד. ז ל"ג מניה. ח מוסיף רוחא הה"ד (שמואל א' ט"ו) כי האדם יראה לעינים והי' יראה ללבב דאיהו בלגו לגו. ט ל"ג דאדם. י מארין.

(א) (משלי ח) תולדות סא צ"א. (ב) (שם ג) כ"ב קיב צ"ד. (ג) (בראשית ו) כ"ב רכו צ"א. (ד) (קהלת ז) תרומה קעט צ"ו. (ה) (יחזקאל א) תוריע לס צ"ט. (ו) (דניאל ז) תולדות סא צ"ה. (ז) (הושע יד) משפטים ח צ"צ.

כללא דאדם

הסולם

מאמר

כל המוחין תלויים במוח ההוא. דהיינו בחכמה סתימאה, והחכמה כלל הכל היא. וחכמה סתימאה זו, בה נתתקף ונתתקן תקון אדם, שיתישב הכל על תקונו, כל אחד במקומו. ז"ש החכמה תעזו לחכם מעשרה שליטים דהיינו ע"ס שהם תקון השלם של אדם. ואדם הוא תקון שבפנימיותם. כי המוחין שהם בפנימיות מכונים אדם (כנ"ל אות רס"ג) שממנו מתקיים הרוח.
 (שנא) ובהאי תקונא דאדם וכו': ובתקון הזה של אדם נראית שלמות אמונת כל אותו העומד על הכסא, שכתוב, ודמות כמראה אדם עליו מלמעלה. וכתוב, וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתה הוא ועד עתיק יומיא מטה וקדמוהי הקרבוהי. עד כאן סתומים הדברים, והטעמים ברורים. אשרי חלקו של מי היודע ומסתכל בהם, ואינו טועה בהם. כי דברים אלו לא נתנו אלא ליושבים על כסא מדין, וקוצרי השדה שנכנסו ויצאו. שכתוב, כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם.

שמח) ואלמלא חכמה סתימא וכו': ואם החכמה סתימאה מהכל, דהיינו חכמה דא"א, היתה מאירה אל המלכות, היה הכל מתקון כבתחילה, ולא היה מבול, ז"ש אני חכמה שכנתי ערמה, אל תקדי שכנתי, אלא שיכנתי. פירוש, חכמה סתימאה אומרת על המלכות שנקראת ערמה, שהיא חכמה תתאה, אני חכמה שיכנתי ויסדתי הערמה שהיא המלכות. וכיון שהיה מבול על הארץ, שה"ס המלכות, בהכרח שהחכמה סתימאה לא האירה בה.

(שמט) ואלמלא האי תקונא וכו': ולולא תקון אדם לא היה העולם מתקיים. ז"ש, ה' בחכמה יסד ארץ. וכתוב, ונח מצא חן בעיני ה'. פירוש, בתקון אדם נמשכת החכמה. ובחכמה יסד ארץ. ע"כ לולא תקון אדם לא היתה הארץ מתקיימת. ונת, שהיה בו תקון האדם, נתקיימה על ידו הארץ. דכתיב, ונח מצא חן בעיני ה', שהצילו, ועל ידו נתקיים כל העולם. (שנ) ותאנא כלהו מוחין וכו': ולמדנו,

תאנא

(דפו"י דף קמ"ד ע"א)

(שנב) תאנא, בכה ר"ש, וארים קליה ואמר, אי במלין דילן, דאתגליין הכא, אתגניזו חברייא באדרא דעלמא דאתי, ואסתלקו מהאי עלמא, יאות ושפיר. הוה, בגין דלא אתגליין לחד מבני עלמא. הדר ואמר, הדרי בי, דהא גלי קמיה דעתיקא דעתיקין, סתימא דכל סתימין, דהא לא ליקרא דילי עבידנא, ולא ליקרא דבית אבא, ולא ליקרא דחברייא אלין, אלא בגין דלא יטעון באורחוי, ולא יעלון בכסופא לתרעי פלטריו, ולא ימחון בידיהון. זכאה חולקי עמהון, לעלמא דאתי.

(שנג) תנא, עד לא נפקו חברייא מההוא אדרא, מיתו ר' יוסי בר' יעקב, ור' חזקיה, ור' ייסא. וחמו חברייא, דהו נטלין לון מלאכין קדישין כ בההוא פרסא. וואר"ש מלה, ואשתככו. צווח ואמר, שמא ח"ו גזרה אתגור עלנא לאתענשא, דאתגלי על ידנא, מה דלא אתגלי מיומא דקאים משה על טורא דסיני, דכתיב (ח) ויהי שם עם י"י ארבעים יום וארבעים לילה וגו'. מה אנא הכא. אי בגין דא אתענשו.

(שנד) שמע קלא, זכאה אנת ר"ש, זכאה חולקך וחברייא, אלין דקיימין בהדך, דהא אתגלי לכון מה דלא אתגלי לכל חילא דלעילא, * אבל ת"ח, דהא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ח) (שמות לד) תולדות יט צ"ג.

י ל"ג הוה : ל"ג בגין. כ לההוא פרסא דיליה. ל ל"ג ואר"ש ומלה ואשתככו.

מאמר

הסולם

הסתלקות ג' החברים

משה על הר סיני. שכתוב, ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה וגו'. מה אני כאן, אם משום זה נענשו.

(שנד) שמע קלא זכאה וכו' : שמע קול, אשרי אתה ר' שמעון ואשרי חלקך וחלק החברים החיים עמך, כי נגלה לכם מה שלא נגלה לכל צבאות מעלה. אבל בוא וראה, כי כתוב, בכבודו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה. וכ"ש החברים, שברצון גדול ואמיץ נתדבקו נפשותיהם בשעה ההיא שגלקחו ע"י המלאכים. אשרי חלקם, כי מתוך השלמות נסתלקו.

פירוש. ירחו, היא אחורים של המלכות ששם הקללה. וקלל יהושע שכל הבונה האחורים שלה ימותו כל בניו. ור"ש, דהא כתיב בכבודו ייסדנה וגו' ואם הבונה ומשלים האחורים דמלכות כן, שצריך למסור כל בניו בשבילה. וכ"ש דברעו פגי ותקיף וכו', שהם השלימו בגין הפנים של המלכות, ששם הברכה, לא כל שכן ששכרם רב מאד, ואם נסתלקו, הרי כל השלמות הגיעה להם עם ההסתלקות. זכאה חולקהון דהא בשלמותא אסתלקו. שנסתלקו מחמת השלמות.

וטעם

(שנב) תאנא בכה ר"ש וכו' : למדנה, בכה ר' שמעון, והרים קולו ואמר, אם בדברים שלנו שנתגלו כאן, היו נגנזים החברים באדרא דעולם הבא, והיו מסתלקים מעולם הזה, טוב ויפה היה, משום שלא נגלו עוד לאחד מבני עולם הזה. חזר ואמר, אני מתחרט על דברי, אלא שיזכו להתקיים עוד בעולם הזה. כי גלוי לפני עתיקא דעתיקין סתימא דכל סתימין, כי לא לכבודי עשיתי, ולא לכבוד בית אבי, ולא לכבוד החברים האלו, אלא כדי שלא יטעו בדרכיו, ולא יכנסו בבזיון לשערי היכלו, ולא ימחו בידם, מלהכנס. אשרי חלקי עמהם לעולם הבא.

מאמר הסתלקות ג' החברים

(שנג) תנא עד לא נפקו חברייא מההוא אדרא, מיתו ר' יוסי בר' יעקב, ור' חזקיה, ור' ייסא. וראו החברים, שהיו נושאים אותם מלאכים הקדושים בפרסא היא, וא"ר שמעון דבר ונשתככו החברים. צעק ואמר, אולי ח"ו נגזרה גזרה עלינו להענש, כי נגלה על ידינו מה שלא נגלה מיום שעמד

כתיב. (ט) בבכורו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה. וכ"ש דברעו סגי ותקיף, אתדבקו נפשטהון בשעתא (נ) דא דאתנסיבו. זכאה חולקהון, דהא בשלימותא נ אסתלקו.

שנה) תאנא, בעוד דאתגליין מלין, אתרגישו עלאין (ס) ותתאין, וקלא אתער כמאתן וחמשין עלמין, דהא מלין עתיקין לתתא אתגליין, (ע) ועד דאלין מתבסמן (פ) נשמתיהו באינון מלין, נפקא נשמתיהו בנשיקה, ואתקשר בההוא פרסא, ונטלין להו מלאכי עלאי, (ז) וסלקין לון לעילא. ואמאי אלין. משום דעאלן ולא נפקו זמנא אחרא מן קדמת דנא, וכלהו אחריני עאלו ונפקו.

שנו) אר"ש, כמה זכאה חולקהון דהני תלתא, וזכאה חולקנא לעלמא דאתי, בגין דא. נפק קלא תניינות ואמר, (ח) ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום. קמו (ק) ואזלו. בכל אתר דהוו מסתכלי סליק ריחין. אר"ש שמע מינה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

נ ל"ג דא. נ מוסיף אסתלקו דלא הוה כן לאינון דהו. קמיהו אמאי מיתו. ס מוסיף ותתאין דאינון רתיכין.

(ט) (יהושע ו). (י) (דברים ד) ב"ב קו צ"א.

ע ועוד. פ נפשיהו. צ ל"ג וסלקין לון לעילא. ק ולא הו מסתכלי בכל אתר דלא סליק ריחין.

הסתלקות ג' החברים

הסולם

מאמר

מן ואמאי אלין, עד, עאלו ונפקי, ל"ג, כי גליון היה והמעתיקים הכניסו אותו בפנים. פירוש החלק שמחזה ולמטה דז"א, נבחן לר"ג עולמות. כי נצח והוד הם מאתים, וחצי ת"ת, הוא חמשים. וכבר נתבאר שסבת פטירתם היתה משום שהחלק שמחזה ולמטה קבל עם סיום האדרא כל תקונו ונתבטלה הפרסא, כנ"ל. וז"ש, אתרגישו עלאין ותתאין, שגילוי הסודות תקנו כל הפרצוף הן מחזה ולמעלה והן מחזה ולמטה. וקלא אתער בר"ג עלמין, דהיינו מחזה ולמטה. דהא מלין עתיקין לתתא אתגליין, שמתגלים כל התקונים השייכים למחזה ולמטה, וכיון שאלו ג' החברים היו מבחינת מחזה ולמטה, ע"כ, ועד דאלין מתבסמן נשמתיהו באינון מלין, דהיינו עם שהתקונים של נשמותיהם הולכות ונגמדות. נפקא נשמתיהו בנשיקה, ואתקשר בההוא פרסא, יצאה נשמתם בנשיקה, ונקשרו בפרסא ההיא. כי משום שנשמותיהם היו מבחינת הפרסא ע"כ אחר שנשלמו ר"ג עולמות, ונתבטלה הפרסא, עלו נשמותיהם למעלה ביחד עם הפרסא. כנ"ל בדבור הסמוך.

וטעם הסתלקותם כבר נתבאר (לעיל אחרי אות שצ"ח ע"ש) כי בסוף האדרא הגיעו למדרגת גמר התקון, שאז מתבטלת הפרסא וכל ההבדל שמחזה ולמטה למחזה ולמעלה מתבטל. ולפיכך, אלו ג' החברים שהיו נשמותיהם מבחינות מחזה ולמטה, נתבטלו, ועלו למדרגה יותר גבוהה, דהיינו שנעשו כמדדגת למעלה מחזה, ומתוך שמבחינת הכלל עוד לא הגיע הזמן לתקון זה, ע"כ היו צריכים להסתלק מעולם הזה ולעלות למעלה. וז"ש לעיל וחמו חברייה דהוו נטלין לון מלאכין קדישין בההוא פרסא. כלומר, שנסתלקו מתוך ביטול הפרסא, ונבחן שמלאכים לקחו אותם בפרסא ההיא שנסתלקה. וז"ש כאן, זכאה חולקהון דהא בשלמותא אסתלקו, כי השלמות שזכו אליה, שהיא ביטול הפרסא, שאחריים יזכו לזה רק בגמר התקון, זו היא שגרמה להסתלקותם.

שנו) אר"ש כמה זכאה וכו': א"ד שמעון, כמה מאושר חלקם של אלו השלשה, ואשרי חלקנו לעולם הבא בשביל זה. יצא קול שני

שנה) תאנא בעוד דאתגליין וכו': למדנו, בעוד שנגלו הדברים נדרגשו העליונים והתחתונים, וקול נתעורר והכריז בר"ג עולמות, כי דברים עתיקים נתגלו למטה, ובעוד שאלו היו מבשמים נשמותיהם באלו הדברים יצאה נשמתם בנשיקה ונתקשרה בפרסא ההיא, ולקחו אותם המלאכים העליונים והעלו אותם למעלה.

אדרא רבא

דלעמא מתברך בגינן. והוּו נהרין אנפוי דכלהו, ולא הוּו יכלין ר בני עלמא לאסתכלא בהו.

(שנז) תאנא, עשרה עאלו, ושבע נפקו, והוה חדי ר"ש. ורבי אבא עציב. יומא חד הוה יתיב ר"ש ורבי אבא עמיה, אר"ש מלה, וחמו לאלין תלתא דהוּו מייתין להון מלאכין עלאין, ומחזיין להו גניזין ואדרין דלעילא, בגין יקרא דלהון. והוּו עיילי לון בטורי דאפרסמונא דכיא. נח דעתיה דרבי אבא.

(שנח) תאנא, מההוא יומא לא אעדו חברייא מבי ר"ש. וכד הוה ר"ש מגלה רזין, לא משתכחין תמן אלא אינון. והוה קארי להו רבי שמעון, שבעה ת אנן עיני יי. דכתיב, שבעה אלה עיני יי ועלן אתמר. א"ר אבא, אנן שיתא בוצינן, דנהראן משביעאה. אנת הוא שביעאה דכלא. דהא לית קיומא לשיתא, בר משביעאה. דכלא תלי בשביעאה. רבי יהודה קארי א ליה שבת, דכלהו ב שיתא מניה מתברכין, דכתיב ג שבת ליי, קדש ליי, מה שבת ליי קדש, אוף ר"ש שבת ליי קדש.

(שנט) אר"ש, תוהנא על ההוא ר חגיר חרצן, מאריה דשערי, אמאי לא אשתכח בבי אדרא דילן, בזמנא דאתגליין מלין אלין קדישין. אדהכי,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(זכריה ד) ב"ב סז צ"א. (ז) (שמות כ) משפטים ר ל"ג בני עלמא. ש ל"ג לון. ת ל"ג אנן ; אינון. ב צ"ג. א להו. ב שתא. ול"ג מניה מתברכין.

דרך אמת ר חגור מתנים והוא אליהו ז"ל שנאמר בו וישנס מתניו וגו' והיה רשב"י ז"ל סתמיה על שלא בא לאידרא זז.

מאמר

הסולם

הסתלקות ג' החברים

אלא הם. והיה קוראם ר"ש, שבעה אנו עיני ה'. שכתוב, שבעה אלה עיני ה'. שעלינו נאמר. א"ר אבא, אנו ששה נרות המאירים משביעי, שה"ס בינה, אתה הוא שביעי של כולם, כי אין קיום לששה, שהס חג"ת נה"י, אלא משביעי, שהוא בינה. כל הכל תלוי בשביעי, ד' יהודה היה קוראו שבת, שכל ששת הימים מתברכים ממנו. שכתוב, שבת לה, קדש לה, מה שבת לה, קדש, אף ר"ש שבת לה, קדש.

מאמר אליהו

(שנט) אר"ש תוהנא על וכו' : א"ר שמעון, תמה אני על אותו חגור מתנים, בעל השער, שהוא אליהו, למה לא נמצא באדרא שלנו, בזמן שנתגלו אלו הדברים הקדושים. בתוך כך בא אליהו, ושלוש טפות אור מאירים בפניו. א"ל ר"ש מה הטעם, לא היה נמצא אדוני במשתה היך החקוק וערוך לאדונו, בינם השמחה

שני ואמר, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום. קמו והלכו. בכל מקום שהיו מסתכלים עלו ריחות. א"ר שמעון, משמע מזה, שהעולם מתברך בשבילנו. ופניהם של כולם היו מאירים, ובני העולם לא יכלו להסתכל בהם.

(שנז) תאנא עשרה עאלו וכו' : למדנו, עשרה נכנסו, באדרא, ושבעה יצאו ממנו. והיה ר"ש שמוז, ורבי אבא עצב. יום אחד היה ר"ש יושב ור' אבא עמו. א"ר שמעון דבר, וראו אלו שלשת החברים, שהיו מביאים אותם מלאכים עליונים, ומראים להם אוצרות וחדרים של מעלה, משום כבודם, והיו מכניסים אותם בהרי אפרסמון הטהור, נחה דעתו של ר' אבא.

(שנח) תאנא מההוא יומא וכו' : למדנו, מהיום ההוא לא זזו החברים מבית ר' שמעון. וכשהיה ר"ש מגלה סודות, לא היו נמצאים שם (דפו"י דף קמ"ד ע"ב) 232

אתא אליהו, ותלת ה קטפורי נהירין באנפוי. א"ל ר"ש, ג מ"ט לא שכיח מר
 (ש) ד בקרדוטא גליפא דמאוייה, ביומא דהלולא.
 (שס) א"ל, חייך רבי שבע ה יומין ו אתברירו קמיה קב"ה, כל אינון דייתון
 יישתכחן עמיה, ז עד לא עיילתון בבי אדרא דלכון ואנא הוה זמין תמן, ובעינא
 ח קמיה ט לאשתכחא, וכדין קטיר בכתפוי ולא יכילנא, דהווא יומא שדרני, קב"ה,
 למעבד נסין לרב המנונא סבא וחברוי, דאתמסרו (ח) כ בארמונא דמלכא,
 וארחישנא להו בנסא, ג דרמינא להו ח כותלא דהיכלא דמלכא, ואתקטרו בקטרוי,
 דמיתו ארבעים וחמשה (א) פרדשכי. ואפיקנא לרב המנונא וחברוי ג ורמינא לון
 לבקעת אונו, ואשתזיבו. ורמינא קמיהו נהמא ומייה, דלא אכלו תלתא יומין. וכל
 ההוא יומא לא בדילנא מנייהו.

(שסא) וכד תבנא, אשכחנא ה פרסא דנטלו כל אינון סמכין, ותלת מן
 חברייה עלה, ושאינא לון. ואמרו חולקא דקב"ה, מהלולא דר"ש ו וחברוי.
 זכאה אנת ר"ש, וזכאה חולקך, ע וחולקא דאינון חברייה דיתבין קמך. כמה
 דרגין אתתקנו לכון לעלמא דאתי. כמה בוצינין דנהורין פ זמינין לנהרא לכו.
 (שסב) ות"ח, יומא דין בגינך אתעטרו חמשיין כתרין לרבי פנחס בן יאיר
 חמוך. ואנא אזילנא עמיה ז בכל אינון נהרי דטורי דאפרסמונא דכיא, ק והוא

חלופי גרסאות

ג מה דלא שכיח ול"ג מ"ט לא שכיח מר. ד בקרטמא. ה ל"ג יומין. ו את בריכו. ז עד לא עיילתון בבי
 אדרא [דלכון] ובעינא לאשתכחא זמין קשיר בכתפוי; ל"ג ואנא הוה; ואנא הוה ובעינא קמיה לאשתכחא
 זמין תמן. ח ל"ג קמיה. ט דאשתכח. י ל"ג קב"ה. כ בקרוניא. ג ורמינא תלא דמלכא. מ תלא.
 נ ואוליכנא. ס מוסיף וחברוי הוא. ע ודאינון ול"ג וחולקא. פ וזמינין; דזמינין. צ וכל. ק ואנא הא
 חזינא דהא בריד.

דרך אמת'ר (ניצוצין. ש) בציורין וסודות עליונים של האדון ית' וית' ומלת קרדוטא פירוש מיני מאכלים
 מצוירים והכל לפי עניינו. (ת) בהיכל וארמון המלך. (א) שרים. (ב) מסך ופרוכת.

מאמר

השמחה. קטפורי, מורכבת מב' מלות קטפי
 אורה. דהיינו טפות אור. קרדוטא, הוא מלשון
 קריריטון. שפירושו יין ערוך לבריאות (שבת
 י"ד).

(שס) א"ל חייך רבי וכו': אמר לו
 אליהו, חייך רבי, ז' ימים מטרם שנכנסתם לאדרא
 שלכם. בחרו לפני הקב"ה כל אלו שיבואו ויהיו
 נמצאים עמו באדרא. ואני הייתי מוכן שם,
 ורציתי להמצא לפניו באדרא. ואז קשרוני
 בכתפי, ולא יכולתי ללכת. כי ביום ההוא
 שלחני הקב"ה לעשות נסים לרב המנונא סבא
 וחברוי, שנמסרו לארמון המלך, ועשיתי להם
 נס, שהפלתי בשבילם, הכותל של היכל המלך,
 ונסתבכו בקשרי הכותל ונפלו עמו, ומתו
 ארבעים וחמשה שרים. והוצאתי את רב המנונא
 וחברוי, והשלכתי אותם לבקעת אונו, וניצולו.
 (דפו"י דף קמ"ד ע"ב *) דף קמ"ה ע"א

הסולם

אליהו

וערכתי לפניהם לחם ומים, כי לא אכלו שלשה
 ימים. וכל אותו היום, שהייתם באדרא, לא
 נפרדתי מהם.

(שסא) וכד תבנא אשכחנא וכו':
 וכשחזרתי, מצאתי הפרסא, שלקחו אותה כל
 אלו העמודים דהיינו המלאכים, וג' מן החברים
 עליה. ושאלתי אותם, את המלאכים, ואמרו לי
 שזה הוא חלק הקב"ה משמחת ר"ש וחברוי.
 אשרי אתה ר"ש, ואשרי חלקך, וחלק החברים
 היושבים לפניך. כמה מדרגות נתתקנו לכם
 לעולם הבא. כמה מאורות המאירים עתידיים
 להאיר לכם.

(שסב) ות"ח יומא דין וכו': ובוא וראה,
 יום הזה, העטירו בשבילך, חמשים כתרין לר'
 פנחס בן יאיר חותנד, ואני הלכתי עמו בכל
 אלו נהרות של הרי אפרסמון הטהור. והוא
 בחר

בריר דוכתיה, ואתתקן. א"ל, א קטורין צדיקיא בקרטופא דעטרין, * ר בריש ירחי ובזמני ושבת, ו יתיר מכל שאר יומין.
 (שג) א"ל, ואף כל אינון דלבר, דכתיב (ו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'. ת אי אלין אתיין, כ"ש צדיקיא. מדי חדש בחדשו, למה. משום דמתעטרי אבהתא רתיכא קדישא. ומדי שבת בשבתו, דמתעטר שביעאה דכל אינון שיתא יומין, דכתיב (ז) ויברך אלהים את יום השביעי וגו'. (שד) ואנת הוא ר"ש, שביעאה דשיתא, תהא מתעטר ומתקדש יתיר מכלא. ותלת עדונין דמשתכחין בשביעאה, זמינין ב חברייא אלין צדיקיא לאתעדנא בגינך לעלמא דאתי. וכתביב (ח) וקראת לשבת ענג לקדוש יי' מכובד. מאן הוא קדוש יי'. דא ר' שמעון בן יוחאי, דאקרי מכובד בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

עד כאן האדרא קדישא רבא

מסורת הזהר

(ח) (ישעיה סו) ב"ב לה צ"א ז"ח יח ט"ב שי"ז.
 (ז) (בראשית ב) ב"ב קיח צ"א. (ט) (ישעיה נח) הקסה"ז
 סח צ"ל צ"מ.

חלופי גרסאות

ר בזמני דשבתי ולי"ג בריש ירחי. ש לי"ג יתיר. ת
 לי"ג אי. א דמעטרי. ב לי"ג חברייא אלין.

דרך אמת (ז) קשורים הצדיקים בצרור העטרות שהם הנשמות ר"ל בצרור הנשמות.

מאמר

הסולם

אליהו

בחר מקומו, ונתתקן. אמר לו, ר"ש, קשורים הצדיקים במקור העטרות, בראשי חדשים ובזמנים ושבתות, יותר מבכל שאר הימים.
 (שג) א"ל ואף כל וכו': א"ל אליהו, ואף כל אלו שמבחוץ, יש להם אז עליה, שכתוב והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר וגו'. דהיינו אלו שמבחוץ, שאינם צדיקים, שע"כ קוראם הכתוב כל בשר. אם אלו באים כל שכן הצדיקים. מדי חדש בחדשו, למה. משום שאז מתעטרים האבות שהם מרכבה הקדושה. כלומר. שאז חג"ת דו"א, הנקראים אבות, מתעלים ונעשו חב"ד. ומדי (דס"י דף קמ"ה ע"א) 234

שבת בשבתו, שאז מתעטר השביעי של ששת הימים, שאז קונה המלכות ג"ר. שכתוב ויברך אלקים את יום השביעי.
 (שד) ואנת הוא ר"ש וכו': ואתה הוא ר' שמעון, השביעי של הששה, תהיה מתעטר ומתקדש יותר מכל. וג' עדונים, דהיינו ג' סעודות, הנמצאים בשביעי עתידים החבדים, הצדיקים האלו, להתעדן בשבילך לעולם הבא, וכתוב, וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכובד. מי הוא קדוש ה'. זה הוא ר' שמעון בן יוחאי, שנקרא מכובד בעולם הזה, ובעולם הבא.

(ע"כ האדרא קדישא רבא)

קלה) (ט) דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו וגו'. רבי יצחק פתח ואמר, (י) וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים. כמה גדולה היראה לפני הקב"ה, שבכלל היראה ענוה, ובכלל הענוה חסידות. נמצא שכל מי שיש בו יראת חטא, ישנו בכלן ומי שאינו ירא שמים, אין בו לא ענוה ולא חסידות.

קלו) תאנא, מי שיצא מן היראה, ונתלבש בענוה, ענוה עדיף, ונכלל בכלהו. הה"ד, (יז) עקב ענוה יראת יי. כל מי שיש בו יראת שמים, זוכה לענוה. כל מי שיש בו ענוה, זוכה לחסידות. וכל מי שיש בו יראת שמים, זוכה לכלם. ג לענוה, ד דכתיב עקב ענוה יראת יי. לחסידות, דכתיב וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו.

קלז) תאנא, כל אדם שיש בו חסידות, נקרא מלאך * יי צבאות. הה"ד, (יח) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך יי צבאות הוא. מפני מה זכה כהן להקרא מלאך יי צבאות. אמר ר' יהודה, מה מלאך יי צבאות, כהן למעלה, אף כהן מלאך יי צבאות למטה.

קלח) ומאן הוא מלאך יי צבאות למעלה. זה מיכאל השר הגדול, דאתי מחסד של מעלה, ה והוא כהן גדול של מעלה, כביכול, כהן גדול דלתתא, אקרי מלאך יי צבאות, משום דאתי מסטרא דחסד. מהו חסד. רחמי גו רחמי. ובגין

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ט) יתרו סו צ"ב. (י) (תהלים קג) ח"ג קמה : ג הענוה. ד ל"ג מן דכתיב עד דכתיב. ה ל"ג והוא ריו : ז"ח מה ט"ד שמי"ח מו ט"א שמי"ה. (יז) (משלי כב) בהשמטות ח"א רסו. ח"ג שו : ת"ז בהקדמה ה : ז"ח מה ט"ד שייט נב ט"א שמי"ח תק"ח קכ ט"א שמי"ה. (יח) (מלאכי ב) ח"ג קמו :

יראה ענוה וחסידות

הסולם

מאמר

מאמר יראה ענוה וחסידות

שיש בו יראת שמים זוכה לכולן, לענוה, שכתוב, עקב ענוה יראת ה'. לחסידות, שכתוב, וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו.

קלז) תאנא כל אדם וכו' : למדנו כל אדם שיש בו חסידות, נקרא מלאך ה' צבאות. ו"ש, כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא. מפני מה זכה כהן להקרא מלאך ה' צבאות. א"ד יהודה, מה מלאך ה' צבאות כהן למעלה בשמים, אף הכהן, מלאך ה' צבאות למטה.

קלח) ומאן הוא מלאך וכו' : ומי הוא מלאך ה' צבאות למעלה, זה הוא מיכאל השר הגדול, הבא מחסד שלמעלה, והוא כהן גדול של מעלה. כביכול, כהן גדול שלמטה נקרא מלאך ה'

קלה) דבר אל אהרן : רבי יצחק פתח ואמר, וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים. כמה גדולה היראה לפני הקב"ה, שבכלל היראה ענוה, ובכלל ענוה חסידות. נמצא שכל מי שיש בו יראת חטא ישנו בכולן, ומי שאינו ירא שמים אין בו לא ענוה ולא חסידות.

קלו) תאנא מי שיצא וכו' : למדנו, מי שיצא מן היראה, ונתלבש בענוה, ענוה יתיר טוב, והוא נכלל בכולן, ו"ש עקב ענוה יראת ה'. כל מי שיש בו יראת שמים זוכה לענוה, כל מי שיש בו ענוה זוכה לחסידות, וכל מי (דפו"י דף קמ"ה ע"א *) דף קמ"ה ע"ב) 235

כך, כהן לא אשתכח מסטרא דדינא. מ"ט זכה כהן לחסד, בגין היראה. הה"ד
 (ו) וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו.

קלט) עולם ועולם מהו. אמר רבי יצחק כמה דאתתקן (ז) באדרא קדישא,
 עולם חד, ועולם תרי. א"ר חייא אי הכי מן העולם ועד העולם מבעי ליה. א"ל,
 תרי עלמי נינהו. ואתהדרו לחד. א"ר אלעזר לר' יצחק עד מתי תסתום דבריך.
 מן העולם ועד העולם, כללא דרזא עלאה, אדם דלעילא, ואדם דלתתא, והיינו
 עולם ועולם. וכתוב (ש) ימי עולם, וכתוב שנות עולם, והא אוקמוה באדרא
 קדישא עלאה.

קמ) על יראיו, דכל מאן דאיהו דחיל חטאה, אקרי אדם. אימתי. א"ר
 אלעזר, דאית ביה יראה ענוה חסידות, כללא דכלא.

קמא) אמר רבי יהודה, והא תנינן אדם כללא דדכר ונוקבא. א"ל ודאי
 הכא הוא, בכללא דאדם, דמאן דאתחבר דכר ונוקבא, אקרי אדם, וכדין דחיל
 חטאן. ולא עוד אלא שריא ביה ענוה. ולא עוד אלא דשריא ביה חסד. ומאן דלא
 אשתכח דכר ונוקבא, לא הוו ביה לא יראה ולא ענוה ולא חסידות. ובגין כך
 אקרי אדם כללא דכלא, וכיון דאקרי אדם, שרייא ביה חסד, דכתוב (ח) אמרתי
 עולם חסד יבנה וגו'. ולא יכיל לאתבנאה, אי לא אשתכח דכר ונוקבא.

מסורת הזהר

(ז) (תהלים קג) לעיל אות קלה צ"פ. (ש) (ישעיה סג) וירא קנב צ"ג. (ח) (תהלים סט) יתרו סה צ"פ.

דרך אמת (ז) בחזר הקדוש וכן תרגומו של הגרן הוא אדרא.

מאמר

הסולם

יראה ענוה וחסידות

עליונה, (באות קס"ב) טהם נאמרים בז"א
 שנקרא עולם.

קמ) על יראיו: היינו מה שאומר, וחסד
 ה' מעולם ועד עולם על יראיו. הוא להורות,
 שכל מי שהוא ירא חטא נקרא אדם. ששורים
 עליו ב' עולמות הנקראים אדם, מתי הוא. א"ר
 אלעזר אם יש בו יראה, ענוה וחסידות, כי
 היראה היא כלל הכל.

קמא) א"ר יהודה וכו': אר"י, והרי
 למדנו, אדם הוא כלל של זכר ונקבה, אמר לו,
 ודאי כך הוא, שהוא בכלל אדם, כי מי שנתחבר
 דכר ונוקבא נקרא אדם, ואז הוא ירא שמים.
 ולא עוד אלא ששורה בו ענוה, ולא עוד אלא
 ששורה בו חסד. ומי שלא נמצא דכר ונוקבא,
 אין בו, לא יראה, ולא ענוה, ולא חסידות.
 ומשום זה נקרא אדם כלל הכל, וכיון שנקרא
 אדם, שורה בו חסד, שכתוב, אמרתי עולם
 חסד יבנה וגו', והעולם אינו יכול להבנות,
 אם לא נמצא דכר ונוקבא.

וכהיב

ה' צבאות, משום שבא מצד החסד. מהו חסד.
 רחמים בתוך רחמים. ומשום זה לא נמצא כהן
 מצד הדין. מהו הטעם שזכה הכהן לחסד. משום
 היראה. ז"ש, וחסד ה' מעולם ועד עולם על
 יראיו.

קלט) עולם ועולם מהו וכו': שואל,
 מה זה שאומר ב' פעמים עולם. דהיינו מעולם
 ועד עולם. א"ר יצחק, הוא כמו שנתתקן באדרא
 קדישא. עולם, הוא אחד, ועד עולם, הוא שני.
 שהם שני עולמות ז"א ומלכות (ועי' לעיל ויחי
 אות תת"י). א"ר חייא אי הכי מן העולם ועד
 העולם היה צריך לומר, עם ה' הידיעה, אמר
 לו ב' עולמות הם וחזרו לעולם אחד. כלומר
 שמתיוחדים זב"ג, וע"כ אינו אומר בכל אחד
 ה' הידיעה. א"ר אלעזר לר' יצחק, עד מתי
 תסתום דבריך. מן העולם ועד העולם פירושו,
 הכלל של סוד העליון, דהיינו אדם שלמעלה
 שהוא ז"א, ואדם שלמטה, שהוא מלכות. והיינו
 שכתוב עולם ועולם, וכתוב, ימי עולם, וכתוב
 שנות עולם, וכבר העמידוהו באדרא קדישא
 (דפו"י דף קמ"ה ע"ב) 236

קמב) ו וכתוב וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו. יראיו כללא דאדם. ד"א וחסד יי מעולם ועד עולם, אלין אינון כהני ז דאתו מסטרא דחסד, ואחסינו אחסנא דא דנחית מעולם דלעילא לעולם דלתתא. על יראיו, כהני דלתתא, ה דכתיב (א) וכפר בעדו ובעד ביתו לאתכללא בכללא דאדם. וצדקתו לבני בניו, משום דזכה לבני בניו. אמר רבי יהודה, אי הכי, מהו וצדקתו, וחסדו מבעי ליה. קמג) אמר רבי אלעזר, היינו רזא דתנינן (ב) בזאת, (א) כי מאיש לקחה זאת. וכתוב (ג) לזאת יקרא אשה, וזאת אתכלילת באיש, דהיינו חסד, וזאת נוקבא. חסד דכר. ובגין כך דכר דאתי מסטרא דחורא דא, אקרי חסד. וזאת אתקרי צדק, דאתיא מסטר סומקא. ובגין כך אקרי אשה. והיינו דכתיב וצדקתו, מאי וצדקתו. צדקתו דחסד, בת זוגו, דאתבסמא דא בדא. ובגין כך תנינן, כל כהן שאין לו בת זוג, אסור בעבודה, דכתיב וכפר בעדו ובעד ביתו. קמד) אמר ר' יצחק, משום דלית שכינתא שריא, (ה) במאן דלא אנסיב, וכהני בעיין יתיר מכל שאר עמא, (ו) לאשרייתא בהו שכינתא. וכיון דשרת בהו שכינתא, שריא בהו חסד, ואקרון חסידים. ובעיין לברכא עמא, (ז) וה"ד (ח) וחסידך יברכוכה. וכתוב, (ט) תמיך ואוריך לאיש חסידך. ומשום דכהנא אקרי חסיד,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (ויקרא טז) ויחי קנה צ"א. (ב) (בראשית ב) כ"א רח צ"ב. (ג) (שם) שם. (ד) (תהלים קמה) יתרו טז צ"ג. (ה) (דברים לג) ויקרא קד צ"ד.

ו דכתיב ז דהו. ח ל"ג דכתיב. ט ל"ג בואת. י וכהנא בעי. כ לא שרייתא ביה.

דרך אמת (ה) במי שאינו נשוי.

הסולם

מאמר

קמב) וכתוב וחסד ח' וגו' : וכתוב, וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו. כי יראיו, הם כלל אדם. דהיינו דכר ונוקבא, שאל"כ אין בו יראא. פירוש אחר והכר ה' מעולם ועד עולם. אלו הם הכהנים הבאים מצד החסד. והם נוחלים נחלה זו הבאה מעולם העליון שהוא ז"א, לעולם התחתון, שהוא מלכות. על יראיו, הם הכהנים שלמטה, הכוללים דכר ונוקבא, שכתוב, וכפר בעדו ובעד ביתו. שהוא הנוקבא. כדי להכלל בסוד אדם. שהוא דכר ונוקבא. וצדקתו לבני בניו. היינו משום שזכה לבני בניו. אר"י, אם כן מהו וצדקתו, חסדו היה צריך לומר. שהרי ע"י החסד זכה לבני בניו.

קמג) אמר ר' אלעזר וכו' : אר"א היינו הסוד שלמדנו. בזאת, שהיא המלכות. כי מאיש (דסו"י דף קמ"ה ע"ב)

מאמר כהן שאין לו בת זוג אסור בעבודה

קמד) אמר ר' יצחק וכו' : אר"י, ע"כ הכהן אסור בעבודה כשאינו לו אשה, משום שאין השכינה שורה במי שלא נשא אשה. והכהנים צריכים יותר מכל שאר העם שתשרה בהם השכינה. וכיון שהשכינה שורה בהם, שורה בהם חסד, ונקראים חסידים, וצריכים לברך

בעי לברכא. ובגין כך כתיב, דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו. מאי טעמא. משום דאקרון חסידים, וכתיב וחסידך יברכוכה.

קמה) כה תברכו את בני ישראל אמור להם, כה תברכו, בלשון הקדש. כה תברכו, ביראה. כה תברכו, בענוה. אמר ר' אבא, כה תברכו, תאנא, האי צד"ק אתקרי כ"ה, דכל דינין מתערין ל מכה, והיינו דאמר ר' אלעזר, מהו מכה מ רבה. כלומר, מכה מן כה. וכתיב ו) והנה לא שמעת עד כ"ה, ו) כמה דאגזים משה. וכתיב ז) בזאת תדע כי אני יי, וכלא חד, וכתיב ח) ולא * ש) ש) לבו גם לזאת, דזמינא לחרבא ארעיה.

קמו) ומהאי כ"ה מתערין דינין. ומדאתחבר עמה חסד, אתבסמת. ובגין כך, אתמסר דא לכהן, דאתי מחסד, בגין דתתברך ותתבסם כ"ה, הה"ד כה תברכו, כלומר, אע"ג דהאי כה אשתכח בדינין, תבסמון לה, ותברכון לה, דכתיב כה תברכו את בני ישראל, תברכו בהאי חסד לכ"ה, ותבסמון לה לקבלייהו דישראל, בגין דלא ישתכחון בה דינין.

קמו) הה"ד כה תברכו את בני ישראל אמור להם. אמרו לא כתיב, אלא אמור, לאפקא משרבו הפריצים, דלא מפרסמין מלה, דהא לא אתפקדו לפרסמא

חלופי גרסאות

ל מינה. מ וכה.

מסורת הזהר

ו) (שמות ז) ז"ח נג ט"ד ש"מ. ז) (שם) שמיני לד צ"ה. ח) (שם) בא לו אות קיו.

דרך אמת ו) כמו שגזים משה לפרעת.

כה תברכו

הסולם

מאמר

כה. וע"ד שכתוב, בזאת תדע כי אני ה'. שהיה מאיים בהשם זאת. והכל אחד. כי המלכות נקראת כה ונקראת זאת. וכתוב, ולא ש) ש) לבו גם לזאת, שהיא מוכנת להחריב ארצו. קמו) ומהאי כה מתערין וכו': ומן כה ההוא, שהיא המלכות, מתעוררים דינים וכשנתחבר עמה חסד, נתבשמה. ומשום זה נמסר זה לכהן הבא מחסד, כדי שתתברך ותתבסם אותה כה, ז"ש כה תברכו, כלומר אע"פ שכה זו נמצאת בדינים תבשמו אותה ותברכו אותה, שכתוב, כה תברכו את בני ישראל, שפירושו, תברכו בחסד הזה אל כה, ותבשמו אותה בשביל בני ישראל, שלא ימצאו בה דינים.

קמו) הה"ד כה תברכו וכו': ז"ש כה תברכו את בני ישראל אמור להם. אמרו לא כתוב, אלא אמור. בא להוציא, אשר משרבו הפריצים אין מפרסמין דבר. כי לא נצטוו לפרסם השם כה, זה משמע משכתוב, אמור להם אמור סתם, ולא אמרו להם. פירוש אחר, אמור

לברך את העם. ז"ש וחסידך יברכוכה. וכתוב, תומיך ואוריך לאיש חסידך. ומשום שהכהן נקרא חסיד, הוא צריך לברך. ומשום זה כתוב דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו. מהו הטעם. משום שנקראים חסידים, וכתוב וחסידך יברכוכה.

מאמר כה תברכו

קמה) כה תברכו וגו': כה תברכו את בני ישראל אמור להם. כה תברכו, היינו בלשון הקודש. כה תברכו היינו ביראה. כה תברכו היינו בענוה. כי המלכות נקראת כה, שבה הקדושה והיראה והענוה. אמר ר' אבא, כה תברכו, למדנו צדק זה, שהוא המלכות, נקרא כה, כי כל הדינין באים מן כה כי כה, הוא מלשון כהה, והיינו בזמן שהמלכות בבחינת שמאל שאז היא כהה ואינה מאירה, וכל הדינים נמשכים ממנה, והיינו דא"ר אלעזר, מהו מכה רבה. כלומר מכה מן כה. וכתוב, והנה לא שמעת עד כה, והיינו כמו שמאיים משה, בהשם 238 (דס"י דף קמ"ה ע"ב *) דף קמ"ו ע"א)

נ שמא, משמע דכתיב אמור להם. אמור סתם. ד"א אמור ס כיון דכתיב כה תברכו, אמאי לא כתיב תאמרו. אלא תני ר' יהודה, אמור להם. זכו להם, לא זכו אמור סתם.

קמח) ר' יצחק פתח, (ט) וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה וגו'. וראיתי אני דניאל לבדי. והא תנינן, אינהו נביאי, ואיהו לאו נביא, ומאן נינהו. חגי זכריה ומלאכי. אי הכי, אתעביד קדש חול, והא כתיב לא ראו, אמאי דחילו. ובדניאל כתיב וראיתי אני, ולא דחיל. ואיהו לאו נביא, הא חול קדש.

קמט) אלא הכי תאנא, כתיב (י) אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח. בזאת הא דאמרן זאת עדבא חולקיה, ׀ לאתחסנא, ולמעבד ליה נוקמין. ותנא, עביד קב"ה לדוד, רתיכא קדישא עם אבהתא, כתרין עלאין קדישין דכלא, דאחסינו אבהתא. ותאנא, מלכו ירית דוד לבנוי בתרוי. ובאתר מלכו דלעילא, אתקף, ואחסין הוא ובנוי מלכו דא, דלא אעדי משולטנהון לדרי דרין.

קנ) ותאנא, בשעתא דהאי כתרא דמלכותא אתער לבנוי דדוד, לית מאן דקאים קמיה. וראיתי אני דניאל לבדי את המראה, משום דמבנוי דדוד הוה, דכתיב (י) ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה וגו'. והוא חמא וחדי ׀ בהאי דהוא מסטר אחסנת חולקא עדבא דאבוי, ומשום דהוה דיליה הוא סביל, ואחריני

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ט) (דניאל י). (י) (תהלים כז) לך קלב צ"ד ת"ז ת"ו נ ל"ג שמא. ט ל"ג כיון. ׀ לאתחסנא. ׀ האי דהיא. כב. חס"ד צה: (ז) (דניאל א) ח"ג נו.

מה תברכו

הסולם

מאמר

לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח. בזאת היינו זו שאמדנו. שהיא מלכות. זאת היתה גורלו וחלקו להתחזק ולעשות נקמות. ותאנא עשה הקב"ה את דוד מרכבה קדושה עם האבות, וקבל כתרים עליונים קדושים דכל שהנחילו לו האבות. ולמדנו מלכות ידש דוד, ולבנוי אחריו. ובמקום מלכות העליונה נתחזק, וירשו הוא ובניו מלכות הוה אשר לא זוה מממשלתם לדודי דודות.

אמור, כיון שכתוב כה תברכו למה לא כתוב תאמרו להם אלא תני ר' יהודה, אמור להם זכו הוא להם, שהברכות מגיעות לישראל. לא זכו הוא אמור סתם.

קנ) ותאנא בשעתא וכו': ולמדנו בשעה שספידה זו מלכות נתעוררה לבנוי של דוד אין מי שיקום לפניהם. וז"ש. וראיתי אני דניאל לבדי את המראה, שהיא המלכות הנקראת מראה, משום שהיה מבנוי של דוד, שכתוב, ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה וגו'. ע"כ הוא דאח ושמח בה, שהיא מצד נחלת חלקו וגודלו של אביו, דוד. ומשום שהיתה

קמח) ר' יצחק פתח וכו': דיי"פ. וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה וגו'. שואל, וראיתי אני לבדי, הרי למדנו שהם היו נביאים והוא לא היה נביא ומי הם. חגי זכריה ומלאכי. אי"כ נעשה קדש חול. והרי כתוב לא ראו ולמה יראו. ובדניאל כתוב, וראיתי אני ולא היה מתידא והוא אינו נביא. הרי חול קדש. כלומר מי שאינו נביא קדוש יותר מנביא.

קמט) אלא הכי תאנא וכו': אלא כך למדנו, כתוב, אם תחנה עלי מחנה לא יירא (דפרי" דף קמ"ו ע"א) 239

לא סבלי. דאמר רבי שמעון, בשעתא דהאי כ"ה אתער בדינוי, לא יכלין בני
עלמא למיקם קמיה.

קנא) ובשעתא דפרסין כהני ידיהו, דאתיין מחסד, אתער חסד דלעילא,
ואתחבר בהאי כה, ומתבסמא ומתברכא באנפין נהירין לבני ישראל, ואתעדי
מנהון דינין, הה"ד כה תברכו את בני ישראל, ולא לשאר עמין.

קנב) בגין כך כהן, ולא אחרא. כהן בגין דיתער האי כתר א דיליה חס"ד,
על ידוי, דאקרי חסיד, דכתיב (ז) לאיש חסידך. והוא אתי מסטרא דחסד. וכתוב
(ח) וחסידיך יברוכה, אל תקרי יברוכה, אלא יברכו כ"ה. כה תברכו, בשם
המפורש. כה תברכו, בלשון הקדש.

קנג) תאנא, אמר ר' יהודה, בשעתא דכהנא דלתתא קם ופריס ידוי, כל
כתרין קדישין דלעילא מתערין, ומתתקנין לאתברכא, ונהרין מעומקא דבירא,
דאתמשך להו מההוא עומקא דנפק תדיר, ולא פסיק ברכאן דנבעו, מבוועין
לכלהו עלמין ומתברכן ומתשקיין מכלהו.

קנד) ותאנא, בההוא זמנא, לחישותא ושתיקותא הוי בכל עלמין. ז למלך
דבעי לאזדווגא במטרוניתא, ובעי למעאל לה בלחישו, וכל שמשין ק מתערין
בההוא זמנא ג ומתלחשין, הא מלכא אתי לאזדווגא במטרוניתא. מאן מטרוניתא.
ט דא כנסת ישראל. ת מאן כ"י. כנסת ישראל סתם.

מסודת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (דברים לג) ויקרא קד צ"ד. ח) (תהלים קמה) לעיל ז מוסיף מתל למלך. ק מוסיף לא מתערין. ר ומלחשין.
אות קמז צ"ד. ט ל"ג דא. ת ל"ג מאן כ"י כ"י.

מאמר

הסולם

כה תברכו

קנג) **תאנא אמר ר' יהודה וכו' :**
למדנו, אמר ר"י, בשעה שהכהן שלמטה קם
ופורש ידיו, כל הספירות הקדושות שלמעלה
מתעוררות ומתקנות להתברך, ומאירים
מעומק הבאר שהוא בינה, שנמשך להן מעומק
ההוא היוצא תמיד, ולא נפסקו הברכות
הנובעות ונטשות מבוועים לכל העולמות.
המתברכים ונשקים מכולם.

שהיתה שלו, הוא סבל אותה, ולא היה מתירא,
והאחרים לא יכלו לסבול, והיו מתיראים.
ואע"פ שלא ראו מזלם ראו, דאמר ר' שמעון,
בשעה שכהן זה מתעוררת בדיניה, אין בני
העולם יכולים לקום מפניה.

קנא) **ובשעתא דפרסין כהני וכו' :**
אלא בשעה שהכהנים פורשים ידיהם הבאות
מחסד, מתעורר חסד שלמעלה ומתחבר בכהן
הזו, ומתבסמת ומתברכת בפנים מאירות לבני
ישראל, והדינים סרים מהם, ז"ש, כה תברכו
את בני ישראל, ולא לשאר העמים.

קנב) **בגין כך כהן וכו' :** ומשום זה
כהן מברך, ולא אחר, כהן, כדי שתתעורר
על ידו הספירה שלו חסד, כי הוא נקרא חסיד,
שכתוב, לאיש חסידך, והוא בא מצד החסד.
וכתוב, וחסידיך יברוכה, אל תקרא יברוכה
אלא יברכו כהן. כה תברכו היינו בשם המפורש.
כה תברכו, בלשון הקדש.

קנד) **ותאנא בהאי זמנא וכו' :** ולמדנו
בזמן ההוא, שהכהנים נושאים ידיהם, לחש
ושתיקה געשו בכל העולמות. בדומה למלך
שרצה להזדווג עם המלכה ורצה לבא אליה
בחשאי, וכל המשמשים מתעוררים בזמן ההוא
ומתלחשים, הרי המלך בא להזדווג עם המלכה.
מי היא המלכה, זו היא כנסת ישראל. מי היא
כנסת ישראל, כנסת ישראל סתם. שהיא
המלכות.

קנה) תאנא אמר רבי יצחק, כהן בעי לזקפא ימינא על שמאלא, דכתיב (ו) וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם. ידו כתיב, ולא ידיו. משום דשבחא דימינא על שמאלא. אמר רבי אלעזר, רזא הוא, משום דכתיב (ז) והוא ימשול בך. קנו) תאנא, כהן דבעי לפרסא ידוי, בעי דיתוסף קדושה * על קדושה דליה, דבעי לקדשא ידוי, על ידא דקדישא. מאן ידא דקדישא. דא ליואה. דבעי כהנא ליטול קדושה דמייא מידוי, דכתיב וקדשת את הלויים, הא אינון קדישין. וכתיב בהו בלויים, (ח) וגם את אחיך מטה לוי וגוי. שבט אביך כלל. מכאן, דכל כהן דפריס ידוי, בעי לאתקדשא ע"י דקדישא. ליתוסף קדושה על קדושתיה. * ועל דא, לא יטול קדושה דמייא, מבר נש אחרא, דלא הוי קדישא. קנו) ובצניעותא דספרא תאנא, לוי דאתקדש כהנא על ידוי, בעי הוא לאתקדשא בקדמיתא. ואמאי לוי, ויתקדש על ידא דכהנא אחרא. תאנא, כהנא אחרא לא בעי, דהא כהן ב דלא שלים, לא בעי האי כהנא שלים, לאתפגם על ידא דפגימא דלא שלים. אבל לוי דאיהו שלים, ואתחזי לסלקא בדוכנא, ולמפלח ג משכן זמנא, הא שלים הוא, והא אקרי קדוש. דכתיב וקדשת את הלויים. א"ר תנחום, אף אקרי טהור, דכתיב (ט) וטהרת אותם. ובגין כך בעי ד לאוספא כהנא קדושה על קדושתיה.

קנח) תאנא, כהנא דפריס ידוי, בעי דלא יתחברון אצבען דא בדא, בגין דיתברכו כתרין קדישין, כל חד וחד בלחודוי, כמה דאתחזי ליה. ה בגין דשמא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א ל"ג וע"ד. ב לא. ג במשכן. ד לאתוספא. ה ובגין. ו (ויקרא ט) ויקרא א צ"ב. ז (בראשית ג) ויקרא קח צ"ס. ח (במדבר יח) ח"ג קעז: ט (שם ח) ח"ג קנא:

הסולם

מאמר

קנו) ובצניעותא דספרא תאנא וכו': ולמדנו בספרא דצניעותא. הלוי, שהכהן מתקדש על ידיו, צריך הוא להתקדש תחלה. שואל, למה לוי, ויתקדש על ידי כהן אחר. ומשיב, כהן אחר אין צריך לקדש כהן חברו, כי הוא יכול להיות כהן שאינו שלם, שאסור בעבודה, וכהן השלם אינו צריך שיופגם ע"י הפגום שאינו שלם. אבל לוי שהוא שלם, וראוי לעלות בדוכן לעבוד עבודת אהל מועד, הרי הוא שלם, וזה נקרא קדוש, שכתוב, וקדשת את הלויים. א"ר תנחום אף נקרא טהור, שכתוב וטהרת אותם. ומשום זה צריך הכהן להוסיף קדושה על קדושתו. שיהיה נכלל גם מלוי. כי בחינת הטהרה רק בלוי היא (כנ"ל תזריע אות קכ"ג).

קנה) תאנא אמר ר' יצחק וכו': למדנו אר"י, הכהן צריך לשאת יד ימין על השמאל, שכתוב, וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם. ידו כתוב, ולא ידיו. שהוא משום שבח יד ימין על השמאל. אמר רבי אלעזר, סוד הוא, משום שכתוב, והוא ימשול בך. אשר הדכר שהוא ימין, ימשול על הנוקבא, שהוא שמאל. קנו) תאנא כהן דבעי וכו': למדנו כהן הרוצה לישא את כפיו, צריך שיתוסף קדושה על קדושתו. דהיינו שצריך לקדש ידיו על יד הקדוש. ומי הוא יד קדוש. זה הוא הלוי, שהכהן צריך ליטול קדושת המים מידיו. שכתוב, וקדשת את הלויים. הרי שהם קדושים. וכתוב בהם בלויים, וגם את אחיך קדושים. ומשום זה צריך הכהן להוסיף קדושה על ידי קדוש, שיתוסף קדושה על קדושתו. וע"כ לא יטול קדושת המים מאדם אחר שאינו קדוש.

קנח) תאנא כהנא דפריס וכו': למדנו כהן הנושא את כפיו, צריך שלא יתחברו אצבעותיו זו בזו, כדי שיתברכו ספירות המדורות

קדישא בעי לאתפרשא באתון רשימין, דלא לאערבא דא בדא. ו לאתכוונא באינון מלין.

קנט) א"ר יצחק, בעי קב"ה דיתברכון עלאי, בגין דיתברכון תתאי, ויתברכון עלאי. דאינון קדישין בקדושה עלאה, על ידא דתתאי, דאינון קדישין בקדושה עלאה, דאינון קדישין מכל קדישין דלתתא, ׀ דכתיב (ז) וחסידך יברוכה.

קס) א"ר יהודה, כל כהן דלא ידע רזא דא, ולמאן מברך, ומאן היא ברכתא דמברך, לאו ברכתא דיליה ברכתא, והיינו דכתיב, (ק) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו. מאי דעת. דעת סתם. ותורה יבקשו מפיהו, עלאין, יבקשו מפיהו. ומאי יבקשו מפיהו. תורה. תורה סתם, ׀ היך אחידא תורה דלעילא דאקרי תורה סתם. דתניא, תורה שבכתב ותורה שבע"פ כ באינון כתרין עלאין דאתקרון הכי. מ"ט. כי מלאך יי צבאות הוא. ותנינא, דבעי כהנא לכוונא באינון מלין דלעילא, ליחדא שמא קדישא כמה דאצטריך. ׀

קסא) אמר ר"ש, תאנא בצניעותא דספרא, שמא קדישא אתגלייא ואתכסייא. דאתגלייא, כתיב ביו"ד ה"א וא"ו ה"א. דאתכסייא כתיב באתון ׀ אחרנין, וההוא

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

ו ולא יתכוון. ז ל"ג דאינון קדישין בקדושה עלאה. ׀ וכתוב, ט היא. י ל"ג דתניא. כ דאינון ל בדסריי כתבו פקודא בתר דא ברכת כהנים. ׀ אחרן ומההוא דאתכסייא ההוא טמירא.

(תהלים קמה) לעיל אות קמז צ"ד. (ק) (מלאכי ב) לעיל אות קלו צ"ק.

מאמר

הסולם

כה תברכו

שהוא ז"א, שיבקשו מפיהו. לדעת איך מתיחדת התורה שלמעלה הנקראת תורה סתם. שלמדנו. תורה שבכתב ותורה שבעל פה הם בכתרים העליונים הנקראים כך. דהיינו בז"א הנקרא תורה שבכתב, ובמלכות הנקראת תורה שבעל פה. מהו הטעם, שיוודע כל כך. מסייס הכתוב, כי מלאך ה' צבאות הוא. ולמדנו שהכהן צריך לכוון באלו הדברים שלמעלה ליחד השם הקדוש כמו שצריך.

הקדושות כל אחת בפני עצמה כמו שראוי לה. משום שהשם הקדוש צריך להתפרש באותיות רשומות שלא לערב זו בזו. ויכוון באלו הדברים.

קנט) א"ר יצחק וכו': אר"י, רצה הקב"ה שיתברכו העליונים כדי שיתברכו התחתונים. כי אחר שספירות העליונות מתמלאות משפע הברכות הן מברכות את התחתונים. ויתברכו העליונים שהם קדישים בקדושה עליונה, על ידי התחתונים שהם קדושים בקדושה עליונה, והם קרושים מכל הקדושים שלמטה. דהיינו הכהנים. שכתוב, וחסידך יברוכה.

מאמר אמור להם

קסא) אמר ר"ש תאנא וכו': אר"ש, למדנו בספרא דצניעותא. השם הקדוש מגולה ומכוסה. המגולה כתוב ביו"ד הא ואו הא. המכוסה כתוב באותיות אחרות. ואותו שנתכסה הוא נסתד מכל. אר"י, ואפילו אותו שנתגלה מכוסה באותיות אחרות, משום אותו הנסתד מכל נסתד שבפנים.

קס) א"ר יהודה כל וכו': אר"י, כל כהן שאינו יודע סוד הזה, ולמי הוא מברך, ומה היא הברכה שמברך אין הברכה שלו ברכה. והיינו שכתוב, כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו. מהו דעת. הוא דעת סתם. דהיינו ספירת הדעת המיוחדת חו"ב. ותורה יבקשו מפיהו, העליונים יבקשו מפיהו. ומה יבקשו מפיהו. תורה. דהיינו תורה סתם.

פירוש. השם המגולה הוא ז"א, והנסתד הוא א"א. וז"ש, דאתגלייא כתיב ביו"ד הא ואו

דאתכסייא הוא טמירו דכלא. א"ר יהודה, ואפילו ההוא דאתגלייא, אתכסיא באתון אחרן, בגין ההוא טמירא דטמירין בגו. (קסב) דהא הכא בעי כהנא לצרפא שמא קדישא, ולמיחת רחמי, דכלהו כלילן ^ט בדיבור דכ"ב אתון ^ע כתרי דרחמי. ובהני אתון דהאי שמא, סתימאן כ"ב ^פ מכילן דרחמי, וי"ג דעתיקא סתים וגניז מכלא, וט' דאתגליין ^צ מזעיר אנפין ומתחברן כלהו בצרופא דשמא חד, דהוה מכוון כהנא כד פריס ידוי בכ"ב אתון גליפן.

(קסג) ותאנא, כד הוה צניעותא בעלמא, הוה מתגלייא שמא דא לכלא. מדאסגי חציפותא בעלמא, סתים באתוי. דכד הוה מתגלייא, כהנא ^ק מכוין, ושמא מתפרש. במאי מכוין. מכוין בסתימא דטמיר וגניז, ומתגלייא ^ר ומתפרש. מדאסגי חציפותא בעלמא, סתים כלא באתון רשימין.

(קסד) ות"ח, דכל הני כ"ב ^ט מכילן דרחמי, * (משה אמרן בתרי זמני. זמנא קדמאה אמר, י"ג מכילן דעתיקא דעתיקין סתימא דכלא, ^ח לנחתא אלין לאתר דדינא אשתכת, לאכפיא להו. זמנא תניינא, אמר ^ט מכילן דרחמי, דכלילן בזעיר

חלופי גרסאות

נ מוסיף כלהו וכלהו. ט ל"ג בדיבור ; ברכה ; בכ"ב. ע וכלהו מכילן ; מוסיף בתרין כתרי. פ רחמי ולי"ג מכילן. צ בז"א. ק מתכוין. ר מתפרש. ש אתון ; רחמי ולי"ג מכילן דרחמי. ת באתר ולי"ג לנחתא אלין לאתר.

אמור להם

הסולם

מאמר

(קסג) ותאנא כד הוה וכו' : ולמדנא, כשהיה צניעות בעולם, היה מתגלה שם הוה, של כ"ב אותיות, לכל. וכשנתרבה החוצפה בעולם, נסתם באותיותיו. שבעת שהשם היה מגולה, היה הכהן מכוין, והשם מתפרש ומתגלה. כמה היה מכוין. היה מכוין בסתום הנסתר והגנוז, והשם מתגלה ומתפרש. משנתרבה החוצפה בעולם, נסתם הכל באותיות רשומות, דהיינו בכ"ב אותיות.

(קסד) ות"ח דכל חני וכו' : ובוא וראה, שכל אלו כ"ב מדות הרחמים אמרם משה בבי פעמים. בפעם הא' אמר, י"ג מדות של עתיק דעתיקין הסתום מכל, שהוא א"א. להורידם למקום שהדין נמצא, שהוא ז"א, להכניע הדינים. שהי"ס י"ג מדות הרחמים שאמר בפרשת כי תשא : אל רחום וחנון וגו'. ופעם שניה אמר ט' מדות הרחמים הכלולים בז"א, ומאירים מעתיקא סתימא דכלא. והיינו האמורות בפרשת שלח : ארץ אפים ורב חסד וגו'. (כנ"ל באדרא רבא אות צ"ח) וכולם כולל הכהן כשנושא ידיו לברך העם, ונמצא שכל העולמות מתברכים בצד הרחמים הנמשכים מעתיקא

ואו הא, דהיינו ז"א, ודאתכסיא כתיב באתון אחרנין. דהיינו אהיה, שהוא שם הכתר. וא"א הוא מלוכש בפנימיות ז"א. וז"ש, ואפילו ההוא דאתגלייא אתכסייא באתון אחרן, דהיינו בשם אדני, שהוא המלכות. כגין ההוא טמירא דטמירין בגו. משום שא"א מלוכש בפנימיות ז"א, ע"כ גם ז"א מכוסה. ואינו נגלה רק אדני לבדה.

(קסב) דהא הכא בעי וכו' : כי כאן צריך הכהן לצדף השם הקדוש ולהוריד רחמים, שכולם כלולים בדבור של כ"ב אותיות כתרי הרחמים. שהי"ס השם של כ"ב אותיות, אנקתם וכו', המובא בברכת כהנים. ובאותיות אלו של שם הוה סתומים כ"ב מדות הרחמים, שהם י"ג תקוני דיקנא דעתיקא הסתום והגנוז מכל (כנ"ל באדרא רבא אות ע"ב) וט' תקוני דיקנא שנגלו מז"א (כנ"ל באדר' אות רמ"ז) ט' וי"ג הם כ"ב. ומתחברים כל כ"ב מדות הרחמים בצרוף שם אחד שהיה הכהן מכוין, כשנושא את ידיו, בכ"ב אותיות חקוקות. דהיינו בשם כ"ב, אנקת"ם וכו'.

243 (דסוי דף קמ"ו ע"ב *) דף קמ"ו ע"א

אנפין, ונהירין מעתיקא סתימאה דכלא. וכלהו כליל כהנא כד פריס ידוי לברכא עמא, ומשתכחן דמתברכין כלהו « עלמין בסטרא דרחמי, דאתמשכן מעתיקא טמירא סתימאה דכלא. וכל הני כ"ב אתוון, מכילין סתימאן.

קסה) יברכך יי וישמרך, אלין תלת קראי, וגי שמהן דתריסר אתוון כלילין לקבליהון, ובכלא אתכוון כהנא. וכל עלאי ותתאי מתבסמן בכ"ב אתוון, דסתימין בהני גי קראי, לקביל כ"ב ב מכילין דרחמי דכליל כלא. ובג"כ כתיב אמור, ולא אמרו, כמה דאוקימנא. אמור. דבעי לכוונא בכל הני סתימין, בכל הני דרגין. אמור: במלין סתימין דלעילא. אמור: חושבן רמ"ח אברין דבאדם חסר חד. מ"ט. דבחד תליין כלהו. וכלהו מתברכאן בהאי ברכתא, בהני תלת קראי, כדאמרן. להם: לאתכללא בהאי ברכתא עלאין ותתאין.

קסו) תאנא, א"ר יוסי, יומא חד יתיבנא קמיה דר"א בר שבעון, שאילנא ליה, אמינא, רבי מאי קא חמא דוד דקאמר ה אדם ובהמה תושיע יי, אדם תינת, בהמה למה. א"ל יאות שאלת, כלא במניינא הוא, זכו אדם, לא זכו בהמה. קסז) אמינא, רבי, רזא דמלה קא בעינא. א"ל כלא אתמר, ות"ח, קרא קב"ה לישראל אדם, כגוונא דלעילא. וקרא להו בהמה, וכלא בחד קרא, דכתיב

מסורת הזוהר

ד (תהלים לו) שמות ק צ"ע.

חלופי גרסאות

א עלאין, ב מוסיף אתוון מכילין.

מאמר

הסולם

אמור להם

מעתיקא הגנוז הסתום מכל. וכל אלו כ"ב אותיות, שבשם היוצא מברכת כהנים, אנת"ס וכו', הן מדות סתומות. שהם כ"ב מדות הרחמים כנ"ל.

קסה) יברכך ה' וישמרך: בגי מלות, יברכך הויה וישמרך, יש ט"ו אותיות, שאלו גי פסוקים שבברכת כהנים, וגי שמות, שבכל פסוק, שם הויה אחד, שהם שתיים עשרה אותיות, כי בכל שם ד' אותיות, ג"פ ד' הן י"ב. ועם גי פסוקים הם ט"ו. שהם כלולים כנגדם בט"ו אותיות דיברכך הויה וישמרך.

ובכל זה נתכוון הכהן. וכל העליונים והתחתונים מתבשמים בכ"ב אותיות, דהיינו בהשם כ"ב, הסתומות באלו גי פסוקים דברכת כהנים, שהם כנגד כ"ב מדות הרחמים הכוללות הכל. ומשום זה כתוב אמור להם ולא אמרו להם, כמו שהעמדנו (באות קמ"ז) אמור, היינו שצריך לכוון בכל אלו סודות הסתומים הנ"ל, בכל אלו המדרגות. אמור, היינו בדברים הסתומים של מעלה. אמור, הוא בחשבון רמ"ח אברים שבאדם חסר אחד. שסודס נתבאר לעיל (באד"ר אות ש"ט) מה הטעם חסר אחד.

קסז) אמינא רבי רזא וכו': אמרתי, רבי, הסוד של הדבר אני רוצה לדעת. אמר לו הכל אמור, הן הסוד והן הפשט, ובוא וראה, הקב"ה קרא לישראל אדם, כעין של מעלה, שהוא ז"א. וקרא אותם בהמה. והכל בפסוק אחד, שכתוב ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם וגו'. ואתן צאני צאן מרעיתי, הרי שקרא אותם בהמה. אדם אתם, הרי שקרא אותם אדם. כי ישראל נקראים אדם ובהמה, ומשום זה אדם ובהמה תושיע ה'. ועוד, סוד הדבר, זכו ונקראים אדם כעין של מעלה. לא זכו נקראים

ו) ואתן צאני צאן מרעיתי וגר'. ואתן צאני צאן מרעיתי, הא בהמה. אדם אתם, הא אדם. וישראל אקרו אדם ובהמה, ובג"כ אדם ובהמה תושיע יי'. ועוד רזא דמלה, זכו אדם כגוונא דלעילא. לא זכו, בהמה אקרון. וכלהו מתברכאן בשעתא חדא. אדם דלעילא. ובהמה דלתתא. וכ"ש דכלא אית בהו בישראל, הה"ד אדם ובהמה תושיע יי'.

קסח) ות"ח, לית ברכתא לתתא אשתכח, עד דישתכח לעילא. ומדאשתכח לעילא, אוף לתתא אשתכח, וכלא הכי תליא לטב ולביש. לטב, דכתיב (ח) אענה את השמים והם יענו את הארץ. לביש, דכתיב (א) יפקוד יי' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה.

קסט) א"ר יהודה, ג בג"כ כתיב אמור להם סתם, לאתברכא עלאין ותתאין, ד כלהו כחדא. ה דכתיב כה תברכו בתחלה, ואחר כך את בני ישראל אמור להם סתם, לאתברכא כלהו כחדא, ו יברכך יי', לעילא. וישמרך, לתתא. יאר יי' פניו, לעילא. ויחנך, לתתא. ישא יי' פניו, לעילא. וישם לך שלום לתתא.

קע) ר' אבא אמר, כלהו כחדא-מתברכאן, בכ"ב אתוון גליפן דשמא קדישא דאתכלל וסתים הכא, בכ"ב אתוון מתברכאן כלהו. ואינון רחמי גו רחמי, דלא אשתכח בהו דינא. ולא, והכתיב ישא יי' פניו אליך. אמר רבי אבא, ישא : יסלק ויעבר בגין דלא ישתכח דינא כלל.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג מוסיף בג"כ האי תסארת סתח ביה. ד ל"ג כלהו כחדא. ה מוסיף יברכך [ה' לעילא] דכתיב. ו ל"ג יברכך ה' לעילא.

ו) (יחזקאל לז) שמות קיח צ"ב. ח) (הושע ב) יתרו קב צ"ר. א) (ישעיה כד) נח עה צ"ג.

הסולם

אמור להם

מאמר

משום זה כתוב, אמור להם סתם, שמורה, שיתברכו העליונים והתחתונים כולם יחד. שכתוב, כה תברכו בתחלה, ואח"כ, את בני ישראל אמור להם סתם, שלא כתוב אמור לישראל, והיינו שיתברכו כולם יחד, העליונים והתחתונים : יברכך ה'. הוא למעלה, וישמרך, הוא למטה, יאר ה' פניו, הוא למעלה, ויחנך הוא למטה. ישא ה' פניו, הוא למעלה. וישם לך שלום, הוא למטה.

נקראים בהמה. וכולם מתברכים בשעה אחת אדם שלמעלה שה"ס ז"א, הנק' הויה במילוי אלפין שבג"י אדם. ובהמה שלמטה, שה"ס המלכות הנק' הויה במילוי הה"ו, שהוא בג"י בהמה. וכל שכן שהכל יש בישראל, שגם בישראל יש ב' מדרגות אדם ובהמה, דהיינו אותם הנשמות הנמשכות מז"א ואותם הנשמות הנמשכות ממלכות. וז"ש אדם ובהמה תושיע ה'. קסח) ות"ח לית ברכתא זכו : ובוא וראה אין ברכה נמצאת למטה, עד שתהיה נמצאת למעלה תחלה, וכשנמצאת למעלה, היא נמצאת גם כן למטה. והכל תלוי כך למעלה, הן לטוב והן לרע. לטוב, שכתוב, אענה את השמים והם יענו את הארץ. לרע, שכתוב, יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה.

קע) ר' אבא אמר וכו' : דא"א, כולם יחד מתברכים בכ"ב אותיות חקוקות של השם הקדוש הנכלל וסתום כאן, בברכת כהנים, בהשם כ"ב אותיות מתברכים הכל. והם רחמים בתוך רחמים, שלא נמצא בהם דין. שואל, ולא והדי כתוב, ישא ה' פניו אליך, וישא הוא דין. אמר ר' אבא, ישא פירושו, יסלק ויעביר כרי שלא יהיה נמצא דין כלל. תאנא

קסט) א"ר יהודה בג"כ וכו' : אר"י,

קעא) תאנא, אמר רבי יוסי, בשעתא דכהנא פריס ידוי, אסיר ליה לעמא לאסתכלא ביה, משום דשכינתא שריא בידוי. א"ר יצחק, אי הכי, כיון דלא חמאן מה אכפת להו, דהא כתיב (ב) כי לא יראני האדם וחי, בחייהו לא חמאן, אבל במיתתהו חמאן. א"ל, משום (ז) דשמא קדישא רמיזא באצבעו דידוי, ובעי ב"נ לדחלא, אע"ג דלא חמאן שכינתא, לא בעאן לאסתכלא בידייהו דכהני, בגין דלא ישתכחו עמא חציפאן לגבי שכינתא.

קעב) תאנא, בההיא שעתא דכהנא פריס ידוי, ז צריכין עמא למיתב בדחילו, באימתא, ולינדע דההיא שעתא, עידן רעותא אשתכח בכלהו עלמין, ומתברכן עלאין ותתאין, ולית דינא בכלהו. והוא שעתא, דאתגלי סתימא עתיקא דעתיקין בזעיר אנפין, ואשתכח שלמא בכלא.

קעג/א) אמר רבי שמעון, בהני תלת קראי (ו) רישיהו יר"ד יר"ד יר"ד, ו"ב רכך י"אר י"שא. כלהו לאחזאה מהימנותא שלימא. ולא תברכא מעתיקא מאן דאצטרך. יר"ד יר"ד יר"ד, לא תברכא זעיר אנפין מעתיקא דכלא. ובג"כ יברכך י" לעילא, וישמרך כ הוא לתתא, וכן כלהו.

קעג/ב) ותאני תנא קמיה דר"ש, האי מאן דמצער בחלמיה, ליתי בשעתא דכהני פרסי ידיהו, ולימא רבש"ע אני שלך וחלומותי שלך וכו'. אמאי. משום דההיא שעתא אשתכחו רחמי בעלמין כלהו, ומאן דיבעי צלותיה בצעריה, אתהפך ליה דינא לרחמי.

מסורת הזוהר

(ב) (שמות לג) בשלח קל צ"פ.

חלופי גרסאות

ז מוסיף ומתברכין עלאין ותתאין צריכין. ח ל"ג ומתברכן עלאין ותתאין. ט מוסיף כגון יברכך. י כ"ג בד"ו : מוסיף ז"א מעתיקא. כ הכא.

דרך אמת (ז) (אל"ף ה"ו ו"ו ה"ו בג"ו אצבע ויוצא מר"ת את השמים ואת הארץ והוא חצי אה"יה וחצי הו"יה והבן).

הסולם

מאמר

מאמר בשעתא דכהנא פריס ידוי

בשעתא דכהנא פריס ידוי והתחתונים מתברכים, ואין דין בכלום. והיא השעה שנגלה הסתום עתיק דעתיקין בז"א, ונמצא שלום בכל העולמות.

קעג/א) אמר רבי שמעון וכו': אר"ש, בג' פסוקים אלו בתחילתם, יש יוד יוד יוד, דהיינו י' דיברכך, י' דיאר, י' דישא, כולן באות להראות האמונה השלמה, ושיתברך מעתיקא, שה"ס י' דהויה, מי שצריך להתברך. י' י' ג' פעמים, הן שיתברך ז"א מעתיק מכל, וג' יודין הם כנגד ג' קוין. כי יברכך הוא קו ימין, יאר הוא קו שמאל, ישא הוא קו האמצעי, ומשום זה, יברכך ה', הוא למעלה, לז"א שיקבל מעתיקא, וישמרך, הוא למטה, לישראל, וכן כולם (כנ"ל אות קס"ט).

קעג/ב) ותנא תנא קמיה וכו': ולמד תנא לפני ר' שמעון, כל מי שמצטער בחלומה, יבא בשעה שהכהנים פורשים ידיהם, ויאמר, רבוננו

קעא) תאנא א"ר יוסי וכו': למדנו אר"י, בשעה ששכהן נושא ידיו אסור לעם להסתכל בו, משום שהשכינה שורה בידיו. א"ר יצחק, א"כ, כיון שאינם רואים, מה זה מוזק להם. כי כתוב, כי לא יראני האדם וחי. שבחיהם אינם רואים רק במיתתם רואים. אמר לו משום שהשם הקדוש רמוז באצבעות ידיהם, וצריך האדם לירא, ואע"פ שאינם רואים השכינה, אינם צריכים להסתכל בידיהם של הכהנים, כדי שהעם לא יהיו מחוצפים כלפי השכינה.

קעב) תאנא בההיא שעתא וכו': למדנו בשעה ההיא שהכהן נושא כפיו צריך העם לשבת ביראה באימה, ולדעת שבשעה ההיא נמצא עת רצון בכל העולמות, והעליונים (דסו"י דף קמ"ז ע"א *) דף קמ"ז ע"ב)

קעז) *) פקודא דא לברכא כהנא ית עמא בכל יומא, בזקיפו דאצבען. ולברכא ברכתא בכל יומא, לאשתכחא ברכאן עילא ותתא. דהא אצבעאן ן קיימן ברזא עלאה, חמש גו. חמש. ן חמש דימינא, וחמש ן דשמאלא. חמש דימינא, אינון שבחא יתירא על אינון דשמאלא, בגין, דהא ימינא אית ליה שבחא יתירא על שמאלא. וע"ד ברכתא דקא בריך כהנא ית עמא, אצטריך לזקפא ימינא על שמאלא. ולעיינא בעינא טבא.

קעה) וכד פריש ידוי כהנא, שכינתא שריא על אינון אצבען, דהא קב"ה אסתכם עמיה דכהנא באינון ברכאן. וישראל מתברכין מתרין סטרין מעילא ן ותתא. מעילא, שכינתא דשריא על אינון אצבען. וכהנא דקא מברך.

קעז) ת"ח, מלין דקא עבדי, מתערין מלין לעילא. כגוונא דא בפרישו דאצבען דכהנא לתתא, אתערת שכינתא למיתי ולשריא עלן. וכן כמה מלין אינון בעלמא, דמתערין מלין לעילא. דהא באתערותא דלתתא, אתער חילא אחרא לעילא. והא אוקימנא בכמה דוכתי. והיינו טעמא דלולב, והיינו טעמא דשופר. וכמה אינון בהאי גוונא עשר אצבען, מתערי שכינתא לשריאי עליהו. מתערי עשר דרגין אחרנין לעילא לאנהרא, וכלא בשעתא חדא.

קעז) וע"ד, אסיר ליה לבר נש לזקפא אצבען בזקיפו למגנא, אלא בצלותא, ובברכאן, ובשמא דקב"ה. והא אוקימנא, דאינון אתערו דשמא קדישא, ורזא

חלופי גרסאות

ׁ מוסיף פקודא כ"ב. ן ל"ג קיימן. ן ל"ג חמש. ן משמאלא. ן לתתא.

ברכת כהנים

הסולם

מאמר

רבונו של עולם, אני שלך וחלומותי שלך וכו'. למה. משום שבאותה שעה נמצאים רחמים בכל העולמות, ומי שיתפלל תפלתו על צערו, מתהפך לו הדין לרחמים.

כי הקב"ה מסכים עם הכהן בברכות אלו, וישראל מתברכים מבי' צדדים, ממעלה וממטה, ממעלה, הוא מהשכינה השורה על האצבעות, ומלמטה, הוא מהכהן שמברך.

קעז) ת"ח מלין דקא וכו': בוא וראה, הדברים שעושים למטה מעוררים דברים כנגדם למעלה. כעין זה בפרישת האצבעות של הכהן למטה, מתעוררת השכינה לבא ולשרות עליהן. וכן כמה דברים הם בעולם שמעוררים דברים למעלה, כי בהתעוררות שלמטה, מתעורר כח אחר למעלה. וכבר העמדנו בכמה מקומות. וזהו הטעם של נטילת לולב, וזהו הטעם של תקיעת שופר. וכמו שהם בענין זה עשר אצבעות, כן מתעוררת השכינה לשרות עליהן, ומתעוררות עשר מדרגות אחרות למעלה, שהן ע"ס דו"א, להאיר, והכל בשעה אחת.

קעז) וע"ד אסיר ליה וכו': וע"כ אסור לו לאדם לזקוף אצבעותיו בזקיפה בחנם, אלא בתפלה, ובברכות, ובשמו של הקב"ה

רעיא מהימנא

מאמר ברכת כהנים

קעז) פקודא דא לברכא וכו': מצוה זו, שיברך הכהן את העם בכל יום בזקיפת האצבעות, ולברך ברכה בכל יום שתמצאנה הברכות למעלה ולמטה. כי האצבעות נמצאות בסוד העליון, חמש תוך חמש, חמש של ימין וחמש של שמאל, החמש של ימין יש להם חשיבות יתרה על אלו שבשמאל, משום שהימין חשוב יותר מן השמאל, וע"כ בברכה שהכהן מברך את העם, צריך להגביה הימין על השמאל. ולעיקר בברכות בעין טוב.

קעה) וכד פריש ידוי וכו': וכשהכהן פורש ידיו, השכינה שורה על אלו אצבעות,

דמהימנותא. זקיפו דאצבעאן, ממנן בההוא זקיפו דלהון, עשרה שליטין, כמה דאוקמוה. וכהנא בעי לברכא בעינא טבא, באסתכמותא דשכינתא, כמה דאתמר. קעז) בההיא שעתא דברכתא דא נפקא מפומיה דכהנא, אינון שתין אתוון, נפקין פ וטסין ברקיעא, וממנן שתין רברבין, על כל את ואת. וכלהו אודן על כל אלין ברכאן. מאי טעמא שתין אתוון בברכין אלין. בגין דישראל שתין רבוא אינון, ז ורזא דשתין רבוא קיימין תדיר בעלמא, וכל חד וחד ק איהו חד ר רבוא. קעט) שמא קדישא דנפקא מהאי, סלקא לעילא, עד ההוא כרסייא דלעילא. וכלא שכינתא עלאה, ושכינתא דלתתא, אודן בכהנא באינון ברכאן, וכל אינון שתין ממנן. וע"ד כתיב, ושמו את שמי על בני ישראל ו ואני אברכם. וכדין קב"ה ה מברך לון א לישראל. ב

קפ) * נ פקודא בתר דא, ברכת כהנים יברכך יי. יאר יי. ישא יי. מקורא ד מתלת שמהן אלין, ה יר"ד ה"י וא"ו ה"י. ו קדושה, אהי"ה אהי"ה אהי"ה, ד

חלופי גרסאות

פ וטסין. צ וברזא. ק אי ; איהו ר ל"ג רבוא. ש ל"ג ואני אברכם. ת משבח. א לכהני [כמה דאתמר]. ב בדוסיי כתבו פקודא לכבד אב וכו' פ"ג א'. ג ל"ג פקודא בתר דא ברכת כהנים. ד דלתת. ה יר"ד היא וא"ו היא. ו ל"ג מן קדושה עד דרמזין.

ברכת כהנים

בברכות האלו, וכל אלו ששים ממונים שעל כל אות ואות כנ"ל בדבור הסמוך, מתברכים. וע"כ כתוב, ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. ואז הקב"ה מברך את ישראל.

קפ) פקודא בתר דא וכו' : מצוה שלאחד זה היא ברכת כהנים. יברכך ה', יאר ה', ישא ה', המקור מג' שמות אלו הוא יוד הי ואו הי. קדושה אהיה אהיה, שממקור שלו, יוד הא ואו הא. הקשר של שניהם חיתוד של שניהם, הוא אדני, שבו א"י. ורמזים א"י רביעי, משני שמות המפורשים בהם. (דרמזין איהדונה"י, אינו מן הזהר, אלא גליון שהכניסוהו בפנים).

פירוש. מבאר כאן השם יב"ק, שהוא ד"ת יחוד ברכה קדושה, שסודם ג' שמות, אהי"ה הוי"ה אדני"י, שבג"י יב"ק, ומפרש תחלה הברכה שה"ס ברכת כהנים, וז"ש, יברכך ה' יאר ה' ישא ה', מקורא דתלת שמהן אלין יוד הי ואו הי. דהיינו שבדרכה הוא הוי"ה, והם ג' שמות הוי"ה שבברכת כהנים, שהם כנגד ג' קוין, שה"ס ג' יודין שבהוי"ה במילוי ס"ג, יוד הי ואו הי. דהיינו שג' יודין דס"ג, הם ד"ת דג' היות אלו. ועתה מפרש קדושה, וז"ש, קדושה, אהיה אהיה אהיה, דממקורא דיליה, יוד הא ואו הא. שקדושה ה"ס אהיה, והם

מאמר

הסולם

הקב"ה. וכבר העמדנו, שזקיפת אצבעות היא התעוררות השם הקדוש, וסוד האמונה. זקיפת האצבעות ממנים בזקיפתם עשרה שליטים. משום שהאצבעות רומזות על גילוי חכמה (כנ"ל בראשית א' דף ק"כ ד"ה אצבען ע"ש) וכתוב, החכמה תעוז לחכם מעשרה שליטים (קהלת ז'). כמו שהעמדנו. והכהן צריך לברך בעין טובה בהסכמת השכינה, כמו שלמדנו.

קעז) בההיא שעתא דברכתא וכו' : בשעה ההיא שבדרכה זו יוצאת מפיו של הכהן, אלו ששים אותיות הנמצאות בברכת כהנים, יוצאות ומעופפות ברקיע, וממנים ששים שרים על כל אות ואות, וכולם מודים על כל אלו הברכות. מהו הטעם, שיש ששים אותיות בברכות אלו. הוא משום שישראל הם ששים רבוא, ובסוד ששים רבוא הם נמצאים תמיד בעולם, וכל אחת ואחת שבאותיות שבברכות, היא רבוא אחד. וע"כ הן כנגד ששים רבוא שבישראל.

קעט) שמא קדישא דנפקא וכו' : השם הקדוש היוצא מברכת כהנים עולה למעלה עד כסא ההוא שלמעלה. שהוא בינה. והכל, שכינה העליונה שהיא בינה, ושכינה תחתונה, שהיא מלכות. מודים ומסכימים עם הכהן (דפו"י דף קמ"ה ע"א *) דף קמ"ו ע"ב)

דמקורא דיליה, יר"ד ה"א וא"ו ה"א. קשורא דתרויהו, יחוד דתרווייהו, אדנ"י, דביה א"י, דרמיון איהדונה"י ורמיון א"י רביעאה, מתרי שמהן מפרשן, דרשימין בהון ע"כ. ט

קפא (*) א ושמׁו את שמי. מהו ושמׁו את שמי. א"ר יהודה, יתקנו. כמה דכתיב (ד) ושמׁו אותם איש על עבודתו ואל משאו. לאתקנא בברכתהון כתרין דימינא לימינא, וכתרין דשמאלא לשמאלא, כדקא חזי. דבעיא דלא יטעון בהון, לאתקנא כלא, בגין דיתברכו עלאין ותתאין.

קפב) ואי יעבדון הכי, מה כתיב. ואני אברכם. למאן. לאינון כהני, דכתיב (ה) ומברכיך ברוך. וכתבי (ו) ואברכה מברכיך. אינון מברכיך לעמא, ואנא אברך להו. ולפיכך כתיב ושמׁו, ולא כתיב יאמרו, או יזכרו.

קפג) תאנא, כל כהן דלא רחמין ליה עמא, לא יפרוס ידוי. ועובדא הוה בחד כהן דקם ופרים ידוי, ועד דלא אשלים, אתעביד תלא דגרמי. מ"ט. משום דלא בריך בחביבותא. וקם אחר ופרים ידוי ובריק, ואתתקן ההוא יומא. כל כהן

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

א) מקץ מ צ"ג ד) (במדבר ד) ח"ג קעו: קעט: ז דרמיון יאהדונה"י: דרמיון איהדונדי: ובו ה) (בראשית כז) תולדות סג צ"ג. ו) (שם יב) לך ית אית לג פט אות רנג.

ח מן תרין: דתרין: מן הדין. ט בדפו"י כתבו תצא רע"ז א' כי ימצא איש נערה. י מוסיף תאנא כל.

ושמו את שמי

הסולם

מאמר

ושמו את שמי. א"ר יהודה, שפירושו יתקנו. כמ"ש ושמׁו אותם איש על עבודתו ואל משאו. דהיינו שיהוה יתקנו בברכתם, הספירות של ימין לימין, והספירות של שמאל לשמאל. כדאוי. שצריך שלא יטעו בהן, ויתקנו הכל, כדי שיתברכו העליונים והתחתונים. פירוש, שג' פסוקים ה"ס ג' קוין, וצריך שיכוין הכהן ביברכך וגו' לימין. וביאר וגו', לשמאל. ובישא וגו' לאמצע.

והם ג' אהיה, כנגד ג' קוין וה"ס ג' אלפין שבהויה במילוי מ"ה, כזה יוד הא ואו הא. כי ג' אלפין אלו הם ד"ת של ג' אהיה. ועתה מפרש יחוד, וז"ש. קשורא דתרויהו יחוד דתרויהו אדני, שהיחוד של אלו ב' שמות הויה אהיה שבקדושה ובברכה. הוא בסוד השם אדני. דביה א"י, שע"כ נמצאים בו ראשי התיבות של ב' שמות אהיה הויה. שהם א' דאהיה, ו' דהויה. שזה רומז שב' שמות אהיה הויה, מתיחדים בא"י דאדני. וכיון שיש ג' אהיות וג' הויות כנגד ג' קוין, שה"ס ג' יודין שבהויה דס"ג וג' אלפין שבהויה דמ"ה, נמצא שלאחד יחודם זה בזה הם ג' פעמים א"י כי בכל קו יש א"י כנגד ראשי תיבות הויה אהיה. וא"י שבאדני, שה"ס מלכות, הם מקבלים מג' א"י שבג' קוין אלו. וז"ש, דרמיון א"י רביעאה, מתרי שמהן מפרשן דרשימין בהון, אשד א"י דאדני הוא א"י רביעי הנעשה מיחוד ב' שמות אהיה הויה. שהוא מקבל מג' א"י שבג' קוין כנ"ל. (ע"כ רעיא מהימנא)

קפב) ואי יעבדון הכי וכו': ואם יעשו כן, מה כתוב, ואני אברכם, למי. היינו לאלו הכהנים. שכתוב, ומברכיך ברוך. וכתוב, ואברכה מברכך. אלו מברכים לעם, ואני אברך אותם המברכים. ולפיכך כתוב, ושמׁו, ולא כתוב יאמרו, או יזכרו.

קפג) תאנא כל כהן וכו': למדנו כל כהן שהעם אינב אוהבים אותו, לא ישא את כפיו. ומעשה היה ככהן אחד, שקם ונשא כפיו, ומטרם שהשלים נעשה גל של עצמות, מה הטעם. משום שלא ברך באהבה. וקם כהן אחד ונשא ידיו וברך ותקן יום ההוא. כל כהן שהוא אינו אוהב את העם, או העם אינו אוהב אותו

מאמר ושמו את שמי

קפא) ושמו את שמי: שואל, מהו

דהוא לא רחים לעמא, או עמא לא רחמין ליה, לא יפרוס ידוי לברכא לעמא, דכתיב ז טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך, אלא יברך.

קפד) תאנא, א"ר יצחק, בא וראה מה כתיב בההוא רשע דבלעם, בשעתא דאתמסר ליה לברכא ב לישראל, הוה משגח בעינא בישא, בגין דלא יתקיים ברכתא, והוה תלי מלוי בההוא עינא בישא, דכתיב ח נאם בלעם בנו בעור. מאי בנו בעור. מההוא דהוה סאני להו יתיר מכל בני עלמא. ונאם הגבר שתום העין, דסתים עינא טבא מנייהו, בגין דלא יתברכון, ולא יתקיים ברכתא.

קפה) א"ר יהודה, הכי הוא ודאי, דאשתכח ט פקיחא דעינא לברכא, דכתיב ט פקח עיניך, בגין לברכא. וברכתא דרב המנונא סבא, הכי אמר, קב"ה יפקח עיניו עלך. ובההוא רשע כתיב, שתום העין. בגין דלא יתברכון על ידוי. וא"ר יצחק, בג"כ כהנא דברוך בעינא טבא, ברכתיה אתקיים. ודלא מברך בעינא טבא, כתיב, י אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו, כלומר אל תבעו מניה ברכתא כלל.

קפו) אמר ר' יוסי, ת"ת, כתיב י ולא אבה יי אלהיך לשמוע אל בלעם וגוי. לשמוע אל בלעם, אל בלק מבעי ליה, דהא עביד בלק כלא, מהו אל בלעם. אלא משום דהוה סתים עיניו, בגין דלא יתברכון ישראל. תאנא, א"ר יוסי, א"ל קב"ה לבלעם, רשע, את סתים עינך בגין דלא יתברכון בני. אנא אפקח עיני, וכל מלין דתימא, אהפך להו לברכאן. הה"ד, ויהפך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך וגוי.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות
כ ישראל. ד ואשכחן. ט פקיחא.

ז) (משלי כב) ויקהל קנב צ"ק. ח) (במדבר כד) נח ע צ"ב. ט) (דניאל ט) לעיל ח"ג קלו. קלח. : רנו :
ת"ז ת"ע קכב. י) (משלי כג) תולדות ע צ"ו. כ) (דברים כג).

הסולם

מאמר

ושמו את שמי

עיניו עליך. וברשע היא כתוב שתום העין. והיינו כדי שלא יתברכו על ידו. וא"ר יצחק משום זה, הכהן המברך בעין טובה ברכתו מתקיימת, ושאינו מברך בעין טובה כתוב, אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו. כלומר, אל תרצו ממנו ברכה כלל.

קפו) אמר ר' יוסי וכו' : אר"י, בוא וראה כתוב, ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם וגוי. שואל, לשמוע אל בלעם, אל בלק היה צריך לומר, שהרי הכל עשה בלק, מהו אל בלעם. ומשיב, אלא משום שהיה סותם עיניו כדי שלא יתברכו ישראל. למדנו א"ר יוסי, אמר לו הקב"ה לבלעם, רשע, אתה סתמת עיניך כדי שלא יתברכו בני, אני אפקח עיני, וכל הדברים שתאמר אהפך אותם לברכות. ז"ש, ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך וגוי.

אותו, לא ישא ידיו לברך את העם, שכתוב, טוב עין הוא יבורך. אל תקרי יבורך, אלא יברך.

קפד) תאנא א"ר יצחק וכו' : למדנו אר"י, בוא וראה מה כתוב באותו רשע בלעם. בשעה שמסר עצמו לברך את ישראל, היה מסתכל בעין רעה, כדי שלא תתקיים הברכה. והיה תולה דבריו בעין רעה ההיא, שכתוב, נאום בלעם בנו בעור. מהו בנו בעור. היינו מאותו שהיה שונא להם יותר מכל בני העולם. כי בעור הוא לשון שנאה כמו עירין. ונאם הגבר שתום העין, פירושו, שסתם העין הטובה מהם, כדי שלא יתברכו ולא תתקיים הברכה.

קפה) א"ר יהודה הכי וכו' : אר"י, כך הוא ודאי שנמצא פקיחת העין כדי לברך. שכתוב, פקח עיניך. כדי לברך. והברכה של רב המנונא סבא, היה אומר כך, הקב"ה יפקח (דפו"י דף קמ"ז ע"ב)

קפז) וע"ד כתיב, טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל. מהו מלחמו. כמה דאוקימנא, דכתיב (ז) לחם אלהיו מקדשי הקדשים וגו'. משמע דקדשי הקדשים לחם אלהיו נפק מניה. ובג"כ כי נתן מלחמו לדל. תניא, כמה חביבין ישראל קמי קב"ה, דעלאי לא מתברכי אלא בגיניהון דישראל.

קפח) דתנינן, אמר רבי יהודה, אמר רבי חייא, אמר רבי יוסי, נשבע הקדוש ברוך הוא, שלא יכנס בירושלם של מעלה, עד שיכנסו ישראל בירושלם של מטה, שנאמר (ח) בקרבך קדוש ולא אבא בעיר. כלומר, כל זמנא דשכינתא הכא בגלותא, שמא דלעילא לא אשתלים. וכל תקונין לא אתקנו, כביכול אשתאר (* שמא קדישא חסרא.

קפט) רבי אבא הוה אוזיל ללוד, פגע ביה ר' זירא בר רב, א"ל הא חמינא אפי שכינתא, ומאן דחמי אפי שכינתא, בעי למיזל ולרהטא בתראה. הה"ד, (י) ונדעה נרדפה לדעת את ה'. וכתב (י) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יי וגו'. כי מציון תצא תורה וגו'. ואנא בעינא למהך בתרך, ולמילף מאינון מלי מעלייתא, דאתון טעמין כל יומא, מאדרא קדישא.

מסורת הזוהר

(ז) (ויקרא כא) וישלח ה' צ"ד. (ח) (הושע יא) וירא קיח צ"ב. (י) (הושע ו) ויקרא קכא אות שסו. (י) (ישעיה ב) יתרו טו צ"ג.

ושמו את שמי

הסולם

מאמר

שנאמר בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר. כלומר כל זמן שהשכינה היא בגלות. השם שלמעלה אינו שלם. וכל זמן שכל התקונים לא נתקנו. דהיינו מטרם גמר התקון, כביכול, נשאר השם הקדוש חסר.

קפז) וע"ד כתיב טוב עין וגו' : וע"כ כתוב, טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל. מהו מלחמו. הוא כמו שהעמדנו, שכתוב לחם אלקיו מקדשי הקדשים וגו'. משמע דקדשי הקדשים לחם אלקיו יוצא ממנו. ומשום זה כי נתן מלחמו לדל. למדנו כמה חביבים ישראל לפני הקב"ה, שהעליונים אינם מתברכים אלא בשביל ישראל.

פירוש. כי יש ב' זווגים בא"א, זווג פנימי וזווג חצון. ונשבע ה' שלא יכנס בירושלם של מעלה, היינו בזווג פנימי די"ה, שהם א"א. אבל זווג חצוני רא"א נוהג גם בשתא אלפי שני. ועל הזווג הפנימי אומר, כביכול אשתאר שמא חסר. ולא על הזווג החצוני.

פירוש. טוב עין, הוא יסוד. דל הוא המלכות דלית לה מגרמה ולא מידי. והבינה נקראת קדשי הקדשים. וז"ש, משמע דקדשי הקדשים, שהוא בינה, לחם אלקיו נפק מניה, יוצא ממנה השפע הנקרא לחם אלקיו. ובג"כ כי נתן מלחמו לדל שז"ש הכתוב, אשר טוב עין, שהוא יסוד נתן מלחמו, דהיינו שפע הבינה הנקרא לחם אלקיו, נתן אל הדל שהוא המלכות.

קפט) רבי אבא הוה וכו' : ר"א היה הולך ללוד. פגע בו ר' זירא בר רב. אמר לו הרי ראיתי פני השכינה, ומי שרואה פני השכינה צריך ללכת ולרוץ אחריה. ז"ש ונדעה נרדפה לדעת את ה'. וכתוב, והלכו עמים רבים ואמרו, לכו ונעלה אל הר ה' וגו' כי מציון תצא תורה וגו'. ואני רוצה ללכת אחריו וללמוד מאלו הדברים הטובים שאתם טועמים בכל יום מחדרו הקדוש של רשב"י.

קפח) דתנינן אמר רבי יהודה וכו' : שלמדנו, אר"י א"ד חייא אמר ר' יוסי, נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה, שה"ס זווג השלט של י"ה, עד שיכנסו ישראל בירושלים של מטה. דהיינו עד הגאולה השלמה, (דפו"י דף קמ"ו ע"ב י) דף קמ"ח ע"א

קצ) מאי דכתיב, (ט) והאמין ביי' ויחשבה לו צדקה, אי קב"ה חשבה לאברהם, או אברהם לקב"ה. ואנא שמענא, דקב"ה חשבה לאברהם, ולא אתישבא בלבאי. א"ל הכי אוקימנא, ולא הכי הוי. ת"ת, ויחשבה, ויחשוב לו לא כתיב, אלא ויחשבה, אברהם ודאי חשבה לקב"ה. דתניא, כתיב (ז) ויוצא אותו החוצה, א"ל קב"ה, צא מאצטגנינות שלך, לאו ההוא אורחא למנדע שמי, את חמי, ואנא חמינא, אברם אינו מוליד, אברהם מוליד. מכאן ולהלאה, אשתדלו בארחא אחרא, כ"ה יהיה זרעך. מאי כ"ה. היא כתר א עשיראה קדישא דמלכא, למנדע שמיא, והיא נ כתר דדינין מתערין מנה.

קצא) ותאנא, כה יהיה זרעך ממש. בההיא שעתא חדי אברהם, לאסתכלא ולמנדע שמיא, ולאתדבקא ביה, משום דאתבשר בכ"ה, ואע"ג דדינין מתערין מנה, חשבה אברהם לההוא כתר, אע"ג דהיא דינא, כאלו היא רחמי. הה"ד, ויחשבה. מאי ויחשבה. לההוא כתר. צדקה רחמי. אמר רבי יצחק, כ"ה כתר א עשיראה היא, ואתקרי צד"ק, ודינין מתערין מנה, ואברהם אע"ג דידע דדינין מתערין מנה מהאי צדק. הוא חשבה צדקה, דדינין לא מתערין מנה, בגין דהוא רחמי.

קצב) תו אמר ר' אבא, מאי דכתיב (י) ויי' ברך את אברהם בכל, כד"א (ז) כי

חלופי גרסאות

נ כתר דדינין מתערין מניה. ט מניה.

מסורת הזוהר

(ט) (בראשית טו) לך קי צ"ב. (ז) (שם) לך קי צ"א.
 (ז) (בראשית כד) ב"א כו צ"ט. (ק) (דה"א כט) ב"א רעה צ"ב.

הסולם

ויחשבה לו לצדקה

כה יהיה זרעך ממש. טהזרע שלו יהיה ממלכות ממש, ואם לא ספירת המלכות לא יהיה לו זרע. ובזה נתהפכה לו המלכות לרחמים. בשעה ההיא שמח אברהם להסתכל ולדעת שמו ולהתדבק בו, משום שנתבשר בכ"ה, ואע"פ שדינים מתעוררים ממנה, חשבה אברהם לספירה ההיא אע"פ שהיא דין, כאלו היתה רחמים. כי זולתה לא יהיה לו בנים. ז"ש ויחשבה, לשון נקבה. מהו ויחשבה, היינו לספירה ההיא מלכות, חשבה צדקה שהיא רחמים כי צדק הוא דין וצדקה היא רחמים. אמר רבי יצחק כה ספירה אחרונה היא דחינו מלכות. ונקראת צדק, ודינין מתעוררים ממנה. ואברהם אע"פ שידע דדינים מתעוררים ממנה מן צדק הוה, הוא חשבה לצדקה שאין דינים מתעוררים ממנה. משום שהיא רחמים.

מאמר וה' ברך את אברהם בכל

קצב) תו אמר ר' אבא וכו': עוד אמר ד"א מה שכתוב, וה' ברך את אברהם בכל. הוא

מאמו

מאמר ויחשבה לו צדקה

קצ) מאי דכתיב והאמין וכו': מה שכתוב, והאמין בה' ויחשבה לו צדקה. אם הפירוש הוא שהקב"ה חשבה לאברהם צדקה. או אברהם להקב"ה. ואני שמעתי שהקב"ה חשבה לאברהם. ולא נתישב בלבי. אמר לו, כך העמדנו, ולא היה כן. בוא וראה, ויחשבה לו, ויחשוב לו לא כתוב, אלא ויחשבה, טהיא לשון נקבה. משמע, שאברהם ודאי חשב אותה להקב"ה. שלמדנו כתוב, ויוצא אותו החוצה, אמר לו הקב"ה, צא מאצטגנינות שלך, שהיה אברהם רואה באצטגנינות שלא יוליד. אין זה הדרך לדעת את שמי. אתה רואה ואני רואה. אברם אינו מוליד אבל אברהם מוליד. מכאן ולהלאה תשתדלו בדרך אחד לדעת שמי. כי כה יהיה זרעך. מהו כה. היא ספירה עשירית הקדושה של המלך, לדעת שמו. והיא ספירה שהדינים מתעוררים ממנה.

קצא) ותאנא כה יחיה וגו': ולמדנו,

(דפו"י דף קמ"ח ע"א) 252

כל בשמים ובארץ. וכתוב כה תברכו, דבגינייהו דישראל « מתברך האי כ"ה על ידא דכהנא, בגין דיתברכון ישראל לתתא, וישתכח ברכתא בכלא » ולזמנא דאתי « כתיב » יברכך יי מציון וגו'. « ברוך יי מציון שוכן ירושלים. קצג » ויהי ביום כלת משה וגו', תנא רבי יוסי, ביום שנכנסה כלה לחופה. במאי אוקימנא ביום כלת משה. אלא מלמד, דעל ידוי דמשה נכנסה. אמר רבי יהודה, וכי עד השתא אתעכבת דלא עיילת לדוכתה, והכתיב « ולא יכול משה לבא אל אהל מועד וגו'. א"ר יצחק אין מוקדם ומאוחר בתורה. קצד » ויהי ביום כלת משה, כלת של משה ודאי. דתנינן אמר ר"ש, מאי דכתיב « עלית למרום שבית שבי וגו'. אלא בשעה שאמר לו קב"ה, « של נעליך מעל רגליך, אודעזעו ההר, אמר מיכאל קמי קב"ה, רבש"ע תבעי לסתור אדם. והא כתיב « זכר ונקבה בראם ויברך אותם, ולית ברכתא אשתכח, אלא במאן דאיהו דכר ונוקבא, ואת אמרת לאתפרשא מאתתיה. קצה » א"ל הא קיים משה פריה ורביה, השתא אנא בעינא דיתנסב בשכינתא, ובגיניה יחות שכינתא לדיירא עמיה, הה"ד עלית למרום שבית שבי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

« מתהלים קלד » ויחי רנו צ"א. « שם קלה » ויצא ק צ"ה. « שמות כב צ"ל. א » « שמות מ » תרומה קלו צ"ו. « בתהלים סח » לעיל ח"ג קג. קצג. ג « שמות ג » בשלח קטו צ"ו. ד « בראשית ה » כ"ב רד צ"א. « זכר ונקבה בראם ויברך אותם, ולית ברכתא אשתכח, אלא במאן דאיהו דכר ונוקבא, ואת אמרת לאתפרשא מאתתיה. קצה » א"ל הא קיים משה פריה ורביה, השתא אנא בעינא דיתנסב בשכינתא, ובגיניה יחות שכינתא לדיירא עמיה, הה"ד עלית למרום שבית שבי.

כלת משה

הסולם

מאמר

אמר ר' יהודה, וכי עד עתה נתעכבה השכינה ולא נכנסה למקומה, והרי כתוב, ולא יכול משה לבא אל אהל מועד וגו'. הרי שהשכינה היתה באהל מועד מטרס יוס הזה. א"ר יצחק אין מוקדם ומאוחר בתורה. שהכתוב, ולא יכול משה וגו', הוא מאוחר מהכתוב שבכאן.

הוא כמו שאתה אומר, כי כל בשמים ובארץ. כלומר שברך את אברהם בספירת היסוד, שנקרא כל, שהוא המשפיע ומברך למדת המלכות, כמ"ש כי כל בשמים ובארץ. שהכל שהוא יסוד מקבל משמים שהוא ז"א ומשפיע לארץ שהיא המלכות. וכתוב כה תברכו, שפירושו שהכהנים יברכו את המלכות שנקראת כה כי בשביל ישראל מתברכת כה הזו על ידי הכהן, כדי שיתברכו ישראל למטה, והברכה תמצא בכל. ולעתיד לבא כתוב, יברכך ה' מציון וגו'. ברוך ה' מציון שוכן ירושלים וגו'. דהיינו שהמלכות לא תהיה צריכה שיברכו אותה תחילה, אלא הברכה תהיה מצויה בה תמיד. ציון היא פנימית המלכות וירושלים ה"ס חיצונית המלכות.

מאמר כלת משה

קצד » ויהי ביום כלת משה. היינו השכינה הנקראת כלת משה, שהיא כלת של משה ודאי. שלמדנו אמר ר"ש מה שכתוב עלית למרום שבית שבי וגו'. אלא בשעה שאמר לו הקב"ה של נעליך מעל רגליך, נודעזעו ההר. אמר המלאך מיכאל לפני הקב"ה, רבונו של עולם, תרצה לסתור בנין אדם, והרי כתוב, זכר ונקבה בראם ויברך אותם. ואין ברכה נמצאת אלא במי שהוא זכר ונקבה, ואתה אמרת למשה להפרד מאשתו. כי של נעליך מעל רגליך, פירושו שיפרד מאשתו. שהכתוב מדבר בלשון נקיה.

קצה » ויהי ביום כלת משה וגו' : ר' יוסי למד, שפירושו, ביום שנכנסה הכלה לחופה. שהיא השכינה, ושואל א"כ, במה נעמיד ביום כלת משה. היה מספיק שיאמר ביום כלת. ומשיב, אלא מלמד שעל ידי משה נכנסה.

קצה » א"ל הא קיים משה פריה ורביה, עתה אני רוצה שישא את השכינה, ובשבילו תרד השכינה

אילים ששים, עתודים ששים, כמה דכתיב (ט) ששים גבורים סביב לה, דבסטר גבורה. כף אחת עשרה זהב וגו', והא אתמר, זכאה חולקהון דצדיקייא, דקב"ה מריק עלייהו ברכאן, וציית צלותהון, ועלייהו כתיב, (י) פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'. ברוך יי' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן:

מסורת הזוהר

(ט) (שיר ג) ב"א שמג צ"ג. (י) (תהלים קב) ויחי קסא צ"ב.

נשיא אחד ליום	הסולם	מאמר
תפלתם. ועליהם כתוב, פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.	נה"י דז"א שמצד הגבורה, שכל אחד כולל עשר והם ששים. כף אחת עשרה זהב וגו'. היא כנגד המלכות. וכבר למדנו. אשרי חלקם של הצדיקים שהקב"ה מריק עליהם ברכות ושומע	(דפו"י דף קמ"ח ע"ב)
חסל פרשת נשא		

ומאי שבי. שכינתא דאתנסיבת עמך. לקחת מתנות באדם. באדם לא כתיב אלא באדם הידוע למעלה. וביומא דנחתת שכינתא, ההוא יומא דאתנסבא במשה נחתא, הה"ד כלת משה, ק כלת משה ממש.

קצו) וביהושע דאנפוי כאנפוי סיהרא כתיב, ה) של נעליך, דלא אתפרש אלא בזמנין ידיען, דהא לא אתנסיבת עמיה שכינתא כל כך, ולא אתחזי ליה, דכתיב ויפל יהושע על פניו ארצה. אבל הכא כלת משה ודאי. מתנות באדם, מתנת כתיב, זכאה חולקיה דמשה, דמאריה בעי ביקריה, על כל שאר בני עלמא. קצו) ויאמר יי אל משה נשיא אחד ליום. מהו ליום. א"ר יהודה, יומין דלעילא, דאתחנכו*) לאתברכא, באינון תריסר תחומין, דמתפרשא, וכל חד אתתקן ואתחנך בברכתא על ידוי דאלין דלתתא. תאנא, כלהו מתברכן בגין מדבחא דלעילא, דאתחנכו*) לאתברכא, באינון תריסר תחומין, דמתפרשא, וכל חד אתתקן קצח) דתניא, אמר ר' שמעון, אלמלא לא אקריבו אלין תריסר נשיאין, לא יכיל עלמא למיקם קמי תריסר נשיאי ישמעאל, דכתיב ט) שנים עשר נשיאים לאומותם. מדאקריבו אלין ט) דישראל, נסיבו שולטנותא דכלהו, בג"כ נשיא אחד ליום.

קצט) וכל מה דאקריבו, כגוונא דלעילא אקריבו, בגין דיתברכון כלהון.

חלופי גרסאות

ק ל"ג כלת משה ממש. ר עכו"ם. ש ישראל.

מסורת הזוהר

ה) (יהושע ה.) ו) (שם) ח"ג רסט. רפו: ת"ז בהקדמה יד: ז) (במדבר ז.) ח) (בראשית כה) ב"א רפב. ת"ז ת"יח לו.

נשיא אחד ליום

שואל מהו ליום. א"ר יהודה הם הימים שלמעלה שנתחנכו להתברך, שהם אלו י"ב גבולים, דהיינו חו"ג תו"מ שבכ"א ג' קוין, שה"ס י"ב גבולים (כנ"ל לך ח' ד"ה ומכח) המתחלקים, וכל אחד מתתקן ומתחנך בברכה על ידי אלו הנשיאים שלמטה. שכל נשיא היה מתקן יום אחד. למדנו כולם מתברכים בשביל מזבח של מעלה, שהוא בינו. ואפילו העולם התחתון, ואפילו אומות העולם מתברכים.

קצח) דתניא א"ר שמעון וכו': שלמדנו א"ר שמעון, אם לא היו מקריבים אלו י"ב הנשיאים לא היה יכול העולם לעמוד לפני י"ב נשיאי ישמעאל, שכתוב, שנים עשר נשיאים לאומותם. משהקריבו י"ב נשיאי ישראל ניטלה השליטה מכולם. משום זה, נשיא אחד ליום.

קצט) וכל מה דאקריבו וכו': וכל מה שהקריבו כעין שלמעלה הקריבו, כדי שיתברכו כולם. אילים ששים עתודים ששים, הוא כמו שכתוב ששים גבורים סביב לה. שה"ס חג"ת נה"י

הסולם

מאמר

השכינה לדור עמו. ז"ש עלית למרום שבית שבי. מהו שבי. הוא השכינה שנשאת עמך. לקחת מתנות באדם. באדם עם ב' שואית לא כתוב, אלא באדם עם ב' קמוצה. שיוורה על האדם הידוע למעלה. שהוא ז"א. ומתנה, היא השכינה שז"א נתן לו. וביום שירדה השכינה, ביום ההוא שנשאת למשה ירדה, ז"ש כלת משה. כלת משה ממש.

קצו) וביהושע דאנפוי כאנפוי וכו': וביהושע, שפניו היה כפני הלבנה כתוב, של נעלך. שלא נפרד מאשחו אלא בזמנים ידיעים, לצורך הנבואה, כי השכינה לא נשאת עמו כל כך, ולא היה ראוי לה. שכתוב, ויפל יהושע על פניו ארצה. אבל כאן כלת משה ודאי. מתנות באדם, מתנת כתוב, בלא ו' שהיא סימן הרבים. כי סובב על השכינה, שהיא יחידה. אשרי חלקו של משה שאדונו רצה ביקרו על כל שאר בני העולם.

מאמר נשיא אחד ליום

קצו) ויאמר וגו' נשיא אחד ליום: 254 (דפו"י דף קמ"ח ע"א *) דף קמ"ח ע"ב)

פ ר ת בהעלותך

(א) וידבר יי אל משה לאמר. דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות וגו', רבי יהודה פתח, ^א והוא כחתן יוצא מחופתו וגו'. זכאה חולקיהון דישראל, דקב"ה אתרעי בהון, ויהב להון אורייתא דקשוט, אילנא דחיי, ^ב דביה בר נש ירית חיין להאי עלמא, וחיין לעלמא דאתי. דכל מאן דאשתדל באורייתא ואחיד בה, ^ג אית ליה חיין. וכל מאן דשביק מלי דאורייתא, ואתפרש מאורייתא, כאלו מתפרש מחיין, בגין דהיא חיין, וכל מלוי חיין, הה"ד ^ד כי חיים הם וגו'. וכתיב ^ה רפאות תהי לשרך וגו'.

(ב) ת"ח, אילנא דחיי, אחיד מעילא לתתא. ^א והאי שמשא דנהיר לכלא, נהורא דיליה שארי מרישא, ואתפשט בגופא דאילנא בארח מישר, ^ב סטרין אחידן ^ג ביה, חד לצפון, וחד לדרום. חד ימינא, וחד שמאלא. ^ד בשעתא דשמשא נהיר כמה דאתמר, מההוא ^ה גופא דאילנא, אתקיף לדרועא דימינא, ואנהיר בתוקפיה. ומתוקפיה נהיר שמאלא, ואתכליל ^ו בנהוריה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(א) שמות עץ צ"ת. (ב) (תהלים יט) תרומה סז אות קצט ת"ז בהשמות ת"ו קמד : ז"ח ח ט"א שי"ח מה ט"ב שי"ח עו ט"ג שכ"ד. (ג) (משלי ד) ח"ג קס : ת"ז תכ"ב סז : ד) (שם ג) ח"ג פ : קס : ת"ז תי"ד ל : תס"ג צד : ת"ע קלת.

והוא כחתן יוצא מחופתו

הסולם

מאמר

עץ החיים שהוא ז"א, אחוז ממעלה למטה. ושמש הזה, שהוא ז"א, המאיר לכל, האור שלו מתחיל מראש, שהוא חב"ד, ומתפשט בגוף האילן שהוא ת"ת, בדרך ישר. ב' צדדים אחוזים בו אחד לצפון, ואחד לדרום, אחד ימין, שהוא חסד, ואחד הוא שמאל, שהוא גבורה. בשעה שהשמש מאיר מהגוף ההוא של האילן, כמו שלמדנו, הוא מתקיף לזרוע ימין תחילה שהוא חסד, ומאיר בתוקפו. ומתוקפו של הימין מאיר השמאל שהיא גבורה, ונכלל באורו.

והוא

(א) וידבר וגו' בהעלותך את הנרות וגו' : ד' יהודה פתח, והוא כחתן יוצא מחופתו וגו'. אשרי חלקם של ישראל שהקב"ה רצה בהם, ונתן להם תורת אמת, עץ החיים, שבו יודש האדם חיים לעולם הזה וחיים לעולם הבא. שכל מי שמשתדל בתורה ואוחז בה יש לו חיים. וכל מי שעוזב דברי תורה, ונפרד מן התורה, הוא כאלו נפרד מן החיים, משום שהיא חיים וכל דבריה חיים. ז"ש כי חיים הם וגו'. וכתוב, רפאות תהי לשריך וגו'.

(ב) ת"ח אילנא דחיי וכו' : בוא וראה,

(דסו"י דף קמ"ח ע"ב)

256